

ان من الشعر حکمة و ان من البيان حكمة

مازہ کلامی کہ عند لیبیان خوش الحان سخنوری و لیبیان کلامی
معنی گسری تبرغم آن مایہ اندوز بلسند نامی ہستند معنی

کتاب اسامی

از ترویج اسامی موج و سائیم طبع لرای و لسان صراست
گلستان خوش کلامی حضرت علامہ عبدالرحمن جامی قدس سرہ السامی

کتاب اسامی طبع می شود در کابل و در کابل
درین مطبع می سی کتب مطبوعہ ان مطبع

فہرست کتب

اطلاع - اس طبع میں ہر علم فن کی کتاب کا ذخیرہ مسلسل وارڈ فرخت کے لیے موجود ہے جسکی فہرست مہول ہر ایک شائق کو چھاپہ خانہ سے مل سکتی ہے جسکے ماتریا اور ملاحظہ سے شائقان اصلی حالات کتب کو معلوم فرما سکتے ہیں قیمت بھی انسان ہر اس کتاب کے پیش سے تین سو سو ساد سے ہیں انہیں بعض کتب دواؤں و نصاب مذہبہ و بیچ کرتی ہیں تاکہ جس فن کی یہ کتاب ہر اس فن کی اور بھی کتب موجودہ کارخانہ سے فوراً دونوں کو آگاہی کا ذریعہ حاصل ہو سکے۔

<p>مقطعات - وصا حیات و شعائر عربی و دجلہ میں چھپا ہے۔ شعوبات و قطعات - وریا حیات</p>	<p>اس طبع میں بخشی ہو کر محل معانی اشعار عربی و دجلہ میں چھپا ہے۔</p>	<p>کلیا و دواؤں و قصائد</p>
<p>مفردات و نہرلیات - از تاج طبع حضرت صالح الدین صدیقی شیرازی قول فیصل - بہت عمدہ رسالہ ہے</p>	<p>کلیا مریزا بیدل - حسین و مفردات و نہرلیات - از تاج</p>	<p>کلیا خزین - یہ مجموعہ نوا در روزگار ہے حسین چند سالگی میں چار کتابیں ہیں۔</p>
<p>کلیات نظم غالب - انتخاب کلیات عناصر خسرو - اس میں چار دیوان ہیں۔</p>	<p>دیوان بیدل - غزلین دیوان بیدل - غزلین سب ردیفوں کا۔</p>	<p>۱۔ سوانح عمری حضرت مصنف ۲۔ توارخ مشاعرین - ۳۔ نصاب نعتیہ ایرانہار علیہم السلام ۴۔ دیوان مصنف ۵۔ شعوبات مفرد ۶۔ فنوبات خرابات</p>
<p>دیوان تھخہ الصغر - صغریٰ کا کلام ہے۔</p>	<p>۴۔ نکات بیدل تمجید فکر فخر الشہزادہ ابدالقادر بیدل - ۲۔ دیوان وسطا حیات -</p>	<p>۷۔ تذکرۃ العاشقین مصنف شاعر مدیم النظر و حیدر اللہ شیخ محمد علی خزین -</p>
<p>دیوان شباب کا کلام عمدہ دیوان مذاق ہے۔</p>	<p>۳۔ رقعات بیدل ۴۔ نکات بیدل تمجید فکر ۵۔ رقعات بیدل</p>	<p>۸۔ تذکرۃ العاشقین مصنف شاعر مدیم النظر و حیدر اللہ شیخ محمد علی خزین -</p>
<p>دیوان غزلت الگمالی ہو۔ چالیس برس کی عمر میں فرمایا۔</p>	<p>۶۔ دیوان غزلت الگمالی ہو۔ ۷۔ دیوان غزلت الگمالی ہو۔ ۸۔ دیوان غزلت الگمالی ہو۔</p>	<p>۹۔ تذکرۃ العاشقین مصنف شاعر مدیم النظر و حیدر اللہ شیخ محمد علی خزین -</p>
<p>دیوان غزلت الگمالی ہو۔ چالیس برس کی عمر میں فرمایا۔</p>	<p>۹۔ دیوان غزلت الگمالی ہو۔ ۱۰۔ دیوان غزلت الگمالی ہو۔ ۱۱۔ دیوان غزلت الگمالی ہو۔</p>	<p>۱۰۔ تذکرۃ العاشقین مصنف شاعر مدیم النظر و حیدر اللہ شیخ محمد علی خزین -</p>
<p>دیوان غزلت الگمالی ہو۔ چالیس برس کی عمر میں فرمایا۔</p>	<p>۱۲۔ دیوان غزلت الگمالی ہو۔ ۱۳۔ دیوان غزلت الگمالی ہو۔ ۱۴۔ دیوان غزلت الگمالی ہو۔</p>	<p>۱۱۔ تذکرۃ العاشقین مصنف شاعر مدیم النظر و حیدر اللہ شیخ محمد علی خزین -</p>
<p>دیوان غزلت الگمالی ہو۔ چالیس برس کی عمر میں فرمایا۔</p>	<p>۱۵۔ دیوان غزلت الگمالی ہو۔ ۱۶۔ دیوان غزلت الگمالی ہو۔ ۱۷۔ دیوان غزلت الگمالی ہو۔</p>	<p>۱۲۔ تذکرۃ العاشقین مصنف شاعر مدیم النظر و حیدر اللہ شیخ محمد علی خزین -</p>
<p>دیوان غزلت الگمالی ہو۔ چالیس برس کی عمر میں فرمایا۔</p>	<p>۱۸۔ دیوان غزلت الگمالی ہو۔ ۱۹۔ دیوان غزلت الگمالی ہو۔ ۲۰۔ دیوان غزلت الگمالی ہو۔</p>	<p>۱۳۔ تذکرۃ العاشقین مصنف شاعر مدیم النظر و حیدر اللہ شیخ محمد علی خزین -</p>
<p>دیوان غزلت الگمالی ہو۔ چالیس برس کی عمر میں فرمایا۔</p>	<p>۲۱۔ دیوان غزلت الگمالی ہو۔ ۲۲۔ دیوان غزلت الگمالی ہو۔ ۲۳۔ دیوان غزلت الگمالی ہو۔</p>	<p>۱۴۔ تذکرۃ العاشقین مصنف شاعر مدیم النظر و حیدر اللہ شیخ محمد علی خزین -</p>

ان من الشعر الحكيم وان من البيان

مازه کلامی که عند لیان خوش الحان سخوری و پیلان لاج
سے گسری تبر نم آن مایہ اندوز پند نامی ہستند

کلامی

از ترستی اقسام موج نسام طبع کرامی داستان ہر سے
گلستان خوش کلامی حضرت ملا عبد الرحمن جامی قدس ہ السامی

کلامی مطبوع می شود و اب کالور مرتب شد
درین مطبع می شود و اب کالور مرتب شد

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

موزون ترین کلامی که غزل سریان سخن آنست و تاقیه سخنین
عشق و مودت با دای آن زبان بکشاید حمد و ثنای دانانست که نظم
سلسله آفرینش از مطلع و مقطع آراسته صنایع قدرت و بدایع حکمت اوست علیه کلام
کمال و جلالت عظمت جلال و شیرین ترین مقالیکه طوطیان شکرستان شعور و حسانت
و بلبلان بهارستان فصل و بلاغت به بیان آن ترنم نمایند تحیت و درود را به تمام
که انتظام سلاک جمعیت ارباب دانش و پیش از مبداء نامنتهی با زیرتیه بشر ابط طریق
در و ابط طریقیت اوست صلوات الله و سلامه علیه و علی آله و بعد دردمیشود که
خالصین بن فضیلتی و تا فضلترین خاصیتی که افراد نوع انسانی از اجناس
جنس خود بآن ممتازند خاصیت لطف است و نصیبت کلام و آن با کثرت
انواع گوناگون اقسام در دو قسم منشور و منظوم محصور و منقبت آن من الشعر الحکیمه

ان من البیان لسخایر قسم دوم مقصود و آنچه ازین قسم مستحبهای سلیم و مستغربهای مستقیم است، سلوک است چه اکثر وقوع آن در بیان منازل عشق و محبت ذکر مقامات توحید و معرفت میباشد و چون این بنده قلیل البصائر و کمینده عدیم الاستطاعت را ازین مقوله نظم چیده است داده بود و تسوید در چند اتفاق افتاده جمهورانام از خواص عموم از اربع رضا اشباع پذیرند و بحسن اصنافی می فرمودند مناسب ملک و جیب آن بود در خلوت قبولش بطراز عرض بجناب یار مقرر شود و خطبه کمالش نبوت نام حجت فرجام حضرت سلطنت

شعاری مشرف و متوزر گردد نظم

<p>گرچه باشد چو ز تمام عیار تا نباشد بر دوز سکه نشان نیست الا قبول حضرت شاه حامی حق و ماحی باطل مخزن عدل و مجمع الطمان آسمان پیش قصر قدرش است چاه شانش ز جاه شاه نشان تختان تخانان کشیده تارهایش کیسه پرداز بحشر کان گداز زهره بردلان شگفت شود</p>	<p>ز آنکه تقدیر سخن درین بازار نزد و همچو نقد بای روان سکه آن اگر نه آگاه شاه رو شریف صافی دل منبع فضل و معدن انصاف شاه سلطان ابو سعید کرمست پشت پریش شاه و شاه نشان داوه شاهان تاجور بازش دست جو در شج ز نشان گداز تبع قهرش چو در مصاف شود</p>
--	---

<p> مخ تیرش چو آسمان گیرد نخل محش چو بار بر آرد هر طرف کرده روسکندروا اهل غیش مبتلاک امید نیض عاشق ز عالم جبروت کرده نص حق عدل رفت من چلویم کزین جهان جلال هر چه اندیشه را برود دست است نموان گفت مرغ ازین شیش حق بود همچو شخص و او سایه هر چه در ذات شخص موجود است رو نظر کن در آن دخت بلند هر چه بینی از ساخت و برگ برش بچنین هر چه ایزد متعال پر کون ظل او بود پیدا گرنه ز اطناب ترسم و تطویل لیکن آنجا که فکر صافیت </p>	<p> در دل دشمن اشیمان گیرد بار خصم از میان بردارد بوده فتح از یمن ظفر زیار داد در موطن شمال نوید بوده تخییر ملک ملکوت همچو داود در خلافت او باشد اندیشه گنگ و ناطقه لال پیش قدر بلند او پست است که خدا خواند سایه خویشش سایه از شخص می برد آ بے تفاوت ز شخص مشهود است گر چه بر خاک پست سایه فلکند همه در سایه ظاهر است اثرش دارد از بسنی جلال و جلال از دل دوست خیر و والا کنم آن رایگان بجان تفصیل این اشارت که میرود کما </p>
--	---

<p>تا بک شراقی آفتاب قدم گشت نازل شکل سایه نخل کنند از سایه استقامت نور آفتاب سپهر حشمت و جاه خاق در مانده در معاد و معاش که جهان را جهان پنا و بود تا قیامت صلاح پذیرد سایه و آفتاب را هستی آفتاب سپهر شاهی را بر سپهر خلود روشن است</p>	<p>چون پناورد نگینای عدم شهر ز اشراق نور خود نازل تا که خفاش از بصارت و و کیست سایه شبه ستاره سیاه کیست خفاش فاش گویم فاش گر نه ظل ظلیل شاه بود دین و دنیا همه غلغله گیسو تا بود در بلندی و پستی یارب این سایه آنگه را بر سر پر بقا مسکن و ابر</p>
<p>ما مول ز شمول کرم الهی و مستول ز عموم نعم نامت شاهی که جلوه جمال بن محمد را بر مجلس همایون حضرت بادشاهی و روزگار روز افزون جناب خلافت پناهی فرزند و همون گرداند و بر دیوان عمل و صحیفه حنا و خلیل پاشی شکسته زاویه جنول و گمنامی عبدالرحمن بن احمد انجالی که لسان حالش بدین</p>	
<p>کلمه متکلم است و زبان مقالش بدین ترانه مترنم رباب عیس</p>	
<p>تا بستی وی زره برون افتاد در پنجه پنج هم کنون افتاد</p>	<p>تا ده بودم بس زبون افتاد در جهل و عی داده چهل سال زد</p>

قتل رحمت و غفران زند و نرم مغفرت و رضوان کشد در باغ عمه

دیوان عمل سیه چو دیوان غزل	یارب کردم بحکم دیوان ازل
ناشسته آب عفو دیوان عمل	دیوان غزل چه سود خالی ز غفل

ایضاً

رهبیت ز خلق و سوختن بس کم و کاست	رهبیت ز حق بخلق بس روشن و راست
و آنکس که درین رهش فگندند شنا	بهر کس ازان رهش رسانند سید

ایضاً

در خلوت جان نزل نهان غیر تو	در صورت آب گل عیان غیر تو
ای جان جهان دو جهان غیر تو	گفتی که ز غیر من بپرداز دولت

ایضاً

را به دیهم بکوسه عرفان چه شود	بارب بر بانیم ز حرمان چه شود
یک گبر دیگر کنی مسلمان چه شود	بس گبر که از گرم مسلمان گرمی

و لذکره اعلیٰ

بسم الله الرحمن الرحیم	اعظم اسماء علیهم حکم
------------------------	----------------------

محرمان حسرم آتش را
 نوزده حرفست که نبرده نبر
 بسم سه حرفست که گوید بسم
 بیش که کم نیست دو بین گو
 اثره سیش لبه دندان کرد
 چشمه همیشه زر لال حیات
 شاید معنی چوز لاش نهان
 ماسطه خامه ز تشدید ساخت
 باش که باها هویت یکیت
 هست روی دور و هر یک
 غنچه عایش نکلشده نهان
 بهر قونون و امن همان گفت
 باش که عشرت در عشرت شرح
 از برکات و حرکاتش بود
 رسم سکون از سکناش بود
 بنم بوی گشت همه نقطه اش

تا زده حدیثی است عهد قدیم
 عالم از ویافته فیض عمیم
 حرز تو دور و رطبه امید و بیم
 نقطه صفت در کنت او تیم
 فرق عدد و راز سیاست و نیم
 مسکنه احیای عظام رسم
 طره شبنم بک بر چو رسم
 شانہ آن طره عنبر رسم
 فهم زوی التیبه فیما رسم
 حقه آن در دل عرش عظیم
 با تو کنت صدر یاض نفیم
 مے طلبد رحمت و فیض رحیم
 دیده عیان دیده عقل سلیم
 سالک ه بر پنج مستقیم
 هر که شود بزم بخت ازانیم
 هر یک ازان را جم دیو رحیم

جامی اگر ختم نه بر رحمت است

بہر چہ شد فاختہ بر آن جریم

<p>فہم نہ دیکھنے کمالش نہ برد مویے کند مسامت گردون تو حوا اینک نوشتہ از شہد اللہ بر آن تا بر کمال کنہ آگہ فگند نگاہ شکل الفت کہ ترون سخت ست از مال ہست از ریاض کدش و شہ گیا روشن کند ز مشعل خورشید شمع ما دیان بے معاون سلطان سپاہ بریکد و چوب پارہ شطرنج نام شاہ از فوق سر کشان جهان کشد کلاہ صد عید دولت افگند از یک غنای گاہ وز شوق ادست عفرہ پیران غایت وز خوف بے نیازی و رو ما چو گاہ عنوان بغیر مظلمہ مضمون سحر گاہ رے سپید را ز گنہ میکند سیاہ ہرگز بنودہ حال کے بخشن تباہ</p>	<p>سبحان من تھمہ فی ذاتہ سواۃ از ما قیاس ساخت قدش بن بود چنانکہ برودتیش صحیفہ لاریب حجت عمرے خرد چو چشمہ ہای ہمہ تھا کشاد لیکن کشید عاقبتش در وہودیدہ پیل طرہی کہ ہشت و صد ہزار شاخ پر او شہاسے تار و رنگن فقرہ کوب حج قمار بے منازع و غفار بے ملاں بر غیر او اصناف شاہی بود چنانکہ آزا کہ سر خاز کند از کلاہ فقر و انرا کہ قامت از کشش او شوگون بر باد ادست عیش جوانان میکند ز امید بردباری و پشت ما چو کوہ جامی کہ نامہ عملش را اینیادہ موی سیاہ بر ابھوس میکند سپید حالش تب خجالت آہ ندامت</p>
--	--

اور اسی کا تکیہ بر عمل خود کنند خلق	اور اسی کا تکیہ بر عمل خود کنند خلق
با او بفضل کار کن اسے بفضل کریم	کے عدل تو بفضل تو می آوردینا

زینسان کہ فعل اوست نذر د زبان عذر
ز انجا کہ لطف اوست تو خود عذر او بخوہ

ای ذات تو از صفات پایا	کنہ تو برون ز حد ادراک
ہم از تو منیر شمع انجم	ہم از تو بلند رقص افلاک
آدم تو مشد مکرم ارہ	پیدا است مقام ذرہ خاک
از بہر تو ہر سفیدہ دم چرخ	در اعہ نیلگون ز ند چرخ
پر فروہ ابر رحمت تست	ہم چون گل دلالت خار و خاشاک
در صید کہ دلاور انت	ارواح قدس شکار قساک
و ہیت پر از خطرہ عشق	آنجائہمہ رہنمان بیباک
بے بدرقہ عنایت تو	نموان شد ازین ہ خطرناک
یار بکمال آنکہ دار	بر کسوت جان طراز لولاک
کز جام صفا و خم وحدت	در بزم مجردان چالاک

آن بادہ حوالہ کن بہ جامی
کز وصمت ہستیش کند پاک

اسے خاک رہ تو عرش راتاج	ایک پایہ ز قدرتت مسراج
-------------------------	------------------------

<p>برتر ز همه چو دُرّۃ التاج آوردہ بفرق بر دت بلج نور تو شدہ سراج و ہاج چون شبگون خط صنوبر عالج با جود کف تو بحر موج در زیر قدم حریر و دیماج شد خرمن طاعتش بتاراج</p>	<p>تو در شیمی و ترا جاسے فخر تو بفقیر و تا مداران در تیرہ شب زلال خذلان آیات تو در زمانہ روشن بر روسے زدہ کفِ خجالت مشتاق ترارہ معیلمان جامی کہ ز تمذبا و عصیان</p>
<p>اکون رہ معذرت گرفتہ مسکین بشفاعت تو محتاج</p>	
<p>قرص قمر بجز دست تو گشتہ شوق صبح اذا تنفس لیل اذا عسق شد سرخو در ہمہ آفاق چون شفق زیرا کہ بود گوہر پاکت ز نور حق یا منطلق تو نا طلقہ را کہ رسد نطق وز مبطع نوال تو افلاک نہ طبق وز مصحف کمال تو انجیل یک ورق بر عکس این زمانہ کہ بگیرد ز گل ورق</p>	<p>ای بردہ ز آفتاب بوجہ حسن سبق تا بی ز عکس طلعت و تاری نمی طرہ ات بر ہر کہ نافت پر تو انوار مہر تو جست شد سایہ الحق چنین منور زمینان کہ شد کلام تو و سیا جہ کمال در بزم احتشام تو سیا رہ ہفت جام بر دفتر جمال تو تو ریت یک تم گل ادا نہ از ورق عارضت گرفت</p>

جامی کجا و لغت تو اما بکلا شوق	
بر لوح صدق زور مئی کیفیت ما اتفق	
ماہ معین چسپیت خاک پاسے محمد	جسمل متین ربقہ و لاسے محمد
خلقت عالم براسے نوع بشر شد	خلقت نوع بشر براسے محمد
سودہ شد قدسیا نزا حسین اہوت	برتہ نقلین عرش ساسے محمد
عروہ و ثقی بست دین دودل را	ریشہ از گوشہ رود اسے محمد
جان گرامی دریغ نیست ز عشقش	جان من و صد چو من قدا محمد
جان محمد درون خلوت جانست	یست مرادیکے بجائے محمد
حدثنائیش بجز خدا کہ شناسد	من کہ و اندیشہ شناسے محمد
لیس کلامی فیہ بنعت کمالہ	
مسئل الہی حلے اسے واکہ	
نور بقا آمد آفتاب محمد	پردہ آن نور خاک آب محمد
بست نقابی ز خاک آب و گرنہ	رتبہ مکان نہشت تاب محمد
چشم خدا بین بجز خدا سے نہ بیند	چون زمین بر رفت نقاب محمد
افسر کوین گشت کاف لعمرک	از شرف دولت خطاب محمد
چون شب سمری کشید شرم از رخ	نقش سبکے کے شود حجاب محمد
دولت فردا ہیج باب نیامد	ہر کہ شد شد امر و زر و باب محمد

هر چه بود درج در صحیفه هست	منتخبی باشد از کتاب محمد
لیس کلامی یعنی نبوت کیال	صلی الهی علی النبی وآله
اگر نبود پرده صفات محمد	خلق بسوزد ز نور ذات محمد
شاه مخوانش که کجاست چون زین	هر که درین عرصه نیست با محمد
ساخته چون زین تا برده مس	پر تو اکیس التفات محمد
مستی از شراب ساقی باقی	مستی باقی ز باقیات محمد
سایه نهان شد چون آفتاب حقیقت	تا نقت عیان همه جهات محمد
در صفت اینجا بوقت صولت اعدا	کوه نعل مانده از ثغیبات محمد
منکه زخم در مخدومی و دم اعجاز	عاجزم از شرح معجزات محمد
لیس کلامی یعنی نبوت کیال	صلی الهی علی النبی وآله
چرخ که خم شد پی سجه و محمد	هست جهانی ز بحر جود محمد
مطرب ستان سر اسیرم صفار	نیست سر دویه از ورود محمد
پایه قدیمت زبان ملایک	با همه رفعت بود فرود محمد
جز لمعات جمال قدم اقدس	نامه در دیده بشود محمد
بولب ساز آتش تب تبیت	سوخته باد این حسود محمد
شیوه صدیقان و فاد محبت	عادت بوجلیان حمود محمد
بهر سقوط درک بسوط منار	فوق سعور فلک ز سعور محمد

<p>صلی اللہ علیہ والہ ازہم ہر بال اگر منت کار محمد کرد و روان تیرہ شب نثار محمد لیک بفقیر آمد افتمتار محمد غیمہ را بی بکر یار غار محمد بر در آن غار پر وہ دار محمد خار و خشے آرد و از دیا محمد جا کنم آنرا بیا و کار محمد صلی اللہ علیہ والہ ز آدم و عا لم کن قیاس محمد بار و گر سرد از لباس محمد ہر کہ شد امر و زحق شناس محمد دین تویم قومی اساس محمد منہزم از ہیبت و ہراس محمد داشته از پاس خصم پاس محمد حق نکند در و التماس محمد صلی اللہ علیہ والہ</p>	<p>لیس کلامی یعنی بہت کمال حق شب اسرے چو داد بار محمد گو ہر اسرار ذات مخزن اسما خواجگی کائنات دادہ خدایش بمسد حق آدم کہ کنج بصورت شد دوسہ تارے کہ عنکبوت تینیش گر پے ارباب شوق باد بہاری ہچو مژہ بر دو دیدہ تا دم محشر لیس کلامی یعنی بہت کمال اسے شدہ نافع ز فیض کاس محمد و حدت مستور در مطاوی کثرت یکسر مواز حلقش جدا شناسد تا بقیامت مصنوعن بود تزلزل جیس عدو گشتہ با و فور جلا د حفظ حق اندر لباس شمع عناب ہر چہ کند التماس در حق امت لیس کلامی یعنی بہت کمال</p>
--	---

<p> مشکبہ سے زلف و خال محمد سرور واسے باعث ال محمد صدہ و آید ز میسم و وال محمد دین ہدی زینت از بلال محمد محبب از نیشہ کمال محمد پر تو خورشید بے زوال محمد خبر بہ محمد آل آل محمد صلی اللہ علی النبی وآلہ صلی علی سید الانام محمد تاناہ چشتی جبرئیل ز جام محمد ہست کین پایہ از مقام محمد در حرم جاہ و احترام محمد از قبل بیدلان سلام محمد با کرم خاص و لطف عام محمد در کنت ظل اہستام محمد صلی اللہ علی النبی وآلہ کاشف سرہ اسے بیان محمد </p>	<p> ماہ بود علی از جمال محمد در چین قاشق قدم نہادہ حرف شناسان کتتش کلک قدم را یافت چور کو بتان ز خال معین چند نیشمنے درین سر اظہین روز نہ بکشا کہ تافت بر ہمد عالم دست ہدایان آل زن کہ نباشد لیس کلامی یعنی نبعت کمال حرز زبان چیت لغت و نام محمد بہرہ نیابی زدوق باہمستان چرخ برین باہمہ ماج فرغت پیکسیم شمال اسے شدہ محرم بہر خدا چون بفر عرض رسانی شرح کنے افتقار و بجز ہے را بوکہ در آیم بدین وسیلہ دوست لیس کلامی یعنی نبعت کمال مہبط وحی خداست جان محمد </p>
--	--

شاہ نشانان بارگاہ جلالندہ	خاک نشینان آستان محمد
گشتہ نشان ہر نبی ہنشانی	محو نشانہا بو نشان محمد
ہست بہمانسرای نعمت مستی	عالم و آدم طفیل خوان محمد
باہمد اشجار حسیت ضلہ رضوان	چند نہانی ز بوستان محمد
گر بر اصل ز عرش و ایش علی	نیست خلود در علوشان محمد
شد صدف گوشش عرش عامی و عارف	پر گہ از لعل در نشان محمد
لیس کلامی یعنی نہعت کمالہ	صلی اللہ علیہ و آلہ
صبح ہدی تافت از حسین محمد	عرصہ دنیا گرفت دین محمد
گشت بقولے ماریت ہوید	سرید اللہ ز راستین محمد
از پس و از پیش ہر چہ بودہ باشد	دیدہ عیان چشم تیر بین محمد
طوق نہ گردن سران جہانت	حلقہ کیسوسے عنبرین محمد
نقد ہمہ کائنات آمدہ قاصر	از من گوہر نہیں محمد
تحت نشینان تاج بخش کشیدہ	باج گدایان رہ نشین محمد
غیر جان آفرین کے نشان	در دو جهان صد آفرین محمد
لیس کلامی یعنی نہعت کمالہ	صلی اللہ علیہ و آلہ
ہر کہ نہ روی آور دبرہ محمد	کے بودش راہ در پناہ محمد
کو کہ حسن آفتاب شکستہ	ششمہ طلعت چو ماہ محمد

<p>خاک مدینه است تکیه گاه محمد ضعف پوشد لاحق سپاه محمد بود حجب بر تاشجب گواه محمد باشدم از عفو کوه کا محمد نیم شرین ز برق آه محمد صلی اللهی علی البتی وآله منبع احسان و لطف و خوبی محمد بزم مشکین زلف مشکبوسه محمد خیز و قدم نه بجست و جوی محمد تخته رسان این درد سومی محمد کحل جلانی ز خاک کوسه محمد جان من و داغ آرزوسه محمد عمر گرامی بگفت و گوسه محمد صلی اللهی علی البتی وآله</p>	<p>هست برون از دو کون اگر بظاہر داو ز خیل مسوین مدوش حق چون که دعوت کشاد زبان بر با کنه همچو کوه چشم شفاعت حس در من شور و شمر تمام بشر را لیس کلامی یعنی نبعت کماله مطلع صبح صفاست روی محمد سلسله کائنات را سبی نیست با صبا اسے رسول شرب و بطحا بر رخم از خون دل در روان بین چشم رد دیده بر بہت کرم کن مرہم راحت جرات دگر از دولت جامی بسا ینکد میگذرانند لیس کلامی یعنی نبعت کماله</p>
---	--

ایضاً

<p>میکشد ہر دم برویم قطره ہامی ن برده از سینہ صبر از دیدہ خواب از دل قرار</p>	<p>محل رحلت بندامی زبان شوق زودتر آہنگ کن کار ز و او مرا</p>
--	---

<p>قطع این ایامی تبرک اختیار خود روایت اشتر مستم که بخود میسر و در راه پای کوبان میبرد شوق جمال او مل هر کس بر ناقه بهر تحسیر باری می بند هر نشان پاک می بینم ز ناقه در پیش</p>	<p>می نهم در قبضه حکمت ز نام اختیار نیست در بینی مرا جز مرشته مهرش زیر پایم چون حریر و گل بود خار و خار بار من ناقه است من زین تنگه هستم ز پیر می نماید چهره به معصوم را آینه آ</p>
---	---

محل امشب دیر می بنید حدی آغاز کن
بے نوا یان را نوا سے دیگر از تو ساز کن

<p>یک طرف بانگ صدی یک جانب آواز در ناقه چون ذکر حبیب منزل او بشنود یسی اندر می جو گل بکشا دگونی پیر حال او بعد من فرود آرزو جان فرامی بخد منزل جانان کان لطف و جفا بخد لا اله الا الله او بر چهره گل داغ نه دایه آن دارم که منیم نجد را ما و اخو</p>	<p>از گرا سخانی بود آرزاک ماند دل بجا گر چه باشد در گرائی کوه گرد با و پا کز نیم نجد می آید شمیم جانفزا سوی نجد می صبا بهر خدارا سما آب و خوش خاک او دلکش و شیرین و کشا سبز و اطلال او بر بعد سنبل مشکا گر نیایم دایه خود و آسمن بار و آ</p>
--	--

نجد میلویم وزان قدم زمین شیر لبست
کافقاب جود و خورشید گرم را مغربست

<p>بر کنار و جلده ام افتاده و راز خانان</p>	<p>وزد و دیده و جلده خون در کنار من آن</p>
---	--

<p>یا برون کی کردی بخاک بغداد از رجا چند اشرب که تا یکدم کتم آنجا طوت مرغ جانرا آشیان صلیست آن آنا خدا خوابگاه حضرتی آمد که گرسود بفرض فرض بود بر همه بهر زیارت کردش مرقدا و در زمین پیدا نهی مان که من</p>	<p>گرنه چیدی هو اشیرم آنسو عنان عمر با ترک قامت از وطن که توان ز نهان مرغ را زور سو آن آشیان مرقدا پاش چو مهر عیسی ندر آسمان صرف کردن عمر را در جستجوی زردبان یاز سرنا کرده نشینم ز طوقش یکزن</p>
--	--

کی بود یارب دل از فکر دو عالم کرده صاف
 گرد آن حرم حرم گویم خروشان طوط

<p>السلام ای قیمتی تر گوهری دریا بود السلام ای آنکه تا از جبهه آدم ستافت السلام ای آنکه زنگ خلعت کفر و کفایت السلام ای آنکه نام در روز کون کون السلام ای آنکه بهر فرس است پایش السلام ای آنکه بواب شفاعت روز حشر السلام ای آنکه تا بود در زمین سر</p>	<p>السلام ای تازه تر گلبرگ صحرا و بود نور پاش کس نبود از قدسیان در سجده سیقل تیغ تو از آئینه گیسو زرد و تیز بیان را بجز نور تو در چشم شهود طلوع آتش شب کردنتار از روز بود بز کلید لطفت تو بر خلق نتواند کشود در سرم سودا سے در جامه تنامی بود</p>
---	---

صد سلامت میفرستم هر دم اسے فخر گرام
 بو که آید یک نایم در جواب صد سلام

<p>یا شیخ المذنبین بارگناه آورده ام چشم حمت بر کشاموی سفید من نگه آن نیکویم که بودم سالها در راه تو عجز و بیخوشی و درویشی و در شمع دور دیور بن و کسین نفس و هوا اعدا دین گرچه روی مغفرت نگذشت گستاخی مرا بستم بر یکدگر نخل ز غارتان طبع</p>	<p>بردت این بار با پشت و تا آورده ام گرچه از شرمندگی روی سیاه آورده ام بستم آن گره که اکنون و براه آورده ام اینهمه بر دعوی عشقت گواه آورده ام ز نیمه با سایه لطفت پناه آورده ام کرده گستاخی زبان عذر خواه آورده ام سوی فردوسین من شستی گیاه آورده ام</p>
---	--

دولتم این بسکه بعد از محنت و رنج دراز
بر سریم آستان مے نهم روی نیاب

<p>یا رسول الله نیکویم که همان تو ام بر لب قتاده زبان گرگین سگام تشنه جان گرندارم انسر شاهی بسز این بسکه است مسند غت نهم بر صدر ایوان قبیل شد گلستان از خوبی حصار تو خاک حجاز و اربابان گفت گوی زراغ طبهام که دقتر می ارم سیاه از مصیبت پیاده چون بود غر شفاعت رحمتی بس شیخ</p>	<p>با فقیر طعمه جوی از ریزه خوان تو ام آرزو مند منی از بحر احسان تو ام گردن تسلیم زیر طوق فرمان تو ام اگر نیاید سنگ و از دست زبان تو ام من بیو گشته خرسند از گلستان تو ام عند لیب مدح گو مرغ ثنا خوان تو ام گر شفاعت نامه نماید ز دیوان تو ام آل اصحاب ترا پیش تو می ارم شیخ</p>
---	--

<p>حق آنالی که عمری در پوایت بوده اند حق آنانیکه راهی را که خود چپووه حق آنانیکه از راه منالالت خلق را کز گدای بنیو اچامی عنایت انگیر از سحاب فیض لطف جام خود شرح برین کحل مینا پیش ده زین که عمری در هوس کن قبول اور طیفل آنکسان کز جبری</p>	<p>دین زمان در ساحت بخت خوش آمدند پاس از سر ساخته ایشان پیموده اند خبر بصورت شارع شرع توره نمودند کش عنان دل ز کف نفوس بودا بر بوده اند برون جانفش که از لوث گناه لوده اند مردمان چشم او خون جگر پالوده اند هم تن و هم جان بر است و ده آسوده اند</p>
---	--

باشد از زمین قبولت فارغ از خلد و جسم
 بر صراط سنت و شرع تو ماند مستقیم

ایضا

<p>بانگ رحیل از قافله بر خایر ای ربان بندش زانوکشا بهر حدی برکش نوا ناقه ز اسخان عرب آسوده از بیج و عقب خر قصبه سلمی مگو تازه شود از ذکر او تپی بنیایت بر خطر خالی ز راه راه هست از مراب بنو بجرمی شگرت سوبو بسته بهر یک محلی بنشسته در و قبله</p>	<p>زخم نبد بر راحله آهنگ حلت کن کن ساز از نوای جانفرا بر و سبک بار کن طے میکند با صد طرب یکروزه در یکروز کوه که آمد پیش روی پیدای پیداکران فی در و از جی اثر فی در و از انسی زنگ صد کشتی از ناقه در و جاریه بی بادبان وز پی سجد کن بیک خوش لجه و شیرین بان</p>
--	--

<p>من نایب کوش آناه تیره و شن باشد بدول عتبات من نایب که را دول مرا سو جویم بکشاکش</p>	<p>من هم بفرودنا قد خوش و خاستانای کوش خبر پیچ بیا منزل مرافی دن کس مایل</p>
<p>یار بنیست این جرم کز خاکش آید بوی جان یا ساحت باغ ارم با عرصه روغن لب جان</p>	<p>باوشن نسیم مشک آیش ز لای جان خوا چون کعبه مد قبله که بر طایفان ده رو</p>
<p>خاکش بوی گل جلا در دیده اهل عیان هر سنگ و سنگ سیر هر گنج باش تا در آن فرش مطافش کرده پیر مرغان شی آشیان رویا نداز خاک درم گلهای حسن جاودان گر شمه آن بشنوی چون بلبل آواز در فلک در جنب آوی یافته سرمایه خیرت میان تا روضه خیر البشر کز بیت کن برین سرد فر صدق و صفای سیریه این بیان او در میان شان از گرم شد بر رخ لاریان باشد طفیل گوهرش محصول کن کنعان از مثل آن عاقر شمر فکر همه این بیان سیرازل را ترجمه راز ابد را ترجمان نظمی که بود آویخته در کعبه بهر آستان</p>	<p>چانه تا قدم کرده ز سر بهر طوفان سپهر خرم از آن باران نم کاید ز صحرا سی قدم گلهای حسن صغوی عشق کس از آن نومی حسینکه بریده تافته مرصع و در شکافته چشمه آن حسن اگر خواهی که یابی زود سلطان اقلیم و قاشاه سر بر اصفهان دریا امکان و قدم بود نطفیان قیوم بحرست جان انورش ساحل لبین برور قرآن که با آمی سوردار در اعجازش اثر هر حرف از آن خوش نغمه شد بهر تلقین از رشک آن گیسو بر خاک خدایان کجیت</p>

بیانست و شنید راه عونت کنان بدخواه
 روزیکه با خلق و غاشد لطف بران نما
 خانه آمد در چنین از قوت آن نادین
 اشمار را بهر کف او از داد از سر
 شد پیش اعدا از کرم زو پیش از حال
 شد بر در غار محن بهر عنایت ذوق
 بر زعم بدخواهان دین بدین تیر قوی
 با فرقه از دین بری در معنی پیگیری
 میشود و فوق بر او و در کین موکدا
 کف برتری کف از کبر پستان نبود از شیر
 زانک طعامی درومی اطعام کرده
 صد تشنه بی آب و بود از کف او آب
 میرفت یا بشن تیره تشنه تشنه بی آب
 سایه نبودش همچو خورون طرفه ترکاند سفر
 در حرب خصم بد نهاد این روپه دفع
 هر که نهاده پا برون از رنگ نامی چند
 آتش که نیز در از هم بر سجد قطع

بشکست تو من را بر گوشت این خون
 الزام محبت احصا شده کفش است
 اندم که شد بنفشین بر مسلمان هر نفس
 پیشش ندم از دور شد در حاکم
 بزغال مسموم دم کز وی نیالاید با
 تا از حود و پر فتن بر جان او ناید زان
 چون بهینجا آهین بهین حملش با
 چون دم از دعوی گری در وقت شایان
 در سجده پیش پا یو نهاده سر شیرین
 مالید شد پر شیر تر پستانش از پیش جوان
 و آن طبع بی پیش کی باقی بجایش همچنان
 از فرجه انگشت و شد آن جان چیده
 شد چوب شمع بی است خود چراغ بی
 از تاب خود با کاسر بود از سحابش بیان
 از مار میش تر و او را قاقب میش کمان
 یک گام او بوده فزون از عرصه کون
 میراند تا ملک قدم بکیران همت میران

<p>میشد قرین جان تنج بار گاہ زود آمدن گفتش بگوش هوش اسرار عیبی سسیر برامت گستاخ وی گرد و بساط لطیف از رنگاری خفته خوش کجاست گرد و پرده کش هر خرق عادت کاویا بر خلق عالم در ملا او صاف او پیش خریدین بود از حد و بود درین دیر کس از لغت او خوشتر سخن</p>	<p>فی جان رہن با و من تنج اسیران و دانا می بی فکر و نظر گویا می بی کام زین گر نهندان فرخنده پی پاشاعت میا با طلوع خورشید و ش نمایا از یزد و یما ظاهر کف از جدا از معجزات او مد ماشا که در عمر ابد ظاهر شود این شان زین نکته جامی بس کمن تا کاش می توان</p>
---	--

نقشش بس فرخندگی جان را دهد پا بندی
هست آن زلال زندگی میباش از ان طلب

<p>البشر و اذلاح من نمود مقامات لهور باد آن ربع و من خوش میکند جابر مشا گوشه برقع مرفوف طلعت خشان کعبه زود ترا آتخار سانیدم که چون تنبیک شد غائب خود نداشته چون پیش افتخار شوم اشک زینان میروم اما کجا یا بدواج</p>	<p>منزل سلیمی اطلالش نمایان شد زود بر عتیر مشک فتادست پنداری عجب اینک اینک از طرف لامع نه از ان کون منزل جانان و اگر مشکل تو ان بودن صیب نیست خرفیست خود سرمایه ذوق حضور پیش آن دریا شیرین نظر و چند شور</p>
---	--

برورش جامی چه خوسندی دهد بیکره طواف
ما لتکیننا ولو طفتنا لے یوم النشور

سلام علیک ای نبی مکرم	مکرم تر از آدم و نسل آدم
سلام علیک ای زبای عکرم	بصورت موخر سبب معنی مقدم
سلام علیک ای زبای نطمت	طفیل وجود تو واجب با عالم
سلام علیک ای زبای حسن	جمال تو آینه اسم اعظم
سلام علیک ای ملک رستا	ترا خاتم المرسلین نقش خاتم
سلام علیک ای شاسا بصد	که روح الامین در یکی نیست محرم
سلام علیک ای زایر نوبت	مرا گشت زار اهل سبز و خرم
هزاران تجمیت ز حق باو نوبت	بروح تو و آل وصوت تو هر دم
تخصیص آنان که هستند با تو	بیکبار جنسیت تمام منضم
اگر قبض نورت نبود می نبود	یک ملت کفر و اسلام با هم
و گمراه خلد از نور روشن	که رستی ز ظلمات قهر جنم
ز سعی تو شرفی ابواب مغلوق	ز لطف تو شد کشف اسرار هم
جزاک الذی عم جود او بر او	وارضناک عنا و صل و سلم
تویی یا رسول الله آن بجز رحمت	که باشد محیط از عطا تو یک هم
جز گشتگانیم از ره رسیده	ترسم علیتنا بما ترحم
در و نهان گاریم و دلها جرات	ز لطف تو داریم امید بر هم
کشادیم بار سفر در دیارت	چو جامی ز بدر گشته خاتم

که این بارها کرده از پشته تهاکم	رجا و اثنی عشر بفضل تو ما را
	کشتانی تجلیص مالب که آید تر استخ باب شفاعت مسلم
<p>مطرح نورخ آن مه تابان بود است جای آمد شد آن سر و خرامان بود است پیش ازین رسته بجایش گل مریحان بود است آنکه صدوست تمناش بیامان بود است که نصیب خضر از چشمه حیوان بود است هر کجا لعاب او شکر افشان بود است اگر بصوت گلش از خاک خراسان بود است</p>	<p>این غنیمت که سر منزل جانان بود است این نیست که پر شیب و فراز یک درو است این زمینیت که هر جانس و خار بینی دهرن نازکشان رفته بهر جانب ازو میدهد خاک بر پیش خاصیت آن آیم باید افشانند ز هر نوک مژه خون جگر جان جامی بحقیقت نه مین با و هوا</p>
ایضا	
<p>به ز شام مقدم تو نقد جان کبک روی امید سوی تو باشد ز هر طرف در دیده اشک عذرت تقصیر باسلف خوش حریم قبر تو باشد ز هر طرف باشد گنم تلافی عمری که شد شگفت تا کبریم ز حادثه و هر در کبک</p>	<p>اصحبت ز ایراک یا شمع الجف تو قبله و عاصی و ابل نیاز را می بوسم آستانه قصر جلال تو گر پرده های چشم مرصع ز گوهرم خوش عالم از تلافی خدام روضه رو کرده ام ز جمله اکناف سوی تو</p>

<p>دارم توقع اینکه مثال جامی من مہربانی کلفت ندیدہ کسی میں عجب ہے برود عارفان تو مفتاح گشتہ است جز گوہر و لاسے ترا و اورشش نداد خصم تو سوخت در تب تبت چو بوب نسبت کنندگان کف جو تو بخیر رفت از جهان کیسے تیری بر پی تو رفت اوصاف آدمی نبود در مخالفت زان پایہ برتری تو کہ کنہ کمال تو ما جنس راجہ حد کہ زند لاف حب تو جنسیت ست عشق و مولات ز باب مشکل شود ز خوان نوالت تو الہ باب بر کشت سر لو کشت ہذا کجا ست جامی بر آستان تو کا نجا ہے وجود</p>	<p>یابد ز کلمات فصل تو توقع لا تحفت خورشید و ارنابہ جمال تو بے کلفت ابواب کنت کتر بمفتاح من عرف ہر کسکہ با صفا درون تو چون شد نادیدہ از زبانہ قہرت ہنوز کفت از بحر جو تو نشا نشا شد غیر کف لب پر نفیر یا استخوان دل بر آستان تیر پیر کہ یافت ز فرزند ما کلفت داند شدن سهام خیالات را ہفت اورا بود بجانب موہوم خود شفت عاشاکہ جنس گوہر رخشان بود خزان جز سیرے کہ دیدہ بر آستان کلفت کہ پوست پا برون نہاد و شفت ہر صبح و شام ہر صفای کشتہ صفت</p>
<p>گردی بریدہ رفت ز کبیب صفا نہفت ایسے اے جہستہ اشرف لطف</p>	
<p>قد بدامشہد مولای انجوان حملے</p>	<p>کہ مشاہد شد از ان مشہد اموار علی</p>

<p>شکار است از و کس غافل از آن لایزال بود این زندگی و لم یزلی خاصه عشق بود منقبت بی بدلی جاسه آن دارد اگر گور شود معزلی از شه نخل چه حاصل ز لیا بس علی</p>	<p>رویش آن طاهر صفا که در صورت اصل زنده عشق ز مردمست و نمیرد هرگز در جهان نیست تمنای که ندارد بد چشم از دیدن رویت بخدا بیاشد چون کما چاشنی شد محبت ز رسید</p>
--	---

جامی از قافله سالاره عشق ترا
 اگر پیر سز که آن کبیت علی گوے علی

<p>هست این سفر بزم عشاق ز نفس عین حقا که بگذر دسرم از فرق فرقین آن به که حیلد جونی گند ترک شهیدین از موسی مستبار چه حاجت پیب زین یکب این کج این تر و خون این این</p>	<p>کردم ز دیده پائے سومی شهیدین خدام مرقدش بسم گزیند پای از قاف تا یقاف پست از کزانش از آنکه بر عذاب بود جسد مشکبار کیسویگی در و بنده او میکند طواف</p>
--	---

جامی گدای حضرت او باتن ما شود
 یا رحمت وصال مبتدل عذابین

<p>سلام علی آل خیر النبیین امام سباهی به الملك الدین حریم درش قبله گاه سلاطین</p>	<p>سلام علی آل طابا و یاسین سلام علی روضه حل فیها امام بحق شاه مطلق که آمد</p>
---	--

<p>در درج امکان مهیج تکمیل رنما شد لقب چون خدا شد اگر نبودت تیره چشم جهان بین غبار و بارش بگیسوی یس برود این از هر چه جزا و نشت</p>	<p>شده گنج عریان گل شاخ حسن علی ابن موسی الرضا که تقدیرش ز فضل و شرف بینی اورا جهان پی عطر رویند دوران حبت اگر خواهی آری بگفت این او</p>
<p>چو جامی چشد لذت تیغ قهرش چه عسقم گر مخالف کشد خنجر کین</p>	
<p>ز چیزیکه جزا و است پونز درین وحشت آباد آلوده اندک تو خوش کرده در مرکز خاک سبز چنان گشتی از گوهر خویش غافل ز به فکر قاصد ز به جهد کمال میان تو و مقصد افتاد عاقل ز لذات آجل ترا خطا عاقل بسج قماری و صوت عینا دل در عاقبت تلخ زهر قائل نظر کاین بود مهر و مه اشک</p>	<p>چو پیوند بادوست بخواهی آید مکن شپهر عرش پرواز خود را ترا ذروه اوج مغرت نشمن ز آینه ش جسم آویزش او که جانرا بصدفکرت از تن ندا کمالات همی در احوات حسنی بود غبن فاحش اگر مانع آید بر اطراف گلشن کسی جام رود مخور قند الفت که در کام نیست بنظاره روی شاهد کشانی</p>

بر دصبرت از جان آرامت ل
 که شکر دهانت و شیرین شامیل
 نبی پامی و دست خرد اسما
 از گذشته آن خوبی لطیف
 بچشم تو چون پیکر دیو بایل
 ترا از فضولی کند نام حاصل
 ترا از شناسای فضل منقل
 بود یکسر از حلیه صدق عاقل
 گم گم حاتم را کنی صفت برخل
 نویسی سر اسر سخنها س نازل
 بهج ادانی و وصف ارازل
 بود بهره مرد غض انامل
 نشسته ز قصر لیت ایام ذابل
 یک خطه بر موجب امر عال
 چو در حد معتدل بود جمله داخل
 مکن بود القصولانه ذکر فضل
 کلام بدیع تو نسخ و سائل

یکی پوست در خلد و در خون کشید
 کنی عیش غم و تلخ و جبت بوش
 ز لرعت خم اندر خم پیچ بچش
 بنیدانی آیا که آگاه بین
 گرا اول پری بود آخر تامل
 کنی کسب فضل و هنر تا فضولی
 چه دیر روز فضلی که محروم دارد
 گرا از شعر و اشار و داری مساکر
 گوی مدخله را سنی نام حاتم
 و گرا نامه در دستگیری ز حامی
 کنی نامه خود سپه چون لیلیان
 قلم باد دوستی که از جنبش او
 گرا نمایه عمر تو شد صرف تا که
 مگو حال ماضی که هرگز نبود
 چه جوئی ز افعال خود در رسمت
 ز خردان نیکوست لاف بگفت
 گرفته کند در بیان معانی

نه آخیزان دوران دوران
اصول و فروخت مسلم شد اما
نشد کارگر بر تو از فراطعقات
ز آداب اهل کرم بحث کردی
ترا در طریق جدل نیست کار
ز منطق مکن نطق کا ندر دو گیتے
بین نگشت از حد و در سوش
ت حکمت بود اینکه میل بی طے
چو نفس ترا نیست رود در نهایت
بین بیات چرخ گردان که باشد
فلک را چه گیری حساب مراح
ظیل الله آسا بتا یه فطرت
اگر قابی فعل خود یک طرف نه
به نیرو سہمت بزن دست و پا
ز اجرام و اجسام سفلی چه جوئی
بر آور سر از جیب گردون گردان
زہر سوسنا و صفوف ملائک

بود حسر سبحان کم از ترا قبل
نه گشتی با میل خود از قرع و اصل
حدیث: و آخر کلام او ایل
ولی نیست داب تو جز منع تسل
بخبر مردم اوضاع و غصص الانامل
نشد علی ز اشکال او بیج شکل
نه اجناس عالی نه انواع سافل
ز وحی آئی ترا گشت شاغل
ز تحصیل علم ریاست چه حاصل
بخوش گئی بازل که آفتل
تدراجہ پرستے شہر منازن
جز آیات فاطر مخوان نین ساکن
بین نور فاعل عیان در قواقل
بہم بر شکن دام و بند شو اعل
بصوب اعالی گراے از اسافل
بین عرش را قدسیان گشته قائل
گروہے مسیح گروہے مسلمان

ذوات جلیل و صفات جلایاں در ایصال و افضال و سبائل ہلک قدم ان بیک جملہ فروشوی از خوشتر ظلمت نعل بوادی امکان ہزاران جلاول دوئی خواست از احوال ان اعل سوی اللہ واللہ از و رد باطل	یکے فوج در اوج قربت تہ یکے جوق در طوق عزت کرم چومی گشت تید حوادث از انجا وران قلزم نور شو غوطہ زن ز قعر محیط استدم منبسط بین بود بحر و جدول یکی فی حقیقت یکے خوان یکے دان یکی گوئیے جو
---	--

بہر حقیقت کشف شرح جامے

فی اخیر قول و یا شرح قابل

سبق نادانی و دانادلم طفل سبق جوانی بدیشان شد و ہر سنگ پارہ لعل خیشاں در نیاد رہم عالم ندانم کس زبان دانش کسے کہ فکر دانائی بود خاطر پریشاں کہ بند و نقش کلک عقل شوید آسایش کہ در عمر ابد نتوان رسانیدن پیام سواد الوجہ فی الدارین کہ نقطہ رعناں اگر نبود معرف کشف حقیق و جدان	معلم کیست عشق و کین ناموشی و بتاں ز ہر کس ناید این شاو شاگرد می زہر کو زبان جز بیربانی نیست این نام معلم کہا در جمع نادانان تو اند کجاست دلی کو ذوق نادانی پشہ ہر ذوق طویل لذل طومار است شرح علم نادان شہو الحق فی الکونین کینتہ زمزم مصور کے توان کرداری یون
--	--

ز خاکِ قعر در کوی ارادت ساختم کاجی
 نیایی ساحت در گاه خیزیدان اسلانی
 درون آس از در و دینیز طریکیان
 در اندر کاج و بتا نیست سرتا سر کج
 زهر جانب ختی شاخها پر میوه حکمت
 چنان نیست در دره که بر دیوارها بر
 بیابانیت بائل کعبه مقصود را در
 گر آری رود در آن کعبه چو رنگ مریز
 شود هر خار قلابی بقصد جان در تن
 نشاید بارگی این راه را جز ناله سوز
 ری از شیرین ناله سوی مقصد کوی
 خزانگ محنتی که بست آید به ناله آسا
 که دائم عاقبت گردد در بار و زمین
 چو صوفی دامن بهت کشد در طارم خلد
 دگر در جستجوی قربت آرد در گریبان
 تنی کس نیست جان جنبش و سجود می
 بود هر در در دران عجب درویش بید

که کم گوئی و کم خواری کم خویشیت کاش
 نه بینی صغوه و دینیز جزایوان ایمانش
 ز بام دزدانند یافته خورشید خشانش
 صف اول گل خندان طیب خلق رسایش
 خروشان در نو آشکر مرغان شایعانش
 نهاد از خار خفت با لیکاره دوستانش
 که بی قطع امید از خود بریدن ایمانش
 سپهرن بایدت صد گونه آتش در سیابانش
 اگر در خسته بالین نهد زیر میله اش
 که باشد با وحش پامی کوه رو کوبانش
 که یابی ز خصما صناقه اللعاب برایش
 بکن سینه ز خرم ناخن اندوه و بنشانش
 که پیرامون خج و جاوید یابی میوه اش
 گریبانی کند دوش فلک از عطف باش
 فتره در کمان قاتل قوسین از گریبانش
 که داده نقشش و از طبیعت شکل انش
 که نهاد خرد در حقیق خج و دانش

و دشاخ لا شود در کفر غل گردن بساکن
 میان لا والا یک لفت وقت در نبو
 خواطر چون گس کس دند غوغا بزل از سپهر
 چه مکان جاشی زان شهید برب گس دل
 زمر و کوری افعی بود و افعی نفست او
 چو خواهی در عرفان و نشن ما کن بصنی
 چو باشد پشت خم گشته چو چوگان بر کوه
 چو رخس مهرش جوج لان کنان توده غبار
 خطا گفتم کی انگیزد که جولان غبارس
 نیابی سرفراز جو آمدی که دست دل
 سر این رشته گر خواهی زدوک پیر زالی جو
 ز جانان لعن عاشق بازرگون نعلبست باک
 چو در مشهور خود فانی شو محمد دم زان دولت
 بعضیان طعنه بر آدم زدند قدسیان ال
 کجا آدم شدی مرآت کامل که بنفرو
 مگو هر ساده را عارف که شکل گوهر افشا
 سبب دیده صاحبان هم از غوت است

چونک شاشند در الا بوحد حتم عرفانش
 در الا آن الفت بالا شمار و عقل کیش
 چو گفتار لب از شهد شهادت ساختنش
 نگشته آستین صحت پیران گس زانش
 زمر و نیست جز حضری که با حضرت پیمان
 که دارد در طلب کزیر از غوغا نش
 نماید نه فلک گشته کوی پیش چو گش
 بود مثنی غبار انگیزه در وقت جولان
 که باشد شهیر روح القدس جاروت سیدنش
 بود کاه شارح اصل کونین لرزش
 که با کهنه چرخ پیش از نه چرخ گردنش
 نگر دو پرده دیده حجاب بجا تاش
 شود دید قنابار در گز اسباب جرباش
 ولی آخر همان آمد بر ایشان هم رجاش
 جمال عز سجود ز حال ذل عشیاش
 بخار بارگی هر چند خوانی ابریش
 ز دریا رشته نیلو فرجیم از خط باراش

رسد صد تیری از بار تو شمه مرد این راه را
 در این راه بهر یک لبان ده کوه عم بر
 مخور خون بهر طعمه از کلاغی کم نه کورا
 ز منان بهره یا بدگدای طبعی که از منان
 ز چینی کنج تمامه نهی در بیستان ترسم
 ز چاه طبع بالاکی رود ز رود کنز هر سو
 ز حرص کنج کنج حرص شد دنیا پرست
 چه نه خواهی بدر پوزه گره بست از در
 بزیر خایه طینت ترا گنجیست بهمانی
 مرن از مشتاهای دل از مشتاهای گل
 نشاید رخ پیش هر جوان ستار جوان
 خورد آب از خم چشم بیتجان میوه عیش
 چنان بست غفلت راه عبرت دل
 بخله تا جاه و مال عیب خویشتن شود
 بتکینش مرن کافور بر کتان که نه با
 بسین ساعد شاه ببرد بهوس چندین
 ضرر کشا چشم او بسا داسک افزونی

اگر خود قرص مهر و مه بند گردون این
 چه حال گفت گو از قافان کوه لبش
 تو کل چون دست آمد یاد مناش
 اگر نه نام باشد کی آید از زمین مناش
 که یابی ما را اندر حیث خود بر خوش سحاش
 سوی بستن کشان محکم میا بگرفته میاش
 بگردن حلقه کرده همیان همچو نیاش
 که تا ز نیست نکشاید گره زابر و دراش
 که پر کرده زکان کنت کتر از فصل زین
 که ناید حاصل گنجت بگفت ناکرده دراش
 ز مرغ و میو بر خوان گریه استماع الواش
 چکد خون دل بویه زنان از مرغ بریاش
 که هرگز دل بمرگ خود ز رفت مرگ از آتش
 زهی سوئی آن ساعت که سازد مرگ غریاش
 ز گریه قیامت هرگز این کافور و کاش
 که ترسم بچید آخر نجه عقل خود نشاش
 و در چشم خیالت از خیال سحر گاش

بجای کم جو سیب غنچه با کافر اندر دل
 بلاک کور باشد چه چو چشم عاقبت نیست
 دل گر گوید از مهرت سپید نیست بر لبش
 جمال دل طلب کن بجای گل که گردون
 تا می شاست دل را جاودان ز این بستی
 بهشت از بیدیت از نفس بود در عالم دل
 چرا از خوشی تن بیرون دعا فکاشه را
 ز تزهنگاه سنی هر که آرد رو در صورت
 درخت علم کم نه از جهالت نام آن بیدین
 بیداری بساط فکند هر جا دین بر انداز
 چه داند رخنه اسلام بستن تا مسلمانان
 در خلوت سرور و پیش سلطان از ان بند
 اگر با بر سو خورند هر روز از ان خوشتر
 امیر نفس باشد بنده در ویش ابتدا
 شد آتش دان و آتشگیر از شتی عوان
 حد کن اعوان از فوج مظلوم اشک
 ترس از ناوک آسپه که می نبرد بلا تو

هزاران خون بینی گره از نار است
 ز شہوت کور گشته پر عذر باش از زنده نش
 مشو غره که صندل در چش بادرسند
 جمال دل شود تا بان مذاق تیر نش
 وزان اندک نمودار بهشت حور و خوش
 که درون نفس خوشتر است تیر نش
 شگفته در درون از غنچه دل صد گل است
 بود آب ان زخمیر و صحن باغ زندان نش
 کینخ و نیزه باشد در علق او را ن عصا
 که از دین یانت بهره کم دست یزدان نش
 که افتد رخنه در اسلام اگر جوانی مسلمان
 که منع است پرده های دیو سلطان نش
 که باشد در هوا زیر قدم تحت سلیمان نش
 اگر خود بنده فرمان بود ایران تور نش
 که خارق ماها سوختن شد اعوان نش
 که می ترسم کند کاره کافج و طوفان نش
 کند غریبال حین چنبری را زخم پرکان نش

<p> بود خندق محیط رخ و قلعه اوج کیوانش که خواهد دست گل آفرینان بر خلافتش بیایا کار روز کسری بی بی از بهر در ایوانش بود گرد سپاهی شتر از گجل بیایانش که از کون آن صیدار پیش لوده شیطانش جمال یوسفی سبک کشتی قحط کنفانش نماید صورت عصیان تو ناگاه غضبانش بچشم خویش بینی عاقبت با غلطانش و گرسازی علم و معرفت آب حیوانش میاورد ریلک که ناچار است کمانش بود بسیار کز افشا آن بینی پیشانش در سیه دو چرخ را کان هست هاش که باشد قیمتی جز بیخود نفروشد از زانش یا از سبب صفایانی بود نایب گیلانش چون خنجر حاکم گشت آن کند آن گشتش بود خسته تیزی چون کند اثبات خورشش هند کیو شود فردا اگر آن زانگ نشش </p>	<p> رود نقب عامی ظلم کش با ظلم چو در خون شد از سنگی که دارد کوهش از خوانی سحر داون زهر سوکادی کسری ایوان ساختی منزل چون بود چشم نصرت بی رده شاه کیشش جهان چون مزبله است ز زوش سنگ استیجا محبوبی فاقه کام دل که محنت دیده کنعان فلک آئینه رنگ مدکن عصیان که میترسم شترک افشان که از بهر تار مجلس است بود سفله سفالی خشک شکل زندگی یابید چو حکم کل سر جبار الا نین میدارنی کس آن کمان از خود پیشان کم شود بکین تیرانا هست ناموری در خود غنیمت دان مکن در پیر نفس خود صنایع که هر گوهر ترش و باش با بدخونه شیرین لب که صغرا هنوز از مردم خوتیونا گشته زان گسل چو دار و فاسق نادار خسرو بی و عقی تگونی کن که از راه ضعیفان گرسنگی </p>
--	--

چو بینی در برون چالاک و اندر خانه گستاخ
 که باشد جو بیار هر شگفت از بجز طغیان
 چو آن شنیده باشد جابجا سنگ و سنگ
 که خواهند از آدمیم خاک رسخت و برایش
 که باشد زخمها در شهر برترین دندانش
 زندگانشون نون فرزند فردا خورد دلها
 که افتد خرکه ناید تو پره خوشتر زیادتش
 که باشد خروده الماس در یوزینه نباش
 پسندیده افتد پیش نردان حفظ قرانش
 نه بندد باز بیره هر که باشد غم کیش
 که داری چون غلامان غل کردن قیامش
 کشد عقل از زمین بکشت خط بطلانش
 خط باشد محقق از براج نسخ ادبانش
 که باشد عقل تا سازد دوکان بالا دکانش
 که خوانند اجداد ابراهیم و آدم در و پستانش
 ز موج غیرت افلاطون یونانی دیوانش
 که از بهر خلاص خویش جوید راه طغیانش

برای خلق باشد طاعت زاهد زهر حق
 چه باک آنرا که از آب و عنود پاشگاف
 دل و انامیان سخت دیان جهان آمد
 کمان پشت تو ای پسر هرگز خود نمی افتد
 که این ماندا ز درو اهل نقد روان آنرا
 بحق کی رو برو آن دیرت انسان که راه
 شکم پرورد بود بارکش کابل نهاد آری
 حسود از چوب شیرین گفت چشم خروده بین
 چو قرآن حفظ قاری کرد از بهر ناپسندید
 خیال زیری با خود مبر پیش خدا و لمان
 چو حکم عقل تا قدیمت آزادی باشد
 عقلت و با شرع و روز معرفت عوی
 قلم فی سوه انگشتش ولی بر لوح خیمت
 دوکان شرع را آمد دوکاندار احمد مل
 از روش عقل کل دانا زهی امی ناخوانا
 به شیرب کن طلب سر شپه حکمت که شد غر
 چو القاسم بود با که باشد بو علی باری

مشوقید نجات او که در دولت قانوش
 گذر بر بوستان شمع و دین کن مهر گام
 قدم در غار زار دانش خود در تنگان گم
 چه گوهر بخش دریا نیست طبع در غورین
 بود از خوان حکمت ناله شعر من آن لقمه
 چو دنیا نیست نقش تکلف ده نظم من
 خوش آید در سخن صنعت شاعر لیک آید
 خیال خاص باشد حال رو شاد معنی
 دگر گیر در بسیاری همه خسار شاد
 سخن آن بود که اول نهاد استاد خاقانی
 چو در معانی یافت خسرو سواد آن
 اگر امر و زار در این خام ز بحر شعر آید
 بنام قانی از ان بجز از شدت بر آید
 دگر خوش سفاک الله بنیاید از ان چشمه
 بشکر من چو طوطی روح او شکر شکن
 اگر چه نام مرآت اصفاشد گفته او را
 جلالت روح کردم نام این چون بیچ

کیش بیخ شقایق او که معلولست برها
 گلے چون شافعی بالاله بینی چه نعمتش
 که با سر زده هر قدم صد غم خندانش
 که لفظ و معنی گشت زینین در درجانش
 که سچید بهر قوت جانتها و نعمانش
 چه هم کز سادگی خواند فلانی نقش بهمانش
 که از دور کمال معنی مقصود نقصانش
 چو حال اندک تقدیر رخ دهد برین آید
 میان او در خساران سیه رو رسدش
 بهمان جانده گیتی پله دانشوران خوش
 ملاحظتا او اکلند شو در نمکدانش
 بی دست زبان شستن لب اینها پستش
 چو سوسن بریان تجسین آن خاک سروانش
 شود سیراب فیض عین جان عطشانش
 چو بفرستم بندگان تنگ شکر از خورشانش
 چو بود انوار خورشید صفا از چهره پایش
 ندارد از حلا چاره چو سازد تیره دورانش

<p>که آرد در مقابل نکتہ با سحر سحرش که در قالب نباشد از دم روح الایمنش که از بهر چه آن نہریت سیاہ پاک یوانش</p>	<p>قصوی میکنم که ز ز طبعان فلان آرد چرا از شعر لاف کس خصو قلابی شعری خدایا زیر بر جامی ز ابر فیض بارانی</p>
---	---

ایضا

<p>رخنما دان کشن بدیوار حصار دین در یاسان خواب بر بهر زخمه دو دو اکل هر که کرد افسر ز زنا بنگاش بر سر در برش زان بگردنش اوشه بحر بوست مرد را بهر کرم زن را برای زیورست صفر چون خالیست ز ارقام عدد بالائست حسن معشوقان رعنا در میان لائست بهر واع نخل کیشان کرده سرخ آزادست لعل آتش رنگ دکت لعل در دال اکل گنوا در دگر بهر یک طلسمی منکرست حلقه مار حلقه کرده در دہان اثر دست حشو مور خوشستن بینی که مور بجست این سخن بشنو که مردی از دہان خبر است</p>	<p>کنگر ایوان شه کز کجای کیوان بر ترست چون سلامت یابد از تاراج نقدین صفا چیت نایب نگین گشته خاکی ز آفتاب گزیدار و سیم زرد انا منہ ناش گدا زین امر چون دست کم بکشا که زر کیسه خالی باش بهر فعت یوم الحساب عاشق همیان شد لائع میانش بیدل نیست سرخ از اصل گوهر تنگه زر گویند ز بود در جیب مال و میل او در جان دل بگزار از دیان گیتی سلامت گریخت هر کجا بینی در نی ویر در حلقه حرص کار مور باشد در و با آن بگو شد دہان حرص سحر پردلی از خاک مرد</p>
---	---

معنی در ترک بودی مقبله که بر دیو
 ز ربه و قشش اولاد الزنار التبت
 گر چه باشد ز خوش آنرا کن ز کبریت تاج
 از ریاضیه مجو حاجت که جویش عارضت
 لب نیالانید اهل بهت از خوانان
 طامعان از به طمه پیش بهر خس نهند
 ماکیان از به طمه می برد سر زیر گاه
 نفع عامه عامه اولیست آری مخر
 مرد کاسب که ز شفت میکند کف در
 ساغر راحت بود از کسب کف آبله
 قبیح را بند از گلو کن که زبان صغری
 هر که از ساختن نیم خردل کو عقل
 سفله را متلوز نتوان ساختن گو خورست
 شاید آن طلب عارض به خط و حال
 روزگارت تیره دستت خالی دل پر
 دست به پستان در قطع بستنهای طبع
 باشم دین ثابت از ترسی قهر حق که با

ز انشال کرد زرد و ترک دنیا بودت
 دیده باشی قفل زرا از بهر فرج است
 بهر ابریم ز نعلین پای آدرست
 میوه آرد درخت خشک کن باران برست
 در خوردندان انجم کرده ماه و خورست
 قانعانرا خنده بر شاه و وزیر کشورست
 قهقهه بر کوه و برد شیوه کک برست
 خوش گیس را نیست لیکن در خون خورست
 بنام هواری نفس دغل سوهان گریست
 وقت آنکس خوش است که چست یافته زین است
 تا غصت آنکس که قوت او زمان سحرست
 خود نفهم خورده دانان نیم خردل هم حرت
 میخ را در دیده نتوان کوفتن گوا از دست
 در کف طامع بقصد مال مردم محض است
 شب راز و ناخشان قفاوه اعضا برست
 بی عصا مگذر که در راه تو صد جو و جرت
 کرده محکم دین عزمیم صرصرست

رستی در جدول زدگرز چو بین مسطر
 قصر شه را پاسبان بر بام دربان
 قصر و اعطاز جز اصحاب لکد بر منبر است
 آنچه از شمشیر می آید نه کار خنجر است
 گاه موج آرام گشتی راز نقل لنگر است
 کشتن آن آتش که اندر سنگ آتش میسازد
 یک سیخ ابرای که رود دیگر اعور است
 شیر حکمت نوشدان کام الکتابش مادر است
 مشق اندر صورت و معنی بوقوع مصدر است
 معنی آن که برای شکست زانو و کمر است
 آن ن جادو که از غیب سفیدش چادر است
 رخنه کاندز قصر بانی از تصور قیصر است
 رشته خورشید بند بال مرغ شب پیر است
 سرزنش کردن رسم عاقل و دانشور است
 گر بر غم مرد مشام ایمن است دختر است
 طعن او بر نقد هر ناسی ممکنه مستنک است
 نیست شر از بجز همخوانی که گوئی ابجر است

نیکی آموز از همه از کم ز خود آخر چه عیب
 نیست قدر عالی دون خبر مقدار هنر
 حکمت اندر ریج تن تهذیب عقل و جان
 کامل و ناقص یکسانند در قطع امور
 چون کنند اهل حسد طوفان طین حلیم گیر
 با حنون لطف خوشن باشدنی توان با
 گرفته همکار با نیکان ز بهنمای چه سود
 خوی نیکان گیر و آن گزینک یا بدبخت
 فعل نیک از نیکو پیمان جو که در تصرف بهر
 غار فارشک و ن جان بودول اچو که
 هست مرد تیره دل در صورت اهل صفا
 بهر خلل کاندز عمل بینی ز نقصان دل است
 نفس ظلمت و کجبل الله ز جنبش بازماند
 بیگناهی ابجرم دیگرے از و جمل
 کرم راکش میتوان عین کرم خواندن چه
 هر چه بینا زوی آن چاکش ممکن است
 نیست کوه از بهر همزایی که گوئی نمرین است

سفلہ گر غفلت کشید ز اشار فعل خود کشد	گلخنے دارد سیاه از دوویا خاکست
گوش حکمت کس طلب دیدہ صورت پرست	خط کور از شاہدان حج شرف مشران زکر
چون ز اینک صحت تا رنگ بر عود تن	زخمہ بہر سازان آہنگ زخم نشتر است
نقش پہلو نوحہ تفصیل پنج شب است	جامہ چاکلی را کہ تا صبح از مصیبت شتر است
خوش بوج و خوش چون صورت کہ باشد چون عجب	کش بہر از غافلۃ تصحیف خواند بہتر است
کوس ناموس زنی از چرخ آسم بر گذر	چون فت سوایت این بر جلا علی حیرت
سوی معنی رو کہ گر ماند بصورت با سپند	کے کند دفع گزند آن نقطہ کاندر ہجر
کم نشین اشغال خود امین کہ ہر دستم	مثل خنجر خنجر اما بہر قطع خنجر است
طلعتہ از کس خوش نباشد گر چہ شیرین بود	زخم نے بر دیدہ سختت از ہنر نیشک است
کندن بنیاد دولت ابو سیلے عظیم	رشیہ کلاب عوانان گر چہ پس تھنر است
گر عروج نفس خواہی بال ہمت بر کشا	کانکہ در پرواز دارد اعتبار اول پرست
نیست از مردی عجز و ہر کشتن بون	زن کہ فایق گشت بر شوہر یعنی شوہر است
راہ عزلت جو دزم زی کہ چندین قہمتہ	کبک انان دارد کہ دور از مخلق حرکتہ دست
عبس نیلی گنبدی از گریہ پیشو غرق آب	شب پور مرغی کا شیانش غنچہ نیلو فر
منکر از ادوات عارفان نہ بود قبول	کا فر از اجزات انبیا کے بارہ است
فقہ فقہہ کلام شیر مردان گوش کن	زانکہ بر بوجہل حمل آن نوع الفقار عیدت
نکتہ ہای بہتہ کابل بر طالع است	کلمات حای یا حیدر تاج قاف تمبر است

<p> خاک یاران شو که پشت کبریت لشکر انعام نا دیده بیاسگر تفرقه است نایندی گرسد از یار و دل چه با دل پرده بهر فیض نونو که نخل خشک کافری زمان نفس سرکش که لازم پایش ساعت عشرت من زن که گریست از سخت بهر از جنسیت افزاید که چون فضل دل مکن با زنده پوشان بیک جا سوس چار در دفع خواطر صحبت پیرت پس جان پر مرده ز فیض پیر یابد زندگی بوی درویشان دنیا خنجره بشین چه سود ناز پرورد هو با نفس نتواند غزا در جوانی سعی کن گریه رخلل خواهی عمل عالم عالی مقام از بهر خود خواهد سلو منفی تردد من اوستی نواز و میجودت سفله را چون اکثرش آید سفلیس کل آن فلسفه از گنج حکمت چون بغلی بی نیافت </p>	<p> کحل انجم چشم نصرت را عیار لشکر است دفتر شیرازه نا کرده بیادی ابر است نیست عیبی آب صافی را که غاشا آورد سینخورد و جز تا تر مرهم که عیبی پرور است سرکشی چون سرکشی کافی که اندک کافرا راز دار سر عفت آخر از ساغر است هر عریان باشد از وی خطا عریان و در بهر جا سوسیت کاندرا با سرج جاگرت رخنه بریا جوع بستن خاصه ساکن است خضر از ان حضرت کز وی سیر و شک است چند پی پشت نامه که شک از دست زن که باشد لایق معجز چه مرد مغفرت بیوه نقصان بود چون از زور است چون علاکش معنی استعلا و کار او بر است دفتر خود را و فترت در من آری فتر است هم سغه باشد که دارد حکم کل آنچه اکثر است می ندانم دیگر را سو آن چون رهبر است </p>
--	--

حکم حال منطقی خواهی حال فلسفی
 آن بجم کشن اختر گفت چون هر اثر
 اختیار نیست را اختیار از او میرسد
 چرخ و انجم چون مردم هر یک نیجا مضطر
 نور توحید است در دل مشرور اگر حق
 معنی مشرعیست باشد آمد زان سبب
 حکمت یونانیان پیغام نیست بود
 نامکش عنوان قال نه یا قال نیست
 نیست جز بونی سوی خدار هر ترا
 دست گسل از شفا او که دستور شفاست
 صبا علم لذنی را چه تا خط و لفظ
 جامی است این نه شعریان ضلوع نیست
 در سواد خط آن انوار حکمت مخفی است
 بچو فکر بخر و زاده است از لطف طبع
 ای بسا خواهد که با خواهد چو کرد و جلوه کرد
 حجه الاسرار که سازم لقب ترا منراست
 حجه الاسرار که هم ضم کنم با آن رواست

کن قیاس آن ترا که صغر مندیج در اکبر است
 پیش او مسند با ختر شد خدا بشن اختر است
 اختیار جمله کم در اختیار داور است
 اختیار جمله پیش من بحسب المضطر است
 مشر اختر پرستان ترا کجا آن مشر است
 نیست زبمعنی که بی سر اگر بود مشر است
 حکمت ایمان ما فرموده پیغمبر است
 حاصل مضمون آن جنسان در مشر است
 از علی جو جو که بوسه بو علی مستقد است
 پای کیسونه ز قانونش که کانون سر است
 صفوه دل مصحف است آنرا که قرآن از بر است
 کاندرو هر حرفت گنی از شراب کوشر است
 هر شب تا یک بستان بصبح انور است
 در کمال خوبی این یک خواهد هر آن که خواهد است
 در جمال اکبر بود هر چند در سال صهر است
 زانکه از اسرار دین بجزی بقا گوهر است
 زانکه بر مطلوب هر آرزو به محبت گهر است

در صفا و محکمگی مشایید که گویم مرمر است ز آنکه سال از دولت تاریخ اذ فرج و است	مریود پنجاه چون آمد و مرایات آن سال تا بخش اگر فرج نویسم دور نیست
ایضا	
وزین درخت همین میوه غم است شکوفه را نگرم بر درخت میوه خرم که در بدم زمانه شکوفه ناک ترم کنون شکوفه کنان بهر دفع آن بر روی دست نخواهم که روس او نگرم بیاض گیر دیگر سیاهی بصرم اگر بود نظر در بیاض موصد زرم کنون زد هر بود موصد تصور در نظرم بروز می نازد بدست در فروغ خرم هنوز بس نبود در تلاوت سورم و در فریب بشیشه پسر عشوه گرم چو بودی و دو گوهر نمان بجهد دم جفای صبح بتاریخ صفت گرم عدیث نفس کنان دشتی بدل گنم	سفید شد چو درخت شکوفه وار سرم بهم شکوفه میوه که دید طرفه که من شکوفه ویر نباید شکفت از آن دارم ز سیر مار و دهرم هنر رسید نه تفع ز بسکه آینه ام عیب شیب موبوس چگونه همیشه آخر که گاه دیدن او بیاض و موبو بود آفت بصر عجب اگر نیست مراد تصور و لظنم تلاوت تیکه شب کردمی به پر تو ماه دو چشم کرده ام از شیشه قرنگ پها برفت گوهر پیش چشم و فضل صفت فشانندی چو گوهر حوت راز مخرج آن که در شایم امر در شکل است که واه ز نیز کوشی بودم چنانکه اندر کسب

ز دست رفته کنون گوش بی اشارت
 ره حواس اگر چند بسته شد حاشا
 چه احتیاج با ماد حسن راه نمود
 نخواهم از فی زنبور کام دلب شیرین
 خمیده گشت قدم همچو لام و تالافت
 چو لای نفی بود این وحش و انتم
 ز ضعف تن شده ام آبخنانکه گریختل
 اگر نه دست شود یار پای ممکن نیست
 چو سب ساخت مرا حلقه دهر و گزوا هم
 بهم بود سر و پا حلقه را از ان سر خود
 جدا چگونه کنم چهره خود از زانو
 اگر چه حلقه شدم آن گمان سر ز نهاد
 چو حلقه بردم خلو شراک انش زرم
 محیط کون نماید که حلقه بفلات
 فراز کنگر وحدت نشسته آن غم
 چو در هوا قدم پر زرم رود بعدم
 اگر ز خوشه پروین دهند دانه مرا

نمیشود و مقالات بهرمان خبرم
 که در صفای درایت از ان شگ و گزرم
 عروس معنی بیرون ز حلقه صورم
 چو با صلاوت خود رسته همچو نیشکرم
 عصا نگیرم دستت پای ره سپرم
 که نفی میشود از تخت بقا انرم
 گران شود سرم از خواب بشکند کرم
 که بر شستن و بر خاستن بود ظفرم
 ز پشت حلقه شده مهره مهره بر شرم
 نهاده بر سر زانو ز شام تا حرم
 که بست هر دو بهم از تراوش جگرم
 که همچو حلقه بود بر درون در مقرم
 بیان حلقه بماند فلک درون درم
 بجنب عرضد بهت حقیر و مختصرم
 که باز رسته زو ام طبیعت بشرم
 غبار عالم امکان ز باد بال پریم
 و اگر چه چشمه غور شید باشد آب غورم

من آن نیم کہ کم بال سستج پند
 بقصد کسب غنا گنج زر طلب چکنم
 فروغ یافته سنگیت ز زنا بش فر
 مجوزہ ایست جهان سحر ساز و ہونگر
 نتیجہ نذہد بر مہارت ارچہ شود
 چو ماکیان پی دانہ ز بون و چہ شوم
 چو تیغ تہمت و تیر خفا خرم ز حسود
 جبین کہ ہر باخیر و کمال شد دل من
 پرست گوش من از سوجہ ملک جوج مسیح
 شمار حقان عرفان علم خزینہ راز
 پر درشتہ گیس ان من غنود چو نہت
 یہ جو شعرا گرفت کر من شود غواہن
 بیاع نثرہ اگر کلک من کہد جنبش
 بیوستان ارادت اگر بود شجر سے
 ولی چہ سود کہ در کام ذوق تیرہ دان
 نمش کہم کہ بد عوی کشید ذوق کلام
 چو نیست کاف ہنر خرد نیل بی ہنر

سوی حنیف کنین آتہ اہنہ بہرہ درم
 چو با تو انگری دل غنی ز گنج زرم
 اگر بنگ کہم روسے عابد الجرم
 کہ ساخت سحر و از سر کار کور و کرم
 قضا بقرض ممال از ز قاف و دہم
 برو چو قہقہ زن روز و شب کبک ہم
 بست ترک خودی خود بستی بہر ہم
 چہ منقصت سد از طعن اہل شور و شرم
 کجا مشوش خاطر شود بیق خرم
 گزاف فلسفیان کہ بہ نیم فلس ہم
 ز خون علم لہر نے چو خضر با خرم
 بہای یک گہ خراج عجب رو بہم
 ز نخل خشک ہد باد میوہاے ترم
 کہ آورو تہ معرفت من آن شجر ہم
 ہمیشہ چاشنی تلخ نمید ہر شرم
 بغیر معنی خود نیست سننے دگر ہم
 چرا دلیل اقامت کیست کہ بی ہنرم

<p>زبان زبانیه آمد پیرش مرد چو کرد بر دلم ابواب فیض اسما بزرگوار خدا یا بجزست نغم بحق گرم روانی که پای کرده بر که باش باور من تا به نیرو می هست زهی نمای که چون عالمی سفتی وجود دران سفر خطرم بز خیال هستی نیست</p>	<p>کشند هرزه در آئی بجانب سفرم چه سود از آن که کند در سخنوری م که دل فقیر کشتن مدز شوق آن نغم طریق پیروی پیروان شان پیرم لباسی سستی بودم خوشتر بدرم فتد نفیست استلیم نیستی نغم بفضل شامل خود دار از آن خطرم</p>
---	---

ایشان

<p>قاصد رسید و ساخت معطر شام من آن ناله نیست بلکه بی تحفه باغبان هرگز ندیده ز گس چشمتی بی غ و هر نشکفته غمی است چو سیمه بنمش تختیست خوشتر از جان که صفت نشسته اینها کنایه است بگویم سخن صوح اقبال من است یا خلاص من چه شایسته حد من نبود مدحتش آینه ان چون قاصد است کلک با نغم ز مدحتش</p>	<p>در پین نامه داشت مگر ناله سخن چید از زمین بنفشه و پدید در سخن زمینان و میده سبیل نسیم ز سخن بچون دهان غنچه دهان پر سخن بروی بنار مند بگان بر همت تن وز چهره یقین بکشت ایم نقاب لمن از لیت بر غنچه نقره یعقوب بن سخن گو خود بعد از خود کند مدح خوشتر سخن آن به که چون دروات نغم هر بر سخن</p>
--	---

درهای شاهوار بر از لولوی عدل
 چشم از تو مردی که نبی گوش سخن
 من حمایت از جناب تو یعقوب
 من وارم از برای تو صد بیت سخن
 بی منت سپاه و چشم فضل و کسب
 باشد بشکر گوئی این فضل مرتب
 تیشه مکن ظلم و بان بیخ خود مکن
 پایش از شمار چو وعطار رونق چین
 تا زین شمار کام بیایند مرد و زن
 عدلت که گشای به ظلمت گره مکن
 کاجا غریب رود از دل غم وطن
 پایش بر چو شمع کشانند کنی لکن
 ز اینسان جهان که در غلبه انی سخن
 زان مفسدی شرایع وزین محیی سخن
 بجانمانه پاسه حصن هوار است سخن
 آرد بدست مال فقیر که به مکر مکن
 آتبار عدل و داد تو بر صغیر سخن

پاکیزه گوهرانی گوش تو سفته اند
 آذره ایست در خور تو دارم آن
 تو یوسفی بملک جلالست نهادت
 یعقوب دشت بیت جزن بهر خود
 دادت عطیه ملک لا بلکه چند ملک
 باید زبان حال مقال تو روز و شب
 تو بر درختی از چین عدل بلوغ ملک
 باش از شگوفه کرم و عدل سید بلوغ
 تا زان شگوفه روح فرایند شیخ و شایب
 آن گونه زمی که برشته آمال بود
 ز انصاف ملک اطرب با و کن چنان
 عالم که نور علم نشانند کن استوار
 بی نور علم او شود او تیرگی رهسل
 آزا شناس صاحب علم و عمل که هست
 فی آن سینه که ز تلبیس مکر و ریو
 بن کج تو گمست ز خویش خویش ایران
 دینش بی تیغ ساز قلم تار مکنند

از مرده شوی پیرهن از مردگان کفن
 کاندوه مردنش به از آسوده بستن
 از بر دست بستنش این بهترین سن
 چند ان طراوتی ندید سبز دمن
 بالا پرند مرغان امانه تا برن
 از اعمارت دل ویران بودن
 مین سبیل شد سند دولت مین
 قرن اول شد سبب دولت قرن
 خود کار من دعاست چه سرچشم
 گاه بی فیض رحمت گدازم
 بر خصم تو سهام و بر اجباب تو مین
 جز آنکه چشمه چشمه چو در عشق بود بدن

در جامه خانه رده آرزای کس کند
 آرزوی را کن آسوده زاینه
 بدگوی بیکش رگ جان بدست
 مشغوف آن مشکوکه ریاست اصل
 عالی شود لثیم ولیکن ز چون کریم
 مهور خانه ایست مشن سیرا خلد
 یک خلق خوشن هر که به بی بی پند
 یک خط هر که نیک شود منتقم شمار
 چون شد سخن در آرزو ختم پروعا
 تا باشد آن دعا که رسد سو آسان
 با و از اهل صدق دعا با مستجاب
 بر خصم تو بیایو بی آن سهام و رع

یاد آچنان مین که رساند بجان خلق
 ز اجباب تو چو صرف کند تاوک فتن

جایهت انتم نه کامل چون جاست کام
 کثیر لیس در و از لیسیم دعا برباے عام
 چون اصل کوته کند باقی نما نه غیر نام

جاده از جابل آسوده سر کامل ام
 نام خاص خوش عالم کردی اما عام
 عمر صرف کسب نام نیک کرگان نام

کاهی بگذرد و کوهت خود از همه
 گز تمام است ایتام دین نگر و قسبت
 بی انگشت است از پیشانی خویش
 بنده مویان شو که کرده خام گاه بندی
 گرد بیابانی اند بادیه صبری کن
 از کلامت غیر لا در کم نشد حرفت که
 خوست با نقد کمال دل از همچون اصل
 یاد میکن از اجل و ز انقلاب که هست
 عاقبت از بهمان بین چشم خود همان
 ظلم کیشان خصم از توان آن قوم را
 نام حیدر خواهی ازادی ^{مصطفی} طلعت آن
 چند بهر خوان آن گوشه گیری مویا شست
 روز مردان مجر و جور و فقر از آنکه
 فقری ز فقر نیست بز قاف نفاق
 آنکه سخوانی افارب بز عقارب تنید
 اخ که خوراد را خوت بخت گوید چون
 رو بتاب از حال و عم چون خال و عم با هم

آرد را تمام از دین که نیست ایتام
 آه ماند حاصلت نه ان ایتام ناتمام
 در دل شب آید دل باشد شهاب آن ظلام
 چون سبک غل کلاه خوابی بنید غلام
 تا صا حرام حریم کبیده یابی است تمام
 از تو تامل نهی زین حرف هم باشد کلام
 چند و آری بشم در دام لیثان چون اعموم
 انقلابش مردوس نفس ابر سر بجام
 خون ایشانرا که میریزی بد تیغ انتقام
 جمع ساز و ستر بگلن کازین دودین اقوام
 در میانش چون حیدر نیست در اعظام
 علم اطعام از شناسی کی حشی طعم طعام
 عروه و ثقی است هر تار از آن
 به چو سیمغ از عمان کوه ز کمین مقام
 خاصه کز زرشان بود بر فرقانج
 بر ریشت لزان با تو خاشاک می
 نم بر آفتاب جان باه دل غلام

دیده دل گوشتی و ارشام از بر عدل
 از شاه پیر جهان گرشاه رفت و میر
 به معنی دارد و لا صوت عمل مشایخ
 حال کرم آتش جبار نماید پر دور
 هست کوی قنار هر عازبشان مجسم
 زا اول صبح ازل تا آخر شام
 خدا کرم کرده ز پای پیش ز ترک یا
 شمع از هنگامه گیتی رود از سلاکت جمع
 مفصل دریا نامل هر کجا بکشاده
 مدعی اساز و انفاس صلاح آموزد
 چون بود همسایه برادر کوه عیب دان
 صورت آرا باشد خوش است این معنی بر
 فرق عذر را بود دریا بست باشد تاج زر
 چیست عاقل فضیلت جمع کوه بر
 نیک است است از هر دو ات فضل را
 این چه حدیث قیده لبا کز روی موی
 از مسالی زمین این عقده بی خرد

که مستون دل بر پاشید این شبلی فیما
 میرا هم نام وی آید ز حق روز پیام
 که چه نامل بنیاد از گون ساری سلیم
 صوفی از آرام گیر دبا او نمی آید
 هر که بگذشت از سر و یازان کجاست
 دل زیاد غیر کسب است بر تصدیم
 گریبان حرفی دوا قرار شود صد کرام
 گزند یک اهل دل پیران ان گام
 زان نامل بر کنار کعبه خود ندانم
 ما با گردانند فسون فسون پرواز
 دیده با محبت بین دانستن بر پیام
 می نهند رخته از دندان سیر در حصار
 و اوق غلغله رت پای دار وزیر دام
 نیست فرما فوج یابدان گهر انعام
 دولتی نه عجب گریاید آخر المشیام
 دل ز غاصان قند در سلاکت این نظام
 هست نام و جمله دلها صید افتاده بدم

<p>جامی از اسانده در خود بود بحر نظام چشم عقل از جامی در سر چه دوز برد و آ</p>	<p>کرده دل از طین تخمین منتظم ارکان نظم شعر چه بود چشم عقل از جلیل در سر دواختن</p>
<p>آفت از خویش است بس باشد درین غربت سمر گوشه بخویشی در کعب سلامت و السلام</p>	
<p>الصلا که زبان دل نزل تو کرد بحملا هر شگافی بر شام جان زند بود وفا در بهارستان دانش یافته نشو و نما تا شود جان و دل حکمت شایان اخلا سحرهای ساحلان چون شد معجز از دوا برکت انشوران یک سرمانده ان عصا پرز صفت یا بیش از ابتداء انهما نهر سیمین راز هر جا خاسته بشکین کیا شکل تیب سلور ش کاده سلم تمام طرفه عالی کان تنزل هست عین ار می بند کوی زهر پایه فوار عرش پا نقد پدیدن راه آشنای بنات انشعرا بر بساط عرض بعضی متصل بعضی جدا</p>	<p>مر جلدای قاصد ملک معانی مر جبا نامه سر بسته داری کز نسیم نامه اش عزیز شگفته است از گلبن فضل و هنر نقشه پیچیده است از خوان لقمان آرد بود مور اخضا پیش ازین کف که خود گشته بر انواع سحر این نامه طی گویا که الف و ا و اگر کنی نشر از بدیع نظم و نشر از بیاض فرجه بین اسطور او بود سوی معراج حقایق عقل و جابرا سلسلست ماور و غیر تنزل نیست تاب پایه پایه عقل از ان سلم جوی آید فر نظم و نشرش دین که پنداری به شرح یا خود با قیاد دست مخزومات گنج بر گهر</p>

تقریبی نثر و توت در پشت هنر
 خواهم گیرم دوات آن سببی از ظلام
 تا کنم افشا جواب و دیر حرج گفت
 ز آسمان بود چون خسته گرد و افتاب
 در ریاض هر چون بالا کشد سر و
 در سخن آنجا که باشد طبع سبجان سخن
 در ضرورت باشد یعنی طریق شعر گیر
 چون دیر عقل و بهر من این سنجیده را
 جز تو نبود قاصد که قاصد آنرا می
 عرضه آنجا سلامی از سلامت ^{منشعب}
 سینه از دندانها پیوسته دندان ^{گرد} دین
 لام باردل از نو نادیده و خم کشته پشت
 وان الفت ال مده در و که پانها ده ام
 حلقه میسرت و شاهد بران معنی که کرد
 بعد طبع سلام از بنده جامی ^{کن}
 کار و سخن بیدارت بسی کاملتر است
 آتش را در بادیه روزیکه باشد از نسوم

تکتهای نظم او روشنگر تیغ دکا
 خامه از تیر و بیاض از چشمه شمس
 بر مدار از چهره اندیشه جلیاب حیا
 در مقابل سوز باشد بخشش نواز سها
 از بنفشه نیست لایق جلوه پشت
 کی پسند و عاقل از طیان که گرد و آفتاب
 نار و ای غیر شاعر است شاعر اروا
 سر ز داز خاطر یونق را پیش این مطلع
 نیز و بگذر سو آن مقصود جانها قاصد
 بلکه چون آسم سلام فاتیما ترا ملتجا
 تا کشاید از گجان عقده ریج و عنای
 تا به پشت خم کشد او را بسر برد
 بی نوای استقامت در ره عشق و لا
 سر اخلاص حجت حلقه و ز گوش ما
 گر مجال گشت و گو باشد در آنحضرت
 زار و عاشق مفسر بی عمل کیمیا
 گرم چون انگزین سوزنده چون تشنه

سیر دل زانی چه سان باشد که از آن
 غرق بحر شوقم از سویت نیم شرح آن
 نیست در شهر ترا ز بهر منع زایران
 از گرا بخانی نیارم سویت مدور نه
 هست جنبانیدن از جا کوه من محال
 شد قضا ملک مستی بر لم چون پایتنگ
 بر چین دماغ نفاق از یک طرف مشی دغل
 دوستان این دشمنان آن مدغم در میان
 چند گروم گرد شهر و روستا در داکه مست
 در دهنانی گریبان گیر من شد بار بود
 پاکبازان تمن بر ساحل بحر وجود
 مستقر چون قطره در دریا اگر باید گذر
 گم شود چون قطره در دریا اگر باید گذر
 از نوازشهای شیرین در نصیحتها نرم
 تاج و تخت سلطنت اخوانت بیند و خیال
 یک نفس ز اوقات شان عیش مملکت از
 روی شان در دفع غلظتها منسجم از علم

شوق من قرون بود سو تو امری سحر عمل
 نیست آن از جنبش دست ^{نقصه} آشنا
 شهر بیدر را چسان در نسبت بر رویم
 جذب ق از پیش رو و دفع ضلوه از
 گرچه گرد و صرصر شوق خست آهن
 میرسد هر دم نفیرم بر فلک من تنگنا
 بر زبان لاف و فاق از یک طرف جمعی غنا
 تا یکی باشم نذب لالی و لاسه
 هم زمانی یافت ز در شهر و ز در روستا
 دهر اخوان از کفر و امان اخوان ^{بصفا}
 لیک هر جان شان مستغرق موج ^{قنا}
 مرقاوی هست ایشان حریم کبریا
 بر دل ایشان ز اوج عرش تا تحت کثر
 خستگان از امر هم دآزدگان راموسیا
 شب چو آسایند هر خست و تن بر روی
 یک گهر ز انفاس شان ملک معبد ارباب
 رای شان در حل شکلهای منسجم از علم

<p>مانده زایشان دور در اصحاب صورت هم یکجا با جمعی برون از کسوت نوع بشر فیصل ایشان چون رسید از قلم پویا و حیان حرف را که هم گریزان آمدند پوست پوشان فرو بسته لب گفتار یک آن یکی از جمله برتر در علوم تبه و آن دیگر از بحر دور افتادگان او آن یکی ز اسرار قرآن برقع شبه کشا</p>	<p>اختیار گوشه تجرید و کنج انزوا عقد صحبت بسته ام هم در خلا هم در ملا مانده محفوظند لوح آساز نقش هر خطا قید کردستند در شکن سلاسل عمرها بر طلبگاران بتایید نظر شکل کشا چون پیمیر باطن او مبط و حی خدا پر خیر باسے صحیح از بارگاه مصطفی و آن دیگر ز این سنه غلام شک دا</p>
--	---

آن یکی از عیش مشایبان در و اثر
 و آن دیگر از تابش اشراقیان بر و ضیا

<p>آن کی دوشیزگان شریعت اندر و آن دیگر تشنید خاطر با نهاده در میان از فرنگ شیشه چشم خود می کرده چها گر شود ابر شاست بر رخ معنی حجاب پای از سر سازم و کرسی ز انوش نهم سز حیب تن بر آرم دیده جان غلم بلکه از نور و ظلم برتر که هر کجا بنارسید</p>	<p>بر گرفته در حضور بالغان ستر خفا گاه نثری دلفریب و گاه نغمه جانفزا کرده رود در روایشانم نشسته و انما یایر و گرد ملال از دیده فکر ت جلا پای بر کرسی لکی ارقی الی روض العلا بر جبا، چو صحرای اهل بی منتها گفت لیس عند ربی لا صیاح لا مسا</p>
---	--

	<p>فی دور و نفع و عداوت سے در و حرم اہل نے در و کبر و رعوت نے در و زرق و پیرا</p>	
<p>اہومی دشت و عازد بجان حیرت چر خواندہ کا لالہ اشمل راہنی ماسو قید آت گل کشر بازم درین محنت س بہر قوت جمعی از جوان حقائق ناشتا میکند از من سلو امیل سیر و گننا کوی عنبر گرنی پیشش کجا بوید کجا جز وہان بسنت و ات آسانی بنیم دوا</p>	<p>لاکہ باغ وی از یاران صفوت در وادہ ہوا ہوش جازا نشان از گنہ شاہ ساز دل ہنوز اندر ہوا شہی زنا زبان شکارستان ہزاران صید معنی اوم لیک غرق حیرت من کاین ہرود سیرت نیست مقبول جعل جز آنچه خود کرد آورد محرمی چون نیست پیدا زانی دارم در غمیر</p>	
	<p>در شوم مضطر ز خامہ برتر کشم محرمی در زبان وے کہم در نامہ عرض اجرا</p>	
<p>برخم ہر دو فرستم سو سے عذام شما راز دار من ورا کہت یا کہت لورا ملت سر الفقه لکن تحت استار نقشا دار داز آداسے زاغان طوطی طوطی چیت اب نشیان تلقین القاب و کتا کم عیار آید بمعیار قبول اذکیا</p>	<p>سز چیا ہم بخواہم جگر و ذوق دل از جو نامزدان کہم معروض اعینار ویت ہم جہا ترا خواہم فقرا و سیا جہ مخ قو خواہم نہ ہم چون شاعران منشیان چیت کار شاعران تنشیط اوسا و تقو دین تکلف در پندہ وی با بفرض</p>	

<p>خود شناسی خویش کن یعنی سوسو کنی گرا پای جان که دون پایه قدرت بود عرقه شود در کج بجزی کشن فتاده برو</p>	<p>وز صدمح گر قماران صورت بر ترا در بود بر تر زگر دون پایه مدح و ثنا بیت پیش از برگ از میلو فرین و</p>
	<p>قطره پیش از بجز کنجد در انا کن چو شد متحد با بحر آب و س که آرد انا</p>
<p>اینچین بد که گفتم چون نه حد غیرت تا بود سرمایه صدوفی فنا از بود خویش تیز بین باد اتر چشم یقین تا غایتی</p>	<p>مدح گورا اقتصار اول نماید بر دعا با دازان سرمایه حاصل دست تو کنج بقا کش ترقی ممتنع باشد پس از کشف غطا</p>
<p>ایضا</p>	
<p>درین سرا چه که چرخ کینه طاق نما چگونه شاد زید آنکه به مردن زاد با اعتبار درین کاخ زرنگار نگر پے مشاید رازها سے پنهانی</p>	<p>همیشه قائم از بار اول چو طاق دو تا بخانه که پے انهدام کرده بناست که هر نظر که نه از روے اعتبار خطا از جام و مر مرش آینه نامی اده جلا</p>
	<p>چرا چو سنگ ساسش پیستی مانده که بر ترا ز در دیوار یار رنج و عناست</p>
<p>عروج ده دل خود را که روزن باش بفخر هر که سرفراخت همچو کنگره اش</p>	<p>دری کشاده برودیت ز عالم بالاست فقد زلزله حادثات در کم دکاست</p>

<p>بخران قناده که چون فزونی دست است کشیده بر جوت دین دل فکرمک است ولی دروغ که برقی زوال آن پید است به تیرگی درون هر که در نیست سزا که صفر را چو در بسته نیست جمله صفا است</p>	<p>بقطع خاک مربع نشین نشد به فراغ لیمان مرغم طاقش که هست در خور زده فروغ شمس او آفتاب تابان است درون خانه شود تیره از در بسته کشمای بر همه کس در اگر صفا خواهی</p>
<p>چو تابه دان بر ریاضت لطیف ساز حجاب که چون کیفیت نماید حجاب مید ضیاست</p>	
<p>ز مظهر سیکه درین نوبگاه نغمه سمر است مغنی که در پرده گرفته نواست جز این قصیده که از سر کار پرده کش است بدین کنایه که معراج گفته شعر است خزود منزلت مدح خرد و الا است زده طبا نچه تشویر بر رخ دریا است نسیم عاطفتش روضه جهان مار است صبا و قانع لطفش نواوه در صحرا است فلک خصائص جودش نموده در خار است گذشته گز میان که ز گردن آید است</p>	<p>نیفر در وجدانی رسد بگوش آخر ز بنیوانی خود پرده دگر گیرد ترا بسر پیش پرده راز نکشاید گذشت پایه شعرم بر رفت از شعر ولی بنور علو مدایح قدرش سپهر مرتبه سلطان حسین گفت بود شهنشه که چو باد بهار بستان را بدشت آن همه گل حبیب دانی و بنهر بکوه آن همه کان حبیب دانی و گوهر اگر چه در نظر آیمت بس تنگش</p>

<p>زگردن آب گذشته و تشنه می میرد عصای سحر دی اعجاز موسوی دارد</p>	<p>سبب چنین بود آنرا که علت است که روزی که تو چشم از راه است</p>
<p>بدین نشیمن فقر و نیاز که نگر و چنین که هست او در مقام استعانت</p>	
<p>تزیینت ز اوج جلال و جاه ترا قیاس ملک جهان با حریم عزت تو تو بر زمین مباح نشسته لیکن درین حسرت بهمانا محارنیک کنی که تابشاید دیوار تو پناه آرند بجنب نور ضمیمه تو آفتاب بود ز خسروان تو کس اقیاس تو ان کرد بود دل همه مشغوف عشق است امرو بله ز دولت باقی امید پریدن عنان بارگه خود کشیده میدار فروع رای تو آثار شرع روشن کن مهارت تو سجده است در دقیقه نقه تقاض عدل تو برداشت از میان خلق</p>	<p>که منزل تو درین خاک تووه غیر است حدیث خانه چغد و نشیمن عتقا رواق قدر تو بر ترز گنبد حضرت غرض نه خط خود آسودگی خلق خدا که چرخ کینه در روزگار عادت است چنان حیرت که در جنب آفتاب است درین قضیه که گفتیم دلیل است بخردل تو که مشغوف دولت فردا برای عشرت غانی نه شیوه داناست ز هر رسیکه شریعت بان نه راهنا است ظلام قوره نخور راه دین برکاست که مدعات ضمیر تو حیرت الفت است رسوم کج که نابا حکم شرع باشد است</p>

نشان نماز ز تمنا بشیر آن داسی	که در روز و نه طلوع آفتاب بود حکم تمنا سستی
اگر چه شوق سخن بر سیاق حکمت پدید	نه مذہب شعرا بل و طیفه حکما است
درین قصیده سپردم خلاف مذہب	بوغی امر تو کجا ترا نفاذ حکم تمناست

وگر نه همچو منی را به محبتی که رود	
هزار نکته حکمت زبان بندگی است	

سخن نه بر پنج اختصار رفت آن بی	که طلی کرم و گرامین نامه اگر وقت در است
همیشه تاز فلک اندازین قدر وانا	که هر عمارت اورا خرابی ز نقاست

مباد مشغل تو الاعمالت و لها	
که در عمارت و لها عمارت دوسرا	

ایضا

این مقام خوش که می بخشد نسیم وصل یا	خیر و در حل میباخیر باب الدیار
فرج آن محل که شامی ابو دروسی نشست	روشن آن منزل که باشد نام و دار القار
بقران از ابید آیدت بر اول ازو	جای آزار و که باشد نام و می از القار
از فروغ آفتاب شمس او دره را	دیدن آغی تو اندوید در شہاسے تا
نقش دیوارش اگر صورت مگر حسین بنکد	روید یوار آورد از صورت خود و شمس
از منبت نقشها دیوار و نقش فضل و	بچو صحن مانع ز الوان نبات اندیبا
بین بخارین خطاز و طاس مقطع کرد او	نیست ممکن مثل آن قلیان ز کلک خطا

<p>باشناز هر رنگ خط بر کاغذ آهنگ لعین چون دل صافی در ویدتا صورتها عیب</p>	<p>کرده از کاغذ خطی بر لوح زمین آشکار بسکه مستولست یوار و درش آینه آ</p>
<p>که بود هر چوب باب آنکه و سے را در شود کو درین آرزو طوبی بر و سے خود بر آ</p>	
<p>تا در آید آفتاب دولتش زور زور گنبد غنچه است در باغ جهان آرا در کاغذین خانه است چون فانوس در وید با من عیش است چون فانوس در وید</p>	<p>تا بدان را مانده بر در چشمها سے اظهار کر در قضا تلون باشدش سفت حیدار شمع ملک امین زیاد حادثات روزگار نور و س ملک بر شاه همیشه افتاد</p>
<p>خسرو غازی مغر ملک و دین سلطان حسین شهریار کا سیاب و کام بخش و کامکار</p>	
<p>آسمان غر و فعت آفتاب قدر و جاه برج و چون شاهان ام که گویم ملک نیست نکته کز طرف زبان خیزد نشاید بهر برج درخت آن شاه که از بخشایش بخشش کند بلکه از لیل و نهار آندم که بود هم نشان خیزد از عدلش درخت میوه امید بر شاه چو باشد عادل بر چه کس با نشان</p>	<p>بجز خود و کرمیت کان سنا کوه و قبا پس از ربان کا و فطنت آنرا انتبا هره منتن از خون خوش نیست بهر عدل بود خود رستم بر صغری لیل و نهار باشد آنرا جاودان منشور غر و قنار روید از جودش نهال دولت و دیدار روز مشر از رستی عدل گردد ستار</p>

<p>در نباشد عاقل خوانند خلقی عاقل است ای بسا دیوان بیخ شهر یوان اگر کرد یک چشم اعتبار عمر و زان بر دست شهر یار اگر نگار ایس کنم پیش تو عرض سنی در تعمیر صورت پیش ازین کند</p>	<p>در شمارم براید بیخ شان روز شمار ثبت بر کوی زمانه شاعر مدحت شعرا عقل عبرت بین چنان کجا مثال از تو می چند نکته بر زبان نیکو است گوشار پیش همایان دارالملک معنی عیب</p>
	<p>خانه دل در منزل خانه گل سر بلند خانه دین در منزل خانه طین استوار</p>
<p>کار طفلانست کردن نقش دیوار و دیو شاهباز همت خود بر پیران نه خاک کن نعمت منزل اگر بود ز کار رباب دل سنگ بودی چون دل ابل جها پیره نتر</p>	<p>بالغا زانینهار از کار طفلان ینهار تا کند بر شاخ سدره طایر قدسی شکا که ازین فیروز ایوان سر سپار و دروغ خلوت لقمان که بود از خوان حکمت تقیر</p>
	<p>خرقده اش یک نیمه ماندی خشک نمی ترشک چون قند از کلک او ابر گشته قطره بار</p>
<p>بهر قیلوله دران بیخوله چون خفتی بجاک کس نیارستی قیامتش کردن از کوی بسکه در وقت سجودش سر بر دیوار آید ابو الفضولی گفتش آن بگری آسود</p>	<p>پیش سایه و آب بود فروغ خلز زار چون ایران کاشانه محنت شدی طاعت تارک آن سر بر سر ز اسب آن بود بکار منزلی با نعمت و زینت نمایی با احتیاء</p>

گفت آنکس اگر باید بار بستن زین سحر فحمت خانه ازین افزودن سنی آید بکار	
راحت خانه چه سود اینچا جو خواہد عا پامی ہست زین سخاک تنگ بالاسر حرج	سخت ہم خانے پیش آن بدن با موویا نقدہ جسم میکند زین شیو و پایت
توفیقت خفتہ مست دہر شبے از بہر پاس چشم بر تو دیدہ بانان را ازین شلے حصا	
از غبار تن پیشان این جان پیش ازین در کنار کس چوتند آرزوی زین جان ترسم از اطناب طبع شاہ اگر دلا نے دعائی کہ خدا خواہم مجالی بہر او نے دعائی کہ قصو ہمت اندروی کہم بلکہ میگویم حیا تا بقا ممکن بود	کز وجودت باد استتبار انگیز و غبار خوش کسی کہ آرزوی این جان گیرد برو عا خواہم سخن بعد ازین کہ ختصا چون ہزارش سال در عالم بقا با ہر بر حصول دولت اقبال قانی اقتصار بر بقایش باد ملک بر ملت ادا
دولتے بادش ترین مسند شاہی کزان پایہ ادنی نماید تخت ملک پایدار	
ثم القصاید بعون اللہ و حسن توفیقہ و تیلوہ الغزلیات سنال اللہ یوفقناہ بجمع السعادت بحق محمد خیر من نطق با فصیح الکلمات	

کتاب غزلیات

بادا هزار جان مقدس ترا قدا
 وین طرفه ترک از تو نیم کینف جدا
 گاه از لباس شاه و گاه از کسو جدا
 گاهی ندایم همیشه نام و گاه صدا
 بر عاشقان غم زده زان جام غم زوا
 در دیده شه و دست باید بجز خدا

یا من بد اجمال کسے کل ما بدا
 می نالم از جدائی تو و بدم حونه
 عشقت بس که در دو جهان چاه کین
 یک صوت برد و گونه همی آیت بگوش
 بر خیز ساقیا به کرم جسمه بریز
 زان جام خاص که خودیم چون دین خاکی

جامی ره هر سه بخدا غیر عشق نیست
 گفتیم والسلام علیک وعلیٰ تابع الیک

ما اعتراف همه و ما اسله
 گنج پنهان و نام از و پیدا
 همه اشیا مظاهر اسما
 محو شدن نام غیر و نقش سو
 این هو این انت این انا
 سر وحدت شد از همه یکتا
 نشکید چو مای از دریا

هرز جا ناست نام و لبر ما
 نام او گنج نام سر لاهوت
 همه اسما مظاهر ذاتند
 لا ارسے فی الوجود الا هو
 هستی مطلق است وحدت صفت
 من و او و تو از میان بر خاست
 جان جامی از نکته وحدت

ایضا

<p>که دوار پانده پیرانه سر ز ما مارا فراخت از دو جهان عاشقان بود قدر دلارا و روی نیارا کجا ساخت همه آهوان صحرا بنای میبزم امروز این تشارا بر بگذار تو جان نیست بزمین یا</p>	<p>خدا می خیرد با آن جوان عمارا که شرمهای غزالان ستمی بخشد چو سود پندگسان چون نیر زرد لم شتر سینه مجنون آتش لیل سجود خاک رهت بردم تنابود بیدیه سو تو آیم که از سر پاکان</p>
--	--

بلاک جامی کلمه خوستان است

بشکل کشیده سواران سر و بالارا

<p>که داده خرد و وصل تو هر که دید مرا که آن رسیده بیدارت آرید مرا بیک نفس لب تو روح درد مید مرا که کحل دیده ز خاک هست کشید مرا بدل ز بجز تو جایش که می خلید مرا ز قطره قطره خون که چکید مرا</p>	<p>چه بخت بود که ناگه بسرسید مرا رسیده بود دل از بهوش صبر شکر خدا قتاده مرده تنی بودم از جمال تو در کشم بیدیه بی منت از نسیم صبا گل مرادیر آورد در ریاضت ایس همه ولایت عشقم بود زیر نگین</p>
--	---

ز عشق تو به نه مقدر من بود جامی

خند چو بهر چین کار آفت مید مرا

<p>که می بخشید صفای فریغ خلوت و لها که ماننا از ظلمت هستی درون پرده مشکلهما چو نبود قرب و حافی سپهر از قطع منزل لها که خلقی است شد لب مردند بر اطراف ساحلهما چه باشد برق است غنا زنده آتش کجوما تو خورشید جهان تابی که می شمع مخلصها</p>	<p>تجلی بالراح من کاس تصفی الروح فاجلهما آطنی جرعه متها او خسه ساعده عتے بجان شو ساکن کعبه میا بان چند پیما بر آرای بجز بیایان جو و پیکران سوتے مرانظاره محل ز سلمی باز میب آو تو سلطان فلک قدر چو با با کد اطبعان</p>
<p>صفای جام می جامی بر روزنگ غم از خاطر اذا تعلق من رسم فناد لها و ناولها</p>	
<p>که شد از عکس خورش نور ظلمت ما رفت بر چرخ برین کو کوبه دولت ما که بر آمد گل رحمت ز گل محنت ما که پس از مرگ خرامد بیس تربت ما این لقب در دو بهان پس سحریت ما که نیفتاد قبول کرش خدمت ما</p>	<p>کیست آن سر که در آمد بد خلوت ما اقاب بیت در خنده که از طلعت او می سر شتم گل محنت از آب مره شکر جان زکف فت چه سازیم شاره قدس سگ و خوا مد رقیب از سر خواری مارا چانفشانیم سجا ک قدش لیک چه سود</p>
<p>غایت همت ما و صل می آمد جامی سختی دار که کاره بکند همت ما</p>	
<p>امار یک شبی دارم با اینهمه کوبتا</p>	<p>زینم ز مره کو کوبتا ماه رخت بشما</p>

چون از دل گرم من بگدشت بگدشت از بسکه گرفتاران مردند بکوس تو از تاب تب بهر آن گفتم سخن صلیت تا دست بر آوردن آن غمزه بوزیری شد فتح خط یا قوت اکنون بهر عتار پان از بوسه پیکانش شد آبله ام لبها یا دوش همه جان باشد فاکش قابلها بود این ہدیہ آن آرمی غایت آن بر رخ رود ہر دم از دست تو بارها تعلیم خط از لعلت کبیرہ بیکتھا
--

جامی کہ ہے مذہب اطراف جہان کشتی
با مذہب عشق تو گشت مذہب ما

اے با تو ز گل سراغ مارا در باغ گل از تو میرد بوسے دارد شب بچہ شعلہ آہ دل رفت نشان زہر کہ پرسم کنجے وز سلفے خیالت مایم و صیقر عنہ لبیان	گل ہے تو بسینہ داغ مارا بوسے تو برد بس باغ مارا در عشق تو بر پسر باغ مارا سوسے تو در ہر سراغ مارا جا ساختہ درد باغ مارا تو ش نیست لہیر باغ مارا
---	--

مشغولی عشق داد جامے
از شغل جہان سراغ مارا

نیم الصبح ز زمینی زبا نجد و قبلھا چو گرد و شوق وصل افزون چہ جا سخن	کہ بوی و دوست آید از ان پاکیزہ نثر لھا بوی ہویج لیلے فترہ و نبال محلھا
---	---

<p>کہ میگونید را ہی ہست لہا را سوی لہا فخذا صباح رومی تخته منی و اقبلا کہ دورا ولی ہم آسپین آسپین کلہا چو دیدم شکل او فی الحال حال شدہ جملہ</p>	<p>دل من پر زہر یار و او فارغ نبود رسید اینک زندہ سلمی من رضعت من بینا مرئیے ابرو دیدہ آب حسرت بر سر آ مرا از ہجر آورد دل گرہ می بود صد شکل</p>
<p>ز جور دور غم تو جام جامی قصہ ہا دارد ولکن خوف اطلال اللہا سے لم یطو لہا</p>	
<p>کہ میرساند از ان تو احمی نوید لطفی بجان بیا تہ بخت یا ورنہ عقل بہتر تو جانانہ دل فان سجدنا الیک تسجد ان الیک نسع زیر بانی غم نہانی چنانکہ دانی شدہ شکا کہ داتم آخر طیب و صلت فی خود رکنہ وا قسم بجا نت کہ بر بندارم سر راوت خاک آن مرخصت شوقا دست ہجر اعلیت در آ</p>	<p>احن سو قالی دیار لقیقت فیہا جمال بوادی غم منم قناد و زمام فکرت زود و زہی جمال تو قبلہ جان حریم کوی کعبہ و ز سر عشق تو بود ساکن بان باب عشق لیکن بکت میونی علی سپہ فدا جا و لا ابا اگر بچوم بر آوری جانم کہ تنیم بیگنے سر بنار گشتی فلان کجائی یہ بود ما فزین عدائی</p>
<p>بر آتانت کینہ جامی مجال بویدن ندید از انرو کنج غرقت نشستہ مخزون بکوی محنت گشتہ ما</p>	
<p>وہ کہ یار ماندارد ہر سچ فکر کار ما گرتہ آن سر بر زندگی شب سر از ویار ما</p>	<p>کار ما جز فکر دن نیست دور از یار ما روی در دیوار غم شہا بشرون چہ سو</p>

<p>سیکند پاک از سرشکب سرخرونی تبارب گرم شد سر حلقه اہل معرفت اشج شہر چند خود را پیش با قیمت نہای عریاربا طرزہ کن کو گوشہ دستار خود زاہد کہ شد</p>	<p>وز حسد دیدن نیاروزنگ بر خسار ما سرمئی آرد برون از حلقہ زتار ما خود فروشی را ارواحی نیست بازار ما در ویالاسے حرفیان گوشہ دستار ما</p>
---	---

گفتم از بوی تو شد باد صبا عطار گفت
جامی از انفاس خوش کنون توئی عطارا

<p>ای برده رخت رونق گلہا و سمنہا گر سر و نہ چون قد تو باشد تو ان بر صحرای عدم لالہ شان شد چو شہیدان مشکل کہ بود روی غلامی ل مارا بالذت آوار گے لذت عشقت</p>	<p>دارد دہن تنگ تو در غم چہ زیبا چون آب بر نیخیر مرا سوسن چمنہا با داغ تو رفتند بخون عرق کفنہا از زلف تو با این ہمہ عنہا و شکنہا غربت زدگان را نشود مسلح طنہا</p>
---	---

چون خامہ بوضع رخ او خشک فروماند
جامی کہ شد انگشت نامہ ہمہ فہما

<p>یارب انصافی بدہ آن شیخ و عویذ شرع را آزار اہل دل تصور کردہ طبع بر گنج حقیقت قفل و شرع آمد کلید ہر کہ چہ بنا نہ کلید شرع را بر وفق طبع</p>	<p>تا بخوار می ننگد زندان سر و خوارا زان گرفتہ پیشہ خود شیوہ آزارا تا دہد آن گنج بیرون گوہر اسرارا طبع کہ شاید بر پیش خردا و بارا</p>
--	---

<p>نہست جز جہل صلی موجب بین انمار را خبر سلیمانی نشاید فهم این گفتار را</p>	<p>منکر اہل طریقت از عرفان بہرہ نیست سر وحدت منطق الطیرست جامی لب بند</p>
	<p>بومی عشق از گفتم عطار عالم را گرفت خواجہ فر کو مست از ان منکر بود عطار را</p>
<p>روی از کمی نعمت سے عدم قافلہ از سیر زلفت تو آو بخت بر با سلسلہ ہم مگر پیر پیر خان حل کنہ این سلسلہ کہ کیننگاہ حوادث بود این مرحلہ یا وہ در وہ کہ ہمار دوسر این مشعلہ کہ شب از دست تو ہم نشین تو آرم کلہ</p>	<p>ہر شب فروختہ از آتش دل مشعلہ ما دلہم از پر تو خورشید خست قندی است شرح اسرار خرابات نہ اند ہمہ سرا در رہ مقدر فنا بے مدد عشق مرو گفت و گوئی خود از حد گذشتہ ایسا ساعتی گوش فنا سو من لشدہ</p>
	<p>واقفہ از سیر خرابات جز آن مست شدہ کہ بہ بیخا نہ بر آورد جو جامی چلہ لا</p>
<p>سبحان قدر جلال اللیل لبسا سا اسے خواجہ بیاسا غمے گیر و بیاسا یا چشم ہمارا کون و باد دوست مو سا لا یکن ان یدر کما الحقل قیاسا خبر پیر پیران نیست درین راہ شناسا</p>	<p>شد برقع روی چو ہنر لب لبسا تاس کے زغم سو دوزبان تجہ تو ان لوجہ دینی نہ متاعیست کہ از رو بہ تراعی اسرار نے ار فہم کنے بہلہ شہت راہیت نہائی از تو تا ویر معانی</p>

خواہی کہ درین راه خدا پاس تو وارد	رخسارہ بنجاک رہ ہر بے سرو پاسا
<p>تا صاف نشد جامی از او صاف منج ما ما صاف من راح مصاف تا تک کا سنا</p>	
<p>شرف کعبہ بود کو سے ترا زایر کو سے تو از کعبہ گذشت ساخت پیمون سے نو ناشدہ پر سر من غرقہ بجزن افتادست بے تو با جان و گرم بانی ہر کجا ورد و وانیس نہ بود</p>	<p>زاد ہا اللہ تقا لے شرفا سر کو سے تو کجا کعبہ کجا میل برو سے تو ام پیشت و تا تا فتادست ز تیغ تو جدا جان اگر رفت ترا با و بقا جو تو بے در وقتا دی پیم و ا</p>
<p>داشت در بیت حزن جامی جا جا زانک بشیر فحی</p>	
<p>ہر چه اسباب جالست رخ خوب ترا بعد عمرے گشت گفتی و من میرم بسکہ زابد بریا سبجہ صد دانہ شمرد گر بہ تیغ تو جدا شد سرم از تن عجب خواستم خواہم از ان لب عادت سنا طلب یوسہ از ان لب نبود حد کسے</p>	<p>ہمہ برو جہ کمال ست کمالی نغفے ہر دم از غم کہ مباد انکند عمر و فنا در ہمہ شہر بدین شیوہ شد گذشت غم آنست کہ از تیغ تو افتاد جب حاجت من چو رو گذشت چہ حاجت عا در سر ما ہوسی ہست لے زان کف پایا</p>

<p>جامی آخر سب زلفت تو ز دوست امید حصہ اللہ تعالیٰ بجزید الزلفی</p>	
<p>منکہ خدمت کردہ ام زندان آشاہ تاشدم فارغ با متغنا عشق از ہر مراد زند و صوفی عارف و عابد بخوانید کہ سن شیخ شہرت جوئی رعنا را تماشا کن چون سیکشد دامی پی صید گسچن عنکبوت محتسب دین مع می از حد تجاوز میکند</p>	<p>کے شمارم سچتہ وضع زاہدان خام را بر مراد خویش یا بجم گردش ایام را کم شدم در شاہد دستے بزتابم نام را در لباس خاص ظاہر شد فریب عام را شاہ بازی کو کہ از ہم برد این نام میبرد زین فعل منکر رونق اسلام را</p>
<p>ہر کس از اقسام فطرت سمت خود یافتند زہد در زمان جاہلہ سالوس جامی جاہلہ</p>	
<p>چند ہوسم دست پاییک پاریا را یارا اگر طبعن فرامش کاریم زود دوریت خواندمی طومار غم بے او ولی چون مر دیدہ ام آزار از ان رخ دوریخواہد دم لیکن نازک باشندان خاطر ندانم چون غم بندہ جامی و دعا او کہ بز یاد دوست چون مراد نامرادان آمد او ہوارہ ہا</p>	<p>فرخ آن ساعت کہ با بجم دو دیدار را زانکہ بایادش فرامش کردہ ام غبار را ماسلاض تنوید جان کردم این طومار را تا دہم بیرون بشرح دور آن آزار را ورج در گفتار کم کن در دل بسیار را خدمتی زین بہ دعا گوینان خدا شکار را بر مراد او مدار این گنہ سب دور ہار را</p>

ایضا

<p>دو هفته شد که ندیدم در دو هفته خود را در از خواب خوش امی بخت با بگرگ بشا خدای را مگر چه باغبان مضایقه چندان مرزیا شک من چشم خون گفته که خوابم رسید دل ز من از لطف امانه که خوابم زهریه غیر تو خالیست دل بیاد بیارا</p>	<p>کجا رده هر یک گویم غم نهفته خود را بروی میجو موش ششم شب نخفته خود را که یک نظاره کنم باغ نوشگفته خود را کنم شاربش این در سفته خود را بجز شکار تو مرغ هوا گرفت خود را حرم منزل از گرد غیر زنت خود را</p>
--	---

همین بس است با دنامه جامی که نویسی
 بخون و لبرش این دردناک گفته خود را

<p>ترا ای نازنین هر سوز و لها صدید باوا همه ترسم شود آزرده آن تن نمی گنم ز حکم عقل من بخت فراغت عشق تو مارا سیر و خواندیم دان موجب سحر و شکر طفیل دیگران باشد که یا بیم لذت نیست کله کج کرده میتازی سمند و خلق سلیقه</p>	<p>بهر جا بگذری صد جان پاکت کجا که باوا ترا بر شب درون دیده من جای که باوا همیشه عشق تو کشور دل باد شه باوا سیر و اگر گویم نظار و ایم سیر باوا همیشه خوبی تو خوشتر می هر بیگنه باوا خدا همواره یار این سوار کج کله باوا</p>
---	--

دل جامی که شد تیرانه از هر بسته چو آن
 ندر و نگر مسجود هوا سه سخا باوا

<p>شد سحر قاید اقبال مین کشیدار را ای خوش آن آتش خشنده کز آینه صبح گر نیابم ز سر کوسه تو در کعبه نشان نگمت عنبر سارا همه عالم گرفت طوطی ناطقه را قوت حدیث لب بسکه رفتند شهیدان نعمت سوسه علم</p>	<p>آتش انس من جانب طور نار را سیر و شعله آن رنگ شب یلدا را از مژه و جبهه لب داد گنم بطمار را تا صبا شانه زد آن طره عنبر سارا بعد شیه بکشا آن لب شکر خارا لا ابا غشیر بخون میدمد آن صحرارا</p>
---	--

جامی از عرض سخن چسبست ندانم عزت
 چون درین دور کسی کم خرد این کالارا

<p>کیست که عشاق پیارسا ندیار را شد دلم آرزو زخم غم بجران کیست اشک خونین سرخ رویاست پیش تو خون ازان گریم بجز او که در خون تو یار گفت آن مه بر آیم با تو خوش سال بهر خود نام سگ آن در نخواهم عمارت</p>	<p>وز فراموشان بیداد آن شکار را مرهم وصلی که از دل چند آن زار را حق گزاری چون کم این دیده خونبار دیده کولایق نباشد دولت بدار را شد چنان بی مسال کاند خاک جویم یار را چون پسندم بر شمار دو لقتل این عار را</p>
---	--

سر ببالین جدائی دید جامی رطیب
 گفت جز مردن علاجی نیست این بیمار را

<p>رحمی بده خدایا آن سنگدل جوان را بنختم جوان و عظم پیرت یک عشقش گوزر و شد گیاهی در خشک سال هجران خون میرو در چشم آن بخت کوه نیم زاهد بکنج محراب آورده رو بطاعت محل معبذ امروزی ساریبان جانان</p>	<p>یا طافتی و صبری این پیر ناتوان را آورده زیر فرمان هم پیر و هم جوان را پژمردگی بسا و آن تازه ارغوان را سروی نشسته بر لب این چشمه دره انرا عاشق گرفته قبله آن طلاق بروان را کز آب چشم ما شده بسته کاروان را</p>
--	---

جامی ز عشق جانان گرفت توبه کردم
 این نکته بشنو از من ز نثار شنو آن را

<p>منم ز جان شده بنده مه یگانه خود را قدم بجانه ام آن سرو تا نهاد به مردم زاد دست خزانیم که ریختم زود دیده کبوتر حرم او بشاخ سدره و طوبی گرفت قصه دردم درازی غم هجران</p>	<p>که ساخت جلوه که ناز بنده خانه خود را هزار بوسه زخم خاک است خانه خود را بیای آن منم این اشک از خانه خود را نمید به خشن و خاشاک پیشبانه خود را کجاست یار که کوه کنم فسانه خود را</p>
---	---

چو پیش یار گفتند شرح عشق تو جامی
 رسان بعضی ای این شعر عاشقانه خود را

<p>ای مدخر که لشین ز رخ بر افکن برده گر بگورستان قان سواره بگذری</p>	<p>شاو کن آخر گیسو دهنم پرده جان و بد در تن صد آسم است مرده</p>
---	--

چون امید نیست باشد ز قاتل خورده یعنی انداخته ابر مغربل کرده را تا تو بسپارم این جان بلب و ده را دولت کعبه بخیرینج بیابان برده را	شربت هجران چشمم فکر جانکندن چو گر بخون غلطم چه پاک او را که طفل خرد جان بلب و ده دم لب لبم نه بکنفس بطلب تو این محالست هست آری که رسد
---	--

جامیاما که تو به خیر تا بریاد دوست
جام سے گیریم ز غم زاهد افسروده را

بریدن از تو متوانم قطعاً خدارا ما دمن اینها مفرما بمردم گفته ام این نکته صد جا وگر زاندازه بیرون مندیبا برابر کند لک حاشا و کلا بے دود متوان نجات حلا کرم کردی جزاک اللہ خیرا	اگر هر دم زنی صد تیغ بر ما جفا با خواہست فرمود گفتن بود جامی خیالت خانه چشم بگوشت میبرد سوز زلفت مشکین سر بیقر زاهد را توان کرد زیم با آه دل آن لب جفا بقین جامی او سر زنجبه گشته
---	---

ایضاً

هر دم شگفته بر رخم زان غار با گلزار اشک مده تا دهنم از بهر چه چون تابا صد جاک کرده میرهن شسته بخون	از غار غار عشق تو در سینه دارم غار با از بس غبارن شیونم چکیست خم گشته خم ره جانبستان فلکن که ز شوق تو گل زمین
--	---

<p>آن سوی باغ آری گد: سر و دست و پیرانگر تراہد مسجد برودہ پڑھاجی بیابان کردہ بہر دم قرہ شمع جان ترا بویشا نم درجہا</p>	<p>عمری پی نظارہ سر بر کردہ از دیوار آنجا کہ کار نقل و می بیکار بست این کار دیوانہ ام باشد مرا با خود بسی بازار</p>
<p>تو دادہ بار ہر خے من مردہ از غیرت یکبار میرد ہر کسے بچارہ جامی بارہا</p>	
<p>سیمین ز قنا سنگدلا سادہ عذارا این قالب فرسودہ گراذ کہ تویی دوست آزرده مبادا کہ شود آن تن نازک چون برگذرم از سر کوی تو کہ آنجا خوش آنکہ زنی ست شوی بخیرفتی گزہت چو بچہ نفسم گرم عجب نیست</p>	<p>خوش کن نگاہ سے دل غم پرور مارا انقلاب علی بابک لینلا و نہارا از بہر خدا چست مکن سبب قبارا یار می گذشتن نبود باد صبارا پنهان ز تو من بوسہ نم آن رپارا اذ جنک قدا و قدے قلبی نارا</p>
<p>جامی نکند خبر ہوس بزم تو لیکن در حضرت سلطان کہ دہد راہ گذارا</p>	
<p>چند سوی چمن آیم ہوایت چو صبا تہ گرتہ نیلے سوی بستان بخرام باغبان کاش کند سوسن گل فرشت بچو بلبل بہ ہوا سے گل ویت نالم</p>	<p>یکرہ اسے سر و سہی قامت خود را بنما تا گل از شوق کند خرقہ پیروزہ قبا زانکہ بر روز زمین حیث بود آن کف نیست این نالہ و فریاد من از یاد ہوا</p>

<p>الله الله چو تفاوت تو کجا سر و کجا گرچه رو این همه جویان تو اندام صفا</p>	<p>سر و با جان بخت و ترا گوئی چشم ز آب صافی نگر آن رسو چو گل تا دانی</p>
<p>با تو جامی هوس گشت گلستان دارد لیک چون همی سر و کند شاخ گیا</p>	
<p>گوش کردن که تو اتم قول نیک اندیش ورنه هرگز کس چنین سوا نخواهد پیش یا نینگوید کسے حال من در پیش از کدام استاد سنگین دل گرفت آن پیش زانکه خرداغ تو نبود من بود این پیش با که گویم یارب این همه پیش از پیش</p>	<p>منکه جا کردم بدل آن کافر پیش را تا صحرای سودا بدخونی چنین میدارم ز هم بدخونی نذار در چه آن سلطان حسن کیش پر تیر حفا و ارد بکین بیدار دلفکار است کار او میفکن طیب در د تو پیش از حد و عنهای تو از در پیش</p>
<p>سینه جامی که شد ریش از تو توان پیش زانکه آه سوزناکش میگذارد پیش را</p>	
<p>جام می بستان و بشکن شیشه ناموس بود نقش کاسه ز این سخن کاوس زیب فراری زیر خود بود طاوس بر فرود از تو چراغی این کس فانوس نیست دستی بر مرصع عشق جا اینوس</p>	<p>برکش صدوفی ز سر این خرقه سالوس کاسه می خور که خواهد کاسه سر خاک خور حسن عنایان ز بعد عنبر بنه جلوه یافت سج بجای صل سبب در نصیب عاشق محراب سج بجای صل سبب در نصیب عاشق محراب</p>

صیت عشقت کی نشان دہی کہ چون ایسا	بہر بار بار سوانی ز دیم این کوس را
دستبوس دست جامی بر نمی آید ز دست	پای در راه طلبت دولت پابوس را
بخرام و باز جلوہ دہ آن سہر و ناز را بگذار یک نظارہ در آن ذکر اہل دل خوش آنکہ تو نشینی دمن پیش سکو تو حسن تر از عشق من آوازہ شد بلند از شرح سوز و درد من ایجان گدختی جولان مدہ سمند بہر عقل و دین ما	پامال خویش کن سہر اہل نیاز را گیر ز کیمیا نطنہ پاکب از را سازم بہانہ بہر وجود من از را محمود ساخت شہرہ عالم ایاز را پیش کہ گویم این الم جانگد از را بگذار سوار من این ترکناز را
جامی گرفت خاطر آن مہ ز شرح ہجر	کو تہ کن این فسانہ دور و دور از را
کاش ویران شود از سیل فناخانہ ما چرخ فیروزہ کہ بینی شفق گلگونش ما و پیمان می ای زاہد پیمانہ شکن ظرفہ حالی کہ بیک حرف زبان بکشایم شیوہ زند بزندان چہ فرود شیم کہ نیست سایہ رحمتی ای شمع چہ گل کا فتاوت	تا کشد گنج بقارخت بہ ویرانہ ما در و آلودہ سفالیت ز خمخانہ ما دور باد آفت زہد تو ز پیمانہ ما تافت تا قاف جہان پر شد از آتہ ما نرخ یک جرعہ سے بسجہ صد دانہ ما بال پر سوختہ در پاسے تو پروانہ ما

	جامی این نافه کشائی زک آموختہ کہ معطر شد از انفاس تو کاشانه ما	
شعله در خرمن نئی شستی خس و خاشاک را پروہ حیرت بیند و دیدہ ادراک را صد ہزاران آفرین جان آفرین پاک را کز چنان رشتہ توان پیوند کردین چاک را ورنہ خواہد سوخت آہم خرگد فلاک را گر نیم لایق کہ آلالی بہ من فراق را		ہر دم افروزمی چو گل رخسار آتش ناک را عقل ار دشن شود ما ہیبت حسنت اگر جان پست آن تن در زیر پیراہن ترا جامہ جان چاک شد تار می زیر پیراہن ترا و اس خرگہ بر افگس ہے مہ خرگہ نشین کمترین صید تو ام پیش سگان و فلکن
	خاک شد بر بگذارت جامی و ہرگز نیافت آن شرف کز سایہ سرو تو باشد خاک را	
خواہم از شوق کتم جا جان چاک آسجا دو دخیرہ ز سر من خس و خاشاک آسجا بگذارید خدا را کہ شوم خاک آسجا کہ بزرگان خس و خار کتم پاک آسجا تا چنان می گذرانند دل غمناک آسجا تا چنان می گذرانند دل غمناک آسجا کہ نہ بندند چنین صید فقراک آسجا		ہر کجا جلوہ کند آن بت چالاک آسجا مزن آتش من ایماہ در آکوی مہا می بریدم ز سر ریش اگر میرم زار شدم آوازہ شہری بگرفتاری دل پای جایتکہ شد کاش گذارد اول دورازان مہ گذرانم ز فلک ناوک آہ جامی از مظلون خود آلودہ مکن عیدش

<p>خوشست ناز تو ای سر و گلزار مرا بگو بظرف حین جلوہ ریاضین بین ز کشت باغ چه خیزد ز گل چه بکشايد ز جام لعل لب جره کرم منبر ما بگو بهر چه کنم خست یار و ده که نماید کنند زلف تو ام بندہ می بند پیرا</p>	<p>تیا ز پر و عشتسم بنار و ار مرا دلہ اسیر تو با و یگان چه کار مرا درون جان ز قوسد گونه خار مرا که کشت ز گس مست در خار مرا بہ پیش حکم تو یار اسے اختیار مرا و گرنہ عزم رحلت ازین دیار مرا</p>
<p>بدر و غصہ و اندوہ از ان خوشم جامی کہ صاف عیش و طرب نیست خوشگوار مرا</p>	
<p>مطرب شب ساز کن بر نال من جنگ را بسکہ نالیدم ز درد و آں سنگدل دورم از یار و نیارم سے اور فقیرن چو وہ کہ رازم فاش خواهد شد چسا تو سم ز خلق ہست آسب بنت آزار جان بیدار بہر تیرت جنگ دار و جان لطفی نما</p>	<p>آتشے دیگر و ز این سوز ناک آہنگ را دل بید آمد ز آہ و نال من سنگ را ساخت دریا گرد من سنگ در منگ را چہرہ زرد و سر شک رغوانی رنگ را اندکے آہستہ تر بند آن تباہنگ را تیر دیگر سوی جان از و ہشیان جنگ را</p>
<p>جامی اطعمی دولت خواہی از سلطان عشق خط رسوائی بکش منشور نام و تنگ را</p>	

<p>می ده که ز عد میگذر و شعله ما صد بادیه کعبه و یک مرحله ما گر بانگ درانی رسد از قافله ما در خرقه زلفت تو رسد سلسله ما شد نوره شمع فلک شعله ما کردیم گلگوش نه کردی گلخانه ما</p>	<p>ساقی بجدل حل نشود سیله ما در راه طلب بادیه کعبه چه باشد در راه در آیند همه هرزه در این پشمینه سیاه از سبب تو کردیم زوا و امان شعله براوج فلک آتش مارا گل از خمی تو اینست که چرخ</p>
--	---

جاسی مطلب دولت و صلش که بر دست
 تحصیل چنین منزلت از حوصله ما

<p>چون کنم جای دیگر خاطر نیاید مرا گر چه باغ خلد باشد دل فرو نماید مرا از همه نظاره روس تو میباید مرا دیگر بر اخویر و گفتن نمی شاید مرا هر که بید روس تو معذور فرماید مرا نیست غم گر جان و دل از غم نبرماید مرا</p>	<p>بسکه می گویم بگویت شرم می آید مرا از سر گویت من بی صبر دل هر جا دم هر طرف صد خوف و در جلوه بنا زند لیک وی چه گفتن من که بیتم گاه گاهی برو تو بنمودی من ز عشقت گرم از عد در گذ گزرا باشد وی پروا غم فرسودگان</p>
--	---

گفته جاسی بیست از خاکپای مایه
 زین تقاضا شاید از سر بفلک ساید مرا

<p>کیا دست یارب داغ و درود و ننگار از ترا</p>	<p>گذشت از عد فروش مگر به ابرو تو بهار از ترا</p>
---	---

سارای ابر روزگشت آن چاکبک و آخر ازین عشق جگر خواره چه دارم چشم بیخوده ز جام نهم خور داد کجا یکت حد تابینه چنین کز باد و عشرت بواب مستی شهبها سز و کز بی کسی چون من بی دوستی سپید	که دیده در سه از ویرگانه میزداران را که برداده بیاد نیستی چون من هزارانرا چو عهد من شکسته تو بی پر شیر گاران چه دانی محنت حیوانی شنبه از انرا شبی کوبسته قراک بید شهراران
سمنه ناز جولان ده بره کوشته جامی اگر صنایع شود مهوری چه نقصان شمسوارانرا	
عشق باید کرد و عالم فرد سازدم دریا وعده غم میدهد باور نماند این قدر هر کجا گردوز و دیش حسن اینکامه گرم لایمی سخن و شنیده ز در وید از گلم بخود اقاوم چون خوردم شربت بجزان گر چه شتم خاک راه او بجا نماند که باد	درد این معنی نباشد مردم بید دریا کاین نوید عشق باشد جان غم پرور دریا گرد گشتن رسد خورشید عالم گرد دریا چون برم با خاک افکند سخن در روز دریا بز چنان حوا که کمالیق بود این خرد دریا از شکرش سوز دیگر نبرد این گرد دریا
برد جامی را بکوشش میل غنم ایا چه سود در چنان بستان چنین خاشاک کلبک و دریا	
ای عنایت تخم شادمانی با کرده ام گم بکوی عشق تو دل	وصل تو اصل کامرانی با بروی از داغ تو نشانیها

<p>زورت سے برم گرائیسا کردہ مرغان بلبند خوانیسا ساوہ بودن زنگتہ دانی ہا لیس فی الکائنات ثانی ہا</p>	<p>می برم کو ہما سے غم بردل یہ ہوا سے قدر تو از سر سر و نکتہ جو بیان عشق را شرط است بقعدہ پیشہ راست گوشہ دیر</p>	
	<p>عیش جامی درو مدام خوش است طیب اللہ عیش باینہا</p>	
<p>کہ نیست بیج اثر گریہ ہا عزار مرا بدین طرف برسان نازنین سوار مرا خبر برید زمین یار غمگسار مرا بود کہ جانب کوشش برو غبار مرا ز تیر سخت تر آمد دل فگار مرا بعد عافیت آسودہ روزگار مرا</p>	<p>چہ سود گر یہ خون چشم اشکبار مرا بر بگزار چو خاکم قتادہ ہاں بخت نمی برم ز غم این بار جان بر خدا گمے کہ خاک شوم قابلم بیاد و مید یہ پیش زخم خدنگ تو ذکر مرہم رفت بین خرابیم از عشق ایکہ داری یاد</p>	
	<p>میار بادہ کہ جامی خار خود شکن کہ جب شراب بست فشکند خار مرا</p>	
<p>ساقیانیز کہ پرہیز مرا مست ایجا من و بیخانہ کہ این حال مست ایجا کہ لب غسل تو یا بادہ کہ مست ایجا</p>	<p>طرف باغ و لب جو لب جاست ایجا شیخ در صومعہ گریست از ذوق سماع لب تبادی بلب جام و ندانم من مست</p>	

بسته حلقه زلف تو تهنادوست می کشی تیغ که سازی دل را بدو نیم پیش از باب خود شرح مکن شکل عشق	هر کجا مرغ دلی بسته دست اینجا تیغ بگذارد که یک طمزه تمامست اینجا نکته خاص مگو مجلس عامست اینجا
جامی از جوی تو شد دست می دیده نه جام بزم عشقت چو جای می و جامست اینجا	
لب لعل تو کام اهل وفا در دوشان جام درد تواند کی برد تو خوش تو اتم نیست یاری کس نخواهم اندر عشق گر چو پوست شوی ز ما غایب بجفا دلغ دیگران پسند	بعلیل الفراق نیست شفا صفت نشینان بارگاه صفا بچو موسی تو فتنه زرقا بے الله و حده و کفر بچو یعقوب ما و یا اسفا چند میسوزیم بدایع جفا
جرم جامی هوای خوبانست غمخوارند زنب و عقبا	
ساقی بیا که دور فلک شد به کام ما گلگون می در آرمیدان کنان که است آن ترک را بیکد و قدح مست کن چنان آورد آب رفته بچو باغ حسن را	خورشید را فروغ ده از عکس جام ما رخس سپهر و تو سن ایام رام را اگر گردش زمانه کشد انتقام ما سر و بلند قامت طوبی خرام را

از فرین ہما سے کہ آمد بدام ما بنگر و طیفہ بحر و در و شام را	طاؤس وار طوطی جان جلوہ سینکند گاہی می شبانہ و گہ باوہ صبح
جامی بوصف آن لب شیرین شکر شکست خامش بہا و طوطے شکر کلام ما	
دو عت داد و عت فی انخاطر شبانہ صید تو شود صد مرغ دل و اتانا فی البحر مضی عمری الشوق کما کانا قد اشترقت الدنیا من کاس حمیرانا شد در گرد باوہ در اعرا مولانا کز گلشن وصل تو بوی سدا حیانا	عمری ز غمت بودم با خاطر فروش جانانا دام سر زلفت را کز خال بود دانہ گفتم کہ یہ سچا ز دل شوق تو شود زایل شد در قریح صہبا سے عکسے ز زخمت پیدا از مدرسہ پرستی بر سیکدہ بگدشتی صد گشتہ سچا حیایا بدیدے ہر جا
آن سرو سہی مت در اشدا خاک قدم جا مارفہ مت در اما اعظم شانا	
سہلست اگر نباشم از ان سہلتن جدا گر یکے مان کند بہ ننت پیر ہن جدا نالہ ز در و کوہ جدا کو بہن جدا مرغ ہمین جدا کند افغان مرغ من جدا مردن بر تو بہ کہ ز تو ز سہلتن جدا	صبر ز دل و دل از من و من از من وطن جدا ساز در عہدہ سچو قبا حبیبیش چاک در میسون ز نالہ من گر صدرا خند ہر سچو دم ز شوق قدرت ام گل سمن نارم بکش مگو سے کزین آستان بڑ

ازان حالها که پیش من آمد جدا از تو	اکنون فسانه ایست بهر آنجن حد
گر بدانی قیمت یکتا ره موخویش را آوی بار و چون گل تازه تر و دشمن خوب تا نگر دو گل از شکم زمین همه دل کز جان باغبان چشم من عکس رخ و زلف تو دید خاطرم ز لالیش ز بهر بیانی شد ملول ایکه گوی خوی از ان بت میتوا باز کرد	دانی که چیست جامی ازین آستانه دور آشفته بلبلی ز سر هم چین جدا
سید هم گفته بهاسه خاک کویت ابروی گفت روح جامی نگهدار آبروی خویش را	کے وہی بر با وزلف مشکبوی خوش را تازه کردی در دل من آرزو خوش را میربانی فرش سنگ نذاز کو خوش را لاله و سنبل نشاند اطراف جو خوش را یکد کاوره در دخوا هم شست شو خوش را رو که من به شناسم از تو خوی خوش را
من نہ تنها خواهم این خوبان آشوب را دیر می جنبد بشیر اسے با در کنعان گذر دل نهادم بر جفا تا دیدم آن قدر بلند گو مکن درد دل من گستاخند ز نامه صبح چون صفت لها شکسته زمین مکن نشین جفا خوب تا چشم تر را بے تو شبها اعلی	کیست در شهر آنکه خوابان رو خوب را قرده پیرا من یوسف بر یعقوب را بر درخت آن به که بیند مرد عاقل چون طاقت این بار نبود حامل مکتوب را شرط نبود رفتن از پی لشکر مغلوب را گر چه باشد خواب غالب مرم مطلوب را

	دی بنجاک پاش با صد ذوق میسودم قره گفت جامی گردش آهسته زن جاروب	
ز رشک ننگه بنیم جام می را لبان لبها بیمخوانند طفلان قصه حسنت بکبتها به بیداری کجا آیند دیگر سوک قالب ملا یک اغلط در سبزه از غوغا پارها خدا را آبل رحمی جام سوختن بتها سعادتمندی روز ازین سیاره کو کہا		چو اشک خوشیتن غلطم میان خاک و خون شبها شدی مشهور شهر آستان که همچون کوه سبزه بنجواب از بردت یابند جا جا سنا مشاق ز تو هر شب ز بسین بارے و در آسمان افت تخم را ز آتش دل هر دم افزاید تب دیگر شدم بد بخت اشک و نشد آرمی هرگز
	ز هفتاد و دو دولت کرد جامی رو عشق تو بله عاشق نثار و مذہبے جز ترک نہ ہا	
چہ غم از ناله خونین جگر انت اورا منصب شاہی ز دین کمر انت اورا صدق سینه صاحب نظر انت اورا نظر لطف بجال دگر انت اورا وہ کہ خاصیت عمر گذر انت اورا چشم جان جانب لیلی نگار انت اورا		آنکہ از حلقہ زر گوش گرانست اورا گو گلہ بر شکن از ناز کہ در سند حسن دیدہ دست مرزان گہریاک کہ جاے شد مرا حال دگر از غم آن شوخ دلے می گذشت از من بدروز و دگر باز خاک شد دیدہ عمدیدہ مجنون و ہنوز
دانکہ دل در کف شیرین نیست اورا		پند تلخ پیران در دل جامی نگرفت

صبر و خرد از ذلم چه جوئے چشم تو هزارفتند از کجانت نرخ تو دو کون چون نهدل از جور و جفا سے تو نتالم کوسے تو زود و آہ پر شد	در دور تو خود گراست اینها لبے شوخ چه فتناست اینها یکموی ترا باهاست اینها کز چو توئی وفاست اینها یارب زدل کز خاست اینها
گونی که رواست قتل جامی دانگنه کشته رواست اینها	
با میران نظری نیست ترا چون نیاری و گرم پیش نظر قول دشمن بشنو در حق من خون دل پر زه ام بست جگر در دولت ناله مارا چه اثر سرم از خاک ورت دور کن	بر غریبان گذری نیست ترا گر نظر بادگری نیست ترا گر ز من دست دوزی نیست ترا چند گونی جگری نیست ترا از وفا چون اثری نیست ترا گر ز من دوری نیست ترا
جامی از عشق بتان عار مدار غیر ازین چون هنرے نیست ترا	
ز دیر قمار خوش قدرت ره ما تو بهامے و نیست ظل بهما	رفع القدرت دره ابد جز دوزلف تو دام ظل بهما

<p>برو پانش ز تو ایست تا از روش تو ماند اندیشه بدرعا خواهد این بلا از خدا تو در اندر و سے اهل صفا</p>	<p>گر کند غنچه با تو دعوی لطفت و دیده هر دیده ایم جاد و تو بلائی خداے و خلقه آینه از تو رخ منی تا بد</p>
<p>هر که درهای نظم جامی دید گفت نشد در ناظمها</p>	
<p>هر دو جوانی است بیدرالدجا گر خرامی سوسه ماطو بالتا چشم من دارد عیار از صبا نیست حکم بنده را بر پادشا لیکن از دل بر منی آید مرا تا رخت بپوشم بعد از عمر با</p>	<p>گاه در دل سازو که در دیده جا طلوبی آمد قد تو وقت خرام تا بهر چشمی زرامت سر می برد من نگویم بنده خویشم شمار خواهم از دل بر چشم بچکان برده بشا چون شود آن دور</p>
<p>گر سر جامی جدا سازی پتین به که سازے ز استان خورید</p>	
<p>که خجوی نکل لایق نباشد رو نیکورا که خواهد گوشش کردن حق من گورا یکے ز غیسو خرا ان بگذران آن بجزرد لوبلا</p>	<p>معلم کو مدہ تعلیم بیداد آن پریرورا مرا چشم کونی بود از ان بد خوید و انشم رقیب چون بره بپوشم افتاده رسته کن</p>

<p>اگر پای سگش میبوسم امی صغ فرزند طعن بجای هر سه مو بر تن من باد صد نشتر نیفتاد میان خاک و خون نم اگر بود</p>	<p>که من رو بر بوی آشنائی پر ابرام ادا اگر خواهم زور و دست غنائی بگیرم بر امش رو افتادن شرک بگره روا</p>
	<p>چنین آشفته و رسوا بکوسه او مرو جان سبا و اکز تو عار آید سگان آن سر کورا</p>
<p>به کعبه گر نمائی جمال خود مارا به در حسن تو از مهره و فایر دانت ز شوق طوق سگان در تو گردانید تبرک عشرت امروز چون کنم که مرضی آن لبم امی ناله چون سی فلک کناره کنن جهان تارسی به امن عشق</p>	<p>ز خون دیده کنم لعل ریگ بطهارا مشبه فلک این حتما سینه ارا مُسبحان فلک سبوح ثریا رار ضمان نمیشود از من حیات فردارا پیرس شرح مداوای من میسارار بکوه قاف طلب آشیان غقارار</p>
	<p>حریم میکره جامی مقام پاکان است ز داغ زرق بشوخته تو مصلارار</p>
<p>با تو یکدم نخت بد هم نیسازد مرا دیگر انرا شاد دارا بدل کج خلق نیست شوق عشق ابر صبر جزیر سباز گما بهر کین دلی نکامین مسکین طیب</p>	<p>در حریم وصل تو محرم نیسازد مرا عاشق غمخواره ام خرم نیسازد مرا آز مودم بار با آن هم نیسازد مرا ساخت صدم هم دلی مرهم نیسازد مرا</p>

<p>خاطر شاد و دل خرم نیسازد مرا بابا خوکردہ ام ایندم نیسازد مرا</p>	<p>یا غم مجھری و اندیشہ دوری جو غم ہر نفس جامی دم پر من فسون قیمت</p>
<p>خوادم اندر عالم دیگر ز ہجرت قانہ نشت دیگر آب و خاک این عالم نیسازد مرا</p>	
<p>ما اعظم شانا ما ارفعہ تدر در قید قلق کش ارواح مجر در نیز در تمہستی این لوح ز بر جدر ہر خطہ ازین غصہ خواہم بکشم خود را یک تیغ از غمہ خون ریز زمین صدا چون شکر گزار دکن و لت سہرا</p>	<p>شد خاک قدم طوبی آن سر و سی قدرا لے بیکر روحانی از لطف بندہ دے من نقش خطت لستم روزیکہ قلم با خود من زندہ و تو تیزی خون گران ریز پسند قتل من آزار بران ساعد دردت زازل آید تا روز ابد باید</p>
<p>در وصف خطش جامی آہن سخن تو کرد ذوق ذکرست آرسے اشعار محدود</p>	
<p>خون ہی گریم اگر یکدم نے بیہم ترا چون بنا سے دوستی محکم ہی بیہم ترا کا نذرین خلوت سہرا محرم نے بیہم ترا چون بیعت ما رسید انہم نے بیہم ترا مفسر آب و خاک این عالم نے بیہم ترا</p>	<p>گر وہ پہرہ در ز صدرہ کم نے بیہم ترا ہر بنا محکم ز سنگ سے دلت چون سخت عشق شد در دل مقیم ہے عقل رو شہر بقتل عاشقان میدید زین پیش غم طینت پاک لوگوئی ز آب و خاک دیگرست</p>

از غم محراب ابرویش همانا غافل	ایکہ ہرگز پشت طاعت خم نمی بینم ترا
از تو ہر مو بر تن جامی غمے دار و جدا وز غم او یکسر مو غم نے بسیم ترا	
بام بر آوج بلوہ دو ماہ تمام خویش را شد انگامی درت صرف جو اینم ہمہ پا ہمہ میرسد غمت منت بندہ ام بدہ بردستام استیش زود بشور عدم دورقی کہ کردہ ام نام سگانت اورقم برمن خستہ دل فرین طرہ تمام نیکوان یرتو سلام میکنم گرچہ فرو وینستم پسنت زلف غم دلم خام ہنوز کارن	مطلع آفتاب کن گوشہ بام خویش را بہر خدا تفقدے پیر غلام خویش را تخاصن یکران مکن حمت عام خویش را ہر کہ بدست عشق تو داو ز نام خویش را زیر تیرک نوشته ام از ہمہ نام خویش را صدیکے دگر مخوان اہو دوام خویش را باشرف جواب تو قدر سلام خویش را پیش تو عرضہ میکنم بچتہ و خام خویش را
جامی تشنہ لب شد خاک ز شوق لعل تو بادہ خور پروشان جرہ جام خویش را	
سے در ابرو گرہ افکنده چه جالست ترا سوجب حسن تو تہانہ خط و خال فتا تشنگان ریلیدی آب تفقد می کن برعل ایخصہ مزاج و با بیت غلام	گوے از صحبت اجباب ملالست ترا عشق مانیز از اسباب جمالست ترا ابدا منزل طلب بے نالست ترا تا بہر سفلہ سرخچ و دالالست ترا

<p>سہ گز این نکتہ ات آخریہ خیالست ترا شکن بال و پرہم راکہ وہااست ترا</p>	<p>بی تو گشتم چو خیالی و بجا طرنگدشت نیست رہ سوی تو ام خبر پرو بال آید</p>
<p>جامی اندیشہ ساحل مکن از بجز عشق کہ برون رفتن ازین درتہ محالست ترا</p>	
<p>شاخ شاخ افکنده برگ گل سنبل سیراب پشت سوسو قبلہ رود در رو خود محراب دل بتنگ مدازین معنی اولوالابنار گردانم دولت بیدار خود این خواب کی ملت خیزد از خون رختین قصاب بروی از پیکان در کبشای فتح باب</p>	<p>زلت تو بر سر پریشان کرد مشک ناب بذور سجد و آریا آن دو ابرو بہ بین پستہ رانازان زبان لب سایندی بکام باد شہا خاک پایت زیر سر خواہم حرام نیست از قبل تجان غمزہ ات ہرگز مگو درنی آید دلم را راستے از بیج باب</p>
<p>نیست دلکش تر سرود جامی از نظم خوش وقت خوش میکن بدین دلکش سرود لباب</p>	
<p>تماز خون دیگران سو خدنگ خوشیش را شست آب خجالت آب جگر خوشیش را میفرزم کلبہ تاریک تنگ خوشیش را مہ برین دل حصت چو سنگ خوشیش را بترا سے مینوا پسند چنگ خوشیش را</p>	<p>زان ہی رزم سر شنگ لہ رنگ خوشیش را می چنین گل رنگ و گل بویت یا گل خوشیش میگذارم همچو زرد تو بہ پس کز آہ گرم سیم را در تنگ جا ہا شد تو چون جا کرد ساختی مقدم چو چنگ آن از دستم کش</p>

آن حرفت در صلح زود جنگ خویش را	ز دورت دویر آمد عبرت ای دل کن
یا بجلی یکطرفه نام و جنگ خویش را	عشق رسو نیست جامی یا بخوبان دل

باب

آشوب ترک و شور عجم فتنه عرب	روحی فداک امی صنم ابطمی لقب
ای در کمال حسن عجب تزییم محب	کس نیست در جهان که رحمت عجب نماید
زین بزرگراه تشنه چگرفت و تشنگ	هر کس نیافت جرعه از جام وصل تو
واللیل و الصبحی است مراد در روز شب	تا زلف تو شبست در خشت آفتاب چاش
صد خار خار در جگر افتاده ز این راه	کامی ز لبشش که عشاق خسته را
ما عاشقیم و مست نیاید ز ما ادب	رفتن بسر طریق ادب نیست در راه
کاین موجب شرف بود آن مایه طرب	دل باد منزل غم و سر خاک تقدست

مطلوب جامی از طلبیم گفت که چیست
مطلوب او همین که دهد جان درین طلب

مے تو نیز بگوش تو میرسد بارب	بگوش من رسد آواز یاریم هر شب
پدید نیست بغیر از سر شک من گوید	ز بجز در ویتور روزم شبست در این شب
کجا رسد مژده فلک بچاره شب	رضت بچاره دو سال این مهال خوبی یافت
که در رهت شود آندوه از سر مرکب	مهر چه لایق فتراک استین این طرب

<p>بجان عیش کہ آہستہ بزرگان سوسلب کہ آن تخی کہ تو دیدی گدخت آتش تب</p>	<p>کجاست تاب در فتی چنان لطیفی را بہ فیض صبتن من کلبیب دست مینا</p>
<p>بریز بر سر جامی سفال و روسے درد کہ نیست در خورا و جام صناعت عیش و طرب</p>	
<p>باشد غزالم محبوبس مکتب ارسا معنای برقع و یلعب کو خود ز آغاز آمد موؤب خیز وز جاننا فریاد یارب ایکوا جہ دورست از لطف شب چون دیدم آن رخ گشتم زان شب</p>	<p>چند ای معلم ہر روز تا شب شد فروش و بیاز سبزہ صحرا تعلیم آداب اورا چہ حاجت ہر جا خرا آمد بہر دعائش در و در لعلش منع از شرابم ومی ترک عشقش نہیب گرفتہم</p>
<p>جامی از ان لب چون صراحی دار و روسے از خون لبالب</p>	
<p>شد تیرہ شہم ز ہجر دریاب من تاب من کلبیب با طاب یکبار پیرس من علی الباب من غال کما يقال قد غاب صاحب نظران ندیدہ در خواب</p>	<p>اسے رویتوا ختر جہانتاب من تاب نیارم از تو تو بہ عمر سیت کہ برد تو ام من خواب اجل از تو غنائم برد چون چشم تو خوابناک مستی</p>

سبز زده قزو کج مخراب	زاهد بخیال آن دو ابرو
وروست زختم ز نظم جامی	از بسک ترست می جلد آب
<p>ہیچکس نیست چون شکی از دست برب</p> <p>شعلہ چون شمع ز تاب نیم انگشت طیب</p> <p>نیست ممکن کہ بودت داز بند زب</p> <p>خطبہ سلطنت حسن بنام تو خطیب</p> <p>پر شود دامن و جیب سمن غنچه ز طیب</p> <p>نیست از معنی پیران رہش هیچ نصیب</p>	<p>میزدشت بر دیم کہ بین سو جیب</p> <p>گر ہنداوست بہن من محشر زند</p> <p>ہر کہ عاشق تو آداب خرد بر ہم زد</p> <p>روز آدینہ مقصودہ در آتا خواهد</p> <p>بر چین گر گذر و نکستے از پیز نہت</p> <p>ہر کہ با صورت شیرین لسان عشق نہت</p>
جامی آن بہ فریبان نہند گوش کن	بیش ازین در سخن انگیز خیالاً عرب
<p>بزربان اہل دل نام تو محبوب القلوب</p> <p>مصریان از شہر خود کردند پیر و لشن چوب</p> <p>خانہ را اول ز گردہستی خود گو برد</p> <p>بیس بیدر سر قلبی غیر علام الغیوب</p> <p>سب کہ مولیٰ جمیل العفو غفار الذنوب</p> <p>توبہ اما سن ہو ایلیے فانی لا اتوب</p>	<p>ای تراقہ خوب ابرو خوب لطف پھر خوب</p> <p>بالبغیرین تو زد لاف شیرینی نبات</p> <p>ہا تو ہر کس را ہوا دولت ہنجا نکیست</p> <p>با دہانت در میان اردو دم سری بنات</p> <p>گفت با مجنون کہ کجے در گناہ عشق عورت</p> <p>گفت مجنون کہ ہوا عشق لے لے میکنم</p>

	جامی اشب دوستان در رقص عشقند و سماع زعم ز ایدر اتو ہم دستے بزین پاسے بکوب	
حال خود شروع گفتیم وقت لطیف طیب حقہ بکشا و کرامت کن مشکا غنقریب گر چه از بد بدترم حاشا کہ نامہ فی نصیب از استانت چون مچون طیبی طیب باغ چو بیان لطف و رحمت نیست از غنقریب لا بقای بعین بجلو ولا عیب طیب		درد مند م عاجزم بیمار تنها و غریب ہر شفا در حقہ العلیست آن درد است چو شش دریا فضیلت و بہد اشائل است عاشق بیمار را در صلح صیب آمد علاج با تو دست آورین تنہا کی و غرت بس است عمر شیرین عیش خوش از دولت حاصل تو بود
	بند و جامی را بسکینان این در گاہ بخش استب نذر الدغافے شانہ پاکستجیب	
نہے عشق مستولی و شوق غالب در خشد چو بر آسمان نیم شب تا قرب غبار و یار شش مشکین فہم اب خیال خوش بہت ارجمان مصاب تقطع انیاسے و طی اسباب کز نویست یکدم دل خستہ غائب ازین پیش صرف زمام خواب		بہ برق لطفا و اللہ مع سائب خوش آن برق نشان کہ از کوی جانان گھڑے کہ رو بند خوران جنت دل سوخت از شوق او گر چه گویم ایا حاوے اعیشتن یا متہ شمر از ان منزل خوش و زمان برین بکوش مکن جبہ شہراہیست توانی

<p>پیشین زمین کو آفتاب ان عارضین بزرگ سوز ز آفتاب ان رخ چسان شکر کے کرناوی</p>	<p>ورنہ آسے بر کشم از دل کہ سوز آفتاب ہاے نازد کہ برو سایہ انداز و نقاب</p>
<p>جہاںی از غم مرد چون تاخیر قماشش کردیار آہ کز بخت و سے این تاخیر شد عین شباب</p>	
<p>سرم صبح کا آفتاب بخت سر ز نذر حبیب چون گشت ساقی آن لب سکون پہ جاملین پیران سرم ہو جوانی ز رہ فگسند بر مار قم ز عشق زہ اندم کہ ساز کرد اشک من از عقیق عین میدہن نشان سیراب کن ز بحر یقین جان تشنگان</p>	<p>گر من جو صبح چاک ز غم حبیبان چہ عیب گر طلیسان زہد بہ صبا دہ صیب انجا کہ حکم عشق چہ جا شباب و شب اسباب جلوہ شاہد خلوت سرم عیب مذہبیت سعاد علی زمین لطف صیب زمین پیش خشک لب نشین سرم عیب</p>
<p>جہاںی بزیر خرقہ خود یافت دوست را زان روکشید پای بدانان و بحیب</p>	
<p>بہ من چنانکہ کہ سن دل شدہ شہر شب توان بوسہ وان کہ بسم اما ہوسن سرمین گر چہ نشاید کہ بہ فتراک بہ بند چوم اندہ بہ ملت ہم شد در مہر کار سرخ تلم ز غم بہ سلطان کہ تواند</p>	<p>از غم مجرم سائیم بہ فلک نعرہ بارب کہ بوسم لب جا کہ رب گاہ بان لب چہ شود گر گبداری کہ ہم بہ سہ کب چہ ز غم لانت ز ملت چہ کنم دعوی ہم کہ دران حضرت عا چو تو کس نیست مہتر</p>

<p>تو این ناز و کرشمه چه آموخت کسب نرو و سوز تو از جان بدعا با برجا کله پیچ تو نباشی نبرد جان کس ازین</p>	<p>نه اگر داشت معلم بوس کشتن خلقی نشود مهر تو از دل بچنایای پیای تب هجران تو یارب چه جگر سوزی شد</p>
<p>بشراب از نفروشم سر و دستار چو جامی نغمه در صفت دندان پس ازین دعوی شمشیر</p>	
<p>واقعت نه از کمای ذات لویج ذرات حسنت نمود جلوه در آئینه صفات گر پر تو جمال تو افتد بیونسات غری ندرید غری و قدری ندریدلات چون حفر بریده راه بسیر خسته حیات از کل کائنات کند قطع القات</p>	<p>ای در هوای مهر تو دما کائنات شد چشم عقل خیره چو در میدان ازل هر خستی از کشت سود کعبه و گر هر جا که تافت پر تو انوار عزت در بحر کبریا تو آنکس که شد فنا هر کس به کعبه طلبت روزندخت</p>
<p>جامی مجلس جامی لب بند را بلطف زین بلبل که درت چشمت و پر نجات</p>	
<p>جلوه کز ذات تو از پرده اسما و صفات اے سر پرده اطلالی تو بیرون جاس خواست صد نعره لبیکت اهل عزت در نه هر دم در دواز گلشن و صلت انما</p>	<p>ای صفات تو نمایان در تق و حدیث ما گرفتار حبت از تو نشان چون ما بیم از ندای تو در افتاد صدای بزم ما ندایم بشناس که تو ایم شید</p>

<p>زرب عشق کجا یا عشقی عشق کجا یا وفاقی تو در آسخت چنان لب و کلم</p>	<p>آن کی طمع اجاج آمد این عشق فحاشات که در دهر وفات از گل من بودی</p>
<p>مرد جامی بستر تربت او نبولید بزه رفته من حل به عشق فحاشات</p>	
<p>ای واضح و المعنی جنبیت ظرفی ز آستان جنت اثره ز فیض همت اسرار وجود را کما هم پیش تو سپردم زمین است تو صاحب کان کنت کترا</p>	<p>واللیس نقاب جنبیت یمن علی بر استینت دوزخ مشرعی نکت دید و نظر خداے بنیت عالم همه روسے بز جنبیت اعیان رسل تو اصد جنبیت</p>
<p>چون بر تو خداے آفرین گفت جامی چه سنای آفرینت</p>	
<p>یا ر خطی که بر خدا نوشت و المعنی را که در انوش روح است بخط بنبر و صفت نظر رخت لب او پر شکر ز شک و گلاب بر باین جسم مؤذات شک</p>	<p>یوح الیل و النهار نوشت سوره الیل بر کتار نوشت هنره بر طرف لاله زار نوشت مرجم سینه فگار نوشت قعد در دایم طار نوشت</p>

<p>کاتبه لطمه آید از نوشت</p>	<p>قصه شرت نبود جهانی را</p>
<p>بهر اجاب بر صفت دهر نکت چند یادگار نوشت</p>	
<p>نوشاک سیکه درین گفتگوی عوم است بفرق سنگ سلامت بگین خاتم است بساط عیش ملوکان پاپس نام است علاج ما بغم اولی اگر تراغم است زمانه برس که تا وقت صبح بدم است کز غم خشن کند جاده جامه هم است</p>	<p>حریم منزل جانان برون ز عالم است ز بار غم قدما حلقه گشت چون غلام جدا از سر قدان فرش سیره را در باغ فران خسته دلتان را بخرم تو ناست در بازی شب مارا اگر نمی دانی طیب پیش مرادید گفت در جگر می</p>
<p>بزم ما سخن از عام جسم گوی جایی سفال سیکه جام و گدای او هم است</p>	
<p>که باز کار بگریختگان نمزده است یر غم باخبر من بر غفلان تا عهد است که قوت جان شهید خود از مشاوه است طیب است تلخ از برای فایده است دریم هر صده را تا که وقت سیکه است درین مردم بدست آورده است</p>	<p>بیا که چرخ شهید نیز از شهده است اگر چه فایده چرخ کار سازی است من دامید شما ویت به تیغ آن شاه بصیر کوش دلار و زجر فایده است بر در آن لب میگردن نشانده است بچنگ جوی چمت خوشم که بیایم</p>

چو نقش خط و زخمت لبست در غزل جامی

بیاض صفت خورشید را مسوده ساخت

جگر پر درد و دل پر خونم ایدوست
 رساندی باز با گرد و تخم ایدوست
 زده بودی بیک افسونم ایدوست
 که فارغ از من گنگم ایدوست
 چه سود از گنج او میدونم ایدوست
 ولیکن در وفا اثر و تخم ایدوست
 که در از آن لب میگونم ایدوست

چگونه کز فراقت چو تخم ایدوست
 زیر پای خود کردی سرم لبست
 میان ره روان بودم فسانه
 چنان از عمل میگون توستم
 ز نقد عشق اگر خالی بود حیب
 کم در حشمت و جاه از سلطنت
 کن با من حدیث از جام و باد

گو جامی سگ آینه آستان نیست

کن زمین دایره بر و تخم ایدوست

بادا که کی نان برشته بجایت
 از غنچه خندان بکشایند بجایت
 جان پیر خرد بدو با هم سربت
 چون دستم نیست که بوسم کنایت
 هر جا که روی رویی تمامیم ز خدایت
 یارب چه بلای است که جویم بدو بجایت

سد شاخ گل تازنه نشاندیم بجایت
 بے نکست بر این تو خرقه زدم بجایت
 مرغی ز گم گز بس مرگ بسازند
 سایم بر کنش تو رخ بر تسلی
 هر چند بر روی تقایم خورم از تو
 هر گس بدعا رخ بلای کن از خود

<p>ترا نسان کہ کل از خار و مدد در دل جامی گلیا سے وقایع مدد از خار جنایت</p>	
<p>سوزہ گوئی کہ لاشریک نہ است زویت افزون ز راه چارہ است تا بوجہ ملت ہنوز نیمہ رہ است بزرگم خون بستہ تہجد است ہر کراشب زود دل سیاہ است خمت بادشاہ از سیاہ است</p>	<p>مردی خود را گوی شریک نہ است تا رسیدہ بچارہ سلامت ملک ہستی تمام طے کردم تا تو بستی نقاب تو بر تو کے پذیرد ز شمع شعل تو جانب عاشقان نگہ میدار</p>
<p>خانقہ می کدہ است جامی را باوہ گمنام ہر خانقہ است</p>	
<p>چہ جا چین کہ در روز زمین نیست کہ داغ عشقت اورا چین نیست چنین رستہ ز طرب یا چین نیست گس بے آرزوی بگنہین نیست چو از عشقت علم بر آستین نیست تصور کردہ اغزا ما یقین نیست کن جانا کہ شہ طاری امین نیست</p>	<p>غزالی چون تو در صواے چین نیست نہ بینم لالہ رخسار سے درین باغ بقیہ راست چوین زلف کجبت رست زوت از جان تمناے لب تو چو سودا سے زاہد دلق بلع دہانت را وجودی خودہ بنیان شکری ہر دم جامی باران غبار</p>

<p>هر نشان که خون دل و امن یک جامت دمیدم ای عجز و رخسار خند از گریه ام عشق او بگرفت با لاله اول جامت چاشنی شربت مرگم را بنده از دماغ شد تم فرسوده زیر سنگ سدا و تبهان ترک مریم کو طیبیان کاین جهت لم</p>	<p>پیش اهل دل دلیل و امن پاک منست کاین چنین با آب زنگ از چشم زنگ آری این آتش بلند از غل و خاشاک آنچه در کام کسان زهر است تر باک کشته عشقم من و این شکر فاک منست یا کار از تاوک بدخوی مباح منست</p>
---	---

گفتش سرور جامی دل زلفت خویش بند
 گفت هر صید کمال لایق لبتراک منست

<p>شب یاد زلفت در دل و بران ره دور دل داشت در آن زلف غیبه از این سیل قره بر بود مرا بخوس از جا که دی جلوه کنان پیشکند صفت جوان طرف کلا از نار تنگستی و جوانی افتاد مرا با تو همان قصه که مردم</p>	<p>ویرانه مار دشتی از پر تو سیه در آن سخت کجا شد که دل خانه سیه در خود را نتوانم و گرا از گریه نگه در با شمت جام که نه سلطان سیه در از هر طرف چشم بران طرف کلا در گویند فلان گلخنی از پیشه سیه در</p>
--	--

جامی که پیشتر ستم ز خنیش خون
 جز دعوی عشق تو ندانم چه کند در

<p>دردا که یار جانب مارا نگه داشت</p>	<p>آین مهر در رسم و فلان که نماد</p>
---------------------------------------	--------------------------------------

کلیات جامی

<p>شد خاک پای در ره وصل خدا شناس سهم حوادش مرسانوار چه غمزه باش هر جا که شد تقسیم درت حرقه نیات در غیر تم ز باد که از چشم مردمان صوفی صفای ل غم غیر تر دست آفتاب گذشت در راه مدارانگه داشت از سینه ام خدنگ جفا از گداز داشت چون در صفت سگان تو جبارانگه داشت چون سر مه خاک آن کفت پارانگه داشت آفتاب خدا سے تمارانگه داشت</p>	<p>آنگه بر گل گره از جود من بوی بوست طعن بر طوطی طبعم قرن از کم سخن نترسم که جان متکلف حضرت بسی شب بیه نه بندم من عمر دیده بخوا خانه صبر من آنزور بر انداخت فلک مانده که خون جگر و درش آهوی چین</p>
--	--

جامی پس از دعا و صلوات ز هر سوخت
افسوس ازین دعا که بلا را ننگه تراست

<p>رشته جان مرا در شکن موی تو بست که بر در راه سخن لعل سخن گوی تو بست گر چه تن با را قامت ز سر کو تو بست چون کنم خواب مرا ز گیس جادو تو بست که بدین خانه طاق نم آبرو تو بست در دلش خون گره از کت گیسوی تو بست</p>	<p>مید پر ز نیت بازار سخن جاسے را نخل نعلی که بوضعت قد و نجوی تو بست</p>
--	---

<p>صلای یاده زو پیر ز ابا من استی و ذوق می پرستی</p>	<p>بیا ساقی کنی اما خیر افات چه کار آید مرا کشت و کرات</p>
---	---

<p>بہا م ایزو نہ ہے اور داد و اذیت کشا پر وجہ نے کل ذرات نہ قطع منزل و طے مقامات کہ ترک عادت حاصل سعادت</p>	<p>می و نقلت رو من شب رو جہان مرآت حسن شاہد است سلوک راہ عشق از خود رہا سعادت خواہی از عادت کن</p>
<p>مزن بیوہ لان عشق جا سے فان العاشقین لمس ملامات</p>	
<p>رفع امر قدو ہم درجات ما فقیرم دستخی زکات لایزیا لوتوف فی القرمات اب شد قند و کوزہ گشت نہا تحیر جام حول ظلمات فاصیت بن کہ دادا بہا</p>	<p>برد رت جا کنڈ اہل نجات گر تو خواہی زکات خوبی داد ہر کہ دار و وقوف این سر کو تا تو سوسے زمی لب چو شکر خط بنر تو ز پر سایہ زلف مردم از عین تو بطلع من</p>
<p>نوی کردی مشراب نور جامی انقا الیسات بالحنات</p>	
<p>کہ دستہ برب آب حیات است بحال ما چرا بے التفات است کیے چون و حیلہ دیگر ذرات</p>	<p>خطیت گرد لب آن سکین بنای بہر گس و ارواں چشم التفات براہ کبشہ و ملت دو چشم</p>

<p>که یک لکن از مسلمانان زکات رخت کز وی ز امکان نجات است سید کرده بے مهر بر پشت</p>	<p>زکات لب بدو اعیان مسلمان بقبل من براتی دارد از مشک بست آمدن کین مسل کز خط</p>
<p>ز سعدی نیست تا جامی جزین فوق که یک شعر جامی طیبات است</p>	
<p>با عاشقان غمزه بنیاد جنگ است می بایدم تنم چو دل تو ز رنگ است کش سنگ لاج مرطه ای بر رنگ است استاد قطرات از ازل اینخانه تنگ است مرغ همین جوابه همین بوی رنگ است هر چند عقل شیشه ناموس رنگ است</p>	<p>به حمت ز غمزه تیغ و ز ترکان جنگ است بر من ز جورت این همه سختی که میرسد بے چون بشهر وصل بر دبارگی صبر غنیم کن چو تنگی دل چون غمت فرو محمود است هر ورق گل ز حسن تو سنگ جفای عشق تو در یکدگر شکست</p>
<p>جامی کست رشته شمع زاهد را خواهد بیزم درد کشان تا رنگ است</p>	
<p>تنگ فیه در قدم دوستان روم ریز است کنون که با دهن فرج بخش با دهن است بیابانک چنگ مجوزی که محاسب تیر است پیاله گیر که از هر نه وقت پر نیر است</p>	<p>قدم به بطرف چمن نه که سبزه نوخیز است دره بیاد گرانمایه عمر بے با دهن سرود مجلس تو صوت غنایب بر است بکنند پیاله العلیت لاله را نیر است</p>

<p>گدای عشق تو گیر و نصیب معطلیه جا هوای مطرب گلپهره کن که گیسوی خجک مخور شراب غرور از صفای مستدیش بدین چشم ترحم سچالم اسے خواجہ</p>	<p>چہ جای مستدیش و تحت پر و پرست بدست زہر جبینان عجب دلاویز است کہ سیل خیز حوادث گذرت اینترا کہ رنج منت عشاق راحت آمیز است</p>
<p>زلطنت گفته جامی همه تراسان را فرد گرفت سخن در عراق و تبریز است</p>	
<p>مقیم کوی ترا قسمت حرم تنگ است دلم ضعیف و زہر سوطاستی چه کنم گو بہ طلقہ ماذکر رستہ تبیح بومد چمن و صحن باغ نکشاید ز صلح و جنگ کسانم غم تو فارغ است بقدر آئینہ حسن تو می نماید رو</p>	<p>ز کعبہ تا میر کویت ہزار و شنگ است کہ شیشہ نازک و ہر جا کہ میرم شنگ است کہ گوش مجلسیان پر ہوشم خجک است ولی کہ عنچہ دوش از ہجر کارخی تنگ است نہ با کسم سر صلح و نہ با کسم جنگ است در بیخ کائیندہ مانہفتہ در زنگ است</p>
<p>ببین دورنگی رخسار و اشک جامی را کہ در طریق محبت ہمیشہ یک رنگ است</p>	
<p>دلم ہر آنہ سر پا تو و سالیست محکارتا ہوی شیر افکن او خیالش تا ہوشم جاہی کرد است</p>	<p>کہ باغ حسن را نازک نمائست بصورتے سخن ہر جا غزالیست ہمہ عالم بحشم من نیالیست</p>

<p>برویش هر کجا افتاده ^{لست} خوشا آن مرغ کورا پرو ^{لست} برد حرف غم فرخنده ^{لست}</p>	<p>نشان از مهر است ^{لست} ز کیوان برتر است ایوان ^{لست} بهر سلوک گردد دل چو ^{لست}</p>
--	--

نه شعر است اینک جامی می سراید
گرفتاران دل را حسب حال است

<p>بیک خند صد گشته رازنده ^{ست} در آن زلفت بادش پراگنده ^{ست} که عشق تو صد شاه را بنده ^{ست} بچه تا توان عمر پانیده ^{ست} جز آن زنده دل را که بازنده ^{ست} نخواهم لب بدوش شرمنده ^{ست}</p>	<p>لبت قوت جان از شر خنده ^{ست} دل پاره پاره مرا بسع بود چهر روی غلامی بود بنده ز یک تاره سویت که تا پارسید بر زنده نبود قبا سے بقا نودم به یک نوسه شرمندجات</p>
--	--

لبت دید جامی که بخشید جان
لبت را با دوه بخشنده ساخت

<p>شعله آهم چو پروانه ملک پرست ^{ست} خانه را در آتش آهم چو باهم ^{ست} آه ازین آتش که چون ز دشمن ^{ست} خواهش رسد ز برق آه یا منبر ^{ست}</p>	<p>بزرگ دشمن از خروش من ^{ست} روشن شد کز چه روز باد ^{ست} ز ابراز سوز غمت لب شک ^{ست} و اغلافسره سوز غمت از ^{ست}</p>
--	---

<p>بلکہ از سوز دلش صد بیدار گریخت شد مرا بالین بخون آغشته و بستر بخت</p>	<p>ہر کرا دل سوختے تمنائے اور اسوختی خواب چون آید شبہ ہجران چہن کن چشم بول</p>
<p>جامی از درد جدائی حسب عالی می نوشت از قلم آتش سلم بیرون زد و دفتر بسوخت</p>	<p>جامی از درد جدائی حسب عالی می نوشت از قلم آتش سلم بیرون زد و دفتر بسوخت</p>
<p>خواب گاہ من چو چشمت طاق محراب آمد زان فسانہ خلق را رحم دتر خواب آمد چون ز رفت بستہ زنجیر اسباب آمد کمان متاع اندر دیار حسن نایاب آمد از نم آن سبزه زار چرخ سیراب آمد کز درد دیوار این ویرانہ متشاب آمد</p>	<p>بانیال آن دو ابرو ہر گم خواب آمد ہر کجا حال شب و بخوابی خود گفتم رہ تبوید سبب بر و عقل از رخت کز ترا غیب و فایا بد بشہر عشق جوے بسکہ فقرت از دل گرم ببالات خون خانہ انار انجواہ اشب چراغ عاریت</p>
<p>ہر کہ افشرد دست جامی دن تزدانان خویش جاسے آب از دامن او بادہ نام آمد</p>	<p>ہر کہ افشرد دست جامی دن تزدانان خویش جاسے آب از دامن او بادہ نام آمد</p>
<p>درین حوت شکر اصلانکی نیست درین غار زیر گردون زیرکی نیست دل از مردان دل ہر کودکی نیست بہ میخانہ بزرگ و کوچکی نیست کز ان بسیار مارا آنکے نیست</p>	<p>موثر در وجود آقا کیے نیست وے بزرگ کان این رائد نہیں جمال دوست تابان در نہ بدون زخم جو فیض و ساغر ہم کہ بے فیض عطای عشق بسیارست دروا</p>

بار بآب عامه مہسنی فسر	جو کاین تاج بر بہر تار کے نیست
<p>جو جامی نیستی جامی فسر و رو کہ ساکب ااذن بہ مسلک نیست</p>	
<p>دی کہ آن تازین سخن می گفت صیدم بعد ازان شمایل خوب لطف آن قدوس می سید پیش گل گاہ ازان لطافت تن سوی من بود اشارت غم نگہ ریش و نگار ان بود بہر مرغان صبح جامی نیز</p>	<p>بارتغان حدیث من می گفت نکتہ اہند در من می گفت وصف آن رو باہر من مسکنت گاہ ازان بوی بر من می گفت گرچہ باد گیران سخن می گفت بہر چہ آن تنخ غمرہ زن مسکنت حال نہمای خولیتن می گفت</p>
<p>بوسے جان باستم ز پیر نہت آہ اگر از زمین کنت بنسیم برگ گل گرچہ نازک است لطیف میوہ ہا سے بہشت اگرچہ چوشت ای خوش آذم کہ گوتن می کردم ہرگز از گوشتن من نخواہد رفت</p>	<p>گوئی از جان تہ شہ شد بہت من کہ مردم ز بوسے پیر نہت در لطافت نمی رسد بہ منت از ہمہ یہ گرفتہ ام قنفت نکتہ از لب شکر شکنت ذوق آواز و لذت سخت</p>
داو جامی تبلیغ کامی جان	بیج کامی ندیدہ از دست

<p>فدای عشق که گشت ز کس در پیش گشت مخمر فیه زده و آن هر غنچه را که گل در آن کوه و صحرا بس که می خورد خدا از جام سما بسکه از سینه ز دنیا ستر شد هر پشته را طره نشنا و گشت لبسته گره دست صبا تا کند بلبل نبرم گل مکر قول جوش</p>	<p>سایه بر برگ گل او که خواجه بلبل آتش افروخته از سر و انغ بلبل لاله با بر و نشان آن می قاده گل چو ک کرده اشتری آن شعر لطیفش جل آه بر سر ز خوبان چمن چون گل است از صراحی نیست آن قفل که مکر از قفل</p>
---	---

از سماع شو جامی بسکه در وجدند و حال
در چمن افتاده از آواز مرغان غفلت

<p>باز این چهار در سرم از چشم گشت دل شد ز دست باز نمی آید و صبا راحت شمر ز دست دلا ز خم تنغ را در دل خیال دست وطن ساخت نگریه عمری سرم نماده در آن کس و گفت آتشکده است سینه جلوم که دل در</p>	<p>وین ناو کی که گشت دلم را که گشت آن مرغ آشیان فاپای گشت تو تیغ را بین نیکر کان گشت کاین خانه خراب مقام گشت کاین سر چو خاک گشت درین راه گشت از بخت تیره بندوی آتش گشت</p>
---	---

مست است جامی از عم عشق زبان
کس پسته بر دوزخ ریغان که گشت

<p>منشور و نیم که از عشقت بیست</p>	<p>طغرایش آن خطیست بر دور سلطنت</p>
------------------------------------	-------------------------------------

<p>حزما ما تم از خطر جرح و آخرت پیری که رسیده قدش رشک کوه است در دست آن حریت که گمش برادر بیرون ز معدن پدر و چار مادر آن را که نشه می لعل تو در سر است ز بهر اساس جو سکنه راست چون حلقه از نیشین اقبال برده است</p>	<p>با من نرسد و نفس فری که خط جام یووی بنواختش که رسید از حرم گفت سالی پسر بربیع بود نقد زندگی بزنجیر و باده خور که ترا خواجگاه عشق ساقی بیا که عشوه گیتی زره تبر در ده زلالی حضر که رفت آنکه گفتی جامی شو فرقیته کاین رخ کوزه است</p>
---	--

در ظل او گر بزرگه غفای همتش
 بر بازوی جناح فلک سایه گستر است

<p>ز بسکه خاست بلا غدر و جور و ستم که بوسه بر باید ز لعل خندان که هست باز و من پاره اگر چنان که پر لب است از چه ز خندان ز تیرایه بلا خاد است بتان که دست شوی آه منت دورانت</p>	<p>تو جو حنستی اما ز چشم تمانت سر بیان گذشته کشاد و پندوران چو دست طوق تو سازم ز صوفت خدا فریده لبست زان زلال آبجیات ز شاخ وصل تو چون بر فورم که گردن ککش ز اشک نیازم پیشوه و امن ناز</p>
---	--

حدیث عشق و غم در جامی انبیه است
 اگر نه فترا حوالی است دیوانت

<p>جان تن فرسوده را با نعم پیران گذار پیر تو آتش و سینه لب تنگ بود کعبه در را کشید جده خاک و رت گریه چراغ مکشت گرمی دل همچنان ترک دل آشوب من کرد خود صبر پاک طرقت کله بر شکست بخش جفا تنه را اند</p>	<p>طاقت محبت داشت خانه بهمان دل بدم رو نهاد چای به پیکان گذار راحله در او را زیر نفسی لان گذار آتش پیدا نشاید سوزش بهمان گذار برو بشارت چه پاک شکر که ایمان گذار هر قدر می صد چون ناله و حیران گذار</p>
---	--

جامی بیدل نیافت داد از خوبان شهر
 راه سفر گرفت شهر با ایشان گذار

<p>باز بر شکل دگر می بنمیت پس از من بودی چو غمچه بزرگی خبر مگر چو نه نه بنیم در میان چون نمی آئی جو جان اندر زبانه ز منی از پیش نظر عمر و من میرا ہے گرامه سویت چه با</p>	<p>را نه بودی خوشتری بنمیت چون گل اکنون برده در می بنمیت ز انبیاں کاندر مکر می بنمیت همچو عمر اندر گذر می بنمیت همچنان پیش نظر می بنمیت سیر یا کان سیر می بنمیت</p>
--	--

جامی از جام که خوردی می که باز
 از دو عالم بے نغمی بنمیت

چین ز حیکه تواری حکایت گل
 خان من چو شنیدی حدیثه طبع

<p>نزدانم انیمه آتشک سنبلیلیت به نخت ماه چو رسید انیمه تغافل که چاره غیر شکیبانی بجهل است درین معامله لعل ترا لعل است که سرد در چه و معنی قسلس است</p>	<p>هنوز از خط نبرت نبوده هیچ اثر بهر شکسته دلی می گنی به لطف نگاه بجای هر گذشت از حد و نمی دانم بهای بوسه ترای دهم نقد و چو ز روی و زلف تو دانست عقل خسته</p>
--	---

شنیده ام که بخونری جامی آسوده
 بیاد تیغ بکش موجب تامل است

<p>وز زمین بوی همه عمر در از من گذشت وی چو مست نازاد پیش نماز من گذشت چون بسوی قطعه سوز و گداز من گذشت کوشه از کوی یار دلنواز من گذشت نازان بدخوی با من از نیاز من گذشت عمر من جز آنچه در وصل ایاز من گذشت</p>	<p>بر سر کوی که روزی سر ناز من گذشت خاشاکش با سجده بر دم چون بهانیم سوخت شمع از آتش اندازه تر با بود چشم گریان من خاک کف پای سگی بود پیش از حد نیازم با سگان آرد شاه عزیزین جان چو دادم و سگفتند</p>
---	---

جامی امر و حقیقت بن معنی برد راه
 هر کجا افسانه عشق محاز من گذشت

<p>عمری از تیغ تغافل خاطر افکار و داشت با من آزارش نمیدانم چرا بسیار داشت</p>	<p>یار نازک دل که بیچوب من آزار داشت دیشتم بسیار عهد و حسرت آزار داشت</p>
--	--

<p>کارا و آن بو کار و عاشقانرا و دل بست دیدۀ محبت من ز ناویدن او تیره مانم اگر از بیداری شبهای من آنی که گیت می گذشت آفسردم و مردم ز غیرت گریه</p>	<p>چون مرقماد با او کار دست از کار دست روشن آن چشمیکه بنیای از آن روا آنکه بی روی چنان طبعی شی بیدار دست با وجود چشم من بر خاک ز رفتار دست</p>
---	---

بود جامی با سگانش یار لیک آن سنگدل
گر گئے گرانگفته داشت با اغیار دست

<p>خوبان هزار از همه مقصود ملکیت خواهیم بسر هر قدمش تنه در گشتم چنان ضعیف که بی تالار خان ناموس کتاف ما تو شکستی ز تکیوان خوش مییست انجن و لبران و آنجا که لعل دلکش شیرین و هر فروع</p>	<p>سدا پاره گر گنزد تیغ سخن ملکیت لیکن مقصیرم که جان در بدن ملکیت ظاهر نمیشود درین برین ملکیت آری ز صد خلیل همین بت شکن ملکیت ماهی که دست رونق آن آنجمن ملکیت یا قوت و سنگ ز نظر کو کمن ملکیت</p>
--	--

جامی درین چنین دهن از گفت و گو به بند
کاجا لوانے بلبل دعوت ز عن ملکیت

<p>عاشق غریبی خوا کرد دست تیا ز دل بے عشق کاری بروز وصل بس آساین بو عشق</p>	<p>بچگونیم عشق ازین بسیار کرد دست مرا این نکته در دل کار کرد دست شعب بجزش چنین دشوار کرد دست</p>
---	--

<p>ره عشاق را دیوار کرد دست فلک سخت مرا بیدار کرد دست مرا این آرزو بیمار کرد دست</p>	<p>نق مجتهد رقیب این سر کرد در آغوش خودت در خوابم عبادت می کنی بهار خود را</p>
<p>گدای هست جامی لیکن از تو همین در پیوزه دیدار کرد دست</p>	
<p>بادل شکستگانستم بیاب صیت ای شکر دل بر غم من است این شنا صیت چون من بجز خویش ندیدم که خواب صیت اسی پیره بگوی طریق پیواب صیت این سینه پر آتش چشم پر آب صیت در حرمم که در دلم این اضطراب صیت</p>	<p>ای ترک شوخ این همه ناز و عقاب صیت دازم تطلعی تو آهسته ران سمن گفتی شبی بخواب تو آیم ولی چه بود از مدرسه به کعبه روم تا به می کوه گر من نه غرق آتش و آیم ز عشق تو بے توفیق تو ت جنبیدم نام</p>
<p>جامی چه لاف میرنی از پاک دانی بر خرقه تو این همه داغ شراب صیت</p>	
<p>جلوه سرودم ستم آرزوست یوبک از ان پیغم آرزوست ساقی توبه شکستم آرزوست دین آن آن نجس آرزوست</p>	<p>بالا هوای چشم آرزوست مکت گل را چکنم آرزوست توییزه کردم و آرزوست من کیم و بزم تو لیکن آرزوست</p>

<p>بے تو اگر زیستتم آرزوست کاین سخنان زمان و نهم آرزوست</p>	<p>زینستتم بے تو میسر مباد پیش گنج جامی از آن لب سخن</p>
<p>پرستش اگر نیست بگو ناسترا کز دهننت یک سخنم آرزوست</p>	
<p>خدا هر چه رسد از تو دلپذیر نیست بناطرت گذرد کاین گدا اسیر نیست چونیت از تو نهان آنچه در پنهان نیست چنانکات بدین تحفه حقیر نیست سرود نرم فلک ناله و نغمه نیست چنان خوشم که مگر بستر هر پر نیست</p>	<p>توئی که در دو نعمت یار ناگزیر نیست همین سعادت من بس که چون مرایی ز خون دل چه نویسم به لوح خاطر خویش کشم به پیش تو جان لیک تو شاهی چونود بس که خورم گوشتمال غم هر شب بخار و خشک در آن کوی شب نهم بیلو</p>
<p>اگر ز پای نهادم چو جامی از نغم عشق چه باک چون کرم و دست دشتگیر نیست</p>	
<p>از نغم نیم شبی راه نگر دو گلیست بوح صدور تگری خامه زبان چو گلیست سایه ناردن و بیدیم متصل است هر که چون غنچه دین نعل از ارباب است گرنه در دور گل از سانه خالی چو گل است</p>	<p>سبدم غم بین کن که هوا سینه است تخته خاک ز بس گل که دیدند ز گل ایر گوسایه معیند از که گرد لب جوئی بسته در شاخ گلی خرم و خندان دل جوئی بر لب کشت چمن سبزه بر آید لاله</p>

<p>جامی از زهد خود امر ز عجب عمل است</p>	<p>بوستان دلکش و می بخش میاران همش</p>
	<p>محب گز ز بند بر خم سسنگ ستم هر جانی که کند در حق ایشان بخل</p>
<p>دلم رفتت و جانم دیگارت و گر از دیده گویم اشکبار است مرا آن بیقراری برقرار است که عذر را از خوبی بر غدار است کز آن چایک سوار یادگار است کز ابروی گلگشت بهار است</p>	<p>مرا کار از غم عشق تو زار است اگر از سینه پرسی دردناک است تو گشتی از قرار خویش لیکن بعند عشق دامن با خطی بس بهر گرد از رخ زرد من ای شک درون صد هزار هزار محنت بحر</p>
	<p>بدر دور و غم خوش باش جامی که صاف عیش ما را تا گوار است</p>
<p>بما گویت که حاصل این کارخانه چیست مرغوب تر ز باوه و نقل آب آنه چیست و انی که نه ناله چنگ و پنجه چیست وز گشتن خمار شراب شبانه چیست نقدی ز دقت خویش بیار این آستانه چیست این لاف هستی دگران در بهانه چیست</p>	<p>ساقی شراب لعل بگردان بهانه چیست مرغان آشیان خرابات عشق را گر بنی بر کشی چه صراحی ز گوش هوش گر بر پانه ووش نمان جرعه ز دست انجو چه چند نقل کرامات شیخ شهر اول همه تو بودی و آخر همه تویی</p>

	<p>جامی اگر نه زخم تو دار و تبارگی این خون تازه رفته بدین آستانه ^{حسنت}</p>	
<p>بهار صحبت او گل بخار نزدیک است خوشا کسیکه به یار و دیار نزدیک است که روزم از تو به شبهای تا نزدیک است شکست کشتیم اما کنار نزدیک است باین خیال تسلی که یار نزدیک است ز شیخ شهر که او هم یار نزدیک است</p>		<p>چو یار و دور چه سود از بهار نزدیک دیارم آن سر کویت و یاران کوی تو دایر از سرم سایه دور در آماج تا نزد خبر و موعده و حال رسید بسوخت ز آتش دوری طم و لی در بکار شاهد می شغل جو و لا و ترس</p>
	<p>رسید نغم تو جامی بگوش یار آری بگوش شاه در شا هوا ر نزدیک است</p>	
<p>سوز من بیدید فصح و از من نودون ^{میکریت} غالباً از شوق آن لبهای من ^{میکریت} یا نه بر در دل من چشم گردون ^{میکریت} ورنه بموجب چرا هنگام افسون ^{میکریت} روزگار سنگدل بر حال ^{میکریت} بگر بر زیاد مسکین ^{میکریت} سپل اشک نگاه میبزش ^{میکریت}</p>		<p>دوش بر یاد تو چشم و مبدم خون ^{میکریت} گریه تلخ هراچی نیز بچیز نبود صبرم یار کویک بود زان از صبر چون گردید در دمن برید از من آن نه باران بود گرد کوی سلی هر بهار وان و آن تان منزل شیرین جوی ^{میکریت} شد چنان جامی ضعیف از دست ^{میکریت}</p>

<p>سرودی کور و فضا شهید است در رهت جان پاک خاک بر است آن زمان نیست لیک نیست با نیست دانا کس خداداد است ذرو بے آفتاب پیدا در میان هزار کس تنها است</p>	<p>عاشق تو شهید تیغ بلاست جان پاکان شمار مقدمت هست از نیست گفتگوی محال بیمانت که سر غیب آمد بے تو عشاق را وجودی نیست عاشق تو بکس نه گیر دادش</p>
<p>نظم جامی ز سوق سر و قدت وحی نازل ز عالم بالا است</p>	
<p>خونخواری آن کا فر بیگ نیست چون دو ختن این جگر چاک نیست افسوس که قدر نظر پاک نیست منزل بخر این سینہ غمناک نیست کز سرش لایق فراق نیست گر قدم ایش ترا از خاک نیست</p>	<p>کش شیوه آن لبر جلاک نیست زان کسکه مراد وخت گریبان چو کشاکش آن سر که پاکست چو گل دامن جنبش هر درد و غمی کا بر این جرح بخاکیش افتاده سرم در ره خونخوار سوار چون سایه بچاک افکنده آن سر زین</p>
<p>جامی که خونری آن شمع دعا جز سلبک الله و اتفاقا نیست</p>	
<p>خبر دهد مرا که کدام سو رفت</p>	<p>بجانب سفر آن ترک تنز و رفت</p>

<p>گمردش از چه رسیدن نمیتوان پای بگشت باغ محوان باغبان مارینش نداد کس خبر از عمر رفت خوشیم هزار دل کند از شکر صبر آواره چه آب در حکم باشد اینچنین که مرا کستم بیدیه غبار روی که او رفتست که بے جمال کوا از باغ رنگ بود رفتست اگر چه عمر غم زیم بخت و جور رفتست بهر دیار که با آن رخ نکور رفتست هم آب دیده ز بحرش هم آب رور رفتست</p>	<p>گمردش از چه رسیدن نمیتوان پای بگشت باغ محوان باغبان مارینش نداد کس خبر از عمر رفت خوشیم هزار دل کند از شکر صبر آواره چه آب در حکم باشد اینچنین که مرا</p>
---	--

بروز حشر مگر سر بر آورد جامی

چنین که از غم بحران خود زور رفتست

<p>بے تو مرا خانه جز گوشه ویرانه نیست مرغ هوایی ترا دانه در دست قوت اگر ز شاکت شد خیز بیداد شمع خرقة پشمین بر می طلبی سیم وزر حاجی و سنگ سیاه زانکه مرا بوسه نگاه خرمه ز زمان کمن واقع این شیخ شهر خانه چه کار آیدم یار چه همخانه نیست حوصله مورا قوت این دانه نیست روی دفاتان من عادت پروانه نیست کسوت مران چه سود کار چه مردانه نیست خربل معشوق مست یالب بهار نیست صحبت صاحب دلان مجلس افسانه نیست</p>	<p>بے تو مرا خانه جز گوشه ویرانه نیست مرغ هوایی ترا دانه در دست قوت اگر ز شاکت شد خیز بیداد شمع خرقة پشمین بر می طلبی سیم وزر حاجی و سنگ سیاه زانکه مرا بوسه نگاه خرمه ز زمان کمن واقع این شیخ شهر</p>
---	---

چند بدیوانگی طعنه جاسے زدن

از غم تو اسے پری کسیت کہ دیوانہ

<p>میر شمع شب از روز درخت نور نخل نیست سنا کبیر کن رو و در آینه نظر کن اورا بحال تو کجا ز ہرہ دعوت زان رو کہ تماشای بخت ہم تو اوت نیست</p>	<p>میر شمع شب از روز درخت نور نخل نیست سنا کبیر کن رو و در آینه نظر کن</p>
---	---

<p>ماوید وطن ساخته در سایه طوبی است آنجا چه مجال دم جان پرور عیسی است عمر سیت که مارا به همین وعده تسلی است بوی خوشش آینه باکت لبلی است</p>	<p>رضوان بهوای قدر عنائ تو ای سرو هر جانفے میکند زان لب شیرین گفتی پس عمریت تسلی دهم از وصل هر گل که بر آید ز گل تربت بخون</p>
<p>در کسوت رندی قدح آشامی جامی به ناک حیل و رزق که در خرّمه صوفی است</p>	
<p>خرد لب من کاین زمان هم از نعمت آزاد چون مرا پیش تو مارا ای مبارک باد چون گتم جانان که خیر نام تو پیغم باد کاین بقاع است با خریداری از زیاد مهر خوبان را چه صبر عاشقان نبیاد تا که خوی تاز کش را طاقت زیاد</p>	<p>عید شد بکیدل نمی بنیم که اکنون شاد که تو انم بهر عید ما تو گستاخی نمود چون گتم قصه سخن نام تو آید بر زبان ای فلک ندره شیرین بردل خسرو گزتمی بنیم مبر خود دل آن سرو گر رسد زخم از و بر جان افغان</p>
<p>بر سر را همش فتادم وی که داد من پده گفت جامی نیز کاندر دین خوبان داد</p>	
<p>عقل حیران خرد و اله و جان هوس است هر که افکند به بندگیست بردوش است چون مرا شا به مقصود در آغوش است</p>	<p>باز در بزم غمت نوره نوش است کسوت خواجگی و خلوت شاهی کلین بر سر بستران زده دهم جان آخر</p>

<p>میگذشتی بنمود ز فرم من کردی آنک گرم از لفت خون علم آمد ز چشم ز شدت لب از تو جز نیش جفا</p>	<p>عمر باشد که مراد است آن ز گوش است بیکه از آتش سوزان دل من در جو گر چه جام لب لعل تو ببال لب نوش است</p>
<p>قصه عشق تو جامی ز کسان چون پوشید چهره گویاست اگر چند زبان خاموش است</p>	
<p>پیش از آن روزیکه گردون خاک آدمی پای تو سر جمله لطفی گوی استاد ز دل روی بنام ابطاق ابرویت آرزوی هیچ باور نامت هر چند چشم خوفشان گر گشته کشته تو کاش بارم بعد مرگ نیز در غم ریز و زوش لعل گستر زیر پای</p>	<p>عشق در آب کلمه تخم تمنای تو کشت طینت پاکت ز آب گل ز جان دل کشت طاعت اندیشان بدست پستان از بر در و دیوار کوبت شرح سوتی مال کشت بهر گور کشت گمانت خاک من سازند چون بساط غم آخر چرخ در خواهد بود کشت</p>
<p>در بهشت نسیم خانی بستد دل به نقد هر کجا دیدار است آنجا است جامی را</p>	
<p>دادی عشق که خودت شد در و نایاب خواب مرگت در آن روز تو بیدار سر نهی یا سر خود گیر که این دادی را عمار باخم شد در شاخ مغیلان هر</p>	<p>رگیش از خون دل نشد لبان سیرا شده در سایه مهر خاگر گاش در خواب قوت ز انجان همه از مغز او اولان جذب جانرا از تن خسته در لان</p>

<p>مجموعیت دل تفرقه اسباب است که معنی که دلم طالب فتح الباب است دور به هر که نه از دایره اصحاب است</p>	<p>جمع خواهی دلت اسباب جان تفریق صوت ابواب فتوح است صدای و شک در فرود بند ز بیگانه که از دور سماع</p>
<p>منع جامی مکن از چاشنی مشرب عشق که گلس دار فرود رفته درین جلاب است</p>	
<p>هر جا مسرت خاک ره باد پای نیست هر سو هزار سوخته دل در دعای نیست سرایه حیات امید بقای نیست شد در رست نهار و هنوزش هوای نیست پارسی دگر بخند که جان هم برای نیست آب و کلم سرشته بهر و وفای نیست</p>	<p>ای شهسوار حسن که جانم فدای نیست خوش جلوه ده سمنده که بهرگز نذرا مشاق وصل را که ز هجران بسید بیچاره عاشق تو که باورد از تنه یک خنده کز می و دل باشد از آن تو دل چون تو انم از تو پریدن در آن</p>
<p>جامی گران صنم ز تو بیگانه مرغ این نبت لبس ترا که گش آنشای</p>	
<p>که بحر فقر و محیله فنا خراسان است که قطب زنده دلان و خدا شناسان است تاوه خرقه بگفت بهر بے لباسان است که عشق در پے از از نا پاسان است</p>	<p>دلم ز هجر خراسان از آن هر اسان است نخت گوهر از آن شاه باک مبتطاست کیش لباس رعوت که شیخ خرقانی بگو پاس مین عارنی که در مناست</p>

<p>بگوش جان بشنو نکته های پیرمهرات چو کاس خویش شکستی بیا که ساتی جام</p>	<p>که شکلات طریق از بیانش آسان است نماده باد به دست شکسته کاسان</p>
<p>گدائی در شان پیشه کرده جامی بجز تو کسیت گدائی که بادشاسان است</p>	
<p>سینه تنگم نه جانی چو نو زیبا در دست بندخ زردم بین خطهای نین شکر هر شبی چندان زرد و بجز بگذارم کرد بے رخت ریغ صحرایم بردان جان من دوستداران سوخت جانم تا بکی درم نهان شکر در سودا جنت کز سنگان کوی تو</p>	<p>خوش بیایر چشم من نشین که روشن نظر است کاین ورق در حساب دل روندن نظر در گمان افتند مردم کاین بنم دیگری است هر گل آتش پاره و هر لاله سوان اخگر است و دزدی در دل که این عشق برستی بیکر است شربت آبی که ماند سلسبیل و کوی تو</p>
<p>مار سید از لعل میگونت بکام خویش جام دیده جامی ز رشک آن پراز خون ساق است</p>	
<p>نفت سیم ز برتبا که این بر نیست اگر کنند به گل نازنین تنش نسبت کله شکسته که لبه برگذشت از من چو در نظاره آن روی میتوان مردون چو گفتش سخن تلخ چند گفت نیاز</p>	<p>گرفته برگ سمن را بر که بر من است رودت باب تعالی الهی لطف من است گذشت عمری از شکل پیش چشم من است مرا نه از شکایت ز جان خویش من است که شرم داره آخر ازین لب و دهن است</p>

<p>در آب گشته عیان عکس لاله و سمن است</p>	<p>بهین زیر پیرهن اندام نازکش که مگر</p>
<p>اگر بکوی تو جامی گشته نفعان ایسرو</p>	<p>گیر خرده که او عند لیب این چنین است</p>
<p>در درو صبح نوره مستانه خوشتر است در دست باز سبزه صد دانه خوشتر است این گفتگو بگوشه کاشان خوشتر است پیش من لذت شکستن چمانه خوشتر است دیوانه شو که عشق ز دیوانه خوشتر است کز آشنای پیش تو بیگانه خوشتر است</p>	<p>از کوی دوست ساحت بیخانه خوشتر است یک دانه نقل از کف اندان در خوش ترا که میان انجمن افشای سر عشق پیمان زهد اگر شکند محتسب به سے دیوانه چه خوش سخن گفت گز عشق بیگانه و آرایم ازین بس بکوی تو</p>
<p>جامی نعمت بر سینه صد چاک خود نرفت یعنی مقام گنج به درازانه خوشتر است</p>	
<p>بس شعله کز این رول اجاب گرفت کفش آرزو شربت عناب گرفت ریشبان که خیال تو ره خواب گرفت عابد که خراب بود تو خواب گرفت کاشانه مارا همه به قاب گرفت بس بگفته که بر عنقه سیراب گرفت</p>	<p>ساز آتش تب شمع زنت تاب گرفت بیمار تو شد دل ز لب چاشنی بخش در دیده و گز خواب خیالست که بیم هر بچده که در عمر خود آرد همه سوست کو شمع بگنجی بنشین که ز صفت شب هر باز لطافت سخن رفته و بافت</p>

	جامی که همه جام سے ناب گزشتے تا دیده بست ترک می ناب گزشتت	
جان می دیم بهر چنین عید عمر است پروا عید ذوق تماشای او کجا است هرگز یکے جمال بدین نازکی نکوا است برمانگر کاین گنه از جانب صبا است عاشق بخندان گفت که باز اینچه با چرا است کز عم چو لاله بر دلم این دانهما چرا است		قربان شدن به تیغ جفای تو عید است آن را که در پیش شکل خوشت با مدو عید صد جان فدای تو تو گز چون بار حسن در دیده خاکپای تو روزانکه هست حیف شب و استان بر فردرخت اشک من جامی مایه عین صفت تنگدل مباحث
	تا بر فروخت رخ آن شمع دل فروز در هر کجنگری بهین دایع متبلا است	
دلم را ناب و جانم را تب آموخت که این گوهر نشانی زبان آموخت خوشا آنرا هر دکاین زدهب آموخت که این سیر از کد این کوکب آموخت بماه دزبهر آه و یارب آموخت که یارب نعت پیش از کتب آموخت زاندم کز لب این مشرب آموخت		نعت روز مراسم شب آموخت مکن در گریه هر دم عیب چشم تیریم هیچ ندریب تو شتراد عشق تا دن نیست اشکم را چلویم دلم دور از رخت تا بصیرم دو ز روشوی ای معلم لوح بسداد نمودم جز شراب لعل جامی

در صورت تو سر جامے کہ بخت ہرگز عدیت زلف تو کو تہ نہیں شود حسن تو از قہر من مشاطہ فارغست کحل بصر ز خاک ورت بیدی کشید بہر تو پاس بر سر عالم نہادہ ایم لب بر بزم نہ کہ سخن مختصر کنم	وز خط و حال عارض ز زلفت مفصل این گفت و گوی تا بقیامت سلسل مرآت آفتاب چه محتاج مستقل است کش چشم و دل بکحل بصیرت کجمل است وز شاہ راہ عشق تو این گام اول است کافسانہ تطاول حیران مطول است
--	---

جامی سواد شعر تو کا مدد بوز عشق
مستغنی از تکلف تزیینت بجد دل است

در بچہ شہر دلی کو کہ نہ خون گدہ گشت پردہ برداشتی از راز من ایچ نہ فلک حرم نرگس نگر ای غنچہ کہ با آن ز رویم از نسیم و گل و سن دین دلم رفت بیاد شکر فیض تو چمن چون گندای ابر بہا دل ز قمرگان تو پیش است بن از عمرہ ننگا	یادرونی نہ کہ از زخم غم آزرده گشت آہ ازین بوا بھیبہا کہ پس پردہ گشت روز و شب چشم تو آن دختہ در جزوہ گشت آخر اسے یاد صبا آئینہ آورده گشت کہ اگر خانہ و گر گل ہمہ پردہ گشت ہر کرامی نگرم تیر جفا خوردہ گشت
--	---

گر رسد ناوک آسے ز دل سوختہ
جامی سوختہ دل سینہ سپر کردہ گشت

بر تو شمع زخت عکس بر افلاک انداخت تو صبح رشید شد سایہ برین خاک انداخت
--

<p>برقی از شعله طلعت رخشان بویست خوش بران خوش که عشقت فلک کوش را می خرامیدی وارواح قدس میگفتند ذوقستان صبوحی زده بزم تیر طوطی ناطقه راسته خط و عارض تو</p>	<p>شعله در خرم مستی خوش فاشاک اجرت طوق در گردن از ان حلقه قتر آن ای خوش آن پاک که در راه بین اند صبح در اطلس نیروزه خود چاک اجرت زنگ تشویر در آئینه ادراک اجرت</p>
--	--

جامی ابیت اندیشه عشق تو نداشت
همتش رخت درین موج خطر ناک انداخت

<p>ساقی بیا و باد ده اکنون که هست چشم بر و شاگرد گو شم بیانگ خجک جان مرا ز مرهم راحت رسان سپهر پیکان آیدار که آیدر دست دوست هر سفلای بی کنج قناعت کجا برد ز انبای دهر وقت کسی خوش نمیشود</p>	<p>مطرب بزین ترانه که فرصت غنیمت ای بند گو برو که نه جامی نصیحت است که عاشقی نصیبه او دایع محنت است بر عا شت تمان سوخته باران رحمت است این نقد در جزا از آریاب همت است خوشوقت آنکه متکلف کنج غزلت است</p>
--	---

جامی بچیز نتوان وصل دوست یافت
موقوف وقت باش که این کار دوست

<p>بدول شوخی زمن با بنوا هم گفت</p>	<p>گر ز بند از تن سرم تلو خوا هم گفت</p>
-------------------------------------	--

<p>آنکه مارا در جدائی سوخت ستر با چو شمع اگر چه دریا شد کنار از اشک این هر چاره و میدم پیش رقیبان کسیت گوئی در نیکوان بسیار در چشم من آیند رونم ستر بالا بیان می بینم آنکه کسیت</p>	<p>اگر مرا سوزند ستر تا با نخواهم گفت کسیت گوهر مقصود ازین دریا نخواهم گفت کسیت ترک اینها گو که من اینجا نخواهم گفت کسیت آنکه دارد در دل و جان جان نخواهم گفت کسیت کس سخن و لطف از و بالا نخواهم گفت کسیت</p>
---	---

یار گوید هست جامی بو فاد سنگدل
 باز پندارد که من اینها نخواهم گفت کسیت

<p>چشم هر کس اینجاست یار من کجاست من چنین غمگین چرا غم نگار من کجاست نیم جوانی ز سر و گلزار من کجاست آن شکیب آموز جان تو از من کجاست آنکه عمری بود خاک رگزار من کجاست بیدار که زگر به بنشانند غبار من کجاست</p>	<p>روز میدانست ترک شهسوار من کجاست عاشقان هر یک برویار خود خندان و شاد تا برند از جلو خوبان خجالت نیکوان چند کردم بقرار و صبر هر سوار من چنین داد کردم را غمش بر باد آن بدخو گفت نیست خوش بردا من باکش غبار چون</p>
--	--

ماند جامی ز درازان در ده چه باشد گر گے
 باز بر سدگان غریب خاکسار من کجاست

<p>شیم در و تون روز روز غیر دست چشم چونادک شرکان تو جگر دست</p>	<p>بیا که رو تو غمور شهید عالم افروز است به تیغ غمزه اگر خاک می کنی جگر م</p>
--	--

<p>شده از جمال تو غیر در روز من و آن روز ششم ز شعله اشع و چراغ مستغنی است چنین که عشق تو ز در راه پیر و نشیند رخي چنین خوش و انگاه خوی بد ما</p>	<p>که خواستم شب و روز صد امروز است چنین که شعله آه من شب افروز است به جای طعن جوانان دانش اندوز است معلم تو اگر نفضلم بد آموز است</p>
--	---

تو مرد عاقبتی جامی از تیران بگسل
که عشق شیوه زندان عاقبت سوز است

<p>خج را جامی نگون آن کز می عشق است مرد باهل چاه گیتی را لقب دولت نمند از بقا گردون قبائی بر قدر یک تن بدست نیت شاخ میوه دار امین سنگ گمان راه بین بار یک و شب یک دروان کین خوشن بر ایا قطع وصل باغبان بین نهال</p>	<p>باده از جام نگون چنین نشان است همچنان که کما س نبید طفل مگو بد فریب است خلعتی بس آخر عمر عیش کوه تیه است خوش تیهستی که او ازاده چون سهر است بے دلیل غم ره کردن لیل است گر ترا زمین باغ بر آسید امید است</p>
---	--

هر که چون جامی درین ره شد ز ما دو من تھی
گر بصورت مبتدی باشد معنی منتھی است

<p>در برین دولت گرفت ترا از سنگ نیست از خروش دل تراش تا طلب کن عشق ماند ز اشک تا چون خرد گل رقیب سنگدل</p>	<p>هرگز از رجمی چرا بر عاشق و لبت است ز آنکه این سر در صفا عود است چنگ نیست و دره عشق تو ما را غیر ازین سنگ نیست</p>
--	--

از نوای بلبلان بر گل چه حاصل چون باغ بے سرے سرگشته با خاک و خون عشیه چون نیام ماز تو یک نامہ نامہ عمر با	جام گلزنگ و حریت عندلیب ہنکست ہو بیابان نعت یک سنگ و یک شکست اگر ترا از نام نامہ نامہ مانگ نیست
--	---

بے لبش یکدم تھی پسند جامی جام را
از سر شک لعل بر کن گری گلزنگ نیست

آن سفر کردہ کشت از مادل گرفت جان کہ باقی جو دیار با ز چہ رود تن فتاد از پای چون محل بر اند تا دلش ناید مرد و از حال ما گرد ما دور باشد از سیل شکر شک من قتل یارم و خوش آن قتل	جان فدایش ہر کجا منزل گرفت رفت و خوی عمر مستعمل گرفت جان برید از تن پی محل گرفت خویش را از حال غافل گرفت یار از ان در بارہ ساحل گرفت کو تو اندوا من قاتل گرفت
--	--

کے تو اند جامی از بے رفتنش
چون زگریہ پای او در گل گرفت

گر آن ہو فاعل یاری شکست نزدین شہر پار سفر بست وقت فرز بر دلم زخم و مرہم مند مدہ غزہ تعلیم چشمان شوخ	خدا یار ادا باد ہر جا کہ ہست کہ از کوی ہر دو فارقت بست کہ چون نہ توان چو شیشہ شکست مرہ تیغ در دست ترکان بست
--	--

<p>حضرت پرب آب حیوان شست که شد خانه من ازین سیل است</p>	<p>ز نوشین لب ت بنبره خلد مید میفتان سرشک دشته دیم</p>
<p>ببین لعل میگویش ای پارسا که جامی از ان عام شد می پرست</p>	
<p>که کوه هاسه بلار گیک آن بیابان است که سایه بان زره ماندگان منمکان است که پیش مرغ هوا کوه و دشت یکسان است چه چاکما که ازین حسرتش بیابان است که برق نترل لیلی قوی دختشان است متاع عشق چو در کاروان کنعان است</p>	<p>مگو که قطع بیابان عشق آسانست حدیث چتر مرغ بمر قانسکه گوے فراز و شیب ره از ره روان گرم پیر است ز نار چون بکشیدی بکوبه دامن وصل ببند دیده گرت نیست قوت بخون چه سود قانله مهر حسین یوست را</p>
<p>براه عشق تو جامی ز ناله بس نه گشتند زبان او چو در اس از برای افغان است</p>	
<p>به که باشد روزنی بر جان خشت از چون بهشت ام چو روشن خاک درت غنچه ده که چرخ نیز گرد این رشته را کوتاه است گردش مع رویت افروزند قندیل نماند ویران ز بیابان تا که خرم گشت</p>	<p>گر بود در خاک پیش دیم کوی خشت گیسو اندر پاکشان رو برون مانا شود رشته دیم است ایوان و صالت کند بت پرستان ز ازل سر بر ز نوزلقین چشم از دم کور شد تا در تو ختم مهر است</p>

بستم آن خصالش در دل طرکشی طوبیاری
چون نوشتم نامه را تا چار و در باید نوشت

نامه شوقست از جامی بجانان این غزل
نام خود اینک بخون دیده در پایین نوشت

آن گیت سواره که بلای دل دین است ماهیت درخشنده چو بر پشت سمن است آشوب جهانست اگر اسپ سوار است در آتش و آبم ز دل و دیده چو دیدم بر تافت زمین روگره انگند در ابرو گر قطعه خود عرقه را پیش نتوان کرد	صد خانه بر اخلاصه در خانه ترین است سر دلیست خرامنده چو بربود زمین است آسایش جانست اگر نرم نشین است کافروخته رخسار و عرق کرد چین است اینک سر و شمشیر اگر بر مهر کین است صد شکر خدا گویم در آن همه بین است
---	---

گفتم ز سخن رانی جامی ز لب تست
از لپسته شکر رنجت که آری سخن اینست

گر چه خلق ز تو درام فنا افتاد است ولم از جامم از بای فنا دست بین همه جا برق جمال تو درخشید و هر کجا درین از شوق تو آبی دیدیم زخم تو بردگران آمد من زه ز رشک حال چاک جگریش چه داند شوخی	همی کس را فنا و آنچه مرا افتاد است که مراد غم عشق تو چو فنا دست شعله آن همه در خرمن ما افتاد است بال و پر سوخته مرغی از هوا افتاد است این عجب تیر کجا صید کجا افتاد است کش همین چاک بمان قبا افتاد است
---	---

گفته جامی محنت زود بے با چوست چون بود حال کسی گز تو خدا افتاد دست	
جز آئین جفا هرگز ندیدست که نبد از سره مرا هرگز ندیدست کس بجای بقا هرگز ندیدست کز آهوی خطا هرگز ندیدست ز خار آزار پا هرگز ندیدست که آب چشم ما هرگز ندیدست	کس از خوبان وفا هرگز ندیدست کس ندانیده آن بد خو چنانم بعد از آن سه چنانم و آن که تن را دلم زان چشم جاد و شیو بادید خراش دل چلویم کان گل اندام نیاید جز که راد جلد در چشم
	بلا باشد غم خوبان و چای خلاصه زین بلا هرگز ندیدست
گشته پذیرا جز احتسای نهبان ^{منست} قاصد جانان گلو کو قاصد جان ^{منست} چاکا که شوق او اندر گریبان ^{منست} هر کجا جولانگه سر و خرامان ^{منست} در لبش مانده نشان خم و زان ^{منست} سکه بر اوج فلک یار و افغان ^{منست} کاشب آن خو شوارد ^{منست} بیت همان	انیمه خوانا به کاند چشم گریان ^{منست} قاصدی کاید ز جانان بهر قتل ^{منست} پرده از راز دلم چون عنجه ز جواهر ^{منست} میشوم خاک ریت ای باو گرد من ^{منست} خواب بیدم دوش کان لب سگزم ^{منست} هر شب از تشبیه خود فوج ملک ^{منست} از جگر جامی کباب در ز خون ^{منست}

<p>گزیستی خود بجا نم آید است لیک از تو نمیتوانم آید است عم نامه بجز خوانم آید است از کار رفت در بام آید است دل پیش تو من چه دانم آید است جان در خدمت نشام آید است</p>	<p>دور از رخ تو چنانم آید است صبر از همه نیکوان تو انم تو انم که بروز وصل پیشیت پیش تو هنوز نار سیده گفتی ز غمم دل تو چونست دامن نشان و من که غلامم</p>
<p>جامی سر خود نهاد بر در یعنی سگ است نام آید است</p>	
<p>وز آن غنچه تر تبسم خوش است که بر زردستانم خوش است نشان قیاس از جهانم خوش است جرات که دینی به مردم خوش است هر من نبشت منم خوش است چو اسباب باشد تنم خوش است</p>	<p>انان فرج گوهر کلم خوش است چو مورم مکن پائمال جفا چه می جویی از من نشان ریب خواهم جدا از سنگان درت من که کوفلک بالمش ز کرم بدو و غم از عشق خوش نیز بزم</p>
<p>کمن بارش جامی از ناله ایس که بر گل ز بلبلس تر نم خوش است</p>	
<p>دین چشم خوش و حال عجب است</p>	<p>اینچه ز صارد چه خط دین چه نیست</p>

نقطه خال تو بالای لبست	زیر لب نقطه بود رسم چرا
بنده را غایت حسن طلبست	طلب حسن غنایت ز رخت
که ز نوشین لبست آزار طلبست	نخل بالا تو شیرین نخلت
روز ما بین که سیه تر شد لبست	بیتو تنه‌ای شب است سیاه
از مهب عشق سراسر آرزوست	تا یاد از سب او بان شود عشق

سب این در نه کنون شد جامی
عمر باشد که همیشه لقب است

ز شادی جفا نم ولی گرفت	غمت تا در دم منزل گرفت
که عقل این عقده را مشکل گرفت	پیرس از من شمار عقداں گرفت
که عقل این عقده را مشکل گرفت	تو دیوانی و زاهد خشک ان گرفت
مسرگم راه بر محل گرفت	منبدا می ساربان محل گرفت
که میادش پی سهل گرفت	و لم یا چشم خون بر تو مید گرفت
که راه زهده حاصل گرفت	بکوی عشق از ان کس حاصل گرفت

ز جامت جرعه تا خورده جامی
چون خود است و لای عقل گرفت

جمال سکین بویغ و اندرین گرفت	نقش از رخسارین بویغ گرفت
نقش خالش چون سیاهی زده در چشم گرفت	آن رخ نازک چو آب از دیده ز ما گرفت

چشم من که بر کنار بام و گره بر وزن آمدی
 که تو ان پوشید ز ما لطف منت را پرین
 قطره ای خون ز اشک من ترا برداشت
 دل غم حیران غم حیران سر سر برین است

نومرا چشمی دما بر بام و در وزن آمدی
 اگر چه می پوشید ز ما لطف منت را پرین
 شب نهانی رخ به پایت سوختم اینک
 دل اسیر ام دجان مرغ حرم بام است

بے رخت گفتم نکو پر می کنم دامن ز اشک
 گفت جامی کار نیکو کردن از پر کردن است

خیال خجل تو خم صحیفه امل است
 رسول قاصد جان رنجه نامه اجل است
 قبول خیر محالست اگر نه در محمل است
 خوش آن حریف که مست صبحی از
 درین زمانه حریفی که خالی از خلل است
 صراحی می تاب سفینه غم است

مرا که خال لبست تخم فرغ امل است
 اگر نه رنجه قبل من آرد از تو رسول
 زکات آن لب سیگون بی چنان
 می شبانه خار سحر نمی آزد
 بغیر آن که نمی شد ز خود نمی نسیم
 حریف با ده گسار و ندیم نکته گزار

بوصفت آن گل عارض مرام جامی را
 چون غنچه دفتر رنگین نهفته در بغل است

اشک من ز نیگونه گلگون گل رخسار
 بر لب بام آشنی گامین تا لهای آواز
 تا خود این دولت نصیب دیده بیدار

باز چشم در فشان از گل گوهر با پست
 زیر دیوار تو هر شب زار نام تا سحر
 چشم سیار ز لطفی بدین ادیت نجواب

<p>سن میگویم تو کردی چاکماد در جان من گو تو صد جان خون آغشته شد آخر بر سر گشته ام بیار چون چشمت چه باشد گر گوی</p>	<p>هر که نمید جان من اندک اینها کار است کاینه از سینه زینش دل افکار کسیت گوشه چشم افکنی سویم که این بهار کسیت</p>
<p>نام جامی طے کن این مطرب خدا را زین غزل ترسم آن مہ نشنود گردانند این گفتار کسیت</p>	
<p>ایکے ہرگز نشود زلفت کجبت با راست مانسایم ز روی تو نظر گر چه شود خلعت لطف بقدر تو بریندای سر راستم با تو علی زعم ہمیں کج نظران می نیارو بزبان خامہ بخرو صفت قد دیدہ راست نہر دجای خوام چو تو</p>	<p>کار ما راست شود چو تو کنی بالار است از قرہ چشم تو صد تیر چہا بر ما راست ناید این جامہ بقدر گری قطار است گر چه فرے نبود پیش تو از کج تار است راستا ترا زبان کے گذرد الار است رنجہ فرما قدم ای ستر کہ کردم جا را است</p>
<p>خواست جامی کہ رسد بر دل او ناوک تو شہرا محمد کہ آدر و خدا آزار است</p>	
<p>ایر وی خوشت کہ ماہ عید است از روی تو عید عاشقان را ہر سال کسیت عید روزہ شد عید من از زنت خجستہ</p>	<p>انگشت نمای اہل دید است صبح بیمار کے دید است ما را ہمہ روزہ از تو عید است زمین عید خجستہ تر کہ دید است</p>

عیدی ز تو ام همین بریدست بر قامت دلگشت بر پست	گفتی ز غمت بجان مسام خیاط ز مایه خلعت لطف
<p>بے وعده وصل شرده عید بر جامی خسته دل و عید</p>	
<p>ترک متاع خانه متاع منرا بستان بیلو نقش از اثر بوریابن است زخم کبود سیلی نعم بر فغان است از اشتران قافلہ بانگ در اید است آنرا که باد پاند بد دست پابن است مارا قبول اهل نظر کیمیا بن است</p>	<p>دردیش را سر بر کوی وفا بن است کو هرگز نم ز خویش منقش مباد رنگ گر روز ز ما نشد از جام عیش مزخ گر خازن خرم نزنذ فخره در آس توان نشستن از رنگ بود طریق عشق عمر هر نفس بر طلب کیمیا گز است</p>
<p>جامی به ملک مال چو هر سفل دل بند گنج فراغ و کنج قناعت ترا بن است</p>	
<p>سر شک از دیده پر خم فرور نخت دل صد بیدل از هر خم فرور نخت چو فیض عشق بر آدم فرور نخت که بر جان و دل محرم فرور نخت چو ریش دان کزان در هم فرور نخت</p>	<p>دل چو ن داستان عم فرور نخت صبا آن ز لعل پر خم را بر افشان ملایک چه سود از حسن طاعت ز محدودان نیایی در زق آن در دل حاکم کز و پیکانت انما و</p>

زور دم هر که دم زد شرح آنرا	شک فعل من در دم فروریخت
اساس عشق محکم باد جاسم	اگر بسیاد زیدار هم فروریخت
<p>من پس انوی نعم تایار همز انوی کست من شسته روی بر آئینه ز انوی کست میرسد هر لحظه مشک میز باد صبح خیز سوی محرابم بخوان شیخ بنگر کاین مان گره شبست خواب آن سر درواز اویدام ایکه فایز گویم زان شکل با کسین</p>	<p>خاطر من سوا و تا خاطر او سوی کست تا کنون آتماه چون آئینه همز انوی کست گره مشکین عنزال من گذشت این سوی کست نقش سببه در دلم شکل خم بردی کست مانده در چشم خیال قامت دلجوی کست کاشم با خویشتن تار و زلف گوئی کست</p>
چون سنگ کوی تو جامی چون سگانش دانه کن	تا بر اند هر که بنید کز سگان کوی دست
<p>بهر منزل که جانان من آنجا است من از دورم بگردم که بار هر اگر نیست جابر طرف باش دران کشور مسلمانی میجوید بسیخ آن مدلم را می کنند چاک چه حاجت ماه تابان در دریا</p>	<p>تم اینجا ولی جان من آنجا است دل بے صبر و سامان من آنجا است خوشم کاوازا افغان من آنجا است که شوخ تا مسلمان من آنجا است بمانه آنکه میکان من آنجا است که خورشید در رخشان من آنجا است</p>

<p>نخوان جامی تجرا بخاکفته خویش که محبوب سخندان من آنجاست</p>	
<p>پیا قوت لب تو قوت جااست زلت تو پر آفتاب تابان بستی بلبا من کج کلابان رانندی به لب شکر دهبان در هر آنی تویی بشان هر چند بهر زبان عشقت</p>	<p>وصل تو حیات جاودااست از شعر سیاه سایه بانست بر موسی مگر که این میانست در هیچ سخن که این دهبانست عظم شانک اینچ شانست هر لحظه هزار داتااست</p>
<p>ز اندم که ترا شناخت جامی مهرشیش بر زبان است</p>	
<p>ای دیرت کعبه اریاب نجاست پر سرگوسه تو نا کرده و قوف رقه آذانه قند تو به مصر نعم عشاق تو آخرنه شود گر حبارت کند از بیم دهبانست می گشتی هر طرف آن حلقه زلف جامی از درد تو جان داد</p>	<p>قبلت و جگنی کل صلات عاجیان را چه و قوت از عرفان کوزه خود زده بر سنگ نبات انزل الشریعیم بر کات آید از چشمه میم آب حیات بس کن ای باد صبا ز بحر کات فرومن کتم العشق فمات</p>

<p>مرا ز دور تو بر سینه دایمیت گم و دیگر نخواهم سوخت نبات گم و پیرانه بجز آن خوش آنکس بنالای عشق لب بجز دیده</p>	<p>که با آن داغ از مرهم غایت بداغ خوشترن کاین نیر غایت که با چون تو گل بر طرب غایت که باغ وصل عشرت گواه غایت</p>
--	--

مکن جامی ز راه آتشین بس
که شهای نعمت را خوش غایت

<p>یاریت از چشم لکین جز در شب خاطر عاشق اندر ظاهر و باطن خمبید غیر دوست و حضور دوست هر جانب نظر کردن غایت فاطم خوش غایت هرگز جز بار عشق عاشق در دیش با دست فدوی عشق آن دها ترا سر غیب انبیا که شرح غایت</p>	<p>گر بصورت غایت اما یعنی حاضر غایت پیش اهل باطن این معنی که گفتیم غایت بجز زمان حاضر نشین اهل که جانان غایت پیش عاشق هر چه جز عشق است با خاطر غایت بر خفا های تو صابر روز بلا با شاکر غایت هم اشارت مانده عاقر عم عیارت غایت</p>
---	---

آن پری رخ را با فسون سخن قسیم کرد
زان سبب گوید ساحر نسبت جامی شاعر است

<p>گذر فدا دهر بر وقت کشتگان غایت نگذرد قدرت بر من با ذکر م سایه بیک نگاه تو درستم زنگ هستی تو غایت</p>	<p>هزار جان گرامی فدای هر قدرت مباد از سر من و در سایه قدرت خوش آنکه سوی می افتد نگاه و مید غایت</p>
---	--

نیاید از تو مستم درستم کنی بمثل کمر بخدمت تو بسته اند کج کلان جریم سدره شدت آشیان مرغ دلم	ز رحمت دگران خوشتر آیدم سمت شکست شوکت شایان ز حشمت چشمت هنوز شک بر دبر کبوتر حرمت
---	---

بنامه درج کن شرح شوق خود جامی سپاد شعله زند آتش از ناله قلعت	
---	--

صد خار از جفای تو در پایی دل شکست پر دوازده گاه مرغ دلم شاخ سدره بود هر کس که هست جرعه کفش جام لعل است ز اوراق فضل و ذوق و دانش علم گزینست دارست می پرست بیک جمع می خود مادانستان می نگه گشتیم سر بلند	وز گلشن وصال آونامه گل بست از شوق دانه تو درین دانه گشت گشتیخ پارساست دگر زنده پرست خواهم نهاد برین می لعل هر چه هست بیچاره خود پرست که هرگز ز خود زست یارب ز موج فتنه مباد و مثل ساسن
---	---

جامی بپای خم چو سوسن نه که چرخ خواهد بر سنگ حادثه این کاسه شکست	
--	--

در کج غم نشستم خرد با خیالت این بسکه سوزیم جان مردم می لعل چو تخم بفرق راندی در زخم زبانی دو دلبسته تو مردم لب نشسته جان پر دم	خوشوقت آنکه بنیدم ساعتی جبات من گفتم که باشم شایسته وصال جان بادوست نرفت تن و پایا هرگز نخوردم آب از چشمه زلال
---	---

بودن کج وقت با صد طلال و حسرت	به زانکه یا تو باشم و زمین بود طالت
تیمی بگیرم زخمی بزین که کردم	هم جان خود فدایت هم خون خودت

چامی خوش کم شواز گفت گو چو شد نو
ذوق غزل سرائی از شوق آن عوا

پیرانه کشیدم سر در ره سگانت	موی سفید کردم چارو با آشنانت
ای از بلال ابرو بر آفتابان	شکیب کمان کشیده من چون کشم کمانت
کم زن گره میان را بر قصد من که ترسم	ما با گره نیار و از ناز که میمانت
لعل تو جان من هم دارم رسیده جان	بنشین دمی که با دوا جانم فدای جانت
سودم حسین با هست گفتمی مجوز یا هم	یارب خدا بنجشد خبری بدین یا منت
ببین کسیم که پسیم رگه ز گلشن تو	کاشم حله سینه تاروی ز بوستانت
بگفت بوسه وعده کردی لعل لبستان	خود لطف کن و گره بنشانم از صفانت
خوی پاک کن خدا را از رخ پر شست	موج عبوری از دل رخسار خو بچکانت

دشنامی از زبانت باشد مراد جایی

یا از زبان آنکس گوید از زیانت

تا گنه دیر آمدن وزود رفتت	خون ریزم از دود دیده که خونم برود
جای تو نیست سینه تاریک و تنگ	تشریف ده که جای کنم چشم زده
دارم ز تو بهر سر سو هزار درد	در داکه نیست یک سر مورم بر

<p>هر شعله که می خیزد از لعل تو سنت تا کرده فرش راه ز سوری و سوسنت کز تار و پود سپر من آزرده شدت</p>	<p>آهسته ران که میزند آتش بجان کو باغبان نموان به تماشای گل ترا بیبایدت ز گذشته جهان چایه یافتن</p>
--	---

و امنکشان به جامی اگر بگذرسه شود
چون گل ز خون دیده او سبز و امنست

<p>گلبنانگ ز زمان مرغ چمن مطرب یا بے بسی من تو همه اسباب مبیاست ز گس همی تن چشم شده بهر ناست خاری که شکسته ز غم اندر گل است پیرا من خورشید عیان عقد تر است کز سرویش انگشت چویم آمده پستان از جیب برون کرده چو موید بیضا کز سبزه ز پودش سبز مصلحت پر گوهر و زور گشته همه در امن است شاه از مے بخشش زده بر ظلم میناست</p>	<p>لاله قمع با ده و گل شاه در عنایت بخرام سوی باغ که شادی مطرب یا تا گل تنق غنچه ز رخسار کشادست سبزه کشد از سوزان ز کار گرفته بر صورت ز گس بکشا چشم که گوئی یا برکت سمن بدنی جام ز رست آن بهر قفس ز آتش گل شاخ شکوفه سز کرده فرو زخم کبودست بپشته این ابر بهارست که در سایه جودش نیست ز غلظم بلکه سر پرده عشرت</p>
---	--

جامی که ز از نور قسم شو به باد
از برگ گیاه چمن مرغ نشه آراست

<p>تراصباح ترک و فصاحت عربست صحیفه البیت جو دو تو پر لطیفه حسن مست پدید شد و خورشید جد تعالی العتر کجا رسد تو کس چون ترا بهر موسم توان زلال حیاتی که داد جان از شوق نه ایم باسگ تو در مقام ترک ادب</p>	<p>ملاحظه که میان عجم چنان عجیبست که از اصول صفات کمال منتخب است ترا میان تبان آنچه رفعت و نسبت هزار خوبی موروث و لطف بکتابت بوادی طلبت صد هزار شکر است اگر چه ترک ادب پیش دوستان ادب</p>
<p>ز شوق فعل تو صد جام و خم را جامی زیاده ساخت نمی و هنوز در طلب است</p>	
<p>مرا چون بانه نگر دو بعید که رویت تو عید خلقی در بابت آنکه درم اگر چه نیست درین عید رسم نه بین گذشتیم از هوس کعبه و طواف حرم ز تاب بحر تومی سوختم بحد اکثر ببیند ملکت لیری کشادی ده</p>	<p>ز عید که گنم آهنگ کعبه گویت کشده نغزه خونریز چشم جادوت نیر ووز ضمیرم خیال ایرودت همین بس است مراجع که بگذرم سوت که سایه بر سرم انداخته بودت دعا خسته دلان باد خیز تا زودت</p>
<p>بدون حرام دسترس از گزند کز هر سو هزار بنده تو جامی دعا بود گویت</p>	
<p>لاله بے روی تو دلغ دل بست</p>	<p>دماغ تو لاله باغ دل راست</p>

<p>رشخ تو نایب دماغ دل ماست سید از دود چراغ دل ماست بوی آن عطر دماغ دل ماست در بدر گرد سراسر دماغ دل ماست و غلط تو لایه و لایع دل ماست</p>	<p>دماغ خون این همه بردامن طاق محراب خم ابرو میت چون بسوزد جگر از شعله شوق دل با خاک درت گشته و غم و اعطالات بلاغت چیزی</p>
<p>طعن مشغول جان جامی چند شغل او بهر سراسر دماغ دل ماست</p>	
<p>بار دیر آمده از پیش نظر زود رفت جان که آذینه بندگش بود رفت تا چه اروم که نه بر موجب خود رفت که بیازار غم آن قلب ز اندر رفت سر آمد کزین غم زده خوشنود رفت ز دیده میانه ما آتش و چون دور رفت</p>	<p>وه که باز از کف من دامن مقصود رفت تن که آرزو تیغ ستمش بود نامر و عده میکرد که دیگر ز دم راه فراق دل که از خون غم اندوده برده گوگرد رفت بود خشنودیش آن که غم او جا بد رفت خبر وقت او داد و شد آوره قریب</p>
<p>جگر می شد رخ جامی که ز غم کاسته بود بس کش از دیده سر شک جگر آلود رفت</p>	
<p>گر کنم قوت جان از حقه لعل شکر بار کز آب چشمه خورشید یگر در خسارت</p>	<p>بجز آنکه بازم دیده روشن شد بر بار غبار آلوده می آئی و میخ این زود رفت</p>

<p>گلاب دلبری کی نه سمنه ناز جولان نه کمند خجده خم و رخم گرامیسان انگنی منم چه حاجت پاسان گردد و بام گردید اگر چون اقامت نیست در دور این پس</p>	<p>که باشد مهت نیکان چشم بزمکد ارت همه گردنکشان ملک آخر گرفتارت چو روز شنت از شعله آهم شب تارت که روز سایه دار از یاد افکن بر دیوار</p>
---	---

چومرغان خزان دیده خش بود از سخن جامی
و لے در گفت و گو آورد بازش بوی گلزار

<p>صبح دولت را فروغ از آفتاب روی روی تیکو از من بروز پوسید و لے دبیرم عرضه برده خوبان شهر آشوب را از همه همین تنان برود زور بچم لب گزی چون گویت از ارجان کن دل بصد شایخ ست در بتان بر چو یک زمان پهلوی با یک خطه پهلوی است</p>	<p>قبله زندان مقبل گوشه بروی چشم نیکویی تهورم از رخ نیکویی که همه عالم همین میل دل من سوی ناقوانی را چه تاب ساعد و بازوی جان من از ارجان حبتین بمانوی گوئی اوله اده ستر قد دلجوی نیست راحت در که ما راهت از پیلوی</p>
--	---

نیت جامی با سرود بجز نوای عشق تو
تو گن نورسته او بلس خوشگویی ست

<p>روی خوب تو موش افتاد است چشم بد و رخال بر رخ تو</p>	<p>خال مشکین بر دوش افتاد است چون سپندی بر آتش افتاد است</p>
--	--

چهره زرد از سرخی اشک شنوا سے نپد گو بشوش ما	و ندی سے بس نقش افق دست حال مانود شوش افق دست
--	--

پیر که در سے قناد جام کشید بنده جامی سبوکش افق دست	
---	--

سودای عشقت از دو جهانم گمانه است شمشانه در از زلفت تو کوتاه بود از خانه کمان تو هر مرغ تیر گر کاخ عیش ساخت شد از خشت زین چون سوخت شرح سوز و لم شمع از زبان آه چو بر رقم از عقب آن سوار ش	واندوه گاه گاه مرا جاودانه است دشمنش مباد آنکه از ان چو شانه است کام درون سینه من آشنانه است خواهم ما بختی ازین آشنانه است از بر آن زبان گراز تو زمانه است بیهوده بر تو من خود تا زبانه است
---	--

جامی شکسته بال حمایت بس سپهر از جام عشق و نقل ملا آب دانه است	
--	--

سما عشق تو ام ز بون گرفت دل را همیشه نیست آن جن از شعله روزگار ما را در دور لب تو ساقی بزم زان سان که بود سکون العسرا	دل قاعده جنون گرفت گر خط رخت کنون گرفت لعل تو خطی بون گرفت دست از می لاله کون گرفت در جان قد تو سکون گرفت
---	---

<p>آتش به همه درون گرفت است</p>	<p>چون لاله غم از داغ عشقت</p>
<p>تا روی تو خط نست و دجائی از مهر و منش ز و ن گرفت است</p>	
<p>بجز را بر و وصل مگر ندیم در وقت از همه بر خود پسندیدیم در وقت گره کوی دوست گره دیدیم در وقت روی خود بر خاک مالیدیم در وقت پاسباز پای بوسیدیم در وقت آن در و دیوار دیدیم در وقت</p>	<p>ما ای دم دوست بپریدیم در وقت داغ بے یاری و درد بیدلی شب همه شب گم به پهلو گم به سر چون ندیدیم آب رو خویش را پای بوس دست بر نامزد دوست دولت دیدار چون روزی نشد</p>
<p>شد گریبان گیر جامی درد عشق چاره از وی نیز در چیدیم در وقت</p>	
<p>شکل خیال را کس ازین خوبتر ندست از دو در آه راه نفس بر بحر ندست آن مرغ رام نمانده را بال پر ندست صوفی که خبر همانند تقوی بسره ندست بر سایه ان کریم در لطف در پیه ندست بے زاد و راقا کس بار سفر ندست</p>	<p>چشم خیال قدر تو خجسته تر ندست گذشت در غم تو شبی کاتش در لم بر داشت وصلت از بهر ناستایه در کس دارد بد و در عمل تو بر سبوی می علت چه دید اشک من از خنده من خزبانمت ز رفت ز من جان بیدلان</p>

	<p>جامی که بسته بود مگر در طریق ز بد ما شد اسپر عشق تو دیگر گم نیست</p>	
<p>ریگ در مش نیست بزنگ سلا در یادیه کس را نبود جای اتقا بر خاک شهید نعت انیت سلا اگر نامه طاعت ز سر در وقت با معتقدان می کند اظهار کرم قدر قامت او نیست در زمان و قاف</p>	<p>عشقت که بود کعبه ارباب سلا شهری که نه جای تو در خانه بگیرم از آتش دل سر به فلک بودم بین زوقی رسد از نامه او روز فرام ناجسته دهر پیر مغان یادم برندان اگر وقت نمازی گذری می معذن</p>	
	<p>هر نقش که جامی نه بود خطت نسبت شست آن همه چشم ز سوز اشک نداشت</p>	
<p>یار بچه رقصهای عجیب در قلم او است این عیش که ام روزم او در قدم او است هر دل که نه در طره برچ و قدم او است جان طون کنان کرد حرم حرم او است می خواری ماینز بنا بر کرم او است خوشوقت حریفی که شناسامی در او است</p>	<p>نقاش ازل کان خط مشکین تمام او است خاک قدم دوست شدم نیست کسی را بیرون بود از سلسله اهل ارادت تن گریه بعد مر حله دوست ز کعبه آن از گرش بود که می خانه بنا کرد جامی دم توجید زندگی همه وقتی</p>	
<p>با کثرت الطوار که در زیر دیم او است</p>	<p>آواز خوششن بصفحت حد خویش</p>	

<p>دل زخت از روشنی گفتم هر که دریافت نکته و مهنت پیش سر و بلند تو طوبی گوشه آید از شب عید وعده یک بوسه داده و شنام نیت مشتاق کعبه صوفی شهر</p>	<p>سخن روشنی مو و گفتم غفلت از سر غیب آگه گفتم سخن سدره گفتم و گو گفتم هر که دید الهلال و القمر گفتم لبست آن یک دنیا و این ده گفتم سخن کعبه گزیده در ره گفتم</p>
<p>دوش جامی حدیث زلف و رخت را اول شام تا سحر که گفتم</p>	
<p>کبک آن شرح که همان تپید است مجلس از رشک رخسار داغ نه گلزار سالیبش عایشی در قلع با و فلکند عیش را دیده کامل از می است بگسل طفل دشت از لطفش چند خضر سر خیزه اومی طلای خیز و بوی</p>	<p>که ز سر تا بقدم شمع و دستان خانه از سر قدس طعنه زین است رفته بر رخ برین زمره دستان که ز هر گوشه صلابی همه دستان که سیه کرده ز بخت سیم دستان آن خط سبز و لب لعل که گریه است</p>
<p>جامی از خاک خراسان چه کنی قصد مجاز چون ترا کعبه مقصود بتدرک شانت</p>	
<p>لطافتی که زخت را ز جدم خم نم است</p>	<p>هزار عاشق اگر باشدت هنوز کم است</p>

<p>زلفت عمر بلهبا حیات اہل دے دلم نیافت نشان زبان بلکت ز صحتیم تو ملوے عظیم و ما مشاق ہزار مرہم راحت اگر بود حاصل بہت بلطف عبارت ز عالمی دل برد</p>	<p>بیا کہ عمر عزیز و حیات معتم است نہادہ رو کنون در ولایت عدم مراست غم کہ جدایم ز تو ترا غمت نصیب عاشق سکین راحت الم است نہ در عجب تو شیرین زبان در عجبست</p>
---	---

حرم خاک رت را مقیم شد جامی
 ز من بہ تیر خفایش کہ آہوی حرمست

<p>کب کشودی تا سخن کی در سیرت بخت بادہ گل بو بادہ گلگدوست یا از رشک تو گرم کشتی چه غم کے باشد مکان دست نیست جا سجده عابد را ز کین دید تو در تن پاکت دل سخت از سیر ہوفاست وقت من از چاشنی شربت دست خوشت</p>	<p>طرہ افشاندی کہ پذیرد شکناخت بوی گل بر باد رفت رنگ او رات بخت گو سفندی را کہ خوش خنجر قصبات با خیال طاق آبرو تو در محراب بخت سیم با پولاد و در یک قالب این تلا بخت وقت آنگس در جام من این طاب بخت</p>
---	--

کلیک جامی نخل مریم شد کہ چون جنبش نمود
 تازہ و تر سیوہ ہایر امن احباب ریخت

<p>خطا تو در دامن گل سنبل سیرت بخت یکت ز آوراق حنث خود بلبلین دور</p>	<p>بر باطن صفحہ خود رشید شکناخت دفتر گل را مہیا بر ہم زد و در آب ریخت</p>
--	--

<p>که گفتند بادها جنبند در محراب رحمت قطره‌های خون بود که گشته بر مصائب بقلن مردم شب دل‌های او الوالایات باو صبح غار باد رست بر سنجاب رحمت</p>	<p>خامه‌ایت در غم ابرو چو مشکبون زناست اشکها که چشم خونهارم به امانت چکید بسته و بادام سولب سیرکان چشم خفته بودم بر حسن و خادرت اودان گل</p>
<p>بود پر جام دل جامی از جلاب طرب عشق تو بر جام اوز و سنگ آن جلاب رحمت</p>	
<p>گر زانکه بگیرد دولت از ما عجبی نیست کافاده چون عرقه خون نشسته لبی نیست سویت کشش خاطر مانی سببی نیست کاسال دین باغ نوای طربی نیست کاین دولت بیدارشی هست شبی نیست گراز طرب دست زمانه طلبی نیست</p>	<p>خوی تو بے نازک ما را ادبی نیست پای نبود در رهت ای چشمه حیوان هر تاز زلفت سبب بد عشق است از نغمه محکم کن آرم غم سحر خیر سر پر تو خواب غصبت بود شب پیداست چه خیر در طلبکاری عاشق</p>
<p>کروی لقب جامی ببدل سنگ این کوی در مجمع یاران به از نیش لقی نیست</p>	
<p>نظار ز زلفت خال خالت کثرت معناست شرح بطون ذات و ظهور تعذبات تفسیرت خلق الموت و الحیات</p>	<p>ای آفتاب رو تو عکس فرود ذات زیر نقاب جسد سل رخ تو گردد چشمت بمر لب بشکر غنزه می کند</p>

<p>در ویش چاره ز قطع تعلقات نرت نبود و همک عینات الصلا خواب هر گل و نقات میدان پس از وفات</p>	<p>زان تیغ غمزه می برم از جان دل سپید کردم نماز و رسم محراب ابرویت زان خار با که بر دل من گشتی باز جفا</p>
<p>در دام طره با که تو جامی ایست مشکل که افکند پس ازین دام ترهات</p>	
<p>لاله تیر لعل بر فرش قر و گون ز دست یاد هم قتل مجان دامن اند خون ز دست آتش داغ شیدانش علم برین ز دست گو میاضحاک کل بر گنج افریدون ز دست صد هزاران نقش را بیدست و با فسون ز دست زنگ نم را صقل از صفا طر مخزون ز دست شب سگوفه چادر کز قرص صابون ز دست کز تکلف لیلش بر کاسه مجنون ز دست</p>	<p>از نسیان سائبان بطارم گردون ز دست شایر ریغاست لاله کرده گلگون پیر نه خطا گفتم ز زیر خاک بعد از بدست کرده با قوت طبعها از زرد تاب پر بر حرز نیلگون آب حیرانم که باد گرچه عکس سبزه بر خوندنگ بر آینه است بهتر تاب جور فکند از بر بهر کاشاخ چون رسد بر لاله زاله آیدم زان سنگیان</p>
<p>گفته جامی بود سنجید در میران لطف حاسد از طعنی ز دست از طبع ناموزون ز دست</p>	
<p>گفت تا که گویم در در چندین دست گفت عاشق کشی مانیز چالایم دست</p>	<p>گفتش ای سنگدل نه دست بخت گفتش در عاشقی مارند و بیایم دست</p>

گفتش در خاک محبت دانه می باشد زانکه	گفت سین تخم در زمین دانه حضرت بر
گفتش عمر نیست جویم ز لعنت کام دل	گفت عشق نیست آن که دوست کام عشق
گفتش گل را باغ این سرخ روی از کجا است	گفت کشتون دل غنچه زرم هر چه شدت
گفتش هر شتره خواهم بکفایت کفایت	گفت این سر شتره گر اصل دل نیست

گفتش سنگ جنایت خاطر جامی شکست
گفت چون بر شیشه آید سنگ کی ماند دست

ای که جان و دل آگاه ترا هم هست	بگو اگر نیم از خویش خدا آگاه است
مدت صحبت تو عمر گر انما یه ماست	آه ازین عمر گر انما یه که پس کوه است
غم تو از دل باور همه دلما ره کرد	راستست این که ز دلها سود دلما راه
واقعا نیست ز من غم زده ترکس بجان	شاهد حال من این واقعه تا آگاه است
دل نینخواست جدائی از تو اما چه کنم	دور آیام تهر قاعده دلخواه است
رفت بر باد و چو گاه از غم تو عمر عزیز	روی بنا که قراق تو قوی جانگاه است

جامی از دست بشد کار ز تاثیر قضا
چاره کار رضا بقضا و انقدر است

دل که در چند باد میرا ز خوبان خفت	عمر با جان کند تا باورد و هر آن خفت
یادم هم بر دل من نیست آید چو تیر	تا از آن ابرو کلان با زخم پیکان گرفت
فانم چو گان سرت کویست میدان عشق	ما سوار شوغ من با گوی چو گان گرفت

بی رخ لیلے جوان مجنون حیران رخ غرقہ درخون لم از چشم نسا کم چہ پاک ہجو جامی در دسر پیند زیا لیں حیر	زنانکہ او سر گشتہ در کوہ و بیابان فکر یاران کے کند آن کو بطون ہر کرا سر پر درت بانگ بان گرفت
--	--

نیست میل نریم وصل از کلبہ ہجرم کہ چند
کم رود سو عمارت چون بویران خو گرفت

جھامی تو کہ بسی خوشتر از وفا منیست وفا کہ با ہمہ کس میکنی نے خواہم جو قدر دولت وصل تر انداشتم کسی کہ تیغ زنی دست دہ کر بوسہ نم خوش آنکہ رحم کنان با قیبت سلفتی مرا بھر تو تا هست رو ساہ صفت	ہمہ عنایت لطف چون سجا منست من و جفا تو کان خاصہ از برای منست بیاغ ہجر کہ سے سوزیم سزای منست کہ دستوس تو آن سخلہ خونہامی منست مرا نش از سر این کو کہ مبتلای منست قیب و سیا فتادہ در قفای منست
--	---

مگو کہ شیوہ بیگانگان ست جامی را
کہ عمر با ست سگ کویت اشنامی منست

خوش آنکہ وقت گل لب جو گرفتہ است از جنگ آشتی کسان سے رہد لم جدد بنفشہ را کہ چین مشکبو از دست کس اہ عنایت زود میان بان	در پای سر و دست سدوی گرفتہ است ناخوب جنگ عہدہ جوے گرفتہ است بر بوی زلف غالبہ بوی گرفتہ است جز گل کہ از نورنگے و بوی گرفتہ است
---	--

جان رنجسته باو بشهر عدم سفر چون تا بم از توروی که برین بسا عشق	کز طاعت تو فال نکوی گرفته است راه خلاص از همه سوس گرفته است
جامی چه مرد گوشه عزلت چنین که باز از دست داده دل سرکوی گرفته است	
آن سنگدل که پیش امیران نشست خوادم نشست با توشی گفت یکدور گرنیت در کفم گله از روضه حرم گرفت زیر ریگ بیابان تشوچ پاک شد بر دم مجال طپیدن عظیم تنگ بیل سرشک من نرو در استان تو	یارب سبب چه بود که بسیار کم نشست الکون که کرد وعده وفا یکدور نشست آن بسکه خار پادیه ام در قدم نشست آن به کسغ روح بیابان حرم نشست در سینه بسکه تیر تو پهلوی هم نشست چون سایه که بر در اهل کرم نشست
جامی بروی خود چو در وصل بسته دید در گنج مبروسه بدیوار غم نشست	
غرض از عشق تو ام چاشنی درد و غم است هست بر مانده حسن لب نعمت و نماز می زیم شاد دوسه با تو دوسه با یاد و عده لطف و کرم را کمن آید و خلافت نوش بود درت حاصل تو چه بسیار و چه کم	ورنه زیر فلک اسباب تنم چه کم است قوت عاشق زمیان همینج و الم است حاصل عمر گرانمایه همین یکدور است کز کریان نشود آنچه خلافت کرم است سلطنت گرمه یک سخته بود منم است

<p>قدیم گز زغم عشق تو خم شد چه عجب باز عشق است کز و قامت افلاک خم است</p>	
<p>پاکبازان همه در میگردم گشتند غیب جامی که بفتوی و رع متهم است</p>	
<p>قدیمی نه که شوم خاک بزیر قدیمت چشم بر ریشه آب ز سحاب کرمت بادشاهی تو و خوبان همه خیل و شربت بادرازه ره اسرام محرم حرمت لذت چاشنی لطف و کرم از شربت دوسه حریفی رسد از خانه مشکین رحمت</p>	<p>پیش از زاندم که در هم جان من یل رحمت رحمتی کن که من تشنه جگر میم خوش بران خست که در جلوه گشت نیاز چون شوم پیش تو محرم من محروم گشت هر چه خواهی بکن ای دوست من بیایم نامه رحمت جاوید من این لب که مرا</p>
<p>رختی میکشی از حال دل خود جامی جای آن دارا گر خون بچکد از قلمت</p>	
<p>بر طرف آفتاب کلهج کج نهاد کسیت بالای قصر آمده آن حور زاده کسیت آنکس که دید شکل کو و دل آده کسیت آنجا گل سواره و سر و پیاده کسیت بے ذوق جام باده و معشوق سا کسیت آنکو نگر خسته خود درین باده کسیت</p>	<p>آن سر و ناز بر لب ما ایتا ده کسیت بگذار ذکر حور و حدیث تصور را گویند دل بر آنچه دادی بهر او هر جا گئی پیاده کند گشت که سوار اے شیخ شهرت مند ملامت کنی مرا تا دیده اند جام پیش اهل صومعه</p>

<p>از یاقناده جامی دآن شوخ سنگدل هرگز نگفت بر سر این کو قناده کیست</p>	<p>چو شمع زوی تو ماه آفتاب پرتو بیا که مردم آن جز جراح است تو نیست بحسن خط تو مایه درین قلم نیست بجست جوی تو چون من تکی تو نیست نما که خرمن او در حساب یک جویست دلا باین دهنش هر دو خود خوب نیست</p>	<p>بجوئی خم ابرو سے تو مہ نو نیست ہزار زخم کہن در دلم ز تیغ تو ہست قلم بہ نسخ خطا ہوشان بکشت امروز دو دم براہ غمت کز غبارِ غیر تہیست چہ شد کہ سر زدہ خرمن تو کے گندم کو چور کو او ستوان با حجاب ہستی دید</p>
<p>نہ نکتمای حسن جامی این کمالت پس کہ ساز نظم ترا جز تو اسے خسرو نیست</p>	<p>نقد دو کون درہ یار یگانہ خنت خوش آنکہ ہر چہ دامن کارخانہ خنت تشیع و فرقہ درہ چنگ و چانہ خنت بیچارہ مرغ جان ہمتا سے دانہ خنت این نقش بین کہ با من بیدل مانہ خنت مسکین کسیکہ سر نہ درین ستانہ خنت شطحیخ بارخ تو از ان غائبانہ خنت</p>	<p>صاحبکہ کہ نزد وفا عاشقانہ خنت کوی قنادر فقر عجب کارخانہ است بر بود شیخ صومعه را لذت سماع دل زار زوی خالق درد ام غمہ درد شدن ان عذار سادہ منقش زخم خون با خاک آستان تو عشاق اسیرت چون بر بساط وصل تو جامی بنیاد است</p>

<p>دلم از خم فنا جام مصفا زده است نقد عرفان ز مقلد مطلب کان مسکین ز روی سیمیکه بران خواجه نظر و وحشه است برفشان جیب که خار قدم تحریر است دوست ما باش و بساط عمل خود وطن کن بی غباری بجرم کعبه روی پی برد است</p>	<p>به تم سنگ برین ساغر مینا زده است دست در آرزوی نسیمه فردا زده است مشت خاک است که بر دیده مینا زده است نیم سوزن که سر از جیب سیجا زده است بس مصی که برش نقش مصی زده است کاب راه حرم از آبله پازده است</p>
--	--

گرچه تنگست بسی خانه صورت جامی
کم کس خیمه ازین خانه بصحرای زده است

<p>ترک گل چهره من خیمه بصحرای زده است شد چنان آه من از ان ماه بلند بهر قتل که کمر بست ندانم که مرا جامم آسود ز بوسیدن خاک قدش بر معنی کز من خسته دلی خورد و فرو میدد خاک درش غایت آب جیات</p>	<p>در دل لاله خشن آتش سودا زده است که سرای زده برین طارم مینا زده است میکشد گوشه دامانش که بالا زده است خرم آنکس که گوی بوسه بران پازده است همه سر از دل و جان من شیدا زده است بسکه هر نوش بلبی بوسه بران پازده است</p>
---	---

جامی افتاده ز پایر لکد کوب جفا
تا بفرآک بتی دست تنا زده است

<p>بیاک شاد بستان بخی نقاب مد آنست</p>	<p>نیم دسر زلفت برفشته تاب آنست</p>
--	-------------------------------------

<p>صبایم گل و بلبل یار گلرخ داد پی نثار قدم گل از شکوفه نسیم ز شبنم سحر غنچه با باد و پگاه توان برابر خروشنده طعنه ز و بچون درون ساغر لاله چراست مشک آلود</p>	<p>مراد مرغ چمن را در اضطراب انداخت بصحن باغ در هماسیم ناب انداخت کشا و پیرهن از هم بر افتاب انداخت ز سنگ تاله که بر شیشه جباب انداخت اگر نه مشک پی طیب شراب انداخت</p>
---	---

چکیدم ز هوای نظم تو جامی
بگوش شاو گل لعل لوی خوشاب انداخت

<p>در مانده بحکم قضا از بلا گر سخت چون از قضا گریز تواند کسی که بود بس اهل معرفت که ز بیگانه آسفت گرفت از سبب بسبب التجار و ا اسباب چون مظاہر فعل مسبب اند ای پیرے فروش که رود در تو کرد</p>	<p>ز وطنه جایی که فلان از قضا گریخت دست قضا عنان کشا و هر کجا گریخت احساس کرد در کف آشنا گریخت خیر البشر ز مکہ به شرب چرا گریخت هر کس گریخت هم ز خدا و ز خدا گریخت هر کس که از که ورت خود در صفا گریخت</p>
--	--

جامی گریخت در تو ز عجب و ربای خویش
زان عجب هم که در تو ز عجب و ریا گریخت

<p>کردل از عشق تو ام چاک شو و باکی نیست نگسل از من که درین باغ گل نشکفت نیست</p>	<p>نیست یکدل که ز عشق تو دور و چاکی نیست که بدان می آویخته خاشاکی نیست</p>
--	--

<p>بیسری به زنی حلقه فتراکی نیست در میان همه لیکن چو تو چاکا نیست خوار تر بر سر کوی تو ز من خاک نیست سر زانو می غم از دست تو غمناکی نیست</p>	<p>شوق فتراک تو ام گشت و ز رخس ترا خوب رویان همه در بردن دل چاکا کند شدنم خاکه تو از عار بران پانه نمی اندرین شهر سیکه خانه نه بنیم که درو</p>
<p>اهل ادراک همه سببه فتراک تواند جامی دل شده هم خاکه از ادراکی نیست</p>	
<p>ای محاسب مکن ز حال و حرام بحث باشد میان اهل نظر صبح و شام بحث تمام منع دارد دست نگر و تمام بحث از مکتب هاسه خاص مکن پیش عالم بحث هر دم رود میان صراحی و جام بحث از مرقع رود مجلسستان مدام بحث</p>	<p>در بزم ما که میرود از نقل و جام بحث نان لطف و رخ که بحث دور تسلل است منعم کنی ز رخ که بگو ترک بحث وصل باز بهد نشوده مگو شرح سبب عشق زان ماجرا که باده فروریخت از لب از لعل است اینهمه غوغای مایه</p>
<p>جامی حدیث لعل لبش کو اگر کند با منطق تو طوطی شیرین کلام بحث</p>	
<p>چون نقد وقت تو شد فقر خاک بر سر گنج ز کشت مات شود شاه عرصه شطرنج که زانغ نغمه بر گشته خد قافیه سخن</p>	<p>درین خراب بکش بهر گنج عرصه و رنج بکشت و کار جهان رخ میار کار کار بقر عشرت دیوان پادشاهان بین</p>

<p>گر ز یکدوسه روزی از حبس جنت شکین طره خوبان بگیر و عشق مخز بے تمام که آید خزان غرورنگ</p>	<p>که هست چاره کایت برون این شش که آن مشکینج و بندست مردانه شکینج که لاله بس نکند از دلال و غنچه زنج</p>
<p>ز بخت تیره خود بیخ کشتی جامی ز جنبش فلک دگر دوش زمانه مسخ</p>	
<p>سرفت که هست از باو نیست نیکی کج چو درستی خرامی قدرت از خاصیت باو خیال قامت و محراب ابرو تو می بندد دران بالا و زلفت از باغبان صنوع غیر رقیب کج نهادت باو خرم استی کار نماز من نیاز آمد چه حاصل آنکه در مسجد</p>	<p>بران خسار و عارضان و نیستی نیکی کج شو چون شاخ گل از یاد نیستی نیکی کج که میخواند امام اورا و نیستی نیکی کج که چون پرورد شمشاد نیستی نیکی کج بعاشق شروه بیدار نیستی نیکی کج شوم بر عادت ز یاد نیستی نیکی کج</p>
<p>خیال قد و زلفت بست جامی در سخن از رو رو یعنی شعر اوقا و نیستی نیکی کج</p>	
<p>نیست شب وصل تو مه ارواح زین تن لاغر چه پری نقد جان در و میثاق طبیعیه که گفت رنجه شدی ز راه و فغانم که دید</p>	<p>روز نباشد پیرانغ احتیاج از ده و پیران چه ستانی خراج داغ هدائی نه پذیرد علاج سخت ولی همچو تو نازک مزاج</p>

۱۷۲

<p>داد فراع از هوس سخت تلخ خوش نماید ز کریان سحاح</p>	<p>خاک در دستک جای توام چندکے بر سر یکٹ سے بحث</p>
<p>عکس لبت از دل جامی نمود چون می رنگین زد درون ز جاج</p>	
<p>بابت مفتاحا لاجواب الفتوح ام برق البرق ام بدریلوح ام سیمم الراح ام مسک فتوح انت روحی کیت رضائی تروح من نه توبه توبه دارم نصوح چند خوانی قصه طوقان فوج</p>	<p>ایما الساقی اور کاس الصبح پر تو جام ست یا عکس ام نکت گل با سیم سنبل ست رفتی و گفتمی به پیران ده رضا تا صبح از سے توبه فرماید شے گر نه مابین همه عمر دراز</p>
<p>جان فدای دوست کن جامی است کمترین کارے درین ره بدل روح</p>	
<p>کرده چشمت هزار خون صریح بر همه نیکوان ترا تبریح کل شے من الملیح ملیح دام کرده زدانه تسبیح کل فعل من ابقی تسبیح</p>	<p>انی ز لعل تو دنده جام میح بنیم از خط سبز و خال سیاه از لبت شور ما خوشست سر زاهد شهر ما عجب مرغیت کار نیک از رقیب چون آید</p>

خوش حدیث است گر نیست صبح	خبر وصل گز تو داد رسول
	خون جامی چه غم که خورد لبست یاوه باشد حلال نزد مسیح
یاوه چون نقل مباحست نهی نقل محرم بترست است نگیرد بقیامت تسبیح منکر فکر خرد باش که ابله تسبیح باشارت طلب بوسه بے ز صریح یکسر مو ترا بر همه خوبان تسبیح خاصه آن چشم خوش و لب جانخش ملیح	دارم از پیرمغان نقل که در دین مسیح تحمفه لایق جانان بکت آراسے زاہد شیوہ علم نظر و رز که اعلم حسن پش لعل تو شرم لب بلب جام آری آن زبان یکسر موست که از لطف بوست هر کجا شوخ ملیحت دلم گشته اوست
	داروی صبح ز صوفی طلب در و صبح جامی و جام صبوح از کف ساقی صبح
مرعی گرفته نامه اقبال در جناب خوش بود بقوی پیرمغان مباح یا معشر الاجته حیوان علی الفلاح از هر که خواست ساقی ما کرد افتتاح آن لم تکن تنا و لها من بد الملاح سے ہم صبح ما ز تو فرخنده ہم رواج	زایوان کاخ میکره آمد علی الصباح مضمونش آنکه هر که نه می اعلال فرشت سرمایه فلاح نباشد شراب لعل صدر و صفت نعال نباشد بهر مشق اقلح راج راحت روح تو کے شود بخالی نہ ایم از تو صبح در رواج ہم

	چامی بیرم اہل صفا میروی سخت دل پاک کن زو سوسہ توبہ و صلاح	
نیست از مشطرہ آسودن بین بود گوش جان اردو لم بدوزن کا صباغ سخت دشوار است بارشیتہ ورہ سنگلاخ بہر سوہ می خورد از دست مستی سفلہ شاخ میرود گنجہ چینین ہر خطہ بر باد آخ بستام با فقر عمدے مستحیل الانصاخ		رخش ہمت تند و ملک فقر رسیدن فراخ بہر آواز سے ز کوس ففتہ ریا آوازہ شیوہ نازکے لان نبود سلوک اہ فقر ہر چہ دار چون شگونہ بر نشان یراکہ سنگ ہر دم از عمر گرامی بہت گنجہ بیدل نیست ممکن کہ فقر از من در عدازل
	تنگنامی شہر صورت نیست جامی کا تو سوی معنی رو کہ بہت آن ملک میدا فراخ	
در کام جام بی می علت شراب تلخ شد در مذاق عیش مرا خورد و خواب تلخ ترسم کہ آیدت بدہان این کباب تلخ کز دست چون تونی نبود ز ہر نایب تلخ نبود طریق لطف کہ گوی جواب تلخ ہرگز گلے نذا دز نیسان گلاب تلخ		اچھے لبے توام بدہان قنداب تلخ راندم کہ دہر ز ہر تہر ارق توام چنانہ از دل کہ سوختہ اتش غم چاشنی مگر شیرین مکن متقل و ہانم چوسے دی کردم سوال بوسہ بشیرینی لبت رویت گلست و گریہ تلخ از و گلاب
آری نیاید از لبے بن عتاب تلخ		می یابد از عتات تو جامی حلاوت

<p>پیش از آن روز که این طلاق مقررش کردند رخت آن مشعل نورست که مانند شیب طوبی در دوشان نعمت خرقه شمیمه بدوش پیش ازین شیوه چشمان تو خونریزی بود زاهد چاک مکن خرقه که مستم ز عیش فیض عایش نگر ای شاہ گل خورشید و گیسو</p>	<p>قبله ام زبان خم ابروی مقوس کردند روشن از آتش اوی مقدس کردند بسکه تعظیم برین طارم طلسم کردند دورا آمد ازین شیوه چرا بس کردند زانکه این جامه نه بر قامت هر کس کردند که درین باغ چرا پرورش حس کردند</p>
<p>جامی از دامن آن روان دست مدار که بهر مرسله صد قافله واپس کردند</p>	
<p>بسکه دل بجز که از دیده خون رود از گشتگان بکوی تو شد خون آن بوی هرگز زلفت سلسله بر طرف مہ سنی آن گرم رو بوشق سزد کز کمال شوق مانده بنگ در اثر آہ کوہ سکن طفلان رنشته با ہا میدی شیر</p>	<p>از ششہ تا درست بود و بادہ چون بود پسند پیش ازین کہ بکوی تو خون بود بس عقل ذوقنون کہ بقید جنون بود پروانہ و ش بآتش سوزان ہر خون بود کہ خود نشان میشد اش از مستیون بود عارف بخت دجوی می لال گون بود</p>
<p>جامی حدیث شوق لب گفت عاقبت آرسے چو جام پر شود از سر برون رود</p>	
<p>شہد ما تم ہجران دوا برود در خیال مد</p>	<p>ببینہ ہر کجا ہنوز دم شکل ہلال آمد</p>

<p>پس از مرگ ای مایون زانغ افکن تنجو از ما روم در سایه دیوار آن خوشید رخ میرم نشان لعلها مرگش جوید سرشک من نیاید جز بخت ناب جگر در بر خدنگ در شمت شایدا زبایش نیاید بر زمین نیسان</p>	<p>در آن صبح که وقت بود آن مشکین مال آمد چو خواهد آفتاب عمر را روزی و آل آمد بی سایل همیشه مال صفت فعال آمد که مانع سینه و بستان جانرا چون نبال آمد که سرها غریزان در ره او پایمال آمد</p>
<p>بوصفت آن دهان تنگ گفت اکثر سخن چاک ازان روعاشقان تنگدل حسب حال آمد</p>	
<p>گرماند آن غنچه لب من چنان که بود ای فقی کوی بد از من سر سامان بود امشب افغانم ز جرح اربگند و معذور دار چند سوز و جان من آتش دل کا ساخت گر شد ایمانم بکفر زلف شکر نشین بل عاجز آمد از درد و دلم بسکینین سیب</p>	<p>شدم از شوق لعلش گریه صد چند تک بود خاک شد در راه خوبان هر سر و سامان بود چون ضعف تن نماز آن قوت افغان بود یادگار تیر او در سینه هر پیکان که بود طلعت این کفر به از نور آن ایمان بود اگر چه کرد از رحمت تدبیر هر درمان که بود</p>
<p>آه جامی ز دلم چون چاک کردی سینه اش عاقبت شد آشکارا آتش پنهان که بود</p>	
<p>تا که از بجز تو با هم نمیشینم تو دلیف دیگران ما از نعمت جانان</p>	<p>با سرشک گرم و آه آتشین خواهم بود تا تو باشی آینه ان یا انیمینم خواهم بود</p>

<p>در کمان برویت بیند نهان هر کج قطر سنبل زلفت چون خمین بند بر گل رشک تا قدم بیرون نمی بر آستانت عمر با خونتو از اندوه ماشاد می خور غم زانکه ما</p>	<p>بعد ازین هر جا که باشی در کیمین خواهم بود گرد آن خرمن گدای خوشه چین خواهم بود ایستاده نقد جان در آستین خواهم بود از تو دایم بادل اندر و گین خواهم بود</p>
<p>اسے نشانہ بر سیاہ عیش خلقے ناسبے ما بکوسے غم چو جامی بر زمین خواہیم بود</p>	
<p>در آن کو می رسم هر خطه باشد یار پیش آید نیاید هرگز پیش آن بلا جان بود آن بوصف حال خود صدستان بر یکدگر ندیم چنان بخود شوم هر که نم سر بر در کوش دل بر کار عشق انکار دار و یک میدلم در آن کوا ز فغان ناله غمیدگان هر کس</p>	<p>ز هر دولت زهر صد بار اگر یکبار پیش آید که میگویند عاشق را بلا بسیار پیش آید همه از هم فروریزد چو آن خو خوار پیش آید که از دریا نه نشناسم اگر دیوار پیش آید ز خوی او که صدوه دیگرش انکار پیش آید که پیش آید مرا یا دیده خوتبار پیش آید</p>
<p>طریق عشق جانان جامی اول مینموا آسان چه داسم که آخرا این همه دشوار پیش آید</p>	
<p>وامی خون آن مرا از راه گردیدن چو بارفغان گریه ز غم شست از من و دیوان سید میگفت و کان ماه را خانه کجا</p>	<p>وان وان بگذشتن آنکه باز پیشین بود آن اشارت کردن بهمان خندیدن بود من ز غیرت سوختم کان خانه پرسیدن بود</p>

<p>شعبه شب بر سرین کوهی لیدین بود تا گوید کس که رخ بر خاک مالیدن بود بیگناه از عاشق بچاره رنجیدن بود</p>	<p>من نیاسوم ناله دوش آن بدگفت بر نشان پا او سازم بهانه سحر گر نه آخوردش چاکر دقوله بدی</p>
--	---

جامی آخزان جوان باز پی طفلان سر
خود بگو پیرانه سر این عشق در زیدین چه بود

<p>تشنه ز آب حیات میگوید عجلو ابیصلات میگوید فرد از مشکلات میگوید کافر سو منات میگوید صدوفی از واردات میگوید حیله و ترهات میگوید</p>	<p>لحم از خاک پات میگوید هر که محراب ابروان تو دید عقد زلف تیج تیج ترا زایر کعبه را میقیم درت ز اهدا ز درد خویش می نازد مست عشق تو درد دار درا</p>
--	--

جامی از ترهات بسته دهان
سخن از طرّهات میگوید

<p>بلبل بے خاتمان را جای خبر گلشن مباد وہ چه روزست اینکہ دارم سنگ ذرین مباد ہیچکہ زین ہ گذر کردی بران ہن مباد ہرگز م از کوی عشقتش او ہر گشتن مباد</p>	<p>جز سر کویش من آوارہ رہا مسکن مباد بر درش شبها سگان ز بار و من مسموم مباد گر چه ہر دم خاک گردد در پیش صد جان مباد صد بلا گر پیش پیش آید ہر گامی ہرا</p>
---	---

غیر نوک لشتر مرغان من سوزن مباح	گر سگانش را خلد خاری بپا از بهر آن
خبر روی آن پریر و چشم من روشن مباح	دیگر از دیده روشن گریه از مردم بود

گر بود روز معاذ الله که نتوان دیدنش	
جامی بچاره را آن روز جان در تن مباح	

مهر عیش عاشقان آن پرده بیرون بسته اند	قد سیان کاین پرده ها سبز گردون بسته اند
پیش آن لعل سوزن آن لب فسون بسته اند	آن فسون خنجان در تنها با فسون جان دمنند
گوشوار از دانه های اشک بجنون بسته اند	تو عروس لیل را بخلوت گاه ناز
بیلان رشخ گل دلبا پر خون بسته اند	چیت دانی غنچه های ناسگفته در چین
بر خیالت مردم از اشک گلگون بسته اند	در دل از پیکان در بکشا که راه دیده را
طاقها بر گزرد بر دس بجنون بسته اند	از خیال آن دو ابرو مردمان چشم ما

کس خیال نخل لایت به از جامی نه بست	
دیگر آن نخل سخن را گریه موزون بسته اند	

ایچنین در غم و اندوه مرا مگذارید	ای کسانیکه در آن کی گزاری دید
بر شما باد که از حالت مایا و آرید	ناگهان گرسوی آن ماه گزاری بکیند
یک بیک محبت و اندوه مرا بشمارید	سرب رقصه عنما کے مرایا و دید
یا دکار به سگان در او بسیارید	میروم سو کے عدم جان مرابتانید
چه شود یک حسرت خاشاک در انکارید	تن فرسوده من بر سوزش فکیند

<p>شکر آن را که نه محروم از آن دیدارید هر چه تار و زار بد بر سر خاکم کارید بر شمار شک که در سایه آن دیوارید</p>	<p>بعد مرگ از من محروم سبک یاد کنند خبر گیاه غم و حسرت ندم از گل من باغ خلد از شوم جامی بنورم باشد</p>
<p>رفت آن عشته بخون جامی از آن کوی نجاک شاید از بر سرش از دیده دل خون بارید</p>	
<p>با ما بین که عشق تو پیرانه سر چه کرد موی سفید من نگر ای جان در و زرد بر رشته امید من از چرخ تیز کرد کلك قضا که زد رقم این لوح لا جورد افسر از شنیدن این نکته های کرد کونا مه سعادت من نخت در نورد</p>	<p>تو طفل خور و سالی ما پیر سال خورد چشم سبزه سرخ چه سازی بخون ما لبشای بند زلف که افتاد صد گره نفته نکوتر از خط زنگاریت نسبت چندین چه سود گرمی و اعطای چو شمع تو نیز عمر زلف چو طومار تو بس است</p>
<p>زلف تو دید جامی و دست بر آن نیافت عمر در از یافت و لے هیچ بر نخورد</p>	
<p>سز که غایت حسرت بحال ما پیر و از د نمی آید برون ماه من جوگان نمی باز د که بیاران هر جز از این شهرت نمیداند نشا پیر سر و را دیگر که در بستان از د</p>	<p>چمن گان ترک عاشق کس بخش و بش میاز د همه خوبان جوگان با ختن یارب پیر گز ز جام نیستی ریر اجل یکجوره در کام ره ز قمار اگر نیست لطف تو بالا این</p>

برایش خالم نمی دیده بزین بر آتش آبی محبت دست خورش و گردش ز نمیباید	که ترسم تو سستش از آتش من نعل گناید و دم هر چیز از پیر کربان در شیه می تازد
کیم من جامیما کو آشکارم پسین خواند نهانی یک نظرات کاشکے سوی من اندازد	
یارب چه شد امروز که ان ماه نیام از خاک و روشن بود مرا چشم غباری از لذت تیغت چه خبر مرده دلانرا صد قصه پر غصه من ظلم رسیده هرگز بس راه شهیدان نگذستم از حسن لطافت دل من جلوت صفی	جان سوخت ز غم آن بیتا نخواه نیام این لطف جز از باو سر گاه نیام چون زخم تو خبر بر دل آگاه نیام بروم بهت راه دلم شاه نیام که خاک شهید غم تو آه نیام کم دخت که برت تو کو تاه نیام
جامی من جام می و قلاست شسته مستی چون زهد و صلاح از من گمراه نیامد	
بغم گشت چو آن تا زمین سوار شود رسید جان بلب دم نمیتوانم زد بنجاک پات گزین آستان نخواهم رفت بیاد رو تو هر که بوستان گنم چنان بگریختن نازکست خالم من	هزار خسته دلش خاک رسکزار شود که سیر عشق بجی ترسم آشکار شود اگر چه قالب فرسوده ام غبار شود زگریه دیده من ابرو بهار شود که یاد عمره او چون کفر فگار شود

پیش تیر تو از درد تا شکار شود	پے شکار چو راسے ہرون زود آہو
	ز جام شوق تو باشد مدام جامی مست مباد آنکہ ازین بادہ ہوشیار شود
ز ہر شاخ و برگ نوائی بر آید کہ درد از دوسے مبتلانی بر آید ز ہر سو کہ آواز پاسے بر آید چو شبہا فغان گہانی بر آید ز کوئی تو چون آشنائی بر آید بود درد مارا دوائی بر آید کہ کام دل از دل پاسے بر آید	ز خالم چون نوین گیاهی بر آید چو آتش مشوتند و سرکش مبادا بہوی تو از جام جہمست بخورد نکو گوش کن کان شہم گرد کویت ردم پیش چہ ن اشک حال پر ہم طیبیا کی ز فرخویش بکشا مے بایر از دید خون بخت جا
با دل بے حاصل ما عشق را قابل نماز یا شہر عشقا زان ہیج صاحب نماز دانش آموزیکہ شباسد حق را باطل نماز کامل العقلی کہ دانند حال یک شکل نماز کاسہ در می نصیب از ان محفل نماز آنکہ دانند راہ در سم بحر بسا حل نماز بہیکس را تا قیامت با دل رگل نماز	خاطر خوبان بھیدل دل باطل نماز درد یار نورویان در لابی یافت نماز عشق را باطل شمارد ز ابد حق تا شناس ماند صد شکل زین راز ہمہ شکل نماز جام صافی دیگران خورد محفل شکست قصہ کوتہ جلا غرق بحر استغنا شد نماز باز کس جامی نام دل ز فتن آب رگل

دلم در حلقه زلف تو شد بند بران لب خالی بس خط میفرای چه سود از بند گویان بیدلی بخد مکاری مسر بلندت زنده لاف عشقت گناه ز دست من کشی هر دم سر زلف	ز من بگل که محکم گشت پیوند بلا بر جان من زین پیش مهند که گیرد عالمی از حال او بند سیان صد جا که بسته نه کند گناه از بند و عفو از خداوند ز پا افتادم ای جان سر کشی چند
---	--

ز سگ کمتر نمی مقدار جانے

وے ہست او بدین مقدار از سر بند

کسی شب بیالین من بیماری کرد نعم من خور خدارا بیشتر زان دم کہ گویند رخت بنما کہ بر من جان سپردم در دم آخر خوش آن روزیکه گفستی با حرفیان چون دیدی اجل پس نیست گوی بہر ز نیر افکاران مہ مقصود من از مطلع دیدار نہ نماید بکویت خلک شد عاشق ولی با صد نعمت	دلش از نالهای آرمین افکاری کرد فلان دیوانہ گشته گرد ہر بازی کرد ز محرومی دیدار انجمن شواری کرد کہ این مسکین بکوی ما چہ بسیاری کرد کہ با آن دماغ حیران لوانکون یاری کرد برعم من چنین کاین چرخ کج رفتاری کرد ہنوزش جان برد آن درو دیواری کرد
---	--

تو خوش بر سنداخت بنواب نازی و جامی

بگرد کویے ما تو صبرم بیداری کرد

<p>چه شد یاریت که آن ستر زمان بر می آید زهر سو سپاهی از پرویان رسد ما ز جام یک متق با بدست تنگش از زورم بنیدم چه شد که ترکش آن ک عاشقش برو از زاهد خود بین جو سامان کارا تا سموم هر عالم سوزا بر و لطف بی تخم</p>	<p>سوار چابک من سو میدن بر می آید چه حاصل و ادخواه از او سلطان می آید بقتل من در بیخ آن تا سلمان بر می آید بجام تیر زهر آلود پیکان و بر می آید که رسوا گشته جوان بسامان بر می آید درینا گشت باشد خشک و باران بر می آید</p>
--	---

چو صبح وصل او خواهد دیدن عاقبت جامی
مخور غم گز شب بچران بی پایان بر می آید

<p>چیت میدانی صد آنگه خود نسبت در افسرگان شوق سماع آه ازین مطرب که از یک نغمه اش جای زاهد ساحل هم و خیال هست بنی صور جناب س عشق در لباس حسن لیلی جلوه کرد پس بود خور خدر پرده بست در حقیقت خود بخود میباخت عشق</p>	<p>انت جی انت کافی یاد و دور ورنه عالم را گرفتت ما بین سرد آمده در زرقص ذرات وجود جان عاشق غرقه شجر شهود لیک ره ره صورت خود را نمود صبر آرام از دل مجنون بود صد و غم بر رخ و امق کشود وامق مجنون بخز نامی نمود</p>
---	---

عکس ساقی دید جامی زان فتاد
چون صراحی پیش جام اغر بخود

<p>بر عاشقان خسته در آرزو میبند بر طالبان وصل ره جستجو میبند چندین دل شکسته بهر تار میبند بر آفتاب سلسله مشکبو میبند بهر خدا که تهمت هستی بر او میبند روی قلع میپوش و دهان سپو میبند</p>	<p>بای آرزوی جان دهن گفتگو میبند خارستیز در قدم اهل دل مریبند در زلف تو مجال گذر نیست نشاء گردانند در دایره عنبرین مکش زینتت نشان ندید در میان کم جان شد رنگ بوی سم تازه با چه</p>
---	---

بلیل گفتگو نم دل سے برد لب
 جامی پو نچھ با دل خون نم فرو میبند

<p>عجب گوی چکیس را در جهان دل بکاوین ماند که ذوق آن مراد رسیده تار و ز پسین ماند که ترسم داغهای خون تراستین ماند که یاد خاطرش اندیشه خلد برین ماند که ناگرددت رفتن پای ن را بکین ماند که از خاک ستم آسب تو تو گردی جبین ماند</p>	<p>اگر ناز و در پشم شوخت اینچنین ماند نخستین تیر کا ناز می فلک بسین ماند مکن و از زخم اسی پاکد امن اشک خون ماند بدین در گر جو باد صبح راز پندار ماند خط مشکین تو لب صفت ریت سپرد گم گاه سواره رو خود مالم بره شام</p>
---	--

اگر جامی برد خبر قبله رو سے ترا بسده
 از ان شمر مندی تا شرویش بر زمین ماند

<p>هزار فتنه زهر گوشه بر انگیزد</p>	<p>چو ترک سر ز شرم از خواب ناز بر خیزد</p>
-------------------------------------	--

<p>مباد آنکه بجز خون عاشقان ریزد طفیل صید به فتراک خویشم آویزد که از نخت ز هر غمش نیامیزد ز جگ غصه دل من چگونه بگریزد گئی نخت شود رام یار بستیزد</p>	<p>بخون غیر در لغیت تیغش آلوده میان صید گش زارم اوقات دگر فلک ز جام طرب با هر عدب من ندیم چنانکه نخت بدو یار نیک خصم من اند گئی که یار دبد کام نخت نگذارد</p>
<p>اگر چه دعوی تقوی می کنی جامی بدو رسل تو مشعل زباده پر هیزد</p>	
<p>باد می از جان کاشتا قان سپی بگذرد هر کجا چایک سوار کجکلا سه بگذرد نام من هم بر زبانش گاه گاه می بگذرد وای بر ملکه که ظالم باد شاه می بگذرد ده چو باشد گر چه خون بهینا سه بگذرد و او بر جان من از سالی و ماهی بگذرد</p>	<p>چون سواران خسرو بجان برایی بگذرد یاد آن شکل و شمایل جان دل سوزد مرا مانند نامش بجز باکم ده چه خوش باشد اگر مشکل آباد آن شود و در هر گانی گذشت دم بدم سواران نخو زرم کشد تیغ ستم منکر از یک دزد سواران خمیزد منم زودت</p>
<p>هر طرف کان شوخ را ند جامی بے صبر و دل از طلب افغان کنان چون داد خواهی بگذرد</p>	
<p>خاطر من به تبار ستم اندیش کشد خون گرفته دل من جانب او پیش کشد</p>	<p>طبع مردم سوی خوبان فاکیش کشد هر کرا سر کشی دشوخی بدیشی پیش کشد</p>

<p>میگشتم تحفه جان پیش جهان شکسته محرم خلوت وصل اندمبه محنتان مرے بخش ز پیکان جگر ریش مرا زخم فرگان تو برد از دل من بیخ زرا</p>	<p>که قبلم ز همه تیغ جفا بیش کشد محنت هجر مہین عاشق درویش کشد تاکے از دست طیبیان الم نیش کشد اینجوش آن ریش کہ آزار از ان نہیں کشد</p>
<p>جامی از آتش دل نعل سم رخس نبوخت ناز سردان جفایت بیخ خویش کشد</p>	
<p>سپاه دوست کزین سوارہ میگذرید سوی شکار شد آن ماه و سن برہ نام بخواریم گنزارید برہ افتادہ قلاوہ سگ کوشش بگردنم فلکنید کرم کنید دستا نیدیم جان مرا اگر شمارہ دخیل سگان خویش کند</p>	<p>رود و لطف بسوی قنادگان نگرید حد در انعم حال من شکستہ خورید کہ پیش چشم من از جان دل غریزید کشان کشان ز پیش تا شکار گاہ برید نجاک سہم سہند سوار من سپرید مرا بسوہم از سلک آن سگان شمردید</p>
<p>نگر در دل نان های ناله جامی در بیخ کز غم آرباب درد بخرد</p>	
<p>بگلگشت بہار این خاطر ناشاد نکشاید چہ سود از روضہ حنبت اگر شیرین جانیست در آید ہر کراہی ز دریا و نمخواری</p>	<p>ز گل بے رو تو خیر نالہ و فریاد نکشاید ز کوی خود در در روضہ فریاد نکشاید در محنت سہرا عاشقان خج باد نکشاید</p>

<p>خوانین پس پیش چشم از گوی با تم گره شد در طم زلف چه گروم گریتا نما اگر مقصودی آزادی سحر قدرت با شد</p>	<p>که شکلهای عشق از قدمت استاد نشاید چو دام این گره از طره شمشاد نکشاید صیانت از زبان سوسن آزاد نکشاید</p>
--	--

<p>گو جامی بان کز غم عشقم ره پائے ده خلاص مرغ دام افتاد از صیاد نکشاید</p>	
--	--

<p>گردد یار از زلفت رقیع پیش رو خود نکشد من ز سر گوی ترا شدم ز پی گشتنگ تاک کویش بر تم باشد ز رحمت خلعتی عشقبازی سخن شده نوین علم شد با تمل چون توی خواهم دنی از سنگ لیک این چون صراحی بر آتش نه علت و</p>	<p>جمود لمارا بدم ار رود خود نکشد گر سوارین خم جوگان گوی خود نکشد بعد قلم غرق خون چون گوی خود نکشد ز نیمه بیدار بد خوابان ز جوی خود نکشد تا تو چون تیر افکنی پیکان بسو خود نکشد ز چنان از بهر یک جرعه گلوی خود نکشد</p>
--	---

<p>لب فرو نبد از سخن جامی که طوطی این همه بنیوای در نفس از گفت و گوی خود نکشد</p>	
---	--

<p>میرسد یاد صبا از یار یادم میدم شاه گل می نماید از نقاب غم چه رود می کشاید ز گس محمود چشم از خواب باز می شود در پرده هر دم گل بباد عیند</p>	<p>زان تر امان سر خوشتر قمار یادم میدم تا زکی آن گل خسار یادم می دهد مشبوئه آن ز گس جبار یادم میدم مخنت محرومی دیدار یادم می دهد</p>
---	--

سوی بجان میزدم کز گریه سایم و شعله زو آتش بجان ده کاین زین شکل	باز ابر آن گریه بازار یاد می دهد چند ازان شوخ فراموش کار یاد می دهد
<p>عمر خود گویند جامی صرف کردی در سخن چون کنم پیش می این گفتار یاد می دهد</p>	
خاست هر سو فتنه گوی فتنه جو من رسید اشک غم نین بر رخ زردم نشانی بین ز آسمان هرنگ بیداد که آمد بر زمین ای خوش آن ساعت که گفتمی چون آمد تیغ او را داده انداب ز زلال زندگی باد غم پر او چو شد گرد و مشکین مهر پست	بر سمنند ناز ترک تند خوی من رسید ز آنچه در سها تمنائی بر دامن رسید کرد بخت بد بدو کان بر سبب من رسید اینک آن یوازه زولید روی من رسید جان دیگر یا نم کان بر گلوی من رسید گرد از صبا غزاله مشکبوی من رسید
<p>همجو جامی سر ز چشم جهان بین ساختم هر غبار سے کز سم اسپ تو سوی من رسید</p>	
<p>اے دولتقم ساعد و اقبال نبده بود سر قدش فلک پسندید بر دم بارنده همجو ابر ازان گشت چشم من بر شاخ گل کس پیش قدرت لاف لطف تو و هلاش بود در اطلال شایه کس وقت عشق</p>	<p>کان آفتاب سایه بنجام فکنده بود در بیابان عمر هانم بسنده بود کایام وصل یار چو برق جنده بود خندیده غنچه در چین و چا خنده بود ازین جامه بر تنی که همان زیر زند بود</p>

آن جوی سنگ که پے شیر کنده بود	آنز خون بیده روان ساخت کوهن
	جامی بنا خوشی عیش عمر بگذارند خوش داشت خویش را دوسه وز یک زنده
راز پنهان دل از پرده برون می افتد پاره با جگر آلوده بخون می افتد چون کغم صبر که آتش بدرودن می افتد عیش را دهمدم آتش بستون می افتد که سیر دقت من دل شده چون می افتد هر چه می افتد از ان نه این نگویند افتد	چشم از گریه چو در ورطه خون می افتد گذر دیده شد غشته بخون دل از ان خلق گویند بکن صبر و لب از آه بیند شعله آه من امیسان که ز گردن گذرد بے تو کم شد اثرم و ز غم تو در غم بختم آن زلف نگوست و در عشق
	جامی این نوع که سرشته مقصود گسست آخرا لامر ز بنجیر خون می افتد
ده که خون شد حکیم زین حال مشوار شد که بود مرهم داغ تو مرا فایده مند گریه من نگرای پنجه سیراب بچند تند باد غمت آمد همراز بیج بلند چون بے چشم بدان حال سینه سخت بیند گر چه سازند جدا چون قلم بند ز بند	دل ز خوبان نکشد خرسوی آن سر بلند ریج بے فایده چندین کس از خواجیم خنده پنجه بود وقت گل از گریه ابر هر درختی که دلم در چمن عیش نشاند خط شب بنگ تو دو دیت کنش ز غایت من نیم آنکه کشم از خط سودا تو سر

	<p>کے رسد دست بشکین سینت جامی ہمتش گریدہ براوج فلک انداخت کند</p>	
--	---	--

<p>وان تو شکفته غنچه خندان من نبود کان سر و پیش دیدہ گریان من نبود بجز خون دل چکیده بدامان من نبود کش طاقت شنیدن افغان من نبود دوغ غمی نبود کہ بر جان من نبود جانم ز رشک سوخت کہ جانان من نبود</p>	<p>رفتم باغ سرو خزان من نہ بود چون ابرو بہار بہر سو گر بستم از حبیب غنچہ کباب لطافت ہی حکید مراغ ہمین گرفت سر خود فغان کنان نکشا دول ز لالہ مرا ز انکہ بے خروش ہر جا نمود جلوہ تہی بر سمت زناز</p>
--	--

	<p>جامی بگوئے بہر چه ماندی ز دوست باز من چون کنم کہ نجات بفرمان من نبود</p>	
--	---	--

<p>لالہ با بردہ از خاک وزان خون بچکد دانہ اشک کہ از دیدہ مجنون بچکد خوی خجلت نہ جبین سرگردون بچکد کہ ز نوک شرہ ام لولوی مکنون بچکد وز بزوں سبرہ اندوہ دہ چون بچکد خواہ ماند بزوں خواہ ز بیرون بچکد نقرہ می کہ ترا از لب می گون بچکد</p>	<p>اسکم از دیدہ چوبی آن رخ گلگون بچکد چو گیاه غم دانہ نشینہ یسے زند چون شود گرم ز رخسار تو بہنگار حسن خیال در دندان تو گویم چه عجب در درون مایہ غم گردو اگر خانه کند وارم از اشک جگر گون جگر می غم جو خون بہا چیت چو آن نمزہ کشد جامی</p>
---	---

چو ترک مگرش من پای در کباب کند من از تصور نادیدنش همی میرم فراز خانه زین جان کرده گرم هنوز چگونه لذت تنیش چشم که در دم قتل خراب بشیوه آن تندخوی کسیم پیاده بهر حرفیان جو مجلس آراید	گر شمه بر مه و جولان بر آفتاب کند نعوذ بالله اگر روی در نقاب کند بر از خانه صبر و خرد خراب کند ز خلق تشنه گذر نیز ترز آب کند گر گناه عشوه و گناه دگر عتاب کند نخست ز آتش غیرت و دم کباب کند
--	--

اگر بر تبه جامی بشیخ جام رسد
کباب در لبش تو به از شراب کند

دردا که عشق یار بر یوانگی کشید این دو چو شمع حسن و می فروخت را زد ای من غلام همت آن ز نه پیکبان پاز نهند خبر بگوشه ویران کنج عشق هر کو بکوی عاشقی باز خانمان گشت جا کن درون پاک ضمیری که عاقبت	نخل جنون بدست ز زانگی کشید بر مار تم به منصب پروانگی کشید کو در دو داغ عشق بر روانگی کشید سمویر خاطر سے که بو برانگی کشید با او حبیب بخت بهمنانگی کشید زین شیوه کار تهره دردانگی کشید
---	--

جامی و در آشنائی و یاری نمود سهی
چندانکه طبع یار به بیگانگی کشید

وقت گل زانگونه که گل سبزه تر میدید
کشتان غمزه را از خاک شرمی و مد

<p>بیدار از آنرو بجای برگ نخر میدند آرمی آن در جان ازین دیران گشته که خیال آن تره خارش ز سبتری کشن یک جامی گنم صد جا دیگر میدند بر دل من میدید گونی در افکرمی و</p>	<p>اینتر ندرت قدت در پانج با نهرسی کس نیابد بوی راحت از دل نحت کشم مردم چشم خیال خواب چون بنیدر که شود پاک انگیاه غم مرا گشت امید از قسوں خوان شمعون زمین اندر مال</p>
<p>زنده شو جامی که جانهازان تیغ هجر را از سر و رخ رو سے جانان صبح مشربید</p>	
<p>آشنا گشته از عقل و خرد بیگانه کرد پشت در محراب مسجد رو در بت خانه کرد چونکه دید احوال ما را ترک آن افسانه کرد با حرفان هر چه کرد آن ز گشته گشته کرد آنچه ان گنجی کجا منزل درین دیر نه کرد مرغ را نامل بستی ذوق آب دان کرد</p>	<p>ده که آن ترک پری پیکر مراد یوانه کرد هر مسلمانیکه شکل آن بت بد کیش دید آنکه هر جا تهره بخون و لیلے خواندی اینهمه سستی بهیوشی نه حسد باده بود عشق گنج آمد دل بے خانمان دیرانه جان ز شوقی مافرض خالشی در دامن</p>
<p>جامی باده و وی جام بلا میدباش خوش چون ترا ساقی عشق این باده در پیمان کرد</p>	
<p>تا صبر نماندند بر اهت ز نشسته همواره ز شوق لب میگون قیامتند</p>	<p>این قوم که احرام سر کوی تو بستند هر چند که هرگز می دوی تو از ندیدند</p>

رفتند و ازین داغ بگر سوز برستند ترسم که ازین پس نبد ایشیت پرستند خوشوقت کسانیکه ازین دم بختند زمینان که فرو ماند درین پایه بستند	خوشحال شهیدان فراق تو که باری زمینان که ترا دست گرفتند مچنان از دایم علائق بغم عشق تو ان حبست مبشر لشکان را چه ترقی شود ازو عطر
---	--

چون جام تنگ بود دل نازک جامی
کز سنگ ستم سیرانش بشکستند

دزد تو خود را نمی توانم کرد دزد تو قطعاً نمی توانم کرد اشکارا نیست تو انم کرد سر بیالانیست تو انم کرد گفتم اما نمی توانم کرد که تقاضا نیست تو انم کرد	پیش تو جانمی تو انم کرد میتوانم ز خویش قطع امید سوختم ز آتش زمان و مهل مرد خواندم قد ترا در شرم بے تو گفتم که صبر پیشه کنم خود گرم کن بپوشه منو خود
--	--

جامی از من شکست و صبر مجوی
که من اینها نمی توانم کرد

در دایم زلف سلسله مویان مقیدند مقتد یکسیت کوه روزا اگر صدند جان دول من اندا اگر نیک و گر بدند	با آنکه اهل دل ز علائق محب بودند گشتگان کوی تبان را توفی بودند پیش من آفتیه بر نیکیون مگوی
---	--

<p>کو داغ نهر و راستی عهد نشان باشد چون نغز در قبا همه روح مجسم اند توسے کہ کام دل طلیند از شکر لبان</p>	<p>این شیوه سبکه لاله عذاروسی قدند با پیرمین چو گل همه جان مجرودند تسک نیست عاشقند و عاشق خودند</p>
<p>جامی حدیث سبخر خطان گو کہ اہل شوق نہادہ گوش بر سخنان مجددند</p>	
<p>از یار کمن نئے کنی یاد فریاد کسے نمی کنی گوش آن سوخته یافت لذت عشق یاد دولت بند گیت ہستیم شاید کہ ترا فرشتہ خوانند از شکر جانفزای شیرینا</p>	<p>این پیشہ نو مبارکت یاد پیش کہ کنسیم از تو فریاد کز وصل نشان ندید جان داد از خواجگی دو عالم آزاد کاین لطف نذر آدمی زاد پر و زین یافت ذوق فریاد</p>
<p>منجہین و فاست جامی در دام غم و بلا چہ افتاد</p>	
<p>مرا بکوی تو باید کہ خانہ باشد من آن نیم کہ عنان گیریت تو بزم کرد حکایت تو بہر جا کہ در میان آمد چہ ہم ز آتش وزغ کہ گفت داغ شہر</p>	<p>برای آمدن آسنا سہانہ باشد مرا دم از تو ہمین تازیانہ باشد حدیث یوسف مصری فسانہ باشد کہ آن ز شعلہ شوق زبانیہ باشد</p>

که پیش تیر تو از من نشان باشد	که ز آستین دل صد باره زین خاک درت
که مرغ زنده با بے ودانه باشد	میوش عارض خال از دل رسیدن

سگیت جامی جایش همیشه خاک درت
نه آن سگ که مهر آستانه باشد

بهر پا بوس جان خیمه زن بردن زد	لب نه از شعله دل آبله پر خون زد
دل بزم غم از ان جام می گلگون زد	مرحباتی که ز خونا به جسم بر خاست
تقل با قوت چو در روح در مکنون زد	جوهری را لب دندان تو آمد بجای
کاین رقم بر ورق قلم بچون زد	چون و نقش خط سبز تو از خاطر ما
که بر او تو ز مایک و قدم افزون زد	سر مایه دم از خاک زیر قدمی
کوته در خنگ نعمت ناله برین قانون زد	رگ رگ ما ز تو نالان بود آن کسیت

جامی احسنت که در نظم عم نو کردی
آن نوارا که در اشعار عرب مجنون زد

نه بادی که روزه سلاش برد	نه پیکه که از ما پیمش برد
که بنمود شوم هر که نامش برد	مرا طاقت دیدن او کی است
که مردم بعدا هتاش برد	بود سر میده آن خاک راه
خوش آن کوز دیده پامش برد	چه نیکوست بودن گرفتار او
فلک رشک از طرف پامش برد	چو آن مه کند جلوه از طرف پام

ہوا سے تیر خوش خواہش بنو	مرا سوی کسری چون لہیا
	بے خانہ جامی بجز و چون رود گر بہت شیخ جامش برود
سودا سے شمع از سر پر دانہ کے شود شہماز قدس ساکن دیرانہ کے شود در انتظار تا طرف خانہ کے شود بے ہاسے وہ نعرہ متانہ کے شود پیمان زہد و کسر پیمانہ کے شود ادمغ زیرک ست بہر دانہ کے شود	مہر جالش از دل دیوانہ کے شود دین دل کہ رختہ رختہ شد از غم نہ جانہ کے شود شد سوغت آن رہ من ساکن پیش آہنجا کہے بیا دل و کنتد خوش در یادہ گرنہ چاشنی باشد از پیش دل را خیال ہے نہ کشد ز خرنجال او
	جامی اگر شامل لیلے نہ بنیدش مجنون صفت بچاشقے افسانہ کے شود
وز تکر گوش سودا و خواہی ہم نہ کرد ہرگز آن بدخود گذر بفاک ہی ہم نہ کرد خورد و صد زخم بلا بر جان و آہی ہم نہ کرد آہ کہ من اعتبار برگ کا ہے ہم نہ کرد کے تو اندھیر از وسائے کہ ماہی ہم نہ کرد مائل مالی نہ شد سودا جارسہ ہم نہ کرد	وہ کہ آن سلطان بظلموں بگانی ہم نہ کرد بہر پابوسی بر پیش سا لہا بودیم خاک کیست عاشق بے کز تیر باران جفا بمرد و دیوار خود نہ گداشت سکیم روبرو ہل گریز و طمان صبر از ماہ روش سا پہر کہ مار و چوز گشت از گدایان پیش

می نماغم از چه شد جامی چنین بے آبروی
گر چه ادوسے نامہ احسانی گناہی ہم نکرد

مرا تیر بلا پر سینہ اندوہ کین آید
در رخ آید مرا کان پاناک بزمین آید
معاذ اللہ اگر گاہی بے آہنگ گین آید
مرا صد غمہ در جان صد خلل در کار وین
چہ می آید رقیب سید یارب ہمیں آید
بلا می جان من نیست کز بالا زمین آید

چو ترکش بستہ از دہ آن جز نازین آید
چو از تو سن ہی ہی نزد چشم من آید
گئی کا یہ چنین آن خوش خلقی سوو
بہ نراوک کہ سو بیدلان انرا می از غمہ
نہانی با تو رازی اشتم اکنون فرصت شد
بلا گوئی آید ز بالا دست است آید

از بخوابی شبها چنین کا در بیان جامی
چہ خوشن باشد کہ آن بر روز را خوابین آید

کہ از شوق تو گل را چاک در او من نمی آفتد
عجب دارم کہ مہرا شہد در خرمن نمی آفتد
کہ ہرگز بر توی ترانہ زمین وزن نمی آفتد
کہ صد رہہ سکیم افغان لیل من نمی آفتد
نیاید در میان این بارم از گردن نمی آفتد
اگر تکے ز علت ہری روشن نمی آفتد
کہ آہو اینچنین خون زرد مردان کن نمی آفتد

ترا ہرگز گذ جانب گلشن سے آفتد
چنین کہ سینہ برق آہ بر گردن دو شہا
چہ حاصل کہ مرا ز تم بیکان سینہ رفتد
چنان مست می نازست آن ترک خفا
سرم دور از دورت باریت بگردن کر
بلبت جام نہیں ہودہ کہ عیشم میشود
یا ہونست آن ز گن جاو و کن جامی

<p>چو در شکرگون بس آن بکشت مشک ز بس غم بن عربیان نخت آن کج بزیر آید خون دل بیادان زغم پیکار چنان گویی که در دل شست ز یاد از غم شیرین شهر چون گل از رنگین عیار به اشاع گل نازک جفای اگر رسد از من و از تو شکوه ما شایا</p>	<p>دل از قید عیاران در قید خون آید غباری که ز سر آن کوی خیزد بوی آن شده آب زیت و تاب و دن با آن در آن خدا مالاش اکنون ستر و کنی ستر ز بس گدیده بی رو تو شکم لاله گون آید آن خود لطفی ز سر تایی اینها از تو چون</p>
	<p>خدا را چون لغم عیش نشستی بگو یک ره طفیل دیگران بچاره جامی هم درون آید</p>
<p>میل غم ابروی تو ام پشت و تا کرد از موی میان تپید ایس که کشم رنج با دیده غم دیده من اشک دام دوران ز گل و کامی خشت سر غم جانی ز لب داشت غم دام بگرد تا شد به قیاس قدر تو مایل</p>	<p>در شهر چو ماه نوم انگشت تا کرد تو آن تن رنجور من از موجودا کرد آن کرد که با خانه تن سیل فنا کرد پس خانه عشرت کردین دیر بنا کرد از گردن او تیغ توان دام ادا کرد گل اطلس فیروزه ز لبنت تبار کرد</p>
	<p>جامی که شد از سنگ ستم بر تو شا کرد مرغیت که از برگ گل آینه گ نو ا کرد</p>
<p>هر چه بر زمین گدیده اشک لاله گون آید</p>	<p>دیدن آن گل حسرت زان گل بگون آید</p>

<p>کسی که چنان بود در ماند خواب چون صعدا مالک لب فر باور که بے ستون آید نه ز آفتسان برده خوابم کمان نه ز فسون نه هر دم گزند در دم از غم مجنون چون آید که تا آن قامت غنا بجان و دل درون</p>	<p>تبی خواهم خواب بیدار آن با هر کسین نوائی ساز عشرت بزم خست را بود لایق خدا را در فسون چون در سر کم ده که خبر اگر مجنون بهم شجده غم مجنون و در دین خرامان ببرد و شوق خواهم سینه بشکاف</p>
--	--

میخارج جامی از خاک درت آوارگی جوید
 که نخت خوابناک او را بدینهار سهنون آید

<p>رام گردد با من و آرام جان من شود جان من از نخواست از روان من شود جای آن در که باز اکت غمان من شود باشد آن بر وقت سوز زمان من شود تا قیمت آن سخن در زبان من شود شیر و دل از کز کتر سگان من شود</p>	<p>هیچ که بیم که آن مه مهربان من شود استخوانی شدتم از لاغری و آن هم خوست اینچنین جو کنا آن کان شمسوار آید بر آتش افکن در من آاه و ز سر تا پا بیوز زان لب شیرین بکلم یک سخن گزینم گرسنگی و خواهم آن با هوای دم را شکا</p>
---	---

گفتش جامی بیا بوس سگانت که رسد
 گفته آن رسد که خاک آستان من شود

<p>کام هر خسته دران حقه نهان ساخته اند همه در صورت خوب تو عیان ساخته اند</p>	<p>حداقل تو از جوهر جان ساخته اند هر طافت که نهان بود پس پرده بسته اند</p>
---	---

<p>شکل مطبوع تو زیبا تر از این ساخته اند عقدت عالم و آشوب جهان ساخته اند بپاشا که عشاق روان ساخته اند در و مندان فراقت بهمان ساخته اند کعبه وصل تو بی نام وقتان ساخته اند</p>	<p>هر چه بد صفتی اندیشه کشد کلک خیال سوخی ناز کرشمه همه آور و بسم آن نه بالاست نه نیست از رو و قدر محنت بجز در پیاشنی شربت شوق تا براه قدمت بی طلبیان بر نیزند</p>
<p>بسکه جامی صفت سن تو نیکو گوید عشقبازان بخشش در زبان ساخته اند</p>	
<p>چه فتنه کنی بی تالیح عقل دین خیزد به زمین که رسد سر یا سمن خیزد نهال مهر شام و رخت کین خیزد ز صفت تن تو است کز زمین خیزد چو لاله دماغ جهانی تو بر جبین خیزد سب که در تن محروم از اینین خیزد</p>	<p>ترا چه مشک از برگ یا سمن خیزد اگر در آب نهد عکس و عارض تو ز بان وصل چنان بر خورم که گریه بار مریض عشق بکوی تو تا غیاب نه شد اگر چه غرقه بخون نقت عاشق تو بنجا ک ز شوق اصل است خواست ز دل گرم</p>
<p>به بزم گل جو سزید نظم جامی را ز بستان همه گلانگ از خون خیزد</p>	
<p>ما و دی چون بخون بی بر گل رخسار خود عید من آن کلان ما هر و نمایم دیدار خود</p>	<p>بیدست چون گل بری خندان بر دیار خود خلق شده در دست جوهر سو که ماه عید خود</p>

<p>تا چند خون دل خورم کوسانی جان و جان هر کس کج خلقی با مطربی در عشق هر دو آفسر روان زرد هر گلی آتش بجان چون گل در انم برین یارب زلفت آنکه</p>	<p>تا و آتش اورم آبے بر دی کار خود عشاق را هم جاتے بانا لہامی ترار خود کاشم نژادی باغبان و جانب گلزار خود بودی گلگشت چمن دامن کشان یار خود</p>
	<p>جامی ندارد خرمی که زخم بر آساید و سے هر خطه گوید این غمی ہم بادل افکار خود</p>
<p>گرا ز پیر اہنت بوی بطرف گلستان آید بران اندم نازک چون پندم بار پیران بخلق تشنه آب زندگی دانی چه خوش باشد چونے ہر استخوانم شد ز پیکان تو رو دنیا کمن خون شید من از تیغ ہم خاکسار خود دہانت عینہ عارض گل بہت نسرن خط بہ</p>	<p>ز ننگ جابر خود چاک بلبلی در خان آید کہ پرو سایہ گلبرگ ہم دائم گران آید مرا تیغ جفا میت بر گل و خوشتر از ان آید کنون گردم زخم صد لہ از ہر استخوان آید کہ بر تابد زمین گر صد بلا از آسمان آید مبادا کاین بہار حسن ہرگز خزا این آید</p>
	<p>ہمین بس دولت جامی کہ خاک آسانت شد کز آن غرت نمی آید کہ در سلک سگان آید</p>
<p>خاوسے کہ بہر ناقہ سلمے خدا کند دانے بہاہ بادیر بانگ داری پست بانسوخہ طبیب چہ کار آن مریض را</p>	<p>باید ز شرح قاقہ ما اہتدا کند کہ گشتگان قاقہ خور اندا کند کز خون دیدہ شہرت از غم غذا کند</p>

<p>گزرده شیخ شهر طراز روا گشتند می خانه به نیت رندان پیا گشتند تا هر همیشه سووزج و مستها گشتند</p>	<p>آنها بر سر معان غفلت قبول صاحب دلی گجاست که بر زعم زایدان دل یافت و تقصیر صل چو جان داد عم خرد</p>
--	---

جامی چون نیت کار تو غیر از جفا کشی
بارے خجای آن که کشیدن کرا کنند

<p>واجب آنست که اول قدم از سر گذرد که گئی جانب آن سر و سمنبر گذرد بهر محشر می من از ره دیگر گذرد تا نه بنیم رخ او پیش روان بر گذرد آب چشم همه بر من و صنوبر گذرد طاقتم نیست که آن مرز بر ابر گذرد</p>	<p>هر که خواهد سوی آن ترک ستمگر گذرد کاش جان گسلد از تن که مگر پیره باد آه از آن شوخ که بر سر سر را که در دم تا گمان گر گذرش سو من افتد روز در چین چون سبوا قد او گر کینم همیشتا نفسی پیش نظر حایل شود</p>
---	--

او بگفت تیغ که جامی ز سر خود بگذرد
من درین غم که مباد از سرم دگذرد

<p>راستان میل بان غامت و لجوی گشتند کافرانند مبادا که برین جوی گشتند باشد این کاسه سقال سنگ آنکوی گشتند سایها گر چه درین راه تگ و پوی گشتند</p>	<p>پاکبازان همه نظاره آن رو گشتند غزبارا کن انگیز بی غارت درین چون شوم خاک سرم بر سر کوش گشتند سالکان کیشش دست بجان رسد</p>
---	---

من که از قبله چو پا خاک بر بندم تر نهان	بهر کجا منزل آوری من آن سو کشند
چون خط سبز تو نازک توانم نوشت	خوشنویسان مثل گر قلم از موی کنند

وصفت آنردمی چو گل کوی گلستان جامی
بلبلان چند حدیث گل خود رو کنند

خرم دل آنها که به بیخانه نشستند	از وسوسه خائنه و مدرسه بستند
چون امانه ما پرده تقوی بدریدند	چون توبه ما خامه تقوی لشکستند
غم یار و بلا مونس اندوه ندیست	ایدل تو کجایی که حرفان همیستند
بر تیکه بگذر گره زلف کشاده	تاروی تو بیند دو گرت نپرستند
ستان چه عجب گریزین جرمه نشانند	خون دل با جرعه و چشمان تو مستند
پیش توجه گویم ز سخن سدره و طوبی	بخرام که با قد بلندت همه پستند

جامی حرم کعبه مقام همه کس نیست
این بسکه در دیروز تو نه بستند

جان بخش گشته را و انگه بخون فرمان دهد	خونخواری آن شوخ بین کز بهر کشتن جان دهد
تا که پس فرسود زیند در میدان او	باشد سمنده خویش از دور بران جوان دهد
جانم فدای ساقی کو آشکارا می خورد	انگه که دور مار سد خوننا به پنهان دهد
گر سایه بر خار افکند آن گلزار غنچه لب	هن فاشا گل شود بر غنچه چندان دهد
هر تریکان شوخ افکند برینه با ذوق دل	کجا بشن جوجان در بر کشد که بوبه پیکان دهد

چون دست بند وصل و دور از رقیب خو آن به که عاشق خویش را خوبا غم بجان	
گردی شدہ را ہنس زبان در چشم جامی این زمان آرد بدامتها گمرازدیدہ تا تاوان و حسد	
غویذ مقدم گل سے عند لب آورد بین بشارت دولت کہ عنقریب آورد بر اسمن سمن معیب غنچه طیب آورد کہ این بلا بپرسن ہمہ رقیب آورد ز قسمت ازل اندوہ و غم نصیب آورد جز آنکہ پیش تو این گفتہ غریب آورد	سحر نسیم صبا فروہ حبیب آورد بعینیت کہ صد جان شمر وہ بتا گذشت باد بران پیر بہن کہ سوچین بلاست تیغ فراق و حبیب میداند طریق عشق چلویم کہ بخت تیرہ مرا غریب شہر تو جامی نہشت و ستری
بہر زہ در دسر خویش داد و رنج طیب کسیکہ بر سر بیمار دل طیب آورد	
گر بر آرم دم از ان دو دور افلاک رود تا زید پاک زید چون برود پاک رود پر دے گو کہ درین راہ خطرناک رود ہر کجا قصہ آن حلقہ فتراک رود حیف باشد ز چنین سہا کہ بر خاک رود آنکہ با عہد درست و کفن چاک رود	انچہ در آتش غم بادل غمناک رود بندہ ام پاک رسو را کہ درین دیرین زیر ہر سنگ قنادست سر ہر سنگ سرفرازان جہان گردن تسلیم نہند دیدہ تا فرسش سازم زمین ہ مخرام لذت تیغ عنمت باد بران گشتہ حرام

<p>جامی از خط خوشش پاک مکن فوج خمیره کاین نه حرفیست که بر صفحه ادراک و د</p>	<p>صبح بشنید هاندم نفس سر کشید که به میخانه مرا هست آن مر کشید دوره او ز چه رود من این مر کشید گر و خورشید خط غالیه بر در کشید رقم حسن چرا بر شب مر کشید کاین همه جدول خونین بر رخ زرد کشید</p>	<p>شب دل سوخته آسپ ز مهر در کشید من جام می و شکر گرم پیر مغان دارم از دوست غبار یک چو من کشیدم ماه در خط شود از رشک ز میان کشید روز بازار رخ خوب تو چون دینک مژده خواهد که کند قصه پیران تقریر</p>
<p>جامی اول نغمه دور و نه اندر ره عشق که نشدم دوره آنکس که ازین دور کشید</p>	<p>بهرای او صد کاروان جان و دل آید که بر بیچارگان می کند پنهان و آید نشاید کار و آرا که در باران برون آید مرا هر قطره خون که دیدم گریان آید خوشست از صاحب خانه که با همگان آید ز خاکم جا سبزه لاله در میان برون آید برای آن بود که زدی همین آن برون آید</p>	<p>چو محمل بسته بر عزم سفر جانان و دل آید ندار و هیچکس تاب و داع او گویندش مبند آن ماه که محمل که میگردد صد پیل چو گریم بر گرفتاران دل سیل بلا گردد ز سینه بانیا لشرف جان آید که رفتن من بیدل چو از شوق خط خنار او میرم ندانم خرفغان چه زبانش چون گویی</p>

<p>مانند رنگ نشسته که باران فرو خورد ما که کسے بدل غم بجران خورد خون تابه کران لب ان فرو خورد تان شکره بیات که دمان فرو خورد از بسکه خانه ام نم قرگان فرو خورد زان خون کز انفعال لب کان خورد</p>	<p>عاشق بسینه بر تو چکان خورد عیسم کن که بیت صبری منسردم بند و درون غنچه همس تو تو گره سازی عرق بدامن ازان چهره پاک خواهد چو چشم اشک نشان چشمه سازشد باشد عقیق لعل لبست سنگ پاره</p>
---	---

شهای بجز مرغ جامی نه شد سرشک

خونے که روز وصل تو پیمان فرو خورد

<p>خانه سازید و جانم را دران منزل کنید گاه گاهی نسبت خونم بدان قائل کنید پیش از اندم بگو کشد خنجر مر اهل کنید پیش و پیش پرده بهر خدا حاصل کنید ای عزیزان کار من سناست فکر دل کنید چند تدبیر دوا درد دلس حاصل کنید ای حرفیان بارش از یک جرعه لایق کنید دو دست کرد و بگو کباب جگر آید چون شکل تو از دور مراد نظر آید</p>	<p>خاک گویش پس از مردن خونم گل کنید خون بریزد خون من این لبست که بعد قتل حیث باشد خون من چون گردش بهر خدا من ندارم طاقت دیدار او تاب نظر تن اگر بیمار شد بر سر میاریدم طبیب نیست پیش این دل در روز بیدر گو تر چند درد سر کشد جامی گفت گوی عقل هر ده جگر سوز که از سینه بر آید نزدیک پمردن رسد از بسکه طیب دل</p>
--	--

در چشم من از باره گریخو تر آمد زان روزنه گریخ نیالی تو در آید در پاس تو زان پیش که عمرم بسر آید کاریکه زد دست من در ویش بر آید	من بنده روی تو که هر بار به بیمم از خون جگره گذر دیده به بندم بگذر بسر عمر کسی تا سنگم سر پیوسته جامی تو کنم چون کنم اینست
---	---

جز ناله کن کار و گر جامی ازین پس
باشد که ز صد ناله کنی کار گر آید

خاطر بخت سگ کوی تومی کشد عشقش عنان گرفته بسو تومی کشد چون خاطر مقلقه موی تومی کشد از سر نهاده زهد و سبکو تومی کشد چندین بجان خار بوسه تومی کشد کاینهار همه ز تندی خوی تومی کشد	بازم کند شوق بسوی تومی کشد دل کو دو سپه از غم جانان همیگیر بخت از بعد حلقه حلقه سبیل مرا چه سود پس پیر خرقه پوش که در دور لعل تو بوی تو یافت از گل نورسته باغبان تخت چه بر زمانه بند دل بچویرین
---	--

آشفته بلبلیت جدا از بهار و باغ
جامی که ناله بے گل بر تو می کشد

که دام دل که تیغ غمت هلاک نشد که در هوا تو چون حبیب غنچه چاک نشد هنوز لذتیش جان در دناک نشد	که دام سر که برین آستانه خاک نشد که دام پیرهن ناز و دخت شد گل گذشت ناک و گت از جان عمر با بگذشت
---	---

عجب ترا نگہ گناہم ہنوز پاک نشد کہ حرف مہر تو اشقش نقوش لوح خاک نشد کہ آب باوہ نشد تا فدا ہوا تا ک نشد	بجز عشق مرا غم ہزار بار سوخت یرات حسن خزا کے شود قبتی را فدای پاک دلی شو کہ مست ذوق شو
	ز رفت بے مہر ویت بخشی کہ جامی را سر شک تا بسک نالہ تا سماک نشد
پر کن مستبح کہ دور شد گامیاب شد از بزم غم بر آتش سحران کباب شد آزرا کہ جام عیش تھی چون جباب شد منت خدا یرا کہ ہمہ استجاب شد وقت طلوع کہ کوکت آفتاب شد سیلاب غم رسید و بیکدم خراب شد	ساتی بیا کہ میگردہ رافتح باب شد درد و شراب ناب کہ جان و دل حسود از باوہ خوش ہر کہ کف نیست غیر باو عمری دعا جاہ و جمال تو گفتہ ایم مہر افروغ عاریتے ناپید گشت ہر خانہ طرب کہ بنا کرد مدعے
	جامی بگوش شاہ رساندن نہ حدیث کز خود ز لطف نظر تو در خوشاب شد
اسی عاقلان گناہ کہ دیوانہ مست شد بر خاست و باز فتنہ اہل نشست شد مسکین مگر بدام گلے پامی بست شد من بت پرست گشتم و او خود پرست شد	دل با خیال آن لب میگون دست شد نتوان بکنج صبر نشستن چنین کہ یار از طرف باغ نالہ بیل سے رسد آن بت نمود عکس رخ خود در آئینہ

چون نیستی ست عاقبت هر که هست این بسکه زیر پا تو چون خاک است	بگذرد لافکر و هاشن بود خویش از تاج سلطنت سر ما گرفت بلند
جامی شکست شیشه تقوس و کار او در عاشقی درست همه ران شکست شد	
کجا تاب آورد که پیر من نازک تن است نیخواهد که فردا دست کس برد مگر چون مردم چشم من از چشم نیست ز بس پرواز جان عاشقان پیر نیست که خود رشته پیش غمزه می افکند اگر ز دیده زیر لب تبم کردنت	کسی کش نیست طاقت کز قبا پیر نیست بغضای تو همه بر خویش غم و عاشق بیدل نه بیند حسرت کسی زینسان که من بنیم نیارد گشت گردش رویت دلچسپ روانه گر آهوشیوه چشم تو بیند از خدا خواهد نیاید آشکارا خنده بر لب عجب را دیگر
پسای روزنت جامی چه آید بر نظاره چو بنود زهره اش کرد و سوسوی روزنت بیند	
در آهم بر فلک کوکب بسوزد که ترسم جامه از قالب بسوزد خیال بوسه بندم لب بسوزد چراغ از بهر آن تا شب بسوزد مبادش آن سم مرگ بسوزد	شیم چون دل ز تاب تب بسوزد چنان از سوز دل شد قابلم گرم بست هست آتشین بعلیک هر گاه بروز بجز از آن ترسم که باشد ببر فاکترم از را پیش می باد

زیار بہا کے مایا رب بسوزو	رقیب خام ہست از چنگی کو
	چو بر جامی شود سوز تو غالب متاع ہستیش اغلب بسوزو
سزہ تر بر کنار سترن می پرورد زان گل ریحان کہ بر طرف میں ہے پرورد دشمن خود را بخون خویشتن می پرورد عشق تو آنرا آب چشم من سے پرورد گردش گردون بخون کوہن می پرورد وہ کہ مسکین طعمہ زانغ و زغن می پرورد	سرد من در سایہ سنبلی سمن ہے پرورد باغبان گر بیند آن خسار و خطا ماند گل مایہ پیش اشک غمنا آید از خواب دل ہر گاہ غم کہ سر بر زد ز خاک منختہ از پی گلگشت شیرین لالہ را در بیتون قوت چہ خون غم بود در واد لیلی و بس
	گوش کن گفتار جامی را کہ در وصف لبت سیکندار و جان شیرین دشمن سے پرورد
آہو کہ دید کو دل شیران چنین برد بر پارہ دل کہ آہ کسینج برین برد پیش لبت کہ نام می و انگبین برد کاین قصہ را بزاہد خلوت نشین برد ترسم کہ خاک با سے تو ام از حسین برد گر نیم شعلہ از جگر آتشین برد	آہوی چشم تو دل شیران بخین برد گرد ز تاب مہر تو ز خشنندہ اختر واعظ کہ وصف خلد ہمیکہ دشمن دست ندہ ہم نہ نیم چہ بصد سالہ زہر کسیت تا ہم بس از سجود رہت رو از صبا آتش بہفت جریخ زند تیر آو من

<p>جامی خیال خال تو با خود بنجاک برد چون موردانہ یافت بزیر زمین برد</p>	
<p>دوست چشم من بخواب بخت من بیدار بود دیدمش از خواب چون بیدار شد بخت اندک لذت شیرینی گفتار او در جان مانند لعل او در فندہ ہر باری کہ شکر باز گشت وہ کہ رفت از خاطر من خواب با من ہرچہ روز در چشم شب تیرہ است بی ساراہ</p>	<p>شب ہمہ شب منس جامی خیال یار بود این زمین بخت خواب کو ہم بسیار بود اللہ اللہ آن چه بسا شکر گفتار بود در برابر چشم من از گریہ گوہر بار بود گرچہ کار من ہمہ شب تا سحر تکرار بود ای خوش آن روز یکہ چشم من بر آن رخسار بود</p>
<p>خواب خوش بادت جلال ای دیدہ چون جاب خواب دیدہ امشب آنچه عمرے ہر آن بیدار بود</p>	
<p>وصلت نیاد دل بخیال تو جان سپرد یار یکہ پاک کرد بدامن زخم زائک ناز مہ چو چنگ چنان کہ ز برون پوت عاشق نہادہ جان بافت آمد پیش تو می چون خورم کہ دوش چو ساقی بدست کہ جام ہچو سے ز دل گرم من گذشت جامی کہ کند سینہ باخن سبب چہ بود</p>	<p>جویای آب تشنہ لب اندر سرباز خون جگر چکید چو دامان خوش سرد بر تن رگے کہ بہت مرا میتوان شمر وروش خد متیکہ تو امانت پیش برد دراز لب تو جام می نالہ گون سپرد کہ سے چو جام از نفس سرد من فشرود حرفیکہ خروفا سے تو از سینہ سے من برد</p>

<p>فردا کہ دوست کشته خود را ندانند شدر روی دوست قبله ما کو امام شهر بس پیر سا نخورده که چون طفل در سال حاشا که من لباس سلامت کشم بدوش مسکین فقیه میکند انکار وید دوست تو در میان هیچ نه هر چه هست اوست</p>	<p>خیزد ز خاک بار و گرجان فدا کند مادر نماز خویش بما اقترا کند در مکتب تو لوح محبت بجا کند گر عشقم از پلاس ملامت با کند با او بگو که دیده جان را جلا کند هم خود است گوید و هم خود جلا کند</p>
<p>جامی بر در غم یارے که بر او گر صد هزار بار بگیری گرا کند</p>	
<p>چو دست من ز خار شبانه بر خیزد نشان من بجای میان او کم باد زلفت خون دلم بسکه میرود بالا بود بهانه منع نظاره برقع زلفت چو تیر چور نهد بر کمان زمیندانش اثر نماز من زان کشته شعله آه</p>	<p>ہزار فتنہ و شور از زمانہ بر خیزد ہو و خیال دولی از میانہ بر خیزد گیاہ غنیمت از بام حسانہ بر خیزد خوش آن زمان کہ زمیں این نہ بر خیزد ہزار کشتہ زہر نشانہ بر خیزد رخش جو سوختہ شد کے زبانہ بر خیزد</p>
<p>گمان مبر و چو گردد وجود جامی خاک ہر بیج بادے ازین آستانہ بر خیزد</p>	
<p>دوستان بازم عجب کاری فرمائے</p>	<p>دل بدام عشق خونخوارے قناد</p>

از نفس مرغی بہ گلزاری فتاد	جان رسید از تن بگویش اگر مید
ہر متاعے را خریدارے فتاد	ما بلانواہیم وزاہد عافیت
دامن گل در گت خارے فتاد	در سریم وصل محرم شد رتیب
سادہ در دام طرارے فتاد	عقل شد مفتون بشکین طرہ اش
خفتہ را بخت بیدارے فتاد	چشم پوشیدم رخس دیدم بخواب

عمر جامی و فاوور زید و محمد

کارش آخر باخاکارے فتاد

طوطی از شکر روایت میکند	جان از ان لبہا حکایت میکند
زان لب نوشین کنایت میکند	ہر کہ میگوید حدیث سلسبیل
بشنو از نی چون حکایت میکند	دور از ان لب جان کجا لایان
از جدایہا شکایت می کند	زان لب همچون شکر ماندہ جدا
جانب مار را رعایت می کند	از رقیبان میکند پہلو تہ
لعل پنچشش حمایت میکند	چشم شوخش میکشد تیغ جفا

قتل جامی را چہ حاجت نیم تیغ

غمزہ اورا کفایت مے کند

پشتہ پیشہ گشتہ در کوئے قبر ہم بختند	بسکہ بشبان تو خون خلق عالمہ بختند
رخسند اما ز تو مطبوع تر کم رختند	صد ہزاران صورت اندر قالب حسن و جمال

شکل تو گوی نہ از ارکان عالم بختند در وہان غنچہ تر عقد شبنم بختند از قدح خوردند و از مرگان ہما ند م شک و رونی کہ بر با کامریم بختند	ہر چہ در عالم ہے ہمیں نے ماندہ تو نقشبندان گاہ تصویر لبت ندان تو بی لب لعل تو سرستان شربت ناب را سینہ ریشیان فراق از خاک یابیت ساختند
---	--

از دل جامی چہ سان روید گیاه خیسے
چون دران ویرانہ تخم محبت بختند

تیر مرگان در کمان ابروان بستہ بود کشش آن ابرو کمان از تیر مرگان خستہ بود ز آتش کہ ز نعل سم باد یا لیش خستہ بود توسندش را چون عنان از سریشی بستہ بود شاخ ریحان ترش کہ ز برگ نسیم بستہ بود مرکب او تند را بار بار گے آہستہ بود	وی کہ بود آن کی فرس کش کہ تر کش بستہ بود یکدل اندر بر بندیدیم ہر نظارہ را خزین تقوی صبر اہل حل سالم بخت رشتہا بود از رگ جانہا مہیا ہر طرف شد ولم شاخ و باہر یک ایو بندیا او گذشت از ما و ما ماندیم حیران چینیم
---	---

دید جامی ناگمان آن شکل شہر آشوب رفت
آنکہ روزے چند از سودا سے خوبان بستہ بود

از نالہ زارم در و دو پوار بنالہ گر عاشق دل سوختہ صد بار بنالہ گر کوہ بود و اللہ ازین پار بنالہ	ہر شب عنایت بسکہ دلم زار بنالہ آہ از دل سحت تو کہ بکہرہ لکنی گوش گر کوہین از عشق بنا لید عجب بست
--	--

<p>کازر وہ دلی درتہ دیوار بنا لہ چون نالہ مرغی کہ شب تار بنا لہ چون مرغ قفس کز غم گلزار بنا لہ</p>	<p>برقصر طرب خفته چه آگاہی ازانت افغان دلم آید از ان طره شیرنگ بے رویتونا دل ازین سینہ صدجا</p>
	<p>جامی مکن از بار فغان گریستے کرد پار آن نبود کز دستم پار بنا لہ</p>
<p>بر جگر صد حسرت من یاد گارا و بہا از سیم مرکب نشان بر بگنارا و بہا عمر با چشم برآہ انتظارا و بہا عنبہ افشان گشت گردی بر عذارا و بہا شاخ گلن آن لطافت شمسارا و بہا زخم پیکان بسکہ بر جان نگارا و بہا</p>	<p>یاد رفت از چشم زردل خارخارا و بہا روی گرد آلود خود بر خاک سودم ہر کجا گر چه بر گشتن ز عمر رفتہ نتوان دست چشم گردن سازش خطست آنکہ چون لپش ز یاد سرمین بگذشت بر طرف چین و دا ذوق مرہم نیست مجروح خدنگ دورا</p>
	<p>دور از ان لہہای میگون ماند جامی تلخکام راحت سے رفت و تشویش خمارا و بہا</p>
<p>کہ در وصفش عبارت کوتہی کرد بجدالتہ کہ تنہا بار ہے کرد چو جان نیست غم ہر ہے کرد دلے برداشت از ساغرتہی کرد</p>	<p>دلم میل سے کے سر دسی کرد اگر چه بے رہی کردن جد برد دل من بخان نہان در عدم داشت صراحی با وجود لعلش از سے</p>

<p>ہو اسے خلد گرد دوا بلی کرد از ان سیبِ قن میل ہی کرد</p>	<p>حریم آستانش دید زاہد دل خوش بود از چارخی شیش</p>
<p>بصحر اسے عدم زد حیمہ جاسے چو سودا سے بتان منہ لگی کرد</p>	
<p>کج نہ گویم کہ راست میگوید دیدہ رات تو تیاست میگوید در دتوبے دوست میگوید لب من جانفراست میگوید انچه در دل مراست میگوید قتل تو عار راست سے گوید</p>	<p>اول قدرت را بلاست میگوید ہر کرد دیدہ شد غبار دورت در د خود بے تو ہر گرا گفتم لب تو خط فرود سے گویم تیر من گفت در دلت حیمہ است قتل من کارست می گویم</p>
<p>ہست ہر موز زلفت او مرے جامی این عمر باست سے گوید</p>	
<p>شاخ طوبی را درختِ وادی آہن مہربانی کو کہ اکنون فکر حال کہین کاش کز گلبرگ تری تیب پیرا ہن کنند گلخن بستر ہم از خاکستر گلخن کنند نیکیوان راتن چرا از سیم و دل آہن کنند</p>	<p>ہر شبی ہم حریم سدرہ را روشن کنند شد پریشان حال من از فکر آن نامہربان شد تشنای سبتا رو پود پیرا ہن نگار دل کہ از غم سوخت ہم در آتش غم سر نہا گر نخواہد ستمی حال گرفتاران خدا</p>

گر برد بوی ز ذوق خاکسار است ملک	ز آسمان آید فرو خاک درت مسکن کند
بر رخ جامی بود بے رویت از دوزخ درے	گر ز روضہ خازن اندر قبر اور وزن کند
بر من از خمی تو ہر چند کہ بیدار رود گرہ از طرہ مشکین کشا پیش صبا تا یکی عاشق دختہ با مید وصال نقش شیرین و داز سنگلی ممکن نیست خاک باد اسر من درہ آن مژگون خز بویرا نہ غم جانکند مرغ دلم	چون رخ خوب تو بینم بہ از یاد رود عمر صدول شدہ پسند کہ بہ یاد رود شادمان سکودرت آید نا شا درود کہ خیال حشر از خاطر فرہارود کہ گرفتاری من بید و آزاد رود چند ازان نیست کہ در منزل آید رود
دل بان غمہ خونیز کشد جا سرا	صید را چون اجل آید سو سے صیاد رود
چون بریدارتن گ جان آہ آہ شد بی رخ جانان تماشا جان لطفی شد بسکہ چشم ریخت در ہیرخت باران شد شد نگار از شک عا دل جان کز چہ شد کہ گئی دل جانب محر بہا شد میل تا ز جد مشکبوش دور رخ بستی نقاب	چنگ نقاد از نوا چون بار او بگشتہ شد آبروی این کہن باغ آن گل نورتہ شد عاقبت از بلوح دل نقش صبور شدہ شد ز خم تیغ مرہم جان من دختہ شد تا نمودی آن دو ابرو سیل و پیوستہ شد بر رخ جامی در اقبال دولت بستہ شد

باتو آنکس کہ زہرِ جانتے میگوید ہیچکس سر وہانت بحقیقت نشاِ جنت بر سرِ خاک شہیدان تو ہر لالہ بے با شمعِ راشعلہ زود آتش بزبان بسکہ بسو وصفِ رخسارِ قدست اگر در چہنے من بنام تو خوشم ذکر زبان باؤنم	ہیچم آمد کہ حدیث چو نے میگوید ہر کسی بہر دل خود سننے سے گوید شرحِ داغِ دلِ خونین کفنے میگوید حالِ پروانہ بہر آنجنے سے گوید بلبلے قصہ سر و دہنے سے گوید کس جو تسبیح بہر دم زدنی میگوید
--	--

گفتہ جامی ازان پچو شکر شیرِ مینست
کہ ز ذوق لب شیرین دہنے میگوید

باتوانان کہ حدیث چو نے میگویند من نہ اہم کہ کسی پیش تو گوید سخنم عند لیسان ز سر سر و باو از بلند نکشہ خاطر من جز تو بہر جا کہ کسان کوہِ عنما سے ترا سے کہم از نیشہ صبر باتو نازک بدن آہنہا کہ ز گلنیاں دکنند	پیش جان قصہ فرسودہ تنی میگویند بہر تسکینِ دل من سننے میگویند ذکر بالاسے تو در ہر چہنے میگویند سخنِ عشوہ گرے غمزدے میگویند منم امر و ز اگر کو بکنے سے گویند پیش یوسف سخن پیر سننے میگویند
---	---

سوز جامی نشد اسے شمع ہنوزت روشن
گرچہ زد قصہ بہر آنجنے سے گویند

شد خیال آن خط از دل ان سخنِ موشن ماند	دور ز درخانہ بیرون رفت یک آتش نماند
---------------------------------------	-------------------------------------

<p>تا خوشیها دید مجنون از غم لیلی لعلی مست میراندی میان شهر و آبرش سوا گروه بود و عده سیروه کزین بخت درم در لطافت سر و بگذشت از مرفرازان باغ پاک شد لوح دل از هر نقش لیکن همچنان</p>	<p>بهر ارباب دل از و قصه های خموش جانم بس عزیزان را که سر ز بیم آبرش نماند آنچه بایستی مراد در دل در آن کش نماید یک رفتار خوش تر از آن قامت لکش نماند ذوق یار ساده و جام می بگیش نماند</p>
<p>داشت جامی دین و دینی زهد و تقوی صبر و هوش دولت عشق تو باقی باد کز هر شمش نماند</p>	
<p>جرم که رخت ما بجریم فنا کشد هر شب ز بزم عیش مهر و برادر زهد کو جام صفا و دهن مشوق ساوه گیر بر سنگ امتحان نشود هم عیسار در زینگونه که قصنا وقت در در کشاشم بر حرف بچکس منهن انگشت اعتراض</p>	<p>بهر ز طاعتی که به عجب و ریاضت کشد بازم کند گیسوی چنگ از قفا کشد آنرا که دل به صحبت اهل صفا کشد هر س که سر ز تربیت کیمیا کشد در حیرتم که کار من آخر کجا کشد آن نیست کلک صنع که خطا کشد</p>
<p>جامی ز خوان رزق چنانی کفایت است آزاد بار منت دو نان حیرت کشد</p>	
<p>ماه نور بر شکل جام آید نماز شام عید کرد یکبار و گریه از من نو جام و</p>	<p>یعنی از جام طرب خالی بسا و تپانم می برستان سر خورشید مشب دور جامم</p>

<p>خون کم خوران ماه روزه را بر دستهند گفته بودم خشک کنی این بدان مساک صوم عید بر هر کس که گشت از میگرد ابو انبیس میرساند نئے که ماه روزه صفا گشته بود</p>	<p>با دیبانی مجلسی مردان درد آشا تمید ساخت ساقی تازه ام از شوی انعام عید زاهد مغرور محرومی ز فیض عام عید از لب مطرب بگویش عاشقان پیغام عید</p>
---	--

وام کن جامی نیرم عید و چه می که هست
طوق چشمت گردن اهل کرم را دام عید

<p>ساقی بشکل جام زرد آمد بهلال عید تقلی که روزه بر در عیش و نشاط زد من بعد ما و عید و لعل عیش گفتند عید نوست و ماه نوست و بهار نو شکر بر مرید دولت ما از دعای شاد عهد بعید شد که ز من تو بگردیم</p>	<p>می ده بفر دولت سلطان بوسید شکل بهلال عید ز ز ساختش کلید نه شادمان بوعده و نه خائف از عید دارد ز هر جدید دلم لذت عید بادش همیشه دولت و اقبال برزید نبود بعید نقض چنین عهد عید</p>
---	---

جامی شکر لبان سمرقند را شد
از جان مرید پسرک الله مایید

<p>تاک که آن شمع مرا بید و نا دید کند چون بگریم بر او فاش زمین پنهان در زینے که شود دیده نشان قدس</p>	<p>بشنود ناله زار من و بشنیده کند در رفیقان نگر و خنده در دیده کند هر که اهل نظر است با قدم از دیده کند</p>
---	---

<p>ہر چہ پاسن کند آن طرہ زولیدہ کند کت خرامش دل سن پانزاشیدہ کند باستان چند فطر بازی پوشیدہ کند</p>	<p>سن ندارم گلہ زان گلہ شانہ زودہ بمخراشیدہ و لم برگذر زانکہ بساد پینہ زاید سا اوس برانہ اختہ با</p>
	<p>جامی از بار پسندیدہ چه رنج حاشا کان پسندیدہ بجز خار پسندیدہ کند</p>
<p>ہر زانکہ بید خوبی بے رحم چنین افتد حیف ست کز ان بالا سایہ زمین افتد صد دل شدہ را آتش در خرمن زمین افتد مشکل کہ بنام من جز قرعہ گین افتد دردے ز خطائی با پسند کہ چنین افتد سیارہ او بارم از خرچ برین افتد</p>	<p>گر کار دل عاشق با کافر چنین افتد جائیکہ بود تابان خورشید مکن جولان ہر جا کہ جہد برتے از آتش عشق تو عشق تو بہر و گین ہر چند کہ ز وقوعہ محراب حضور آمد ما را خم ابرہ بیت ہر خطہ زخم آستے باشد کہ ازین ناک</p>
	<p>جامی چون رائد از لعل شکر بارت درد ہنش از دیدہ در پاسے شین افتد</p>
<p>زان یار جنبہ جوے و نگار جفا پسند از حال ما پیرس بر احوال ما شد اکنون کہ بند عشق قوی شد چہ جا بند ہر جا کہ سے رویم بعشقم سب بلند</p>	<p>ما حسنتہ تا طریم و دل افکار در و بند اے ناچشیدہ چاشنی در و بیدلان میکر و جا بخاطر ما پست پیش ازین ما را ایساں ہں وفا عشق کبرشید</p>

بستم بجا کبوس در شش ششم امید	بر کاخ عرش می فکند هتم بکند
بس نازگست خاطر رندان رود تویش	ای واعظ منسوده دل بر ارم تا بچند

جامی ز نقش سوس بے نقش راه برد
خود را نقش بست بران شاه نقشبند

آن کیست که شهری همه دیوانه او بیند	سفتون شده ز گس ستانه او بیند
زان پیش که شمع رخسار فروخته گردد	مرغان او که آنچه پروانه او بیند
زاندم که به پیمان لبش چاشنی بحیث	جامها مگسان لب پیمان او بیند
هر کسکه ز عشقتش زده دم از تره خوبان	چاروب کشان دره کاشانه او بیند
چیشان منش خانه و من مرده ز حیرت	کاین مرد مکان بهره پمخانه او بیند
زلف از بگنم منهد کاشن بخشد	موی دوسه بگسته که در سایه او بیند

افسانه جامی مشهور خواهد که خلق
در خواب اجل رفته ز افسانه او بیند

دان بچنگ غمت آهنگ سرود بکنند	که روان بر رخم از هر قره رود بکنند
شکل محرابی نعل سم رخسار تو بر راه	بیج دل داده نه بیند که سجودی بکنند
چون مرا سوختی از غم کمن از دیشیه	کم رفت ز شعله بجا شاک که کس بکنند
دهنت را که خرد جوهر فردش خوند	جز بنبطق لبست اثبات وجود بکنند
بایدت پرین از دسته جانها که	صبر که رحمت هر تباری بود بکنند

پند گوئی که صدر کنج رقیبان حسود
انچه با من تو کنی هیچ حسود نکند

قدر جامی که بجان مهر تو وز دل بشناس
پیش از آن روز که بشناسی و سود نکند

تیر تو افتاده در جان من او کار کرد
پیش خشت خشت گل لاله شکفتن بنخواست
ابر جمین راز گل روسه تو آمد بسیار
مهر که دیوار و در پر تو رویش گرفت
لعل تو آمد هیچ کز لب جان بخش خویش
طعنه بخواری مزن زانکه عزیز جان
بر هفت آندوهی در دل من کار کرد
سینه ز دراز شوق چاک و اغوغ و اظهار کرد
نعره بسیار زد و گریه بسیار کرد
روسه ترا دید جا در پس تو بار کرد
داد شفا هر که را چشم تو بیمار کرد
بودم ازین پیشتر عشق تو ام خوار کرد

جامی از آهاز نظم و صفت جمال تو گفت
مطالع دیوان خویش مشرق انوار کرد

مطرب هنگت نم های شوق انگیز کرد
در حریم زرم زندان پاسه نتواند زنها
کوهین تیشه بجای اسل مزن چون در رخ
سبزه نو خاست گرد گل از شکست آب
زلف مشکین تبار و رایج بر هم زد صبا
دشت ارذانی خیالست و پیش شریف م
وزدم نه آتش صاحب لانا زایتز کرد
جز خرفی که بسبوی باوه دست آویز کرد
لعل جان افرا شیرین روز پر وزیر کرد
با اسیران هر چه کرد آن سبزه نو خیز کرد
بعد سبیل اجمیر افشان و عنبر سبز کرد
مردم چشم منش از گریه گوهر زیز کرد

<p>دعویٰ پر پیرکاری نیست جز آنکو دگے دقت جامی خوش گزین گوئی پر پیر کرد</p>	
<p>خطت قوت ازان لعل خند کشید بخونم نوشتت ست فرمان لب نیارست چشم دل از تو دوست پے مقدم تو ز سبزہ صبا نه لاله است این بلکہ خونین کجا نه غنچه است بر گلبن آن بلکہ گل</p>	<p>خضر جاشنی ز اب جوان کشید سخواہم سر از خط فرمان کشید اجل کز تخم رشتہ جان کشید بساط ز مرد بہستان کشید بدل بہر تو داع بہان کشید ز شرم تو رو در گریبان کشید</p>
<p>ہمین حاصل جامی از سیر بس کہ در میکہ ہ پادمان کشید</p>	
<p>آمد خزان عمرو را کونہ زد کرد آسودگی بخواب ندید آنکہ تکیہ گاہ غرہ مشو کہ خوابہ بہ نشکے ستایت فردست یار و میل دلش بہت سوزد زان آفتاب بہرہ خزان گرم رویش گر کرد خون دم چو زبان از سخن بست جامی چو نیست معنی رنگین حسود را</p>	<p>بر خاطر مہواسے گل و لاله سرود کرد از گرد باکشت فلک تیز گرد کرد بدمرد سے زمانہ بہر انیک مرد گرد خوش آنکہ خاطر از ہمہ اغیار فرد کرد کو بارگے زہمت گردون نور کرد با او کرا مجال سخن پیرہ کرد کرد تزمین شعر خود بزر و لاجورد کرد</p>

<p>ز اس چشم دو دم سرش قلع ترا کہ کند آہ جگر سنگ ز درد دل و نار کند کہ رقییم ز سر کوسے تو دنیا کہ کند گر فلک کردمہ از عنبر تر بالہ کند لعل جانش تو با مردہ صد سالہ کند عقل و دین کے برد آن صفت کہ دلا کہ کند</p>	<p>بیتو عاشق چون نظر در قلع لایا کہ کند کو کین عیشہ چو بر کوہ زندا نچہ صدت دیدہ دنیا ل تو دل نیز خدارا پسند مہ تو ان خواند بان رخ زیبای ترا انچہ بازندہ بسے کہ چو خضر آب حیات عشق سبے نیلوہ بمعشوق میسر نشود</p>
	<p>لا انت ہر نا خلف از جانبر و جامی را راہ موسا نرند بانگ جو گو سالہ کند</p>
<p>تن بر ہند ما نقش بوریادارد ز گرد بالش خورشید متکا دارد کہ زخم سیلی او باز در قفا دارد کہ بہر تاج گران سنگ پاوشادارد بکنج مصطبہ بے جست جو گدا دارد سبک عیار چہ حاجت بہ کیا دارد</p>	<p>بساط ز رکش شاہی پہ نقش ما دارد بکش ز قطع اہل یا کزین عمل عیسے بدست راحت و اقبال ہر غرہ مشو بنگ سرنہ و آسودہ زی کہ در دست حضور دل کہ شہ از ملک مال حبت و دنیا کیکہ بر محک ہمتش بود زروس</p>
	<p>پشت بازو و جامی دو کون را و ہنوز ز فقر شہہ خجالت بہ پشت پا دارد</p>
<p>بندہ نفس خود دعوی آزادی چند</p>	<p>ہلے درین کاخ امانی بغم شادی بند</p>

<p>لافت افش چه زنی ایکنه نیچے خرستند بسر کنگره مقصود و چو بگست کند تا بکے بہر خلاص و گران گوئی پسند بسر خوان فرد مایہ زیالودہ قند کامد آسان شکن بشیشہ و مشکین پیوند</p>	<p>پیش و آنا چه بود ملک ہمہ دنیا بیچ رشتہ سسی قومی کن کہ رسیدن نتوان عالمی راز تو پسندست کہ در بند خودی لب بہر طعمہ میالاسے کہ دندان شکنند سنگ آزار من بدل از باب صفا</p>
<p>تا پسندیدہ فمد طور تو جامی ہمسہ را ہر چه بر خود پسندی و گران رس پسند</p>	
<p>بادی اندر سے دیبا بند لیشہارا باو سو جزو دریا سے عشق و خانہ از خیا و بڑ آرزو شادی و عیش دل از ناشاد برد لعل شیرین را با فسون از کف ہا برد حیرت دیدارت از من قوت فریاد برد باطن مہمور ازین دید خراب آبا و برد</p>	<p>یاد آن مطلب کہ مارا ہر چه بود از یاد برد عمر دار کومی دانش خانہ بیساخت عقل لذت عنہامی عشقت در تاق جان نشست گوش برافسانہ گردون کاین کور نشست خواتم فریاد از دست تو ہم پیش تو یک بے گل کای وحشت سرخم کے توان</p>
<p>جامی از شاگرد سے پیر معان شدمی است شد ہنر در ہر کہ رنج خدمت استا و برد</p>	
<p>از رشک شامہ آتشم از دل زبانہ زد نیشہ زرد و دواغ درون بر کرانہ زد</p>	<p>آن کج کلمہ جو کاکل گلجو شامہ زد تخالہ ایست بر لبم از آبلہ کہ جان</p>

<p>شد در وفا نشانه دل ما و چشم تو اقبال پایوس تو این آستانه یافت چشمش دلی از علم و هنر پر ز من ربود ز دور سماع عشق تو مطرب ترانه</p>	<p>از غمزه صد خدنگ فابر نشانه زد مقبول کسیکه بوسه برین آستانه زد عیار پیشه بین که چه بسنج خانه زد صدیخ اشک گرم رو م آن ترانه زد</p>
<p>جامی چو رو نهاد بر تریز در عراق شوخ از فارس راه دشت در میان زد</p>	
<p>خوش آنکه درصال تو میسر شده باشد ریزم ز مژه اشک مادام که بشویم با هیچ برابر نکندم آنکه سیر من زین پیش مکن سرکشی ای ماه بیندش شد قامت من حلقه دران فکر که دستم هرگز یونابا و گرسه عهد نه بندم</p>	<p>چشمم بجمال تو منور شده باشد گر غیر جمال تو مصدور شده باشد در پاس تو با خاک برابر شده باشد زان غلطه که آهم بفلک تر شده باشد در حلقه آن زلف معتبر شده باشد گر خوز جفا عهد تو دیگر شده باشد</p>
<p>جامی مکن اندیشه که تغییر نیاید در حکم ازل هر چه مقدر شده باشد</p>	
<p>چون بشرح غم تو خانه نهم بر کاغذ وصف صنعت تیغ رنگ رخ من شده با خود آورد دلم نامه سوخت ازل</p>	<p>گرد و از اشک من خانه نهم کاغذ خواست از موی قلم وز ورق و کاغذ آینچنان که سفر دور کبوتر کاغذ</p>

شاخ اقبال من آور و شکوفہ ز لطیف آہ من سکو تو باتامہ ہم آہد است سہمت نتواند کہ کند خرق حجاب	قاصدت کرد برون بہر من از سر کاغذ ناوکے کو پے رفتن بود شن کاغذ خانہ زندانت مگس اچو بود در کاغذ
کرد جامی صفت خط سیاہ تو سواد شد معینہ قلم او و معطر کاغذ	
رومی تو آفتاب را ماند چون کشائی وہاں بختہ لبت نرگس تو ز خواب نیمہ شدہ پارہ پارہ دلہم ز آتش شوق پیش لب تشنگان را طلب شد گلستان کتاب لطف درخت نظیران لب خوشست گردون نقد عشق تو در دل ویران	لعل تو شد ناب را ماند درج در خوشاب را ماند نرگس نسیم خواب را ماند پارہ پارہ کباب را ماند وعدہ ہایت سراب را ماند زان کتاب اتحابہ اماند رسم ناصواب را ماند کنج گنج حشراب را ماند
نظم پروین چہ روشنت و بلند شعر جامے جواب را ماند	
خاک کہ زیر پای خود آن سرو سپرد مشتاق کعبہ از بساط حریر چہ	صد جان بہا ستاند اگر پایے نقش و رنگ سریم در تہ پہلو بگیتہ

<p>کاین موسے را بیپاکی تجرید بستر گر باشد آتش از دم سردش بنفشیر ایام مرگ را حسد از عمر نشود صد بار اگر چو شمع سرم راز تن برد</p>	<p>موی شده ز فقر و فنا کو قلندر گرمی مجو بہ مجلس واعظ مستمع بر من بروز سحر زجان نیست منت من آن نیم کہ سر کشم از حکم تیغ او</p>
--	--

	<p>جامی حریف اہل درین بزرگ نیافت بروسے بگیر خردہ اگر سے منے خورد</p>	
--	--	--

<p>دل مراد و انگشت خط بدست آورد رسید بر صفت اندوہ و غم شکست آورد ہزار نقش عجب زبان کشا دو بست آورد ز شاخ سدرہ درین امگاہ پست آورد کہ دل ز عشوہ آن چشم نیم بست آورد زمانہ رخصت تاراج زر پرست آورد</p>	<p>مہی کہ حسن رخس بر بتان تکست آورد غلام قاصد اویم کہ یک ارہ زراہ کشا دطرہ و بر طرف ماہ سلسہ بست ہوای دانہ آن خیال مرغ جان مرا ز بیدلی وزن اینخواجہ طعن من آن تکست ز ریکہ ہست بی دہ کہ خواہد آخر کار</p>
--	--

	<p>چین تلخ و شور کہ جامی کشید پنجہ سیال کہ صید کام ز بحر طلب لبشت آورد</p>	
--	--	--

<p>از جا جسم چوناگہ آواز در بر آید آرے روان شود خون از گ چو نشتر آید پیلو نیم بہ بستر دودم ز بست تر آید</p>	<p>از بسکہ چشم دارم کان ز در آید ریم سر خشک گلگون از زخمہ معانی گر ہم ز آتش دل انسان کہ گر درین</p>
---	---

آن کا بدن بکویت کرد اختیار بکره بالین خواب احتیاجت زمر زانتانت از اوج ناز کم ده دامن بکش که گرفت ہست آن دہان نشانی از آب خضر کرد	بے اختیار کشتہ صد بار دیگر آید شہبانہ پاسبانت سنگے کہ بر سر آید ہر چند گل خوش آید ہر بار خوشتر آید لب تشنہ باز کردہ خود اسکن آید
---	---

بے لعل تو نشانے باشد ز اشک جامی
خون کردے صراحی در چشم ساغر آید

دل با غمت آشنا ایم داد شب می مردم خیالت آید تا بد ز دور و نم آفتابے پاد سر زلفت از رگ جان کرد آئینہ رخت تجلی بدنامی عشق تو خلاص در یوزہ کوے تو فراغت سنگے کہ زدے پے شکستم	وز صبر و خود حسب ایم داد وز چنگ اجل رہا ایم داد تا دل غ تور و شنا ایم داد تعلیم گرہ کشا ایم داد آئین حسد انما ایم داد از تہمت پارسا ایم داد از حشمت پادشا ایم داد خاصیت مومیا ایم داد
--	--

شوق تو غزال جاے آسا

آہنگ غزل سردایم داد

خوش آنکہ غم عشقت با جان کو آمیزد
بر یاد تو بنشیند و ز شوق تو بر خیزد

<p>در جام دید لعلت از بادہ نر پر پیروز مستت عجب نبود گر شکند و ریزد کے غمچہ دل پر خون از شاخ گل آویزد کش باد صبا بر گل آن شعر سیه پیزد و ریزنے آہوا ز پیش تو نگریزد</p>	<p>چون قبلہ شور بیت از سبزه نیاساید دل شکندم چشمت چون نیروم از دیدہ گرسر و دلا و نیرت طرف میں آراید شعریت سیه لفت برد ز شعراں خط چون صید کنی مشکل حاجت بکند قند</p>
<p>گر شعر خوشت باید خوش کن دل جا را خاطر کہ حزن باشد کے شعر ترا نگیرد</p>	
<p>غم او بکشت زارم ہزار من نیامد کہ از آب دیدہ جونی بکنار من نیامد چکنم چو این بشارت ز بہار من نیامد بسرم چو زخم سے ز سوار من نیامد کہ یہ پشت پاش باری ز غبار من نیامد بچہ کار آید اورا چو بکار من نیامد</p>	<p>رخ خود بخون گارم چو بکار من نیامد بکنار چون دیدم چو قدش بیخ سر و خط سبز کا مد از گل کہ ز پی رسید اینک بکدام کاسہ سر خوش زخم از شراب ترا بر پیش چو خاک گشتم چه بوقت بود گریہ چه ہم با دوسے یا کہ خراب از دست کلیم</p>
<p>زرچہرہ ساخت جامی زد و دیدہ شرح یعنی کہ ز کار عشق نقتدی بکنار من نیامد</p>	
<p>ز کوزہ قطرہ چکد چشمہ حیات شود مراد و دیدہ زخم و جلہ و فوات شود</p>	<p>چولب بکوزہ نمی کوزہ نبات شود ز رشک آنکہ ہر کوزہ لب لبیب</p>

<p>چو حفتر ہر کہ خورد امین از مات شود اسیر قید تو کے طالب نجات شود کہ بہر چون تو سے در سو منات شود چو آن حریت کہ ناگہ ز کشت مات شود</p>	<p>از ان زلال بقا کاب نیم خورد ہست مرض عشق تو چون مایل شفا گردد ز کعبہ بود نشان دلم چہ دستم ہنادر و بعدم دل چو تخم مر تر کشت</p>
	<p>ہنادر ہمیشہ براہ تو منتظر جاسے کہ بگزرے بسرا دو خاک پات شود</p>
<p>کہ می ترسم دلش از اندوہ من و بگین کرد چہ حال ز انکہ چون من بگرید دل خرس کرد کہ این ویرانہ بکیار دگر مردم نشین کرد بلب نا آمدن در سینہ آہ آتشین کرد چو آن سو کہ محروم از وصال نگین کرد سر شک لعل من آنرا طرازا آستین کرد</p>	<p>نیخوہم کہ با من تیج یار سے ہنشین کرد چو اندوہ دل مخزون من بستکین بنیکرد سواد دیدہ رام مردم تو بہ و در بود یارب پس از عمری می خوش گریا با از دلم بیوہ از ان شیرین بان ہر شب تار و زنیوم بقدر کہ تیغ ہجران خلعت در د</p>
	<p>از ان کم گشتہ در زیر زمین جا کجا یابد نشان گرنے ایشل گرد ہمہ روز زمین گردد</p>
<p>ہر دم از لعل تو چشم گوہر افشان تر بود بر قدرت از شاخ فی دریاغ لزان تر بود ہر چہ کتر جان من دا کہ آسان تر بود</p>	<p>ہر شب از لعل تو حال من پریشان تر شود گر چہ نتواند زجا جنبید سر و جو بیار گفتیم کیوسہ خواہی یا وود شنام از ہم</p>

<p>کردم وزین نیر میخوامم که پنهان تر بود هر که اینم ز من صد بار حیران تر بود گر نه هر یکم برم از آب ترکان تر بود</p>	<p>مهرت اندر جان جان دل اندر زبانه چاره حیرانی خود زیر بار عشق تو ز آتش دل پیرین برین بسود خرقه هم</p>
	<p>بلیل خوشخوان بوصف گل سراید در چین گفته جامی که خواند هر که خوشخوان تر بود</p>
<p>چون غنچه دلم تبه آغشته بخون شد فریاد که چون پیر شدم حرفش و ن شد صد خسته جگر بسته ز زنجیر خون شد از دود دلم روی هوا غالیه گون شد یکبار نه گفتی که فلان حال تو چون شد آنکس که برین در طه مرار اهنمون شد</p>	<p>تا دهن آن تازه گل از دست برون شد گفتم نه کنتم سبیل جانان پوشوم پیر بکشاد صبا تارک از آن لطف مسلسل از بسکه مرا سوخت خط غالیه بویست صد بار شد از عشق تو ام حال زگر گون جان خست غم عشق تو ام شاد و مباد</p>
	<p>مرغ دل جامی که کس را نشد کرام در دام سز لطف تو افتاد و زیون شد</p>
<p>روی من خیزد اقبال تو هر سو نماید شد خراب ز غمت آن خانه و آن کوی نماید تم از موی چو موی شد و آن رو نماید تا تو رفتی ز نظر آب درین جوی نماید</p>	<p>گر چه پیش تو مرا بیچ ره و روی نماید خانه بود بکوی طرب از وصل تو ام بسکه از موی میان تو جدا مویدم چونکه چشم ز خیال رخت آبادان بود</p>

<p>بنما زود تو اسے کعبہ مقصود جمال پیر گشتم من بدر و زوولی در دل من</p>	<p>کہ درین رہد گرم تاب تک پوی نمائند جز تناسے جوانان نکوردی نمائند</p>
<p>لب کشاے گل عناب سخن جامی را کہ درین باغ خزاو بلبل خوشگوسے نمائند</p>	
<p>مرا زمانہ سودا ایسے سود نمائند چو یافت عشق لباسل نہ پلاس لباس عقد کتبغ تو آمد بزم زندہ دلان مرید عشق تو نماد پایہ منبر و عظیم نشان مجوز دل آتشینم آہ دگر از ان زمان کہ مر اطاق قبلہ ابروی</p>	<p>کہ یار با من شیدا چنانکہ بود نمائند چہ عم کز اطللس اقبال تار و پود نمائند کہ ام سر کہ در و ذوق این سر و د نمائند چو شیخ شہر درین پایہ فرود نمائند کز آتشی کہ تو دیدے بغیر و د نمائند بقبلہ دگر م طاقت سجود من نمائند</p>
<p>چنان بچشم عزیز تو خوار شد جاسے کہ بسیح غصہ از و در دل حسود نمائند</p>	
<p>آن ترک شوخ بین کہ چہ ستانہ میرود ہر جانبے کہ جلوہ کنان روکے مند جانم ز تن رمیدہ بسود آخال تو از صبر رفتہ پیش غمش میسکنم گلہ عاشاکہ شمع چہرہ فرود میان کلمج</p>	<p>شہرے امیر کردہ سوے خانہ میرود با صد ہزار عاشق مردانہ سے رود مرغ از نفس بریدہ سوی دانہ میرود با آشنا حکایت بیگانہ می رود گرداند آنکہ بادل پروانہ سے رود</p>

<p>بسیل رباع و چند بویرانه میرود</p>	<p>زاهد بخلد مائل عاشق بکوی دوست</p>
	<p>جامی نول شد ز رفیقان کوسه زید پیمان شکست و بر سر پیمانہ میرود</p>
<p>صبح و شام کسی از عشق چنین کم گذرد هر چه کردی بگذشت آنچه کنی هم گذرد جز نشیمی که در آن طره در هم گذرد هر که در سینه اش اندیشم هم گذرد بسکه از دیده برد سیل دماوم گذرد حیف باشد که مران خاطر خرم گذرد</p>	<p>صبح از غم تو شام به ماتم گذرد نازنین طبع ترا از گلچون ریچاتم کیست آگاه ز حال دل در هم شدگان لذت زخم زندگی تو نداند هرگز جو بیابین بر رخ افتاده من گریان نکن افسانه ما گوش که این مایه غم</p>
	<p>گر بود جاسے گذر کرد و درت جامی را جاسے آن دارد اگر از همه عالم گذرد</p>
<p>ز شیم بعد عنبر شبنم شام جان آزر رسد نه حواله المے رسد نه نواله جگرے رسد که مباد از آتش آه من آفت شکر رسد زدلم نکرده یکے گذر ز قفای آن گری رسد که گئے ز چشم عنایت تو بد نظری رسد که بدست مفسلین بنوا چو تو قیمتی گری رسد</p>	<p>چه غمبسته صبی گزان گل نوسم خبرے رسد نزد غم می بسوا او که مر از خون عطای او بزلال وصل خود از دلم نشان شوق او بگذر گهای جفا تو چه با خودم که هنوز او همه همیشه نظاره نه نیست و خوشای نکشم قدم زره طلب من بیدل از چه بود</p>

	شب جامی از ظلمات بجز توتیره شد چه شود اگر ز فروغ صبح وصال این شب تیره راسخی رسد	
<p>نه که جان کا بد دل خون و دین ببرد نه که لشکین و قرار از دل مسکین ببرد که غبار رست از چشم جهان بین ببرد پرده گل بدر در وفق نسرين ببرد او در اندیشه که جان را بچه آیین ببرد لب لعل تو بیک خنده شیرین ببرد آه اگر بوی ازین نکته سخن چین ببرد که ترا نقش ستم از دل سنگین ببرد</p>		<p>یا ربتم که غم از خاطر نمکین ببرد دل سپردم بیستی تا شود آرام دلم نکنم گریه ز شوق چه کنم می ترسم بگذر سوی چین تا ز لطافت رخ تو من در آن غم که دل از روی چین بستانم گرده خود تو صد غصه دل تلخی آن سخن چین سر زلف تو مستور خوش است بیل اشکم بر و سنگدل مکن نیست</p>
	<p>فقد جان در عوض خاک درت چیزی نیست سود جامی است اگر آن دهد این ببرد</p>	
<p>که سلام او رساند که پیام من ببرد دقتر ز نگین اشک لاله فام من ببرد چون ندارد هرگز آن یار که نام من ببرد وای من گر عشوه دهرش دام من ببرد تا بیازم دعای صبح و شام من ببرد</p>		<p>کو صبا تازه بسر و خوش ام من ببرد در بیان شوق او هر خطه چون راق گل نامه من که تواند برد قاصد پیشین بار شد دلم چون نافه خون تا بدان بودم از خدا خواهم رسوده دعا هر صبح و شام</p>

شہزجام عیش کام صبر من تلخ امی	شہزہ خرماکہ این تمنی ز کام من برد
ساقی نرغم خیال آن لب آمد جم کجاست	تا چو جامی جسده عشرت جام من برد
حلقہ بندے کے عشق تو در گوش شہید حلقہ سان کار مرانست سرو پا پید جامے آن وارو اگر ناله مارا شنید گر چه بسیار از ان راه بردن شد طلکید نتوان گوهر وصل تو بدین چه خرید حلقہ گوش ترا دید در ان حلقہ رسید	حلقہ گوش ترا بر کہ بدین لطف بید حلقہ گوش ترا تا شده ام حلقہ بگوش گوشت ای سیمیر از حلقہ زر گشت گران ماند در حلقہ گوش تو گرفتار دلم زر شد از حلقہ گوش تو مرا چہ روی ہر کجا حلقہ زدند اہل ملامت چو دلم
گوش کن گوش کہ از بارغم فرست تو حلقہ شد قامت جامی مگوشت سید	
سر شک سرخ ز لعل تو ام و ما دم شد ز بسکہ دیدہ من اشک یکت بی نم شد حقیق اشک برویم نگیں خاتم شد شکافت تیغ تو اورا بجاسے مرہم شد نہ آنکہ شوق لقا سے تو در دلم کم شد بشارتے بر قیابان بدہ کہ آنہم شد	نطاق برومی تو پشت ملاقم خم شد بوقت گریہ ام ایدل بخون بد در ما قدم چو حلقہ خاتم خمیدہ بود در عنہم ہزار زخم کمن بود بر دلم ز تہان زیم جو سے تو سوسے تو نگذرم بسیار سر سے براہ تو ام ماندہ بودنا شد خاک

	<p>زراہِ زہد و سلامت قدم بکش جاہے کہ طورِ عشق و ملامت ترا سلم شد</p>	
<p>کہ برویم رقم از اشک شفق کو نیکشید کز کفِ سانی چشمِ قدحِ خون نیکشید یائے از دایرہٴ عشق تو بیرون نیکشید کو بہنِ بارِ دل خویش بہامون نیکشید انچہ من میکشم از عشق تو مجنون نیکشید نکشیدست ترا دل سوسن چون نیکشید</p>	<p>ہیچ شب بیتو دلم نالہ بہ گردون نیکشید کس حریف من میجو ارشد بی لبِ قے دل چوپر کار شد از دست تو کشتہ دل کوہِ رایافت ہم آواز خود اندر عم از آن جان کہ من میکشم از عشق تو فریاد کند میکشد دل سوسن دل ایکہ دلم خرسوی تو</p>	
	<p>مدعی نکتہ سنجیدہ جامی نشیند طبع موزون چونودش سوسن و نون نیکشید</p>	
<p>زیر لب خندید و گفتا پیش باد و کم مباد گفت کار کن چنین آشفته و در ہم مباد گفت یارب ہرگز این ابر کرم بی نام مباد گفت جز حرف و فایم نقش این خاتم مباد گفت بر جان مہمان نامع این باتم مباد گفت یارب سچکین اور و جے مرہم مباد گفت جامی ہر کہ عاشق نیست در عالم مباد</p>	<p>گفتم از تو بردلم ہر دم کم از صد غم مباد گفتمش ستر شہ کارم شد از عشق تو کم گفتمش بے ہر در زیم ز مژگان و شک گفتمش شد قائم چون حلقہٴ شکم چون نگین گفتمش از پیر بود ماتے دل سوز تر گفتمش دارم دلی پر درونی پیکان تو گفتمش از عشق عالی نیست عالم کس</p>	

<p>بچنگ غم و لہم از نالہ تنگ می آید بیوی آشتیت جان ہمید ہم ہر چند چیم عشق لبشتم ز کام دست امید تر شحیت ز خون دل آب دیدہ ما نمیرند ز ما بر با ط قرب تو نام شدم ز رنگ ملامت بزیر خاک و ہنوز</p>	<p>کہ تا زلفت تو دیرم بہ جنگ می آید کہ ز آشتی تو ام بوی جنگ می آید چو کام سعی بکام ننگ سے آید کہ با خیال لبست سرخ رنگ می آید بے قوشاہی دازات ننگ می آید سخاکم از کف احباب ننگ می آید</p>
--	---

بر آندست پر از خون چنان دل چاہے
 کہ غنچہ دار پر جامہ تنگ سے آید

<p>آن سرودی بقصد سلام قیام کرد جامی جو اب خواتمش جان و ہم چو آ بودم چو خاک بر سر ریش لبے خیر دل فرست جان ہم از پی سر روان یکدم نکرد در نظر من مقام لیک شکر خدا کہ از شکرین خندہ سعی بخت</p>	<p>شرط وفا و رسم تفقت تمام کرد دست ادب بسینہ نہاد و سلام کرد خاک حقیر از کرم استرام کرد از پیش من چو بہر گذشتن خرام کرد ذوق سلام او بیل جان متعلم کرد شیرین لبش بکام من تلخام کرد</p>
--	--

جامی بوصف آن لب لعل شکر شکن
 طے حدیث طوطی شیرین کلام کرد

<p>بران پیتر کہ میگردہ از ما تے شود</p>	<p>مپسند جام را کہ ز صہبائے تے شود</p>
---	--

پہر کن سیدو بہرہ تو ان ہن بادہ سنا خوش مہر فیست میکہ کاین جرج ہسینے گھبا شکنت فتنہ خوبان بیاع شو نتوان علاج عشق تو گر خوبیب را زان سنگما کہ کو بہن از غم بسینہ کوفت	زان غم مخور کہ خانہ زکا لاسے تے شو ہر کیسہ کہ پر کستہ آنجا تے شو تا ایک دور روز شہر ز غوغا تہی شو صد باز قما سے مداوا تے شو کے تا بچشردا من صحر تے شو
---	---

جامی بست نظم تو گر زانکہ گوشن جرج
از گو شوارعتہ تریا تے شو

آن رہ بجانب سفر آہنگ می کند اسے نامہ بر یہ مجلس و نام من میر شرح کمال شوق ہین بسکہ کہ چشم من عاشق فشانہ جان برہ کعبہ مراد صد جنگ میکشم کہ با میدیک صفا نشیندہ بسمع قبول ارچہ مستب	صحر او شہر بر دل ہاتنگ می کند کہ گفت و گوئی نام منش ہتنگ میکند عنوان ابن صحیفہ بخون رنگ میکند زاہت شہرہ پیش فرسنگ میکند چون می بریم نام صفا جنگ می کند منع - جامع و بانگ و ن و پناہ می کند
--	---

جامی کند بخت دلی یا راعتاب
جام ہتک مجاہدہ با سنگ می کند

بگدشت زیار سے اسیران نظر نہ کرد خاک ہش شدہ کہ بو سیم پاسے او	کہویم نالہ درد دل سختش اتر نہ کرد از سر گشتے بنا ز درانجہ گذر نہ کرد
---	---

<p>چون ہرگز التفات بدین سیم دوزنگرد جاسے کہ روی خویش سجا دگرنگرد روشن دے ندید کہ کحل بصیرت کرد جان خود چنان برفت کہ دل اخترنگرد</p>	<p>مارا چہ سود اشک سیم و رخ چوزر تا درخشش نظر نہ کنم ہرگز ہم ندید بر خاک رہ نشان کف پانا زکشش میخواست دل کہ ہمہ جان از پیش رود</p>
<p>شد خاک بر درخشش سر جامی و سے ہنوز سودا سے پاس و سے از سر بد رنگرد</p>	
<p>نور نازل شدہ و ماہ فرود آمدہ بود از سر پر شرف و جاہ فرود آمدہ بود آیتے بود کہ ناگاہ منسرو آمدہ بود خیل اشکم بسر راہ فرود آمدہ بود ہر کجا دوک از ان آہ و فرود آمدہ بود پیش درویش ہوا خواہ فرود آمدہ بود</p>	<p>دوش در بزم گدا شاہ فرود آمدہ بود تا زینے بصفت خاک نشینان نیاز تا سماں پر محنت زدہ از رحمت و لطف عمر با بہر زمین بوسی خیل خوشش کردم آہی ز غمش آتش صد خرم شد گرچہ شاہان ہوا خواہی مخدو آندہ</p>
<p>در ہمین بے قد آن سر و سہی جامی آ خاطر از ہمت کوتاہ منسرو آمدہ بود</p>	
<p>نعمات ظفر از گلشن اقبال وزید حاصل نامہ مرا و سے کہ دلم علی امید بمشام دل و جان را کج فتح و مید</p>	<p>باز صبح طرب از مطلع امید و مید نامہ سبتہ سر آمد ز مراد دل من فتح نا کردہ چوناقہ سر آن نامہ ہنوز</p>

چون صدق شد ہمتی شکر آخر وہ	ہر کرا بود پر از گوہر اخلاص درون
آمد آخر پس پر وہ تقدیر پدید	قتدا محمد کہ آن نقش کہ خاطر میخواست
خبرے گشت کہ خبر در جگر او تخلید	خامہ ہر کسید کہ بد خواہ براہ تو نہاد

دبدم جامی از اخلاص کند ہمرہ یاد
سوسے تو فاتحہ فاتح ابواب دید

بتاز گے خط آئندگان باغ رسید	ز سبزہ گرد لب جوے خط تازہ دید
بہر دلے کہ زد می خار ہا غصہ خلید	کشید سبزہ بزنگار غورہ سوزن خویش
ز بار منت او گردن بنفشہ خمید	ز بسکہ فیض عطار بخت بر چین باران
اگر نہ صبح بہ دندان شبنم بشن گزید	چراست گرد لب منچہ گشتہ غرقہ بخون
خوشا کسیکہ می عیش از ان پیالہ کیسہ	ز لالہ شد ہر صحر پر از پیالہ لعل
گل از تو ہم آن دہ شکاف منچہ خرید	چو سنگ عاوشہ بسیار شد ز لالہ باغ
ہزار قطرہ برون آید ویلے کسکید	چو خون کشاد رگ ارغوان پشترق
بسوسے او چون سیم قبول شاہ وزید	ز نوک خانہ جامی ہزار گل شکفت
گل زباغ معانی بدست خویش خمید	کیکہ نکتہ رنگین ز دفترش نوشت
بر آستان تو ز دیدہ جا خواہم کرد	شبے بسوی تو از دیدہ پای خواہم کرد
براسے دیدہ خود سرمہ سا خواہم کرد	بر رسم سجدہ حسین را بجاک معتمد تو
غمخے کہ زاد رہ آن سہرا خواہم کرد	درین سہرا نیت خو گرفتہ ام فہرست

<p>بنالکشمی یادرأسه خواهم کرد سراسه این دل محنت ترا خواهم کرد حوال لب تو با خدا خواهم کرد</p>	<p>بهر طرف که روی در قفا سے محل بود فزون محنتم از دل برباع وقت تو ببندہ بوسی از ان لب حوالہ کریں</p>
<p>در آب میگرد جامی که مثل شکل عشق بجام بادیه شکل کتاسه خواهم کرد</p>	
<p>ز رفتن بیکم فارس زهر سودا نمم کرد که مہ سایہ اگر خوابد چراغ از روزم گیرد ز چاک دل مبادا اشعلہ در پیر اینم گیرد ز بس کز گریہ ہر شب آب گیزد نمم گیرد کہ گاہ این گاہ آن پیش چشم رو شوم گیرد کہ میزد ضعف مجھ من عنان تو شوم گیرد</p>	<p>بوقت گل چونی آرزو سے گلشنم گیرد چنان بر شعلہ گرد و زاتش دل خانہ ام شبیا بدل تیرم مزن من غلغلہ اشک خود غرتہ بسوی منارہ آمد شد یاران شود سبتہ ز آب چشم و دود دل ز دیدار تو محرم عنائم بترا ز کت عشق تو سن بر مند کو</p>
<p>نہ پنداری ز بیداریست کم نالیدن آجیا کہ اشک اندر گلورہ افغان و شیوم گیرد</p>	
<p>وزرگ جان گر غصہ بدندان کشود کس ارین غصہ جو تو گوئی لطافت بنود تار سے اندر شکن زلف تو انکار بنود کہ دلم ہر دو خاکشت غم دور دورم</p>	<p>خندہ زود ہست رشتہ دندان بنود ہست گوئی ز لطافت و ہنٹ ز خوبان جیب جانم کہ شد از دست چاک بدو ہر کس کشتہ خود می دور و بخت نگر</p>

<p>ہستم از مردک دیده خود غرقه بخون روزیل است این سکو تو ای مصر جان</p>	<p>کہ چرادوش در آغوش خیال لغوغنود پیشم گویان کہ شد از سنگ جفا تو کیو</p>
<p>بسکہ جامی پے پابوس تو ہر سکو دوید پاسے او سودو لے برکت پانہ سود</p>	
<p>ماہ من تا کہ از مویسان نکشاید چون بنفشہ ز قفا باوزبان سوسن گر بہ بید سدف آن حقہ در گریختہ آن دل بست کان شکر از شہد در گلگونہ گریگشت بسوز دل اگر تا اشارت نکند ابرو و چرخ فلک</p>	<p>بیدلان را گرہ از رشتہ جان نکشاید گر بہ آزاری آن سر و زبان نکشاید جاسے قطرہ گہرا از ابرو جان نکشاید بمید آزا در گرا از شرم دکان نکشاید تسخ آتشوخ رہ آہ و غمان نکشاید بر دلم تیر جاسے ز کمان نکشاید</p>
<p>پیش افسردہ دلان عرض سخن جا چند دفتر خویش گل اہام خزان نکشاید</p>	
<p>لقد الحمد کہ آن سہ سفر باز آمد از نم دیدہ صاحب نظران سچین آن ہجر گوشہ کہ چون اشک بر از نظم بندم از جان کہ بندگی او کہ لطیف ملک و اما ہمہ بگر فیتہ جان لطف</p>	<p>نورم از آمدن او بصر باز آمد لالہ و سنبل او تازہ و تر باز آمد خون شد از غم جگر م تا نظر باز آید بہر خیز ز می من بستہ کمر باز آمد در پناہ علم نسخ و طفر باز آمد</p>

<p>شد چو پروانہ دل از صبر و خود ساختہ پر سوی آن شمع لعل سوخته پر باز آمد</p>	<p>جامی افتادہ برندان غم از شوق لبش طوطی آسے بے نفس بہر شکر باز آمد</p>
<p>شد ولم ریش از غمت از ریش دل خون جانم از زندان غم زان دختہ پیران میرا میزند در دامن آہ و بگریا دن میرود کو کھن در کوہ و شیرین ہامون میرود در حرم سے بہر شکلی کہ مجنون میرود لطف آن قدیم کہ بر روزین آن میرود</p>	<p>بہر زردم نہ شکست اینکہ گلگون میزد گردلم شد زخما از تیغ جفایت باک نیست بر تن لہم زین شد بتوتنگ آگاہست ما میان بارانند و تو با آسواگان پوست بہر غیر پوشد در نہ لیلی و نیست خواندہ دانم کہ نبی جو میرود اب بہشت</p>
<p>چون سخن در وصف آن زمان دآنجا چہ لطف نہر جاسے را سخن در ذکر کنون سے روز</p>	
<p>توابع شب راضی گردون چون ہر بیضہ کا فور را مانند زین یکسر سفید ساخت از سر کوہ خال پوش اپاد مفلسان را از شمار سیم با ہم دور سفید تخلع خاک از سود گہاسے ہلور تر سفید چشم عدت بین کشتا تہیے آن نہ</p>	<p>خیر ساقی کہ فروغ صبح شد غا و سفید صبح کا فور سے سحاب از آسمان کا فور با وی کہ کرد از دشت طے و سیا سبز سبزہ را چون کرمان ابر گنج سیم در یکبارہ دوسا یہ رخ خاک است پند از فلک نیسان بود از اوراق خزان بتان بلون دہتر</p>

بزرگوں شان چمن با جامہ شد در بر سفید	بیک آید آب صابون ہر دم از زبان
باغ ویرا این گل خست و آن دیگر سفید	بروز آتش گل سے فند برت از ہوا
عمل گرد و گر چہ باشد فی مثل ساعہ سفید	جامی امروز آن می گذرک ز کعبه عکس آن
ساخت برش بود ز افشاندن بر	لیک بر یاد شہنشاہی کہ در باران جو

شاہ ابو الفازی کہ باز از فیض نور سر سبز

غزۃ جاہ و جالش تا دم محشر سفید

انگبین نتوان چنین خوردن خون	اینہ خون لب لعل تو دل چون خورد
از ہمہ در دہ رعلت با وہا خوردن خون	شیخ شہرہا کہ بودی شہرہ کم خوارگی
خار قرگانم کہ آب از اشک گلگون خورد	بزرگ حسرت نیار و بار و روافع امید
بہم جو آن بردل کہ زخم اندر سین خون خورد	دل پرست از زخم شمشیر بلا روز فرق
گر چہ ہر شب موج آن براوج گردن خورد	یہ اشکم در منی آید ہمیشہ آن ماہ را
تشنہ کوئی دم آبلے ز میون می خورد	بیکشد ہر دم زمین در خود در شہم بحر خون

جو ر تو جز بردل کیلے نے آید بیلے

سنگ کز کیلے رسد بر جام میون منجور

دامن از ترگان ترگان گردلم ز خون	ہر شہم در سر خیال آن لب میگون بود
از رسیدن درد بگذشتن بسی از خون	چون رسد پیکان تو بر سینہ انگہ بگذرد
گمرا اندر کوہ یا سر گشتہ در ہامون بود	آن غزالی تو کہ از بہر شکار عاسے

<p>عاشق عنخواره ام شاهی ندامت چون آمد آن اخگر که دودش فتنه برگردون خورد و آب از چشمه سار دیده مجنون</p>	<p>باغم بگذار و شادی دیگر ازاده کس دو دنیا بد زایش افکند و دل در بر هر گیاهی که حریم خیمه سلسله دهد</p>
<p>صفت تنگست جامی جان دل را پیش عقل محرم نیست کوتا یک زمان بیرون بون</p>	
<p>رشته پیوند مهر از مهره گل بگسلند رنگهای انجم از فیروزه محمل بگسلند نسبت تاثیر قائل از قابل بگسلند فرخ آن ساعت که مجنونان سلسل بگسلند گره عقل و هم چنگ از دهن دل بگسلند هر روان امید از قطع سازان بگسلند</p>	<p>وقت آن شد گردنک زرین جان بگسلند حاصل این سیر دور چون همه سر بگسلند چون نه بر حسب مراد وقت تاج هر طو سلاک نظم هستی آمد عاشقان از سلسله کی تواند دل ماند و این مقصود گر نه در قطره موافق تیر باشد تیغ عشق</p>
<p>بگذر مرغ دل جامی ازین شهر آشیان گر زبال همتش بند شو اغل بگسلند</p>	
<p>از غم ما خنجر زمان عشاق اقر بان بگند هر سو سر آویخته جابر سر میدان کند ناله از جاک درون از فرقت پیکان کند آن غنچه لب چشمه زین اشک خون خندان کند</p>	<p>فرخنده سجدگان جوان پشت زین جوان کند زین جفا ایچنه خون اسپران بگند چون دل غرقه مجنون زنده پیکانش بران کند ناله گونه گرا بر زمین باشد گلهما خنده زان کند</p>

اگر خون چکان این بشکری شود و خاک آلود کرد بر جان ہی آرد کمین غم زین لاندوین	آن خاک اور کی نظر سر چشمہ حیوان کند سیل بسا گو کہ این عنخانہ را ویران کند
--	--

زمینان کہ جامی خون نشان ہر غزل شد قصہ ان دریا کے خون روں روان از جدول دیوان کند	
--	--

باز خون دل از دیدہ روان خواهد شد ہست مقصودت آنکہ پیرم ز غمت بسکہ زمین کفنان داغ تو بردل گشتند دیدر کرد کیت پیر و گنت این بر در شکل بالابنا گر چه شب تنہائے خون من سجا دگر ریز کہ چون در گویا	چشم از ہر ترہ خون از نشان خواهد شد بر چہ مقصود دل بست چنان خواهد شد ہمہ صحرا سے عدم لالہ شان خواهد شد فتنہ عالم و آشوب جہان خواهد شد در دلم زاوگ دور سینہ شان خواهد شد کشتہ افتم بہرہ ابر تو کمان جھ خواهد شد
---	--

ہر کہ دید از رخ تو خرم و خوش جاستے را گفت کاین پیر دگر یارہ جوان خواهد شد	
--	--

چنت ز عالیہ خط گرد آفتاب کشید مستور ازل ابرو دلکشای تو خواست سگ تو خواست بر آقا وہ عقد گہر پلاس میکدہ زاہد ذلق بشین خواست شی خیال تو دہنکشان ما بگذشت	خطت ز سنبل تر بہمن نقاب کشید ز مشکناہ ہلالے بر آفتاب کشید برشتہ قرہ چشم و ز خوشاب کشید بساط رزق بیاسے غم شراب کشید کزین دو دیدہ نہ دامن سخن ناک کشید
---	--

چہ ناز با کہ ازان چشم نیم خواب کشید	ز خواب ناز چو بکشاده دیدہ ز گسست
	ز در و بجز عذاب نیست ناله رسد کن کہ در فراق تو جامی بسے عذاب کشید
چہ بجا بوج کہ دوسبے در خوشاب آورد پیام ذرہ سرگشته ز آفتاب آورد نشان لطف سوسے کشور خراب آورد نیاز نامہ در ویش شرح اجواب آورد نوید مرجمت آوردہ غتاب آورد کہ نامہ قصہ مارا چگونہ تاب آورد اگر چہ بخت مرا این فسانہ خواب آورد چو بجا کہ در شاہ کامیاب آورد	رسید قاصد و در بے ز مشکتاب آورد ز شب نوشتہ مشالے بگر و صفحہ صبح خراب بود ز ظلم سراق کشور دل سخن درست بگویم کہ شاہ سب زنا غلام مقدم آنم کزان لب و غمزہ نتافت خامہ سراز شرح بجز حیرانم شب از فسانہ وصلت بر زمی آم گذشت پایہ نعلت ز آسمان جام
	شہنشاہ کہ چو راہ سفر گرفت نظر بہ ہمنائے او پاسے در کاہ آورد
جام می در دہ کہ روز عشرت از تازہ شد در سر ز گس ہوک ساغر ز تازہ شد افسر گلزار ثزالہ عقد گوہر تازہ شد قمریان رسل دل سکو صنوبر تازہ شد	ساقیا اطراف باغ از سبزہ تازہ شد گل بوجہ ساغر سے در میان آورد بزم گلشن از لالہ جام لعل آید پدید بلبلان را جان سکو صحبت گل تازہ شد

<p>حکمت سبز زمرد رنگ بر تازہ شد جان عالم زان نسیم روح پرور تازہ شد از شهاب لطف شاه عدل گستر تازہ شد آن حسن خلقی کرد آثار حید تازہ شد</p>	<p>سرور با طرف جواز فیض ابرو در پستان از زیامین کمرست آمد نسیم رحمتی فتنه کویہ جامی اہل فضل کشت ایست خسرو غازی من ملک و دین سلطان حسین</p>
<p>باد ہر دم روزیش نسیم روزی بگر کرد رسم فیروزی درین فیروزہ منظر تازہ شد</p>	
<p>ز چاک سینہ چون آتش جہد و سترم فتنہ سیاد اور حریم محبت خاک سترم فتنہ فتنہ بہتر کہ ازین تاج کرامت از سرم فتنہ کہ خونخوار زند و خونریز این سخن چون باورم فتنہ از قطرہ قطرہ خون کز ہر قرہ در ساغرم فتنہ کہ عشق تو زد دیگر خور و مان بہترم فتنہ</p>	<p>اگر ہر شب در سترم از جسم نرم فتنہ چو در جانم زدی آتش زدن از جویم فتنہ نشست اندر سرم سنگ جنایت گر سرم فتنہ نخواہم کشتت کوی و با آن لب غم فتنہ چو جیتو میخورم ساغر تھی گشتہ پر گرد فتنہ تبراقا دم از عشقت خطا بود آنکہ مسلم فتنہ</p>
<p>بہد عافیت کروم ہوا آب خوان جان چو دانستم کرد و ہر دم بلا سے دیگرم فتنہ</p>	
<p>چشم خوشت نظر بنایت نیکند دردا کہ در دل تو سرایت نیکند از دوس تمان غیر حکایت نیکند</p>	<p>لعل لبیت بلطف حکایت نیکند سد بار بیش پیش تو گفتم درد دل دل با سگ تو شرح دہ غصہ قریب</p>

<p>خبر پیرے فروش کفایت نمیکند هر نکست که ز لب تو بر دایت نمیکند یار من این طریقه رعایت نمیکند</p>	<p>باشخ خرقه پوش چه کارم که کار من از لوج نمسم و اعط خوش بودم مجوبه معشوق را رعایت عاشق شویست</p>
<p>جامی ببند لب که حرفت سخن نبوش ادراک رمز نمسم کنایت نمیکند</p>	
<p>برکت حرفت لعل قبا جام زرنهاد بر زرد و کیسه ناختن جگر کشاد از خون دشمنان رسم اسپ فتاد هم کرد پشت خویش و پی خدمت استیاد چون طبع نار سیده بامید عید شاد چشم بد زمانه ز عیدش بعید باد</p>	<p>شب ماه عید را ز شفق مرغ جلوه داد خونین دلی که بود جگر بسته اشک و دزد که لعل زربیا طلی که یافت رنگ شامی که در مقام غلامیش ماه عید جان رسیدگان بوایعید لطف او روزش بود همیشه ز نعت سعید عید</p>
<p>جامی چو ماه طلعت او دید عید کرد حاشاکه هرگز آیدش از ماه عید باد</p>	
<p>بهر مرم آفت جان ساختند شاخ طلوعی را خرامان ساختند گرد و گرد آن ز رخندان ساختند کش ز نوک عنبره پیکان ساختند</p>	<p>تا ترا شکله بدینان ساختند قدس بیان تصویر قدرت حوا زا بر رحمت قطره های لطف نعت تیر مرغانت در جان چون نگذرد</p>

در آشکم را که غلطان ساختند	بهر علییدن بن خاک پاس است
عاشقان از دیده میدان ساختند	بهر کعب جویان کنان راندی سمند

خواست جامی کز بتان بند و نظر
آن دوزخ بازش پشیمان ساختند

رشته جانرا بہر موسے تو پیشک دگر	ای ز شکیں چہ رات در پرد بندگی کر
ہر زمان دیوانہ میگردد و خرد شد دگر	زلت تو یارب چیز نچیر پست کز سوداگر
ہر خمی صد معلقہ و ہر حلقہ بندے دگر	چون رہد مسکین لم زان جہد غم در خم کہ است
ہر زمین ناید بخون چو توفرو زندی دگر	گر پدر خورشید و نادر ماہ باشد فی ال
خوش نمی آرم کہ دارم در بندی دگر	تا سماع قول مطرب دیند من حکیم
وہ کہ میباید شکستن باز سو گندی دگر	محتسب سو گندم از می او و عہد گل سید

دل گرفت از جامہ جامی رہ میخانہ پرس
تا پے معشوق دے گیریم بکندے دگر

بعد پارہ دے دار و صنوبر	ز رشک قدرت ام سر و منبر
تو آن شاخ گلے ام شوخ دلبر	باغ خلد اگر شاخ گلے هست
کہ آرمیت باب دیدہ در بر	نہال حسنے و ما چشم داریم
چو شکیں دل کے اللہ اکبر	مرا کشتی و تکبیرے نہ کشتی
شراب سلسیل و آب کوثر	کتبایت زان لبکے پیشین

<p>خواب در قفسین پروانه را شمع از ان در بزم خود می شود شن</p>	
<p>خوشست از باد تو پو پو سته جامی و لے ایندم بدیدار تو خوشتر</p>	
<p>کارم از دست رفت دستم گیر ورنه بجران نیکند تقصیر نیست کس از جان خویش گزیر گر چه بادش کشیده در زنجیر گوشه گیر از کمان سفین تیر شرح شوق تو می کنم تقریر</p>	<p>عاشقم بیدلم غریب و ایسر مایا و نو تنده سے مایم چه عجب کر تو ام گزیری نیست آب جو یاسے سرو قامتت ابرو و غمزہ بس اپنے صید ہر دم از اشک سرخ بر رخ زرد</p>
<p>جامی آشفستہ جوانی شد سود کے واردش نصیحت پیر</p>	
<p>خواب شد متناسے تو از سر منہ مارا سر و من زین فکر گذر مشوہر مخط رمغ شاخ دیگر زدی اسے اشک آخر سکہ بزر سگ کویت از وہ سہ نابہت</p>	<p>بخونم گر کشتی تیغ اسے سگر منہ امان بگذرم گفتی بجا کت مکن با قدش اسے دل یاد طوطے برخ نخل خیال او کشیدے رقیب احوال در دم نیک اند</p>

بنفشہ گرد گل در خواب بیدم	مغز شد بدان زلف بمنبر
چہ خوش باشد نیزم عشق جامے	سے اندر جام و دلبر در برابر
<p>عیدست دار و ہر کسی غم تماشا دگر صد خوب پیش آید مرا خاطر نیا ساید مرا نہ رہ مرا در خانہ نے جام و در کاشانہ بلکہ آخت از غم جان تن جنین نخواہم زین از من سپر این آن خواہم بخوان خانی بران لے فاختہ دل می نہی بر قامت سیرد</p>	<p>مارا نیا شد غیر تو در دل بینا دگر زینا چو بکشاید مرا چون عاشقم جای دگر ہر خطہ چون دیوانہ گردم بصیرانی دگر می بین بر جنت سکون مرز و زور دگر محمکوم فرمانم بجان نبود مرا دگر گوئی نداری آگهی از قد و مالای دگر</p>
جامی نخواہد از تو دل زیرا کہ در چین و چگل	ہمچون توئی اسے جان و دل نبود دلا دگر
<p>ز دسحر طایر قدسم ز سر سدرہ صفیر قدسیان بہر تو آستہ عشرتگدائس دو کمانداز میان تو و مقصود ہست بگسل از دل میر از جان کہ گزیرت انجان پس جانیت کہ عکس رخ او پیدا خم دیر ز مے پیر نیست ایسانے</p>	<p>کہ درین دامکہ حادثہ آرام سیر تو درین نمکدہ چون غمزدگان اندہ سیر خولش را بہر چہ انداختہ دور جو تیر دلبران شاہد دل نہ کہ از نیست گزیر جرم آئینہ بود گر نبود عکس پذیر ہر دم فیض دگر سے رسد از بان سپر</p>

<p>مدعی گر بود کوبد از غصہ سیر پردہ بکش از رخ پردہ نشینان ضمیر</p>	<p>بادۂ لعل بر غصہ ایام ز دل زیر این پردہ ز نگار کسی محرم نیست</p>
<p>جامی آن راز کہ در پردہ معنی بہفت سے کلک تو ادا کرد با سخاں سفیر</p>	
<p>کز دلب بینم دہانت پر شکر نیت روزہ ماہ من بر ماہ و خور ہر دم از دیدار قوعید سے دگر من بوصولت از ہمہ شتاق تر خواہم آن حلوا کب شام و صبح با وجود ابروانت فطرس</p>	<p>روزہ چون سیدار کے شیرین سیر ماہ روزہ گر خورے شکر چہ پاک مرومان در روزہ و عشاق را روزہ داران میں ہر شتاق عید تا دہان بستم بر روزہ از حسد را روزہ داران را نیامد ماہ عید</p>
<p>ہر نماز شام جاسے بے لبت سے کشاید روزہ از خون جگر</p>	
<p>برتن از برگ سمن سپر منے نازک تر نیست در بیج قبا میں سے نازک تر گر نباشد ز حریرش کفنے نازک تر کہ ندیدم ز قوتناوک نکلنے نازک تر نیست کس از تو سیب فتنے نازک تر</p>	<p>لے ترا از گل سیراب سے نازک تر نیست بد بیج بدن رست بدین لطیف قبا ہر شہید یکے شب شیر تو خود دہشتہ سے منہ از دست کمان ایدل جاہم سیرا زمین ہمہ تازہ نہالان کہ سیر آمدہ اند</p>

تاکشد غنچه خیالت بگذر سوچے چمن	بالب نازک و از لب و سنی نازک تر
تازگی سحت و صفت کند جاسے بس	زانکہ گفتن نتوان زین سخن نازک تر
زہے زلف تراز ہر طرف سپاہ دگر کجا روم کہ زد دست غمت کم فریاد چو جان دہیم ز غم غیر خار نو میدے گئی کہ بر سر راہ تو منتظر باشم حدیث شوق بنا بر تو چون کنم روشن اگر چنین زند از سینه شعله آتش	ز ظلم چشم تو ہر گوشہ داخواہ دگر کہ نیست جز تو درین ملک شاہ دگر ز روید از گل با بیدلان گیاہ دگر مکن عہد خدایا گذر براہ دگر کہ جز خدا سے ندارم برین گواہ دگر جہان بسوزد اگر بر کشیم آہ دگر
مکش بیتیغ تفاعل کینہ جاسے را	چہ سود از انکہ شود کشتہ بیگناہ دگر
اللہ اللہ ز کجا میرسد آن غیرت حور مے خرامد ز سر اپردہ اجلال لبون یکشاید ز سر گنج گرا نمایہ طلسم ہر کجا سایہ ز نقش ہمہ دست و فریب ہمہ دلدادہ او نیدر پشاور و پست ہر جانیکہ کند صبر بر و آسانست	ہمچو خورشید فرو ہشتہ برج برقع نور تا ز ند جلوه کنان خمیرہ بصرائے ظہور تا وہد حاصل آن گنج ہر نفس عور ہر کجا پر تور ویش ہمہ عیش ست سرور ہمہ دیوانہ او نیدر چہ نزدیک چہ دور مشکل امینت کہ بے او نتوان بود عبور

<p>مذہب شوق رخش بروز خود جاسے را باد آسوده درین خواب گران تا دم صوم</p>	
<p>خطبت بر گل ریز شکست مسطور بلک حسن سلیمان توفی و لب قائم نما چشم تو دارم ز جام لعین لبت تو در میان و بر آ تو ہر شبے گردان مجوی شیوہ رندان ز شیخ شہر کہ نیست حریم میکدہ خوشمانیت کو ضوآن بدور عاطفت شاہ میکشد جامے سپر مرتبہ سلطان ابو سعید کہ شد</p>	<p>کہ باد آفت چشم بد از جمال تو نور بگرد خاتم تو صفت کشیدہ لشکر موی بیکد و جرعہ بختاسے بر من محمود فلک بگرد زمین با ہزار مشعل نور ز ذوق درد کشان بہر شدست غرور کہ خاکرو بی این در کند بگیسوی حور ز جام ساقی بزم صفا شراب طہور سراسے عدل ز معمار عدل او محمود</p>
<p>صداسے نوبت جاہ و جلال او بادا درین مقرر نس ز نگار خور و تا دم صوم</p>	
<p>اے تراد این گلبرگ بہاری پاک تر ریختی صد بیگینہ را خون کہ تیغ کنین تا دل غمناک از خود شاہان یدم ترا نیکو از اینست پاک از خون عاشق بختن شوید از آب قرہ سازم زلف سینہ خشک</p>	<p>غنیچہ دارم ہر دم از شوقت کہ بیان کتر نیست شوخی از تو در عاشق کہ حال کتر جد اندازم کہ ہاشم ہر زمان کتر گر مرا کشی چہ پاکلے از ہمہ ہیاک تر چون شود از خون من آن حلقہ قرہ کتر</p>

بود خاک آستانت از عیار غیر پاک | شد بر شست و سوا آب چشم کتون پاک

ریش بیرون ران کہ بہر پایوس مرکبت
شد جہاے بر سرہ خاک جامی خاک تر

شدمہ عید از شفق چون جام زرباز آشکا
چرخ باقدنگو نسالی کشد دہن بخون
تخم عشرت ز آب میر وید بجاک سیکد
تشد لب بزم ساقی جرعه برافشان
شیشہ صاف ارنباشد کو سفال و بیابان
حالی در بزم زندان از می و غیر خوش
یعنی از آب شفق گون جام زند حالی
تا شبے آرو چین فرخندہ ماہے در کنا
ایکہ داری دسترس تخمی درین مزاج کا
خشک شد کشت اسحاب لطف پار کیا
رند در آ شام را با این تخلصا چہ کا
مختب بہر خدا مارا بجا ل خود گدا

سرفرو بردن بدلق زہد جہاے تاجے

عید شد رو پاسے خم گبر و بظرت سر بر آر

ای ہانت لب لب ہان شیرین تر
ترسد بالب تولاف سخن طوطے را
در دل تنگ لبست پیچو شکر شیریت
کلاک تصویر اگر خود زنی از قند جود
نیشگر گرچہ ز ستر با قدم شیرین ست
جامی از وصف لبست کہ بشکیند چہ
خندہ شیرین سخن گفتن از ان شیرین
گرچہ بہت از ہمہ شیرین سخنان شیرین
لیکن دیدہ خونابہ نشان شیرین
صورتے از تو کشیدن نتوان شیرین
نیست از قند تو اسے سزودان شیرین
تکلفہ ناپید از آتشش زبان شیرین

<p>گنڈ گل چون خست خود را صنوبر برین آرد اورا کشت از غمت سر چکویم جرمہ جاست حق است بدستم ہر کہ بنید ساعد تو کش آن زلف از ہر جا ایجا تو اضع میکنم پیش سگانت</p>	<p>از ان دارد ز گل غنچہ دسے پر بریدش باغبان کا سحر با سحر ترا لعل آید آرسے حق بودم بدندان گیسر ز انگشت تیر کہ بس بیچ و تابست از کسر نشاید از فرودستان تکبر</p>
--	---

شدا زگرہ یرتن چون سو جاسے
 سنان در اشک همچون رشتہ د

<p>شد بر لفت دل شکستہ سیر صبر اندک غم فراوانست پیر من خم بادہ کمن بست رفتی از چشم و حاضرست خدا وعدہ بوسہ باد بان منگن بندہ جامی اگر کشد مشیت</p>	<p>رب سهل عالیہ کل اسیر اینچہ دارم من از قلیس و کثیر مستفیض ز فیض باطن پیر کہ نہ غائبم ز پیش ضعیب بر من حسنتہ کار تنگ گیر تحفہ جان مطلق خود پندیر</p>
---	--

نیست بر طبع نازک بہتان
 نکتہ تحفہ الفقیر حقیقہ

عزیزت انور چشمہ جهان بین جاست یا
 بنے نورماندہ چشمہ جهان بین کجاست یا

<p>خورشید او بیج کنگره کبریاست یار تا با برقیب مردم و از من جداست یار با من در نی مقام ندانم چراست یا کز چهره صبح دولت اهل حق است یا یارے نباشد اینک بر بنجد زرت یار</p>	<p>بزداک ره چوسایه فتادیم و همچنان دردی هست بدم هرتار موسی من یک جانک من جان مان مقام چون تیره شد ز ظلمت هجران ششم بود تو بوعده رسد ز رخه شد ز من</p>
--	---

جامی تو وصل خواستی از یار و اد فراق
گر عاشقی مخواند بجز آنکه خواست یار

<p>قاسم چون حلقه شذرین شک و خیارم بس دل من چون برده بسکین از انجازه از خیالش نیست جا چشم ارباب نظر سیم کو خامی مکن زین پیش لاف از حد می نمی از حلقه ساسه خویش انم بر سیم بر بالاسه زور نرم برام از غیر تر</p>	<p>حلقه ز باگوشه جا کرد ای سیمبر بسته زین خارات راه خلاص هر طرف انجمن که حلقه نبود گوش تو هرگز بی ز زینت آینه پیش بنا گوش تو گوش دانش برزان سگان از حلقه با خندم تو تا ترا ز دیده ام از حلقه بر بالای سیم</p>
---	---

نظر جامی را بویست حلقه خود گوش کن
گره بود در جز آن حلقه خود گوش کن

<p>دل صد پیر و جوان هست لیش تو سیم دین افتد نظرت زان نمیزی از پیکر</p>	<p>گرچه طفلی و مبتوت شکر آلود شیر به پتیر خودم ساز که باره سیم</p>
--	--

وای گرنہ مردگار شود ہمت پیر زیر پہلوی سن آن نرم تراید از پیر گر گنم بخود سے بر سن بیچارہ پیر نتوان نقش حفاستنت از لہر شیر	رہن اہل طریقت شد آن نازہ جون گر گنم بہر کوسے تو ز خار استر عذب عشق تو ام طور سہر در ہم زد چند گریم ز عمت گاہ گزین رشمہ در
--	--

جامی آمد بہر کوی تو جان برکت دست

گر چہ این تحفہ بودیش بگان تو حقیر

خامعہ بعد از محنت پیران ہر و منتظر خنیچہ دل چون دل غنیچہ است تا این سال داعیہ محنت دوری کہ بر دل بود اے خوش آن دم کار و زورش گریم کنار چون دل عاشق صفابر وہیں صوفی غبار شاہ گل زان کشاید ز بطرف چیا	گل بوشت خوش و زہر دوشتر و صلوات در بہاران غنچہ رادل فرم و خندان شاد میناید لالہ زارم عشرت سالم ہمیشہ آند و دارم کہ گریم در کنار کشتے دامن افشان از غبار غم کہ از بہاران آبانی میکند در جو سے کار آیتہ
--	--

آن سہی قدر کند بر مشہد جاسے گذر

بہر پاپوس سے از گل سر بر آرد سبزہ وار

دارم از اشک جگر گون جلد خون گنا سپیل چشم دجلہ یارم گر شو ما جز با کے قتادے بر نواب آباد بندہ گنا	بر کنار دجلہ دور از یار و محبوب از یار چون سواد دیدہ ہم در ما کند بعد از گر نبردی آن روی خیرم از کف زمام
--	--

<p>بزه پاک به چوسایه قستادیم و همچنان دردی حدت بهم برتار موی من یک جانک من جان مان مقام چون تیره شد ز ظلمت بجز آن ششم بود نته بوعده س نه رنج شد ز من</p>	<p>خورشید اوچ کناره کبریاست یار تا بار قیام بهمدم و از من جدا یار با من در نیمقام ندانم چراست یا که چهره صبح دولت اهل وفاست یا یارے نباشد اینک بر بنجد ز رست یار</p>
--	--

جامی تو وصل خواستی از یار و اد فراق
 گر ماستی بخواند کبسن آنکه خواست یا

<p>صفته را با گوشت چاکر ای سیمبر است این خجالات راه خلاص هر طرف آنچنان که حلقه بود گوش تو هرگز بی ز زینت استنگ پیش بنا گوش تو گوش دانش بر آن سگان از حلقه باشد هم تو تا ترا ز رویه ام از حلقه بر بالای سیم</p>	<p>قاسم چون حلقه شد زین شک و خیارم بس دل من چون برد مسکین از انجازه از خیالش نیست شا چشم ارباب نظر سیم کو خامی مکن پیش و لاف از حصار می نشی از حلقه ساسه خویش و عمر هر سیم بر بالاسه زر زیم درام از چشم تو</p>
---	---

نظم جامی را بوسیت حلقه و خود گوش کن
 گریه نبود در خزان حلقه خود گوش کن

<p>که هر طفلی و منوز من شکر آلوده شیم به پتیر خورم ساز که باره سیمین</p>	<p>دل صید پیر و جوان است عشق تو سیم دین افتد نظرت زین ندی از پنا</p>
---	---

<p>وای گرنہ مردو کار شود بہت پیر زیر پہلوی سن آن زخم ترا پدا ز پیر گر گنم بخود سے بر سن بیچارہ گیر توان نقش جفا سستت از لہجہ پیر</p>	<p>رہن اہل طریقت شد از تازہ جوان گر گنم بر سر کوسے قوز خار استر جذبہ عشق تو ام طور حسد بر ہم زد چند گریم ز عمت گاہ کزین رشتہ در</p>
<p>جامی آمد بیکوی تو جان بکعت دست گرچہ این تحفہ بود پیش بگمان تو حقیر</p>	
<p>فاعدہ بعد از محنت پیران چہ در نظر خنیچہ دل چون دل غنیچہ است تا این بہار داعیہ محنت دوری کہ بر دل بود اے خوش آن دم کار کرد خوش گرم در کنار چون دل عاشق صفا بردہ من صفا شاہ گل زان کشاید رخ برون جویا</p>	<p>گل بوشت خوش ز ہر دوشتر و صلابت در بہاران غنچہ رادل فرم و خندان شان میناید لالہ زارم عشرت سالگم چشم آرزو دارم کہ گیرم در کنار کشتے دامن افشان از غبار غم کہ از باران آب جانی میکند در جوسے کار آئینہ</p>
<p>آن سہی قدر کند بر مشہد جاسے گذر بہر پاپوس سے از گل سر بر آرد سبزہ وار</p>	
<p>دارم از شک جگر گون جلد چون کنا سیل چشم جلد یارم گر شو ما و جریبا کے فتادے بر خراب آباد لہجہ گنا</p>	<p>بر کنار دجلہ دور از یار و محبوب از یار چون سواد دیدہ ہم در ما کند بعد از گر نبردی آرزوی خیرم از کف زمام</p>

<p>این نوبت باغ داوختارستان سیداد لیک وقت کویح آمد بیدای ساربان بار هر دم از شوق سفر چون اشتران سرخ هوا</p>	<p>نیست جز ارباب دل اول رخ خارا و نگار تا بیک باشد دل از بغداد یا نم زیر بار میکنند بر روز دم قطره های خون قنطار</p>
---	--

<p>پشت خم کرد و چو گردون ناله را در بادیه گر شود با پارها سے دل برود جامی سوا</p>

<p>ای سحر و ترا سنبل مشکین بر سر بست سنبل نخبین شاه ریاحین لیکن تا ترا دیده ام از حسن جها سے به نیاز شاه دوران اگر این شکل شامل میزند هر شب هم فگند شعله بیا لیلین و بود سین دندان به تبسم نهار و ز پسین</p>	<p>عقلم از سر بر بودی دل و دین بر سر آمده کاکلت از شاه ریاحین بر سر سیکشم پیش تو سر چشم جهان بین بر سر تخت جاہت دید و فاسر تکلمین بر سر تا سحر مشعلم از مشعله بالین بر سر کاید آن خوشترم از خواندن یاسین بر سر</p>
--	--

<p>جامی این نظم بخوان تا فلک از بهر نثار دانهار یزدت از رشته پروین بر سر</p>
--

<p>خوشا گل گل دست از ناز میان حنین بر سر زیبای بی بالین سر نهاد و نگر غنا همانا لاله شمع جمع نوحیلان باغ آمد سمانیست پس مشکل کشاے اندر چین فنجین</p>	<p>بساط سبز زیر پا و چتر ناز و ن بر سر پے بیمار پر سش آمده سر و زمین بر سر که دارد شعله آتش میان انجمن بر سر کش آور دست شاخ گل طبع خوشتر بر سر</p>
--	--

<p>پے دقشک ستاوه سوسن چمن شیرین بر سناوه صحنہاے لعلین در عدل بر</p>	<p>ہفتہ سر فلندست م بر طرف جو گویا درخت گل زنازان سحر بہر قیج نوشتا</p>
<p>قوانی شیخ مرغان گو خمشن باشی و ربتان کہ جامی آمدست از جملہ دلطف سخن بر</p>	
<p>سیکنم بار و گر دیدہ بیدار تو باز کہ ترا چہرہ بود باز و مرادیدہ فراز ہبجو شمع ہنری نیست بخیر سوز و گداز زاہد بخیر از عشق محبہ اب نماز کہ نہم روی ادب پیش تو بر خاک نیاز ہر کہ ادراک حقیقت کند از حرف مجاز</p>	<p>لہذا بحد کہ بعد از سفر دور و دراز قرہ بر ہم نترحم پیش تو آری نہ خوش است ناشد از عشق تو سر شستہ کارم رسن با وجود خم ابروی تو اوم سے خواند لیک در شرع و قانیت سنا کہ از ان پے بوحید برد از الف قامت تو</p>
<p>جامی از شوق مقام تو نواسے کہ زند بہر عشاق رہ رہت بود سوسے مجاز</p>	
<p>دلہم زان فتنہ خون دیدہ خونیر کرا باشد حسین زلف دلاویر ترا اگر میل قتل ماست بر خیر زد و دآہ مشتاقان پر میر بود رنج محبت راحت آمیز</p>	<p>نظت فتنہ است لبہا فتنہ ایکن ولی آویختہ زلفت زہر موی و شکل قامت شدت شدت خلقت تو چشمی و بود و دود آفت چشم خوشم با محنت درد تو آرس</p>

آتشاید کرد در رویت نظر تیر	الامی ماہ تبریزی کی چون
	چو مولانا ست جامی ست عشقت تو بار خابہ رخشان سنس تبریز
ماندن از کار و جان طالب جانان کام طلب لب تنگ دہانان ہنوز مویہ کمان از عم موی میانان ہنوز لب نکشادہ بان فرود رسانان ہنوز کردی نایافتہ باد عنانان ہنوز تشنہ ریش مبتہ تیر زبانان ہنوز	پیر شدیم و بدل داغ جوانان ہنوز رشتہ دندان کشارندہ حرمان من تن شدہ موی و موگشتہ سفید دلم مردہ صد سالہ را فرودہ تو جان ہر خاک تو ام دست من بر کایت ہر لب سخن بستہ ام غنچہ دشاں ما چو خان
	جامی اگر چه نماز نظم ترار و سنتے سخنہ طبع تو اندسہ میانان ہنوز
یاد کن از برگ زیر عمر دست و زینہ ز اب پیوین کہ کرد بر سر نہ کسب ہر میکنند آہنگ لیکت تیغ آہنگ خسگان باغ دارند انتظار سحر سے ہند در راہ شان مرز غلہ رستیز باد عمر سروران کوہ و بیادین زینہ	از خزان برگ زن نیران ای گلچہرہ شد ز افشان نش میانک بسیار باغ شد بزرگ اکنون ہم خوش سنگان سبز و موقوف بہار آمد زیر گل سبے ہر گل راحت کہ گلشن ادستان زابت سر و ماند از آد آسبے کہ گلہار اسبے

	زودخواہ بود کار و خار بہر اہل راز	
<p>تو مرغ زریں کے از دام دیو و دگریز سیکے بگوشش ز ہمتان بدگیز کہ ذکر اب کن از گفت گوی بدگیز اگر صفای دسے داری از حد گیز بہ محنت دوسہ روز از عم ابد گیز نہ بر قبول کن اقبال فی زرد گیز</p>		<p>دل از قید حریفان سبے خرد بگریز قبول صحبت نیکان اگر نہ بارے بست نیاید عشق ای پسر ترا این صفت گر کین ز حد تابی ز اہل صفت مدہ براحت فانی حیات باستی را چو نیست ناصیحتہ در قبول درویشان</p>
	<p>خمیر مایہ ہرنیک بد توئی جامے خلاصی از ہمد سے بایت ز خود بگریز</p>	
<p>خندیدہ باغ چشم من از گریہ ہنوز باشند آہ سر و منش صد خطر ہنوز چون آن نہال تازہ نیامد میر ہنوز زان سر و گلزار نزارم خبر ہنوز دستکشان کرد بلب تان گذر ہنوز چشم و چراغ ہر دو صادم نظر ہنوز جامی چو لاله زرقی خون ہنوز</p>		<p>آمد بہار و گلرخ من در غم ہنوز شاخ شکوفہ از خطر وے بخت لیک آمد بہ درخت گل اما چو نماندہ از سر و گل چہ سو خبر گفتیم کہ من با یاد بوی کہیت چو آن نرسیدہ گل کشت نظر لالہ ز نرس کہ غایب است خاکت بعبش خندہ زمان ہنوز</p>

<p>یاد باوت که زمن یاد نکردی هرگز کردم آباد بصد خون جگر خانه چشم گوشت امی سمیر از حلقه زر گشت گران بارها از لب خود عشوه شیرین داد یافتی بر سر من منصب چاهی لیکن حسن ارشاد بین بسکه در اطوار سلوک</p>	<p>دل ناشاد مرا شاد نکردی هرگز جادوین منزل آباد نکردی هرگز یا تو خود گوش به فریاد نکردی هرگز فکر جان کندن فریاد نکردی هرگز کار بر قاعده داد نکردی هرگز جز بحسن خودم ارشاد نکردی هرگز</p>
<p>بند و جامی نکند از تو جز این آزادی که ز بند خودش آزاد نکردی هرگز</p>	
<p>فرمان بگذردی سر و سرافراز باز هم چشم مستت را که با من زعم گفتمی مسوزان پیمانست رقیب کشته شد احمق شد منازد بی تو ما را هیچ چاره چو پر یکشا و مرغ جان پرویز</p>	<p>چو سایه سرور از یاد در انداز کند صد ناز پیش از بهر کینان که آتش شمع را گویند مگذا خوش است احمق را سهل ز آغاز بیایم چو پارگان را چاره ساز بام قصر شیرین کرد پرواز</p>
<p>جدامانند ز تو جاسمے تنالید ز کشته بر نیاید هرگز آواز</p>	
<p>تیر مژه تنها دل آنگس یسند از</p>	<p>زین پیش میان دل و جان جنگ نیست</p>

<p>وقت غم و در دست دل امی مایه عشرت سختی دل خویش گوی پیش رفیقان بر عارض چون کسیم میفر خط مشکین پرخیزد به قانون نبود ناله زارم من ستم از آفت خود دست خود است</p>	<p>ره جانب این نمکده تنگ منیداز در حلقه مرغان حرم سنگ منیداز در آئینه صاف دلان رنگ منیداز چنگ تو ام از چنگ خون چنگ منیداز در کوزه دگر خرمی گل رنگ منیداز</p>
<p>جامی بقدرش شعر ترا راست شد آهنگ این ز فرم شوق ز آهنگ منیداز</p>	
<p>رفتی و من ملازم این منزل منون رانری چو برق محل خود گرم من بگست چون زمام سر رشته حیات ای کشته دل ز تیغ جفای تو ام و غم من مرغ نیم بسلم از شوق تیغ تو ز سود جسم غرقه بخون زیر خاک و غم</p>	<p>ز اب قره بکوی تو پا در گل منون در گریه و فغان ز لب محلم منون دست از دواں محل تو بگلم منون با من بول مباش که من بگلم منون تو تیغ ناکشیده بزم منون مستغرق مشایبه قاتلم منون</p>
<p>جامی نهاد چشم بطاق فر از خویش یعنی به شکل ابرو سے تو ما لکم منون</p>	
<p>دیدم خرد خاک درت خواب نه منیدرگز چشم قلاب تو به کشتش خاطر ما</p>	<p>تشنه در واقعه خراب نه منیدرگز چون خم زلفت تو قلاب نه منیدرگز</p>

<p>بہر زمان دل لہنگ کو تو مشتاق ستا ہر کہ در کو تو پہلو بسر خاک نند دو من گرشب از نیسان ہون بند تو رعایت کہ دل از سجدہ آبرو تو دہ</p>	<p>سیر سے از صحبت اجاب نہ بنید ہرگز راحت از بستر سخبات بنید ہرگز خانہ ام پر تو متباب نہ بنید ہرگز عابد شہر بہ محراب نہ بنید ہرگز</p>
<p>جامی آن صوفی صافیت کہ با یاد لب خرقہ خردین سے ناب نہ بسند ہرگز</p>	
<p>ز ہی مہر از رفت شرمندہ نیز ز دست عشق تو دوار کہ خوام مکن بے سوجے مارا گنگا گذشتی و بعد ناز و کرشمہ چو خوش آباد شد کوی خیاب کمر ہلاک جان من شد</p>	<p>ز خیل عشق تو سلطان سپہ نیز کہ دارد داغ عشقت باوشہ نیز چو کشتن تیوانی بے گنہ نیز نکردی سوسنا قان نگہ نیز فدائیش باو مسی خالقہ نیز خدارا بر شکن طرف کلا نیز</p>
<p>قدم کے می نہی بر چشم چامے کہ کمتر در ریش از خاک رہ نیز</p>	
<p>درین رہ خضر عبت ہم ہم سب حریت کنج حلو تمانہ فطر طراز آستین دلق تجرید</p>	<p>حریم نیستے منزل گم سب دل ہشیار و جان گم سب و ما تو قیقی الا باللہم بس</p>

چرامت کشم بہر چراغی	فروغ مجلس از شمع بہم نہیں
مراگرد دولت شاہنشہی نیست	فراغ از دولت شاہنشہم نہیں
زیردن گر لباس تو پونیت	جلکبتہ ز خون تہ در تہم نہیں

پو جامی گرتہ کوتہ آستینم
زشت سفار دست کو تہم نہیں

عید شد ہر کس یاری عیدنی دار وہو	عید ماو عیدی ماویدن رومی تو بس
عید مردم دیدن بر عید ماویدار تو	ہمچو عید ما مبارک نیست عید ہمچو کس
عیدق با چون دشنت شد آخر اجمی رشید	ہمچو صبح از مرد دل با ما بر آدر کینفس
ما اسیر ہر دو خلق محرم ہر دم وصال	زاع با کل ہمدم و بلبل گرفتار قفس
سوخت جان من اگر آہی کشم معذرت	دو دخیل و لاجرم ہر جانند آتش نجس
پڑہ گفتی افکنم بس روز عید از پیش رخ	عید آن وعدہ زدیگر منہنگش نہیں

میرسد فریاد جامی بے رخت ہر شبناہ
اسے مر نامہربان روز بفرما دوش برش

گر دمی ہر دم نمائی چہ کند کس	در چشم تر ہم نمائے چہ کند کس
آئی بریم آندم کہ شوی از ہر فارغ	آن نخطہ اگر نیز نیائی چہ کند کس
ہر روز جدا از تو کشم خشت در و	گرد پر کشد روز ویدائی چہ کند کس
چون زلفت تو بردا من گل عالیہ سایہ	از نیل تر عالیہ سائی چہ کند کس

گر صبر هم از دل بر بانی چه کند کس زان خوان گرم غیر گدائی چه کند کس	هوش از بر بانی و خرد صبر توان کرد جامی اگر آن شوخ نهد مائده وصل
گفتی که خدر کن ز بلا چون تو بلا جوی سر تا قدم آشوب و بلائی چه کند کس	
نالاه من شنوا از زمره چنگ مپرس موجب ناله مرغان شباهنگ مپرس سبب این نکره دیگر از دهن تنگ مپرس سبب بزم نشین را از صف چنگ مپرس قصه نام بگو قاعده تنگ مپرس قطع این مرحله از بارگه لنگ مپرس	جام لعلش نکره از باده گلرنگ مپرس جلوه شام گل بن سحر از حجاز ناز تنگستان ترا کام دل اندر غیب است عاشق کام طلب را ز عم دور و مگو نام من مایه تنگست بجائی که منم با دو پایان نتواند ره عشق سپرد
جامی امید وصال حرم آر هست ترا راه می بین و قدم مین و فزونگ مپرس	
کاروان چون شردان شربت نریا در چون زید بآب از مرغ مسکین نفس از گل آس گل در در تنگ رخا رخا تو مرا جانی و بجان بر نمی آید نفس از همش بگسختی با و پرو بال گس	رفت عقل و صبر هوش ابرو کن از خاک تا بود جان در تن از دو عارض خالیت از دم شوق تو غیر دوزدلت مهر قیب کین نفس خاسم بر آرم لیک بے تو چون کنم چون تم گو بود اندر ضعف تا غنکبوت

گر تو فریاد من از ضعف نتواند رسید / اس کے ہمہ فریادم از تو تو بفریادم رسید

بر درش خرمی نوشتم از کمال ضعف دل

گر بود در خانہ کسب جامی ہمین بکیرت بس

ای باد صبح آن گل سیراب را بپرس از مال کرده ایم چو دریا نہ گری چشم کو تہ کنم حدیث ز زندان پاکباز احباب از فرقتش از دیده نوریت دل را بدین سجد و کنان پیش ابرویش جان کز تم رسید ز نوشتن بدیش سجد	وان ماہ شب در جہانتاب را بپرس آن وز تاب گوہر سیراب را بپرس یا در دفع و عہدہ قلاب را بپرس آن نور بخشیدہ احباب را بپرس آن بیت پرست گوشتہ محراب را بپرس از حال طوطی آن شکر تاب را بپرس
--	--

جامی خواب بد کہ مہ در کنار او ست

تصیر خواب عاشق بہ خواب را بپرس

آن دو تیغ را جامع آیات زیبائی شناس حال عاک سینه کاہ ز خرقہ میدارم نہان پاس انفاس ست میگوم طریق راہ عشق مزاج عمر مرشد گوئی وقت درو گر نبائی تو بہ دیران شد بجز لنگر کہ ست بالباس فقر ناید خلعت شاہی در دست	خوب رویان کردہ ز اینجا آیت حسن و قبحا عاشق تو ہم گفت ازین پس چہ پیغم در کجا جان شد از اہلانی کاین نفس داشت با کز خیال ابرویت خم گشت تپت چمن دشت محکم از خشت مہ خم و قدر عیشم را سا بشست با شد جامہ نمی طلہ نمی پلا
--	---

	کم شنو آوازه طاس فلک جامی که بود آن سر سوانی کنعانیان ز اواز طاس	
<p>سهرت بیچد ز خط این دایره زنگارش سایه بر بام فلک می ننگند دیوارش وای من گرفتار بگردن خمارش کار مایافت کشا و از گره زنگارش سر آن کار زانسته مکن انگارش نقد انقاس غریب است غیبت وارش که ز خونابه دل لعل بود منقارش بود آن حسن و الطف سمانی زنگارش</p>		<p>گردش جام که زد وضع از لب پیکارش سرمه و در نیانه که از رفعت وقت نسبت وجه من محمود ز خیر این دل کمن بنده بر مقام که در اطوار سلوک خیرستان طلبید هر چه کند باوه فروش گسل بکنیس از صحبت عیسی انفسان طبع گویا که من آن طوطی شکنت جامی اشعار لا وزیر تو خدستی نفیس</p>
	همه قافله بند روان کن که رسد شرف مهر قبول از ملک التجارش	
<p>بماناد در جفا کار که نوشتی لوح علمیش بترنم نکره کن جفا میان هر دو پیش درست از لب سلامی تا کم نمی الحال پیش رد آن میل خون ز جوحد و کما تقوی پیش بود آن حلقه در تنگی خزون از حلقه پیش</p>		<p>رخت گز خط مشکین مین صفی همیشه فتاد اندر کشاکش دل از چشم دایره دوست تساع جان همجواری ز من گز خود نمی آبی بنم حکم فتح الباب اشک تارقم نبرد گر کرد میانگ گشود چون هم خود حلقه</p>

اجازت ده خدا را تا بپوشم بهر بزمش	لب هر سلیمانست و برده دادم عظم خطا
	<p>نمادی پایجوی عاشقی جامی ز مهر بگذر زمر و مکر است آنکس که از کشتن بودش</p>
<p>سیل و ماه را کردی هم آنخوش سنتش در دیده جا کردم تو در گوش چنان لعلی که از جان می برده باش که کردی لعل شیرین را فراموش بلو لعل را گیر که خاموش از آن خونیک در دل نیز در جوش</p>	<p>نمادی لعل رنجان بناگوش در اشکم شد از عکس نسبت لعل ترا از هر طرف در گوش لعلیت چه بودی کو بکن لعل تو در پی زلعلت گر کنم در یوزه کامی مرا بر هر قره لعلیت آنا</p>
	<p>زلعلش چون تدری رنگ جامی ز خون دل شراب لعل مینوش</p>
<p>بهر عقل و صبر و دین میر سپاه سازش تا برسد بکلام دل از قره را سازش تا از سواد چشم خود چتر سپاه سازش یا در تو بگذرد میل مایه آه سازش گفتم اگر بسوزد آفتاب سپاه سازش من رگ جان ز تن کشم رشته چاه سازش</p>	<p>رو چونند بکشت عشق تو شاه سازش دل که بسینه گشت خون از غم پایوس تو سوخت ز تاب خورشید کاش برید چاه سازش خواتم اگر دمی ز غم بی تو به عشرت و طرب چون بصفت تعالی تو از پی سجد سرم از چه بیم اگر در زلفت آیم آن زلفن</p>

<p>بر سر جامی از روی تیغ و شمشیر گشته تیغ دیگر برین که تا عندر گناه سازش</p>	<p>که جمله شیخ تراش آمدند و شیخ فرودش تشی دین و خرد خالی از بصیرت و هوش نه در درون و از شعله محبت جوش که کاش ازین بزیان دتر شود خاموش ز بار سه تود غیر و روگردن و گوش ز سر زرق ریاضیگان ازرق پوش</p>	<p>تغمان ز ابلیسین خزان بیدم و گوش شوند هر سه دور که مرید نادانی نه بر برون نمی از لونه هدایت نور گهی که در سخن آید هوس کند ساح در گمخوش شود حاصل مراقبه اش بگاید از خدا یا مدام جامی را</p>
<p>بگوش هوش رسان از حریم میکرده اش صدای بجزهستان بانگ نوشانش</p>	<p>نیست جز زرق ریاقا عده هلاک نه ز آغاز و قوفت و نه از انجامش میکنند رودل خاص قبول عاش که نند طائر ز خنده مادر و دانش می برود روح قدس فیض حیات از جامش نام کس نیست بدون از ورق اش می شمارد خرد از دایره انعامش</p>	<p>شیخ خود بین که با سلام بر آمد پیش خوش را واقف اسرار شناسد لیکن جز قبول دل عاش نبود کام و دام تزویر نهاد دست خدا یا پیش جنداپیر خرابات که در مجلس او نش گرچه از حاصل خود و دفتر ایام شبست هر که بر نعمت او شکر نگوید جامی</p>

<p>خون غلطان بناؤں کے چشم مست تماش بیفتان کہ او بارہن از دامن اقباش کہ نیم خویش را در طرفیل سور پاش کہ ندیم در میان نامہ خود را بر پر و پاش کہ جاوہل کند جان پدیران کہن سانش نشاید تم آن بجان بغیر از دانه ماش</p>	<p>جرمان میرود آن شوخ و صیدان بی باش زمین انکشان گنہ گشت بشاب کے اصبا از چو مور کشہ ام از ضعف کہ آن قوت ختم شرم ہے از موسی زارتر کو نامہ بر مرغی جوان شوخ و خود کاست با ز خویش در خط لورستہ ری نیست گرد چشمہ جوان</p>
---	--

<p>بجوں دیدہ صورت نسبت شرح حال خود جامی کہ می گوید بان سلطان خوبان صورت ماش</p>
--

<p>تا لطیف دیگران نکام از دیدار خویش روی حرمان آورم در گوشہ او باز خویش چون کتم پیش کم گویم قصہ و شوار خویش چون سگاتم جامی در سایہ دیوار خویش ناکیم سور برائے گرمی بازار خویش تا وہم بکیم بدون درد افکار خویش</p>	<p>ہر دم ایم پرورت با دیدہ خون باز خویش تاکہ ازین بخت بی اقبال ناویدہ رخت دیدتہ شوار ناویدن از ان دشوار تر بزم وصلت جا پاکست من ایشان تم امی ز سوز عاشقان حسن تر بازار گرم از خندنگ خود چونی سوار خماکن سیدم</p>
--	---

<p>کار جامی عشق خوبانست ہر سو عالمے در پے انکار داد او ہمنان در کار خویش</p>

<p>دلا طارم زندان در و کش می باش ہر چہ میرسد از صاف در و خوش می باش</p>
--

مکن تعلق خاطر عشق صفحہ دہر خواب سادہ غداران کج کلاہم من دو کون نظر من یکے شدای خواہ چہ عم ز منتقصت صورت اہل معنی را نم ز جام می امی شیخ غرق آب حیات	جریدہ وارہی زمی سادہ و شرمیہ روا ادیب تو در شغل ریش و فیش میباش تو در شمار سہ چار پنج و شش میباش چو جان زردم بود گوش از جس میباش تو مائدہ خشک زبان لب از عطش میباش
---	--

خلاصی از خود و از خلق پایدت جامی
ز جام پیر خسرا بات جرعه کش می باش

بمائی رخ و زنگ می خانہ چین باش با ما بدل جان مکن آجان جان صلح پیوستہ جفا خوش نبود بلکہ فائز چون من تو شدم بسکہ بدل نقش تو بستم مایتم و ہمین عاشقی ولذت دیدار ای سوخته صدرہ دلم از داغ جدائی	یاروی چنان ماہمہ رو زمین باش دل برو و جان نیز کون سپردین بلش کہ بر سر کمر آگے در پی کین باش تو اہی تو جدانشوز من و خواہ ترین باش زاہد تو برد در طلب خلد برین باش با عاشق دل سوخته خود بہ ازین باش
--	--

جامی قدم از تحت جم و مسند جمشید
بر تر نہ دور کوے تہان خاک نشین باش

قلاش و شرم می ای در وقت آن قلاش طلوبی ز قدر خود تحمل ماندہ صنوبر با بگل	کو باخت دین دل در عشق آن قلاش سرد بغایت معتدل با لا خوش و رفتار خوش
--	--

صوفی و نشان بخت صافی و لان در دست ساقی ز میکسود او جان مطرب یکسو کردش اقتاده در چین خطا سکین غریبی از جانش من یک دنیا و از گرم نوبت حایرین و ششش	مستندنی جام سبوت لب سگین او زان لب بیان عاشقان بر حدی در بیان می نیم آن لفت و تبار طرب و لیش خالی را خوش آنکه خواهم زان صمغ بوسه بزنسکیرم
---	--

جامی صلاهی باده ده که هر چه گوئی باده به
بر سر سیوی باده نه تا چند ازین دستارش

بهر خط تو شد مهر نامه عملش چو داد باده ازین جام ساقی ازین که عقل خنده نزد پرورداری ایش کجا رسد زخم چشم عاشقان خللش گشاید پیاله ز جیب صراحی از لعلش بس اینک که یافته ام همچو عمری بدش	و دم که شوق لبست و او شربت ایش چه جای طعن دم را بستی از لب تو که ام شیفته دل ز کند زلف تو لبست چو شک اساس خفا محکم است از ان لب خوشامرقع صوفی که محنت مردم اگر چه در همه عمرش بدیل نیافته ام
---	---

چو راند جامی از ان چشم آهوانه سخن
سرود بزم غزالان مست شد غزلش

کاش موی بچشم از زلف چون بجز خوش شیره جاساک شیرین و ایله با شیر خوش پیش رویت بزین زد خارمه که در خوش	ز ان میان کم کرده سر رشته تدبیر خوش ده چه شیرینیت لعلت گوئی آینه است نقش بند چین که در تراز صورت می نکاشت
---	---

تیرت آمد بر دل و من نیم کشته منتظر بدم یاران تو خوش در عشرت آباد و صفا خوایم عمرت بگویم عذر تقصیر و وفا	مانده ام باشد که آبی از قفای تیر خویش مانده من تنهادین عنجان و لگیر خویش همچنان شمر منده ام پیش تو از تقصیر خویش
---	--

بنده جامی پر شد همچون غلامان پرورش
حی ای شاه جوانان بر غلام سر خویش

من بیدل جو خواهم داو جان بید ویدارش ز دیده در روش جا کرده محل در درون چه قدرست آن تعالی ای که خواهم دید و آرا نه دل دارم بدست اکنون نه بسکین سکن نشد چون گل خوش لبکین بد آن آب میگردد تو و گلزار خویش باغبان باد سر کوی	مدو کن آجل تازار میرم ز پر دیوارش هنوز مابین نیم ترسم که بنید چشم انبشارش کم خاک و آفتاب است که بهیم لطف خورش که او با کافران سنگدل افند سر کارش که ما پندور این دولت که شود بجز جبارش که آب رو صد گلزاری بخشد حسن خورش
--	--

چو مرغان خزان دیده لبان بست از سخن جامی
کجا آن عتیقه خندان که باز آرد به گفتارش

دل من که بس سنبلا بهمیش شب تیره هر کس فکری من خوش آن مه که یک زده حسندیم بره چند سایم رخ آباد بود	ز عشق تو در صد بلا بهمیش در آن نعم که فردا کجا بهمیش نباشد اگر سالها بهمیش که در در بران پشت پاهمیش
--	--

<p>دل از روی نگداستن شکل رقیبانم از وسع جدا ساختند</p>	<p>که شکلی عجب دلربا بینمش خدا پاکر ایشان جدا بینمش</p>
<p>از ان گشت بیگانه جامی ز خویش که باورد عشق آشنا بینمش</p>	
<p>سپیدام که شد از خانه غم حاش چو کند جامه زتن جامه خانه را از خست چو برگ گل که بود در گلاب خانه نشست تمش چو نقره خام و هزار مفلس دعوی مراسم چشم و بد و ناخن چشم آرام نکاست استره کیو پیام خود ز سرش</p>	<p>نهرار دل شده خاک ره بهر گامش قروغ صبح دگر از صفا اندامش بگرم خانه عرق به عذار گلغاش گرفته کیسه بکینه بهر نقره خامش چه جا آنکه بود زیر ناخن آرامش شد این ز سخت و کسک سنگ تاش</p>
<p>رقیب کو مکتاز که جاسی مبدل ز چشم اشک نشان و او سیم جامش</p>	
<p>چون بخوار می آستی را غما خرم از کوی آبرویم تاز خاک با پی تست آبر ناز باقو وصل ما همین باشد که از تیغ جفا چون بشکل ابرو تست استخوان سلویم تا زنت در صفا اینی سید از خلق</p>	<p>کاشکے با رم نسید از اول سکو خوش کش نه بینم در همه عالم آب و کو خوش خون بازی آینه می بنجاک کو خوش کرده ام پوسته دل را مجادری سکو خوش بر نسید ارم سر از آئینه زانوی خوش</p>

اگر نه چون سگ میانست باشد اندر لاغری | بکسلا نم رشتند جان ازین چون سگ خویش

قتل جامی غمزه را فرمان بدست خود مکن
رحمت او دوردار از ساعد و بازو خویش

چند روزم چراغ از علم آه خویش | بزم مراده فرغ از رخ چون ماه خویش
بے روی از حد گذشت تیغ سیاهکش | در دسر عاشقان دور کن از راه خویش
هر که بیم دیانت ختم کشاید چو ہے | میل کشم دیده اش از الفت آه خویش
شیخ سخن خیز یافت ذوق شراب صبح | ساخت دعا قبح درد سحر گاه خویش
ذکر قدرت در چمن رفت بانگ بلند | هر دو خجالت کشید از قدر کوتاه خویش
دل ز سجود دورت مرتبه قرب یافت | بنده ز خدمت شود خاصگی شاه خویش

ردی نکوی تو خواست جامی بیدل مدار
دور ازین خاک در رو نکو خواه خویش

ما کے گشم لہو موہ حرمان نہ بخت خویش | نرم کسی کہ بر دیہنجانہ زخت خویش
برفق کرد درد نہ خاک درت خوشم | ہمشید و تاج او و سلیمان تخت خویش
گل نیست این شاخ در حقان کہ آتش است | کش باغبان ز رشک ز دور دور خویش
دایم بار شیشہ و خوبان بھگ ما | در پر گرفته سنگ زد لہامی تخت خویش
تشریف خرقة زاہد بہ بخت را دہند | رسوا عشق و ہیرین لخت تخت خویش
بنہای لب کہ صاحب تسبیح و طلیسان | در دہ نقل بادہ کند زخت و پخت خویش

<p>جامی شہر عشق مشور ہمنون مسا ما آرزو دایم درین شہر نعت خویش</p>	
<p>آرزو دارم کہ گرم خاک راہ سنش آرد آن کا ز بردن شمشیر ستر و سوز کے بعد آسوی من بنید چو سدا دروغ خواستم گویم لباس از برگ گل می باش ہر گز نسیم قبا پوشید بیوش او تم ای صبا یا او عدت سعاد آہم بگو</p>	<p>لیک می ترسم ز من گردی سدا سنش ای بسا خون مسلمانان شد گردش گوشہ چشمے گرافد ناگمان سوز سنش باز تر سیدم کہ از ازار ان نازک سنش و ای می بینم یکہ بینم با تر پیر سنش تا شود سوز درون در ہندان رو سنش</p>
<p>شاید آن بد خو کندر جسے خدا را ای اجل ریز خون جامی در خاک آن کو نکلش</p>	
<p>من خیال تو شبہا کنج خانہ خویش بمخون ہی طیم از نالہا خود شب خیال خام تو بردل من صغیف بنجاک ز چشم سخت دلان در دار عارض دل شمن بقاعدہ ہمت آید ای و اعظ خوشم شعلہ من آہ آتشین ہمہ شب براستانہ تو خاک شد سر جامی</p>	<p>سرود بخودی وہ آہ عاشقانہ خویش کسے نکر دو چوں قص بر ترانہ خویش چنانکہ دانہ کشد مور سو خانہ خویش بسنگ خارہ کمن ضایع آب از خویش من و فسوں محبت تو و فسانہ خویش مراجو شمع سر کہت بازمانہ خویش جدی کشتی قدم از خاک استانہ خویش</p>

آن سفر کرده که جان رفت مراد از ترش نارنجی که کنون خواسته از مسند ناز گرچه از رفتن او میروم صبر و تنگیب میرا پا و پیرا نفس سرد مرا مانده دایسته گل بلبل غافل و بی باغ چون بمرم بسر راه ویم دفن کنید	هست نای که نیاورد بمن کس خبرش چون بود طاقت ریخ زره و تاب سفرش هر کجا رفت خدا یا به سلامت برش که مباد آرد آسبب به گلبرگ ترش عاریت کاش تو اتم ستمن بال و پرش که چو آید بسر خاک من افتد گذرش
---	--

شد چنان زار ز غمهاے جداے جامی
که نذر دست کس هرگز ازین راز ترش

سرم کاش بودی خاک ترا بجان داوون اگر کردیم تقصیر منه بر زاهد ایدل تمت عشق هنوز از باوه شب مگر گشت شتم شد روشن از روشن بدینسان بشکل او لجال خویش خواهم	گر گشته لکد کوب سپاهش کنون ستمیم از جان غنر خواهش که می بینم از نیابی گناهش و گرنه چیت خواج چاشنگاهش که روزم تیر از زلف سیاهش رقیبان بر شکن طون کلاش
---	---

چه شد گر کرد جامی دعوی عشق
دو چشم خون نشان اینک گویش

آن قبای نیلگون بنید درین برش بجو شاخ گل که باشد خلعت نیل و برش

<p>کاینچنین باشد لبهاست تالی و زخمش باغ پرگزه جو و سائیم بر خاک درش بهای جان ما اگر بنیم یار دیگرش هیچک سوز زردن من تباعد باورش رونگر دامد اگر شمشیر بار و بر سرش</p>	<p>در کبودی فلک نسیان می میدانش جان فدایت باوای دربان می فاش یکمیشن زیدیم عقل و دین دل بر باد نشد سوختم شهباسی چون شمع پیش او عاشق ثابت قدم آنکس بود که گوی و</p>
---	---

سخت جامی ز آتش جبر و بر آید سالها
 به پیمان بوسه و فامی آید از تما کسترش

<p>سوی چو من گدائی شکل فتد کجاست این بس مرا که بنیم از دور گاه کجاست بر هر زمین که باشد آید شد سیاهش که خون بیدار آن پرده شده گیاهش صد گونه سهر خروئی از نامه سیاهش چون باد شاه ظالم پروا داد خواهش</p>	<p>شونجی که تا چه اران بوسنده کجاست من کیستم که خواهم بپلوی او نشینم فرسوده قالب من هموار خاک بادا در گلستان خوبی برگ و فامجوید هر کس بهر آن خط مبرود شد مجشر من را خود چه خواهم زان که برگزینشیت</p>
--	--

جامی ز گوی هستی برست رخت گونی
 که هیچ سونیا مددیگر قفان و آهش

<p>وز همه غمهای دل خط امان منجوش نقش آن حال و خواب جز نشان منجوش</p>	<p>نامه که جانان رسد تو بید جان منجوش نقطه حریفی که می آید دران نامه چشم</p>
---	---

<p>بر میا طن ز دیده من خوشی و ان میخواستش گاه خواندن مرهم داغ تهنان میخواستش یک زمان میبوسم آنرا یک زمان میخواستش جای آن دارم اگر گریه کنان میخواستش</p>	<p>مردمان هر دم بخون دل سوادش کشند چون پرست آن نکره از مرهم پی داغ نمان سوزن جان دل من شدند از صبر زان میدی ابوی ازان برگ گل خندان</p>
<p>دوستان گویند جامی نامه خواندن تا بکے در دجان حرز ایمان ست ازان میخواستش</p>	
<p>ای ناصدا ترس ترس از خدا خویش گر بنیدار و تو نماند بجای خویش از پرده پادیده من خاک پای خویش بیکتای سبخش زلف دو تا خویش بسیل جو گل ندید قناد از نوای خویش تا دیده ام سگان ترا آشنای خویش</p>	<p>گشتی مرا ز بجرخ جانفروای خویش زاهد که جا بگوشه محراب می کند هیفت است بر زمین گفت پا تو ز شر کن کوه قناد رشتت عمر خداے را دو د از روح تو مانند لم بے سرو عشق از خویش آشنایم میگانه گشته ام</p>
<p>تو بادشاه حسنی جامی گداے تو اے بادشاه مرتعی بر گدای خویش</p>	
<p>بدست شانه و در طره معبر خویش کبر نه کرده ام از خون و میره ساغر خویش نمود عاقبت آن تلاشخت گدای خویش</p>	<p>مرا آئینه راه در صفا بر این خویش نبرده ام بی لعل دست بکب تو رقیب گفت ترا بر گهر شناخته ام</p>

بچار باش عرت چو راه نیست مرا لر آن پری گذردنی المثل برده قوس چو هست پایه واعظ چو هست او پست	بر آستان نزلت سها ده ام سرخوش فرشته فرس کند زیر پای او پرخوش از آن چه سود که سازد بلند منزه خوش
بجوم عشق تو دیوانه ساخت جامی را شکست کلک بر آتش نهاد دفتر خوش	
هر که روزی در نظر آن سگ کلنگ آید سینه پر شد عاشق دلخسته را از درد و غم در پیش صد ستمین بادل چون سنگ خاک پیستان آن ترکان غمزه تیغ نشوخی را	گلشن فردوس اگر نبشند از تو خاک آیدش آه اگر درود در سینه تنگ آیدش کاش نخواد مبادا پاک در سنگ آیدش اگر نه در دل هر زمان از دیشبه جنگ آیدش
هر که آویزد چو جامی جنگ زتراک عشق عاقبت سر رشته مقصود در جنگ آیدش	
کسی کافند نظر بر شکل آنسر و قبا پوشش بلای جان من شد یاد آن بدخوی دغم ز دور آن لب سبزی میزند نزدیک شری خیالش باز دیده جاوردل میکنم شبها ز رشک ناله می میرم که من در گوشه تنها ماره نه که در گویش نمم پیلو پیلوار	ز سینه صدر زدل طاق از جان هوشش چه سازم چاره که ز خاطر کنم بکیم فراموشش که گیرد سبزه نوره نرسد که در چشمه زوشش نخواهم مردمان دیده را خفتن با غوشش همی سوزم بدایع بجا و جا کرده در گوشش ز قیاس سیدل خوش شسته دهن دوشش

<p>نمودی رخ مکن منع از سرود شوق جامی را جو بلبل جلوه گل دیدم توان ساخت خاموش</p>	
<p>نماز کجا میرسی ای سرود قبا پوش من لذت دیدار چه دادم که مهجورت هر چند برون نیستی از خاطر تنگم در گوش تو یک نکته زینت سپاه گویم سخن با تو اگر پسند که گردد خواهی که خدا در دو جهان با تو در</p>	<p>ورد که قوی آنی و من میردم از پویش از دور ندیده فتم آشفته و بدپوش پیش آس که چون جان کش شک در پویش گفتن نتوانم مگر آن حال بنا گوش بر طبع لطیف تو همین محله فرابویش ز شمار تو در باس دل خسته دلان کویش</p>
<p>جامی ز خرابات غرض با ده عشقت خواهی ز سب و درکش و خواهی توجیح نوش</p>	
<p>بوفایا ز اخین بر چرم و شکین دل اختر فزنده فاسی ماه هر مجلس مشو پای بر جا بچو مردم در هوای قد تو دانه خال تو ام بر رو گندم گون بست ساربان چون محل لیلی ز می بزبان بود خدر در بر بیکارم اقامت آرزوست بے پیران دل بر جامی از حسن تبانا</p>	<p>در و مندان تو نم از حال ما غافل میباش آفتاب بنروالی شمع بر محفل میباش هر زمان چون شاخ گل سوز گریا بل میباش گوهر از خرمن هستی جوی حاصل میباش سخ مجنون که توان کاندریه تحمل میباش ای اجل سعرت مکن اعراب تحمل میباش بیش ازین حیران شده در نقش دل میباش</p>

<p>بآستان ارادت شمع سیر اخلاص ز دوری توبه نزدیکی قریب خلاص لشکار پیشه نزار و ز صید خوف خلاص ار آنسگ اگر غلبه مے خورد و غواص</p>	<p>چرخت نیرت که با بیم و بی بجاوت ناز دعای مردن تو می کنم مگر یا بکم ترا ز قبل سیر کنند خویش چه باک بجیست و جوی تو در خون نشست دم چشم</p>
<p>در شوق یاد رخسار بس کن تیرای جامی کزین سرود پوزیره بر فلک رقاص</p>	
<p>تا یا بکم از کدورت خود یکدم خلاص از گفتنهای عام بچونکت با خاص در کیش عشق عفو ز قائل از قصاص در تیر مرا چه حسد که ز تم لاف افتصاص غواص ازین مجال شد قدوده خواص لیت الزمان تفرغ مے از مظهر خاص</p>	<p>ساقی بره زخم وفا یکدم جام خاص باشد بقدر لطف تمن در سخن لطیف پنجم جو پیشه کیش تیغ انتقال لطف عیم دوست ما خاص خویش خویش طے کن بکام صبر و توکل طریق فقر برگوش شیخ نعره مستان بود گران</p>
<p>جامی لبید سلطه آن زلفت سر نه اذلا خلاص منه بحال و لا مناص</p>	
<p>جان در تم ز شوق تو کالطیرنی تو یوسفی و قصه تو احسن القصص یا صاحب اعز مینه ایاک دار خص</p>	<p>ای کرده بر بلاک من از اهل عشق بس دلکش است تعد خوبان ز انبیا ز تم بوزم رخصت با بوسه است گفت</p>

<p>بے نسبت است بخت مساوات با گر صاحب نصوص بدید لب ترا</p>	<p>کس نسبت بر درو از و مطلقا انحص در حکمت مسیح نوشتی هزار قص</p>
<p>تیغ تو بر قتل کسان نص قاطع است جامی چگونه مهر کشد از مقتضای نص</p>	
<p>کے گنم پاکان جو ہر دین اجلت انرض نیست مردن آنکہ اند غرقہ خون تو صید تن مریض تیغ شوق است بگذر بر سر گفتہ خواہم ایسری ان نشان تیر سنا</p>	<p>لعل تو مقصود بالذات است جو ہر عرض بلکہ مسکین کے و پریتہ ترا جان و رخس چون بدست تست جان من تلخ جہ این زین سخن امید میدارم کہ من باشم عرض</p>
<p>نیست بے جو ہر عرض جامی امکان وجود لعل جانان جو ہر آد جان شتاقان عرض</p>	
<p>چو عمر عرض تو بگذر تو ز اہر تراض تمام فیض بود بادہ عامہ از گفت یار ز جو ہری گفتیش و قوت نیافت گرفت پیش رخت خویش را سر ہی چہ تو خود معالجه در دسینہ ریشان کن بطون و خرد فنا کے دہ تقسیم درت</p>	<p>بقول پر منان جدت و اعراض بدام فیض رسان باد از گفت قیاض حکیم با ہمہ کتب جو اہر اعراض اگر ز غصہ سر شمع می بود مقراض کہ عاجزست طبیب از علاج این امراض ریاضت جہاد تو رفتیش بر یا من</p>
<p>خیال لغت رفت در بود جامی را</p>	<p>چو از مسودہ می برد این غزل بمیان</p>

<p>بر خلاف عادت انما دست مشت از خط موجب شهرت نشد یا قوت را جز جان من نشنمیده لاخیر الایم الوسط در رو بگیرد سو تو اشک من فقط</p>	<p>خال شکنین بپست بر رخ کرد لب رسه خط زان خطانیکو لبیت ره بر بان خج افتاد خیر من خج اسی مکن حاجز میان جان من گر ز بجزاوم رسد پیامت کج عمل نشین</p>
<p>خواست جامی خواند احمدی بران عارض چون کشادی پرده در رسم الترافتادس</p>	
<p>لذت می مست داند پوشیار از اچه خط غیر نوییدی ز تو امیدوار از اچه خط ورنه از طوف چمن دبداران اچه خط بر سر کوفی تو مشهبا خاکسار از اچه خط از بهار خوبی آخر گلنداران اچه خط ورنه از آذر دن موران از اچه خط</p>	<p>از لب میگون تو پر مهر گاران اچه خط ای امید ما همه تو دوز سید بدل یافت با بیل ز جبد شک سایت شرد خاک پایت گر نباشد جامی لین ز جبر گر نه هر سو بلیله چون ز بندستان شوق من نه بخت دلدگ کویم بر راه آن سو</p>
<p>دیده بی خواب جامی گشت از ان رخ بهره مند از فروغ مه بجز شب زنده دار از اچه خط</p>	
<p>هر کس از شام اجل تر سد من از رذوع آرمی رسی گل سر جاده ز الاثنین نسل بسکه بر روزن قتاد از شعل آهم شعاع</p>	<p>یا رفصه قتل من دارو به تیغ آلفطاع زین دو چشم خو نشان با قتاد از دن بر همه همایگان حال شب من شنیت</p>

<p>گر سر خود کرده ام بهر تو گوئی اختراع جز نور کشف نتوان یافت بر غیب اطلاع بر همه کالاهای غیب است از خریداران نزع</p>	<p>نغم میدان کن زلف بجزین گان تا نماید آن دهان کشف جمایب زلف کن بهر بیکان جهان با دل خصوصت می کند</p>
---	---

<p>دل بخون گردد بر جامی را چو کرد آغاز راه بود صوفی گرم دوازده نغمه آمد در سماغ</p>

<p>کشمیر قشعره زلفت دراز در مقطع شود کشاره ز رحمت درسی بهر مصرع نقیصه بدر سینه کسب علم لا یمنع ترست شاخ گیاهی عبت درین فرغ که غیبت رو ترا جز وجود من بهت علاء الواسع برق من الحمی یلمع</p>	<p>حدیث ماه رخت چند تمام در مطامع بوصف رویتو یک بیت اگر هم بندم مرا بس اینیکه شوم منتقع ز مشرب عشق بسین چشم حقارت که پیر و پیمان گفت مرا ز پیش بر افکن چو قصد جلوه کنی گرفت رنج دمن سبیل تا یکے کریم</p>
--	--

<p>بکنج می کده چهار دست صفت جامی بخواه سستی جمعتی درین مجسمع</p>
--

<p>باید استیپایه خود را ننگه دار و چراغ بهر آن رهبر که در شب پیش راه چراغ خانه دیران بی از نور همه دار و چراغ ز آنکه این زرم از فروغ صیقله دار و چراغ</p>	<p>کی بدجوی تابان رو چو در دار و چراغ میرود با آه آتشاک دل در زلف تو از شرکان سینه بر دل میفتزدان رخسار ساقی ما رخ نمود اسب شمع بنشین گوشه</p>
---	--

شمع رخسار ترا گیر و بد عوی در زمان وقت پیر پیر ما خوش که در شبهای تاب	اور زبان افتاده آتش زین گنه دار چرخ از می روشن کنج خانقہ دار و چراغ
--	--

شعلہای آہ جامی نیست جز ایام بجز هر کس آن سے پر شبهای سپه دار و چراغ	
--	--

خلفچه چو گل شگفتہ و خندان بطرف باغ در باغ اگر تریبوی تو یابم بهر گلے پوشیده دار غنچه صفت پرین ز باغ عاجت مبرنجانہ ہمایہ اسے رفیق در چاہے کے طریق تو در زندہ نیکوان کے سایہ بر سرم نکلند آن سے ہما قدس	ما و سے ز بحر تو چون لالہ لالہ داغ آہے بر آرام از دل و آتش ز نمہ باغ تا یو سے او چو گل نشود عطر ہر دماغ کاشت شرار سینیہ امن بسین بعد چراغ لیکن حرام کبکتری نیست گلزار باغ چون بر گلخ سے متشنید مرا گلزار باغ
--	---

فصل مبارک و بسترہ جہانے بعیش دل جامی و درو عشق و در عیش جہان چراغ	
--	--

ہر شب آتش رخسار تو سوزم چو چراغ سوزم از رشک چو سوز و کسی ز داغ سایہ بر عارض گل رنگ تو انداختہ رفیق موسم گل در باغم چه کشانید پروہ پای برداشتہم از امن ہر شغل کہ بود	رو داز فکر سر زلفت تو و ادم باغ ہر کس انداغ غمے سوز و من از غم داغ ہر گل و لالہ ز پر چتر سپہ راختہ باغ چیز و نیست دل من کہ کشاید در باغ آبیاد تو شینم پس ز آلو فراغ
---	---

<p>لیوی پرامتت مزیا و صبا می بزم</p>	<p>بکر بیان گل جنب سمن و اداس</p>
<p>جامی از لطف زبان سبت چو نشا سدس نکتہ طلوعی شکر شکن از لایع کلاغ</p>	
<p>گفتم بفرم تو به نعم جام می ز کف تعالی ز دوستی نبود هیچ پوسته آیا بود که صفت نهانی بهار سد بشناس قدر خویش که پاکیزه تر ز تو عمر تو گنج و هر نفس از او سیل گهر پای تو بر زمین اثر لطف رحمت است</p>	<p>مضطرب زد این ترانه که می نوشی بر صدرق این سخن دگوا هست چنگ و تار چون بر بساط وصل زنده اهل قریب دری تداود پرورش این آبگون صد گنج چنین نفیس کن را بجان تلقت آز اگر دیده زرش ربت شدی هم</p>
<p>جامی چنین کنی که از دل خدنگ آه خواهر رسید عاقبت الامر بر مدحت</p>	
<p>باد و عمارت محسب ما با و نه نشان در صفا و میدم گر خون دل بلا هم از ترکان چه عیب شاید معنی درون پرده عزت ملکیت دین ما عشق است از او پرده پیوه نمید بیش ازین تاب ملاست نیست در عشقت هرگز از سر میانت بکیر سو نبرد</p>	<p>یا غیبات است عشقین نمیا حاشا چون نوشد دست ناز من چه بسیار در لباس صورت افتادست خدیجین خلاق روی خود نهایی تاز او هر دو دار و معاش رو خود نهایی تاز او هر دو دار و معاش گر بر او عقل در حل و قایق موشکات</p>

	باز گشت از کجین شہر و جامی بچیان جام سے درکت بکوی میفر و شان طوائف	
قل لہم ان یتسوا الفق لعم قد سلف حاک آن بر خون ارباب یادارین گوہر مقصود را دلہای پاک آمدند چون بزم درد نوشان جامی گیرد بکفت لسل جان بخشش پر بچیان تویر لا تخت تا چو مشکین لعل و زبان قند بلشی سکر		نقد عمر زایدان در کوبہ از می تو بکفت جرعہ کز سنا ترا بل صفار نیرد بجاک نکتہ عرفان مجوز خاطر آلودگان عشوہ ساقی پرواز کف عثمان عقل بچیان غمزہ خونیرا و چون تیغی نامن کشد آبدان رخ فتنہ دور رقم ایدل بکوش
	کے نظر بازی کو اندام تہان غمزہ زن ہر کہ چون جامی نشد ہم حوادث را ہر	
در ہر دے زمانہ گلت خار خار عشق مارا کہ جان رسید بلب ز خار عشق ہر کاروان غم کہ رسید از دیار عشق دانست کہ گوہ پست سود ز پر بار عشق باشد ہمای سدرہ فرد تر شاخار عشق این خوش معشوق کار بود آن بکار عشق		اسے خرم از ہر ہای سخت نوبہار عشق ہر چند ہر خوشی ز می حسن یاد کن محل نشین بسببہ ویران ماکشاد گر گوہکن زبانی در آید یہ جای طعن ہر کہ خدنگ غمزہ کشائی زشت ناز باقی بیان زاید و عابد نہادہ اند
حالی بقدر خوش گذران ز کار عشق		جامی مار ز بچہ دل از کار عاقبت

<p>بود عقیق سر تنی که ریزم از غم عشق بسوز صبح وجود از شب عدم طالع زن زگریه ما خنده کاب دیده ما بترک عشق خرو جبری کند لیکن سپاس هوش خردنا گرفته راه گزین دلم که جای ریا بود و زرق شکر خدا</p>	<p>بچشم اهل محبت ندین خام عشق نگشته بود که بودم چو صبح هدم عشق تر شخصیت ز باران شوق بشنم عشق بجد او نشود دست عهد حکم عشق گمان میر که شود ملک دل مسلم عشق که جلوه گاه تباران شد بمن مقدم عشق</p>
---	--

های همت جامی خسته ز مرغیت
 کشاده پر به هوای نصای عالم عشق

<p>ای سر عقل از خطت بر خط فرمان عشق منشی هجران نوشت بهر بلا کم نشان رفت بهر وادی از قره ام سیل خون جو کشتی بر دوت ساخت مرا سر بلند باد که جنبید از د سلسله زلف تو چاک بکن سینه ام زرم ازین روز</p>	<p>کوی ل ز طره ات درم چو گان عشق مهر ز داغ دل به صاحب یوان عشق تشنه نجوم بنور یک بیابان عشق آن فرق منت گنگره ایوان عشق شد دل دیوانه را سلسله جنیان عشق بر همه روشن شود آتش نهان عشق</p>
---	--

نامه که پیچیده شد گفت جامی در او
 هست پی اهل دل نغمه از آن عشق

<p>روز ما را ساخت چون شب آنگاه از چند سوزیم از تراقی که از تراقی ه از ذراق</p>

<p>آنگند از ماه تاماپی که هر شب میرود و وصل جانان بیدم رسد شود پیش از جل محنت وری سپس از ساکنان کوی دوست ملک گشته گروم در فراق ای ق وصل روز وصل یا مارا غیرت اغیار گشت</p>	<p>آب چشم تامباپی آه تاما ماه از فراق یکد روز ایجان عمده مان خواه از فراق تا ز پرورد وصال آنچه آگاه از فراق آورده بک لحظه تا برون بوم راه از فراق چون سال بن عصه آرد لوس از فراق</p>
<p>در صورتی که چه جامی بود با بر جا چه کوه گردش گردون بیادش داد چون گاه از فراق</p>	
<p>هر خون که خورد دیندلی از ساغر فراق بر چون خوریم از تو که تخم امید وصل در باغ عشق سر وی گریست و سوز لاغر تخم بپسند وصل تو چون رسد برخاست ز آب بیده ما هر طرف جان هر دم بده بوعده تویم که فارغست</p>	<p>بکشتاد از گ قره ام کشت فراق در کنت زار ماند بد حسنه بر فراق آن تا وک بلا بود این خیر فراق این رشته هست دوخته در دست فراق ز دغیر در نواسه مالش کز فراق از نعمت وصال بلا پرورد فراق</p>
<p>جامی زرد دست نامه وصل آرزو مکن این بسکه است نام تو در دفتر فراق</p>	
<p>دهر وی خوش سخن گفت به پیر طریق طالب صحبت رندان شود تو فقی دلب</p>	<p>کادین شرط دین باه رفیق است فقی از خدا خواهد که دانست و سلی التوفیق</p>

<p>چون بنظاره ساحل گذری خلد ز زمان چیست آن رشته که آویخت و از خط شعاع بجز تابن نکرده نشد حاصل از قوت فکر لعل سیراب تو ز شدت سبلیست که داد</p>	<p>دامن عافیت خود نکش از دست نریز یعنی ای آیه بر دل آبی از این چاه عمیق که بدان سر میان ره نبرویج و قنق گوهر اشک مرا خاصیت لعل و عمیق</p>
<p>هر معاشر بر بقی دم یک رنگی زد جامی جام شفق گون که ز نقیبت شفق</p>	
<p>ز سه بنجا کدرت چشم خولفتان مشتاق تو میروی ز جهان جهانیان فارغ بیایا که به تشریف مقدمت هتم پیام دلکش تو کار زوی جان نیست برین شکسته افتاده که کنی سایه شمع نجان خود غائب از سگان درت</p>	<p>لب لب جانی و من بنده بجان مشتاق ستاده بر سر راهت جهان جهان مشتاق تو میربان تو آنگر به میمان مشتاق و لم چو گوش بود گوش چون بان مشتاق بهای سدره نباشد با ستخوان مشتاق مسافری به ملاقات دوستان مشتاق</p>
<p>تو ای بجا هکانت کشید جامی رخت چو آن غریب که آید نجان و مان مشتاق</p>	
<p>صدیقی شکل و سریت شکل حقیقت احدت و وحدت او ولیکن ز اختلاف اعتبارات</p>	<p>که در کون و مکان کس نیست چو حق بود مرد محقق را محقق گس باشد مقید حجاب مطلق</p>

<p>اگر جلیبای هستی را کنی شوق تو امصدد تمام بر همین مشتاق و لے عقلش نمیدارد امصدد</p>	<p>مجرد باش از اطلاق و تقید چونبندی از تصاریف شبنم چشم گسترده و مبین این نکتہ ترا عشق</p>
---	---

نه بخشد جان جامی را خلاصه
ز قید عقل همه ز جام مروق

<p>گر بنام سبر کوی تو آشفته و عاشق چه عجب گدازد از عشق مرا انتصب و امان کاین مرض را نتوان با طبیعیت تو حاد که مخرج من بجای از عشق است موانع عشق را شکر نختین چه بود طبع عظام نیت خرمی درین قصه مرا شاد</p>	<p>چون تو در شهر می از من دل داده چه بین آنکه باروی نکو دارد ترا پایه خدرا گشتم از عشق تو بیمار گذر کن بستر گویم بهم ز غم عشق تو بجز من مفر ما حل و جان بستر زلفت برت منم جیب جان هر سحری سیرم از مهر جانت</p>
--	--

جامی باز صدق و فادل بیماری و هو عیال
ز حقیقتان ریائی و ز نسبتان سناحق

<p>هم خود بگو که چون نکشتم دور و ناک کاخ داده ام ز بحر تو در بستر پلاک واصر تا که خاصیت این فاد عشق پاک آخرین که میرم این آرزو بنجاک</p>	<p>دل خون جان بکار دگر پیش و سینه چاک بیار برسی کن اس یار صوبان آلوده گردد اسم از خون دل شکر عطر کفن خاک رت کروم آرزو</p>
--	---

<p>این جامه پاره پاره قرآن تو جان چاک دلش است انظر طوعاً علی سواک</p>	<p>بودت تنید غنچه بگل هم که می کند گر تر شود جهان همه ز راه منظران</p>
<p>گفتم که جامی از غم عشق تو مرد گفتم گر بچو او هزار میر و مرا چه باک</p>	
<p>الایالیت شعری این اتفاق سلسله الترتیبی و ایامک بهر لایطیب العیش لولاک و قلبی کان قبل العین سواک سوی قلب المقیم لیس واک ز من چون شاخ گل خاشاک خاشاک</p>	<p>ز بچران بر لبان جان عنماک بهر جمعیتی وصل تو جویم نعیم خسل اگر گردد میسر کسان ز امهر و دل مزو دیده خیزد عنبان غرم مر سوتی که تابی شدم خاشاک ره امن کشیدی</p>
<p>عقبه قتل جامی می کشی تیغ گر مهاسه کنی اندر اتفاق</p>	
<p>بیاسه آرزوی جان عنماک ز لوع آب گل شد نفس من پاک تعالی اندر عجب هستی و چالاک گر بیانی در دیده دامن پاک گم از شوق مالم رو بر خاک</p>	<p>مرشد جابر جان نعمت چاک نزفت از لوع دل نامت اگر خیزد بیک قنار بر دی صدل آرزو نمانی هر شب آیم من بکویت گم از دور در زعم خاک بر سر</p>

<p>الایار بیج سلجے ابن سلاک</p>	<p>ز حسرت باد رود یوار کو بزم</p>
<p>ز جامی گر گشتی سر چست تدبیر تو شاخ نمانگے او خار و خاشاک</p>	
<p>بر آ بگینہ ار باب ہمت آید تنگ از ان نشسته بجا کن در شان چو تنگ بکام میرسد آخر دے بکام تنگ کہ شب مکین تو خوابد گرفت نعلش تنگ بود چو دائرہ میسم بر دل ماتنگ برون ز مسکن مانوس دل بند تنگ</p>	<p>درین تفرس ز نگار گون بینا زنگ نہاد چرخ مقوس کجاست ہجو کمان کسیکے گام درین بگری بند پی کام سین غزالہ گردون چہر او ہر صبح میطاد و دفاع گر چہ قات تا قات ز کس بنی مشنوم بوی انکاش افتخار</p>
<p>بشہر نیست نوامی خوش آنکہ راست کند درامی محل جامی سوے حجاز آہنگ</p>	
<p>ہم خود جو نید از من کا لہدایا ہشتر سازی از قرگان جرات تیری لبہا روی رو خود بران مالیم چون بر چمک تیرا ہم میل چشم دیدہ بانان فلک در دسرخیز و سببار از تسبیح ملک زیر آن لب نکتہ فرما سے بہر ذریعہ شک</p>	<p>چو نتو تاوک انگنی سویم دل و جان سوخم صد بار تا کے سینہ ریش مرا بر سر ماگر تو بہر اشمان شگے ز نے تا نہان آیم لعلوت کو تیو ہر شب شو گر و در چسپرخ ذکر و انہای خال تو در وجود آن دہان داریم شک بجز خدا</p>

	خواند جامی پیش آن در شید شهری و صبح ساخت گردون نظم پروین با تیغ مرعک	
--	---	--

<p>همچو گل خید درو باشی چون غنچه دورنگ با همه صلح کنی با من دل سوخته جنگ ده که بر رشته اقبال برون رفت جنگ نشود پاک نشستن ز رخ آینه تنگ گر چه شد بارگه صبر درین باد پلنگ چون گمان ساخت ز ابرو تیور غزه جنگ</p>	<p>اگر چون غنچه درو دارم از آنده تو تنگ جنگ من اینمده بخت از آنست که تو سز زلف تو بدست دیگران می بنیم گر نقش خط منبر تو نبرد از دل من عاقبت وادی پیر تو بیا پایان آمد گزید صیاد از دل خواست لشکار دل ما</p>
--	--

	جامی دل شده را جام دل از ورتکست که در آید بر کوسه تو اش پای جنگ	
--	--	--

<p>باد و درده که صبح شد نزدیک یکدم از ظلمت شب تاریک چون رود نا نمایان سخن بازیک گشته ترکان ز دیون از تاجیک صاحب ملک را چه جا شتر یک معنی نازک است نظر رکیک یاد لیلان من تمسیر خیک</p>	<p>فاح رخ الصبا و صبح الیک جام روشن بیا تا بر هم فهم را کم شود دسر رشته پیش بند وی چشم خونریز جز تو در دل کس نمی گنجد سر عشق و عبارت و اعظ جامی از حیرت توره گم کرد</p>
---	---

<p>چو جزو لایمیرست آن جان بیشک تهیت سنج زابد ز گوهر اخلص نعمت مباد ترشح کند ز سینه چاک بر تیغ حادثه گردون کجا تواند کرد من آن تم که شوم تارک سجدت دیر منع نوشتت گرد عارض تو</p>	<p>چگونه جان منش گشت جزو لایمیر هزار بار من آنرا شمرده ام یکبار ز غمزه کاش بهم دوزیش بکناک روز نامه عشقت حکایت ماحک گرم رسد پیش از تو تیغ بر تارک بیشک ناب که احسن الملاء تک</p>
<p>بسوی دل تو این عقل و دین جامی که سر عشق بدینها میشود مدرک</p>	
<p>جان عاشق چون داز از روی طبع پاک حاش لبر چون رسد عشق با دستکش صفوت پاکیزگی لازم بود خورشید را شوق غالب عشق مستویست برین از آن بانگ خیم زد که ای در پرده غرت میم ز اساتد سر نهانمانه بنیم روی تو</p>	<p>دامن معشوق گز لایمی دارد وید پاک دانش زبان پاک تر باشد که ما گویم پاک گر بود بر اوج گردون بود بر سطح خاک بر سر آن کوی خواهم رخت و جابجا پاک کم نواری فی قباب لغزنی لازاک گر چه آید بر سر من از تو صد تیغ بجا</p>
<p>نالک کن جامی که دایم عاقبت کار کند در دل سنگین یار این نالکها در و ناک</p>	
<p>سر زبانت ناگشته مدرک</p>	<p>اهل یقین را افکنده در شک</p>

صبح ہمایون شامی مبارک حرف و قیامت از لوج دل حک المزن پیکے والور و لفقیک از دام عشقت پیران زبرک باراقامت می بندم انیک	از رو و زلفت دارم ہمیشہ صد تیغ رانے عاشاک گردد بر آب چشم نیند می آر می خفله و نادان لیکن نرسند دی با سگانت گفتم کزین در
--	---

دل شد مجاور آنجا کہ جاسے
ہذا سراق بیٹے و بنیک

از تو اندوہ من با کوہ ہم سنگ ز پیکانها تو بر سینه تنگ مباد از خون پیردازن برانگ ولین چون گزند از صف جنگ کہ آرام تاوے از زلف درہ بیک تنم قلاصے وہ ازین تنگ	ز ہی اشک من فعل تو یکنگ مرادرج گہ این بسکہ دارم ز تیغ چہرہ مقصود پیدا خند زان چشم و ترکان تا آخر قدم خم شد چو جنگ دارم امید زیب از کشتن من ننگ ارد
--	---

بآن قامت خوش است آہنگ جامی
بنام ایزد زہے مزع خوش آہنگ

باغزال اسے بلطے انجی ماہ ملک تتفق گشتند و تفصیل انسان بر ملک	زود بگر خندہ لغات بدل ز غیم تنگ باشدی ظاہرین و جمال اریاب دین
---	--

<p>زانکه مردم را چه چشمی چشم را چون دگر گزنی صد نوبت از سنگ جفایم بر محک کاش نامم را کند تیغ اصل زین تا حک تا بگویم قصه دل پیش دلبر یک یک</p>	<p>چون پری نهان از قیو بنیانی محال نقد اخلاص مرا هر بار پاسبان باک تر سویب ننگت نامم نامه عشق ترا دل یک دارم من دلبر یک آن نخت کو</p>
---	---

از فلک جامی چنانکه با او هر چه کرد
دور خورشید جهالت کردنی دور فلک

<p>زند جازه معیم خمیر گاهش چون که گام زن چارست با کفش چون نوک اگر گوید کنم جانم چون فلک زین سوک ملوک بهر سلوک پیش بلوک بلوک بیمرغ ز تان واعظ از کناره چون ز دست گردش طرح وز طرح جنبش و ک</p>	<p>بر انم از عقب کوچ کرده خود بلوک کجا به خمیر که او رسد جزان رهرو ز آفتاب رخس دور ماندام شاید ز فرق ساخته پای و تاج رنعلین عرق لجه عرفان نموش چون ماه زلف مده سر رشته که پر زین ناند</p>
--	---

کمن مبالغه در شرح درد دل جامی
سبا و کلک ترا چون فرد چک از نوک

<p>عمر اگر در ره پاکان شوم صرف چه پاک ساخت میتش از دست این عارضه پاک پروسی کو که بند پای بیدان پاک</p>	<p>باوه پاکست قمع پاک حریفان پاک بیا بلفظ غرن پیرستان را که بود رفت در کو تو صد سر که کس تیغ نند</p>
--	--

گر نیا و نختہ در دامن گل خانمست روی بنا کہ روم ذرہ صفت در قص کشتان سر کیش از لب خوشیش کہ بایران را	رخ چو شسته بجناب گریبان چو چاک تا بہ سرنزول خورشید ازین میرنجاک شربت از دست سجانفتہ فائزہ نام
--	---

سایہ بر تربت جامی فلک اسے ستر بند
نیت از سر و عجب گر فکند سایہ بناک

دل شد جزو از تیغ بید او تو و ہر یک نہ تو سر شستہ کارم کشد روبرو بیک ز بار کیے سیانتہ ز کمر سرت لایم چہ غم گرازدک از ک شد غم بسیار اندر کیش یکبارگی بر ما خط نادانی ایچو اگر بتارم سنگے رسد از پاسبان تو	بود پیوستہ اندر وہ نعمت جزو لایم درین معنی نزارم جز نہ لفت توستیک ز نہانی و ہانت زریب قربت لایم ہم نہیں نوال تست اگر بسیار از ک کہ در کار جهان گویم دور عشق تبارک تغیظ ہم حرمت و ارشاد شوق تبارک
--	---

قدش طوبی بود جامی اگر بر یاد او فردا
کئی در پاسے طوبی جان طوبی تم طوبی لک

جان سید ہم بیا و نعمت می بر ہم بناک پاکی تو و ز پردہ عنبرت ترا بندید ہر شب بختجوی خیالت روان گنم زادہ کجا و سوز دل کو کہ اور زرق	طوبی لمن موت جانی قلبہ ہواک خندیدہ پاک خوشا دیدہ پاک آب زودیدہ تاسک و مالہ تاساک پیشینہ چاک دین از شوق سید چاک
---	---

<p>دیوانه راز مهر زلفش کو دوکان چه پاک باد اسعاد تو اگر من شوم هلاک</p>	<p>ز دشنج نار سیده ز عشق تو طعمم خاطر مدار رنج ز فکر عباد هم</p>
<p>جامی که داد جان نعمت بهر اهل ورد بگذاشت یادگار غزلهای دردناک</p>	
<p>چراغ عیش فرود درین سهر چه پاک ز خورشید گهر و لعل و تاج تارک تاک کشاکش اهل علم گر کند گریبان چاک ز سنگ بخیرد آن شیشه خطنه انلاک نوع از خصل و خاشاک می کنی حاشاک بدقت نظر اسرار عشق را ادراک</p>	<p>بجوهری رخشان که از زجا چه پاک بمن صنعت مشاطه که آرا بد که من ز دامن پیر معان نیارم دست کمن فراغت اهل دل که محفوظ است گلے که بهر کلیم از درخت طود شکفت ز عشقم اینقدر ادراک شد که نتوان کرد</p>
<p>قدم ز در یکش جامی از ملامت غیر که گر بریر رسیدی ز طعن غیر چه پاک</p>	
<p>ا بارایت الی الی الی الی الی الی الی اگر چه پیش خرد باشد این سخن مشکل چو از صرافت اشراق خود شو نازل سیان نشان جو کسی فی اهل شوم بل مباش هر چو می از مغزین سخن فاضل</p>	<p>حق آفتاب جهان همچو سایه استایل و چو سایه خورشید فی الحقیقه یک لقب نند بلی آفتاب را سایه فروغ مهر بود زمین بود سایه علیم ضرر او هم گفت سایه را هشتاد</p>

<p>دگر نه راه نباشد بغير مشكل كه هست جمله شيون صفات بافكار بود همیشه قبول و تا اثرش حاصل بود شماره در اعيان موثر و فاعل</p>	<p>وجود قابل مشروط و کمال است قبول فعل و منفذ ناشی از ذاتی ز روی کثرت باطن جو ممکنش لغت ز روی وحدت ظاهر که پیش صفت است</p>
<p>خدای در دو جهان هست جاودان جامی ز ما سواه خیال فرخسرت و باطل</p>	
<p>آری ز دست دیده خواب است کار دل در باغ جان نداد بری غیر بار دل تیر و کمان کشیده لقبه شکار دل هم یادگار تیر تو هم یادگار دل از جور روزگار شوی نمکسار دل با تو چنین نبود ز اول قسار دل</p>	<p>دیدم ترا و رفت دست اختیار دل بر نعل آرنه و گشت اقدم ز حد تو ترکیت چشم مست تو کز ابرو شوره دل سوخت ز آتش غم و پیکان بسینه ما دل اوست که گر بودش بقیر آری تو نمکسار نباشده بر دست بر از زمر</p>
<p>جامی برده دل خود ساخت تو یعنی درون برده تویی برده اول</p>	
<p>سرتا قدم لطیف تر از بکر خیال شریف دایه طلعه از عالم نشال نبود در جمیل ترین منظر جمال</p>	<p>سرمیت قامت تو زستان اعتدال روح مقدس است که سلطان قدرش نه نور اقدس است که از موطن یلوان</p>

<p>باشد میان ظاہر و باطن دینی محال توان میان ظاہر و باطن بی محال لاسیج بود ز لوح جمال تو نیو بال</p>	<p>آن نور پاک ظاہر و شخص مطہرست ہر تے بجز نقید و اطلاق یافتن زانت بر ہم سجو کہ آن نور لم یزل</p>
<p>غیر از تو کسیت مقصد جامی و مطلبش یا مقصدے مسلم یا مطلبے تعال</p>	
<p>او عکوس المرایا و اطلال لا تکن حیران فی تیرہ اطلال ہیئت عالم موج بحر لایزال چون دوتی اینجا محال آمد محال ہر یکے را بردگر گونست مال دیدہ منشورات اعیان جمال دیدہ تابان آفتاب نیر دال می خرامد در نہایات الوصال بالب شیرین آن شیرین مقال گفت با خالش ارغنی یا بلال گوہر از لعلش سولب انتقال موج را چون باشد از بحر نقصال</p>	<p>کل باقی الکلون ہم او خیال لاح فی ظل السوی سلسلہ کسیت آدم عکس نور لم یزل عین نور و بحر دان این عکس موج رہر دان عشق را بنگر کہ چون آن دگر آئینہ برستی عیان آن یکی بر جلا ذرات جہان خرم آن عاشق کہ با سلطان عشق کل معنی یا حیرا کردہ درد دو بلال زلف پر آشوب او لب تقدیم گوہر سحرے کہ کرد عکس را کے باشد از کوہ اقطاب</p>

نقطه اذاتم مراد آمد ز حال	ظلمت کونم غم غم باشد ز رفت
حال می باید چه سود از قبل و حال	گفتگو تا چند جامی لب بنید

اگر درون سینه داری گوهر سے
چون صد در قعر بنشین گنگ لال

اگر گنفتار سبادا اگر فاری دل	دوستان چند کنم ناله ز بیا روی دل
گوش بر سینه من شنوا زاری دل	ایکه بزاری دل مسکینی انکار سیا
که درین واقعه صعب کنی پاری دل	مدت بجز حد می گذرد صبر کجا
جز خفاکاری ندارد فاداری دل	خوانده ام قصه عشاق و نرسید درین
مطلب چیست اینم ز طلبکاری دل	گر بوصول رسم درود بیز خوشی است

عمر باشد که دل جامی زین غم خوست
که کند با تو و من شرح جگر خواری دل

با خود زان هر دو مراد خیال	چشم تو صاد و ستر رفت تو دل
چهره کشادی و کشید انفعال	خواست ای صبر که کشد لقتش تو
تشنه لبی بر لب آب دل	هست دل سوخته پیش لبست
پیش تو گفتم نگو و صفت خال	حال من از وصف جانیت نکوست
باو چنین صدر بر بست پایمال	گر سر ما خاک هست شد چه پایمال
شد لبش طوطی شیرین مقال	جامی از آن سخن با خار کرد

<p>یافت کمال ستمش ناکرنت چاشنی از سخنان کمال</p>	
<p>قتل من خواهد بر کیو نم زد دیگر سو علی فیلسوف عشق آداب بحث عشق قصدا ابرو گت است از سجده و مراهبا میکنم هر دم چو گل بر این جانزاقبا نیکو انرا هستم از صدق ارادت معتقد دل که شد جامی نعم عشقت محل محنت</p>	<p>پیشدستی کن که نبود دست پیشین بر لب خالی از حکمت بود او در معنی جدل گر نباشد نیت خالص حاصل از عمل تا قبار او دیدم آن اندام نازک و نعل که فتور اعتقاد من بدگویان خلل ای ز ستر یای رحمت حتی کن در محل</p>
<p>یافت جامی دوش ز نیماه فیض ز پیر جام شده لعل از لب لعل تو در کاش غسل</p>	
<p>دل برین بوسه رت شد لعل ز انچه شادی که بدید و ا جا بوسه از لعل تو کردم سوال بوسه گرفتم که نه حد نیست با و قضا طاعت حل ساله ام خاص که بی خایست عشقت جامی با میدم ز لعل تو</p>	<p>وقت که الله سحر لعل شد نعم و اندوه تو لغم البدر چند لعل لعل و لعل یکدوسه و شام بوسه لعل پیش رخت قبل قضا لعل عام کالانعام بود لعل اصل گفتش باک و طول لعل</p>

<p>منگر مر عارضت میزه رزم از صبح ازل گر بدست با دهنو عمل معتقد زین تو شدر قیب آواره و جانیش سنگ گو گرفت مخسب قبول و عمل را نارد اگو بدی که در دم پشیمان که محکم شد اس عشق تو دل محلت تا گم شده بحبت و جو تو</p>	<p>کلم از زلف تو پیوند تا شام اجل که شود سودا نجان عشق را یک قطره بیدار تا خاست اردل نعره نغم المید نمیت مطرب باروا قطعاً بقول او که بطرفان غم وسیل بلا باطل بر درت هر خیدی جویم نمی یا بمحل</p>
---	--

هست از وصف رخت از گفته جامی مدام
گلر خانرا غنچه سان رنگین و رتقا در نسیل

<p>گر چه گشتم به تیغ بجز قتیل نیت از کحل خاک راه تو دود صدر هم گرنه جلد نجامی همه خیرے بود جمیل از تو آفتابے تو ویرین دعوی گر جمالت ز خال ساده فتاد</p>	<p>لیس قلبی اسے سواک میل کو کند دیدہ روشن از سہ میل زوم از درت بیج سبیل یک الصبر عنک غیر جمیل ہمہ ذرات کائنات دلیل عدسی کم شمر ز خوان خلیل</p>
---	--

دل جامی بفسکز گشت

کل را بر من اعلیل خلیل

ہو ج کیت برین تہ زین خلیل
کش فدا دست و صد قل جان بر و بنا

<p>کوه و وادی شود از نور خوش مال بانگ ز در بگفت بنال ره خود کز تال گفنت کای عاشق شوریده مال گر چه عمری بود عات عمر استمال تا باین با من جانها بری قانع بال</p>	<p>هویج آنکه اگر بکنند طرب تقاب یاد و سر که بچه محل اوست فرست پیش رفتم به غلط از کرم خند و نشان گفتمش سوختم از شوق تو معجزیل مکن گفنت جامی بکشایال جهان پیار</p>
	<p>در تراست آن نیست مجاور می باش در کمن منزل با گرد من یا اطلال</p>
<p>فهم سرد هست پیش خرد امر محال حاجت ما هر دانه در حاجت بسوال عشرت و عیش جهان نیست بخوارت نیال پرتو حسن از دل دید نقش خط و خال سخن از حسن گو را نیم زهی حسن مقال بس معانی که نمود از متن غیب جمال</p>	<p>ای بوی صفت لب شیرین بهخت با طهر کمال پیش از باب که م شرط ادب نیست طلب گر خوشم از تو بخواهی و نیال چه موجب روشن آن دیده که در آینه طلعت دوست صفت لطف تو گویم زهی لطف سخن چون نیاویم بوی صفت زخمت از فکر دیوان</p>
	<p>دیدنی آن رنج مکن از آه و فغان عالمی بس یافتی وصل گل اے بلبل شوریده مثال</p>
<p>یرو و آب روان تا سر نهد دریا گل تا صبا و وزد و بجا لطف بر با گل</p>	<p>می خرد سوی لبان شاگرد عاقل بافت ابر از سیم رشته سون از دست مهر</p>

<p>شبهه گل بود چیزی اور ازنگ بوی دقت گل کامی بگر از دلبر نارسه خط بزم مشا از ایساک از گل ای ساقی که شد بر لب جو آئی گل با من بعد عشوه</p>	<p>نیت بی خبر یک بلبل شد چنین سید گل پیش از آن روز یک معنی فارما بر جان گل بزم باغ ابراسته از روزم آرا می گل ایک چون آب روانی لب بلبل می گل</p>
---	---

وصف گل چند جامی هرگز از آن لاله رخ
چون تو باشد رخ بر دل که کند پروا گل

<p>آن ماه رود که چشم منت و چراغ دل خاطر بنگر غیر مجولات غمش هر غنچه کان لبینه پیکان او مید عمر نیت بر گزاریم عنایتیم کم گشت با نشانی و آغوش دل از بزم تا بترام خیال خط و عارضش مرا</p>	<p>درد او که سوختم ز فراتش بدایع دل عشرت کجا توان چون باشد چراغ دل مار اشکفت صد گل راحت بیایع دل باشد که بوی وصل رسد بر دماغ دل آورده ام بزلت دی اکنون سرخ دل ریحان دلاله سیدم از دماغ و بیایع دل</p>
--	---

جامی بدان امید که آید خیال دوست
هر شب بکنج سینه فروز و چراغ دل

<p>لعل جان بخش لایل نیای سال بعد عمری لبست از دعد کامی بزم تصدق تو غایت جورست و جابا پونمی</p>	<p>چشم خونریز تو لایسالی عیال غمزه شوخ تو گوید ز کمین لایتحصل غیر نمیک با غایه قصد سے اجمل</p>
--	--

<p>بهر صفت عشق تو کرد آن همه استاصل بجز زوت از دهن سنگ نشو و نسعل قبل عشق همانست که بود از آون</p>	<p>بود صد نخل بوس رخ فرود برده بد مشرب عشق چو باشد چه عم از طعن گرچه هر جا دلم آویزش آینهش کرد</p>
<p>در سخن کوش نه هر زینت دیوان جامی شعر را چون نه بود آب چه سود از جدل</p>	
<p>که هر کلام ز لبش صحبت هم از سخن شکل د کردل بر دصال او نم فکر است جمال که در دل هر آن خواب از خون بهر نزل ز برق آه گرم سوختم ناله هم محل ز آب بره دریا با میان ما و او حال تو ای ناصح من سنگ ملامت بار از حال</p>	<p>مسلمانان چه چاره با آفتوخ بگول اگر تن ز فراق او هم عمریت پیوده دوای عشق گویند از سفر خیز چه دستم اگر نه آتشی زومی باران اشک من بر آن در گرانمایه چگونه بهر هم چون شد شکسته گشتی امید در گرداب غم مارا</p>
<p>شراب خوشدلی ارباب عشرت راوه ای دوران که مست از ساغر غم جامی اکنون مست لایق</p>	
<p>چو صیدی نعره در خون می طپدل بین کرد دست تو چون می طپدل مراد زلفت افزون می طپدل ز نیم وصل برون می طپدل</p>	<p>چه گویم که غمت چون می طپدل ز رو لطف دستی بر دلم نه چو مرغی کافه اندر دام صیاد چو آن ماهی که بیرون افتد از آب</p>

خزلیان رازہ اکنون می طید دل	انجمن جنبش آمد جنبش عشق	
	سپے تسکین جامی بوسہ بخشش کہ امر و دشمن و گرگون می طید دل	
<p>ہر ابارے چین منید بر بل کہ شد راه سر شکر عاشقان گل میلا و کار کس زنگوہہ بشکل درومی ذابہ لب لعل سیر بل و لے جان سیر و منزل بہر بل علی ملک المنازل و المراحل کہ اسے نوشین لب شیرین تامل بکاست ہرچہ خواہی با و حاصل بعبورت گرچہ رفتی از مقابل سبایش از نالہ شبگیر غافل بخاک و خون جو مرغ نیم بل</p>	<p>شتر بانا منید امروز محل نمی شاید کنون بار سفر بست تو پاسے رفتن وئی را بود جیبے راعل و القلب ہایم من از ہر ای او ماند محروم الای با و شبگیری گذر کن گیو باد لب بر محل نشینم تو بیج رہ سبادت ہیج سبیت ہنوزم قیاد جان رت است سحرگ چون شود غرم رحلت بیا کرد در غم ہستم قنادہ</p>	
	توے نوشی بطرت دشت و جامی ہن کج محنت و غم زہر قاتل	
کہ از شوق جہالت سوخت لیل	یرون آ از نقاب غمخو ای گل	

<p>نیاید دیگر از عاشق کمل دی چون لاله خوشن با ساعزل که شد پر خون ز اشکم دامن گل ترا طرات حین افتاده غافل ندیرم قدر سر و روز لطف سبزل</p>	<p>چو کرد و موعده دیدار نزدیک بگشت باغ فرستم تا بر آرم من از شوق تو کے یا بند خندان زمین تا لیدن از فریاد مرغان جدا زان سر و قد سبزل لهن</p>
<p>چو مطرب لب به بست از نظم جامی بر آماز صراحی بانگ قفل</p>	
<p>المرد لایزال عدو لما جبل بوی ز کفر او شود از دین خود جبل این رقعہ پر جہالت او بین و جبل از طبع منحرف مطلب فکر معتدل ماہیت مہل باوہ صفائی ز کف مہل ساز و غبار ہستی سو ہوم مضمحل اشارت ظلمتی کہ نماید ز مدخل گستہ دل ہنوز ز پوند آہ گل</p>	<p>ز دستخ شہر طعنه پر اسرار اہل دل تکفیر کرد سپہر متان را و گرد محض بخون اہل صفائیزند رقم آئین صدق رسم مودت نہ کاراد ساتی بیار بادہ کہ ذکر کرد دست آن جام می بیار کہ از لوح باعتبار باشد کہ مرتفع شود از آفتاب جامی بزم بر سخنان بازخواست</p>
<p>ستی زو این ترانہ باو از خجک و دوت یا طالب الوصول بحسرو کے لکھن</p>	

<p>بیرسی آن میگونی پیام چشم مال از غلال بجز تو شد چشم خونبارم چو جو پیش دیت خط لب گوئی ز تاب تاب کرده ام دره نشان پای تو محو از جو چون شوم از حزن سودا تو خالی آن شمع مجلس است و شش آتش زدن در آن</p>	<p>چشم سیاهم مباد این آفت شد با خیال بر لب این جو دمی نشین بی دفع مال سبز پوشان پا زو گرد زرد آب لال سرمی آرم بر آوردن گزین اتصال نقش لبه در سوا چو پده سخن دال ساخت آتشگیره آن شعله مشکین و با</p>
---	---

جامی از شیرین لبان دارد سوال بوسه
لعل نوشین بومی داند جواب این سوال

<p>آمدی سوی من از اشک خود بماند بچل خون شد از رشک کلمه دل نشین پیش تو بیل سوخته ام میکنی آرمی باشد جاده و تکمین ترا هیچ گزندی ساد جان از آن پاکتر آمد که بگیرد کوی از بقدر لطف لب از جانب لبلی گوی</p>	<p>که بره پا تو چون سر شد آلوده بگل که بشویم کلت از پا بچونا بد دل طبع ارباب کرم جانب سایل مایل چون بسر وقت گدایان گذری محمل دانش را چه کند در تن غاکی منزل بسر تربت مجنون گذراند محمل</p>
--	--

تا غلام تو شد اسے خسر و خوبان جہاں
تا غصے عشق یا زادی او بست بچل

<p>ساقیادین نهر و فضل بلو بلو بلو</p>	<p>ساعری وہ کہ بشویم ز دل نقش خنجر</p>
---------------------------------------	--

<p>مشکل عشق چو حل می نشود چند نیم سحر از کوی خرابات برآمدستی گفتش عاشق در مانده چه تدبیر کند گفت این سلسله از پیر توان بر کس است دوره حشمت از خاک شود و هست خواه</p>	<p>گوش اوراک بر افسانه او بام و عقول لا یح از ناصیه اش بر تو انوار قبول که شد در خستار دوت بمقامات و حصول واقف حله مرا تبیه زد و چه معلول ما شود رعایت ما معلول تو مقرون محمول</p>
--	--

<p>شیخ شهرت طالب و مشایخ اسلامی جامی بزرگوار و نویسنده و کاتب خمول</p>	
--	--

<p>زور غنچه بار و گیر خمیر بر گلزار گل غنچه هر برگ طرب که شوکت می آید بگسل از دمان مطرب چنگ زلفان غنچه را خون شد دل از کم عمری گل ز آب صافی شد شنی شاخ گل بر کار و ز آتش او جو لبو مار مجذول مانند آب راست از آریست پنداری چمن در شمایل مانده در باغ ز مردگون باد</p>	<p>دو دستت از البشتر گاوستان تا گل گرد یا باد و بباری یک بیک اظهار گل بر سر شاخ دارد مطرب طیار گل می کند زان رخسار گل گلگون ز رخسار گل سکلهای مستدر یا بیخنت زان کار گل گل عدون جو بود و سیاه طوبار گل شده در این از هم صباغ و هم عطار گل همچو پیر دل سلطان فلک مقدار گل</p>
---	--

<p>خامه جامی که شد در وصف گل چون خار تبر خاست زان مدتی رنگین چنان گز خار گل</p>	
---	--

<p>من گفتمت هر دم بهر آن تا نکند من مگر چو سایه از سرم برداشت آن کرد و چو بار شبیه عشق را جز من کس با حق نمی آید اگر از پیرامنش یک رشته پیوند کفن پیچ چنین کز پیشه غم سید ام صد باره شد آخر رو آیدم تو در زده طرب دوستا خوش</p>	<p>که از رنگ قباچه گاهی ز بوی پیرهن میرم روم بر یاد او در سایه سر و چین میرم که خواهد ما هم من داشتن روزیکه من میرم زخم پیرهن جان جانک از ذوق کفن میرم از آن شیرین طباغ و درد کو کهن میرم مرا بگذارتا تنها درین بیت سخن میرم</p>
--	---

یکے دم نگسلد جامی طم زان شوخ عاشق کس
 عجب گریا چنین دل من برگ نوشتن میرم

<p>از هر که نامت است ای بت نماز بشنوم صدہ حکایت تو بیایان اگر رسد تعلیم غمزه تو بود هر کجا که من صد بانگ ز غمخون میزد و قمر آینه هر شب بیای روزن و باقم تو جانم خواهم بر عشق تو نقد و دگون باخت هر صدم ز شوق قدرت سو بوستان</p>	<p>خواهم که باز گوید و تا باز بشنوم خواهم که بار دیگر از آغاز بشنوم قانون سحر و قاعده ناز بشنوم کا و از سم اسب تو روز ناز بشنوم باشد که چون سخن کنی آواز بشنوم تا کے نسون عقل دعا باز بشنوم آیم حدیث سرد سر از ناز بشنوم</p>
---	--

جامی تنگه دار عشق در درون جان
 نپسند که زبان کس این راز بشنوم

ز زلف تو در گنج با جان خود پیوستی بنیم	بوسه سر رشک امیزد و بگسسته بنیم
قدم لا و بالایت لفت زان دو سیدارم	بیارا کاندردان لایم لفت بوست بنیم
بسنه زخم تیغ تازم آمد از مرهم	در شادی راحت بر دل دستان می بنیم
چنان شد گرم رو گلگون مشک پیشان	براق برق سیر آه را آهسته می بنیم
بیا امر هم راحت که از شمع فراق تو	بگر با خاک دلماریش جانناخته می بنیم

کجا بستن توانی جایی از شوخی که زلفش را
 کند گردن مردان از خود رسته می بنیم

تا سخن سینه متود می باشم	ز دل جز حزن عشقت می باشم
بے گننام تر بودم ز ذره	بدن میان مهر و دیت سا فاشم
نباشد عیش من خیر یاد آنرد	ببین آینه گوهرن سوا شام
رو عالم گفتمی ارز و زنده نقر	چنین از زان منورخ قماشم
ز دیده کرده ام پر دامن بند	بیا تا در قدمای تو باشم
فتد در ساکنان سده هر صبح	خروش از ناله اول خاشم

مرا گفتمی سگ من باش جایی
 سگ تو گر نباشم من چه باشم

ندارم وقت گل طاق که ببرد تو گل بنیم	همه دامن گل چندید من دامن گل بنیم
مشته و میان کجا هر گل تا هوس دارم	کند با گل نباشنت پیش تو بنشینم

<p>پیر و پیمبر گان راه تو باشد هو او زکات حسن خو گویدی بخشی مسکینان چون غنیمت بل می طیم از شوق تیغ تو مرا بر عشق و تلاشی و رسوائی نمی یاب</p>	<p>پس از خواب چل زین گ سازد خشت بایم بچشاندند که جانان که من بسیار میکنم خدا را دست رحمت بر کشا از بهر میکنم روانم تو می باشی آنچه پیروا بی کسبم</p>
--	---

گو شمع سرتنگ و مکن در هر غزل چاسم
 که زین خوانا به وز دورنگ معنیهاے ز میکنم

<p>هر زمانت پیش چشم خود بخیل می کنم چون بدین خوبی که هستی نقش می بینم نام تو گفتن نیارم تا شوق مقصوم توئی چون زنی تنم که جان بهر تیغ دیگر می رسم و اینکشان با دلی بزرگش را سر عشق از دفتر گل خواندم و دوست</p>	<p>یک بیک مرا رحمت را تا مل می کنم می بشوم جان که بی تو چون تحمل می کنم گر حدیث سر و پا افسانه گل سے کنم نه برای جان اگر ناگ تعلق سے کنم در وقت درو کشان عرض تحمل می کنم فهم این یعنی ز گفت و گوی باهل میکنم</p>
---	---

گفتش جای اسیرت گفتا آگم
 یک به طعن بدخویان تعافل می کنم

<p>ای دل ز دست برده بشکین خطایم جنتی من از تو شنیده شود اگر کوه به سر خود ما را جبار از دست تو</p>	<p>یکس پار یا و کن بدو ز گفت کاندوم روزگه غریب یک لفظ مفردم گزید دل کشش تو فسانه و مقیدم</p>
--	--

یاسے درانتجا و چون مشردوم	نشدیدوار اگر چه منی اریه به فرق
خدا تو سے بردسبردس با بجم	شستم کتاب عشق تبید بر عقل مساو
دیوار گرد موسے تو راہ شد آدم	دل از ره خیال زند لقیب گے یہ تخت

جامی عشق گوش کہ این شیوہ قدیم
بتجدیر یافت از سخنان مجسوم

فارس ز تو چون با تم اکنون کجاست	نادیده رخت عمر سے سودا تو دیرنگ
دل از ہمہ برکنم مرا از ہمہ بریدم	ناساخت ملو در دل میرنج کو منزل
دوساز شدم با وی از شوق تو مالیدم	ہر جا کہ نرمی برخواست لعل احوال
زان خار کنم سوزن کہ خاک ری چیدم	ہر فارغی کہ ز دل خواہم شرم ای گل رخ
کہ آتش عشق تو بر خویش نہ چیدم	از ضعف شدم مو نگدشت دمی برین
گرد و جو آدروم یا گرد تو گردیدم	تو کہ بہ مقصود علی نہ بود برین

دوستے درگست انبارا شمار ترا جامی
ہرگز زنی کلکت این ز مزر نشیدم

در دم سافت مقام از کہ تقاضا پریم	ناہم آناہ ندانم ز کہ نامش رسم
چون رسم بیج نہ انم ز کہ نامش پریم	صد سخن بوسہ را ہنش کہ ہم از بدیہ
ای خوش آنر ز کہ بی بی یک پیایشیم	برو پیشش و پیام ہنش یک صبا
روم از سر زمین لطف ترا مش پریم	ہرگز آن بر تو جو سویم نہ ترا میدریم

دست کنه خال دل مانده بدامش پرسم	ره بدان خانه خالی از بیم کاش هم
	گند آغاز سخن زان لب میگون جامی من خمور چو وصف می و جامش پرسم
جان یادند ایش که آرد بو تو یابم یعون نیست ره آنکه گذر سو تو یابم کش بالمش راحت سوزانو تو یابم کامی که من از ساعد و بازو تو یابم تا دم پیش بسته به پیلوی تو یابم در سایه سرد قد و بجوی تو یابم	یادے که گذارش بسر کوی تو یابم خاکم بره هر که گذر سوی تو یابد زیر قدمت باد سرم چون ندید دست جز ضربت تیغ ستم و تیر جانیت خواهم کنم از رشتہ جان بند قبایت نیستی که بدل میرسد از سدره طوی
	جامی خبر و سجدہ در جانب محراب ز نیسان که دلش با دل بر تو یابم
هرگز زوم جانے کا تجانہ ترایا ہم در خواب ترا بنیم در خانہ ترایا ہم مستوقہ ترا و اتم جانانہ ترایا ہم گرد سرد و گردان پرلانہ ترایا ہم در دست می آستان پیمانہ ترایا ہم در هر کجی بہان دروانہ ترایا ہم	ہر جا کہ کلم خانہ ہجنانہ ترایا ہم گر خواب کنم شبہا در خانہ روم تنہا در بیم قبح نوشان چشم و قاکوشان در صحبت ہر جمعے کا فردخہ شد شعی گر جانب سے خانہ آیم پے پیمانہ از مگر بشم خرقہ در بچو شوم غرقہ

دخود بکسل جامی میزن در گنای
 کامر متق عسرت بیکانه ترا یابم

<p>گرفت خود به فراق تو پاره پاره دم از چاک سینه زخمت ساکن نظاره دم برو به شهر غم راه اذان ستاره دم اگر بود چه دلت فی ایشل زخاره دم همدنا تش عشق تو چون شراره دم مباد آنکه باید در آن شماره دم</p>	<p>اگر چه پاره شد از غم هزار باره دم چون خلد بخون جگر بتره روزن دیار ستاره الیت سرگم که در شب بچون بدو رسا غزلعت دوست که ماند بسوا وصل تو باز آردش اگر صبا اگر شمارا سیران ز لبت خویش کنی</p>
--	--

مگو که قطره خون در کنار جامی نیست
 چو دیده سوج زداقت او پرکناره دم

<p>ز یاد زمرغان شبانهنگ بر آریم تا روزنه نام ووزنگ بر آریم ما شور و فغانی زنی و خجک بر آریم ما بر سر بیگان تو صد خجک بر آریم که همدی تیره دکان رنگ بر آریم صد گوهر گانه بود از سنگت آریم</p>	<p>هر صبح خردش ز دل تنگ بر آریم ساقی گل بار بار بن از جام می آبی مستی و خموشی نه سز و مطربت کو چون صانع کنان بر صفیان فلکی تیر ما آئینه طلعت باریم نشاید فراد و شایم که گر قیمت لعلت</p>
---	---

باشد که بآب می گزینگ بر آریم
 جامی سومی خانه کشش این جامه ز

عشق تو در دل دست جاسن غلش تو در غم	مذک نکرده دل نهوز اندر حرم سینه
یکسر بر دنا پای خم از مسجل و نیه ام	وقت خطیب شمر از خوش کو بر غم محتب
مست از پلاس می کرده الووه نشینم	از سبکه بر چه بر سرم ریزدستان لبست
صد گنج گوهر خسته خالی نشد گنجی ز ام	دیگر به ام آید سپر و ز شوق اعلت سینه

جامی نه پذیر چشم جان بر عکس ساقی ازل

تا داد پیر می فروش از جام می آینه ام

چشم ترک لعل ترکه کوی اورا نیده ام	نیت چن او یار ترکی کو دلی بازنده ام
پیش آن لب از زبان نودیشن شمر شده ام	ریزم از شیرین زبانی در سخن شکر و ل
نقش لعل او سنش بر سینه خود کند ام	نیت این شکل بلایی زخم ناخن بر غم
مانگردد مانع تیرش سپر افکنده ام	خلق آنگنده سپر ز سم تیر او و من
باشد این سم از دلیل دولت پلیده ام	گر دهد دستم که یابم دولت پابوس او
ده کنی آید جوار یادگر به خود خنده ام	آتش شوقم ز آب دیده از خون میشود

یار اگر بگست جامی کسوت نقرم حرام

گر بود یک بخشه بیوندا و بر زنده ام

بر یقان می لعل من چون غم	چومی دور از لعل من سیکون غم
خو روم غم که دیگر غمش چون غم	شدم ناتوان از غمش و زبان
در عشرت از غم گردون غم	چون من خوش از جام عشقم چرا

چو من باد از جام مجنون برم	اگرست لیلی نسوم و درست
گل آمد بکف جام جامی چه عیب که در پاس گل جام گلگون خورم	
بچو سبز صبیحم از خاک سر بر میکنم و امن گل راز خوناب جگر تری کنم بیرم نظاره مهر و صنوبری کنم گرچه از خیل خلیف کار آزری کنم یعنی اکیس وجودم خاک آذر می کنم گرچه هر دم صد سخن با خود مقرر می کنم	بسکه شبادور از ان گل خاک بر سر میکنم در چینم افسم او شوق زخمش در پاس گل چون بنی بنیم قدش در چین یا یاد او بسته ام با آنکه ز اهل طعم دل در تیان در عشقت ساعت رو حالسار از او چون تو پیش آنی ز باز ا قوت کفر نیست
سید ہی عشوه که جامی خاصه من ز ان توام ساده گے بین کاین نسون را از تو باور میکنم	
که تناده لقب درو کش مصطفی ام شاه سیاره خیالت بردار کو کبر ام هر دم از سنگ جفا بر محک بجز بام بره خلق جهان بخش عم یک شب بام	بر سر کوی تیان بسج این تب بام گر گذر چه هست آماه مرا کو کب سخت من چو زریاک عیارم بو فایت که من کس بنیدرس ازین دوزخش از او کنگر
جامی از نخت سیدیت جزا نسیم بوی ککش پلوسے آن دانه در چون شبنم	

<p>مہر و میت چران غار دشمن چشم فرود آئی ای پری و مسکن چشم کہ می ریزد برون از روزن چشم فشانم چون شرہ پیرا ہن چشم چو میرم خون من در گردن چشم شکار آہو سے شیر افکن چشم</p>	<p>ز بے قدرت نہال کشن چشم خراب آباد دل مردم نشین چشم ز خون دل چنان بر شدہ درم ز کویت ہر خس خار سے کہ چشم زگر بہ تابیہ گردن غرق خونم بیک نغزہ کنے صد شیر دل را</p>
--	--

چو گرد و درفشان لعل تو جائے
 ز لعل دور کند پروا من چشم

<p>ہزار دایع بدل لالہ زار را چہ کنم کنار دست دلنہ تیار را چہ کنم درون جان دول این خار چہ کنم بلا و محنت شبہای تار را چہ کنم بجز عبر کفن آن غبار را چہ کنم ترا دیش شرہ اشکار را چہ کنم</p>	<p>جد از لالہ رخ خود بہا را چہ کنم ز خون دمہ کنارم سے کیا گرفتہم اگر کہم دیدہ را بکل شنو بطون باغ غم روز را برم بیرون غبار سے از رہ آن مشک بوغزالی شکاف سنبہ تو انم کہ بندم از مرہم</p>
--	--

ملوہم از دو جهان بے جمال و جائے
 چو یار نیست بہت این یار را چہ کنم

بہر دم ز کوہ سنبہ صد داغ جفا خواہم
 با در و تو خود ارم حاشاکہ دوا خواہم

<p>هر کس بود دل در دوزخ مقصود نتوان میزده رفتن از بگذرت گری بود چو رقیب با هم در حوصله پیوست وی از تو وفا چشم دادی بجا و عهد دستم بسیرت چون می نرسد خود را</p>	<p>ای جمله طفیل تو من از تو ترا خواهم آرزوی که من آن سهرمه از یاد صبا خواهم لیک از تو رقیب از چون خویش جدا خواهم باز آمده ام امروز کان عهد وفا خواهم در راه تو چون سایه افتاده ز یاد خواهم</p>
--	--

گفتی که مرا خوابی از خیل تبان جامی
 چشمیت مرا آخر غیر از تو کرا خواهم

<p>گر که وصف آن لبها شکر خند میرزم دلم دریا خون آمد بر دیش چشم من گشتی نمی آید چو تو هر چند کاندز قالب فکرت همه خوبان از رعد من آن مهرانم چون بند باید هر چه بر د چون تو بر سینه مدد در دهرم آید که از آب خال من</p>	<p>نه گوهر بلکه شکر من فدا نم کند میرزم کش از منی ترا در خون دل هر چند میرزم ز جان مانند تو صد شکل بی مانند میرزم که نقد جان دل در پا هر چند زنده میرزم زدن خون بهر حکم کردن پیوند میرزم گیاه عشق میرد چو چشم نیر میرزم</p>
---	--

چو نخل خامه جنبش یافت دستی بر نشان جامی
 که نزل خوان مشتاقان صاحبند میرزم

<p>عشق بکشید و فاداد تو بد شام گریه یافت از تو ام طعن گنیزد</p>	<p>توبت شاهم نه ناله اصبی گاهیم چهره بخون نگار من حبت گناهیم</p>
--	---

خزق تو نخواهم از جهان آرزوی دیگر و دعوی مرا اگر کنی روشتم از کجا بود تو شمی زبان سپه سرچشم زبیده حرفی اگر ز دردم حال درون خون شده	تو آتش من چه فائده چون تو می نخواهم دل چو لصدق بن می ندیدم گوایم شکر بر قوه وفا بنده هر سپاهیم از سر خارم چون جلد کسرخ شود سیاهیم
--	--

لابه کنی که جامی از تاب عم چگونہ

تاب نم تو سنی المثل تاب و من چو ماہیم

من آن نیم که زبان را به پیر زده الام حدیث سفل خرف عقد گوهر سخن خبر از خایم از دست رفت مایه عمر ز شعر شعور کزین پیش یافتم امروز نصا ملک سخن گریه قات تا قات سخن جو یا و من از فاعلات مفعول سحر بنا طغنه گفتیم کاسه بر عم سو کشم به طبع سخن سنج برنج نصبت	بید ح دو دم چسان تو ک خا زده ستایم ز ہی شبه که من این را بدان بایم کنون ز حسرت ان پشت دست سیکه خایم خز آب ویره و خون جگر بیا لایم ز فکر قانیه هر لحظه تنگ می آیم دوراع کرده شب روز با و سپایم بکار گاه سخن گشته کار نسر مایم که بر بحب خوشت کشم بیا سایم
--	---

جواب داد که جامی تو گنج اسرار

روا مار کزین گنج قفسل نکشایم

وقت آن خند که ره در میان گیرم	سبزه از کف نیمه رطل گران بر گیرم
-------------------------------	----------------------------------

<p>مایه دولت ازین گنج روان برگیرم پدو کاره سالی زمیان برگیرم دست از ان باز کشم خاطر از ان بگیرم آه اگر مهر خوشت ز زبان بگیرم که من این باغ عشرت ز زبان بگیرم</p>	<p>میرود عمر گرانمایه بیک ششم یک چند رسم هستی که حجابست میان من و دوست هر چه الطلاق توان کرد بران رسم چون بیخ ناگفته بهر تو شدم شهره شهر بی خورم خون دل از جام عمر آن در نیابا</p>
--	--

جامی از جمله جهان دل بردناید عشق
 گرفتارش بر انگشت بیان برگیرم

<p>که با اختیار بدم دیدت طاق نمی دارم بحق دوستی یار که با آن نیرجم یارم عقیق تباب میزیرم شرک لعل بسیارم بنده لب بر لبم کان عاریت با تو بسیارم ز سودا پر پر سودا یوانگی دارم هست تا بد ز گردون ماه در دست ندارم</p>	<p>نیارم سوی هر چند سوز و شوق دارم ترا گرد حق یاران قدر اندیش و قلم ز شوق آن لب شیرین دید تا سحر هر شب از ان لب نیم جانی عاریت دارم بیجا کوشش عقل در اصلاح کار من من زین پس همه بنیم به بتان من قدر است میگویم</p>
---	---

سوی خود خواندم از کوی تو دل را گفت رد جا
 که من اینجا بدارم عشق بدخونی گرفتارم

<p>ز قحط آب چمن چون شود چنان شده ام ز نوک هر شتره من از خون نشان شده ام</p>	<p>ز وقت تو چو گویم چه ناتوان شده ام ز مان وصل تو چون دو مجور بقی گشت</p>
--	--

<p>ز چشم مردم باریک بین نهان شده ام بے سگان نرت مشت استخوان شده ام بر آستان کلم از خاک آستان شده ام بکوی تو دوسه دور که میمان شده ام</p>	<p>ز لب که گشته ام از فکر آن میان باریک سموم جز تو ام بے بر استخوان نگذشت بر آستان تو کایم سر بر عزت من طحیل خیل سگاتم تفقدے می کن</p>
<p>مگو که بیر شدے ترک عشق گو جامی که من به عشق تو بیرانه سحران شده ام</p>	
<p>که توان کرد بنجاک قدمش جان تسلیم مالبعد حسرت در دیم درین شهر تمیم آه اگر یار فراموش کند عهد قدیم بر سر کوی تو با خاک بیا بزدلیم هست با کوی نخذان تو سلیح و نعم</p>	<p>خبر مقدم عیے نفسے داوسیم باشد آن ماه ساقر ز سر عشرت و ناز یار را با من دلخست قدیمی عهدیت رخ پر اشک من خاک رت آرمی عجبیت را چه کنم وصف که در خوبی و لطیف</p>
<p>دست بردم که کستم زلف چو شعر سپهرش گفت جامی بکش افزون قدم از صد گلیم</p>	
<p>پیش آناه که از دور آدمی تالم بلبل باغ تو ام از همه فارغ باطم وہ کہ باغ و چین آتشکده شد اسالم در آنکه این نکته دقیق من مسکین لاطم</p>	<p>زار می تالم و کس نیست که گوید عالم نغینو کوناز کن سر دم و گل نتر که من هست هر برگ گله بے نوم اداع و آن دوزخ نور نظر از سوز بیان هیچ</p>

شکر الحمد کہ بس خوب برآمد عالم	تو وصل زدم یا ترنج پردہ فکند
	<p>لطفت او گفت کین تبده مانی جامی رفت بر چرخ برین کو کبہ اقبالم</p>
<p>در جہد تاسپ دار تو بیتاب ماند ایم چون عابدان بگوشه محراب ماند ایم از جو یار لطف تو بے آبت ند ایم صد داغ از ان بسینہ اجاب ماند ایم ز میسان کہ در فلان گل سیراب ماند ایم گونی بیچار باش سنجاب ماند ایم</p>	<p>از چشم خوانبناک تو بے خواب ماند ایم تا ویزه ایم گوشه محراب بیت بر چون دہر نہال امید اینچنین کہ ماہ ہر جا کشیدہ ایم ز دل آہ آستین گر چشم ما زگریہ چو دریا شود چعب پیلو کہ ماندہ ایم در ان کو نجار خس</p>
	<p>جامی حدیث خرقہ و سجادہ تاسبے تا ہر چہ بود رہن سے ناب ماندہ ایم</p>
<p>ما راج غمت شد دل دین صبر سکون ہم عشق من حسن تو بہان بلکہ فرزون ہم در قید بلا افتد وز بخر جنون ہم شد ملک غمت ملک بردن و دن ہم آن ماہ بلند اختر و ان نخت نگون ہم</p>	<p>جان دلغ تو دار دگر خرقہ بخون ہم بس عشق کہ آن کم شد بس حسن آن کا گر شکل لا و ز تو نیست بسا کس انگینت سپہ اشک بر افراخت علم لا عمریت کہ خوابند خیال من بدرون ہم</p>
کس چارہ تو ان کرد بتجوید فسون ہم	آن جادو جانانہ چنان زردہ چا

<p>شدم دیوانه وان طفل بری بگریز تو گم رو کشادی خداراجانه باب عشق نخواهم بزیارت نواستن چون کون نیا دورنگی میکند رخسار زرد و اشک سرخ چو چنگ نهر گم صد نغمه عشرت فراخیز کشیدم مجبور چنگ غم صد گوشمال انا</p>	<p>کنون زین غم چون یگان خوش گم که بود چا خرمهای اورا در دل تنگ که از دست دل سخت تو آید پای در گم ولی من بچنان روع عشق تو مگر گم اگر نیت افکند برشته وصل تو در گم شد از هر گوشمالی تیز تر سوز تو آهنگ</p>
--	---

ندیدم من اسے ناصح کہ جامی نیکیامی جو
 کہ من بید نام عشقم آید از نام نکونشکم

<p>بعارض تو ز ماہ تمام چون گویم بست گمے کہ در آید بشکر افشانی جفاے تو ہمہ وقتے رسد بنید اتم خوش آتر زمان کہ ترا بنیم وز حیرانے شراب کہ ہیر جا حرام مے دارنہ</p>	<p>بلبل تو ز مے لعل فام چون گویم حدیث طوطی شیرین کلام چون گویم کہ شکر این کرم مستدام چون گویم چنان شوم کہ ندانم سلام چون گویم اگر دست تو باشد حرام چون گویم</p>
---	---

چو جاسے از ہوست می پرست شد با او
 بجز حکایت صبا و جام یون گویم

<p>ماند نام از یار دور و ز ندرہ ام برودہ ام لاغر تنے پیش قریب</p>	<p>زین گتہ تا ز ندرہ ام شہر شدہ ام استخوانے پیش سگسا ننگندہ ام</p>
--	---

بندگان واری سگان ہم نیز من تا چشیدم لذت غمهای تو بر نیارم کند از ان لب بوسه ز اطلش شایسته اگر عورم چه عار	بدگوارا سگ سگان را بنده ام آید از شادی عالم خندم گر چه عمری در طلب جان گذرام مخلت من پس لباس زنده ام
--	---

گفته جامی کے از رویہ ہرچ
ہرچ سے گوئی بدان از زندہ ام

اگر کیوی تو کیشب سر بخت تم ز فرش سندن استبر تم نیاید ز وضع زہر نیایم نسیم خیز آن بہ کجا کہبہ مقصود رہ تو اتم برد ز لوح سادہ تو ان جو اندر خط خون ز کشت زار جہا تم پس انکا مجلس عیش	سرم مہاو اگر پاس در بخت نم چو تن بیاد تو بر خاک در بخت نم کہ نقد صومعہ بر آتش کشت نم چو گام سعی بر وفق مر نوشت نم چراغبندہ دل جہن خوب زشت نم پاسے سر دل بس جو وطن کشت نم
---	---

ز دست رفت سر رشتہ و نا جامی
عنان چہ در کفت یار جفا برشت نم

چند روزی برد بخت بد از کوی ام دور ازین در ہم منت گویم دعا ہم سوی خود بنجوانیم چون مردم میریم	باز قلاب محبت میکشد سو تو ام ہر کجا ہستم بجان دل دعا گوئی تو ام می ندانم چون کنم در ماندہ خوبی تو ام
--	--

بگذرد زین سفت ز بکار می او آن طیش	باز اگر افتد نظر بر باق باروسے تو ام
سخ نفستی تا بمیرم بے تو من جو درستم	زین کند تا زنده ام شرمندہ رو تو ام
در چمن گشتم بسی چون تاب بادور کتا	تا زہ سے درد چون نہال قدر و بجوی تو ام
خون جامی گر بریزی آن بود لطفی عظیم	
لیک سے آید در بیخ از دست و بازو تو ام	
تنگدل ماندہ بفکر دہن تنگ تو ام	سنگ بر سینہ ز تان ز دل چو زنگ تو ام
اگر شدم لالہ صفت تو بخون عیب کن	کہ بزنگونہ ز شوق رخ گل رنگ تو ام
گاہ خجک آشنی و آشنیت خون پر نیست	کشتہ آشتی و سوختہ خجک تو ام
ستم آن بلبل شوریدہ از گلشن قدس	روی در باغ جہان کردہ با خجک تو ام
داستم حسن عنایت ز رخس خیم و لے	تنگے عیش رسید از دہن تنگ تو ام
ز خط آن چہرہ میار اگر صدگونہ صفا	بید بر روز آئینہ بے زنگ تو ام
تا رخکے شدم از صفت چو جامی و ہنوز	
نیست ممکن کہ خلاصی ہو از خجک تو ام	
ہر دم از تیرت فتادی بزم	صد در رحمت کشادی بزم
چون فروغ آفتاب ہر دور سے	پر تو رویت فتادی بزم
سر حسنت را کہ بود سے آئینہ	گر نہ خود را جلوہ دادی بزم
دل بہ فریاد آمدی از دست تو	گر نہ من دستہ نشادی بزم

سینہ از غم چاک شد خیزای قتب دیدہ عمد استم از خوبان دلے	تا خورد یک خطہ باوسے بزم نیت چندان اعتمادی بزم
تا مراد من چو جامی یادست شد فراموش ہر مراد سے بردم	
من غائبانہ عاشق آن روی ہوشم شوق تو شد فزون تہا شام و شروگل غش میکنم بیاد لب لعل دلکشت وصلت پہنچ نفش میر نشد مرا چشم اہل بخشندہ کو شجر ہنس جامی ز درد گوہر گریب تنہا	بے منت نظر بنیال از خوشم بالا گرفت ازین خس و خاشاک آتشم کز جام دور میرسد و بادہ بے غشم صد بار چہرہ گرچہ بخون شد متشم از جام نیم خورد تو گر جرعه چشم خاشاکت کبر ہیدہ دار و مشم
این بس مرا کہ شد صد ف در شاہوار گوشش زمانہ از گم نظم و رسم	
عمریت دل بہر دوفا تو بستہ ایم ز باد و خلد نیوہ او باش عیش نقد مارا چو در سریم دل تو را غیبت با خود خیال آرزو سے لستہ سرکے	پیوند با تو کردہ و از خود گسستہ ایم با خود بدولت غمت از ہر دورستہ ایم دل پر امید بر سر را بستہ ایم مادیدہ از دو عالم و دل تو بستہ ایم
گفتم شکستہ دن جامی بوشوہ آخ چہ شدہ جام مرصع شکستہ ایم	

<p>شب تاب سحرگرد سرکوسے تو پویم چون لاله اگر خاک شوم بی گل رسو صیفت است چون خون فم المودہ نکت تار و تودیدم منم و اشک مادام پایم بر بہت سود و کنون در پی آنم تا باد چمن نکستے از پیر بہنت یافت</p>	<p>با آن درو دیوار غم و درد تو گویم با داغ تو بار در گرا از خاک برویم بر چشم ترا انداز کشش از گریہ لبویم بنگر کہ جہان میرسد از دیدہ برویم کز دیدہ کنم یا سے وز سر راہ تو پویم بو سے تو دیدہ ہر گل و نسرن کہ تویم</p>
<p>درد دل جامی شود افزون ز مداوا این درد کرا گویم و درمان ز کہ جویم</p>	
<p>من بندہ حقیر تو سلطان محترم بر جانم از تو ہر چہ رسد جاہنت سرگشتگان بادیہ پیاسے عشق را شد سینہ ام شگاف شگاف از خندگ روزیکہ می نوشت قصانا نامہ اجل</p>	<p>گر در غم تو زار بسیرم ترا چہ غم گر تا وک جفاست دگر خیر ہستم بہر توره نمود بسہ منزل عدم وز ہر شگاف آتش دل میزد مسلم قتل ہر اہ تیغ جفا سے تو در غم</p>
<p>عمر بیت جرہ خوار سفال سگان لشت جامی کہ آب خضر خوردی ز جام تم</p>	
<p>گرہ بد بوسے صہبت تویم چون بنجم خطا تو دیدہ سترد</p>	<p>نکتم یاد حسن لہر و ذکر خیرم رستم نہ ز صفت تویم</p>

<p>کرده از اشک آستین پریم چو شد آب بقا ز چشمه پریم بر سر خاک کشتگان قدیم سر تیغی انعام و ہی پریم</p>	<p>چند پریم نعت گوی هر وصل گر کشائی بجزن میم دهان همچو آب حیات اگر گذری منکرش را شود روشن</p>
--	---

جامی از خانقده بیسکده رفت
این بود مقتضای طبع سلیم

<p>باشد خور و زان رهگذر یک خطم باوی طبع جفا جو همچنان باشد بر ایشان بالیم بسم الله اینک استغ اگر خوبترین هم بسلم مشکل پیدا از بلوغ غم گشتی بسوی سالم ای کاش از زمین محنت سرگردان و محلم تارشته جان نگسلد دستش ز دامن نگسلم</p>	<p>سینه سگافم هر بحر کاید صبا زان منزل چشم ز خوبان خون نشان از چشم آه و غمان هستم ز مرغ بسته پر در دام زلفش بسته زینسان که دیدم و دیدم زین چشم طوفانی بود زبان گویا مرا از بهر ناله چون آ جام ز جانان نگسلد پیوند و پیمان نگسلد</p>
--	---

جامی صفت رفتم ز در کاکم بی لعل او
دسته بمن ده اسے سبوتا یا بر آید از گلم

<p>بلای جان شود هر دیدن چنین منیم که آن پادشاه کاغذی است و عنان منیم کجا تاب مردم کش هر زمان با این منیم</p>	<p>من بهیروز کلان شکل زیبا هر زمان منیم سوار شوخ من صورت نازد من حیران من بیدل که با خود جفت نام هر پیش منیم</p>
--	--

<p>بگویش آنمده عاشق که دیدم هر که جویم پس این عمر سے ریاضت آنچه سالک نشود نهاده بر کمان تیر از پی صید دهن مسکین</p>	<p>بجای و همین فرسوده استخوان بنیم شد اکنون عمر با که حاضر فریض جان بنیم چو محرومان بجزرت جانب تیر و کمان</p>
---	---

کسان شهابفکرت اندو جامی اندرین
که چون فردا کنم آن آفت جانرا چنان بنیم

<p>چشم منی و خانه تو چشم خانه ام چون مردمان غایب چشم میان آب اکنون که زیران تو رام است رخس حسن خواب آورد فسانه عجب قصه که برد روزیکه بر امید تو قالب کسبم تھی ز آوازیل چشم تر دم دل ہے طپد</p>	<p>حق القدر دم تو گمردانه دانم از بسکه آب دیده گرفت خانه ام سیکن نواز شسته لب ترا زیانه ام خواب طرب چشم حریقان فسانه ام بالین بست نشسته ازین استغانه ام رقص چنین افرد همارے ترا نام</p>
--	---

جامی منم که خسرو قسم بملک عشق
منشور خسروے غزل عاشقانه ام

<p>خواهم که در قدم آن بسرفتم دیگر بظاره زدم بر سر آهش هر چند صید خواریم افتاده بر آهش ز نیگوتہ کہ از دیده رود اشک دمام</p>	<p>سخ برکت پایش منم و بنو فرستم ترسم که شوم بخود دور رگد فرستم امروز مبادا که بجایے و گرافتم نبود عجب از غرقه بخون جگر افتتم</p>
--	--

<p>امی غم مدوی کن کہ ازین برہنم</p>	<p>شاید تبرہم کند آتشوخ نکاہے</p>
<p>وزلفت جگر و دوزا فکاک برآرم اندیشہ ہے سے کن کہ سر از خاک برآرم بر شعلہ حیان راہ زخاشاک برآرم روز سے سر از ان حلقہ فتراک برآرم تا چون ز دل زخمی خود پاک برآرم چون تیر ترا از جگر چاک برآرم رخت خود ازین موج خطرناک برآرم وانگہ رخ نیاز بران آستان ہم وانگہ رخ نیاز بران آستان ہم زان پیش کز خجای تو سر در جهان ہم وانگہ بران ز داغ تو میر نشان ہم بنشینم و نظر بہ آسمان ہم محرورم دار چشم بہ تیر و کمان ہم آن بہ کہ رو بجز میت پیر معان ہم</p>	<p>جامی گرا زین گونہ رود سل بر شکت چون خانہ گل زووزینیا و برہنم</p>
<p>ہر شب دم گرم از دل غمناک برآرم تا کہ رحمت خاک بسر بریم از ان ہم بی روتیو بالالہ و گل چون رہم از آہ در گردنم از بخت بود طوق سعادت آلودہ بخون تیر تو صیف ست ندائم صد جا بسوزم لبم از بوسہ پیگان جامی صفتم غرق غم از یار شو و بخت ہر شب پیاسان تو جان میان ہم گفتے زخم بہین و بجان در میان ہم پاسے مرا بقید وفا استوار کن ہر غم کہ یابم از تو بدل سازش نشان شہباز شوق روتیو با چشم شکبار میسند کز تو صید بود بہرہ مند و من جامی ز شیخ صومعہ نکشود عشق</p>	<p>وزلفت جگر و دوزا فکاک برآرم اندیشہ ہے سے کن کہ سر از خاک برآرم بر شعلہ حیان راہ زخاشاک برآرم روز سے سر از ان حلقہ فتراک برآرم تا چون ز دل زخمی خود پاک برآرم چون تیر ترا از جگر چاک برآرم رخت خود ازین موج خطرناک برآرم وانگہ رخ نیاز بران آستان ہم وانگہ رخ نیاز بران آستان ہم زان پیش کز خجای تو سر در جهان ہم وانگہ بران ز داغ تو میر نشان ہم بنشینم و نظر بہ آسمان ہم محرورم دار چشم بہ تیر و کمان ہم آن بہ کہ رو بجز میت پیر معان ہم</p>

<p>تو شاہ مسند حسنی از من گذر ای کیم سواره رفتی و سودم جنبان تو چند اساس ز شکستہ ز نام و ننگ برستم بہر کجا گزدم دولت سہاں تو جویم چو خاک و بنی آن درین دشتی از من</p>	<p>مراسعادت آن از کجا کہ با تو نشینم کہ شد نشان سم آہی ماند نقشین سیان بہر تو لب تم کہ بسند بکینم بہر طرف گذرم جلوہ جمال تو بینم گذارتا خس و خاررست بیدہ بکینم</p>
---	--

بہ تیغ ہم مفرما کہ خیز جاسے ازین در
کہ عمر باست درین آستانہ بہر ہمینم

<p>بسجیدے کہ خم ابروسے ترانگیرم گر کلبوے تو باشد بر اجمال گذر ترا چو ہست بحال شکستگان نظر ز دست خضر چہ سود آب ندگی مارا باستخوانے اگر چند یاد مانکنے بہر کسیہ بیز نیم چہرہ کردہ چوزر</p>	<p>نماز را بگذاریم و جسدہ تو بریم بہ خاک یا بنگر کہ ہمہ شکستہ تریم بحال یا بنگر کہ ہمہ شکستہ تریم اگر ز ساغر غسل تو جرغہ نخوریم ہزار شکر کہ بارے ازین سگان دریم نہ ہمچو سادہ دلان در سو آہ شہ زیم</p>
--	---

سگ تو دوش بہ جامی فغان کفایت
خمش باش کہ از نالہ امت پردہ سرم

<p>گل شد حرم کویت از اشک لا کوئم از بار و ل تن من باشد چو کوه درین</p>	<p>باشد بنور شہ خاک درت بخوئم در موج خیز گر یہ مشکل بود سکوم</p>
--	--

<p>من باتن کم از موآن خیمه استونم کمان سوزد آن گداز و از آتش درونم توان کشید بیرون از ورطه جنونم تا کے تبرک خوبان بر سر دمی فسونم</p>	<p>زوا از حباب خیمه گرد من آب دیده چاکم چو در دل افتد سوزن چه توشه گر تار باسے سویم بر تن شود سلاسل ناصح چراغ حدیث شد کشته از دهنم</p>
<p>می پریم که جامی باورد عشق چو سنی من بے خودم چه دامنم خود بین که چلم</p>	
<p>بہتیم از رو باشد که بکیارت دگر بنیم برون تانی چون عمر غزیت در گذریم که تو پیش نظر باشی من ماه و خوزیم بود کز پر تو حسا شلین شب اسیریم زمانے بہر خرسد دران دیوار و دریم کہ وقت جان سیر کن تاناش زیر تریم</p>	<p>چہ حسنت اینکہ بر سر درخت اصد زنا بپیم چنین شوقیا من درم چه تسکینیم از نا مکود ماہ و خویین السد چون بود ممکن بتاریکی چہ از غم کس سے غم دے دیگر چو محو و موز دیدارش بکوی آورم سا سر بالین ارم لیک از حسنت اینقدر خواهم</p>
<p>بکنج محنت اندوه جامی جان دہد آخر چنین کرد و حیران ہر زمان حالش تیریم</p>	
<p>آن رخ فرخ و آن قاست موزونیم شہر سلام کہ دگر رو سے ترا چون بنیم ہر شبے بر سر خواب شبینون بسیم</p>	<p>بود آیا کہ من آن شکل جامیونیم زیستن در رر و تونہ از طور قاست تا گرفتت غمت ملک دل از خیل شاک</p>

باوا از شجرت کین تو بعد باره علم	گرنہ ہر خطہ در و صر تو افزون بسیم
شریت و میل کرم کن کہ زیار سے ہجر	
جاسے سوختہ را حال دگر گون بنیم	
دسے نگذرد کز غمت خون نگریم	ز وصلت جدا مانده ام چون نگریم
نہ بینم بطرف جنبین سرو نماز سے	کہ از شوق آن قدموزون نگریم
نیارم گے سوی لب جام باوہ	کہ بر یاد آن لعل سیگون نگریم
زیلے مرا اسپچک یا دناید	کہ بر محنت و درد مجنون نگریم
نہ خون جگر ماند و سنے آب دید	تہ از بے غمی دان کہ اکنون نگریم
نہ بینم گے کہ یہ بازار جاسے	
کہ از دیدہ دول بر و خون نگریم	
کے بود کے کازین سوز درون بازم	یا ازین درد غم روز فزون بازم
چند طعن فردای عشق حذار آمد	شاید از درد سرا و بجنون بازم
فکر زلفش بفسانہ نرو و از سر من	کاین نہ مار سیت کہ از و می بفسون بازم
ایسرہ عشورہ و دستان کہ ترا سے بنیم	چکنم یارب از دست تو چون بازم
جامیا جرعه از جام فنا سے خواہم	
تا بدان شربت ازین خوردن خون بازم	
ہر شبے کز ناہ مہر فروز خود یاد آورم	از رفغان و نالہ شہر سے را بہ فر یاد آورم

<p>در جهان من نیر زور رسم فریاد آورم کے تو انم کاین زمان از دام سیاہ آورم مایہ عشرت سوی دلنا ناشاد آورم</p>	<p>شیوہ شیرین اگر امیشت گان بدخورت من چوتوا نم گز اول مرغ دل مارم گان خواہم از حسنت بگویم آشکارا نکتہ</p>
<p>باز گوید غیرت عشقت کہ جامی لب بیند ورنہ بر جانت ز غم صد تیغ بیدا آورم</p>	
<p>تا روز گریہ سے کسٹم و آہ می کشم از سبخت تیرہ و دل گمراہ سے کشم نقد حقیر در نظر شاہ سے کشم جور رقیب و طعنہ بدخواہ می کشم</p>	<p>شبہا کہ داغ فرقت آناہ می کشم زان مہ سے کسٹم گل کہ محنت بلا جان سے برم بہ تیغہ گدایان ستورا از عاشقی نصیب من این کہ روز و شب</p>
<p>جامی چو گاہ شد تم از ضعف و من ہنوا کوہ غمت بہ قوت این گاہ سے کشم</p>	
<p>نہ روسے آنکہ نشینم سگش آبر و نیرم کہ گردستم و ہداز سایہ خود نیر بگزیرم بہانہ سازم آنرا دست برداش آبرم ز فکر عقبے و سودا وینی داد بر نیرم ز سیلاب شرہ چون نوح طوفان برانگیزم کنان شیرین دہان بنویس عشق بر نیرم</p>	<p>نہ نصیر آنکہ از خاک سر آن کو می بر نیرم چنان در مہر آن خورشید جو کہ دم تہنایم ہوس دارم کہ ریزد خون من امروز یا فردا علاج خویش رسیدم طیب عشق آرد نینخواہم ز غیرش در جہان یار از ان کہم چو فرادوم از ان در سینہ شاہ کوہ و غم</p>

	<p>مگوئید اسے نگو خوابان کزان بد خویر جا معاذ اللہ اگر ازوے برہم باکہ آمیزم</p>	
<p>بزم وصل دورا بادیکران پر دایم تا چو زور در بوٹہ ثم سدوش نگہ ختم خبر بضراب غمت این چنگ استخوان ختم گر چه صد بارش بدین جہم از نظر اند ختم بر سر بازار رسوائے علم اند ختم در نخستین دست نقد دین دل در ختم</p>		<p>ما برنجوری و مہجوری و دوری ستیم نقد قلب باشد راج بیازار وفا قامت ما چنگ شد اندر سماع ارج ہر دم آلاید بخون جا خیالت امیر شک کو شیخ است بیکوی نیکان نیک ما تا بشریح نظر با آن دو رخ بردیم دست</p>
	<p>جامی از سلک سگانت در نیر زویشک کاسے درینا قدر یاران کمن نشنا ختم</p>	
<p>تہ رقعہ کہ در اوج خطاشک فام تو یابم ز ہی سعادت اگر دولت سلام تو یابم ہمہ سلام تو بنیم ہمہ پیام تو یابم کہ در سلام تو خاصیت کلام تو یابم کہ آہوان خطارا اسیر دام تو یابم ہمہ معاینہ در سر خوشخرام تو یابم بدین وسیلہ مگر جبرہ و جام تو یابم</p>		<p>تہ نامہ کہ در انجالتان تو یابم سلامت من خستہ در سلام تو یابم بہر دستم کہ کشایم نظر مصفوی خاطر جانب نامہ پیک از میان زنت بدان چہ دام بود کہ بر رخ نہاد از خط کین تھائیے کہ شیندم بجز خویش ز طوبی ز شوق جام تو جامی ہی ہم لقب</p>

نفس درون دیوز بیدن زندر ہم دارم جهان جهان گنہ چشم سوسن اقتادہ ام بچاہ ہوا و ہوس گراست جامہ زغم کہو و گشم چون نمیرسد باخلق لاف تو بہ و دل گینہ بصر گر بدلم زد اغ ذامت عداست یاران دو سپہ عازم ملک یقین بند از من میرس نکتہ عرفان کہ جاہلم	از مکر این دور ہزن پر حیلہ چون ہم چون روازین جان بچھا و گرنم جیل ہدایتی کہ بر آرد ازین سپہ خز نیل معصیت زخم صبغہ اللہم کس پے نیبرو کہ بدین پایہ گم ہم کو گر یہ شبانہ و آہ حسرت ہم تا کے عنان عقل پست کہاں ہم بامن گوئے قصہ الوان کہ کہم
---	--

جامی سبب غافل ازان ازدان گفت

از جملہ راز ہا سے نہان تو آگم

ہر زمان گویم کہ از دل مہر او بترن کم بوا لعیب کاریکہ غلطی در مان من جاسے تکبیر دعا خواہم ز لیلی قصہ خواہم خلق را در مجرم دل بسوزانم جو عود	یک با خود چون بنی آیم ندانم چون کم من بفکر آنکہ ہر دم در و خود افزون کم تا کہ از روسے گذر بہرت مہنون کم نالہ در جنگ فراق ت گر بدین کان کم
---	--

کشتہ شد جامی ز جبرائیل و صلش چو د

منع بسمل چون زید صد بار اگر انسون کم

سن کیم تار و بران رضائے زیبا کم کاش تو انم کہ دیدہ بر کعبان کم

<p>خواب چون آید مرشہا چنین کز ہجر چون سوارہ بگذری از نعل سیم مرتبت داغ بر تو سن منہ بگذار از بہر خدا رام شو ای ہومی وحشی کہ نزدیک است وصف حسنت با قیوب دل گفتن چو شکلام روز از می و شاہد بقدم در شب</p>	<p>زیر پہلو خدار باشد زیر سر تارا ہم ہر کجا یایم نشان از شوق روانجا ہم تا شگافم سینہ دان ہم بزل شیدا ہم از غمت دیوانہ کردم رو در صحرانم آینہ بہر چہ پیش چشم نابینا ہم چشم چون زاہد چرا بر وعدہ خود انم</p>
---	--

جامی از شوق لبست وقتت کا ندریکہ
خرقہ و سجادہ بہن ساغر و صبا ہم

<p>ساریت شر عشق و ایمان عالی اللہوم کس را چو تاب سلطوت دیدار خود نبرد مکن ز تنگنا سے عدم ناکشیدہ رشت در حیرت کہ این ہمہ نقش غریب چیست ہر یک نعتہ لیک مرآت آن در بادہ نمان و جام نمان آمدہ بید تومی بگفت و گوی کہ آغاز ما چہ بود</p>	<p>کالبد رنے الدجیۃ و الشمس فی الخمام در پردہ سوزاہل نظر سے کند خرام واجب بکلوہ گاہ عیان نا نماہ گام بر لوح صورت آمدہ مشہور خاص و عام برو شستہ ز جلوہ احکام خویش کام در جام عکس بادہ و در بادہ رنگ جام جمعہ بخت و جوی کہ انجام ما کلام</p>
---	--

جامی معاد و مبداء و وحدت و بس
مادر میانہ کثرت موجود و السلام

<p>شکر که با شکر تو درم کم صبر العاشق فی البحر کم یالب لعل تو دوان کالعدم زخیر از نکت جنب استم دور بود چشمه خورشید نم حلقه عشاق بر آید برسم</p>	<p>با غم و درد تو کنم و مبد غم صبر کم و محنت داند و ده پر پیش ایات عدت آب خضر میکند از مهر خطت منع ما تر نشود ز اشک ترخم جنت باوصی حلقه زلفت کشید</p>
--	--

گفته جامی که بحسین نه است
 حسنه التدریجیت انعم

<p>میحول بر محبت تو فطرت سلیم چون نغمی جزو لایحه خیر کن حکیم هر جامه ساقریت برین آستان مقیم باله آن چو رحمت و لطف پریم در بر کشیده حلقه زلف تو اشق خیم بهر لزوم وقت بسرخی نوشتیم</p>	<p>مایل بقیامت تو بود طبع مستقیم بعد از وجود جوهر نسرود بان تو باو ایچسد تو چه مجال سفر که شد ویتیم گوهر دندان تست لب خالی تو نقطه است ز کاک و بی صغ جان وقت آیت خطت است اینک آن</p>
---	---

تا زیر پر قدم شدت تحفه جدا
 جامی نشسته بر سر هستی دل و نیم

<p>تا کنم شرح نعمت بر لوح خاک نه در رسم</p>	<p>خواهم از عینت لیس از قتل تنهایی غم</p>
---	---

<p>برصم بران روزی از راه گرم خرم گر خم محراب ابروی تو بیند مشیخ شرم از قره خونای ز دل خون تاباید مرا زیر خون ما بگرد کعبت کعبت گریخت روی اگر ز پسندیم سون پیشت پامیش</p>	<p>تا کیم داری ز محرومی نکند کوب جسم پشت طاعت کم کند دیگر کسب و جسم عرقه خواهم شد درین سبیل و ما در سبدم جز بمخون صد و صدان تشنه یک آبلیم فرش کن چشم مرا برستند از پر قدم</p>
<p>تنگ شد بر جامی از میرفت شهر وجود وقت آن آمد که آرد در بصر اے عدم</p>	
<p>در دوربت بی می و پیمانہ نباشیم در خیل تبان چو توجہ بکمره نگارے هر جا چو تو شمعے شود از فروخته عاشا گردانم امیدت دم تو نگیرد تشریف نیاری سگاسن عزیز ستم گنجے تو و عالم همه ویرانه این گنج</p>	<p>در شوق تو بی نغمه مستانه نباشیم خود گوی که چون عاشق دیوانہ نباشیم کانهما من دل سوخته پروانه نباشیم یک خطه درین گوشه کاشانه نباشیم وان ہم بود آہرز که در خانه نباشیم جز در طلب گنج بویرانه نباشیم</p>
<p>جامی اگر آن دانه دست عالم نذر راه دست ستمی از سبب صمد وانه نباشیم</p>	
<p>در هر گند که بنے که و گاهی نشسته ام گویند یک نگاه ز دور از تو است</p>	<p>بر رسیدن چو تو ما ہی نشسته ام من هم در آرزوی گماهی نشسته ام</p>

<p>بے راہ و روی بر سر لاشی ششم گوئی بصدیر سندانجا ہی ششم دسا ز اشک مہدم آبی ششم کاینجا براسے عذر گنہا ہی ششم</p>	<p>ہرگز چو پیش رو تو را ہم نمد ہند پیش نورت بجاک مذلت قتادہ ام چون نیست محرومی کہ ز بیم پیش او دور از تو ز لیتن گنہ آدم مران</p>
<p>جامی صفت گرفته بکف عرض حال خویش در شاہراہ سوکب شاہی ششم</p>	
<p>نما دیدہ رخت زین سر کو باز نگردم ہرگز من بیدل غم ہیوہہ خوردم ہر خطہ دگر گوئہ کن چہ سہرہ زردم چون رویتو دیدم ز جہر رویتو گردم ای شاخ گل تازہ ترس از دم سردم روزے کہ شوم خاک بدان گردم</p>	<p>امروز شوق ہمہ سوز ہمہ دردم بیوہہ بود ہر غم و دریکہ نہ شقت از گوئہ زردم ز دم چہرہ اگر اشک رومی دل من سوتبان بودیشہ گلماسے چمن اختر ارباب و خزانست گر تو بنشنے من این بسکہ نشیند</p>
<p>جامی بہ ہوایت غزلے گفتہ دلاویز معنون غزل آنکہ بسودا تو فردم</p>	
<p>مردم دیدہ صاحب انت خواہم پادشاہ ہمہ شیرین لہر انت خواہم بہر روپوش بنام و گران انت خواہم</p>	<p>از روسے دل فونین جگر انت خواہم چون قباحت کسی طرف کلہ بر شکستہ نیست عذر چو منی بردن نام چو توفی</p>

<p>تا نمودی بجهت پیر من اندام جویم تا نشینی ز رخسار شیخ عیان چه سو بجویم از من دلداده روان سگیزی</p>	<p>تا زین ترز همه سبب برانت خواهم پای تا سر خیز از لب خیرانت خواهم جامی آن هست که عمر گذرانت خواهم</p>
<p>جامی از هر چه نه دیدار بتان دیده پیش تا درین انجمن از دیده درانت خواهم</p>	
<p>ز آن روی تو سرگشته در بیابانم تا ندانم حله سی ما خوش آن است چو زره گر چه حقیرم رخ متاب از ما حواله دیگران سانه طلبهای گران سرج ما چو مه چارده شدی طالع شراب و نقل بار باب بزم عشرت</p>	<p>بجست و جوی تو در کوه و درشتانم که در حرم و صالت شتر بخوابانم که بر سپهر و قاف آفتاب تا با نیم که ماز ساغر لعلت تنگ شرابانم ز قدر و منزلت امشب فلک خیابانم که ماه آتشش حرمان جگر کبابانم</p>
<p>حدیثه روضه کن جامی این کس را که در سواد هر کس ساکن خیابانم</p>	
<p>لیکن همه دسز فریاد و فغان خودم جان بر آمد ایک ادول بر منی آید میسان شاه من دا که بز جان تحفه تا در آید از دم آن سو هر دم دیده</p>	<p>از دوان چون ناله میخوانم ز جانم کز دل جان تا دکا برو کمانم نیست دردستم که پیش میبانم کحل بینای ز خاک آستانم</p>

سیرگشت از سینہ پیکان چرخ گمش را چویت	قوت آنم که پیکان ز آستخوان خود کشم
سر که بارش سیرگشت عمری بدوشش از بهر	گر نه روزی در ره سر دروان خود کشم

دفتر جامی است این از گفتمای عشق چرخ
 سے برم تا پیش شوخ نکتہ دان خود کشم

مانہ آن تویم کز بار کے گردن کشم	در کسی در راه ماخاری نند دهن کشم
سیرگشت از تیرہ خوابان ورد در آہنچنا	کز کف روشن جبینان باوہ روشن
توسن کین ہر کہ انگیزہ بقصد جان ما	ماز ہر ش نقد جان زیر سم تو سن کشم
ہر کہ خواہد بہر ما دوز و ز محنت خلعت	ریمان از رشتہ جانہاش در سن کشم
نہستم ارباب عشرت تا چو بنبرہ ہر صبا	مفرش دیبا ز نگاری سوا گلشن کشم
چون شب سنجاب گون آید تیر بہا و خون	بستر سنجاب از خاکستر گلشن کشم

دوستان از سر کشتے ما اگر دشمن شوند
 جامی آن بہتر کہ ما سرورہ دشمن کشم

خیز تارخت بسر منزل المصاف کشم	بادل صاف ہم جام می صاف کشم
ہر کہ از ما طلبد تو بہ نیلے و رزم	در دہ جام سے صاف باہر ان کشم
مشکل عشق جو از درد کشان کرد	چند در در سے درد سر کشان کشم
پیر بیخانہ بساط کرم انداختہ است	رقم زرق چہ بر حاصل اوقاف کشم
نفت در مار امبراسے خواجہ بطرف کہ ما	این ہمہ غین ز قلابی صراف کشم

دایب مانیست گلہ خاصہ بہر جنبے	اگر چه انواع جفا از ہمہ صفاون کشریم
-------------------------------	-------------------------------------

جامی از خرقہ شمیمہ فقر آسودیم	عاشق بقدر کہ دگر ناز قصب باف کشریم
-------------------------------	------------------------------------

ہستم ز جان غلامت اما گریز پائیم	صد بار مر از فروشی بگریزیم و بیایم
نگاہم رقیب خوانی گاہی سگ در خود	آن نام را نخوانوا ہم دین لطف انشام
دل اعلیٰ سوی از تو یک خط نیست مکن	صد بارش آرزو دم دیگر چه آتسایم
لبت با لطف لم رنگ آئینہ وار گردن	اکنون بصیقیل آہ آن رنگ نیز درام
برگ بقصد قتل تیر جفا کشائے	بہر بقا سے عمرت دست کشایم
بہر چند با سگانت خوش نیست خود نما	خود را ز خیل ایشان بہر خط مینمایم

ہر دم ملوکہ جامی تا کے سخن گزاری	از سوق دست جانا کاین نعمہ می سیرایم
----------------------------------	-------------------------------------

مایاوت نشسته خاموشیم	کرده از خویش تن فراموشیم
بر سر لبتر نعمت شبہا	محنت و در در اہم آغوشیم
در قبح دیدہ ایم عکس لبست	با وہ نا خوردہ رفتہ از ہوشیم
گر یہ بصر اب غصہ بجزائے	رگ رگ ما چو جنگ بجزوشیم
تا تو در گوشش کردہ حلقہ	ما علما مان حلقہ در گوشیم
دوش بودیم با تو دوش بدوش	ترندہ امشب لذت دوشیم

<p>دور دروت صلازوم دل را گفت بجای بنوش تا نوشیم</p>	
<p>تو فارغی و من از انتظار میسوزم بیایا که ز شمع رخت برافروزم که دیدہ روز ملاقات درخت فرم ز بجز تو نشوم کاشکے چو شبت فرم چہ سود طالع مسعود و بخت فیر فرم ز عقل مصلحت آموز دانش اندوزم</p>	<p>نوید ہند میت میسدر ہند روزم چراغ عیش من از تند باد ہجر تو درم بسوزن ترہ زان کشتہ میکشم از شک شہم دو وصل تو چون روزاگر نخواہد شد چو بر سعادت و صلت نیشو و پیر فرم ہجوم عشق تو مجنون صفت غلامی ام</p>
<p>مگو کہ نطقہ تو بجای لطافتے دارد کہ من اداسے سخن از لب تو آموزم</p>	
<p>خونم چو خواہی رختن سپاہ بست دم کاین شعلہ امی رہیں شہباز چراغ محفل عیسے دی کوتا کنڈ مرغ دگر زان کلم نالہ کنان آدینتہ یعنی درائی محلم زیرا کہ غیر از تیغ تو نبود شفا فی عالم وان در کہیں شہبستہ نوشن کردہ فسون غافل گر شہ جان گسلہ سن دازانجا نسل</p>	<p>بنامی سادہ استین آندم کہ خواہی سلیم فانغ دلا ترا وہ فروغ اشع مجاہدین چون مرغ طوفت ہام تو سن کلم بر خاک رہ تو بارہستی و دل خود را از طرف مکت عمر بست بیمار تو ام در شہم تعمیل کون چٹمت باننازی لب نقد دل از زمین گفتی کہ بجای گسل از قراک میں وہو</p>

<p>ز شوق دیدہ بے غم نہ بینم اگر من بعد رو سے غم نہ بینم کے غیر از تو در عالم نہ بینم من بے صبر دل آن ہم نہ بینم برد کا بن ریش رام ہم نہ بینم اگر رو سے ترا یکدم نہ بینم</p>	<p>ر عشقت سینہ بینم نہ بینم غم روی تو دارم جا آن است مگو از غیر من با کس دل سخن ز تو ہر بیدے بید جفائے طبعی را نمودم جا ک دل گفت پیوستن آن رخ مباد از غم میرم</p>
<p>بہر کس از دل کشاے جاسے کہ در عالم کے محرم نہ بینم</p>	
<p>بے دل بی دین دلبر ماندہ ام لا جرم بے خواب بی خور ماندہ ام چشم بردہ گوش بردہ ماندہ ام زندہ بہر تیغ دیگر ماندہ ام با دل پر خون چو سیاغ ماندہ ام رو سے پر یاسے صنوبر ماندہ ام</p>	<p>عاشقم بچارہ ام در ماندہ ام عاشقی با خواب و حور تا بدو روز و شب در انتظار مقتد چون دو تینے مکن نہیں انگہ من تا چو جام سے زد ستم رفتہ رفتہ ام در باغ و ز شوق رفتہ</p>
<p>جامی از من سجدہ طاعت سجود چون من اکنون پیش بت ماندہ ام</p>	
<p>ہر شب آعشتہ بخون جگرش ملیم</p>	<p>خاک آن در کہ چو گل بصرش ملیم</p>

<p>آندوی بدل از خاک در شین میدارم صورت حال رخ داند ز نظرش میدارم بیللم افشده که ز جان دوست ترغیب میدارم بماز عمر ز غم نکند لبسته برش میدارم</p>	<p>آب و راکه در آن کوثره ام بخت سخا سوی او میگذرم چهره بخونابه نگار گرچه دتمن ترازان شوخ نذارم دگری مخ و جوشی ست دلم زان سبب نشسته صبر</p>
<p>تا چو جامی چشم از گردش کحل صبر چشم امید بهر برگذرش میدارم</p>	
<p>وز سندان گول و مریان سادهم زین مرشدان برهن زره فتادهم از روزه خوب میدهد و جام باوهم کو درس عشق افاده کند استفادهم چون خوشدلی نماید از آن خانه دادهم عزم ترم سواره توان پیاده هم</p>	<p>شکر خدا که شیخ نیم شیخ زاده هم مستغنیم تربیت پیرے فروش زان مرشدم چه کار کشاید که تو برام گشتم بے بدرسه با کس نیستم ز ابهامی خاندان مروت نشان پیر منشیں چربا اگر نبود جنگ با دپا</p>
<p>جامی بعیش کوش که کس را از جام دور کم ز آنچه قسمت است نیاید زیاد هم</p>	
<p>سر خدمت نداد چون سگان بر آستان بام بگرد کوسے تو نغز تنان افغان کنم بام سیند انم چپان میخواهم تا آنچنان بام</p>	<p>چون توانم که بر خوان صالت میمان بام زخوی نازکت ترم و گزیده تا سحر شرب بهر گز که باشم از من بدروزه لبسند</p>

<p>که تو باشی عیان در دیده من من آن رها کن تا زمانی بلبل این گلستان با هم مرا غم نیست که عشق تو رسوا جهان بشم</p>	<p>من از تو شاد و گروم تو ز من غمگین خوانی کشادی پرده از عارض من منع بر آن خوان ز ناموس خود مقصود نام و ننگ است این</p>
<p>طفیل من همه دیدم ز رویت دیگران اکنون سدم راضی که چون جامی طفیل دیگران باشم</p>	
<p>گر سر بروی مثل از پادشاه نشینم آن یک که بگو شدم به تنه پادشاه نشینم یکدم زر قیام تو تنه پادشاه نشینم در کوس تو فر بهر تقاضا نشینم اگر منتظر وعده فردا نشینم چون در صف شان از همه بالا نشینم کشته چو شکست بدر نشینم</p>	<p>تا با تو من دل شده اکنون به نشینم بے پنج کسے چون بر دره بسج نشینم تا با تو قیام تو تنه پادشاه نشینم دادی بزبان دگران وعده رقت نشینم روی تو ام روز بشت عجب نشینم عشاق ترا قدر چو از عشق بلند نشینم چون صبر ندارم گم از سحر کس نشینم</p>
<p>گفتی که بر اہم نشین جامی ازین پیش از پادشاه من این خار کیش تا نشینم</p>	
<p>رخت هستی را از موج غم بر جان من زانکه من با تا کمال خارش خود خوشم زار کش چون موزیر لعل هم ابرم</p>	<p>ایچنین که دیده و دل غرق آب گشتم صوت جان او کملی نباشد گویش سوار ابرمیکان کس غم یزوبنا</p>

تو مگر ترکش ہی بندی من ز غم کہ چون	بر دل افکار آید ناو کے زان تر کشم
تا قیامت چو جامی مست و بہوش و فتم	گر ز جام نیم خوردت جرہ دیگر کشم
گر ہے با شمع بکنج خانہ شیدا می شوم ای خوش آندم کہ چو طفلان مینزد سنگ باغبانیا ہر گل سپیدن مجو آزار من لطف پنهانی و ناز آشکارم کی شد روز ہا با این آں ہر گونہ باشد بگذرد گفت روز خوہمت کشتن بد خود کنوں	در ہے آیم بیان خلق سو اچی شوم تا کہ از جا کے من دیوانہ شیدا می شوم چون درین بتیان من ز بہر تماشا می شوم تا بدین حد سے خراب شکل سیا می شوم و اسے بر جان من آن شہا کہ تنہا می شوم ہلکت از حد شد برش بہر قاضا می شوم
چا میا روی خلاصی کے بود چون در وقت میرود پیش از من بچارہ ہر جا سے شوم	
ایکے دیکھ آن دلبر بیان شکم چہ شود گر بگذاری کہ بصد گونہ نیاز گر مر از ہرہ آن نیست کہ نیم رخ آ در بکوشش نتوانم کہ برم رہ بارے روزم از شب تیردشت تیر از روز بود ای اہل زودترم شربت گے بہشتان	یا رسید بسر کوشے بت جسم تنم پای تو بوسہ زخم در قدست سرم تنم باری آن چشم کہ بیند رخ او بوسہ زخم سر بران پاسے کہ آنجا رسد ایشا زخم بیچ دشمن سخنین روز مبادا کہ منم تا بکے خون جگر نوشم و جان چند کنم

جامی بسکه کنم در دول خونین شرح	
جاسے آن دارو اگر خون سیکد از سمنم	

من بیدان می زامد شد کویت نیاسیم	ولی هرگز نیمنیم ترا چند آنکه می آیم
مرازان در مان چون گمانت بسته ام سجد	که تا جان تنم باشد بود خاک در جامیم
بگریزار و گوید جان من مشکال تو ان برد	بجراحتت پیکان ترا با سپر که همبایم
اگر بوسیدن یا تو نتوان کاش بگذری	که رخسار غبار آلوده بر خاک دست نیاسیم
نیاید جز حیات غرضت پیش نظر خیر سے	چو از خواب اجل وز قیامت چشم بکشیم

ز روی مروی گیره بگو جامی سنگانی	
اگر چه آینه ان نم نیستیم کین نام رسایم	

خیالی بود یارب در شن در خواب میدیم	که رویش در نظر کینت شراب نیامیدیم
با کسیر سعادت نیستسم آخر بجز اله	وصالش اکنه چون کیمیا نیامیدیم
چه حاجت بود شمع افروختن زرم او یارب	چو از عکس خورشید عالم بر از عتبات میدیم
بیاغ نامرادی جان دل میدیخت شمن ا	چو خود را بر مراد خاطر اجاب میدیم
لبه بر خاک سودم پیش پاسانی از دست	سری کش سجده که زر گوشه محراب میدیم
هائ ننگی پے برد از اقبال وصل او	دل که از آتش مهورش در تانت میدیم

همانے جان همیداد قی بر هر عه اما	
ز جاش جامی لبت نشنه رای بر ت میدیم	

<p>روم بار بجزرت زیر پا تو سنش میرم تو باش ایجان که خواهی از سگانش غم تقصیر مخوان جز نام آن بت کازنج در خلاص میرم خدایا ز این نعل سمنش ساز زنجیرم برای زار مانده جان ز تن گنیتت میرم چه سود که قصه خوانی فسانه خوان کس میرم</p>	<p>چو آنم دسترس نبود که رشک دهنش گیرم سن از بار سفری بندم از خاک درش بار پلس مردن بخالم گزیرت آی ای محرم چو عشق آسج ار آرد جنون ای هدم مشفق نه تاب بجزنی یار اوصل او چه کار این چو من اینجا بجان مانده از سودا بدیش</p>
<p>گو جاناکه هسته چامیا سلطان وقت خود سگ کوسه تو ام آخر کن من پیش تحقیرم</p>	
<p>چو شمع از غمت شبها می زویشتم همان بهتر که خود بر حال زار خویشتم نگونی که غم یار و دیار خویشتم که خواهم امشب از بجان یار خویشتم</p>	<p>بیای اشک بر روزگار خویشتم ندارم مهربانی تا کند بر حال من گریه مرا هم در غری شوخ شسته آفت جان شد بد و فرما بخون ایدل چو چشم نمازید</p>
<p>گو جامی نشاید گریه از بیداد مهر و یار که من چندین ز بخت خاکسار خویشتم</p>	
<p>بوسه جگر سوخته با بوسه زخما هم آن به که سنجاک سوسه کوی تو سبهم زان غمچه که در سینم ز بیکان آید</p>	<p>چون خاک شوم گر گذری سوسه فرارم چون رفتنی ست از عمر این جان بدیش در گلشن جان شگفت صد کس رحمت</p>

تار و زلف دل بیخ غم بر آرم	هر دم کنم از خون جگر خاک رست گل
یارب من بیدل سبحان به چه کارم	نے در خورشید نفیم نے در خورشید
دیگر نشود بر محک عشق عیب از	در بوته هجران جو زرم گر بگذارے

ہم لطف تو فرمود کہ جامی سگ مانی
ورزد من بیدل چه کنم در چه شمارم

بچشم حسرتش از دور بنم	چو نتوانم کہ با آن نہ نشیتم
مباد اجا سے جز زیر زینم	گئے کر خاک کوشش زور مانم
حسن و خار سے کہ از گوی تو بینم	کہم همچون ترہ جہ چشم خود جا
بلا سے بچو ہجران در کینم	با سایش غنودن چون تو انم

مگو جامی بر دین ورنہ آخر
سگانت راعت سلام کترینم

ولی تاثیر دیگر دارد این سوزیکه من دارم	بسی سوزندان شمع دل افزوزیکه من دارم
کہ سبے آن بند سب کہ غیبت من یکہ من	گور و ترا سب نام از پیری ای می گردون
ز تو در سینہ ہر میکان دلہ وزیکہ من دارم	چہ بر جانہ طیبہ چون بود صدر خم راہرم
نہی آساید این جان عمر اندوزیکہ من دارم	من و عنہار و زافزون بستن و شادی و فرحت

شده شب خواب حشی دام من افغان کن جا
مبادارم کند مرغ تو آموزے کہ من دارم

<p>دامن مفشان که مبتلا نیم هر جا که رویم و باد شایم هر جا قدم تو خاک پایم بشسته بگوشه بلایم که نغمه زردی سرایم آئینکس که ترا شناخت نام گر خدایت خاص انشایم ور جو رکعتی بان سرایم کس بی تو میان درد عایم</p>	<p>هر چند تو شاه ناگدایم تا داغ غلامی تو داریم هر جا الم تو مرد درویم در ستر بروی این دایم که نکتہ عشق سے نو دایم بودن رفتار سے بیسے لایم از طوق سگان سار محروم اگر لطف کنی بان در نیم بے باکستہ کہ در چہ کار سے</p>
---	--

جامی بخت و جور نویسد
داسے نے کہ نہ در جزو قایم

<p>علیک لفت صلواتہ اللف السلام شکستہ معجز حسن تو قدر بدر تمام کہ طلعت تو کہ است و آفتاب کہ ام ہشتیان چہ شند از حیق مشک تمام بقدر تیرہ خویشتم چہ خاص و چہ عام لبت بنزد بلطف مقام و حسن کلام</p>	<p>زہی رسیدہ ترا ہر دم از خدای پیام فرودہ یر تو روسے تو نور ہر سپہ نقاب اگر بکشائے زرخ نڈاند کس بجہر اگر بکشائے زلعل نوشین ہر ز خون غام تو ہر کس گرفتہ بہرہ حاصل کدام دل کہ زار باب لعل و اہل جان</p>
---	--

	<p>ز فیض جام تو جامی مدام جود کشت است بی نصیب بود خاک راز کاس کرام</p>	
--	---	--

<p>ز در زین منم و روسه ز ناله زین گذار کاشکے تاروی خود آبر زین بیدیه گل کسبم بر سینه اندوگین که رواند رکاب آن اتر زین که مورسته راتا چند پر کین</p>	<p>چو تو اتم که هر دم برکت پذیرم سون بوسیدن آن سینه سستین دو آور دل خواهم از آن خاک سستین بیخ ازین سینه عمر و چندان امانم بقصد شمت سلیمان و اریه انی نیکوئی</p>
---	---

	<p>سر زین پس خاک رو پیر معانی زین بر آستان زین زین</p>	
--	---	--

<p>سجده نشد که بار سیه یا نتم کام که آرزو من بر گوشه سیه کام لبالب گرد و از خون خاک جام نقد و مسکه سر و گل اندام خندت زور که گرد من نه کام ندارد عشق ما آغاز و انجام</p>	<p>ناله زین جام سینه زین بر دست از گردون گوشه گیر چو زین لب سینه سینه بیخ ما و آن ماء دل افزون سیه سینه سینه باشد که سینه گوشت زک که بود ستان</p>
---	--

	<p>سگت را کاش جامی نام بود که رفتی بر زبانت که این نام</p>	
--	---	--

<p>کے بود یارب کہ رو در شرب و لطحا کنم بر کنار زمزم از دل کیشم یک فرسہ عسکرا ان کو درین سوولہ امر و رشدا یارسول اللہ کب خود مرا ہے نمای آرزو جنت الما و ابرون کروم ز دل خواہم از سودا پا بوست نغم سر در جہان</p>	<p>گر بجگہ منزل و گہ در در سینہ جا کنم کز وہ چشم خون نشان آن چشم پر آہنم نیست صبرم بعد ازین کام و زرافردا کنم ز زرق سر قدم سازم زویدہ پانم جنتم این سبکہ بر خاک درت ماہانم پایایت ستر نسیم یا سر درین دکنم</p>
---	---

<p>ہر دم از شوق تو معذورم اگر ہر خط جامی آساتامہ شوقی و گرانشا کنم</p>	
---	--

<p>نیکہ بابا وخت آن تان مسکن کس نسیم دیدہ روشن میشود از صورت زریا تو غمزہ شوخت بجز زرم کش تیغ جفا بسکہ لاف زندگی و پیش سرو قامت انجہ زامہ پیکر ز خانقہ شام صبح بہت پارو زو ام غیش و آیام بہار جان چہ آرم پیش کنخش کہ از باشم بد</p>	<p>کے بہر خوشتر باد گل بکوشن کنم گر کسے انکار این سنے کند روشن کنم با خیالت نیم شب گرد دست دن کنم رستی ہر جا رسم آزادی و وسن کنم والدہ از میخانہ ام رانند اگر آن سن کنم از مردا کزن کہ نبود ترک غمی دن کنم مرغ شاخ سدرہ را چون وائہ از دن کنم</p>
---	---

<p>کے برو ہمایہ را جامی شبان تیرہ خواب سبکہ از داغ جدائی نالہ و شیون کنم</p>	
---	--

<p>بنگر بسر شک لاله گو نم هر چند که یاسفته ز بو نم آن کشت عشق رسنم هم خود بسنگ بسین که چونم یا تیغ بکش بریز خونم</p>	<p>اسے تو چو غنچه خون درو نم زارم بکش از چین خدا اینست ترا بخور بوسے هر بار پر سیم که پوستے بالب بکش بپرس عالم</p>
--	--

هر شب من و آه و ناله جاسکے
اینست نواسے ارغنونم

<p>هر چندین غزنی لبه بر قراک می نیم چشیرگان ترک کز کیش اسپاک می نیم بجاکسپ او بر جانس عشق فاشاک می نیم لباس غنچه باره جامه گل چاک می نیم زور دعاشقی هر جا ولی غناک می نیم</p>	<p>براه تو پیش صد نازنین افاک می نیم تیغ غمزه خواهر ریحیت خون میدسنا همیکدم نمرگان تا نگرود پایش آند ز شوق کوهت پیراهش هر صبح در گلشن مرا حال دل آه آره نمود یا دسے آید</p>
---	---

چه شد بچاره جامی را درین شبهای غم یارب
که نام او ز نوح زندگانه پاک سے نیم

<p>اسیدریم عشقت یایه شادی و غم با هم زبتان چو دافتانه بر باغ عدم با هم دل جان ساز آه ناله کردم ز پردهم با هم</p>	<p>زهی خسار و خلقت آیت لطفم با هم چه گرم وصف خسار و دہانتگان کل غنچه برو مطرب که در خنک غم او من چو غم بودا</p>
--	---

<p>روان گشتہ کہ دید اینچنین شام شبیم تم تر سوز من جاندم سوختی لوح و قلم با ہم کہ میوزیم ہر شب در غمت تا صبحی دم با ہم</p>	<p>بمیزانہ سوار آفتیخ و از ہر جانبش جانہا قلم بر لوح اگر حسنی نوشتی حسب حال من برس از شمع مجلس عالم انجی رشید مردیانا</p>
<p>چو جامی جان بزم باید سپرد آخرا سیرے را کہ افتد در دبیش از بیش و صبغہ ز کم با ہم</p>	
<p>چہ جای دیدہ روشن جان تن من خواہم کہ بی سکوئی ویرانہ راز روشن من خواہم بجز بزرگ گل سہلشیں پیرا من من خواہم کہ سر شہباز قدم گوشہ گلخن نے خواہم غمی دارم تا شامے گل و سوسن من خواہم کہ سن اگر محنت را بران اسن من خواہم</p>	<p>چو بود رو جانان دیدہ روشن من خواہم میفر دزای قریب شب چراغ این کلہ غم را ز تار و پود ہر صفتے تنفش آزار سے گیرد غمش آتش من زور مید از دل قرار او نشان ای باغبان پیش تو غارم کہ بیایان شہم چون خاک گرد در ریش آبی ان امویہ</p>
<p>بصد زاری و صالت خواہم گفتی برو جان چہ سود از خواہش بسیار تو چون من من خواہم</p>	
<p>عاشق شد کہ بود بے تو سوز سیرتہم خویش اپون خسرو غاشاک بگویت ہم اینچنین کہ غم و اندوہ تو بگرداخت ہم و چہ بود سے بسراہ تو بودی شہیم</p>	<p>اینچنین دالہ و شیدا کہ ز عشق تو منم زارم از ہجر تو کہ بخت کہ ہمراہ صبا جان نامہم کہ در جاتی کہ جانوا درخت تا رسید من آواز سپاہ تو کے</p>

<p>روی در کوی عدم کرده ام ای باد صبا کاری از پیر پیش بر خدا سوسه من آر منکه در زندگه از خیل فراموشانیم</p>	<p>یادگار سے سخنے چند بیان ان دہم تا بدوزند بدان از پس من کسستم چون میرم کہ کند یاد دوران آنہم</p>
<p>خوش آنکہ تو شب خواب کنی من شبنم گاہے تصور ز بہت بوسہ ز یام باشد یکجا سخا نہ ابرو سے تو ام چشم پویندن راہ تو بسہ گرد ہم دست با یاد صبا بعد سجدت نکم رو سے خواہم من دلدادہ خود از ہر تو جان داد</p>	<p>جامیا آنچه من از جام غمش کردم نوش چه عجب نہ آنکہ نباشد خبر از خوشیستم</p>
<p>تو با عیار سحر کوی من خون ہے خورم من ز غم خون سہرا کریم خونین ہمیکرم من بیدل ز عینا چنین دیوانہ میگردم ز جان خنجر فرسودہ دل ندودہ پرورم</p>	<p>تا روز چہا سے غم بہم روی تو نیم گاہے تخیل ز رخت غالیہ سپینم چہمان تو نا کردہ زہر گوشہ کیستم از شادی آن پاسے نیاید زہر منم ترسم کہ برد خاک درت راز جبینم ہر دم چہ کہتے سخن میریاد بکینم</p>
<p>معاذ اللہ از ان شہما کہ بود از صد برونم بروی این جان ہر دم چو ساغر میزد خندہ پری ایچون باشد کہ گردد دیو ہم زانو نسوری آنچنین در پرتم کہ شمشیر دانے</p>	<p>جامی مخور اندوہ کہ خبر عشق بتان نیست دین تو کہ من در دو بہان شاد بدینم</p>

<p>چو شام گل لطیفی بر عذر باقی از دم دم پس از مردن برت گر آرد و با و صبا گرم</p>	<p>چو باغ دل غزنی با گرفتاران کن خواگر بگوشت آید از پیر زده من ناله و آس</p>
	<p>بیزم عیش تا از جام شو قم جرعه داوی بقلاشی و میخواری جو جامی سر آردم</p>
<p>که بزیر هم اسپ تو چرا خاک نبودم کاین همه روست که صدر کینت یا تو بودم سخت بدین که ز بس بخودی آن نشنودم کاستم از دل در غم عشق تو ذرو دم بشکایت ز تو با هیچ کس لب کشودم تا ز آئینه دل صورت اختیار زدودم</p>	<p>تند میبازدی و میسخت سراپا وجودم بجناد و در کن سر کس من از خاک ره خود زیر لب و کس نمی گفت بمن از پس عمر عاشم از سر جان بر سر کوی کوششیتم تو بتو گر چه دروغم همه خون گشت چو غنچه رو می بست فلکد عکس بهر سو که گم زد</p>
	<p>دوش جامی چو شد از جام غمت ساقی زندان من بآه سحر نغمه شوق تو سردوم</p>
<p>تمم که ای حیرت کس تو نیم مناد و روی بنجا کس منم تو نیم که بے نظیر جانے و ناسپند تو نیم کابل سلسله عشق پاس بند تو نیم در دغیر چه با کس اگر پسند تو نیم</p>	<p>نیاز بر مشکین چون نیاز مند تو نیم سوار مردی گذشته و ما هنوز از شوق بیز جان و دل ما بر آ دیدۀ بد چو کجاست بزنجیر پاس ما بستن عزیزان و بی و غیب قبول غایت</p>

تعالیٰ عمر زیاد اہل فنا و انبیا سے
سہوڑ مانیہ ہوا سے گذر بلا تو بزم

بجام حسیم کینم التفات چون جا
چنین کہ مست می عمل نوش چند تو نیم

گر چہ پردل ز غم عشق تو بار سے دارم
گردم اندخ میرای اشک کہ این عطر وفا
باغ من آن سر کویت بہاران گلر
ماندہ ام دیدہ برہ بر بگذر دبا و صبا
سر زبانوں سے غم ماندہ و خلقی بگمان
لستہ بگم کہ بار سے جو تو بار سے دارم
یا دو گار سے زخم سپ سوار می دارم
عیش من بن کہ چہ خوش باغ و بہار دارم
چکنم زان سر کو چشم غبار سے دارم
کہ چو ایشان مگر اندیشہ کاری دارم

جامی از بزم و مجالش جو منی را چہ نصیب
این قدر بسکہ دران کوی گذاری دارم

چو مراد دولت آن نیست کہ دیدار تو بزم
تا شدی شہرہ خورشید ہماہ و شان را
توئی آن یوسف ثانی کہ فریبان جہان را
چون براہ تو شود خاک تم بادوست
سکہ باشم کہ تو انم گلزار باغ تو حیدر
زادہ ان ہوس طبعی و اندیشہ حبت
جدید بچکس جان بگز تار می جا
بسر کو تو آیم در و دیوار تو بزم
وزہ سان بیغیر یا گشتہ ہوا دار تو بزم
جان نہاؤ بکت دست خریدار تو بزم
چشم غمبار کہ بار سے قدر و قمار تو بزم
ای نقد بسکہ سیکے خازن گلزار تو بزم
من دران غم کہ چہ ان قلمت رو بزم
زین ہر عاشق بیدل مگر نقد تو بزم

<p>دو عینم آید اگر در گل و سمن سن آستان تو بر هر دو جا بگزینم من و ہوا تو ہوا رہ این بودیم چو مرغ باغ نہ من عاشق ریاضیم چو شوق روے تو آشفته ساجدیم</p>	<p>بریدہ کہنہ بیاہ تو چار و حس چہینم اگر گنہند میں عرضہ دینی و عقبے سن و دعا تو پیوستہ این بود کارم مگو بطرت چمن شو نظارہ کن در گل مرا ز باغ چہ آید ز گل چہ بکشايد</p>
<p>چو پریم چہ کے این ہمہ تغافل چسپیت سگ تو جامی آشفته حال مسکینم</p>	
<p>با عقل تو لاچہ کسہم چون نتوانم تدبیر مد او اچہ کسہم چون نتوانم پوشم نظر اما چہ کسہم چون نتوانم آہنگ تقاضا چہ کسہم چون نتوانم تانیر غیب بردا چہ کسہم چون نتوانم غزم گل صحرا چہ کسہم چون نتوانم</p>	<p>از عشق تیرا چہ کسہم چون نتوانم از درد تو دافیت کہن بردل رشیم از ناز کے خوشے تو خواہم کہ ز رویت بہر چند کہ بگذشت زند و عدہ و صلح زو شعلہ سجان شوق درل تو ام امروز خایم شکست ست پیا بر سر کویت</p>
<p>من جامی مشہور بوداے بتانم ترک رخ ز میا چہ کسہم چون نتوانم</p>	
<p>چکو نہ زندہ ام حیران خوشیم کہ بیے کشتہ ہجران خوشیم</p>	<p>چہین کا فتادہ و دراز جان خوشیم بو صلح گزندار سے زندہ این بس</p>

<p>نثار و تائب بحسب بران متیہ ریش رہو دے دل ز من جان فر دینر ز سیلاب قرہ شد خانہ ام پست سگم خوان استخوانی ده کیم من</p>	<p>گر کم کن ز شمن از چکان خویشم وزین پس وز غم ایمان خویشم خراب دیدہ گریان خویشم کہ خوانی میمان بر خوان خویشم</p>
<p>بران در ناله کردم گفت جامے مدہ درد سراز افغان خویشم</p>	
<p>ز ہی بوعدہ وصل تو تازہ جان جهانم غم فراق ندانم چه گوز بیش تو گویم بخش منصب فرایشم کہ آن سکر کو اگر کیوس تو خایے خلد سپاسگانت بجم عشق اگرے کشند کو بکشیدم</p>	<p>ییا کہ میتو ز درد و غم فراق بجانم کہ چون رخ تو پہ بنم روز کار ز بانم بیدہ خاک برویم ز گریہ آب نشانم بسوزن قرہ بیرون کتم بیدہ نشانم کہ من نہفتن من راز پیش ازین انم</p>
<p>من آن نیم کہ شمارے مر از سلک سلکانت همین بست کہ داری گوی ز خیل سلکانت</p>	
<p>میرسد عید و کشته اتم تیغ از کشته در تیغ مدار قتل عشاق را چه حاجت تیغ هیچ باز نماندے نے ماند</p>	<p>کہ کند عنبرہ تو قریانم کہ برآید درین ہوس جانم روسے بنا کہ جان بر افشانم بے نور و زسے کہ زلفہ میانم</p>

<p>ایسے خندان من ہا تو گریا تم بہرے تو و عید مید تم</p>	<p>عید خود تو منت لی از عید شردہ عید و وعدہ عید</p>
<p>جامی آن رخ ندیدہ عید گنہشت عید اور انجستہ خون دامن</p>	
<p>ایک کسید و دروزن زبانی ہم مرغ آب یافت در قفس تنگ دانہ ہم سیلاب خون برون رود از آستانہ ہم ترسم کہ از میان برو این فسانہ ہم واسے من آن زمان کہ نماند بہا ہم دردا کہ برد باد صبا این نشانہ ہم</p>	<p>خواہد تم ز آتش دل سوخت خانہ ہم در سینہ عکس عارض و حال تو دیدل زمینان گشت خانہ ام از خون دیدہ ہم دہ گوی تو ماند ز ما جسد فسانہ سوی توره نماند مرا بے بہانہ کردے نشانہ بود بران آستانہ ما</p>
<p>جامی بہ پیش زلفت و رخت یافت آن ب ذوق صبوح لذت شرب شبانہ ہم</p>	
<p>تو خود بگو سے بجاسے تو ما پر بد کردیم کہ ما ز خاک درت دفع آن رسد کردیم نماند آب بخون و لیس مدد کردیم پے ترول تو و قفس بچار کردیم چو ذکر قیامت فوبان ستر قد کردیم</p>	<p>خرا نکہ ہر ترا جان بجان خود کردیم مرا ز چشم رسد دیدہ کو خیال خبت چو دیدہ را بے فراتے حریم درت حد و منزل دل شوق و عشق و ہر دو فنا بلند گشت سخن چون بقیامت تورا</p>

زودیم بر محک امتحان پیران شد
کیسے عیار قبول تو بود و کردیم

بکج صومعه جاسے دم از خرقے زد
سیکزد و جانمیش فارغ از خرد کردیم

چون دغم بر جگر گلشت صحرا چون کرم
بیشل بود در جهان مثل قیرا چون کرم
دل اصبور چون ہم جانز شکیا چون کرم
اکنون بکار خوشین حیرانم آیا چون کرم
خود گو بجای آشنا بیگانہ را جا چون کرم
دارم بدل غم عجب آرزما و اچون کرم

رویت تو غایت از نظر گل رانما شا چون کرم
مثل تو جویم هر زمان تا بشدم آرام جا
گیرم بلب کهر نم کز ناله واققان ہم
فے پیو برگ ز سینه مرگ من درد من
حاشا که من غیر ترا سازم درون سینه جا
تن ادوا کردم طلب و گذشت تا تبا

گویند جامی بیدم بیرون مدہ از دیدہ نم
از نیکنہ کز طوقان غم شد دیدہ دریا چون کرم

بیا که گوش بر آواز و چشم بر راهم
نشسته شب ہمیشہ در نظارہ با ہم
نوبہ دولت و صملت دہند تا گاہ ہم
بین درازی عمر و امید کوتاہ ہم
بیکد و جامہ از انجام کار آگاہ ہم
سگان کوسے ترا کترین ہوا خوانم

بیا کہ وصل ترا از خدا سے می خواہم
زہر رکا تو یادیدہ ستارہ فشان
خوش آنکہ من بہ فراق تہا دو با شمل
گذشتت عمر و نیاید بچنگ آن زلف
غلام پر مغالم کہ فیض عاشقین است
بگو بکشوہ کزین خاک در برو جانم

بیابان بهتر که هم خود منیشین خوشتر باشم و لی آن سنگدانی دید این امر که من شرم که چون بوا انگار سپوت با خود در سخن باشم گوی پلای و مجنون که لب که گویند باشم که بکدم گوش بر گفتار آن شیرین باشم مگر وقتیکه زیر خاک مرده در کفن باشم	نیاساید کس از تو این من بیایم که من باشم و هم قنطیر خورشید که فرو نمیشد مرده مرا بر بود ذوق گفتگوی آن پری نیسان چه بود که نیایم که گویم خور و خود با او رقیبان تلخ گفتن تا کی چندان باش چنان بر بود خواب من که ناید چشم من بشم
---	---

چو شد در کار می پیمان تقوی با آن او
 که بیانه بکفت با ساقی پیمان شکن باشم

بیتو از اشک که گون چهره پر و کنار هم آفت روز من شد فتنه روزگار هم بر سر آن خزون مکن محنت انتظار هم رشته جان بیدلان بود کنند تا هم بار بندم از دوت بلکه ازین دید هم سایه ز مستی فلکن بر من خاکسار هم	ای لم از تو غرق خون دیده اشکبار هم دامن ناز بر زدی در سر کویر آید هم غصه بجز بس مرا وعده آمدن مرده تاب نیاورد منت در پی لبای من تو گر بود از گرانیم بار و سگ ترا چند بجاک ره فتد سایه سر و سر کشت
--	--

باغ و بهار پیلان حلقه سوخت و گل
 جاسه دل رسیده را باغ توئی بهار هم

زلف تو مراست می گویم این سخن مراست می گویم

<p>بہر جان و دل آن دو چندان خطا تو گفتم اندیشک خطاست منج تا کے دننا شرای قریب ہر فغای تو بہت چون لہضم سے بری نام نیم خط فراق</p>	<p>گوئی کہ نزدیک است سے کہ گویم این حکایت خطاست ہی گویم ہر چہ اورا منراست ہی گویم ہو فغایت کہ بہت سے گویم خطاقت آن کہ راست ہی گویم</p>
<p>باجدیت لب تو جامے را منج شیرین نواست سے گویم</p>	
<p>کنا شیون آنک فی وعدۃ البیون یک جلوہ کرد حسن تو بیرون نگندس مارا زذات و فعل و صفت بیچ بہرہ نیست ساقی پیاد باد صپے چند و چون بیام بازم بہان ز خویش کہ در کار گاہ عشق مطرب بساز و پردہ کہ عشق آفتکار کرد</p>	<p>حرفا سواک جیت قلبی ہے اشیون ہر نفس دلکش کہ بہان بود در دون جز آنکہ تو بصورت ما آمد سے بردن در بزم گاہ عشق بہرا چند و چون برو کاو سے نکیر و مصلحت عقل فر و قنون راز سے کہ زیر پردہ بہان بود و ماکون</p>
<p>جامی نشان ز منزل مقصود سے ۶۶ اسے سالکان راہ طلب این تہیوں</p>	
<p>ای بخت ہنس مہر دل بازون ابروہ قد خوشبت صورت نون و قلم</p>	<p>ہو بک شمس لہضی اسمن لہ عابدون نقش خط دلکشبت معنی مایطرون</p>

<p>ماندہ کیخوش خوش بروق کاف و نون باحرکات خوشت فنت زجاہم سکون من شہم ای سنگدل کوہ بلار استون جانی و صد گونہ در ز چشمی و عہدہ خون</p>	<p>خانہ ابداع را چون الف قامتت کس حرکت با سکون جمع ندیدست ان کو بکس از بے سکون ساخت بصنعت بستگ حاصل ہی حاصلان حسیت جدا از دورت</p>
<p>در ز صدف دور ماند شد گہرا ز کان جدا حسرت لغت نرفت از دل جا بیرون</p>	
<p>کمان ابروانت قلاب قوسین نئے بیذخرو بیکوسے ماہین دہاست گفت پہنان جیشہ مرا بادا اگر دن دایم این زمین</p>	<p>بیای ایل دل اقرۃ لعین میان موی ناموی نیست لبست را گفتم ایجان این قلبے بوام از میکہ بردم سبوی</p>
<p>ز جا سے گر تو سر خوا ہے دریدہ بردن سرمان تو بالراس و لعین</p>	
<p>گر نہ از تاک نشان بودہ نہ از تاک نشان در نشان ناشدہ ز ایشان نہ تو ان یا نشان شان آن شاہد جان جلوہ گر مگر ہمہ شان میرود کو سے بکوہ من اجدال کشان شاید آن مست بدمنو گذرد جرفشان</p>	<p>بودم آنروز درین میکہ از درد کشان از خرابات نشینان نشان سے طلبی ہر یکے ماہ و شان منظر شان و گر اند جان فدائیش کہ بد بچونی آن گم شدگان درہ میکہ آن بہ کہ شویم ایدل خاک</p>

نگش عشق بتقلید گو اسے واعظ	پیش ازین وعده بخش چا پستان
جامی این خرقة تزویر بیند از که یا سهم بی سرو پایان شود و رندو شان	
هر کسکه بیند آن لعل خندان با سرو قدرت لاف بلند سے راه عنایت را با آن در آن سے بعد تپشہ در باغ بی تو هرگز نباشد منیم تو در دل من دانی و بسیکن	انگشت حیرت گیر و بدندان از سر نهادند بالا بلند ان منووه صده مشکین کند ان صاحب دانا از این دست ندان گر خود بخوبی گردد و چندان رسمی نداری پرورد مندان
جامی پسندد صد رنج بر خود بستر رنج صحبت با خود پسندان	
آن کان حسن بود و نبود از جهان نشان اعداد کون و کثرت صورت نشان نوریت محض کرده با و صفا خود ظهور هر چند در نهان و عیان نیست غیر او فایز بود بحد بر اعیان انس و جن دانا بر عیلم و بینت ابر بصیر	والان ما عرفت علی ما علیہ کان فان کل واحد یستجب بکل شان نام توغات ظهورش بود جهان فی حد ذاته نہ نہانت و نے عیان سارے بود لطف در اطوار جسم جان گویا بر زبان و توانا بر توان

جامی کشیده وار زبان را که سیر عشق
 رمزیت کس مگوئی حدیثی ست کس این

<p>غم خود دور میدارم ز بزم شاد می ایشان که راه قرب باید دلگردد آلود در ایشان که نبود شیوه آزار در دین وفا کیشان مباد و هیچکس آسب از کید بداند ایشان دلم نا آشناست عشق شد گسسته از ایشان بله این خانه را می آید آب تیز از ایشان</p>	<p>نه زهد آید مرا مانع ز بزم عشرت اندیشان به جامی کا مجلس شایان نشاید فرسایش ایشان بهاش آشوب کوشنده ز این جفا کوشی نیندیشم دعای خیر ازین کاشاکه خوبان ایشان مرا پیوند خویشی بود با صبر و خرد نیکن ز راه دل سداشاک جگرگون پذیرا</p>
---	---

چو آید دور جامی جام گلگون دیگران او
 بود خونابه دل بس می لعل جگر ایشان

<p>سایه ابرو کنار سبزه و آب روان ساتی گلچهره را بکفت شراب از عوان در چنین سینه چای می پرهنز کردن چون قصه جم تابه که وادمانه نوشی روان چند حرفی در بیان عشق و اورا شنود دیگران شخ از زبان بنیند و من از نیکو میرسد نقل معانی کاروان در کاروان</p>	<p>موسم عید و بهار است و شاد و نوجوان سطر به خوش لهر برابر لب نامی از عنون ای که می لانی ز لطف طبع خود انصاف با ده نوشین رخ آن در جام زریزایه ندم سطر بار بست گوش آن مست است بشنود شد خراب از نیکو آن هم دین هم دینی مرا به زیم شاه جامی راز شهرستان</p>
--	--

<p>علیکم بحسن الخطای دوستداران بدان گونه که سبز عید بهاران چو ابرو از و هر قره اشکباران بهم بر وزن وقت پرینگاران</p>	<p>فرا یزد خط حسن نازک عذاران شود تازه از خط بهار زکونی شد از تیغ مهرت دلم پاره پاره میا خون نشان همچو کمان از رخ لب</p>
<p>قدح گیر جامی که برے نہ بخشند فراغت ز در و سر بهوشیاران</p>	
<p>سویت از دور گناہے نتوان وز دل سوخته آہے نتوان کوہ را وزن بگاہے نتوان نسبت گل بگیاری نتوان ما خوش آنست کہ گاہی نتوان داد جز در شاہی نتوان</p>	<p>یافتن پیش تو را ہی نتوان آہ کز آتش تو سوخت دلم غم دل را مکن از چہرہ قیاس باتو از سر و چین چون گویم دین رک تو کہ گر چه خوش است نالہ ام جز بر کوسے تو نیست</p>
<p>دوش جامے بنیال رخ تو گفت شعرے کہ ہا ہے نتوان</p>	
<p>دل ز نابوہ لعل جامم گردان ز احرام بیت احرامم گردان بدین نام فرخندہ نامم گردان</p>	<p>بیاد لب لعل جامم گردان لکوی خودم خوان در و ارادت سگم نام کوسے درم فخر نبوہ</p>

<p>زبان در جواب سلام بگردان درون از طمعها خاتم بگردان خروشان کزین ه زمام بگردان</p>	<p>علیک ارگونی بدشتاے آخر نهان ساز در آستین سیم ساه کشد محلم بخت از ان کوی می جاغم</p>
<p>چو بالطف عام خودم خاص کرده چو جاسمے رخ از خاصم عام بگردان</p>	
<p>کردی عنان ز نیجه سیمین بران برود بر ما کن عبور قفا فحل کنان کنون جز گوهر نهار نیابے دران درون بر رویم از دو دیدہ پر خون عیان زان موطب طباب زان قلعستان بیکان منوہ میل سجا بدان بدون</p>	<p>ای باللب طوطی شیرین زبان بون با حسن التفات تو متما و گشته ایم گر بشکنے بنگ ستم حقه و دم لب تشنه میروم ز غمت گر چه میرو خوابے و لا پاپے کنے خیمہ مراد در ملک عشق منصب عا و دون بسیت</p>
<p>جاسم علم بعالم دیوانے فراخت چون ساخت رایست فرزا نگان نگون</p>	
<p>از کف برویج عنان سپند بار ایش ازین بتان کہ نبود دسترس شسته گدار ایش ازین جانا گرہ محکم فزن زلفت دمار ایش ازین با سر و ہم بالا کن شاخ گیا رایش ازین</p>	<p>هر سو در جولان کنان چاک ایش ازین بہ ز شارت ہر نفس سجا بست آرم بس خون دل صد درد وزن کی مہر ایش ازین بر طرف بتان جا کن در پا گل بار ایش</p>

<p>خصت مدد پیرتنت باد بسیار بیش از هر چند میدانی بها آن تو تیارا بیش ازین</p>	<p>از جنبش پیرتنت آرزو میگردد جان میدهم بهر خدا گردی ده از دست</p>
<p>جامی بهر سیمین بری بانگ تو دارد سر ضایع مکن باد بگرے سنگ غار بیش ازین</p>	<p>جلوه آن شوخ و جولان سمند او بین فته را خواهی پی تاریخ عقل و دین سوا بسکه خون گریم برایش خون بود شفق لب می تر کرده طاووسان باغ سدا فی که گوئی گریخ تو چندین بهر پست چشم بد را حالش افشاندست بر آتش سپین</p>
<p>هر طرف آزاده سر در کند او بین کرده جابر پشت زین سر و بلند او بین غرقه در خون دلم نعل سمند او بین چون گس پیر این جلاب قند او بین خنده شیرین نعل نوش خدا او بین خط مشکین گرد رخ زود سپند او بین</p>	<p>گفته جامی سبکی است در جانش در کوه محنت بر دل اندوه مست او بین</p>
<p>شدم رسوا منه دیگر فرما نم قدم سرو که ماند شادی عشرت و آن ده و غم سرو ز خاک داغداران ز وقت علم بیرون نیاید خوشنویس از جبین ز قلم بیرون بله ندیدم در د خورده را با دیدم بیرون</p>	<p>مرد زین چشم ترا می شک خونین و مبدوم بر دوز و صل خواهم چاک دل و زم ز پیکان بصحر وقت گل در باغ لاله بین چون سبها زدی بر اوج سیم از مشک حرفه رقم یعنی نگویم را ز آن لب گرچه خوردم ز غم از سکه</p>

نمست از دل رفت وقت جان از تن بود این
که میگفت نمست آید ز دل جان بهم برین

گرفت از تنگناے شهرستی خاطر جا
چه بودے گر قدم نهادی از ملک م برین

این نکته عیانست من العلم الی لعین
چون حضرت بجو این گهر از مجمع بحرین
کو جذب فتائی که بود سودا برین
درند سبب تقلید بود نقل و وی شین
که رابعه و گاه شلاسه است و گاه شین
افزود بر و نقطه پدید آمد از وین

صوفی چه فغانست که من این الا این
ما احاصل فی البحر چگونگی سفری کن
در دست ما دین بود پر تو هستی
در شرب تو حید بود و هم دوی کفر
این حدت محض است که از کثرت تکرار
عین است یگانہ که چو از قیب تعیین

جامی مکن اندیشه ز تزدکی و دوری
لا قرب ولا بعد ولا وصل ولا بین

کرده با خونین دلان بسته آغاز این چنین
گر رسد باره در گریست سر انداز این چنین
منع جانرا که بود سو تو پرواز این چنین
ده چه بود گریه کرد گریه آغاز این چنین
از چه شد نامهربان آن زینان چنین
عشق بر خور و یا ظل المریخ پناز این چنین

انگه که نیست با ده ناز این چنین
چند بار کسرم خوارم فغاندن در شرب
قالب فرسوده را خواهم کستن در شرب
راز عشقت چه جان من خواهم دام نهاد
نار می سیزم را و آنکه تعلقش میکند
من این از چشم بود از کجا دارم کسبت

	گر سر جامی نکشتی پست زیر پاسے او کے میان عاشقان بودی سرفراز این چنین	
تلخ کام از لب میگون تو شیرین آن چرا جامہ دران آمد و این لغزہ زبان جلوہ تنگ قبا یان و تنگ پیر یک نیم بکت از غیب سیمین قتان ہست محروس سنگ ستم خم شکنان کاسے ترا خاتم دولت کردا ہر منان کنج میخانہ ما جز وطن بے وطنان زیر این بار گران پشت ہمہ پلستان		ای ہمہ سیمیران سنگ بر سینہ زنان با گل و بلبل اگر باد نہ بوسے تو رساند دلن سالوس مرادہ ناموس درید چون نر نیم کہ درین بزم طرب پسندید پس پیر خرابات کہ سے خانہ ام میزوم خلقہ برآمد ز درون آوار سے ساکن رسد و خانقہ میباش کہ نیست لاوت قوت زن امی شہ عاجز کہ شکست
	جامی ابن نظم حسن گرفتہ سوی فارس حافظش نام ہند خسرو شیرین سخنان	
سرور کج کلہان خسرو شیرین پیران مردم دیدہ عہدیدہ صاحب نظران تلمکے آیم بدرت لغزہ زبان جادوان محنت عاشقی و دولت خوبی گذران کامی شد و مونس تنہائی خونین جگر		ای شہ تنگ قبا یان مہ زین کمران مزم سینہ بے کینہ آشفست دلان تلمکے آفتم پرہت آہ کشان اشکشان گندے کن لبیر عاشق مجبور کہ هست با خیال تو سحر معذرتے سے گفتم

<p>خویش را شهره بعشق دو گران میازم</p>	<p>تا نگویند حدیث من و تو بجز آن</p>
<p>گفت جامی چو دولت شیفته هست چه کجا که تبلیغ شوئے شهره بعشق دو گران</p>	
<p>بروی شاه ابوالقاسم مغزالدوبابنه قدم بر تارک فرقه علم بر طارم کیوان گفتش دریا و ساحلها از موش قلزم حسن ز قصر قدر او خستی مست این فروزه نک گدای حضرت اویناگر درویش اگر سلطان منه پای اهل زمین بیش برون ز مکان</p>	<p>بیا ای ساقی مهوش بده جام می نشان شهنشاه فلک مسد که زرد از دور سر مد خس آینه دلها لبش طلال مشکها ز باغ جاه او بربیت این نگارگون گلشن چو دار و خلق درویشانه با آئین سلطانه تنهای کمال حشش کروم خرد گشتا</p>
<p>ز نظم دلکش جامی سرود نرم او با داد نوا سے عشرت باقی نوید عیش و دیدان</p>	
<p>نشسته اند ازین درد مردمان خون مرا رسید ز درد تو ناله برگردون گرفت چشم مرا در خون تپالم خون رسیده بود بید بچشم خویش کنون که در بدم نکند غمزه تو خون افزون جان امید که بکدم نمی قدم بیرون</p>	<p>ز در و تاشده حشمت چو اشک مالگون ببد چشم ز گردون رسید چشم ترا مرا تو چشمی ز گردون در چشم منست ز در و اهل نظر پیش ازین تا نوبه گوش اگر تو خون نکنی کم بدد چشم ای کاش بزار فروش برون در تو فرس نیست</p>

<p>سواد گفته جامی فنون هر دو دست دست یک چشم تو مشکل در آمدن فنون</p>	<p>خواهم از شوقش بجزار و نهادن بعد ازین سه زند به زویش خمیه در دست زین جلوه آن شهسوار آخر کشیدش زین گر چنین آرد سپاه بجز بر جانم کین چشم خود می بختست بستن از دوری بین خاک از پایشن بچو خاک از کوشن کین</p>	<p>ترک شهر شوب من میان کشیدم نشین هر کجا منزل کند شب گزواند آسمان توسین عقلم که از مهربان سری کشد آن سپاهی را نه بنیم خیزه لشکر گاه شر زارم از دور خدای که سوش میرود کمال دست خواهم از میل سعادت دیده را</p>
<p>کمترین بندگان جامی بیادش ادبانی همچو کس بیادش نداد از بندگان کمترین</p>	<p>سزمن خاک و او اگر آن کج کله است این نه بت چارده ساله که من چارده است این شکن کوسه شه که شه صد است این که ز خون قره بسته جگر تبه است این نه کم ناله آنان مه که ز بخت سیت این دل خورده بغم باشد آرام که است این قدی رنج کن آخز نه کم از خاک بر است این</p>	<p>نه از راه بر آمدن که افزون نیست این همه حسن ملامت همه لطفست و حساست شده بر سر پیش رسپی جمع ز خوبان نه بر البستر علیست شب اندر تبه پس لو چو شب از بستر محنت اگر روز نشید من و دیوانه محنت که بشکاید است هر بیت است بقا دست سر جابیل</p>

<p>آئینه جمال نما سے خدمت این ہرگز نہ گنیتم چو کس است از کجاست این گفتا عشق سنگدے قبل است این ای بیوفا بشرح وفا کی روست این زلت دو نامگو سے کہ دام بد است این آخزنہ با سنگان درت آشناست این</p>	<p>بنامی رخ کہ مطلع صبح صفاست این کردم بے طیفیل سنگان بر در تو کو سے بر سینہ میروم ز غمت سنگ ہر کہ دید ہرگز نہ کردی از لب خود کام من و زلت دو نام است پیش رخم گفتم نقاب بیکانہ وار میگذری بر گدای خوش</p>
<p>میز در قیاب طعنہ بہ جامے سک تو گفت بہ پیش گو کہ ہمدم دیرین است این</p>	
<p>خوش آنکہ میسر شودش وی تو دیدن زمینان کہ شوم مست نام تو شنیدن آعشتہ بخون پیش تو ہر تھک دیدن دستش ندید با تو درین شیوہ رسیدن وان ہم نتوان پیش تو گستاخ کشیدن خونابہ دن خواہم از بام چکیدن</p>	<p>چند از دگران وصفت جمال تو شنیدن ترجم روم از دست اگر روی تو بینم از اشک خود آموختم اسے مردم دیدن کیک از چہ بزقار بے تیر نہد پاسے مارا نبود تمسخر بخیر نالہ وآسے از خون دلم بسکہ رود لعل سے بالہ</p>
<p>جامے کہ بود تا گلے از باغ توجیدین اسے کاش تو اندھے از راہ توجیدین</p>	
<p>طرف کارہ بر شکن تاج سران خاک کن</p>	<p>برودہ زینغ بر فلکن با شہ جان چاک کن</p>

<p>خار و خس کوئی دستا بزگشت از وقت و ز خور صید تو نیست این تن چو جان مال و فریاد من هست ز سوز جگر بر سر پایستم آه پور فقیان و می</p>	<p>نخل سر خاک من اینس و خاکشاک کن لیک اگر نگسلد رشته افتراک کن یاد ہنس را سوز یا جگر م چاک کن حلال دلم باز پرس اشک خم پاک کن</p>
<p>مردم بیدار و را ذوق جفا سے تو نیست ہر چہ کنے بعد ازین بادل عنناک کن</p>	
<p>مگر وزید نسیمی ز سر سیر من خمبہ باد طلوع تو امی سبیل ہما بزم ز سوز نفس سوخت یاد زلف گریہ بہ گریہ گفتہ ازین درم امران بسر خود</p>	<p>کہ باز شعلہ بر آورد آتش جگر من کہ روز گشت باقیال طلعت سو من بسوخت آتش عشق تو جلا خشک تر من بخندہ گفتہ برین درد کر میا بر من</p>
<p>ز دیدن تو کہ محسوم ماندہ ام نہ ز دوریست کہ چون بری ز لطافت نہانی از نظر من</p>	
<p>عاشقانرا قوت جان از لعل شکر چیدن سوخت جام و در تنامی لب شیرین تو گر گشت از دست منظر مان غمان تو ہما کیے فایز گزشتن از گرفتار دل عکس لب بر جام بہاد انکہ خوش نبوش</p>	<p>سہ کسانہ پامی دل در زلف مشکین کن تلخ کامی را پیشنامی ز خود جو سندن رشتہ جان از تنم بر کش بدان پیوند کن گوشہ خستہ بحال تا توانی چیدن شربت تلخست آرزو چاشنی از تنہ کن</p>

وعدۀ وصل اردو بی شکر کن بگندی	تقدیر جان نشان من کفایت سو کند کن
مرد و حاجتمند یک دیدار جامی بردرت رحمتی بر حال درویشان حاجتمند کن	
ز نعل مرکتب بر زمین نشان دیدن بشب می بروز آفتاب چهره پیش ز بسک سینه بناخن ہی کف ز غمت بجست و جو میانش کمر بند ایدل شدم ز دست چو آن غلن کشید سید خوشست دل به ملاقاته روان است	حجتی تر که نه نوبر آسمان بین که جز بر تو تو شکل بود جهان دیدن توان ز چاک گریبانم استخوان بین که خبر خیال محالست از آئینان دیدن کراست طاقت آن دست آن غلن بین چه چنگم شده را به ز کاروان دیدن
چنان ز شوق تو جامی گداخت کرد دل او چو ز جام خیال بست توان دیدن	
بیا ز غمت را نفس باز بست این بیا اسطه گوش و زبان پرستش کن ای بوالهوس ز معرکه عشق و ملامت از ناله ماقارغی ای صاحب محل از گلشن فیروزه چرخم چه کشاید گاسه که خوامی سمرن زیر قدم کن	پاس نفسش دار که آخر نفسش این کش واسطه رحمت جاوید بست این یکذر بسلاست که نه جای پوست این در گوش تو گوئی نعمات پرست این منع دل محنت زدگان تا نفس است این انکار فداوه بر زمین خار خوش است این

<p>عسکرت جامی در مائده لیسر برد یکبار نه گفته که برین در چه کس است این</p>	<p>سکینه زینب و خرام امی شاه خوبان فسر و نع عارض چون ماه خوبان حریم سینه منزل گاه خوبان نهادم آن همه در راه خوبان</p>	<p>شدم بهر تو خاک راه خوبان ز خورشید رخت پر توی منست گراستی کو بر جان با نگر کردم مرا از هر چه در عالم سکر بود</p>
<p>ز دولت خواهی هست انیک جامی بود پیوسته دولتخواه خوبان</p>		
<p>مست برون تا فتن خون نیکبختن گر نه بفرزاک خویش خواهیم نیکبختن از همه بگریختن با غمت اسپینختن بر سر اهل و فاگرد ملامتین</p>	<p>چند ز آشوبی فتنه بر آنگیختن خون مرارتی نختی دست من و دامنست قاعده عشق صیقل شکر طمجت کوم از تو بر آنگیختن رخسار زبا و صبا</p>	
<p>جامی اذان قید زلف جیت ربانی و آفت مجنون نبود سلسله گیسینختن</p>		
<p>چو دید روی تو آمد از آسمان زمین گدای تو همه روی زمین بریز نگین پوش چشم غایت نسیبگان کین</p>	<p>کشیده بودم از حسن بهر بختی برین ز دیده بسکه نگینهای لعل و یکتا گزنت کین چشم ترا بنده ایم بهر خدا</p>	

<p>ز رشک نافرین بر افکند آهوی چین و گزین نشود با ورت بیاد بین نه جان بجان جانان دل بدو نه بین</p>	<p>شیم زلف تو شد هم نسیم شمال ز خود روم چو تو آئی و حال من نبی شتم بیکره عشق گشته مغلس و عود</p>
<p>ببین حقارت جامی که از هوا قدرت بهما کے ہمت او طایریت سدرہ نشین</p>	
<p>ابن منیش را تماشای جمالت فرض عین در میان این دآن کو میبانت بین پائی سر شیخ شہرت جو با شیدت بین ران تقاضا پیشید وارد داعیا کعبین</p>	<p>ای خورشید رخت تا ماہ بعد المشرقین رو تو چون سہ عیان سہ دہانت بین سجد در گردن عصار کف مصلی برکت استخوانم شد ز غم صد پارہ و ہر پارہ</p>
<p>غم مسجد کردم از می خانه پیرے فریش گفت یار اینجاست جامی این قشای این</p>	
<p>نوشته بر سودا او در نامہ اعمال من خواہ شد از کف عاقبت ستر سترہ اقبال من آید رقیب و سید چون سایہ در دنبال من کافا در دلم بلا آن مرغ فارغبال من رفت آنکہ رفتی بر فلک باد قبل و قال من بز خاک رہ رو چو زانست جاہ مال من</p>	<p>زان خطا کرام الکاتبین تا خواہد حال من زمینان کہ با این چند روز زلفش کشتہ ہر کجا تہاروم تا بنیم آن خورشید را و گلشن عیش زدم گم شد نشان جری خاموشی عشقم رہا ہذا ز شید و بحث مجدلی پیش سگان کوی و عالم بر آ آب رو</p>

تواصد کہ گفت آن شکل بر لب جامی تو عذو
 زین قرعہ اقبال شد یک مبارک فال من

<p>تو جان پائی سر بر آفتابک از نازین پاکان پیرہ رو تو جان او اندر کبوتو زتی بگلکشت چمن گل دید لطف آن بدن گرشد جلال بیکم عرقہ بخون کس نم حورم دارم ز غم بیارے بیار غم رایارے با آنکوردم شد قوی خواهم فغانم نشو</p>	<p>والستعجان ہم پاک روحی فدایک از نازین اینک گے دکو تو صد جان پاک از نازین از شوق آن بر خوشتین زجا پاک از نازین این بسکہ بر دل بسرم داغمت نکالک از نازین گر تو کنی غمخواری از غم چه پاک از نازین ترسم کہ بہر من شوی از دیشہ نکالک از نازین</p>
--	---

جامی کہ دار و باتو خوہر گزنا بد از تو رو
 گز خودنی بر سرق اد تیغ ہلاک از نازین

<p>ای دیدہ بشنو گفت من نظار زہ ان ای کز پے نظار زہ ہر کوی آن سے میکنی رویش بہن کے باغبان کوی بر از رو خود ای بیتہ دل ز رنگوان با لہوش شاسے ہم یاد او میں سو دم ہم گفتن غیر و ازو امین تھی بیخ و لے از چشم سورا نگیز تو جامی بہان آمد سگش از نال فریاد تو</p>	<p>من خود بہ پیران کرد ام دیگر مراد بخون یا ترک دین دل گویا خود گذر زانسون پیش ازین بصفت گل خود دار و مکن رد سکوی بادی ت اندیشہ از بد گو مکن رحمی ما ہمنشین چندین حدیثا و مکن چندین فسون لبری تعلیم آن بد بخون بہا سہائی دگر جاہر سمان کو مکن</p>
--	---

<p>آمد براه دیده ز هر خیمه جوسه نون ترسم کشد زبانه برون آتش درون درد ذوق را بهین میکنم فسون در دلبری نبوده کسی چون تو درون چون بخت تیره گشت بدین قصه زبون کاین آرزو ز حوصله ما بود برون</p>	<p>دل چتر خیمه شد ز زندگ تو و کنون خواهم که لب به آه کشایم گوی و میگویم از وصال تو با خود فسانا بر خطه دل بغین و گرمی بری خلق دل را بجزم عشق بلاست چه فایده هر مکن فسوس که در زبانی بول</p>
--	--

در حق جامی آنچه توان مسکین از جفا
 بشکل که عاشق و گرفتار چنین زبون

<p>که خوشی با همه بهین با من شد خیال طبع نازنین با من نوشتی آید که نگین با من باش هم از و نه نشین با من تا شوی ساحتی توین با من</p>	<p>چه کمر بسته بلین با من چه خطا دیده ز من که ترا که بکام تو ز هر باد گران مشک با شمع که گویمت همه عمر تر نهادن انتظار کشم</p>
---	--

گفته از کوسه ما برو چای
 رستم اینک نه دل نه دین با من

<p>پیرانه سر تلافی عهد شباب کن بر یاد لعلش از دوسه جامه زاب کن</p>	<p>صوفی متاع صومعه بهین تر کن رستم ز نشومی بے عشق بری و</p>
---	--

<p>عیب است لالت عشق جو امان بخت بدنام شهر مانده در سوکالتیسم کسب کمال فضل فضولیت کسب مضمی یکیت گرچه صور مختلف فتاد</p>	<p>بوی سفید از می گلگون بکن اے پار ساز صحبت ما اعتبار کن از عاشقان نفعیت عشق اکت کن این نکتہ راقیاس ز جو و حباب کن</p>
---	---

جای حباب پر معان قبلہ دعاست
 ہر چیز کالتاس گئی زان حباب کن

<p>بیادہ سوچن سر و من گزار کن بخون گشت گل از رشک سبزہ ہر خدا گل ست آن کف پاگل پیش او خا پیچرستم و جور سینه ام شگاف چونو کے تلخ تو ام نا امید خواہ گشت بروسے از تو لے لان برورد ام</p>	<p>بسنبرہ و سمن آری پای رافکار کن کہ یا برہنہ و گر گشت جو یا بر کن بجاک پارہ کہ آزار گل شمار کن جو لادان نہان سن اشکار کن مرا بشوہ شہرین امیدوار کن مرا بخواریم از پیش شہر شمار کن</p>
--	---

نامزد دل کہ زرد تو خون نشد جامی
 خداے ما کہ حسین تالماے زار کن

<p>گس وصال چہن خواست کن کتہ بر خصم کہ عاشق ز پسہ کس مبتلا کے گشت</p>	<p>در فراق چہن نکاست کہ من چہرہ زرد من گواست کہ من نے بدنیگونہ مبتلاست کہ من</p>
--	--

<p>نه چنان از درت جدا که من سرو بالا کشید راست که من کز دل و دیده عمر باست که من</p>	<p>دل که در نازده جدایی نتست کیست گفتم بر راستی چو توست بے تو هستم میان آتش و آید</p>
<p>گفت جامی که بر دوست باد صبح از میان غاست که من</p>	
<p>می سوخت ز آتش تو دل در دناک من پهون ریاضت بجگر چاک چاک من دائم سداست بجز عشق پاک من شد نامزدی تیغ وفایت هلاک من</p>	<p>روزیکه می شربت فلک آب خاک سر شربت وصال تو گر آمدی بگفت هر چند دل زیاری خود پاک مینیت روزیکه می نوشت قضا آبد اهل</p>
<p>جامی مجوس خوشدلی از مشک در ازل آینه تختد با نعم آجواب و خاک من</p>	
<p>ببین صد حرف غم بر لحنه از لوح هزار من سگت ز داغها ماندست بر جان و کار من قدر بر کور و ز این سائشهای تار من که طوفان میکند در گریه چشم اشکبار من بر صد داستان غم فروزیه بخار من که شد یکبارگی از کف ز نام انتیاز من</p>	<p>پس ز مردن بجاک من کن غمگسار من بگویی بسکه آه آتشین از دل بر آوزم نه میندکس قرون مهر راتنا شرا اگر ناگ فرو آید شبهای کلبه غم بر سرم ز غیبان بجاک من جو بادار بگندای مد پس عمر تورا را شهباز پیش ازین جولان تو کن</p>

	<p>از عشقت مرد مسکین جامی و نامہ عکرا و رول کہ بود افتاد و روزے بیدے بر برگذارین</p>	
<p>چندین جھاکاری مکن باورد مند خویشین حیثیت کا لاجون لعل مند خویشین تن ہیہ با د آجاکہ تو سوسر سید خویشین گند باغ و جلوہ دہ سرو بلند خویشین</p>	<p>ہر چند بی عالمی صید کند خویشین چون کشتہ اتم بر پستین ان جہا لرغیت آن نغم کہ جان سازم سپند خویشین تا کے بخوبی سر کشد سوسری ر بوستان</p>	
	<p>جامی کہ گفستی کہ گئے چندین مشو حیران او مسکین چور دیت و بد شد غافل ز بند خویشین</p>	
<p>زیر لب افتاد بالای دقن می نغم و انعی سبحان خویشین رشتہ کم مابش کو از پیرین جا کجا و سنگ کردی کو کین شوق خال او ہنوز از جان زود تر آئے بدین آتش پیرین</p>	<p>ہمچو نقطہ خال ان شیرین دین می گنم زبان خال لب مر محظہ یا کم شد اندر پیرین لائے تنہا آہ عاشق کہ نمودی خانہ سوس حرص و اندہ رفت از مور و ذرت سوست جانم ز آتش و سر شک</p>	
	<p>جامی آن خال سیر خوش اندہ است غنم مہرش در زمین دل فلک</p>	
<p>خوشاپیش تو جان سلیم کرد</p>	<p>ہرانا کے زکشتن ہم کردن</p>	

<p>بجز درس جفا کسبیم کردن خرد را کے تو ان کفیم کردن مراد سوا سبقت اعلیم کردن جد اباید یکے تقویم کردن تو ان رو زمین پر سیم کردن</p>	<p>معلم چون تو شوخی را انداست و بافت سر عیب در میان نیز گرفت از شش جنت عشق تو سعادتمند کے ماہ رخت را بہار وصل اگر خواہی ز دیدہ</p>
<p>مکو جامی کم است از خس دین کو سے خے راتما کے دین تعظیم کردن</p>	
<p>کافر سوار از سرکش ز خاکساران پیش ازین بہر خدا آئین کن زاریاران پیش ازین پسند بیداد و ستم بردن گاران پیش ازین یگنہ کہ نبود ز راناب سواران پیش ازین</p>	<p>ہم نگار کین محبوب و ستار ان پیش ازین آہنگ تاز و کین کن تاراج عقل و دین کن چند از تو خون دل خورم آخر خدا پابون باز اسوار کہ کلہ بر ما چو سیرانی سپہ</p>
<p>اعل سبندش جامیا انوس کلا یبکل پرہ بگذارد او مرزا ز دیدہ باران پیش ازین</p>	
<p>خط سبوت رتہ اللعالمین تو سہی قامت ہان داری مین پایم از شادی نیاید بر زمین تا نشاندے منگود یا مین</p>	<p>ای ز علت کام جو روح الایین گل لطافت دارد و سرشت در ہم گرگوی از سر کن قدم گرد سبزہ کم نشیند باغبان</p>

<p>بگذرد آہم ز حرم بختین آہوے چشم ترا صید کین</p>	<p>گر نہ بسیم ہفتہ ماہ رخت سما کین کردی تو شیران خشتہ اند</p>
<p>رنجہ در پائے تو جامی ز چشم بہ چو لطمہ خویش در پائے تین</p>	
<p>ترا رسد کہ بازی بحسن روز افزود یکمیت فرقت لیلی و مردن مجنون چو از تو دور قدام چہ جا صبر سکون ترا چو گرد شکر است خط غالیہ گون اگر نہ تیر تو بودے در آن خجستون چہ سو حشمت حشیدہ گنج افزون</p>	<p>تبارک لہذا زین شکل و شیوہ منون چو ز مدگانی عاشق بوصل مویش گمان صبر سکون داشتہ نمودین ز جان سنجگان نعمت برآمد و ہے قناد ز بار غم تو خار و زلف عشق جو باشد تہی خزانہ و</p>
<p>بہ تیغ مہر جو آن ماہ کشت جامی را چہ جرم پرورش حرم و گردش گردون</p>	
<p>ذرا دور فراق آفتابے سوختن خواہد از آسے دلم ہر دم جانی سوختن چند آخرد تیناے جو اسے سوختن کہ بازی مردن و گاہ از عتابی سوختن بہ چو پرواز ز شمع خانہ تابے سوختن</p>	<p>اسی فلک کے دل جان بی سوختن گر شوخو رشید رویش با عالم جانی صد سلا پیش گفتہ بکہرہ آن لب بچون عشرتی باشد نبرم شمع ز حصار چو تو دل بچو رشید چلتابی گو کہن سبکے</p>

دقت سے بر باد و اون پاکتابی سوختن	از جنوں عشقتا پیشوہ ارباب علم
سوخت جامی ر دل در حتم نکرو آن کتاب مست را آخر صباک ست از کتابی سوختن	
ہم خیال تو مرا بہ ز وصال دگران نگذارم کہ در آئی بجیال دگران کے بود در جسم شاہ مجال دگران کہ بدن نتوانیم ببال دگران حالی ما گوش کنی بہ کہ مجال دگران شکلب تر نہ کنم ز اب زلال دگران	من از فکر او چه بینم بجمال دگران غیر تم بر تو خیانت کرد دست دگران ہر چه جز دوست برون میکنم از خلوت نی بر دنامہ اوردیدہ و مار و دروغ بخیالات رقیبان چه نمی سمع دیوان روز و شب تشہ جگر خاک ثرت بوشہ تم
حال جامی ز غمت زار و تیر و سنگدے میکشائی نظر لطف کجاں دگران	
با غمت جان بلا فرسودہ ہمدم ہمچنان ملکت دل سلطان عشقت را مسلم ہمچنان وان جراحت سرئی آرد فرا ہمچنان در حریم خلوت خاموش تو محرم ہمچنان	آدم در دل اساس عشق محکم ہمچنان از سپاہ بجز تو سمورہ عمرم خراب از تم تیغ غمزدہ را صدرہ بہ بیکان دوستی سوخت جان بیلان این داغ حرمان تو
عشقبازان یک بیک رسم صلاح آرد پیش جامی بے صبر و دل رسوا عالم ہمچنان	

برافکن برقع از رخسار و قدر مهر و زلفش	برون ایسوار شوخ و قلب صید سپه بشکن
ترا شد لشکر و لاس سپاه بادشهر بشکن	گرمی کشور جانما سلطان علم برکش
شکست حال باجونی تر زلف سپه بشکن	کشاد کار ما خواهی لب شکر نشان بکشا
پوشان عاریض بازار را در هر شب بشکن	بجین خجیش ناز و مهر از بهر خدا ای مه
که فرودش که دامن کش طرف کل بشکن	مرا آن شکل تلاش از گشت سنجید ایم
بزن چو گان چون کوشش گشته بشکن	سرم خود را بر این پشت با کوی نو سکن

ز بهام نعل او جامی ازین پس باز گو رفقی
 اساس ز بد شیخ و عهد پیر خالقه بشکن

کے دو گان حواله کن من جانما ز من بینا	مشو سنگین لمان چو گان بان چند
که سر روان از کوم درین سدا من مسکن	نظر رکوی داری ای قدر گدی نیند
مران بوسه د آزار گیر د آن تن بیمن	مزن چو گان و انگار گردوان گفت زن
چو با این عشوه دستان کنی چو با این	مرا ز جنگ فلک خواهر پیامر کیت نیند
فرود آن خطه بر دیده گریان من نشین	چه تازی هر طرفت سن خدا را بر آسایش
آن گردست خورشید جهان فرودمان	دل جام نسیه آن رخ بر خوی بندار

میند از از نظر جانما چنین یکبار جامی
 که هم دل در سر و کار تو کرد آن بتلا هم

شکر گفتار و شیرین لب سخن خا و زمین	کجا باشد چنان شوخی که با در و کند زین
------------------------------------	---------------------------------------

۴۱۲

<p>سواره هر کجا رانی سر و دم تو سن جنانی فتنه شد هر جانی طرف کل شکن ز کوه حسن چون گوی یکبارش چو گان نین که میترسم سیدگرد جهان از دو این وزن چو در شعله آه من این دیرانه باروشن حدرا استخوان من بر پیش سگان فلکن سباد از خون تپاک من آلاید ترا دهن</p>	<p>زمان هر کجا باشی رخ ما و گفت آن پان سپاهی کشته شد هر گوشه تیر نظر کیشا بعد خواری سرم افتاد در میدان خیرین دبان پر شعله شوق لب آه مینیم جهانزای فلک شبها بنور چه افروزی فدایت باد جان از غم چون سرم برین صحرا چو شتم کشته در راهت زمین دانمشکشان</p>
---	--

ز با مش که رسد مرغی ز جان طوره بدو جامی
 که قوت طائر قدسی نشاید و آتیه از زن

<p>هم بوی صف آن زبان نوحیم خیال نگین از قدما ز تو نازک تر نهال این گنجه چون تو انم یارب جانب صال نگین هست چندین نقششما از خط و خال این گنجه همچنان گل بر سر غنچه و دلال این گنجه</p>	<p>گر چه تنگ مدول از فکر مجال نگین نیست امرکان باغبان گلشن فردوس دوست دشمن بخت نام زمان تملک صورت جان هست در آینه رویت عیان بسبب بے خبر دل شد خاک در راه پیانه</p>
--	--

جامی از خبر و همه گیر طریق سوز و درد
 طور او نبود خیالات کمال این گنجه

<p>در شقت ز روز اول او در وقت سخن</p>	<p>دی غمگسای سنت از زود ما برود سخن</p>
---------------------------------------	---

<p>سر روز بیکل در خود را بر اهت اسکنم ز نیگونه که سر تا قدم بگیرت و بدت و اتم که کرد عاقبت آلوده خاک حل</p>	<p>باشند زانی گمان نهم بینی بر جنت سکون شاید که خیزد و بیدم صد ناله از هر سو این سر که دارد روز و شب بالین زنا تو</p>
---	---

	<p>خوش آنکه شب با پاسبان گفتی که جامی ازین با چند باشد تنگ از و جا برسگان کوی من</p>	
--	---	--

<p>ای تو کوه کوه نم بر دل مبتلا کوی من هر قره کرده جو خون بدخ من آن هر دو کمان بین ترک بجای خود کن گرچه سگان بنده در پی محل تو ام نامه صفت سیاه رو نام اگر نه فصل تو یاد هیشتا بود نام و نشان ز بود</p>	<p>فحیت مراد خاطر تخرم و جریلا کوی من کیست که با تو دم ز نماز من و ما جری من تا آنکه جفا چون تویی نیست کم از دعا جرح به فرق کشد بود خ کبریا کوی من خانه مغفرت کشد بر ورق خطای من سندانهای تو خاک نیار جاسن</p>
--	---

	<p>تا پیکر شد گفته مردم چشم جاییسم چشم سپری بر دهر سید ز خاکپای من</p>	
--	---	--

<p>این نهم یارب در دعا شقی زار محبین او که می بینم ترا اکنون غمان کن نه ز نخم چشم یاری نه ز یار اسید در خور هر دو وفا گر نیستم بهر خدا</p>	<p>کس سباد در جهان هرگز گرفتار محبین حال تن بین دل بر ده از دست یکبار محبین آه من چون منیر نم نخت آبخمان یاد این از جفاهاست خودم محشم بگنار محبین</p>
---	--

<p>من چه در استم که خواهی شد شکر این چنین که نظر انداخته مارا به یکبار این چنین که ردا باشد که باشد یار یار این چنین</p>	<p>قل مدام تا ندیدم از تو صد مصلحت کرم تو خرم من چه در واقع شد گناه من چه بود هرگز من روی پر سید کا احوال تو چیست</p>
--	---

<p>اگر تیغ عشق جامی کشته شد تدبیر چیست عشق اگر انیت خواهر کشت بسیار غمچین</p>	
--	--

<p>نیاز تو خوش خاطر ناز نیشتمان که گم شد در و فسر بار یک بنیان که در بسته شد نطق سحر آفرینان چه دانی غم و درد اند و بگیتان</p>	<p>ز سه ابرویت قبل پاک دنیان چون پنهان فتادست راز میانت فسونها سے آن چشم جادو چلویم ترا دل خوش از حشمت خود بر دانی</p>
---	---

<p>شده از عشق سوا سے هر کوی جامی ازان رفت در سلک حضرت نشینان</p>	
---	--

<p>کلاه دلبری کیج یکسک کجکلبان من بیادانا شکر آه منی گلابان من ز کوه حسن رود سوی من رود سیاهان من بیای کعبه جان محنت کم کرده پلان من سمند نازیرین و حال داد خواهان من تیغ بی نیاز کشته هر سو نیکنان من</p>	<p>تجای ناز و پوش نیاز باد شایان من شب عسای خواهی چون بدت شورون ز دو دو دل شیره روی ما سبک جرای شب ست بادیه همراه تا پیدا هم میر چون کس بار نبود در حرم حرمت باری قدم در کوی عشق می نمی اول می جا</p>
---	--

<p>کرده آشوب غمت مباح خواب خمردن مرے فرما کہ ہر دم پیش گرد و درون پیش از ان روزیکہ آنی دنیا بی گردن تازہ گلزار خزان آید ز آہ سردن</p>	<p>ای سسکت صیلا جان نم بروردن سخن بخارم تا بیدر و خدا را اطمینان خاک گشتم در ریت بگدہ بین اسرناز رہ بگزارم مدہے او بسا و باغبان</p>
<p>گفتہ چاہے نذر دست گے از سودا ما شرم دار آخرا شک سخن دور و زرد</p>	
<p>بر دل آرد و غم و بار است کہ گفتن نتوان صید فتراک سوار است کہ گفتن نتوان کرد و دن ناله زار است کہ گفتن نتوان آہنخان شیر شکار است کہ گفتن نتوان</p>	<p>بازم اندیشہ یار است کہ گفتن نتوان دل وحشی کہ نشد رام کسے وہ کہ کنون گریختن مانہ برون نقش و نگار است چہ با صید چشمت بلیرے نزدیکان آہو</p>
<p>چند پر سیدز چاہے کہ کیوید تو کیست گلر نے لاله غدار است کہ گفتن نتوان</p>	
<p>سو ختم چند شوی مرہم دماغ دگران نتوان خودد برا ز میوہ باغ دگران روشنائی نہ پذیرد ز چراغ دگران مشوا ز بہر خدا عطر دماغ دگران اسے میا ز تو اسباب فلاح دگران</p>	<p>اے بزخار چہ چشم و چراغ دگران یار و مساد کسان وصل چہ داریم طبع دل چہ بندم بہر و مہر کہ این ویرانہ با تو اسے باوصیایوی کسی می یابیم چند در تفرقہ خاطر ما سہی کنے</p>

خط شہرت نگر مہر سید خویبان کبریاست	سیر ذبیح تو از لاله رانغ و گران
	وہ کہ انسا نہ چاہے نشیدے ہرگز و اپنے دوستے از لایہ و لایع و گران
ہر بابد او کا یاد آن سے سوارہ بیرون شکم بخون بدل شد خون ہم نامزدین پیش رخت تیان را بنو مجال جلو ور دل خرمین را با کوہ اگر بگویم تا چار باشد سے دل چپاری کشیدن شد آتشین دل من عدا پارہ آید کون	آید ز شہر خلقی بہر نظر سارہ بیرون می افتد ز دیدہ دل پارہ پارہ بیرون تا آفتاب باشد نبود ستارہ بیرون آید صد آنالہ از کوہ خارہ بیرون زمینان کہ رفت ما را از دست چاہی باد و آہ ہر یک بچو شلارہ بیرون
	می کرد سے شمارہ خیل سگان خود را وا حسرتا کہ جامی بود از شمارہ بیرون
نو بہاران کہ در دستاخ گلے از گل من بے تو زمینیان کہ بجان آدم از زمین نبود ہجرہ جانم بجز از دیشہ تو لطف فرما و بخش تیغ بخش بزم مرا انچہ سودست چہ سود اگر بیا از عبت ز انچہ سلطان خدای تو مرا تعین کرد	غنیمتیش بود آغشتہ بخون دل من زود باشد کہ شود کوی عدم منزل من چون بنبد ندادین دیر فنا محل من گر چہ حیف است کہ باشد چو توفی قابل من سیم اشک ز رخسارہ بود حاصل من دم نقد اشک بود ان پیش نشد حاصل من

<p>چہا عیسا تا بتوان جامے از دست نڈہ کہ ازین یافت کشایش ہمگی شکل من</p>	
<p>باز ترکش بستر آن ترک سوار آمد پرو قصد آن دارد کہ سازد عالمی را خورشید باکہ منو شید باریت و شکر کامر و زانچین چکہ بستر روزی کوی اوز سوز عانتان دردش نہ گرفت گر چه می کند در سنگ کار دوش می گفتم بر آن رشید باچار مرا سالما بر دم بسیر بنگاک آن در منتظر</p>	<p>اسے قدالیش جان کہ بر غم شکار آمد پرو ور نہ با تیر دگمان بہر چه کار آمد پرو چشم خواب بودہ دسر بر چار آمد پرو با دل پر خون و چشم اشکیار آمد پرو نالہ و آسے کہ زین جان نگار آمد پرو دیدہ میسودم بران چندا کہ خار آمد پرو او پرون مانند سے جان انتظار آمد پرو</p>
<p>این تن فرسودہ جامی خاک بودے کاشکے بر سر آسے کہ آن جا بک سوار آمد پرو</p>	
<p>نگار شوخ چشم تیر چشم تہذیبی من برویم از قرہ خونبات ز دل خون نا آب دم قلم چو تیغ اوز سوز سینہ بگذارد تا شامی بخش راہر سر موگر شود دیدہ در این کو عمر با کستم نگفت آن بوخا ہر نخوبان عشق و زدیہن مرز خوئیست</p>	<p>تمی بیند بہ چشم رحمت یکبار سو من چہ گویم از فراقی او چہا آمد پرو من ز آب زندگانی خوشتر آید دگلوئی من سر موگر دو کم برویش آرد سو من کہ این مسکین بسر گردان بیجو تیر گوئی من بزودی کے تو ان آبد گو اصلاح خوئی</p>

کلیات جامی

مگر جامی کزان مشکین سلاسل پادشاه کیل

کہ پند نیست با او محکم از ہر تار مو سے من

دو نم ہر کو صول بجا خوش بین
سر سادہ زبرد پوار سسر خوش بین
از رخ انیک نشان بر خاک پای خوش بین
سیر کتے از سر نہ سے گداسے خوش بین
دامن سیرا ہن از چاک تبا خوش بین
آینہ بردار و شکل دلربا سے خوش بین

سبز و خضرنگ جھڑکنای خوش بین
بر لب ایم آتھے ہر سوچ من افتادہ
بہ نشان پای تو رخ سودہ ام شتاب
دار سے ایک نظری میرم امی سلطان
برگ گل بدین ز جیب غنچہ گردازی ہو
چندی برسی نیکو نہ چرا بیدل شد

می روی تہذوہ جامی صد گرفتار از قفا

آخرا سے ہر جم کرہ از قفانے خوش بین

سہر شیک گرم دآہ ہنر من بین
ہمہ بر جان غم پرورد من بین
بر امانت نشستہ گرد من بین
خوش خاشاک آب آورد من بین

بیا جانا دل پرورد من بین
غم مجور سے دور دیور
پو جان از گردن دامن نشان
ہم ز اسیل اشک آورد

مگورنگے نزارد جامے از عشق

سرسک سیرج وز زرد من بین

دانیال ہنر صبا کہ رسا ندر سلام

با پار کو چ کر وہ کہ گوید پیام

<p>دو زمانہ سگافس جو سیندھ نام سن رفت آخورد بگردن خود و خردم سن چون نامدان کبوتر رحمت ملان سن کان آہوی از میرا شود صدیدم سن صدہ مراب سوخت طمع باہی خام سن</p>	<p>من کسٹیم کہ نامہ ز بستم بسوی کو جانم شد کہ از لب شیرین جوشم کو عمری ز اشک آہ فشا دم و چہ بسوی کو ای صید پیشہ چارہ چہ سازم طیرا اما کے بصل سیم غداران کنم طمع</p>
<p>کز خم عشق بر ترک افتاد جام سن</p>	<p>جامی گوی کا نیمرستی شور صیبت</p>
<p>من ز پا افتادہ وان سر روان بادگیران چون تو انم دیدش جولان کنان بادگیران تا کے باشد مرا آرام جان بادگیران کیو مان با نا نشیند کیو مان بادگیران کش بر خم خویش نیم مہربان بادگیران</p>	<p>دل بجان در ماندہ وان جانین دیگران آنکہ از خود دیدن جولان اور شکام اسے اہل سبتان من این جانے آرام جان بان بازی بدین عجب کان سنگدل با من از نامہربان نیست خم نم زان</p>
<p>جان جامی با خجالش وز دشب رگفت دگوست جان آن دارد کہ نکش از زبان بادگیران</p>	
<p>تلمع کردی عیش ما چندین تہر شوئی گمن تو رخ تنگوی خود بہن غیر نیگونی گمن تو کشتے از ناز پارا سو خود گونی گمن پیش ازین آن شرح با تعلیم جادوی گمن</p>	<p>با اسیران ای قیب غار بد خوئی گمن در حق ما گردان ز قیب ز خوئی گمن ای خوش آن شہاکہ پائت را گنہور کس کے بیہ کہ سر چشم تو خواہش بست</p>

	<p>رسم تو دلجویی آمد این زمان کا نذر مرا نقد دل کم کرد حجامے ترک دلجویی کن</p>	
<p>ویہا نہ جمال تو خیل پر پوشان روز یک گشت باغ کئی است پر نشان ہر جا ز فعل اسپ تو مے یا تم نشان کہ جام نیم خورد خودم جرعہ چشان</p>	<p>اسے خاک فعل کوسن تو تاج سر کشان خواہند سر و گل کہ بر اہبت شونہ خاک وی ہمیشہ سوارہ و من بوسہ نیر دم ہر دم ز شوق آن می گلگون خدایا</p>	<p>ججامی کہ مرد تشہ لب از شوق لعل تو مے نوش جرعہ دوسہ بر خاک او نشان</p>
<p>انہ لا الہ الا ہو پیش عارف گواہ وحدت او مے نماید بصورت ہمہ او و ہوراج کسا ہوا لہ جو ہم خود انصاف دہ گبو حق کو چیت بندار ہستی من و تو</p>	<p>یشہد افتد انما بتدو ہست ہر ذرہ بلوحدت خویش نیت با ہیج یک اسیا مند نو تاج کسا ہوا لہی گر تو لے جملہ در فضای وجود در ہمہ اوست پیش چشم شہود</p>	<p>پاک شد جامی از عبار دوتی نوح خاطر کہ حق کلیت نمود</p>
<p>این بسکری کتم زبان گفت و گوی کو</p>	<p>من کیستم کہ چشم کشایم بر دے تو</p>	

<p>ای آرزو جان نگر کن بجای من بجای نیم ز فکر میانت و نه مراست بر صبح می کتم چو صبا راه سو چین پایم چو سود شیر بریت بعد ازین من اهل خوان وصل نیم کاشی من سگانه</p>	<p>زبان بیشتر که جان دهم از آرزو کن پیوند دیگر است بهر باره موسی تو باشد که یایم از گل نوبسته بوی تو علمم چون خاک پستی بوی تو شکر خورم بس ز میمان گوی تو</p>
---	--

این نقش لوت شیر غزل نیست این غزل
 طومار مختنت ز جامے لبوے تو

<p>روی بر تابی ز من هر که که بنم سو تو کفایتم خواهم ازین پس ک خوی برگرفت دل چو طومار است ز پر نوح او صد شوق زیر پا افتاده دکا تمان سنگدل جان چو آرم در مقابل چو نوبختیانی بچو مان از کند از شرم تو مپلو تنی</p>	<p>حیف میداری که افتد چشم من بر رو تو این مگو با من که من نیکو شناسم شو تو خواهمش از رفته جان بست با زوی تو باشد از رنگ بیابان بیشتر در کوی تو نیست نقد هر دو عالم قیمت بکوی تو گرفت ز خورشید تابان لاشل بیکو تو</p>
--	---

قد جامی گفته خم چون بلال از بهر طپت
 گر بگویم راست از میل خم ابرو تو

<p>ز سه چشم جهان بین روشن تو گمن کو خانه ام روشن تو</p>	<p>بچشم ما جهان چون گلشن از تو که پر ما هست بام در دین از تو</p>
--	---

<p>بمان گیرند تعلیم این فن از تو بر وی جان سلامت بکنن از تو نزارد بو آن تردامن از تو جدا همچون قبا پیراهن از تو</p>	<p>ز بس ز دلبری استاد گشتی لبست گر جانستان بود چو غمزه ز ندگل لاف با پیراهنت لبیک بر دو جیب تا دامن گرفتند</p>
<p>مگو هر دم چو خواهی چای از من که غیر از تو نمی خواهم من از تو</p>	
<p>اے واسے آن زمان که بیتم خیال تو هر لحظه دیدے سرخ ز خنده خیال تو حقا کہ نیست در نظرم جز خیال تو ناگاہ در رسی و شود پایمال تو</p>	<p>ز غیبان که خو گرفت دلم با وصال تو مردم ز فرقت تو کجا رفت آنکه من نمارفته چو خواب خوش از چشم اشکبار دارم سحر نهاده بر اہت کہ بہت ناز</p>
<p>جامی چه حاجت است بگفتن کہ ز در تم لوح جہرہ ہر قرہ حسب حال تو</p>	
<p>خاک را باشد نصیب جان کاں خاک خوین را بستم بعد سالوسن چہ اقر اک او بر کنارے جہنم کو تر نشاندی تا ک او آتش من نیز تر گشت از خرغہ اشاک او حاضر است از سرین نعم نمان او را ک او</p>	<p>جدا پیرنغان کہ فیض جام پاک او گرچہ بخش بخش جولان برون بین دوست باغبان و فدہ قدر بادہ گلشن باختی ز تم آن خاک دہ از قرگاہی تسکین شوق با خورازد باکش گرچہ آرام در میان او</p>

خداوند چستی و چالاکی ایسر چین	انیت چشت این جبار خبر رقابت عالی کار
	دامن جامی ز دست عشق صد جا چاک شد سے ندارد عشق دست از قاست صد جا چاک
ای ابرو است متصل عشاق را محراب مقصود ما زان ابروان باشد محمود و رو بکشای برقع زان دقنخ ما چشم بزم برین تننا کی دل چون کشم از تو عنان زمین در گلستان حسن ان با او حسارین جانم فدای ساقی کاظم که تو شم جان	با غمزہ چشم تو دل گریبان کی تصائب قبله نباشد جنب کی گریب بود محراب ببند بکس آسمان خورشید عالم تاب کز دلت مسکین سکو او انگنہ قلاب یک مثل و نازک بین کز دست گل سیراب نقل از وہان دل بپرستہ کی ضراب
	شد ہوش جامی زان دو لب کستی بے زود آورد ز مے کہ شد گردان در و جام شراب تاب و
گر پیا سے سر بجز امد قدر عنائے او بر سر بازار گل بے وجہ کو مفرود حسن سایہ آن سر و بالا ہر کرا در سر قناد آن پرید مردم چشم نشت این رو و خی انان برگزشت آن نخل تر سوی چمن سخت شہرین خون ہا و او این شیرین	سر و خود را ہچو سایہ انگنہ در پیا او چون ندارد کس بجور عارفش پر دیا او سر بطوبے کے در آرد ہمت و آل او جاسے آن دارو کہ سازد چشم روشن جاسے سگر ہر جا خشک ماند از حسرت بالاء او کرنے خون نختن ہم خوردہ بر جلیوا او

	شد سپرد ایو جامی که وصل دوست بود باز اگر از دایه او بار ماند و ایسے او	
پشت در محراب اہم رو در ابرو تو وہ چہ خوش بود اگر در نیز بود سوی تو سرمئی یارم بر آوردن شرم رو تو صد صفت طاعت خراب از غزہ جادو تو من سگامی کنم با خویش گفت گوی تو شیوہ قد بلند و قامت دلجوی تو		چون بسید شہیت اسے قبلہ من رو تو ور نمازم دل بسوی تست بود جلا گام کو تو پیش نظر ہر جا سے دگر در سجود بر مسلمانان بخشائی و بین ہر سو کہ شد گشتہ خلق از ہر طرف مشغول تسبیح و دعا پشت شد آہنگ قد قامت سوزن را چو در
	ہر کرا میںے بجاسے رو سے طاعت بر زمین جامی و رخسارہ زر وی خاک کوی تو	
خوی تو بہت نہیں سے من علام خوی تو الفقر گروم در بدر دائم بخت جوی تو باشد کہ افتد پر تو می از آفتاب رو تو یار بس آن زردہ جان کہ راہ یارم سے تو زین پس بکج میگردہ ایم و گفت گوی تو مردم طاعت ہیں تو دمارا ختم ابرو تو گر آبرو دہا شتی پیش سگان کوی تو		داری بجان من کہ میں کے کہ میں دوی تو کہ بردہ نیاز ام کہ در حسرتیم خالقتہ باو از زخم ناوکت در سینه صدر روزن ما روز و جہا چاوشان شہا و ہم پاشان یکبارہ دل برداشتم از قال و قیل ہر تا کے چو زاہد بے حجت آریم سو قبلہ تو جامی کی از خاک رت مردم ماند این

	اے پر گشتہ بہر و انان ز رہ مرو
	سو کے سفید روز بے زلف سید مرو
	بنگر بہ شباب خود اندر حاق شیب
	زین پیش در نظارہ روئے چو مرو
	دنیال تم ز فراختہ طفلان بگناہ
	باقا ست تمید زیار گتہ مرو
	فکر حساب ہر کجے در راستہ کمن
	پیش بیان راست قد کج کلہ مرو
	دل پر ہو سس مزاحمت اہل دل کمن
	تجسازہ زیر خسر تو سو کے خالقہ مرو
	خواہے بصوب کعبہ شقیق رہ رہے
	سے بڑے مقلد کم کردہ رہ مرو
	وام حیات جز بے صید کمال نیت
	صید سے نکر وہ جاسے داگر مرو
صد بارہ سو ختم ز ناز و عتاب او	آن ترک نیم مست کہ جان شد خراب او
شہر مندہ گرد و از رخ چون آفتاب او	بر طرث بام اگر شب گرد بیدیش
یا ہم ہمین مجال کہ بوسم رکاب او	سن کہستم کہ بوسہ زخم پائی دست کا

<p>بودن بکوی به نتوان در شب ابق</p>	<p>بزم سخنان من برد از دیده خواب</p>
<p>گاہ سوال بوسه بر جامی نگفت هیچ</p>	<p>معنی که نیست غیر خوشی جواب او</p>
<p>من بر بجا هم داشت دل از مهر یار بچو تو ز نسیان که تو ای نازنین جان کنی از گفتی بر دور کنج غم بنشین صبور پیشین صدره کسرم خاک ریش بر دیده آباد سحر</p>	<p>آخر چرا گوید کے ترک نگارے بچو تو ناید بیدان بوزن چایک اری بچو تو آخر صبور چون تو ان از نگارے بچو تو رور بکوش گمراہ از گزاری بچو تو</p>
<p>آوازہ آن خوب چون رفت جامی بہ طرف آوارہ خواہ شد سے از ہر دیار سے بچو تو</p>	
<p>توان مے کہ برد نجات آفتاب از تو دلہ کہ عشق بر د صدور بلا بکشا د ہمیشہ عادت شاہان بود عمارت بلک عنان صبر شد از کت دین ہوس کہ گے مکن شتاب برفتن کہ می رود جا تم بہر سلام مکن بچہ در جواب آن لب</p>	<p>توان گلے کہ شود غنچہ در تقاب از تو رخ امید شاہد یہ هیچ باب از تو چہ حکمت ست کہ شد ملک دل خراب از تو بزم بدایت با بوس جان کاب از تو اگر چہ عمر سے و نبود عجب شتاب از تو کہ صد سلام مرا ہیں یکے جواب از تو</p>
<p>چو نسل جامی سکین صواب میدانی چنان مکن کہ شود فوت این صواب از تو</p>	

<p>نامہ سر بستہ اندر غنچہ و مضمون او قصد لیلی باشد از جسد سلسل عرفین چون میزان لطافت نیست ذنی شری حضرت را خواهی که نبی بر لب آب حیات آن کس بیادم شفای رخ نماید از دوسه گرد هستی هاش از سر موی کست</p>	<p>حسبان لیل شرح دل پر خون او ز آنچه غم دارد که گردد چندی بخون او چند خود را بر کشد پیش قدموزون او خط سبزه رنگ بن گرد لب میگون او نیست تدبیر علاج اهل لب میگون او کیسرم کم مباد از حسن روز افزون بود</p>
--	---

<p>گویش جامی در انسون سخن بیوده رنج کان پری رخ را فراغت بنیم از انسون بود</p>	
--	--

<p>برینکاه پر خرم چند ز می خون سکنان نیما سو کن رو بر همراه جام را مذاق جان شبرین چاشنی ذوق نادر ز هر گل میگذارد بسینه بی رخ خویش همه آفاق را دادم که سوز من شود روشن پیران کهنشین بمان شرح غم بچران</p>	<p>مراد یار مردن بد که یکدم زیتن بی او که جان آنجا رسد بار اگر ماند بدن بی او چه داند تلخی عیشی که دارد کو کهن بی او چه میخوانی مرا باغبان سوچین بی او ز بس چون شمع گریم زار در هر کجین بی او زبان من ز کار افتاد تو انهم سخن بی او</p>
---	--

<p>از ان سرماند جامی که اهل تالیج جاننش کن که آن مسکین بجان ست از حیات خویشین بی او</p>	
--	--

<p>با این جمال هدم مشتاق عشق شو</p>	<p>یکبار است گوی هزاران بی مشنو</p>
-------------------------------------	-------------------------------------

<p>در جام سے لڑنے کی تو ایک شہد پانچیم جز تخم اندر سے تو درون نکشتیم گفتیم تمام خسرمین زہم بیا شد یا این خسرو کی تو ان را و عشق رفت تو اے کہ نقد حال تو گرد و حدیث عشق</p>	<p>سبب علم و فضل یہی خازن شد گرد در عتدہ سیاست کہ رسد کشتہ رادرو اعلت بجزہ گفت کہ بر ما بہ نیم جو ہشتی بران بر امن مردان گردو این نکتہ می شنوز حرفیان و می گزاد</p>
--	---

<p>چا سے خبا نہا ہی کمن فوق وہ تمانہ اسرار عشق تازہ کن از گفتہا می نو</p>	
--	--

<p>مرہم سینہ چون توئی دیدہ ہم تو شو ملک بود تہرا ازین چو توئی بہ نیم جو دل بکشد ہم ز بہن جان بکت بلا کرد حالت و بعد بایرت نالہ زار من شنو</p>	<p>اے بدلم گرفتہ جام ہم برم از نظر مرہم خرمین صبر شہما دار عم عمر گاہ تو مشکو فکر عاقبت غلام ز عشق چون توئی چند ہرزہ مو نیا گوشن با بکت نہی</p>
--	--

<p>جامی خستہ را کہ شد کشتہ تیغ غمزہ ات محل حیات بخشش تو داد بخت و جان تو</p>	
---	--

<p>وام دلا کشتہ تمام زلف تو وام بند آمد تمام زلف تو زلف تو اے من تمام زلف تو جان کے آرام را ام زلف تو</p>	<p>امی دل من صید و ام زلف تو بندہ بشد در وام تو دلا تمام وام تشریف غلامی بندہ را ہم کنند از وام مرغان بن بکب</p>
--	---

<p>پس بلند آمد مقام زلفت تو خزانه شک فلام زلفت تو</p>	<p>زلفت تو بالای همه مقام لایق رخسار گلزنک تو نیست</p>
<p>صبح اقبالست طالع هر نفس بنده جامی راز شام زلفت تو</p>	
<p>در غن عاشق کشتی شاگرد هست او ست علل شکر بار تو شیرین و دل فرهاد اول از سنگ طاعت افکند نیاد قتله و کبر رسد به سبکبار او چون ازین سوهان نیستند خبر پاد چرخ بر اهل ارادت سلیقه ارشاد</p>	<p>غزوات که هیچ جنت این همه پیدا طرز شب نگ تو لیل و دل مینون عشق در هر دل که سازد بهر دست تمام بنده کی نوشتد لم را از خطی به زهر طرف با قیاس سنگدل زخم زبان کردن چو رسم و پیرستان شکر بر ما محدود باد</p>
<p>بیک شهاب جامی از سر قدرت نالد بلند سے کندم مرغی شاخ سدره و از نو باد</p>	
<p>سرمین خاک آسمان تو و میدم ز جسم تاز با نه تو هر کجا سے رو و فسانه تو من و غمهای بے کرا نه تو دل ما بس بود نشانه تو</p>	<p>ای دل و دیده هر دو خانه تو کاش برین فتنه بر تو سن همه تن گوش میشود از شوق هر کسے خوش بگو شد طریقی هر طرف تا وک از چه می نگنی</p>

	<p>جای میانی سے دور سے آید از غزلہا سے عاشقانہ تو</p>	
<p>دوہ کہ خرمخت و اندوہ نشد حاصل اثر چون و دوری مابیش بہر منزل ازو چند چون لالہ نشینم برانغ دل ازو کہ پر زو غفلت این صورت آب گل ازو</p>	<p>میر و عمر گرا تہایہ و ما فاعل ازو دل خوشی چند کہ ما ہم سفر آن ما ہم خیر تا و امن آن تازہ گل آرم کج شد بدن سبیل سر شک ز مد نزدیک</p>	
	<p>جامی از زہر و درع مشکل عشقت نہ کشود جام سے گیر و گر عمل شود این مشکل ازو</p>	
<p>بہر جا سے بودم خرقہ بینانہ کرو بسین بود تا ابد از شمع زنت یک پر تو شرح آن دختر نونوشہ ز بلبل بشنو کو بباش بہ نو خوشہ پر دین بدو در کشم تلخ کیانی ز سر کہنہ سرو چند روز تو ہم امرا شک بان کو سے بدو</p>	<p>تا خم چرخ کہن باشند و کاس نہ نو سر سر نہ ازل گو نبشان مشعل مہر ہر کسی از جلوہ گل نسیم معانی کنند ز سر سدا تو خرمین فلک از زمین خوش ترک چشم تو اگر بندوی خوشیم خوا دل بے درے مقصود و دیدہ شہید</p>	
	<p>جامی این نامین اقبال نہ جامی من نیست ختم شدہ توہ اخلص زمین بوس و پرو</p>	
<p>شیشہ اسیرت و اشکم بادہ گلگون و پرو</p>	<p>چرخ مہر کرد و چشم خواست موج خون</p>	

<p>شده تیران از اشک من بیاومی نسیم شود جاده رونق گرفتنی چاکش از پیکان بود بیشتر جان گرفت زلفت نگسلد خیزدین بیج عشق تو بهوشم زقل بر بود ترک عشوه آه بخت بود در لعلی زدی زدی بر عشق</p>	<p>عرقه از بار دل من زورق گسودن در تا نیاید زو خیال غیر از بیرون در جان من کج باش بیکتاسی اگر خون در با دوست افتاد و مرا فغان کس فیون در عاشقت می گم شد لعل و مخون در</p>
---	---

مخزن سلطان عشق آمد دل جامی نیست
 دست خیال لعل جانان گوهر محسرون در

<p>گر سرم خاک گشت بر در تو پشت شد همچو سایه بر بلند تن چون موسی من بود جانان سر زلفت بشهر طاقس سادگی بین که آمیزه خورا ای لباش که خامه بر در تو</p>	<p>با دجانا سعادت سر تو پیش شمشاد سایه پرور تو یادگار از میان لایحه تو می پرازد گس ز شکر تو دار و اندر صفا بر ایر تو با خیال خط معینر تو</p>
--	---

جامی از جام جسم نیارد باد
 گر خورد جسم را ز ساق تو

<p>چون نیست بخت آنکس بکشد شوم هر دو تو چهرت چو چشم جان تو لب بگو زندان تو</p>	<p>با دیگران میگویند تا بشنوم آواز تو تا ترک جان آسان شود و بر عاشق جان تو</p>
--	---

<p>گوئیست تقبیل تا دسے ساز و مراد ہر دو جان من میں صدمہ چو من با وادرا تاز تو گستردہ ام دام ہو۔ کانیسو فتد پر داز تو از غمہ چون تاوک زند چشم شکارا تاز تو</p>	<p>خود ہم ز تو گویم نمی لیکن تدارم مجھے تاز می کنی آنکہ زین گریہ بود جام ز تو طائر قدسی کس بر تو تدارد دسترس مردل شکار خود کند صد خند در جان افکنند</p>
---	---

	<p>چون پر وہ بکشانای در و جامی غمزد در گفت وگو تو گلشن حسے واد مرغ سخن پر و از تو</p>	
--	---	--

<p>شدند آفت عقل بلامی جان ہر دو بیا کہ حیرت تو بوداشت از میان ہر دو نظر برو سے تو از یک دگر نشان ہر دو حدایز انہا طاق ابروان ہر دو نہادہ برسربالین خود کمان ہر دو اگر چه خردہ شناسند و راز دان ہر دو</p>	<p>دو نرگس تو کہ مستند و ناتوان ہر دو میان ماہ تو تر جان تن حجاب تو چنان دو دیدہ غیورند بر رخت کہ گنند قران تو س قنح با بلال بس بکست شکار پیشہ و در ترکست حضرت چہانت زان میان وہان قلمند ہم و خرد</p>
--	---

	<p>ز کار دینی و عقبی میرس جا سے را کہ کرد در سر و کار تو این و آن ہر دو</p>	
--	---	--

<p>ہر سو کہ خسر آمد سر ما و قدم او در حق من خستہ دل از حد کرم او آنکس کہ روا نیست خطا بر مسلم او</p>	<p>آن سر و کہ شادند جہانے بقوم او پا خستہ ستم از بار کرم شکر کہ بگشت بر لوح دلم صورت خط تو رستم او</p>
--	--

<p>آنچه نشود گریه پیشین مسلم ۲۶ شهر مندره ام از مرمت دیدم مردم ز احرام حرم حرم ۱۰</p>	<p>آه از شرم سوز درون هست که توش هر دم ز بیم زنجی از آن نگره پر خم بیت الحرم است درش چه نشینیم</p>
---	--

جامی ز غم عشق تو گرم و عجب نیت
پیدا است چه خیزد ز وجود و عدم ۱۰

<p>حاکم اللہ ای دست من گل ببین است پیش تو ام آب که شد خشکم از آتش دل گلو ز من خود چه لایق بود این گلو که سازم پر از شے لکڑی کرد بخرمانه گیرم بگردن سپو</p>	<p>زهر سوزد مانند رویت نکو بخون جگر سے کم چہرہ تر رسان نیز تر آبی از تیغ خویش مگو عاشقم بر فلان گفتہ منم آن گدا پرور سے کہہ اگر کوزہ سے شکستہ پر مشہور</p>
--	--

بہر عامی چون تو منزل نساخت
دل جاسے آنجا نیاید فرد

<p>ہر رنگ لعل یار سے از نظر مرد نزدیک اگر نیامے ازین دور تر مرد سے ہار ساز کج سلامت بدر مرد بہر خسران کہ بر سخن او در مرد</p>	<p>اسے اشک سنج دیدم از چشم تر مرد نزدیک مرد نم تو دور از خدا پر مرد بدن مشوہ جو سے فتنہ باز او کو بی شہ تاس کے روی بقول قیب از نظر مرد</p>
---	--

<p>جامی در فن در منزل ابو طالب بود آنجا چنانکه فسرده خون جگر مرد</p>	<p>بر آن مدغم شده از آنجسم کیا بود درین شیوه تو بگذشتی ز آه بود که از خواهم این آیت که از رو ز شوق چت در گرم سرت برانو ندیدیم همچو آن دو هیچ جا و من بدین و دل را ذوق آن کو</p>	<p>شبی چون در نمودی روی نیکو رمد آه بود مردم بانگ تیر می برت هست آتیه از لطف رخ نیر سرمه شکم خواهد از زانو گذشتن دو چشم تو عجب آب جاودا نند همه صاحب دلان را ذوق کعبه</p>
<p>تمت در حقه گرم گشت جامی چه شد کم گیر ازین پشیمت یک مو</p>	<p>سیل بلاست آمده بر سر عقل وین فرد قطره شبنم آمده بر رخ یاسین فرد یا صفت نور را شده پایی در انگبین فرد درست قشان که رفیت مشک استیر فرد در دل تنگ نایدت خاطر نازنین فرد کاش نمی گفتا شستی کیسوی مهربان که غره اش گرفت خون رو همه بین</p>	<p>خوی که ترا ز تاب می زینت از همین فرد عارف تست در عرق یاز لطافت فرد شبهه خط مهربان گرد لبست بر آمده گرد زلفت کرده پاک لبست بر آمده بلوه که جمال خود منظر دیده ساز اگر داشت در آن چه ذوق نایل از جهان جامی خسته دل ز غم خاک جهان کنده</p>

<p>شاه خوبانی در کمان خطا بندوی تو تا تورستی آفتاب زردی تا بر طناب مدعی گیرم که چون آینه رودین تن شود سر که بر شکل کمان ز بر آید گاه گاه پرد عا دارم و سے تعویذ در آن دست قتل عاشق را چه بر ساعد نهی رنج کمان</p>	<p>سیر کشان از بلوقی گردن حلقه گیسوی تو نازند این غیره فیروزه در اندوی تو کے تو اندک کالی تریک بخاطر رود و سکتو میل آن دارد که خود را جاکند پہلوئی تو کز رنگ جان بندم این تعویذ بر بادو تو ایک کرشمہ پس بود از گوشہ آبرو تو</p>
--	--

<p>بندہ جامی پای تاسر شوق شد با داقبول نامہ شوقے کہ آرزو باد ناگہ سو سے تو</p>	
---	--

<p>گر بجلا کتم نگہ یک سر سو بردے تو بود و دم از غصہ خون شوق تو پر از سکو کہ بین گدا خوشی گاہ ز من جدا خوشی رشک و دروان من بر تن ناتوان من شب و دمای می صنم کشته شوم بتیغ عمر بادہ گسار و غمزه زن راہ محبت فلک</p>	<p>با د امر این گنہ روی سید چو سکتو ہدم اشک لالہ گون سے نہادہ سو تو من بخوشی و ناخوشی ساختہ ام بخوشی تو گرشود استوان من قوت سلکان کو تو باز نسیم مسجد جان دہم بوی تو تاکشد آن سپوشکن بر سر خود سبتو</p>
--	--

<p>نازہ خطا تو بر کمزور سے ز مشک تر جامی ازان نہادہ سر بر خط آرزوی تو</p>	
--	--

<p>یار پاز جامی پر مہر خسار او</p>	<p>تا پر بکند شکر کن مراد یار او</p>
------------------------------------	--------------------------------------

<p>نابیا ساسیم دوسے در سایہ ویو ازل بار دیگر راه من لطف قدور خسار مریم آن چیت کسم مرکب مویزاد میرود خونبار از سینه انگار کار غنوان سازست کو از مال ساز او</p>	<p>سوخست جامم از سووم چو کو آن دو لقم ره چه چایم بکوی زدی چون خواب زدن شد سرم دوره خشکان از زخم زخم عاشق مجبور بر رخ روان آن اشک گویند با صوت جان از ای مطرب کوی</p>
---	--

<p>کار جامی در هم از انکار اهل درد شد نام صحرای خویش رسته کن کن انکار او</p>

<p>والا لطم تجد ناکنت ترجو کسی کم دیده زین بر آب تجو اگر نجا نیم یک بار کیسو تعداد این میان نسبت یا که چین دیگر انگندی برابر نشست از شک دی گردان</p>	<p>ولا کام از لبش با چشم ترجو پرست این چشم عزان ما لب کشد یکبارگی کس تو ام دل ترا موی از درازی تا میان ترا نیست زلف آن چین خلت آن بافتندی چو کین</p>
---	---

<p>مگو جامی برد مسرتبان ورز من این دایم مزاجی سے دگر گو</p>
--

<p>گر خستی برشته الا غرقن من بال او دل کندز شکنا جان برکت است جمال او</p>	<p>مخ جان کردی هواد انسامی حال او گر بقصد جان نرسد قاصدان مقصود او</p>
--	---

فردی که در این دنیا است
 و در آنجا که در آنجا است
 یک گزیننده است که در آنجا است
 سیزدهمین مرتبه که در آنجا است

ای که در این دنیا است
 و در آنجا که در آنجا است
 یک گزیننده است که در آنجا است
 سیزدهمین مرتبه که در آنجا است

و وصل جویان بجای وطن و تعیان ملاقات
 و در بدر و لیکن و بنوعی سگاری و تعالی

گاست نبیره ظاهر و در نظر آمده
 در حکم عقل زمین و گران و گران آمده
 غالب شد که کیست صورت آورده
 در چشم ملکوتی و در نظر آورده
 هر چند که تصور قبولی بر آورده
 یاد انا عاشقان بلا سحر آورده
 به شکل و لیوان بر می آید آورده
 در چله سید و دان جان بر آورده
 محتاج و ارحله زمان بر آورده
 منظور هم خود است که بر نظر آورده
 در گذشت و چشم و کاشا آورده

ای جاودان ای صورت ای جان آورده
 از روی صورت ظاهر و نظر آورده
 بے طوخت عشق و عشق آورده
 منی لایق است بر صورت آورده
 در سوزن و لایق نیست آورده
 کاشی کشید جلایه عاشقی آورده
 کاشی گرفته جلوه عشق آورده
 یکجا شسته بر سر صدر جلال آورده
 یکجا فکندة فرق فقر و قنایه آورده
 هر چه با بے نظانه بتاوست منتظر آورده
 بنظر سگایر کاشی عاشقان آورده

<p>بلبل از آید سوز و گداز دست اینهمه بلاگ چنگ نئے کہ و روان نوازست اینهمه چشم بندر بپای مرغ حقد بازست اینهمه در کلم سر پرشته عمر و رازست اینهمه</p>	<p>خوشی کرم طاعت آتشین آفتاب پیش ساق و سجود آمد سلامی گوشت کن حقد کشته چشم چون ز طاعت بستر شد کرده ام با هر سر سوز تو نیویز می جدا</p>
--	---

گفته زنگین جامی بین دو داغ دل بندو
 لاله با سبب چیده از صحرای رازست اینهمه

<p>خوش آن سر که با جام گوید ترایه که رو و ز خرابے نهاد این خرابه اگر س بود طشت و مهر آفتاب که حرف بقا و شستی بر کتابه</p>	<p>مدیث جم و جام زان دست لایه آبا بده آبا و کن کل عیشم نخواهم ز درد قلع دست شستن بود قهر عشرت بے خوش چه بود</p>
--	--

گفت جامی از جام خالی مسبا و ا
 ا ب دعوتے یا و لے الا جا ب

<p>ز سبب حسن و جمال جا و وانه توئی مقصود ما دیگر بهانه بخوید مرغ قدسے آب و آ بخوانی عشق بخون جرفنا چه دانند نطق طولی مرغ غنا</p>	<p>تعالی اللہ زہے شاہ یگانہ درین بچانہ ہر نقشی کہ بنیم نہ بنید چشم عارف عارض و نال اگر خوانی ز عشق داستان جو اسرار عشق از شیخ خلوت</p>
--	--

توئی مقصود

	<p>که موسی هم نه گنجد در میان</p>	<p>بیانت راجحان اجم و زانجور</p>
	<p>گذر کن بر سر جامی که دارد</p>	<p>سر خدمت نجات آستانه</p>
<p>چه خوش گفت وقت صبوحین بود مایه دولت جاودان ز صوت انعامی و جام منعم که پدید است پایان کار ما که روز دگر زنده باشم یا نه تمام سر خدمت از دستمان</p>		<p>معنی با دوازده چنگ و چغانه که امی خواجده بر خیز کافکاس درین بزرگ چند غافل نشین سباش از می لعل غافل زمان غنیمت شمر روز عشرت کرد هر خانه کرد دست یابم و نمان</p>
	<p>به کعبه مرو جانم از خانه خود که خانه بنامش دراز و هیچ خانه</p>	
<p>بر زق حیل کشی بار طیلان و عمار که خاص طالب جامست و عام عاشق که میل افسر بر هر کس و طوق جماع نظر بر گردش بر کار و در و جیش جام خوش آکر طے شود این لول قاندر کهنه و لاسع برق بلوغ خلف نما</p>		<p>قبول خاص طلب چند هر خاطر عمار بنوش جام قروق بسوز جانم از زق بهای طایر قدسی ز بهت تو نشاید بچشم لعلین بسین لعلش کارخانه هستی ز عرض قصه با طویل بافت نامت تا فروغ سوگواریان بود ز مجد مسلسل</p>

	در آستان جامی طرح کشید	
	نقد نصیب سر کسوتی غایب علامه	

<p>بفرق طوطی من شد گهر قنار شمال زنده بود هر چه تشبیه ای آسمان شمال کز دست تک نگر که انداخت در میان شمال چه طوطی فلک نداشت بقیه سان شمال ز غیر تشش کرده افکند بزبان شمال چه سلیبا کند از طرف روان شمال بیایع شاهد کل بالکن نشان شمال که شک می افکند سوی آن دکان شمال بچه گداز نهند سیم در دهان شمال در استخوان گهر رفته بیان شمال</p>	<p>کشاد گنج جواهر بوستان شمال کسبت بود در عایان سوزان میان شایع و مشکو و خوش استماعی بود گرفت آنچه کوهی هر با با حین دراز کرد در اوصاف گل زبان که ز سحر شود زاده عکس کن بنکر چه عاشقی که ز دست نگر ز بهر عشق دکان شیشه گشت از جابلقاب چو بوی است شده سحر لاکش کلام معنی جامی آنگه مان کوشند</p>
--	--

	بود و قطره نازل شده ز فیض سجا	
	که گرد این مثل در ناب و آن شمال	

<p>ان تات ماشیا اما اتیک وک بر پائے سعی می شد از زلف سلسله چون می دهر و لث که مرا می کنی بله</p>	<p>گوید نهادن چو در عهدان کند گل و قدم کرد و نغمه به طبت جوی در سحر سحر کبرشم گویم جبار</p>
--	---

یار بچہ موصیت کہ آن شاہ در تلو	یادیدے چمن کدر اینسان مسا
طے کن بساط کون کر آن کو مراد	پاشدیر کون و مکان جڑ حل
حق را بحق شناس تہمت و تہا	جو ہر شیر راہ حاجت شمع شمشاد

نیضے کہ جامی از دو سہ پہاڑہ و در دیانت	
شکل کہ شیخ شہر بیاد زہد حیدر	

نم امر دنا شک دانہ و ا	کہ رفتہ از چشم آن در یگانہ
بجوید دل بخوان عارض و خالی	نہار و چارہ مرغ از آب و دانہ
ز بس کافسانہ عشق تو خواہم	میان عاشقان کہ چشم فسانہ
سرود عشق ہم با عاشقان	چہ دانہ ز یادہ عشق این ترانہ
اگر چہ سرور بالہا ہندست	نماند پیش قدر او میمانہ
گو آن طفلی را غم نہاد ادا	کہ دانہ پیر بس سر ہر بیانہ

حدیث بوسہ تاکہ جامی این پس	
کہ سے بوسے سجدت است تانہ	

ای بر سر برین جہم آئین کے شکوہ	از سنگا جو بہا رحمت نسبت ما جو کوہ
پیش رفت نجا کہ نہایت فداہ	کہ تاج دولتست و گرافیر شاہ
سرے کہ تا نوشتہ ہی ہوا اندر ز کجا	خط تو شیخ داود علی احسن الوجوہ
اے جہتہ حل شکل بالہا ہل صوبہ	باز اگر این گروہ نکشاید از ان گروہ

	<p>جامی سے خویش زمانان خبر نیافت یا معشر الامت بالمد خبر دہ</p>	
<p>شرق شمش الضعی نور مجاہد کے رسد آنجا کسی بہت کوتاہ برنگین آباد صیاد امن خرگاہ گفت مرا جی از ان دور افواہ کلبہ رویش تاب کو کبیشہ آہ کہ صد بار سوخت جانم آنجا</p>	<p>حلقہ وز نفس کشادہ باد سوگاہ وصف بھی مڑ یا بلند مقامت چند گریبان درم ز شوق جہانش راز دل خم پیش جام دہن بانہ درد دل حکم نشین اگر چہ تدار آہ دم تہو بہت شورا جانسو</p>	
	<p>جامی بے صبر و دل سگان درت را مہدم دیر تہ است و بار ہوا خواہ</p>	
<p>نمای غنی عزالت کنت آہو کہ آن آہو کجا دار و چرا گاہ الایالیست شو سے این مرد من از ناویدن آن تا زمین باہ وان لم اشک ما کنت اقصا نشست گوش بر در حشم پرہا</p>	<p>دید آن ہوی شکنین ز من آہ صدرا ای صبا آگا ہم دہ ز باگزینت چون شکنین غزل نیارم شرح کردن آنچه دیدم ز خونین اشک من از دم دم منم در انتظار او شب و روز</p>	
<p>چو شد با خاک جامی طاب شود</p>		<p>ز طیب لغت او عطر کفن برد</p>

<p>اگر من سنگ تو گویم با نام پروردگار بی مویچه بدست بدست نام پروردگار از خاک چرخ تاوین ایام پروردگار کار دگر فرو که تو بر بام پروردگار دست از سبزه گل اندام پروردگار از جود خویشی خان من آرام پروردگار</p>	<p>بازم طفیل خیل سگان نام پروردگار نکشاده دست بهر دعای تو من پروردگار میران سمنه ناز که در سبز کشته کرد خود سازیت قدر قیدبان که نیست کس در لطیف تن که هست دو ساعد بران گو روداده بیایع جمالت نسیم را</p>
---	---

جامی سپاس لعل لبش گو که عمر با
 فیض کرم ز رخساره آن جام پرده

<p>با نوبتین آینه و از خلق بریده چون کرم بریشم همه بر خویش تنیده از خلق کس چون ره از خود نرسیده ز نهار کمالش نبری مرد رسیده زان قافل بانگ جرس هم نشنیده در کاین دانه داده و خر مهره خریده</p>	<p>آن شنج چه دیدست در خانه خزیده هر تار تعلق که ز اغیار بر بدست خود خلق دتناکت از خلق پائیده یکبار به کردی ز رسید از ره مردی از کعبه و از قبله روان هم ندانما از کسب سبب رون شد مشغول ز غارت</p>
--	---

جامی صفت جام می عشق پریش
 کان جام ندیدست و از ان می نکشیده

حسن خویش از رو خوبان آشکارا کرده
 پس کیشم عاشقان از آتماشاکرده

<p>سبح کل زمانه و کسب و پالا کرده در فتنان عقل را بجنون و شکر کرده آنکه از خود جلوه از خود متنا کرده عالمی را بسته زنجیر سودا کرد در حرم سینه هر آنم که خون جا کرده</p>	<p>زایب کل ایام دل ز غم زین نهوده برده از جام عشق خود بچاک افشاده گرچه مشغولی لباسن عاقلی پوشیده به رخ انداخت سینه بکین سلسل بسته مرکب حسنت نگین در زمین آسان</p>
---	---

می کنی جامی کم اندر عشق اسم در سم خویش
 آفرین یاد ابرین رسمی که پیدا کرده

<p>شکسته ظرف کلا حیب باره شوق کرده هزار دل شده را اشک چمن شوق کرده هر کجا گذرے کیفیت ما اتفاق کرده زلاله کاسه نهاده ز گل طبق کرده قناعت از من بیدل بیک امتی کرده که خامه قره تخم بر آن ورق کرده</p>	<p>رسید ترک من از تاب می غرق کرده صفای سینه اش از چاک پیرین چرخ کرده با اتفاق جهانی گذشته از دل زین کرده بر آباوه و نقلش صبا بعضی چمن کرده شمار او بر جانها کم است و او کرم کرده ز شرح دل و رتی بیش نیست چرخ کرده</p>
--	--

اگر چه منکرے بود سا بقا جامے
 کنون تلامنه انکار ما سبق کرده

<p>زهر عارض تو اشک ن شوق کرده خط سهر خفت نسج کانی ورق کرده</p>	<p>سهم چون ز شوق تو جامه شوق کرده ز لطف خویش بهر جا کشاده گل ورده</p>
---	--

<p>بهرین مرغ گذرک نچداخت چو کرد نشسته بر رخ گل شنبلیلی یار سیم گل ارچه خلعت خوبی تبارگی پوشید بر سیم رقص ماندفاست کے ہاں</p>	<p>با گل از بیا سے نثار تو بر طبعش کرد ششیدہ نکمت کو در جیا عرق کرد بچشم خلق جمال تو آتش خلیق کرد مجموع عشق تو تاراج آن بہق کرد</p>
--	---

<p>حدیث عشق ز جامی مستند کہ شام و عصر کنج مدرسہ تحقیق آن سبق کردہ</p>	
---	--

<p>رخت کہ بچو گل ز تاب می عرق کرد ز لطف تو درستی خواند عنایت جان حق ست بر تو مرا بوسہ بود ہرگز بدرس عشق دلم زمان گرفت بہرین ترا چہ بہرہ رساند ز حق چو غلط شہر ز عکس مہر رخت مہر رخ رہ یکم این پس</p>	<p>ہزار جامہ جان را چو غنچہ شوق کرد سیم دفر گل را ورق ورق کرد کہ بنیت ز لب خود آوا حق کرد کہ عمر در سہر تکرار این سبق کرد واقیقہ کہ بیان کردہ بہر دق کرد کہ آب چشم مرا سرخ چون شفق کرد</p>
--	--

<p>بہر علمد جامی کہ کاغذش طبع است دہان کشا سے کہ بہر تو بر طبع کردہ</p>	
---	--

<p>آئینہ باش عکس رخس مینو در آئینہ گفتہ تو ان جمال تو دیدن بہشود گفت ادبات کون کہ نیکبای جمالی نیست</p>	<p>مشو خبر کہ نیست غیر چون معانی گرمات دل چو آئینہ باشی ہر آئینہ تلفظہ دگر نمود رخت در ہر آئینہ</p>
---	---

عصمتے تو خرد پوئے و مارند بر عجز کس
 اما بتیاد و بشکفت الایسپا کیه

جامی چو در تلاطم بحر قدم نهاد
 فارغ شد از موج احداث کایند

ساقی بیا که وارد اکنون بکفت پیاله
 از جام لاله میگون گشتت غمزه ز آب
 هر دم ز دفتر گل خواند به باغ بلبل
 با دختر راز سر بستیم تازه عقده می
 نه من نبود قنادم در کوی عشق کوی
 سه می که نرسد نزل بعد از چهارده لیک
 بر طرت باغ زرگس بر بود شبت لاله
 با خود بر خشم دندان در خون گرفت ز آب
 ز نیک شرح دادن توان بصد ساقی
 محصول عقل و دانش کردیم در قبایل
 از قسمت ازل خدایین دو لقمه حواله
 هر دو لقمه در ترس است آناه هر دو ساقی

عالیست قصه عشرت آن شاه عاشق تارا
 چاسمے بلند تر کن آهنگ آه و ناله

دل شبنما کشد زان دام زلف آید
 بفسر زلف تو عمرم سدا آمد
 توئی دلخواه من تا رخ نمود
 کلنج نه که ترس که چون تو رهنا
 سهندنا ز جولان ده که امروز
 سدر جامی و خاک رگزارت
 بندا قال زلفی دام زلفاه
 زلفه فسکر دراز و عمر کوتاه
 روا شد کام من پرود و دلخواه
 نه بیستم درین غیر دزد خرقاه
 سپاه خور دیان راقوی شاه
 چو خواب خاک شد بار می رخ پناه

<p>کہ روزِ دیگر را کہ مرده کہ زندہ بیمارے از دور کردی سپندہ مرا چاک دروا من جان فگندہ ز جانے کہ فسرہا دور کوہ گندہ مرا کار گریہ ترا خوے خندہ</p>	<p>میگوین بروژ و گرفتار بندہ نبودم پسندیدہ صحبت تو ز چاک گریبان تن نازک تو دل سخت چون سنگ شیرین گد من ابر بہارم تو گلبرگ خندان</p>
--	--

چہ دوز سے ہم و لوق صد پارہ جاسے
 نیا بے دل زندہ از لوق و شندہ

<p>دیدار و دیدار جانان روشنائی یافتہ مریم وصلے برین داغ جدائی یافتہ نجات من فیروز می کام روانی یافتہ کو نیش چہ سنبل مشک سانی یافتہ حرم آن مرغیکہ برگ از بندوائی یافتہ کو گل این باغ بوے بیوفائی یافتہ</p>	<p>کے بود جانم ز بند غم ربائی یافتہ کے بود جان فگار و سیزہ مجروح من کے بود زان لعل جان از دای لعل کشتا کے بود دست من آن طرف غیر نشان رفت ازین نشان کو کعبی شہ برگشتہ بلبل بے صبر دل باخار از ان دست</p>
--	--

باسریر شامے و تاج گیا نے ہم نیافت
 جامی آن گئے کہ در کینج گدائی یافتہ

<p>برق عشقت خانہ بے تمانائی سوتہ عاقبت ہم ازین آتش چہا سوتہ</p>	<p>اسے نعمت ہر لحظہ جان نا توانی سوتہ آہنچین کز ہر دور و ہوز عشقت شعلہ و</p>
--	---

<p>با دورن آتشین ریشم و چانی سوز شرح آن آتش نماند جز لبانی سوز</p>	<p>تربت مارا علم ہم ز آتش دل بی پروا تعدہ سوز دل پروانہ راز شمع پس</p>
<p>سخت جامی ز آتش عشق آنچنان کوفی نماند جز کفت خاکستر و جند استخوانے سوخته</p>	
<p>بہر جانمن جلائے ساختہ بسکہ جان عاشقان بگداختہ جمع کردہ شکل تو پرواختہ جای گوی آنجا سوز خودی بیر سخیل خیالت تاختہ تہوج عشقش در کجا و انداختہ</p>	<p>آنکہ بالائے ترا افراختہ سبیل جاننامی و دور کوی تو وست قدرت جہا اسباب کمال ہر کہ دیدہ لطف چو گان باز بیکر زیم من و واسپہ عقب گو سردر پا رازت اشک من</p>
<p>کم شناسے قدر جامی راز ہیج کس بہ از تو قدر او نشناختہ</p>	
<p>صورت اللہ علی صورت در نظر مرد مہ خوہ بین منہ و ہم دوقی رہا بیان رہہ انت بہ متحد فانیستہ کبیت کوہین رشتہ کشاید گرہ</p>	<p>اسے زہبہ صورت خوب روی تو آئینہ حق بی بی است بلکہ حق آئینہ و تو ہو پوئے صورت انا آئینہ تباشیر رشتہ کیے دان دگرہ صدف ہر</p>

<p>پیش از آن نکتہ بود همیشه</p>	<p>ایکد بر شد و عدت نیاست</p>
<p>هر کج چو جای بگره میت شد</p>	<p>گر لب برشته رود باز به</p>
<p>بهم خورد می لعل از آبگون همیشه سهر می قلع میدید بدون همیشه بی شراب بر زد چون شد لگون همیشه چنانکه جای بری گرد و از فسون همیشه پسنگ راه نکر دست از موی همیشه خیال لعل تو آمد در درون همیشه</p>	<p>خوش آن دیوانه دل کرده ما چون ز رشک لعل تو هر خون خود و لکن بسجده درت از دیده ریخت خون دم و لم خیال ترا جاشد عشوه عشق دل مرا بلامت میاز ما که کس بجاسه باوه بر آب حیات شد هر کس</p>
<p>تمام شدی از ن لب سانه گو جامے که موج دیده مارکت در خون همیشه</p>	
<p>باران بهارست که بر لاله چکیده کوز شک بر دامن مسکین چه رسیده کش دیده در آئینه رخسار تو دیده گلبرگ تر دلاله سیراب و میده از بهر نیا گوش تو در رشته کشیده زمینان سخن پاک روان کس نشینا</p>	<p>اشک که تمام بر گل رخسار دیده این فلک سیدت بر تو چو گویم شکست بر تو در کس نیست ز شک از چشم درخت اشک بر چاکه تناوه اشک تو میان تره دهل است که ترخ دستت که بر اشک تو جامے</p>

<p>تالسته بطره عجزشان گره می کرد شاه شرح جمال تو بود ساقی ز جام لعل تو یک نیک گفت و دگر خواهد دریب مرغ چین باغبان که زو ما خون کشاده بهر سکر خنده افش چشم تابه تپاورد از لطف آن میان</p>	<p>عشاق را فداوه بر گمانی جهان گره تا که نکند زلفت تو اش بر زبان گره در طلق همیشه شدی چون از عوان گره چیز نیش بر طرف بوستان گره و او خوش بر غم نازده برابر و آن گره منگن خدا برادر کم بر میان گره</p>
--	---

تا دیده جاسی آن گره زلف بر عذار
صد آرزوست بر دل سکین ازان گره

<p>اس طره تو خم خم و گیسو گره خواهی ز پهلوی تو کتاید گره بنید آن زلف رایه شبک نسبت زین متاع شد عمر با که همچو صنوبر بود مرا چشمش بعشوه زد بر گ جان هر یکی زلف تو بر عذار تو گوئی فداوه</p>	<p>وز جود بیج بیج تو هر مو گره بند قبا کفایت ز پهلوی گره در بین بباد می دهد آهو گره در دل ز شوق آن قدر دلمجو گره بند برشته مردم جادو گره چیز نیش بر گل خود رو گره</p>
--	---

از گریه شبانه جامی نشانه است
خوننا که بسته بر قره او گره

شم اکنون بر کوه دفا خاک شده
هر چه عشق تو بود آلایش آتش شده

<p>سینه برف و دلاکار جگر جان کشد فتنه برشیده آن قامت جان کشد بزمین بهره دانی چند هوسا کشد شرمی کرد دل گرم سوا فلاک کشد در هلا آمدن خو شواره و بیباک کشد</p>	<p>مرهم ریش کسانى در زمین دور و دور تند خرام و زمین هر طرفت سوخته شکر عشق مشو خواجده که بنامی عشق شعور در خوشی پروین زده و خرمن باه چشم غلغله که سدا بجز هم نظری</p>
---	--

عنان باد گزافى بود مسکین جایی
 مانده از دهر دلس لبت خراک نهنج

<p>نشسته اشک نشان چشم بتازه بر چه حکم تو بر پای عهد نسیم ستاده که نیست بخت که سازی شتر قم لیل او که بر توان مهر در یار کجاست کشتاد شمع عنان ارادت بدست حکم تو داد</p>	<p>نم ز مهر تو شبها بفرماه فزاده ز هر چه غیر تو در کج غم نسیم نشسته گ تو ام بکن جفا تو از من من کن و لا مبند بمر هم شگافای خدش تو خواه رسم جفا که و خواه راه فاره</p>
---	---

خوش آن زمان که تورانی عنان فکنده و جا
 بعد نیاز و و پیش تو شهن تو فزاده

<p>بوش و خرد بتازگی از مار بود دیگر تاق زنگش ره نموده امر و خوش دلم گمان کان تو بود</p>	<p>زان تازه خط سیر که بلب زوده حضرت آن نخط که ز لعل حیات بخش گفتند نامترا قومی گفت وی سنج</p>
---	---

<p>برو و ماوریکه رحمت کشود و زبسان که خوش بسند راحت بخورد</p>	<p>بزرگ بر لطف جانب ما کرده نظر شبه با چه عمر ز رحمت بخوانی منت</p>
<p>عشق چه گوئی نهاده جامی چه حاجت روزه اگر فسانه مجنون مشنوده</p>	
<p>تجارت کرده کله کج نموده کمانه کشیده خدنگه کشاده جیانے خدمت زمین بوسه داده چوباناک پایش رسیده ستاده هانا که از ما و خورشید تراده بگردن ز طوق و فالیش قلاده</p>	<p>رسیده از ره آن شاه خوبان پیاده بے قتل عشاق ز ابرود عمزه ز روزه زمین چون قدم برگرفته مهر شکم که هرگز ستادین ندانند بری نادمی قاهره از جهالتش سگ آستان نیازم کردارم</p>
<p>مزن بهر بیگانهکان حال عشقتش که این قره بر نام جاسے قناد</p>	
<p>گفت دم در کش که تو شایسته این مضمون گفت گو یا واقف این جدم در خم نه گفت رو نال پندارم که در عالم نه گفت چون سیره از ان بان جرم نه گفت باز خم جان ز خورد این برهم نه</p>	<p>گفتش از لعل جانفش از سبب کلم گفتم از دست رهائی یا بد آخر مزاج چند نام گفتم از دست تو در عالم چو گفتش مبارز و از ابرمت بالان سون گفتش دل خاک شد بیکان بر از دست</p>

گفتند ارشاد من سازی با راز علم کمن گفت اگر انصاف باشد لایق غم من نه

گفت آن راز منان با محرابان تو در میان گفت روح جامی که تو این راز را محرم نه

اے سرور آستن که کلاه کج نهادی	و سے تازہ گل کہ پرده ز عارض کشاوی
از جنس آب و خاک نه از گوهر چه	وز نوع جن دانس از که زاده
ناز که تری ز برگ سمن ورنه گفتمی	بشکل سرورینت از سیم ساده
و عفت ترا چنانکه توی چون کنم خیال	کز هر چه در خیال من آید زیاده
رفت آن سوار و صبر خود در کباب	اے اشک من گرفته تو چون ایستاد
خود را میان راه ننگدم بچشم گفت	کیسو نشین چه در ره مردم قتاده
بزحاستم که دست زخم در غنائش گفت	ز نسیان دل از دست دادی

سر بر نشان پاش نهادم بعشوه گفت جامی برو چه در بی من سر نهادی

ای کز ان آرام جانها مانده تنها زنده	زندگی باشد وبال جان تو تا زنده
یا قتل عاشقان ز امر دزدان ننگند	شاد ز می اے آنگه بر اسپ خود از نده
گر نه اسی ز ابر از عشق جوانی ز غم دل	در حقیقت مرده اگر آشکارا زنده
ماتن خاک تو روح باکی نام جهان جان	گر چه با هر دویم و دور از تو بے باز نده
وصل بهر آمد حیات و مرگ ایدل شکر گز	گر من اینجا مرده ام با تو آسنا زنده

<p>یار گوید هر زمان خوابم بین در کشتن</p>	<p>غم خود ایدیل تو خود هم بپرانها زنده</p>
<p>هم مرده بودت مرستی در جان کز غم</p>	<p>کسی بنی برسد که جامی زنده یا مرده</p>
<p>مراد لیت بصد گشته بود و زین گذشت قناتل کنان بنیدانم برون قنات اول از پرده اشکیب مسنود متران چشمان سزدان غم حیرانرا</p>	<p>گرفت جان و جهان از دماغ ناکر و که طبع نازکش از من چو است آزرده زمانه ناپدید برود آرزو پس یزده بجز شعوه آتش ندارد انشوده</p>
<p>در پنج دور که جامی ششک سال فراق ز با قنات و پراز گشت و مسل ناخورده</p>	<p></p>
<p>نشاید اسه من خورشید من هزاره تن تو کا بهر و جان هزار سوخت و دل بسیه بانکه ساز چو ماه تو بار یک هزار رخنه بود در نماز و روز تو روزه خوردن ماسه در ایم گناه زهره غیر تو بسیم راه دیده و دل</p>	<p>که نیست بر من و خورشید هیچ چاره مکن مکن که نباشد ترار و آرزو مراقب سراق جمال تو و ترار و زو کجا تو کافر خوشنواره و کجا روزه که ما بر اے تو داریم سالها روزه که نیست متر ازین در طریق باره</p>
<p>چونیت بشکرش دسترس ترا جامی باب دیده و خون جگر کشار و زه</p>	<p></p>

<p>ز هر طرف که در آمد کشاده رخ آن کمال حسن ازل در جمال او دیدم غلام لطف خرام ویم که ساکت سر نیاز بر امش چه سود چون بکنند مکن بغیبت تیان غیب این رخ حدیث عشق که مشهور دولت است</p>	<p>ترا مشاهد شد ستم و جدالت یوست بند قباد شکست طرف کلاه گم می برد بسر راه و گم بر و از راه ز ناز دشت خوئی زیر پای نگاه ز سر عارف عاشق خدا بود آگاه بگفت و گوی مقلد کجا شود کوتاه</p>
--	---

<p>شهو دیار در انعیار شرب جامی است کدر ام غیر که لاشه فی الوجود سواه</p>	
---	--

<p>ای ترا چون من بهر دیر اندر پویش محنت یعقوب از در دل من شمر نقد جان دل ز بهر خویش منجوا بستم گر خجالت بست بدم پیشی عالم کن خان مان گشت ویران کرد اقبال عشق بیدار نیست اندر عشرت با دوستان</p>	<p>پیش ماه عارضت شمع فلک پر دشت قصه یوسف بدور خوبیت افسانه صرف راه تست اگر داریم درویشانه بهر بسکین را نشاید گشت بهر دانه بر سر کوی بلاد ارم محنت غنا بعد ازین باد زواق و گوشه ویرانه</p>
--	--

<p>جامی از یک جرعه جام غمت بیدل فتاد داسے گر ساقی حیران بر دهر میا</p>	
---	--

<p>خوشامی از کف آن ماه چارده سال</p>	<p>که بهر نقل و بهر بوسته بدینال</p>
--------------------------------------	--------------------------------------

<p>رسید غره سوال و ماروز گذشت پیاله گیر و زالایش گناه مترس مراست آتش تب و در جگر تمیذ انم بهوش باش که راه لبی محب در زد بلاف ناخلفان زمانه غره مباحش</p>	<p>بیارستی که بهین بود تو به راجاله که برد طاعت یک ماه حریم یکسال ترا گرد لب از بهر صیت بنجاله عروس و هر که مکاره است محال مرد چو سافر از ره بانگ گم</p>
<p>چو دل بجلوه شا هر گشت ترا جاسی بکش ملال ز غنج و دلال دلال</p>	
<p>او میرسد خلق زهر به نظاره هر کس سیر راه رود بهر تماشا خواهم که دوم پیش عنایتش چون علامان چون نامتبان چند گتم نوحه دران کو خواهم که یک زخم از دگشته نگردم بی خوابی مارا اگر آن شوخ ندانم</p>	<p>چون نیست مرا طاق نظاره چهره مسکین من حیران کنم از راه کنار هر که رسد پیش من آن ماه سوار ز خسار حراشیده و پیراهن پاره باشد که چشم لذت تیغش و دوسه بار اسے کاش برسد شبی از ماه و ستاره</p>
<p>نگرفت در این سنگدل افسانه جامی هر خدی که چون میشود از و س دل خاره</p>	
<p>شبه من و خیال تو و در کج خانه کرد عاشقان محبت خونشان بریز</p>	<p>با خود گفت و گوی تو هر دم فسانه هر دم چه حاجت است که گوئی بهانه</p>

<p>سوز زبان خاگرد که شرح استیبا خواهم عنان گرفتت که شسوار حسن انیک و فلکگار من است ترک تند خو ما جا گرفت خیل خیالت میان جان</p>	<p>اگر تشنگم تو یز آرد ز با نه باشد بدین بهانه تو روم تا زبانه بهر خدنگ نمزه چون خواهی نشانه نغم رونهاد سو من از هر که گرانه</p>
<p>جامی را اعتبار بران آستان ز تو بچون تو صد گداست بهر آستانه</p>	
<p>کسیت می آید قبا پوشید از من بزد کرده در دین سلطانان هزاران پیش در و سر کرده طیبیا چون مردم خوشتر دمیدم خون میرود از چشم پرغم تمام</p>	<p>شکل شهر آشوب او آتش بجایم در زده بهر خدنگ فتنه که نمز آن کافر زده زخم ان شنگ که در مانش مرا بر سزده برگ جان نمزه خون بر او نشتر زده</p>
<p>هر کجا نوشید جامی باده پایاران نخست بوسه از شوق لبش بر لب ساغر زده</p>	
<p>ز رفت آن ماه و باران در دل از زود هیز عزیز تند از چهار دیار لیلی حبه لستر باید یک آید آن در محل نشین روز چو زد اکنون گل سفا بوشرت نوره در هوا بگوش چون خا از بجمه و جان چمن جا</p>	<p>نغم چیران او با جان شیرین تنفس مانده که با صد باران بیچاره مجنون باز پس مانده جهانی چشم برده گوش بر بانگ جوس مانده چه نغم که لب لب سنجید اگر قمار نفس مانده کز ان گلشن گل و شمشاد و رفته خائس مانده</p>

<p>ای سعید ملک من حسنت سپاه آرا تا بر تیر و زنی عنان تا بی بجو لان گاه محابس استمان بیاد آن لب شهنش ذکر طوبی کرده دل در وصف نخل پت هست بر فرق گدایان کلاه سبز مرغ پرخراب آباد دل آوازه لطف گنبد شست</p>	<p>وز تو ای فصیح زلفت اوج ماه آرا مردم چشم زور و فعل زاه آرا خریه نقل و نه نگر دو بزمگاه آرا دست حل را بشاخ از گیاه آرا آفتاب از کوی زرین آن کلاه آرا شهر ویران شد نصیب عدل شاه آرا</p>
--	--

بهر سلطان خیالت جامی از لعل سکر
 در سواد چشم تر چتر سپاه آرا

<p>آن دوزخ را که تیریم مگر ماه براه گر گشتی از پی پنجه گیر که صید کمان جمله خوبان بخت خط اعلامی داود بر ندارم ز رمیت رو اگر سر برود خواهد از عهد رقیب تو که ریزد خونم در اشک رخ زردم نگر که گردون</p>	<p>بجمال تو که هستیم بجان نیکو خواه بر کشد آهوی مسکین دل سوخته آه هست آن حال سینه ز برین حلا گواه چکنم که ازل این گونه شدم رو براه تا که از جانب تیغ تو کنم تیز نگاه حاصل خرمین من نیست خزان دانه کاه</p>
--	--

جامی از بجز رحمت گدایت گداه کشید
 نیست کس را بجان حال بد نیکو تپاه

<p>اینک سواره میرسد آن ترک کج کلاه</p>	<p>خلقه سواره روئے نظم نجاک راه</p>
--	-------------------------------------

<p>آونیمه ز طرف کمر جان صد کسیر در تابان عارضش از باد صبح پرسوز شوق طلقش افغان ابل و زارم کشید و بر سر آتش جنگیند گراف عشق میزنم ای خواجہ بین</p>	<p>بریم زده بیخ تره قلب کسیر بخور چشم جادویش از خواب چاشنی بر جاز ظلم غزه اش آواز داد خوا باشد که سوی من تیرم کند نگاه انیک سر شک سرخ درخوردن گواه</p>
<p>جامی ز جام عصه چون جگر خورد بنود سرود مجلس او جز فغان آه</p>	
<p>ز به رویت ز هر رو نموده نموده رو کے خویش از خون جان فروغ روی تو عالم بگیرد نداندر عشقت کس به از تو اگر ماند همه اعیان عالم و گرفتش همه ذرات امکان مگرد و قدس ذات لایزال</p>	<p>بختر و سگ تو خود رو نمود دل از عشاق به سامان بود ز زلفت گر شود تارے کشود کہ ہم خود گفته ہم خود مستنوده بخلوت خانه و عدت غنوده شود ز آینه هستی نموده ازان یک کاسه زین یک نزه</p>
<p>شنا کے ذات تو جامے چه دانند جگر پیدناستود از ستوده</p>	
<p>سیب و نندان تراب ز به</p>	<p>یافت دلم متوا انشر به</p>

<p>وانچه چو سپهر گزیند نما یزد به گرچه بود میوه بے دانه به نیست بے چاره کمان رازده تست بیش ده و بیش ده نے کہ میان لبست بچندین گره</p>	<p>عازد خالی از وقت چون بود گشت به از دانه خالی از وقت گفت ز ہی هر که بزید ابرویست غم چورست قسمت تخت گمان نیست به چالاک کی کشتی ز تو</p>
<p>بن لب او جامی وجود بفت باوه خوروست شود سر نه</p>	
<p>آفت عقل و هوش دین شرف تا نود و لیس که چمن شرف غیرت اعتبار چمن شرف خاتم حسن را لگین شرف بهر تسلیم چه در کین شرف چون مگس غرق انگین شرف</p>	<p>السر الکره نازنین شرف من چنانم ز بید لے که پیر کرده رخ ز چمن طره عیان ز آتشین لعل آبدار لبست من بجان بنده کین تو ام کشته گم دلا بفکر لبست</p>
<p>جامی از فکر آن دیان دسیان خوردن دان و دقیق بن شرف</p>	
<p>پیش تو مرغ جان را زبان شرف بر آفتاب جان مشکین تمام شرف</p>	<p>دل کان بیان نازک با خود خیال شرف چون هوا شد صورت تصویر با بر شرف</p>

<p>راہ برہمہ گرفتہ دور در شمال بستہ نوشین لب تو دیدہ لب نیشین تا و اسنہم نزدیکہ نہ گین ان بستہ آئینہ دل تو رنگ ملاں بستہ</p>	<p>بے چون ترم و صفت نام کہ غیرت تو آنکس کہ تاب جوان ہر جا سوال کرد تا در رکابت از تو نگین کا سنجہم صورت چکودہ بندم در خاطرت چہاں</p>
<p>این نظم بہت جامی با تازہ دستہ گل کہ بوستان سعدے طبع کمال بستہ</p>	
<p>سب تر نندان تست قنار المیز کردہ ام از غم ہر جاہر لیشین بود زلف شکن بر شکن چہرہ گرہ بر گہ سوے تو عشاق را رہ نشود مہشتہ یاد اسیران بکن دواہ فقیران بہ نادک آہ مراست آن چو کمان این چہرہ</p>	<p>میوہ مانع بہت بلکہ از ان نیز بہ خورق پیشین چو بہ عاشق غم دیدہ را شد دل خلقی اسیر جہنمی گردین زلف چو دریا گشتان بگذری از شک شہا ہی خوبان سپاہ شکر خین ز وہاہ باقد خسہ یافتہ رشتہ اشکم نگر</p>
<p>در بر جہاے دلش می طہر از دست تو تا دلش آید بہت بر دل او دست نہ</p>	
<p>وز ہر قرہ خوناب بہت از دیدہ در خوشاب رفتہ خوبان ہمہ در رکاب رفتہ</p>	<p>اے بے تو دیدہ خواب رفتہ باز آگہ ز نخستن تو طرا ہر جا تو ہمہ ناز ماندہ</p>

در یاد و بخت معاشران را بیا آن همه نور ماه تابان در یوزه کمان حسن مشیت	از سحر پهلوی شش را بخت پیش رخ تو ثواب رفته ماه آمده آفتاب رفته
--	--

خونایه دل که رحمت جاسی
خونیت که از کباب رفته

گر نیالم ز دل خارده بر آید ناله گشته و بنال سفر کرده سوار روان انچه در وصله شنیدیم عشق مرا جان ستم کسیک بوسه بیاخوردیم خوردیم از خال لب و تمجیل بوسه گر زنده بالین غنچه دهن لایق لطیف	در بگرییم ز گل تیسره بر وید لال اشک سرخم که بدنیگونه کشد و تال نیت غیر از دل و آن نیز نصیب کمال که بود که رسد تیسریار حال روز شیرینی آن بوسه مرا تجمال دهن غنچه گشت دیار ابدان تو عالم
--	---

چهارده ده ساله نخبه جایی، بر تافت
کرد بیرون ز کفش حاصل نخبه سال

سلام افکار مباحات جماعت علی اکثاف و از حلت اگر در نامه رول نویسیم و گریه نامه سوز سنیه گویم	تفقد الکف اوجادت عماس سواد بالسعادة والسلا شود گلگون ذاب بیدر ماس علم بیرون زند آتش زنداس
--	--

زبان بکشاده بر من من جان	همه عالم بطن عشقبا آری
ولو قلنا اے یوم القیامہ	نیاید تھوہ دوری بیایان

پشیمان شد ز لان عشق جامی	
ولکن لم یس نجدہ المتدامہ	

خود مرده پیش زنده دلان از فشرده از نخل ارز و برد دولت نخورده بہ یکبار گے زمام ارادت سپردہ دست ہوس نچوان نوالش تبرہ کان رشتہ از قبیل علایق شمرده بہ در تنگنا سے توبہ و تقوی فشرده بہ	ہر کس کہ نیست زنده بعشق تو مرده بہ ہر کس نہال شوق تو در باغ جان نکشت خوش خایہ نیست عشق کفایتش چون حنغ سفلہ میدہ بر اندر نوال زہر اے کشخ سجدہ را شمر شہ طراہ فقر تا ہر کہ عیب بادہ نشان ہمیکند
--	--

جامی خیال حال و خط تیکوان مبنہ	
کاین لکشاز صفور خاطر سترده بہ	

ارائے قیہ وجہ الشرحہ شیدم شردہ اے اتا الشرحہ ز انظر حقیقت گشتم آگہ بناشد دعویٰ خوبے موجہ سپاوا دست کس زینگوہ کوتاہ	کشادہ از چہرہ مشکین رقعہ ز قدش چین درخت وادی طوطہ لبش بکشادہ ہر از ملکہ لعل برویش ماہ را از بیج و تہ بیران زلف درازم دسترس نیست
--	---

دردن غم چون بست بست	تیر پایش صبا تا از تن گل سا
لبطف قدره جاسے رود رفت	تر سے لطف قدر علی افسر قدره
برگرد ماہ دائره بر شک چین منہ دام زریب در ره مردان دین منہ چشم مرا گزاشته پا پر زمین منہ بر عاشقان سوزہ دانج جبین منہ من زنده ام هنوز رکعتی تنگین منہ جز بندہ کہینہ و سگ کترین منہ	بر برگ گل رسم ز خط غمیرین منہ چون مے کنے خرام بکش زلف پیریا حیف ست بر زمین کف پیت خدیرا گفتی بجان کس نم دانع بعد زین بر من بہ یکروز خم بجمامت کن ارباب عشق را چوستانی مرا
جامی گر سجد در پیش بے ادب سببش	ہر جان نشان یابی دی آنجا چین منہ
شک تر سپراہن گل رنجیت آب چشم ما بخون آ میخندہ ہر یک از موسے دگر آویختہ ہر کد ام از گوشہ بگریختہ خاکہ کویت را بزرگان بخندہ رشتہ جان از تنم بگیندہ	اسے خلت لغتی ز تو انکیندہ با خیال لعل رنگ آ میز تو دارم انداز لبت تو صد پایہ سگ آہوان ز دیدہ زریب چشم تو چشم من ہر شب بخت چوی تو نامہ ز لبت تو او کت بادہ ام

	<p>جامی از وصف دیانت نامست گرچه مردم صد خیال آنگیخت</p>	
<p>ز سب لطف قدر اعلیٰ او قدر که خوش باشد سنمنا سے ہر جو کے از میر درویشان چو گم وم لسیل چو آب الحمد لیسر ترا دیدم براہ افتادم از وہ سے دیوار مارا یافت کوتہ</p>		<p>ملطفت قدرہ و لعا زو آن بہر وہی سخن زمان رو گویم مرا با آن دیان ہریت نہا نجلن کشند ام تیغ تو بگدشت نیز نعم بخر راہ سلامت محم عشقت در آرزو دو بام</p>
	<p>چو طنبور از تو نالان بود جاسے فراقت زادے الطنبور نغمہ</p>	
<p>ہست بردرول من ماہ تا ماہی گواہ چون مدارو ہی عشقت در آن طفل گاہ آب دید مانع می شود گودو آہ آن مسیہ رو ہیج رو سے من نیلر نگاہ غزہ گشم بینر تم دستے بہر شاخ گیاہ گر پذیر و ہندام اکثون ستم از جان زالان و جگر خواری احسن نہ حسنا</p>		<p>آب شیم تا باہی رفت آہم تا باہا شد معلم پرور تعلیم خسلق اما چو سو بعد ایامی کہ بینیم رخت پیش نظر خاک پایت را گدہ میدارد از رویم ز تب انتم از شوق من گریان پایت بگر جان شیرین گفتم آن لب ازین تلخ آہ ہست جامی با با با این جوی ہر</p>

<p>رسید با طریق بخارها کرده نموده همچو گل از پنجه پیرین ز قبا شانده رشته نخوی از ریحان زلفت لشید خا خطا بر من و نیارم بر دے ز لطف عمیش امید میدارم صفای مشرب آن چشمه زلال زگر</p>	<p>گره زاپرد و بر رخ ز روی و دگرده هزار پیرین صبر را قبا کرده ششم سنبل و گل سپند صبا کرده گمان که راسه صوا شمع رین خطا کرده که خطا عفو کشد بر خطا سے ناکرده که عدد کدورت با دیده و صفا کرده</p>
--	--

نگرده توبه ز عشق تو جامی آخر عمر
 چه جائے توبه ز عمر سے کہ کار با کرده

<p>جانا چه شد که خبک خفا ساز کرده دل را بدام طرہ طرار است هرگز نکرده نه نیاز من انفات در پوش دار و در قدرت ننگند ایم صدمه پیش زنده شدت لب ت چن خون خورده ام بسی بزمی بکیر و جام</p>	<p>تا سازی جو نیت من آغاز کرده جان را اشکار غمزہ غماز کرده در زمانکه کرده ز سر ناز کرده مارا بعشوه مست و سر انداز کرده گر چون مسیح دعوی اعمار کرده در بزم وصل خویش سر اواز کرده</p>
--	--

جامی روایح لغت داود بوسے گل
 ہر جا و غنچہ دستر خود باز کرده

<p>رنج بر افروخته ماہ منور مشددا</p>	<p>تجدد بر افزائش رشک منور مشددا</p>
--------------------------------------	--------------------------------------

<p>دو رنگوئی کی بیخ قوی و پروزا افزون است نیست حد شبر این لطف ملاحظت است خوی تو با ہمہ عشاق فنا و گرم است پیش بابا سے تو سنیہ ہمہ سوز قدان اند کے سایہ فگن بزم دولت وصل</p>	<p>دو رنگو بود و امر و زنگو تر شد روح قدسی کہ بدین شکل مصور شد در حق ما چه ضایعی و ستمگر شد جای آن دارد اگر بر ہمہ سرد شد کہ پس از محنت بسیار مدبر شد</p>
<p>جامی از حرف ریای پاک بشو لوح ضمیر دوسہ روز کہ حرفین سے ساغر شد</p>	
<p>بار و گرم کشش ز جفا دماغ بسینہ ہیبات کہ شایستہ غمہای تو گرد پیش آگہ بر گریست از طالب عشقی گنجیست دل من کہ ز پیکان تو وارد دل جا نعمتست نگہ دارش از انجیا جانم سوی تن زار زوی خال تو آید</p>	<p>تا مرہم پیشینہ بود و دماغ بسینہ تا دل نشود پاک ز غل سینہ ز کج کاین درد سہراست کند اہ بسینہ صد گوہر سیراب بہر کج و فینہ شہر طست ز شاہان جہان پاس خنہ چون مرغ کہ آید زمین از سہ چنہ</p>
<p>تایار کست میل غمہا سے تو جامی از خون جگر رنگ کن اوراق سفینہ</p>	
<p>اسی کہ مرا بصد جفا سینہ نگار کردہ بوسہ قرار کردیم از لب خود چو جان دہم</p>	<p>یا تو کیست عہد من گر تو ہزار کردہ جان بلیم رسید کو اچہ قسہ ار کردہ</p>

<p>چشم آفتاب را ز بر عمار کرده بالمش خار و داد لب تر خار کرده غارت عقل پوش رافتنه سوار کرده کلیه محنت مرا با مع و بیمار کرده</p>	<p>خط عذار گشت این بای که مشک سوخته خواب گم جبر از خود ساخته هر چو گل جلوه کنان پیر روی مرکب ز پیران روی چو گل نموده سپهر بران نموده</p>
<p>جاسے اگر نہ عاشقے در رہ نیکوین چرا دل بدو نیم مائزہ چشم چهار کرده</p>	
<p>چشمے بدین دو دیده در خون شسته بارے بقدر طاقن پشت شکسته آن ہم بیمار و پر دل از غم ز رسته از زلف خویش یکدو ستاری گسته بندی برین شکاری از دام حبسته پیش سگانت طمر جگر گسخته</p>	<p>باز اسے مرہے بدل ریش خسته پشت شکست چو تو گر بار می نمی چون دل نید پر غمت گرد گریسته گسست دل نام صبور بیای او جان کز غمت گریخت میان طراش سپار خون بست بزم جگر از میان سو</p>
<p>جامی ز دست داد دل دین ترا گفت بر طرف گل ز سنبل سیراب دستہ</p>	
<p>سہ نیاز من آستان میخانه خوشانو ای نے و نور بامی ستانہ کہ شرح آن نتوان دل بصر زمان نشانہ</p>	<p>شدم ز مدر سہ دغا نقاہ بیگام صد آذکر ریائی تھے و ہر ذوقی شیخ شہرچی می پرسی و محاسن او</p>

<p>متاع تو یہ وقفہ سے بیکر و سپانہ گفتہ اندورین گنبد پڑا نسانہ بپاسے شمعے دل از روز خود چو پروانہ</p>	<p>کجاست ساقی چمان نسکن کہ بہ فرویم از عشق کوی تو افسانہ ازین خوشتر بسوز بال و پر سعی تا بیا سائے</p>
<p>ز تن پرست بچو سراہل دل جامی کہ نیت ہر صدقے جاے در یک دانہ</p>	
<p>کہ و وصولش کار شاقان بکام دل شد کا پنجہ محصول مرادست از ان حاصل شد گوئی آن زنجیر پابی عمر مستعمل شد ز آسمان بہ نجات خاکیان حاصل شد نصرت کامل نصیب خسرو عادل شد فتنہ راوردہ تمنیش پیش آن جائل شد در دل دشمن را سر راہل شکل شد کاقاب عدل و افاق را شامل شد</p>	<p>یار بے بین منشور اقبال از کجا حاصل شد یار بے بین بیابہ اعمال نقش کلک کست پایدارت از مسلسل خطش ایام حیات تا سر فتح ست نے نے آیت معجز نشان حاصل نمود آیت انکار ز دیوان فضل شاہ ابوالغازی کہ ہر جانات تاجان لو کس آدر آن بکشاد ہر جانکتہ ظلم کو چون سایہ بنشیند تک چاہ عدم</p>
<p>جامی از ہر برج اوزبان بکشادہ است باریاد از بحر خویشتن قابل شدہ</p>	
<p>دید از تو فتنہ ہنید یا بلا ہستہ القصد ز سر تا پایا بلا</p>	<p>اسے تراخ فتنہ و بالابلا دھنی از سر تا پایا آونختی</p>

<p>یکسر مونا انداز ناما پلا عاقبت خواہند مردم با پلا</p>	<p>نخت آغاز میدان سیکند تو بلائی دز تو رستن عاقبت</p>
<p>تا باق بلا بلا شد نام تو در و عا جاعے تخت الایلا</p>	
<p>ای جگر خوارگان ضلالت ران بلا شیوہ تانیم بیلا کودل ز دیدہ راز دست جلا صار منے خیالہ بد لا از شد دے معاشر العقلا حسرت خدا غر شایہ و علا</p>	<p>عشق جانان نہاد جوان گر نگوید جواب بوسہ بی خط بر آئینہ رخس نگیت با خیالش من ز میان رستم حیرت عشق راہ عظم ز د چارہ کار ما کہ دانراخت</p>
<p>فضل جامی بس این قدر کہ کند خوش بینی ز خسر من فظلا</p>	
<p>در ان شدہ عشق تو معمورہ تقوی چون لعل تو آموزند اذالفت و سجے ہمایہ خورشید بدین شیوہ جو عیبے ای داد امین بود این نور نکلے بجزون طلب خاطر مہین سکے لیلے</p>	<p>ما ہی صورت زریا سے تو مجھ کو در مکتب عشق تو خود با ہمہ دانش از فکر جان فرد شواید کہ تو ان شد در کوی تو گر پر توی ارز و تو نیم تو باں بایل ہمہ بالفت شایل</p>

<p>کافقاده زبالا ز زمین سایه طوبی</p>	<p>طوبی است قدر تاز تو دان لغت لایز</p>
<p>جامی ز می لعل لبست چاشنی یافت در یافت یہ می خانه ہمہ دینی و عقیقی</p>	
<p>ریشہ شیشہ حللی جوی و بادہ عینی لیدیک روحی و قلبی الیک منتقلی تیرس ماہ من از تالما می نیم شیشی بیرن صفت کہ تو سرست بادہ طربلی نعا دہی و حسہ و زادنی بیی</p>	<p>نشان جام ہم و آب خضرمی طلبی چہ شد ز کوی تو گر یکد روز ماندیم اگر چہ پایہ قدرت فراز کیوان است شب فراق خون خوردن منت چہ خمر گذشت صبح وصال رسد شام فرا</p>
<p>بشیخ شہر گلو جامی حکایت عشق مجو سے از غمی فہم نکستہ عزلی</p>	
<p>بدین جہان نہنی با بجان جہان نرسی تو پای بست ترینی با سان نرسی از ان تہیں کہ دیگر بوستان نرسی گموی تا کبہ یگان ہم زبان نرسی برو مخبب مبادا بکاروان نرسی کہ تا اسیر نشانے بہ بی نشان نرسی گمان بسر کازین بگذری بان نرسی</p>	<p>ز شہر زن کنی دل بہ ملک جان نرسی حقیقت نفس زمین و آسمان درہ عشق دور روزہ جس نفس سہل باشد ابل زبان عشق چہ دانند فقیر شہر انجوت صدای بانگ جس ہر سدا از دور نشان عشق چہ پرسی ہر نشان گسل حجاب سہ حقیقت ہمین توئی جامی</p>

<p>بر لفظ جمال خود نوسے دگر آرائی عقل از چہ دریا بہت با وصف تو اندیشید پنهانی تو پیدا پیدائی تو پنهان زان سایہ کہ افکندی بز خاک گل جلوه بے پردہ آب و گل مارا نمانی رو ای گشتہ عیان ہر جا ہر جا کہ شوی سدا</p>	<p>شور دگر انگیزے شوق مگر از آرائی در عقل نمی گنجی در وصف نمی آئی ہم از ہمہ پنهانی ہمہ بر ہمہ پیدائی داہند ہمہ خوبان سر مایند بیانی خورشید درخشان رلتا کی گل راندا گرد و زحمت شیدا صد عاشق ہر جا</p>
<p>جامی ز دہنی بکسل بگردی شو و بکلی باشد کہ کنی منزل در عالم یکتائی</p>	
<p>بہ زمین کہ نشانی ز خیمہ یسے سکون و صبر چہ امکان چو تا عشق بے دعای فراغت ز عشق مجنون را گرفت حلقہ کہ یارب بحق این خانہ باب ز قلم اگر شستہ تہ زابد شہر گئے کہ بار دل خویش گر تو چہ ایم</p>	<p>نماید از قرہ مجنون روان کند سیلے ز نام خاطر مجنون بہ محسب لیلی بہ کعبہ بردیدر با صد آہ و داو سیلے کہ ہر دم سویلے زیادہ دہ سیلے چہ سو دازان چون دار دطہارت نہیلے بغرض ارض و سموات باید م کیلے</p>
<p>غمان دل بکفت تست بندہ جامی را اگر چہ صفت زدہ خوبان ز ہر طرف جیلے</p>	
<p>ہر تازنین کہ نیم جلوه کنان بر آئے</p>	<p>آسے ز دل بر آرم بر یاد کجکلا ہی</p>

<p>ہر ہفتہ دید آن با قانع شدم باہمی ازہ ورسیم اورا آن نیز گاہ گاہی و انسان کہ دید از گل دریا گل برسی در خون خاک غلطان فتا وہ بیگناہی خواہم فگند سولیش ہمراہ تیراہی</p>	<p>چون کن دہفتہ نہ ہچون دہفتہ تسکین چکو پتہ پاید شوقم کہ در گذر با از خاک سہ بر آرم گر بگذرد نیجام زین در گذشت گونی آن عمرہ زن ہر صد رحمت نم نوشتم و رد اوچ نامہ آرا</p>
--	--

جامی فگن بخواری خود را بجاک کوشش
باشد ہمیشہ رحمت سوت کند نگاہے

<p>میرفت در حقیقت حالتش تاملے بجز لبیلے کہ او از کف دامن گلے بر طوف جوی سر و دور باغ سنبلے خمرکز از اوج طارم غرت تنزلے اسے واسی اگر کند لب علت تعللی تا دارم اند میان تو با خود تخیلی</p>	<p>میزد صغیر شوق خزان دیدہ بلبلی گفتار سرتال من آگہی نیافت با لطف قد و کھمت زلفت نیافتم گشتم چو خاک پشت و نکردی آفتاب آمد علاج علت دل بوسہ ز تو چیزے بجز خیال ز من در میان نماند</p>
---	--

خمر گشت پشت طاقت جامی ز بار دل
بچارہ عاشقی کہ نہا رد تھلے

<p>شدمی گلگون مراد و از لببت باہمی ہست با خط لعل سگونت مرین من</p>	<p>اسی ستر تک من ز علت باہمی گلگونے می بد خطت نسون بہر زوب عقل ہوسا</p>
--	---

در دودن از بر تو یک غامد در پیرون کے	جای کن چشم و دل کز نعل و در آسم
گر نہ لیے در محبت بود با مجنون کے	نیش لیلی خورد خون از دست آن محبت کے
شاید این حال بس دجلہ لیے مجنون کے	مردمان ز آفت چشم ز بکشتی نگذرد
ورنہ بود روز محشر ہر دورا مضمون کے	تا مہ مجنون من آب و در و در شہید

کے کند و رکوش نظم جامی ن سلطان حسن
گرچہ آمد در لطافت با در مکتون کے

خلوت خاصیت در کشادہ کے	سیرام را چاک کن و ایجاد کے
گردت ز انجا گرفت ایجاد کے	دل و تاق تست جانان دیدہ کے
یکدم اند چشم خون پالاد کے	خانہ رنگین تماشا خوش است
پیش تنها ماندگان تنها کے	گو پیر از درد تمنائی رقیب

سوزنا سے شکر کے از سر منہ
جاسے غمیدہ کو از یاد کے

عجب شمع خی دلایمی عجب ماہ و لار کے	عجب مطبوع و موزونی عجب اور غنائی
ببخ شمع شبستانی لب لعل شکر فانی کے	بمزد آفت جانی بقامت سر و بتائی کے
درینا گرتو بر حال من بیدل بخشائی کے	دلی دارم ز غم پر خون غمی دم زیدائی کے
اگر در قدم در سرش من رنجہ فرمائی کے	اہل نزدیک دور از تو ام از خبر کم گزائی کے
بشرین چه باشد ز شکر خرد بکشائی کے	بالب شد ز خون کے جام لعلت سر چشمائی کے

<p>عدت یاریت موزوں کرد قمار شیر عشق اساس عشق محکم گشت بنیاد خرد و یر دل میں خلوت تاریک تنگ مدیا جانا</p>	<p>قیامت خیز داند شہر اگر تاگر برون آئی انہیوں نے اخلایے انہیوں نے اجبانی درون نظر چشم نشین یکدم جو بچا</p>
<p>روای ہدم تو در برم طرب بادوستان خوش ری رہا کن تا بیدر و جانے اندر کج تنہا نے</p>	
<p>خوش آنکہ وار ہاند مار از ما ز مانی این در جمال صورت آرایش دیار جز در حقو را نیان از خود امان نیام اسرار عاشقان را ماند زبان بگر جز عشق ہر چہ گوید واعظ فراز منبر مجنون نامزد و لیے لیکن کا بزاز ایشان</p>	<p>روشن ضمیر پرے یا خوب و جوانی وان در کمال معنی آفالش جہانے یار بخش مارا یکدم زما امانے دردا کہ نسبت پیدا در شہر ہم زبانے آنرا فسانہ دان و او را فسانہ خوانی از بہر عشق باران فرخندہ دانے</p>
<p>گو نیکیت جامی آشوب عقل و نیت ماہیت کج کلا ہے سو نیت نکتہ دانی</p>	
<p>سے منظر حسن لایزال انور تجلی قدم را در شان کمال قست نازل رویت طرن من انہار ست</p>	<p>مرآت جمال ذوالجمالی رخسار تو احسن المہاسے آیات مکارم و معالے زلفت زلف من اللہ پالی</p>

	پایہ از عیار غیر فاسے بجز درد کشانِ لا ابا سے مشغول ہو دُعا علیٰ التوا سے	می خانہ کساحت جلا لست احسرام حریم آن تیسند جامی بو طایف تفرع
	باشد بہ حوالہ عنایت روزے برسہ بدان حوالی	
	فارغ از زہد منافاتے کل شے ارادہ مرا سے لیس الا اعراضا وقتانے لیس الا اجل حالانے من و آن دل بہ خرابانے نے طریق السوی کہا ہے	عاشق و زندم و خرابانے در شہود کمال حسن بزل کل وقت ارے مجاہ کل حامل اذوق بلوا ہ در خرابات عاشقان شبِ روز جزئے کشیم دی گو کشیم
	با خرابایستان کشین جامی مگذر از صوفیان طامانے	
	لا طیب لسا و لماراتے اور قیستے و تریاستے حیث اجرا لدبوع اہباتی قاض اقداحسم کا حد ہے	خستہ زخم خستم ای ساتی بادہ نم زوہ نکلن در جام در و نوشان چو در و من وین بسکورا اند خون دل ز غم

<p>زیر این سقف نیلگون سما مخت جبر در دستا نے</p>	<p>ایکجا بروی خمیده خویش بے تو پیش از حدیث جامی</p>
<p>شما بالو گفتم درستم قس علیما سمعہ الباقی</p>	
<p>غریبے بے لعیبے خاکساری چو شمع از سوز دل شب زنده آر ندارم غیر ازین کاری دیگر بخشا بر پریشان روزگاری چه گیری بر دل آشفته کاری ز خردان خردہ بنو و عیب کار رنج زردی و چشم اشکباری کشید بر دل یاکت غبارے</p>	<p>کیم من بدلی بے اعتباری جو برق از آہ گرم آتش افروزی بدل تخم غم عشق تو کارم پریشان شد ز عشقت روزگارم ز رفقت کار من آشفته گشاد ز من گر خردہ آمد لکن عیب تسلیج آوردہ ام پیش تو نیک کم از خاک دم حیتت کرن</p>
<p>باہ سرد خود خوشبائش جاسے کزن و سے برود آخربارے</p>	
<p>جان فرسودہ ام از تیغ ہستم زنجیری ز پیش من تو انست کہ کم زنجیری چشم برزاق تو دارم کہ قدم زنجیری</p>	<p>ما کیم خاطر آسودہ بغم زنجیری گفتہ کم گنت زنجیر زنجیری بسیار گر چہ دید لبی زنجیر چشم قدرت</p>

<p>که بجزنی دوسه کیا ترسے رنجہ کنی عدم آن بہ کہ بصرای عم رنجہ کنی کہ تودستی بی قلم ز کرم رنجہ کنی</p>	<p>از عجم نام تو چرا ہم پر شود تنگ شد شہر و جو و از تو قیدیا من ستم از دست گو باشد کرم ہنسینو کو</p>
<p>جامی از دیدہ قدم کن چوری پروریا حیث باشد کہ با خاک حسرم رنجہ کنی</p>	
<p>دل میفری جان می رسائی خود را بہ مردم تا کے نہائی ای عمر رفتہ آخسر کجائی افغان ز دوری آہ از جدائی تا با نعم تو کرد آشنائی در آشنائی صد بدوشنائی</p>	<p>از سبزہ بر گل خط میفرائی ہر دم چہ آسے از دیدہ دروہل شد عمر آخر در حبت و چونیت دور از تو چاتم از تن جدا شد صد شولہ از دل بر زوزبانہ شد روشن این برین کہ باشد</p>
<p>بہ ہر جا</p>	<p>جامی مکن بس از مہر خوبان چون با دل خود بس می نیائی</p>
<p>از ہمہ و بخدا آگہ آسودہ سوشے حیث باشد کہ بکوش حدیث بودہ سوشے اگر شوی دیدہ در از دیدہ لغت بودہ سوشے زان چہ حاصل کہ تلبیس زان بودہ سوشے</p>	<p>تا کے از خلق ایہر غم بہودہ شوی روز و شب در نظرت سو خزان بجرم خواب گداز کہ در تخمین زندہ دلان مستغنی چہ تکامل کنی اگر طلب</p>

<p>لکن بخواند درستی که درین تیره متنا سی در کاستن هستی خود کن که چو راه</p>	<p>تا زنی چشم بهم زیر قدم سود شوی چون شوی کاسته شک نیست که افزوده</p>
<p>چاسم از قهر سیی بیست نرسید تا خوش از بود و غمناک ز ناپوده شو</p>	
<p>ای صبا گر یاد مجوران باشد و شوی جوی اشک من روان زان تنگ پنا نمزه تیره دل سختش بی قلم بست داومی خواهد از ظلم بجای شاه آستان قهر شیرین رامیارا امی ملک گر کند در سینه من مبر جا محکم چو کوه</p>	<p>از من بیدل طفیل دیگران یادش کاش یکدم ره بیا مهر و آوازش ما کی در کف ز دنیا تیغ فولادش شوکت شایه ز زون بادت اگر آوازش خبر پان شک که رنگ خون فریادش یک فسون برود می بین گاه بر یادش</p>
<p>از فراموش کاریت جامی به فریادست کاش گه گم یادش کنی تسکین فریادش و بی</p>	
<p>وقت گش می نظر دولتت تا دانی کیش کل زمان دارد ترکس کور در گمان در جنان که بکس عهد مهر به شکست جاده و چشمت خوبی جاودان نمی ماند می نشانم اندر دل مهر فاست لکن</p>	<p>دولتی چنین در باب اکبر دولت ارز گروه صد مسلمان راز خنده در سلمانی نیک نیک بر عهد سخت است پیمان داد بے نواریان و پیش از آنکه نتوانی دائم این نماند آخر برده پیشانی</p>

<p>دہ کہ فاش خواہد شد و انعمای نہا</p>	<p>می گم ز ہجرات سنبہ چاک چون لاله</p>
	<p>عرضہ جان چاکے عصہ کے ارزد بہر بود و تا بودش خویش را چہ رخانی</p>
<p>چاکم جو گل فگندہ بر امان چہ میرو از جو تبار و دیدہ گریان چہ میرو ای مشکدل تو سو بر خشان چہ میرو تور و توادہ سو بیابان چہ میرو</p>	<p>بازم ز دیدہ اسے گل خندان چہ میرو سہر و وجاہے سہر و بچہ جو تبار نیست از اشک کسرخ و دیدہ ناکان اہل شد شہرے عذاب میشود ای مشکبو غمرا</p>
	<p>جامی تواد چون تن بخان ز ہجر تو تن را چہین گدازشتہ ایمان چہ پیری</p>
<p>جان در بار تو چون زر و زرنگی گوئی ای گلبرگ تر عالی ز گلشن آید ایکہ بر لاف شکاران تاوک انگن آید در ہر ہفتا چاہستادان یک فن آید فاسد گوئی بقصد کشتن من آید پاک دامن رستی اما چاک دامن آید</p>	<p>وز اہل چاکم در دن از خیم روشن آید عمارین از آب لطافت نازہ می بنیم ترا ز استخوان نامہاد آسیب پیکان ترا چون لبخ و جانفزا چون چشم خود مژگنی قصہ ناکشتن من گفتم ای قاصد دوست ای بکوی خوب رویان رفتہ با و امان آید</p>
	<p>جامی از آزادی آن سہر گلرخ لب بند چون درین بستان زبان آور چوسن آمدی</p>

<p>تباہی ہمہ جوان کہ تا زمین جہانی دلی چہ سو کہ قدر جمال خویش سنی بے شوق شور جہانی بخیزد آفت جہانی بطاعت نامت و پادشاه پرورد جہانی گیسو بریں کے پیکر نہ میگذرانے کہ خوانیم سگ در گریہ سو خوش جہانی</p>	<p>لو شمع مجلس لعلی و شاه عالم جاسے عجب صبح و شبے عجب مجلس و مجلس بکبر صورت عینی بفرزہ آفت جہانی بسوز گیسو ستانہ آفت زین جہانی خندک کہ زینج از نعمت میگذرانم لکویت سگ خود خوان بریں شمع جہانی</p>
---	--

صفت حسن تو گفتن چه حد جاسے بیدل
 بہر کجا کہ رسد فکر او تو بر تر از اسے

<p>چارہ وصلست پرانگیز خدا یا سبے عاقبت نغمہ ادبش آن موج رساندش بے و مہدم میرسد از شمعہ بحسرم ادبے ہرگز از بلیس این باغ نوای طری نکتہ از تن رنج من احساس ہے کہ نہ روزے شودم وصل میرسد ہے</p>	<p>زارم از وقت شیرین دہنی نوش ہے جان کہ در موج غم افتاد حد از ان بے چون نیاید اب بزم وصال از سن سخت بانو و غم مرغ و دم زانکہ بخواست سوخت از تاب غمش جان و دم کہ طلب طلب روزے کا شیم این کرد آخر</p>
--	--

جامی از راه طلب مانند ہے حسرت آورد
 گردہ مطلوب حد آید زودش ہے طلبے

<p>از دم عشق کو فریاد و فغانے کرتے</p>	<p>ہر سرور برقن من گزبانے داشتی</p>
--	-------------------------------------

بستر راحت نخواهم تا محبتش آن پهلوان دہشتی سوزد ز باغ بخیزد بیامی مرا مژد با قدر عنایتی گو بودی بسنتی از نغبت جان تو ای کسی خریدن بسنتی تن بیماری خوش بودی کز آنکه گو	بر درخت بالین ز خاک آستانی در سنی گر چه من دل در گف نامهربانی دہشتی گرز گل رخسار و از غنچه دہانی دہشتی طالب وصل تو بودی هر که جانی دہشتی گوشه چشمی مجال ناتوانی دہشتی
--	---

با دوروزه زندگی جامی نشد سیر از محبت
 وہ چه خوش بودی کہ عمر جاودانی دہشتی

بزم سایہ قمر فلک سا خداوند سے ز باران رشک آرد و متندان بگردان ہمایون کو کتب جان رسیدا چرخ زنگاری گلہ چون کج نہادہ من اینجو رشید پیشا نگونیدم کہ شوخست چون دیدار و دید چو پاکانش پسندیدہ یارب دامن	نعر اسان غیرت چین ز ترکمان ہر گند کہ آمد در بر و مندی نہال آرزو بند چرا این طلسم فرورزہ در پایش نغینگی کہ پیش چادشان جلش از جوزا کر بند مسلمانان نیاید را با ہم عشق و بند سبزد از نادانان خستراز ہر چه بند
--	---

پدر دارا نیمہ ہر و محبت تا کے اے جامی
 چو بانادرنے آرنڈ خوبان سر یہ فرزند می

باشد از شرہ بر یا مشرب ندان جان لاف کم خون کہ تہ لہ شیوہ مردان	عیب تمدان مکن اینجو افہ لبی انصاف ایکہ از شیوہ مردان قدامی لاف
---	---

اہل صفوت نکلندش بعفا و ماسکے فامہ وقتے کہ بقلاب رسد صرافے گر یہ فریاد حقان تعف سما بشگافی کے بود نظم و قوائے بقیایق وانی	نماز اوصاف من فاما نشود ماسکات امتیاز سرہ و قلب جهان دشوارست لب فرو بندگم خبر رزق تو نازل نشو جامی انشا چہ کنی در غزل اسرار زلی
---	--

برتن جملہ نشینان حقایق تنگ است
ہر شعارے کہ تو از شعر عبارت پانے

نے زلیلے پاسے می بنیم ریلے یا کرام النبی لانا سو اعلیٰ در ضمیرم مہر لیلے تاسے کے اینا صا و قمتا ارسل اے ست لیلی ام نہ خم دیدم زمی لیس نے قلبے سو لیلے شے	چند گروم بہر لیلی گردے گر بہریم در غم لیلے خویش بر زبا غم نام لیلی تا بچند ایکے از لیلے ہی گوئی نشان دیگران از خم می مستندون ہر چہ جو لیلے برون کردم دل
---	--

دایہ جامی ہمیں لیلے بود

گر نیاید دایہ خود دای وی

کہ بہت چلے و گھر ترز چلے وسے زلاشکہ بود پیش اہل دل لاشی نکر وہ یک قدم از شاہ راہ امکان	رشخ چلے نشین دور باش و جلد و سلوک دای خود خوار فقر ناید رست نشان چہی دہرا از شاہ بارگاہ قدم
--	---

<p>زرد روان طریقت نہ پامی و پیرانی کہ مرغ اونس ہوا سیکند از ان پرانی سوارش یکے از دم دیگر از رے</p>	<p>نہال میں لو کہ سودای سروری دار مجوی حالت مشان ز بانگ پرانی آہ ز خود کردہ سفر یکد و گام اما ہست</p>
	<p>بہ شیخ شہر مدار و ارادے جاسے مرید عشوہ ساقیت او د نشوہ می</p>
<p>نداشتیم من بیدل خرابین تنہا ہی نیرم بے تسکین خویش سودا چو بردر تو نشان یا ہم از کت پاک کہ در زمانہ ندرایسے بحسن ہمتائے ز فکر قامت در خسار سر و بالائے بد مدہ دل و جان می کہم تماشائے</p>	<p>شعیدہ ام کہ زمین یاد کردہ جائے کجا کند چو توئے یاد چون منی ہیات ہزار بوسہ زخم زار رو پاک بوسے دل ز ہر و وجہان در نعمت از ان یکتا ہزار ہر دو گل از باغ خاطر مست تربیح خانہ رونہ تشویش باغبان</p>
	<p>مدہ بعشوہ صورت عنان دل جامی کہ بہت دریں این یرودہ صورت آرائی</p>
<p>کند سوے گرفتاران نگاہی کہ دستے آفتابے بود و ناہی بطوبے کے رسد شلخ گیاہی نئے بینم ازین افزون گناہی</p>	<p>ز چہشت چشم آن دارم کہ گاہی فروغ روی تو از یاد من برد قرمان از قدرت بوستان سرد بجز رو سے تو گر دیدست چشم</p>

<p>ز آب دیده سوت نمدر خواب که دید از صبح صادق تر گواهی</p>	<p>اگر بپذیری اینک می زستم گواه آه سردم صبحدم بس</p>
<p>ندایم در دل جامی چه سوزست که آسے مے کشد باز و چه آسے</p>	
<p>الیک استنادی الیک اعتماد که صد همان دمان یاد آتش شاد که جان دادم از عشق و دادم عماد که سلطان داد و شاه و داد ز طے بیابان و قطع بواد</p>	<p>مرد تو ام زانکه جان را مراد عجب و لفر و زے عجب خاز شور عجب کیند جوئے عجب تند شو بدا و تو تا زم و داد تو و رزم چو در کعبه رویت نه بینم چه حال</p>
<p>جمال تو نادیده جان داد جا می ز سے نا امید سے ز سے نا مراد</p>	
<p>بران آدومی کرد آتش زنی بپاسے خشم بر آوردار یعنی ملک انس و جن بسند نشینی بود در چشم ناز انسان گینی بر افشان سو نیانه آسینی زویر این گیاه از هر زینی</p>	<p>بکوی می فروشان خروہ بینی که از جل سال طاعت دست شویست نگینے داشت جم کزین آن بود بیاساتی که هر قطره غسل اگر دامن تصدوت بدست است نعمش را سزید بے کینر باید</p>

<p>بکار خود بخوان اسے شیخ مارا گراں ابرو شود محراب طاعت</p>	<p>کہ ماہم ندیبے دایم ودینے ز سجدہ سوده گروہ ہر جینے</p>
<p>تو خاص و عام جامی می کشد ناز دے خاص از بر اسے ناز نینے</p>	
<p>سباتی بیاکہ بیز خودی عشق و بیخود سے وہ سب کو شاہد موش کہ این بود می چسیت جذب عشق کہ پیرا و نیک قہار کہ ام آنکہ شہود جمال اوست در شرح عشق ہر چہ بحر می ضلالت این نکتہ با فقیہ چلو کم کہ بہرہ نیست بیچارہ مدعی کند اظہار علم و فضل بار دی چین گرفتہ دلچست و تازند</p>	<p>دردہ شراب لعل ز جام زہرہ سدر باد سعادت و اقبال ہر ساز و تھی زو سوسہ نیکی و بدی مقصود نمنتمے و تمنائے بتدی خوش آنکہ شد شجاع فی خاہ ہمت بو جہل را و مشرب جذب مہر می تشناختہ قبول زود و جیدار رو گلہبانگ گلنداری دلائل سہی</p>
<p>جامی بسوزد لعل تعلق کہ دوختند بر قدمت تو قبائے مجرورے</p>	
<p>گی در دل گہی در دیدہ با زلوچ خاطر م نقش تیان خریدار تو زان بود شد جہانی</p>	<p>دلہم را خون کنی در دیدہ با ترا شدید شہدائین بجا کہ چون یوسف بخوبی گشتہ فانی</p>

که چون حکم رگ جان میخواستی	چو چنگ دست تو زان میخوتم
	چهری پرسی که جامی عاشق کیست چگویم من تو هم دانسته باشی
هر که پیدا میشود از دور پندارم توئی و آنکه خون می ریزد و سر بر نمی آرم توئی در زکشت دل چه کنم این سکه دلدارم توئی من چه کنم دارم عزیزین که غمخوارم توئی تا بان رسد چو شمع شب تارم توئی اگر از صبرم داند دو بسیارم توئی خود دوستی که بین می گویم خریدارم توئی	بس که در جان فگار و چشم بیدارم توئی آنکه جان میبازد و سر بر نمی آرم توئی کز تلف شد جان باک این سکه جانان توئی گر چه صد خواری رسد هر دم ز دست غم توئی روز را در یوزه روز از شب تا نیست توئی با که گویم درد خود یار بدم بسیارم توئی گر چه فتانی بهیم بر سر بازار وصل توئی
	گفته یار تو ام جاسی مجو یار دیگر من بسبب یار خواهم بود اگر یارم توئی
ز شوق لاله رسته دلم بر جگر داری بزار عاشق دیوانه بیشتر داری چرا نظر بکمال کسی دگر داری که بار غم ز دل اهل درد برداری خوشتر آن زمین که تو گاهی بر آن نظر داری	شنیده ام که بگل حره نظر داری مکن مکن که زخیل پر پوشان هر دو چو روی خویش را میندیشدانی بوی منه ز عشق میل بارم ترا آن به نشان پاک تو باشد نشان رحمت

یکدیگر خیر از حال عاشقان خود را | ز دایع شوق و غم عشق چون جگر در

چونیت زهره خریدار او شدن جامی
ز اشک و چهره چه حاصل که سیم و زر دایر

دل زهر دیگران برداشتی در چه افکندی لم رازان ز من شمع رخ کردی نمان از آه من طعن خود را بی زدی بر عاشقان خوش شدی از جنگ تو وقت من نگ نوبت شاهی زدی بی ملک حسن	درد دل با مهر دیگر کاشتی از جفا موسی بران نگه داشتی آه من باد هوا انکا داشتی عاشقان را همچو خود نپداشتی گیرمت در بر بوقت آ داشتی ز نقش و لبا علم انرا داشتی
--	--

جامی آنر گشته تیغش شدی
سروران کردی که در سر داشتی

با ما چه بود صحبت که چون آب آفتاب اسکے سر و سر فراز سر از ما چه می کشی کاسوده در حمایت ان رو کوشی پیوسته در کشاکش دوران میوشی بس عیش خوش گشت مبدل تانوشی خوشوقت بے همایه ما بے غمشی	با هر که غیر ماست چو شیر و شکر خوشی ما همچو آب در قدمت سر نماده ایم حال ترا ز ما به جمعیت این بس است می گفت شانه با سر زلفت که از چه بود گفتای بے دلی چه کتم که فریب دهر چون بهما عمارت و فنش فاش شد بر زرقی
--	---

اگر ز تلخی کایے جامے گے شوے
کز جامی حیرت جو خود سے جرعه چستے

کہ ز سر تا قدم آشوبِ دل جان منی
نچنچہ دیگر نہ کند دعویٰ نازک بدنی
گاہ دل با تو دو گاہی تو بدل و رختی
نوش کردی می مایشیشہ چرامی شکنی
چند آتش بن سوخته دل می فگنی
لیک شکرانہ آنرا کہ نسیم زیتنی
ادب آفت که گردن نبی دوم زنی
از جام تو پر خاتم عیش است نگی
از نور رخت که ندید صبح یقینی
ناگاہ خیال تو دور آمد ز کینی
ناگاہ خیال تو شدم از ہلہ نی
گرد و دلا مت خم ابرو سے تو مینی
در کوی دقائیت چمن خاک نشینی

آخر اسے سوزِ خرامان ز کد امین چینی
بنام آن تن نازک ز قبایہ ہمین
لب پستیم ز سخن لیک نخلت گجان
خون ما خورد و چه آزار دلم می طلبی
بید ہی یادم ازان لالہ رخ ایچ دیار
یار بیماری من دید و بے فاتحہ خواہد
جامی آن شوخ بخوریز تو گریخ کشد
ہر قطرہ می نعل کہ ریزد بر مینے
با ظلمت شب سرد ہا نتوان پت
گفتم شدم امین ز بلا ہا زمانہ
پہر دین کہ نہ عشقت ہمہ کفر و فسقا
صد چاک ز ہجران بدلم بیکہ چو ام
از خاک دلت گرہ شوم گرہ پنجرم

دو ج کہ آند لبت انا بامانت
بسیارہ جامی کہ چو ادنیست ایمنے

<p>اگر کشید چه شوخ و دیدہ کے من ترا خواہم از دو عالم بوس از تو ام جز تو آرزوئی نیست چون از خویش تن تری شد امان کرده عشق تو دور ولایت دل</p>	<p>کریم فریاد میچاکس ز بوسے کز دو عالم مرا ہمین تو بوسے انت سولے وانت ملتے باتو دارم ہوا سے منفے روز ہا شمنگی و سب عسی</p>
---	--

جامی از عشق نیکوان یازا سے
عمر بگذست چند بوالہو سے

<p>ای مراد عشق تو از کار خود چہ آید قصہ و شوارہ بران مردن آسان شد ماند بر خوان غم از من استخوانی چند کام عیشم تلخ شد زین گریہ ہا آشکار بتیوتن زندان جان فلدی بام تیغ ہرگز مچون نیست رہ در پیشگاہ بزم دل</p>	<p>در بیابان تنہای تو سرگرداں ہے باشد آرزو سے بعد ہر دشواری آسان ہے گر ہی زمان سگانت را کم مہا ہے زان لب شیرین کرم کن خندہ پہا ہے دست رحمت بر کشا آزاد کن زندا ہے مے نیم از دور بر خاک دہت پہا ہے</p>
---	---

پیر شد جامی ز جام نیم خوردت جس بے
بروی از نشان زمان چہ ہر بر انشا ہے

<p>صدای آن غم گشت شکل آن غم ز پر وہ بشرے نیز نہ تو ایسکن</p>	<p>کہ شور مجلس عشاق شد ز پر مسکے بوسہ بگوش من آوار سبہ بلکے</p>
--	---

<p>درد صبح یقین از فروغ جامد بیخ ز سحر و حسن فلک مژدہم شمر عروس عشق تراوانہ شد بنیدانم سیلاب کمرست و آب پریشانی</p>	<p>از پشیمانی و اندر و در حجاب سگی ز نرم عشرت ما دور باد آن فلک کہ شیر ذوق ز بہستان او چرانکے دے چو سو دگر گشتہ زار با پیکے</p>
--	--

<p>ہزار بیل خوشگوست جامی آن گل را کے نہال نہ آخرازان ہزار کے</p>

<p>لے جیب عربے دے ترشے قوم ریشہ کنہا دھولہ سن بھی دورہ دایم ہواداری و قہر کنان کرچہ صدر حلاوت ز پیش نظرم صفت بادہ عشق زینت سیر صفت جیت ماسیری زان آجانی</p>	<p>کہ پھور و غمش ماغ شادی نچوئی لانت ہر شہ پندم او توشی ہن ما شدا و شہرا افاق تجو شیداوشی وجہ کے نظر کے عذاۃ دہنے ذوق این می نقاشی بنما نچتی شاعرت اور لٹاکل زمان عطشی</p>
--	---

<p>جامی اور ناپا ہما جزوہ عشقش ز روند سیر مبادت کرا زین راہ دور ہما زوشی</p>

<p>ای فیون چشم بہت مایہ دیوانگی شمع رخسار ترا ہر جانہ تو نرم سن شیوہ عاشق چو دلہن را ہر غلو و نشین</p>	<p>آہ شتابان ترا از خویش ہم میگا از خدا خدیو بندہ خوبان دور ہر زنگی ہر خطوہ ہما دوس کے آیز من جہا</p>
--	---

<p>عناقل دیوانگے دیوانگے نرزانگی</p>	<p>بلند دراز طور دکاندہ طریق عشق است</p>
<p>باک گوئی مشبوہ مردانست خیر آرزو خوب خیر گر جاسے نخواہد آمد این مادانگے</p>	<p></p>
<p>مراد عشق با زبان نامرادی خان سواد قد ہونیت لہادی ولیکن عاشق کیڈ لا عادی برو کا مادر رحمت کشادی دو ملک تصدق کی کل تادی توادی و انوادی و انوادی</p>	<p>ہوای نیکوان پیش است و شکی تذراک یا غرائب البین روی بوسل دست لطفش رہنم گشت بسوی با چشم لطف دیسے بہیا لک موسے فی کل دان بہم صد بارہ و ہر بارہ صد بارہ</p>
<p>ہمین شہزادہ دارو جامی از تو کہ جان داوا از غم و دلاش زدا کی</p>	
<p>چون سالکان ز سیر تقا تفس لگوں ہر جا رہا پاتا ستر انگشت می نمی نادیدم ز نال اول خود کندنی گرد و طبع بانگ ز آواز خانے ہی آہنگ لہام ز دم بنے کرد کونے ایں راہ خودی کہ تو یکدم ز خود رہا</p>	<p>نے کیت ہدی شدہ از وقتین آز روہ کہ نال جانسورے کت سوراخا بندہ نے پہر آئی کہ بند تھوڑے زبانگت می چہدا از جانگور و مسانے شدم کہ عالم چون بند چو رہے نہ کہ رستہ ز خود زان کہ رہے</p>

	چاسے زنالہ دل از گار خود مگر اگر نہ کہ نالہ خود شرح میدہی	
از تشنہ لبے بر لب ہر چشم چونا بر سائغ خالے لب خود بہر چہ پالے بہ سبب حقیقت تیرے در چہ جیانی بر صدر کن جا کہ فوا از صفت نعلانی بنا غنای خود لابلق این پایہ عالی چاسے نہ نسبت پر دلی از غیر تو خاسے		سہر تا بچشم غرقہ و ریای ز لاسے پیش لب لہ صد قرح بادہ لب از عالم صورت کہ نہ نفس خیال کہ جو خواجہ عالی محل این پر مغال از عشق سخن ہر تہہ نیاس بندہ ست گفتی بچہ بان عاشق و خستہ چہ دارد
	جامی سخن عشق بہر سفلہ چہ گوئے در کینہ لوسے چہ سنے عقد لاسے	
بند ابا ہمہ بے رتے خود رحم نہائی کاش صد درد و گرہ ہر درد نہائی کہ بیک عشوہ اگر خواہی ازین صبر نہائی شکر بارے کہ تو جا کردہ رون دل ماسے کہ تو این داشت تہہ ہر خرد چشم نہائی		گر بدانی کہ چہا میکشم از درد جدائی درد پرورد تو ام من کہ زانہ شیدہ بان دل بجاصل مارا برت ایشوخ چہ تہمت گر چہ مارا نبود جای نجاگ سر کومیت دل نہ ز انسان کہ نہ تو گزشتہ بجان
	یاد دادن ہمہ کس پر مقصود و جامی شک ریزان لب کوی تو تاکے بدلتی	

<p>مرابین سر میدان عشقت این سحر آواز چو سرا بر سریدانت اندازند جانها بجز آن بود کوی سرم را با هم چو گان تو جان درین میدان فیروزه بر آید مهره بیرون ملک میگوید اللهم سلم از قفاست تو به تنهایی فلک کوی سرم از هم چو گان کحل گشت چشم جامی ز خاک سیم است پهر حکمت سلطان حسین ن دل برون</p>	<p>گر دور پیش چو چکانی کنم چون در سر باز همدن سر شوم چون گوی از شوق سر باز بیک چو گان چه باشد که بحال گوی بشکل گوی زرد باشد چو گان پیش بوی چو زخمش تیر گام اندر قفا می گوید سنا درین میدان نخواهم دیگر را با تو هم باز چو چشم انجم از گرد سپاه شاه ابوالغازی کند با آفتاب سعادت چون صبح دسادی</p>
--	--

بقایش با چندان کاندین کاخ پر آواز
 کند با صورتش توبت ملکش هم آواز

<p>ای قلند چشم تو جمانی بی پوسته بقصد ما ز ابرو هر کس برت آورد متاعی هستم شکلی بر آستان سرشده عشق کتلوان نیست اگر اشک چو نور قبولت آید</p>	<p>میکن نظرے تبا تو جانے تا گوشش کشیده کمانے ماہیم و چین صیر جانے در حسد ز تو با مشخوانے نایافته ز انسیان نشانه در پاسے نور زرش روانے</p>
---	--

شد جانے از ان دیان عارض
 صاحب نظرے و کلمه دانے

<p>نہوہ سیکھیں ختمین کہ تو نے نروم تان گل زمین کہ توئی موقس ہر دل خرمین کہ توئی بازارین ہونہ نازنین کہ توئی</p>	<p>ختمین خوب نامین کہ تو نے گر گلستان غم بخشندہ عفت جان دتن بنار دیا پیمج مرغ دل از تو جان نبرد</p>
<p>جامی آخر دماغ دل سوز با حنین آہ آتشین کہ توئی</p>	
<p>خانہ دل با قزع و گرا ز ہر روز نے ہنچو گردون ہر نماز شام در خوان دانے بایدش از گل تبا در سخن میرا تہی تر آتش منھا تو یک شعلہ وز گل تر نے ہنچو روح الہی حجاب راہ ماشہ سوز نے حیف باشد دامن پاکت بر چو نمنے</p>	<p>سینہ روزن در دست از تاوک صید کنی دارم از اشک شفق گوون رازن آتشید نیست آن اندام نازک کشا ہر لباس کیت گل تا چہ از در و بجوی پیش نو سہم تر گلان تو از دیدار مارا باز دست جو رگم کن با من مسکین کہ روز بارخواست</p>
<p>جامی بے خان و ما نرا ہر دم اسے ہر جو مردان نہ انکہ این مسکین بجز گویت نزار سکنے</p>	
<p>ہاگرایان تو شامان در مقام بندگی نیتے سے پاید و سکینے و انگندگی نیتے می باید و اسکینے و انگندگی</p>	<p>اسے ز خورشید جہالت ماہ با نرسندگی پر وہ از عارضین برا فکدی کہ ہر وہ تمام شوکت نہ ہی تماع نیست در بار عشق</p>

شد خراب از گردن کبیر چشم من بی
خانم را آفت بدسر چون پر شود بار

جامی از دور و فراق دماغ بچرخان مرده بود
باز و گیر نکمت وصل تو بود او شش زندگی

آسوده و لا حال دل از پیوسته
هرگز حلیله بکفت پا تو خار
شب تا بسم خفته بخوابم که ما
ایم فاخته پروانه کنان برهنه
جو خنجر ای عشاق مگر خواب
از روی سینه افکار چه بود
بنحو ابی این دیده بیدار چه بود
ورد دل مرغان گرفتار چه بود

جامی تو و بیوستی و جامی دوستی
راه و روش مردم هشیار چه بود

کاش من بیدل از سنگان تو بودی
آن همه دشنامها که در سبم
نبا چو اگر قبایل جمال تو بودی
بچو در اقبال ما کجا میگفتی
تماز بقیمان آستان تو بودی
آه چه بود که از زبان تو بودی
ورد زبانش دعا جان تو بودی
مگر نه نیسم ز گلستان تو بودی

جامی اگر باقی قبول غلامت
غاشید بدوش در غمان تو بودی

من آورده را گردن بها خوشتن بودی
اگر بر دل نبود نه غما از لاله خسار
کجا و میگویند رسوا گشته پیران من بودی
مرا چون دیگران همزدن گلگشت چمن بودی

<p>تو میرم چه بودی گویا غنیمت من بود بلکت عشق با ایست که نامم کو کهن بود چه بود گر مراد پیت مجال یکب سخن بود ز شوق آن چو لاله چاکها شان کفن بود</p>	<p>ترا دی رنگوی صید تیغ و من و بند مرا شد کوه نعم جان و نعمت جان میم کن ز خاموشی برادر جان بود دل صیقل اگر بوی تو بگذشتی بگو رستان قلین</p>
<p>ز صبر و هوش و عقل و دین سپاه یکنه جاسم اگر نه عشق خوزیر و شاه هفت تنگن بود</p>	
<p>کیست سرو چمن انجا که تویی عیبی امروز چنانا که توئی بخدا اے سبب رخسار که توئی با چنین صورت زیبا که توئی</p>	<p>با چنین قامت و بالا که توئی بدست زنده کنی صد مرده چند گوئی که بگو جان توئی چون تو انیم که عاشق ز شویم</p>
<p>جامیای شهره شوسه برود به عشق اینچنین دالمه و شیدا که توئی</p>	
<p>اے بادشاه حسن و خداداد ترستی نمازی مکن که نیست ازین بی شغی صد مرتضی و پیش بود ز پر هر کسی که شوق گل بوشت ز بس شغی هرگز ندیدم از ان مبد شهن شغی</p>	<p>دارند جان و دل تو هر یک لعل عشاق را از ناز و تیغ من تراغی آهست دران همه خدایا که در دست گوی که کنیم ناله ز شوق زخت مرغ جامی بجان رسید ز بس بی باغ</p>

<p>کونخون خوردش نبود بی که عاید شد ز در مان هر طبعی نیایم چون تو در عالم بیسب کجاست تیغ چهار سورتی</p>	<p>بیشتر بگوان بسکین غریب عجیب عاریه دام و عشقت چون عاشق سے یا بی لکن ز کوی تیغ نیایم گر چه بسیم</p>
---	---

بیتد نو بہار خوبیت را
 خوش الحان تر ز جامی غدی

<p>کجوی دست کدو شکب نیرد فالیه سائے پس از اجازت زبان عین بن بود آسائے بمرض حال من نیرمان زبان بکدائے بان میا کچون موبوی باد کائے کفر تیغ ز روم نجا کائے کف پائے چو ملیران خوش الحان شونم سر آسائے نوشقہ نامہ از آب چشم خون پاکائے درون نامہ میان مروت و دعا کائے</p>	<p>سیم مجدم ابرج بخش روح افزائے ز گرد و چو بران خاک و زکائے بنید دست بچومت دگر مجال شونم نمودست تن چون مو خوش صفائے چو در خرام بند پا ہدین برسان ز ناکا منش یاد وہ بزم طرب رحل جامی اگر پرست بگوانیک ز سبک کاست لکر خائیش تو اندست</p>
---	---

سپند و عاسے تو ہر دم کشد برشتہ زکسے
 جواہر سخن از کسب طبع گوہر ز اسے

<p>بنامہ کبوتر جوہر گاہ گاہ</p>	<p>از مہر ہاتھاب رخ اسی ترک ساہرہ</p>
---------------------------------	---------------------------------------

<p>از مهر و ماه یازدهم گویم که بنیت هر جا سوار آید به بی مهر بگری گر بی نقاب رخ بنامش چو ماه و مهر رویت در اج حسن مه و مهر دیگرست از مهر و ماه رو که تو بس آه می کشیم</p>	<p>هم ماه مهر عارض و هم مهر ماه رو مالنده ما و مهر به آن خاک راه رو کردند ماه مهر ز خجالت سیاه رو خواهی بنام مهر و مهرش خوان خواه شده ماه و مهر را سید از دور آه رو</p>
<p>جامی که شد ز مهر تو چون ماه نو ستاب اے ماه مهر طلعت از و بیگناه رو</p>	
<p>ای که از قشاح گل لطیف تره خاک پایت شدن چه سود کند گر ز اغیار پوشمت چه عجب پاربا ما و ما بگرد جان دره بکوی وصال آسان خیر گردون نشاید مگر</p>	<p>روی خود بین گل چه مگر چون تو از مهر کشته نمیگذری که مرا چشم روشن در گری آه ازین غم غم و بگری گر کند نور عشق راه بر گر مرا از سگان خود شمری</p>
<p>جامی از زندگان غامض تست نیت زین عاشقان در بدر</p>	
<p>در لباس نیلگون چون ماه دی با لباس آسمان هر که دید</p>	<p>سه در گزیده درخ زین پرده انیلو نری شد بدون چون روز و دشمن کاف و مگری</p>

<p>شاخ تمشادی کہ عیدت نیلو زرد ہم دور است نیلو زرد پر آب لیک برگ چون غنچه نازک باشد اما در قبا چند تنغنا چمک گرو ز جاہ و حشمت</p>	<p>سرو آتادی کہ در بونج زر گنک عکس این کرد آن تن نازک ہی ای گل خندان تو بیاری از ان کہ گز بچشم مرمت سے سو غریبان بگری</p>
--	--

تو خست جامی صاحب نظر دانست پس
 قیمت گوهر کے نشا سدا لآ جوہر سے

<p>اے یالاہمان کہ میدا گرد و درمین زر شکادت آہوسے دام حبیرہ و ترا گل سور کنایت از رخ نلت سز زلفت شب سیاہ منست بر تو سیم ناب اندر سیم</p>	<p>تو گلے ماہمان کہ میدا رود از جاہمان کہ میدا زلفت در پاہمان کہ میدا شک ساراہمان کہ میدا رخ زیباہمان کہ میدا سنگ عاراہمان کہ میدا</p>
---	---

باتو جامی تنیت ز تده بجان
 وز تو تنناہمان کہ میدا

<p>شم بصفت جام و صفای جوہر بیاک خشک و تری طفیل رہی با بہین بلندی بخت و سعادت طالع</p>	<p>کہ نیست در سر ماہر ہوا می ساغری در آب خشک صحیح ریز آتش سے کہ کرد از افق خم طلوع آخری</p>
---	---

<p>بہشت میگردد او بہشت کو فرستے کہ نیست رنج ترا شربتے برابرے عنداً روح کن از جام روح پرورے</p>	<p>غرض طاعت طاعت بہشت کو نشیتے اگر ز درد سوزش رنج سے نوش گزار پرورش تن تن پرست اید</p>
<p>بہ کچھ سے کدہ سازید جامی جامی را کہ رفت خانہ او چون جانب در سرے</p>	
<p>دل کے تاراج گردو دین کے آن کے برپو دامن این کے مردم از عم جانب من ہن کے عاشق و معشوق را بالین کے کن جوالت بر لب شیرین کے اگر کشاید زلف از صدرین کے</p>	<p>ای دو چشمت در سیز و کین کے خال زلفت را نمودہ جان دل سوی ہر غمخوارہ دارے صد نظر خواب خوش باشد شب وصل ایو زان ہمہ بوسہ کہ دادی عذام ناقد گرد خوشہ چمن تر منت</p>
<p>عاشق مسکین داری و نیت ہم جو جامی زان ہمہ مسکین کے</p>	
<p>چشم پور ریزے تو کہ بس زیبارے بامداد ان لہ لصبہ جلوہ بردن می آئی ہچکے بر من درویش ہی بخشاے کہ چو من سوختہ باشی بغم تنہاے</p>	<p>ای ز خاک قدمت چشم مرا بنیائی اے خوش آن دیدہ کہ ادن برختے آیتے لطفت و انعام تو عاست ہمائم کچرا روز من رو سنت آنکہ شود اشعیر گل</p>

<p>گر غیر زخم بجا آئے چو سلامت گویم چند سو داہن و اسی لڑیں خون چون عقل گفتا زرسد وصل سلاطین گدا عشق فریاد برآورد کاسے عقل چو</p>	<p>چشم دارم کہ بہ شام زبان بگفتا ماسکے طعن کشان آہ ازین رسوا پیش ازین در طلبش عمر چه میفرسائی بس بود لذت درد طلب و جویائی</p>
<p>جامی از خیل سگان باز غلامان باشد بندہ حلقہ نگوش ست چہ سے فرمائے</p>	
<p>باہرہ سنگدان ساغر گلزنگ زنی باہرہ بر سر صلیب چیت کرتو رخ نمائی شکنی قدر ہمہ شک خطان گرنوا ساز و غم نخوان کنی آہنگ سماع دل چو شانه شود از رشک بصدخ چاک ز دبا و صبا جیب سمن کے مطرب</p>	<p>جرم ما چیت کہ بر ساغر مانگ برے سنگ پیدا و یکت کرد و در جنگ برے شکر زخم کشی بر سپہ زنگ زنی راہ بر عمرہ سربان خوش آہنگ برے شانہ چون رشکین طرہ شہ زنگ زنی وقت آنت کہ در دامن گل جنگ برے</p>
<p>غسخت قدس بود جا اقامت جاسے تاسکے خمیرہ درین مرحلہ تنگ زنی</p>	
<p>اسے غمت آرزو جان کے گر تو فرمان ببری درمان بہت وہ چہ شمع تو کہ روشن نمکنی</p>	<p>درد تو مایہ درمان کے نشو و نہت بہ فرمان کے ہیچ کلبہ اخزان کے</p>

<p>نہ کئے گوشہ نایمان کے کے فرود آئی در شان کے اسے ز سر تا قدم جان کے جان کشم پیش تو جانان کے</p>	<p>از تو داریم فغانہا کہ چہ را آیت رحمتی اسے ماہ و سہ جان دسر و قدرت خواہم یافت گر تو این سرکشے از سر نہی</p>
<p>جامی احسنت کہ این طرز فنزل نموان یافت بد یوان کے</p>	
<p>یازم از رخ تو رشید شائش تامل زانفت و ہر درارگان بعبثت غامل باشدش قوت بخشی و مجال سجد کہے لعل بود آنچه ندارد بدے ثبت درد فتر اعمال تو بوزین علی نسبت این در تین در فعل ہر دغلے</p>	<p>نہ غزائے کہ سر ہم بنیائش غزلے نہ کرے کہ گنم فکر مدحش چو فتد نہ نصیح کہ بر بان ستمناہی لطیف طے شد اسباب سخن سانی گلچہر کی است مے حور و رو نکوہین کہ ملائکت گنند جیب خاص کہ گنم کہر اعلا عن است</p>
<p>جامی از عشق مگو نکتہ بزاہد کہ بود ہر محفل راستے ہر سخنے را محلے</p>	
<p>مران زین درم برد و یگری کہ یا آستان تو دارم سر زمین بیج جانیت میکشے</p>	<p>بروی من از لطف بکشاور سرم را مکن زانسانت جدا ز سکنیم نیت جا پیش تو</p>

<p>دوسری دمی شملہ زو غلگڑ چونغتیت تا بندہ ہر اختر زوی پرگ جان من شے</p>	<p>شد اژون افسوس مندول نزار دستغخت آفتاب بریک آبان غم و پیوند وصل</p>
<p>زمیکون لبث و درجاسے مدام ز خون جگرے کشد ساغرے</p>	
<p>گاسے بہ وصل خاطر من شاد و مان راضی شدم کہ ہر چہ دلت خواہ مان جانان درین معاملہ ترسم زبان ہر رخنہ ام ز تیغ کہ در استخوان لیکن بشرط آنکہ لبث را صمان کز ہر دوش بہ تازہ ز زخم زبان کنی</p>	<p>گاسے ز چہ چشم مرا خون نشان کنی چون نیست جو تو کہ رو پر مراد کس گفتی کہ خاک پایے خودت میدہم بہا باشد بے حساب کہ ما تو خطے جان کے فرو شمت کہ دہی و عذوبہ لطف لبث مریم ریش دلم شود</p>
<p>چامے سگیت بردت ارگشتش چہ سٹو جز آنکہ تیغ خویش برد امتحان کنی</p>	
<p>از درد کہے نامی و اندوہ کہ دار بگذرتہا شاگہ گلہا سے بہار اینجا چہ کنی طرن چہن با چہ گزار زان مسکہ جو گل بہر سغریبت سگار</p>	<p>ای مرغ کھر چہد کہے نالہ دزاری گر بہت تاشوق گلے خیر جو پیل چون فاختہ گر شفتہ سر دروانے نے ز غلطیست ترا ہم غم دورو</p>

<p>ز شمار کہ آزا بنگانش بسیار ہے خواہم کہ تو آنجا نرسے یا وہاں آئے کافا و زخیر تو لہد محنت و حوار ہے</p>	<p>غم نامہ بجز ان بی پروا بال تو بستم سن نیز چو تو سوختہ داغ فرستم گر قصہ جامی ز تو پر سد جبرش و</p>
<p>دار و بر بہت دیدہ امید کہ روز سے باز آئے و برو سے نظر لطف گماری</p>	
<p>گر دم دل بہ عراے دلیرم عز ہے مرشد عشق نہ فرمود جب تا نیم عملی ہرگز ہم نیت درین مسئلہ با کس ہے خبر سو و آنکار سے کہ تدارد ہے نتوان گفت سنا متوان زد مثل کہ ز بند لطف دعا ہے و کند رود محلی</p>	<p>نہ خرد راست قصور و نہ دین ربا خلا دفتر عالم و سر ز آب قلعے شویم دعویٰ نقص اجابت بر ان نبوی نقد عمر کہ نداری بدش صوبین چہ نشان گویت آیار کہ آن تا و مے کن طرز غزل جامی و شہید</p>
<p>چشم شاید نتوان بستن و موی بستن کہ از اوج رشک و رکوی زین غصہ گلے</p>	
<p>بدریم از تو مشکین غزا ہے کشیدہ از سواد شب بکا ہے بود با خویش ہر کس با ہے کہ لہزد روی تو ہار و آفتابا ہے</p>	<p>رشک تر خطے دار و خاے برکت جو رشید از ہر جانب خطا خیال آن بیان می ہدم آری اوان گل ز نقاب چہ نماز</p>

بود خوق تو افزدون چه چشم	ترا هر روز و گل را بعد ساق
شود عالم و گریون هر دم از تو	و سبے تو نیم در پیج جانے

بکوی عشق جامی لب زد بند
که باشد هر مقامی را تعالی

ساقم چشم را بهر تو جانے	راست شد جا کرم نمای در
گن شد دور ماه نوبت بست	تا پرو خود سه نوی بهما
کرد ام از دودید کپا و اشک	بیرم در رهت بر آبله پا
گریه ام در گلو گره شده است	تغ بردار و این گره بکش
زرق من تا قدم ربه دست	صبر و پوستی که مانده هم پر
نیفت از خون هر که گریه رنگ	زنگ آنرا قتل من بر کجا
مخمس تا نازم بر دست	ریش تا منی کنیدی پا

راه تقوی چسان رود جانے
مانند از جام و رود رنگ با جانے

اگر چه فدی جان بخش انگین دار	ز ناوک نره صید نشین در کین دار
شماک بات که توان در آیت ان	لطافتی که بود فعل آتشین دار
بشت گلشن خبت بندیم کیش	از ان بفتنه که بر طرف یا سین دار
یا بردان چمن خدایا ازین	که تری تشکین سو نهران چمن دار

<p>زود و کوب اقبال در جنبین دایر دو گنج سیم نهان آند آستین دایر</p>	<p>زسد و خمس چه پیری حکیم را چون تو بخش من مفلس که از دو ساعت خوش</p>
<p>با سان که برو طاعت ترا جاسے چنین که پیش تبار رو بزین دایر</p>	
<p>همخانگی بیروم بیگانه می کنی دیوانه را تمام بویرانه می کنی چون خان قابلم گل چایه می کنی دستور که بر سر پروانه می کنی از فیض بر تربیت دانه می کنی تا چند سبب ترشانه می کنی</p>	<p>بزم بدیده دگری خانه می کنی دل را نشان ترا و یہ بزم می کنی دستم گرفته غوطه دبی زخم می کنی ایشع بزم حسن اگر گرم می کنی می پرور که گریه ملامت حال او کشاگره زطره می کنیش اصبیا</p>
<p>چامی دگر به مدرسہ نقن طریق نیست وقت است اگر غمیت می جانہ می کنی</p>	
<p>پایمال آن بت چلاک بود کاشکے قالب خاکی خس و خاشاک بود کاشکے سینہ صدمہ جادو بخش جاک بود کاشکے دایع او ہم بر دل غمناک بود کاشکے نبدہ جامی ہم بران فتراک بود کاشکے</p>	<p>بر مزان کو سر من خاک بود کاشکے تا ماب روی بگویی او دگر شور کاشکے چند بز خاک گریبان طعنه ناصح مرا حیف باشد سوختن بان سمندین بر داغ دی سواره آمد صدمه بزم فتراک او</p>

<p>مرا بر دل ست از تو چون کوه بار وزان چشمه سارست هر دم دیده چه باشد که در و یکم غم تماشا بر و بیم رهت را بجز گمان که بر کم خوشا آنکه تو جان و بین خواهم ز راه کرم پاسے بر دیده ام</p>	<p>وزان کوه چشم بود چشمه سار ز خون جگر گردن لاله زار فد سوی این لاله زار ت گزار شنید بد امان پاکت عیار تو نے گو نیم در جواب من آری که دارم بره دیدہ اشکبار</p>
<p>ہم ہم دراو مکن زخم جانی کہ باشد ز تیغ تو اشش یاد گاری</p>	
<p>خیل تمان بردن شمارت شبلی گردن عرض حسن سپاہ تمان از ما چہ اعتبار کہ صد تاج خسرو خوش خوابستی تبارک من با فرائع و عشق گرفته کشور دل قتل کو بر</p>	<p>آر و بود ستاره ہزاران شبلی چون شمسوار من بود وزان شبلی باشد بر آستان تو با خاک رگ بوسم کہ آن دو فعل می آلودہ رگ کان ملک با بندہ بود باو غیبی</p>
<p>جامی مرور سیکہ با خالق کہ ہست در کوی عشق می کہہ و خالق کی</p>	
<p>ہر چند ز چشم ما نمائے سے روی تو بلیستن خواہم</p>	<p>نم نیست چو در میان جامی کان مرگ بود نہ زندگانے</p>

چون جلوہ کنان سمندر داریم ہو آجا نشانے	خواہم برہ تو خاک گردم گو تیغ کہ پیش رویت امروز
جامی از غم تو بس خراب است گفتیم ترا دگر تو دوانے	
چون وقت ما رسد ہمہ خون جگر دہی بوے ز پیرین بہ نسیم سرد سے از سن ہزار بوسہ بران خاک وردا از حال خستگان فراقش خبر دہی بجز اسے طبیب چند مراد در دسر دہے گرد و فراش از دوسہ جام دگر دہی	انگھار را دم سے از جام زردی جانم ز شوق سوخت حیا شد اگر گئے اسے بادا اگر کنی سوی آن آستان گذر در در حسرت او یار باشدت بیارے مران تو اند کے علاج ساتی شباب کن کہ بود محنت ترا
جامی بجان رسید ز غم کاش اسے اجل از جام مرگ شربت اور و تر دہی	
چشم بد از تو دور کہ محبوب عالمے کاین لطف و ناز کے نبود حدادے شاید جرات دل مارا بہ فری عشوہ چہ می نمائی و افسون میدے ہرگز سہا و جور و جفا سے ترا کے	ای باغ حسن با از جمال تو خرے خورے بگویی بہر خدا یا فرشتہ زخم ترا چہ حاجت مرہم بود کہ کن دل آن نست و میدم از بہر بر نش گر چہ سنج را نماز و فائے چہ پاکی آن

<p>مگر گشتگان باد یہ نعمت و عیشم</p>	<p>مشکل پریم رہ بسر کوی بنی</p>
<p>جا سے سگ ترا بہ فلا سے نئی سند ادراجہ حد آنکہ کند با تو ہمدے</p>	
<p>دل بر ذر من فتنہ گرے عشوہ ہما در حسن و ملاحت چہ پری چہ ہجر من کے ہواش رسم این بسکہ بر آش سوز کہ مرا بر جگر از آتش عشقت رہ سوز کہ شوم خاک ویر و باد بہر سو واری سر خونیر من اینک کفن و تیغ باشد غم بجز تو بخونابہ بران نفس تو خند زمان می گذری بخیر از من</p>	<p>ز دین کرے کھلے تنگ قبائے دوسر کشتے و ناز چہ شوخی چہ ہلاکے رہ سوز کہ شوم خاک ہوسم کف یا بجز شبت مرگش نبود ہیچ دوائے یا بند بہر ذرہ من بوی دقائے با حکم تو بس را نرسد چون و چراکے گرا از سر عالم بدہر برگ گیائے من گریہ کنان می کنم از دور دعائے</p>
<p>یار بیکہ حسد شود جامی بیدل روزے کہ نہاشد ز تو تشریف بلایے</p>	
<p>گفتے بہ کوی عاشق و بیار کیتے ہیتے میان بگیند کشید ز غمزہ تیغ وارم دے ز ہجر تو ہر دم فکار تر ہر شب من بیخیاں تو دیکھ مخنتے</p>	<p>من عاشق تو لعم تو بگو یار کیتے جانم فدات در بے آزار کیتے تا خود تو مر ہم دل افکار کیتے تو پاکہ و سونس و غمزہ ار کیتے</p>

<p>کاینجا چه می کنی و طلبگار کیستی</p>	<p>تا چند کرد کرد تو گرم کنی پیرس</p>
<p>چاهای ندر چشم خلاصی ز قید عشق اندیشه کن بهین که گرفتار کیستی</p>	
<p>درمان در و سینه نگاران نیکنی بمچون گل احقر از ز باران نیکنی کین با یکے دگر ز نهر اران نیکنی بز قصد صید شیر شکاران نیکنی برگرید با ابر بهاران نیکنی زان جام باد با ده گساران نیکنی</p>	<p>جانا که شد که پر کشش باران نیکنی داسن ز قطره با سر کشم نه کشی بر من هزار تیغ جفا اندس و خوشم شیران همه شکار غزالان شوم تو اسے گل بنمزد حرم و خوش گر چه رحتی جام میست لعل تو لیکن بجز بر حده</p>
<p>جامی بر اسے لاله صفت خوش بدائع دل چون ترک عشق لاله عذاران نمی کنی</p>	
<p>واقف آه و دم سرد سو گاه توئی گرنه نبوده رخ از آئینه ماه توئی تفتی انگیزه بر موجب دلخواه توئی آفتاب فلک منزلت چاه توئی خوش جان خوش که هر که روی شاه توئی چشم الامت راه است چه همراه توئی</p>	<p>مازینیا ز نیاز شیم آگاه توئی ماه را انیمه آئین شب از روی نیست بود و نخواه منصور که کشد نقش ملک بر شکن اینجن مرد سه را کا مروز یا تو در ملک ملاحظت سرد شاه دگر عده عشق تو جز محنت و غم نیست و</p>

	<p>حاجت قبلہ صورت نبود جامی را قبلہ حاجت شش المنہ نظر توئے</p>		
	<p>زہر عقده عقل را مشک چراغ زخت شمع ہر محفل قبول تو اقبال ہر مقبل کہ باشد حرم در ریش سنبل روان کردہ ہر گوشہ سایہ کہ دارد ز بخت ساحل</p>	<p>زہے درد و زلفت ہر چین حدیث بیت نقل ہر محلے وصال تو مطلوب ہر طالبی حرم درت وارد آن نہرت بدر پورہ وصل چشم ز اشک از ان خشک ندرت زاپین</p>	
	<p>اجلم نظر کوش جامی کہ نیت ز تحصیل عمل دیگر حاصلے</p>		
	<p>وگر قصدرہ مقصودہ تویی مرد و دم قصہ کوتہ تویی بان رخ دلیل مویہ تویی کہ بالنتہ تویی ثم بالنتہ تویی کہ گاہے ہم رنگ آن کہ تویی کہ ہم بدیق آنجا و ہم شہ تویی کہ ان سر سربستہ آنکہ تویی</p>	<p>اگر وصف مہمی کنم مہ تویی وگر قصہ سرد گویم بلبل مراد می عشق تست و بدان مگو غیر من کہیت مقصود تو نہ خواہم این کار گاہ و روزگ بیک لب زخم بدان عرصہ کش حدیث و ہانت ز جامی ہر</p>	

<p>خانہ اول راز مہر و گمان پر واضحی سید انعم تاجہ کردی با مرانفاختی سنگ و ہنگامہ سمین بران انداختی ہر گزم رور پر زگرختی و نتوانختی داو اما آد چرا چون زلف خود کج باختی گر نہ زان لبہا نجل گشتی چرا بگدختی</p>	<p>بچو مطلع شدی در دید منزل ساسی برگزشتی قاریغ از سن سلام دلی علیک در برین دے چون سنگ بیرون آسیدی عمر بادورار بر تو بے نوا بودم چو چنگ راستبازی دبا آن قدر پیشہ پیشہ آسیدی چون رسید از وہان تنگش سے شکر کام</p>
<p>جامی از دل شطراست بگردون کشید بر سر بازار رسوا سے علم افزا نختی</p>	
<p>در گردن جان ہر عم زلف تو لگانا اے کاش سبب بربخ خویش نقاب نبود گلہ و زلفت دوست و غائب ماہیت درین شہر نفیس دم آہے کم زانکہ نکاہی بکنی بہر نواہے بے حاشیہ شوق تو نگذاشت کتاب</p>	<p>ای برین از سنبل پرستہ نقاب تو تاب نظر تار و من طاقت دیدار ذوتے مذہب عشق اگر از جانب عاشق خواہم لبر کو تو زاب قرہ خون خورد گیرم نکشائے نظر مہر بر دیم جامی کہ یہ تحصیل فنون عمر بسر</p>
<p>اے از پس عمر کے سو ما آمدہ تاسکے خاموش نشینی نہ سوا لے نہ جوابے</p>	
<p>ز تیغ غمزہ ات تو دم آہین فرمای</p>	<p>از ہر از خط سبوت تازہ رسم فتنہ انگیز</p>

وزیر از کو تیر با و شام جان موطر بود پوند جان آینه ریان تو این نکته شکار را غری دارم بکش پیش سگان بوجوه ہر تہ شکل قدر و بیوت گر ز نام زہر زویک دور ایجان براتو	ز زلفت عشقانی گرد پا خود شک بنوی چرا ہرگز نیاموزد با یا ران نیامیزد نہ بنیم قدر آن خود را کہ از فتر اک آدر ہزاران قندہ بر خیزد چو توار جا بر خیزد چہ حالت آنکہ چون بینی طراز زدی بگری
--	---

ز حج بر شتہ جامی در خراسان داشت روانا
ہش ز دور میانہ عشوہ نو بان تبریز

بکشاے ساقیا بسر طلب سبکو مہرم بلب از قہج سے کہ بیکس از ناکسان وفا و مروت طمع مدار در راہ عشق زہر و سلامت نمی خیزد عاشق کہ لقب زہتا بنجانہ وصال بے رنگیت سے بے صفتی صفت عاشقان	در خاطر کم قدرت لہذا دیان سو ز انجای این دیار نیز در گفت و گو از طبع دیو خاصیت آدمی چو می خوش تاکہ با جفا و ملامت گرفت چو دارد فراتے ز نغیر سگان کوی این شیوہ کم طلب با سیرن بنگ بو
--	--

جامی مقام راست روان نیست این زمین
پر خیز تا نسیم نجاک حجاز روے

واے من و آ من ز عشق تو دوا شد شب تار روز منتظران	من جوے اکب من سین سوا ہجوہ یک شبے پیام بر آے
---	---

<p>چون در آرزو در بانگ در می بود دیده رشک از کف پا خانه من ز چشم خون پالا لب شیرین بنده بکشای</p>	<p>جان در آرمه گل بو در آن تا بد پایم خلید خار رست شد پیر از خون دل چو خانه چشم جانم از گریه های تلخ خست</p>
<p>جاسے جامی حیم کو سے وفاست بجنا سے تو کے رو دواز جاسے</p>	
<p>کہ میر سید گوش و دم ز عشق ہے ہزار جان گرامی خدای باد ہے بر اہل ذوق کند داستان عشق ہے صد آں ز قریا گرفت تا ترے پلاس سکید باسافت طیلسان روئے کے کہ آئینہ خویش را مذا ہے</p>	<p>نشان نبود ز عداست تو بلے از ان بر است کہ جانم خدا در رہ از ان ماست کہ از شاخ سر مرغ چمن از ان نداشت کہ یک نغمہ چون دل آباد صفائی رد کشان یافت بر دل سونے ز عکس جلوہ معشوق بہرہ مند شد</p>
<p>رموز عشق تو ان گفت لیک با محرم پڑاست خاطر جاسے از ان رموز ہے</p>	
<p>عشق سیکویم و جان سید ہم از لذت ہے کردہ ام عدد کہ دیگر نہ کنسم تو پیر ہے جز بان بدرتہ مشکل شود این مہل ہے</p>	<p>لذت عشق زوریت مراد رنگ ہے ذکر تو بہ کین ایسج کہ با یادہ زوش ہے ہمت پیر معان خواہ کہ از خود بر ہے</p>

<p>سیر مخزون کو بجز داد و پیلا سے پنجہ دوم بود کہ لعل و درمید و رنے پیش رندان سبک بروج گزانی سے</p>	<p>بار ورجان و دلم و در عیش سرگردان شعلہ زود آتش ما از دم نے اعی مطر نکئی رقص کہ من کوہ قادم اعی شیخ</p>
<p>جامی او ممانت سے ممانت نیار و کھنن گرتہ فیض آتش رسد از باطن خم بے درپے</p>	
<p>تم سہ لیا و خدا لیل و ہزارا سے کلمہ وحشتی را دیہ استیا سی آد تنفت بہا قدر عطر اتفا سے پاسے تنازق ہر تفرقہ و رسوا سے شہرہ شہرہ سخرہ عام الناسی میر و در عجم گنجہ نے آما سے بخدا بہتر ازین کار بود کتا سے مردہ گریہ مثل خضرے و گرا لیا سے</p>	<p>ایکہ جز قتل مجان ہنر سے نقاب سے بسکہ باوشت عشق تو دلم غوی گرت قصہ حلقہ زلفت کہ عمیر افشاست لان جمعیت دل پیر نے ایش و سے چند دعوی کہ چو فاضان شہرہ ام شہرہ شہر انہمہ یاد کہ از عجب ترا و ررگ و سے جمع کردے بخشے چند بجا و نہ تویب تازہ حشر شدہ عرفان نخور سے آبجیات</p>
<p>مختب رو بہ زلفت گرا از حیلہ و مکر حملہ شیر کند جائے از و نہرا سے</p>	
<p>ما تو بودیم ازین پیش تو ما کنون سے چشم آن سار و در چشم توئی جینا سے</p>	<p>ایکہ در پردہ بازار جہان می آئی سا پرتست جہان بر عدم افتادہ</p>

<p>از کرم ساخته چشم جان بن مارا اگر نگهبان نشوون گنج جهان از این چشم شخص تو سایه تو چشم لو بهیائی تو همه عیان جهان رو ترا آینه است بنمایم ترا هم تو افسردن ز همه</p>	<p>تا باین چشم جهان از نظر سے فرما حاصل گنج و دنیا بسیر و نقائی ہشتہ صد دوست و بے برصفت کیا تا ہر آئینہ باین دگر آرائے چون رخ خویش در آئینہ مانمائی</p>
<p>دل شد از عشق تو جامی کہ جایش فلک است بادہ بر جامے ازین جام سے پیائے</p>	
<p>یہ فکرت خواستم کہ نہ وحدت یا ہم آگاہی کس مریخت از دیارت پر در پیر منان بگویم با علو ہمیش زین اطلس والا شد از دیوان قسمت ہر کسی نامزد چہ چہ سودا بیخ ہر ساعت فنون طاعت برقص آنرہ سان جا چو آمد شاہدعا</p>	<p>خطاب آمد کہ از پیر منان خواہی میجوای اگر دولت کند و مسازنی تو فوق ہر کہ دانم بر قدرش کند اینجا کہ کوتاہی من و جام صبوزا ہر درد سحر گاہی چون توانی کہ کین از جو خویش گاہی فروغ آفتاب حمت و جاہ شہنشاہ</p>
<p>باقبال قبول طبع شاہ آوازہ نطرت چو صحبت عدل او خواہ گرفت از ماہ ناما</p>	
<p>ارید بطغرامی ایک بعد سلاست بشرح شوق تو طوطی شد تمام نامہ عمر</p>	<p>ولیس کل کلامی بچہ بعضی ہر ہنوز نامہ شوق کبیر سدا جامی</p>

<p>من از و پارت قد عاف من کفری با بر دزد و مسل نهانم چه تحفه پیش تو آرام نزد م فرش جفونی اذنا قدمت تنام ای که چو نتو لطیف ست تنگنای دل کتا</p>	<p>انت میخند شوقی تقوم فیه مقامی که مهرت خدی بنواقی تو نقد عمر گرامی و کیت اثر شهادی بالدموع دوا چه خوش یود که به نکت سر ادب را</p>
---	--

ز جامی این نه جواب ست نامه کرمت را
 بقاصدان ورت سید پر سبیل غلامی

تمت القریات

کہ خیل نیکو اثر ابا بادشانی
 کہ درست از طریق آشنائی
 ہزاران جان پاکت صد ہزار
 سوارہ ہر کہ از راہی برائی
 بپالم رخ بجاک آستانت
 کہ چندین خوشن شاخہ خوش
 کہ خواہد شد عثمان عظم از دست
 نباشد طاقت روز جد آ
 بعد تعبیل میرا عمارتے

الا ای ماہ اوج دلربائے
 مکن تا میتوانے بیوقائی
 تہی در دلربائی شوخ و جلال
 براہ کوسنت خلقی شود خاک
 شبے خواہم نہان از پاسانت
 نگویم ہستم از خیل سگانت
 مکن غم خیل آترک مست
 مرا چون شستہ جان با تو بیوست
 چو گل کور ابرو باد بہارے

<p>بودی کئے لطفے نمائے عم سحران عجب کاریست مشکل بنوز اندر میان جائے مائے سزدگر بنوم پروای عالم تو با صد عشرت اکنون کجا بازی گئے از دیدہ میل خونقشائیم ز حال من چنین غافل چرا مکن چون عود سردم گریه آغاز ز در و غم کجا یا بدہا</p>	<p>من اپنی چون جس لان برار بجان آمد زور و دوریت دل بصورت گریہ رفتی از تعال نہ در دم رادوا پیدا نہ مر ہم من کیج فراق و گوشہ عم گداز دل نالہ برگردون سام بوادی آشکارا خون تمام برو جیامی بسوز دور و میستا کے کو مانند از دلدار خود باز</p>
---	--

فی التریج

<p>وز فرغ رخت جان رو تا بد از اوج آسمان رو ہچو شمع شود زبان روشن جز بران خاک آستان رو بر تو این آتش نہان رو تمانہ جان و دل انان رو</p>	<p>ای بروی تو چشم جان روشن رخ براہ تو سووہ سکہ چین ہر شب از سعلہ آتش دل دیدہ نخت مقبلان نشود سوخت جان از غم و ہنور شد ز غم تیر تو روز نیست کہ بہت</p>
---	--

برودہ از پیش چہرہ یکسو نہ	تما شود پیش بگفتان روشن
<p>کز دو عالم ہمین وصال تو بس بلکہ یک پر تو از جمال تو بس</p>	
<p>لا ح برق سیخ الاشوق شربت مرگ اگر چه جانسوز منکر و مندرہ نشاط اے صبح تو بلب جان نارینی و من سر عشق از کتاب نتوان یافت چو متاع دو کون عرصہ دهند گر تو باین جمال جملہ کتی</p>	<p>تازہ شد در عشق دو لعل و ترا نیست چون وقت تو تلخ مذاق حل عینی و دمع المہراق کترین بندہ بجان مشتاق ہیں تلک لرموزنی الاوراق ای بخوبی میان خوبان طاق سورداقتان بر آید از عشاق</p>
<p>کز دو عالم ہمین وصال تو بس بلکہ یک پر تو از جمال تو بس</p>	
<p>سیکند غمزه تو خج کین روسے نہا چو گل ز جملہ ناز سے تو ہر جا شکر شک می ریزم توان غمہ شد بدلت وصل برد خوب عدم مرا ای کاش</p>	<p>می کند ز گس تو عارت دنیا چند با شے چو غنچہ پرہم نشین لالہ خون چکان دید ز زمین چون قسم بچو دشمنے ز کین خاک کوے تو بودیم بالین</p>

ننگہ و جہت و جو پیش جان	ننگہ و آرزو غلد برین
از من این شیوہ با نمی آید	ز آنکه من دیدہ ام بچشم تنین
<p>کز دو عالم ہمین وصال تو بس بلکہ یک پر تو از جمال تو بس</p>	
طال شفیق ایک یا مولا	بنام آن رخ جهان آرا کے
رفت عمر بند و حرمان آہ	سوخت جاہم بدائع ہجران دہ
لاٹ عشقت بس ز مندی	بیس نے ربقہ انخلوص سوا کے
دست امید و آن سر زلف	روی اخلاص ما و آن گفت پیا کے
گو مر عمر جاودانہ مہاش	گو مر ادولت زمانہ میا کے
جہا انہما طفیل تست ایدو	تو ہمین کن کہ رو خود بنما کے
<p>کز دو عالم ہمین وصال تو بس بلکہ یک پر تو از جمال تو بس</p>	
عاشقان کے تو مہر تو انند	روسے بنا کہ جان بانشا کند
انہیچہ حسن آو اینچہ زیبائی	کہ درو کائنات حیرانند
جان دول سے رو در عدم دارند	پیش تو یکد روزی ممانند
چشم چون گویم آن دو خونخوارند	کز بے خون صہ سلیمانند

<p>تغایر رخ از جبت وجود را از وصال تو دوری مانند باشد آن بصری همان دانند</p>	<p>لور مستد این عشق با املت فانیدان با خیال جور و قصو با چنین رخ گذر بصری مکن</p>
<p>کز دو عالم همین وصال تو بس بلکه یک بر تو از جمال تو بس</p>	
<p>دمن بالقلب مایز دل هوای بگرے کز فراق گرد و پاک گر چه آید هزار تیغ هلاک تو و پروا چون منی خاشاک و در جهان گر روز دست چاک هم تو خود دانی ای برت چاک</p>	<p>جان فرسوده شد براد تو خاک حقوان دودخت جز برشت ز دل بر ندام ز خاک پامی تو سر من و سودا جز تویی بیات و اسن سلامت اریدست آید مانخوا هم جز وصال تو بیج</p>
<p>کز دو عالم همین وصال تو بس بلکه یک بر تو از جمال تو بس</p>	
<p>مست آن چشم فتنه ایگزیم خود بگو چون زیاده بر نیرم کز غمت قصه فروریزم که به بیدار و مگر بگریزم</p>	<p>صید آن طره دلا و نرم چشم تو سبزه دل لعل تو می تخلق ریزد اشک خون پر ما من غلام تو ام دلی ز چنان</p>

<p>نخوردم بے تو مشربت سبب گر پس از مرگ بر سرم گذری آئین هر دو عالم افشادم مست و بنجو و ز خاک بر خیزم دست در دامن تو آویزم</p>	<p>نخوردم بے تو مشربت سبب گر پس از مرگ بر سرم گذری آئین هر دو عالم افشادم</p>
<p>کز دو عالم همین وصال تو بس بلکه یک پر تو از جمال تو بس</p>	
<p>چشم گریان حدیث شوق تو گفت بانع حسن جمال راه برگز بخت بیدار پاسبان این بس دور از ان طلاق بردان دارم جسوه حسن تست در نظم پیش ازین گزینفته می گفتم</p>	<p>راستی در چکاندو گوهر سفت وز رخ ماه تر گل شگفت که شبی سر بر آستان تو دست از صبر طاق نامحبت هر کجا بنم اشکار و نهفت بعد ازین اشکار خواهم گفت</p>
<p>کز دو عالم همین وصال تو بس بلکه یک پر تو از جمال تو بس</p>	
<p>ای ز قدر تو قدر طوبی بست گر صد بار دامن افشانی رفت عقل از حریم خلوت دل من تنها اسیر زلف تو ام</p>	<p>رونق ماه عارض تو شکست که گذاریم دامن تو ز دست عشق آید بجان نشست کیست کام روز از کند نور</p>

<p>بجز خیال تو هیچ نقش نیست رفت و بیا در باو گر پیوست منکه دانستد ام ز عهد است</p>	<p>هست دل بوح ساده که برد چند گویی بسز ز نش که فلان سز عهد تو چون تو انعم هست</p>
<p>کز دو عالم همین وصال تو بس بلکه یک پر تو از جمال تو بس</p>	
<p>آفت عقل بود و غارت پویش پیر مرشد مرید و پادشاه دل پر از گفت گویی عالم رخ نمودی بنحو نوشین دوش در فشان آن دعل گوهر کوش خیز جامی بفکر دیگر کوش که برآمد من فغان خروش</p>	<p>هر قبح کز می تو کردم نوش شد بدور من لب آلودت با خیال تو روز شب دارم بوه چاقبالی بود آنکه مرا شک در زبان دوزخ عینت گفت از وصل من چه بر خیزد بیزبان بود این حدیث بنو</p>
<p>کز دو عالم همین وصال تو بس بلکه یک پر تو از جمال تو بس</p>	
<p>فی التشریح</p>	
<p>چون ماه ز پرده رو بجا</p>	<p>ای رو تو ماه عالم آرا</p>

<p>بر حال شکستگان بیبای طوطی نبود چنین شکر خاک بر لب خط همبرین میفراس شیرین لب خود بنجد باک من می جویم ترا هر جا که در دره گو در آیم از پا</p>	<p>چون طره تو شکسته عالم گفتی سخن دل بگری خال تو بلا سی جان بیدار از گریه تلخ سوخت جانم تو جای درون جان گفتم تا پاس بود به تو یویم</p>
<p>بشینم و با غم تو سازم پنهان ز تو با تو عشق بازم</p>	
<p>مردم زد و چشم نا توانت کامی ز لب شکر نشانت یک ذره نیافتم نشانت بمگ آید ازین سخن دیانت سوگند می خورم بچانت دردم ز جفای پاسبانت چون گرد آیم بر آفتانت</p>	<p>سوی شدم از غم میانت جانم بلب آمد و ندیدم گشتم ز تو بے نشان چو زده گفتم بکسین میا ز من تنگ دوام ز تو ز زندگی بجانم از خاک در تو گریه امروز زوا کرد و با خجالم</p>
<p>بشینم و با غم تو سازم پنهان ز تو با تو عشق بازم</p>	

<p>بجز تو بسین چه کردی با من جا کرده درون جان با من پوستے نشینده از صبا من ہیبت کجا تو و کجا من جان دادا بجز آن بلا من درے کشت لبھذخا من نشان زلال وصل جان</p>	<p>ای ماخذہ ز وصل لھذخا راخذہ ز بیرون درمرا تو فلحے چو صبا بھوی تو خوش من ذرہ تو آنسا تبا جان بلا خوشت بلا جانما ست گفتی بنشین و با غم ساز بنشین نفسی و آتش را</p>
<p>بنشینم و با غم تو سازم نشان ز تو با تو عشق بازم</p>	
<p>سبحان اللہ چہ نارہنی گو بر فلک و تو بر نہینی خسند شود و نجوشہ چینی بسم اللہ اگر تو ہمہ بینی پوستہ نشستہ در کینے دعشہ فریب عقل و دینی باہج کے چو من نشینی نشان ز تو با تو عشق بازم</p>	<p>از نار لبوی ما نہ بینی از سہ تا تو ہمہ بود فرق خوشید ز خرمن جمالت ایام نجون من کمر کبت تیرہ در کمان ابرو ک از غمہ بلا ی حیر ہوئے چون نیت امید آنکہ ہرگز بنشینم و با غم و سازم</p>

<p>داود نشان مرا با پرو می گفت کد ام دل کجا کو می گفت کد ام دل کجا کو دزدی چه عجب بود ز بهند دل را بستان بود به نیکو بر من نعم عشق تو ز هر سو یاورد امان و سر ترا نو</p>	<p>دل بستم از آن دو چشم جاو ابر و سوز خال کرد اشارت برین هیچ نشان نخسته ز انسی گر خال تو نقد دل زمین بود نخل رخ خوب خویش در حال زمینان کرده امید بست آن به که به کج تا امید ی</p>
<p>بنشینم و با نعم تو سازم پنهان ز تو با تو عشق بازم</p>	
<p>دل داده قامت صنوبر باقد تو که شود پر ابر با اشک چو سیم کرد چون از هر چه گمان برم نشان تر از پرده بیرون فتاد کبیر از نخل امید چون خورم دارم سر آنکه بار دیگر پنهان ز تو با تو عشق بازم</p>	<p>ای قد تو سر و دماز پرور گیرم که بسدره مهر کشد سر عمری به نعمت نسته بودم می بود لبینه راز عشقت صلب ز دل من رسید آن از نگرفته بر نهال قدرت گر صید رسیدم رام گرد بنشینم و با نعم تو سازم</p>

<p>بهر صبح سرودم غم کنم سانه ما چند تنفت باشته اسگل خوان پیش خرم درون پژه با آتش دل سراسری هست گفتی که بگنج مهر یک چند بکشای نقاب تا کنم من وانگ شب در روز با خیالت</p>	<p>با مرغ سوختمم هم آوا چون غنچه درون پرده نماز یا پرده زرد شود بر انداز چون شمع مرده بسوز بگردان بنشین جامی و با غم سانه دیده به نظار رخت باز در خلوت نسوز پرده را</p>
---	---

بنشینم و با غم تو سازم
 پنهان ز تو با تو عشق بازم

تربیع آخر

<p>صیورم باده شبانه زدی گر چه غم گشت قد ما چون کمان جانب ماست ز کج بگرگیت کشتی و بیم و عقل شکستیم مست و بنمود ز کج کاشانه وز بیم شرانجامه اعلم</p>	<p>ساغر عیش جاودانه زدی تیرا قبال بر نشانه زدی خاک در دیده زمانه زدی غوطه در کعبه کزانه زدی نقب سگوشه شرانجامه زدی بر سر کوی آن جلانه زدی</p>
---	--

<p>شہرت برآستانہ زدیم شعلہ در خرمن بہانہ زدیم مادہ خوردیم و این ترانہ زدیم</p>	<p>ہر یک خستہ می زد ساغراو گرد غرم بہانہ ز آتش شوق ساغراو دور عارضش کردیم</p>
<p>کہے عشق راتوں کے ساتھ کاسنا شمس و جبک الباقی</p>	
<p>پر تو آن جمال می بینم نسخہ آن کمال می بینم نقش آن خط و قال می بینم غرق آب دلال می بینم در کند دبال می بینم تو بہ زین سے محال می بینم در کت ابو جلال می بینم طوطی نطق لال می بینم تا سخن را مجال ہی بینم</p>	<p>ہر عالم خیال سے بینم د فتر مجمل و مفصل کو ن ہر کجا دانہ الیت یاد می عارفانرا ز لعل نوینیش شکران راز حجب سکیندش توت جانم بہاد خرمی عشق می بقوا شرح کشتہ حرام گرچہ پیش لب شکر بارش سخنے غیر ازین نے گویم</p>
<p>کہے عشق راتوں کے ساتھ کاسنا شمس و جبک الباقی</p>	
<p>کہ پس پر وہ خیال شہرت</p>	<p>بند اوستاد چاکدست</p>

<p>در خشم حلقه از ادوات بست و آن دو گرد و تخم بر پیوست پیر عکس نماید اندر شست و آنچه ما ساقیم او بشکست نیست آن گر چه نیماید کز تماشای نقش پرده سر بیش ازین نقش پرده سر پیش رویش نبال عاشق و مست</p>	<p>رشته خیش و سکون همه آن کی در سکون جا و بیان گزده آتش ز کهنه اندر عقل هر چه ماد و خستیم او برید غیر او هر چه در جان بینی که پرده درون پرده نشی پرده از رو کار او بردار در کش از جام حسن او می عشق</p>
<p>کز بے عشق راتو سئو ساستی کاستن شمس و جگ الما قی</p>	
<p>ز دسر پرده در وقتا و جو حلقه از جعد تاب دار کشود بر گل از خط سبز نمالیه سود نمره را قتل عاشقان زود نه از دو کاست زود نه زود کرد این را بوسه خشنود هوشم از سر بگردان بود</p>	<p>شاد پر عشق از شمیم بود سر بر از چشم خوانبناک کشید پرده از حقد زلف سلسله بست طره را صید بیدلان آموخت هر گز هر چه بود در بایست ساخت آرزای پرستی ز بسند سلسله زیم گشت دمی برداد</p>

که عذارم مجال گفت و شنود لوگو مطربان حجت سرود	آهنگان بے نوم ازان بود از زبان منش به نغمه جنگ
<p>کسے عشق راتوئے سائے کاسنا شمس و جبک الباتے</p>	
<p>طول گشت اشکار و خط بندام یافت از وسع وجود سطح نظام استعدادات جسم گشت تمام وصف کثرت گرفت شہر احیام تا چو اول نمایدت انجام چند پر خط و سطح و جسم آرام که حجاب و سیت و ساغر و نیام در حجاب اظلام و ظل غلام تا به بنید عیان چرخا من و علم</p>	<p>نقطه را از معرفت او بام حرکت کرد خط بجا ب عرض سطح پرست سبک پیش یافت جسم ہم از تنوع اشکال اعتبارات و جسم را بگذار نقطه بین در تعلیبات شیون ساقیا و رده آن شراب کن آفتاب رخت در بیخ بود پرده بردار و بخودم گردان</p>
<p>کسے عشق راتوئے سائے کاسنا شمس و جبک الباتے</p>	
<p>بود در ظلمت عدم بنیان همه اوراق شاخ و اوکیان</p>	<p>آن کجا شد که عرصه امکان همه گلہای باغ او یک رنگ</p>

<p>لالہ او موافق ریحان نہ در انحراف طبع خزان گشت از مشرق ازل تابان ہر یک جام خویش یافت نشان دان و گرو جمال او حیران روحان نظارہ جانان ہمہ را تربین ترا نہ زبان</p>	<p>بیزہ او موافق سبیل نہ در واقعہ دل باو بہار ناگمان آفتاب صبح وجود ہر کس نہ بود خویش یافت خبر آن یکے در کمال او دار مے پرستان بزم و خدرا ہمہ را خوش بدین لطیفہ ضمیر</p>
<p>کہ مے عشق را تو سئے ساتے کاستنا شمس و جبک الباتے</p>	
<p>یار نزدیک تست دور مرد برہمان برگرفت دقت درد چون نشاندی نہ پاک دانہ جو بمقامات عاشقان نہ گرو خرقہ رزق نہ بہا وہ گرو جام حبشید و کاس کینہ و خویش را محو کن دوران پر تو کہ کماندار ابروت مر تو</p>	<p>اگر سیر بردہ عمر درنگ دور ہر کہ تخم دونی و دوری کا خوش گذشت نیار و جو گرفتار عشق نیست ترا جامہ زہد کن بجام بدل آن مے تاب کہ جوئے اوست وہ نقد بر تو پر تو ساتے پیش رویت بہت سجدہ کن</p>

خود بگو این حدیث خود بنویس	رخت بخت ناز میان حجاب
<p>کرے عشق راتوں کے ساتھ کاسنا شمس و جبک الباتی</p>	
<p>یا چون غمزد خود بنیفت حال من چو مو خود بنیفت در کم ناله نیست چنانکفت بعد ازین چشم من نخواہد دامن او زد دست دادن بنیفت عرقه خون نجاک باش بنیفت از دل من عبار هستی بنیفت و لے از صبر طاق باغم بنیفت پیش از پوست کرده خواهم</p>	<p>وہ تو بازم ز نو گلے بنیفت پر وہ زلف پیش رو کشید گر کنم گریہ نیست جای عتاب سپیل اشکم چنین کہ ز درہ خواہ بدو کوشش خریدہ ام نتوان برو آتشک و غدر خواہ مرا مستی جام و شوق دیدارش سر دم مست بر سر کوشش اگر کشد پوست غیرتش ز سرم</p>
<p>کرے عشق راتوں کے ساتھ کاسنا شمس و جبک الباتی</p>	
<p>طبع بس کشت و عمر مجول سہ مقصود از ان ترین کھیل عقل انجی بعقیدہ فضل مقبول</p>	<p>غمم بس تمام است و نقش جہول آہ ازین گفت و گو اگر نشود بگذر از لای عقل و فضل مست</p>

<p> کہ پو و غسل ازین عمل مغرور دل ترا از دنیا خشنود و چون که نزدیک ہو ابو و معتقل خائے از و ہم آسما و معلول شاد و بشین بز مگاہ وصول چون نمد جانب تو شمع قبول کاسنا شمس و جبک الباقی ز بردارست و خود کمانے بند دل بران نہ کہ بز بناید کند دل بران نہ کہ بز بناید کند گردن سر کشان بخس کند تشنه را جان ز لعل شکر خند ہر خضائے کہ او کند پسند تو بیوسے چہ گشتہ انور سند بادہ پیا برد او یک چند بسرا این تو ابا بیاگ بلند کاسنا شمس و جبک الباقی </p>	<p> راہ وحدت پاپے عشق سر در حریم و نال شین و بشوی روشن آئینہ بدست آور واقدران آئینہ بچشم شود صلحت دوست برین دم کوش سدا این راز گو بہ نغمہ عشق کہ می عشق با توئی ساتی جامی این زبرد و خونمانی چند دام گبیل بدست گیر آرام رہ چنان رو کہ بز بناید گشت صید آن شود کہ میکشد ز بخش ہائفتان ہر آنکہ سے بخشد ہر کجا از و رسد پذیر بمقدات مست بادہ اوست چند بیوہ باد پیایے چون شوی مست بادہ و ملش کہ می عشق را لولی ساتی </p>
---	--

فی مرثیه

<p>صاحب دکان که پیشتر از مرگ مرده اند اول کشیده رفت بسر منزل فنا پایند بوی نعیم به از نسیم شان جانهاشکشان که بر او طلب نمودند برون شان چنان زندگشت هر نفس سویج بلا که کوه بود پیش او چو گاه بر خاکیان عطیه محض انداز خدا</p>	<p>آب حیات از قبح مرگ خوردند آنکه بدار ملک بقاراه برده اند آنانکه در خندان طبیعت نسیره اند نسیره یکدگام دل جان سپرده اند چون حرف خود زخمه هستی سپرده اند چون کوه پیش صدمت او پافشرده اند اهل دل این عطیه غنیمت شمرده اند</p>
<p>هر نعمت دنیوال که حدکمال یافت دانه زمانه قیمت آن چون زوال یافت</p>	
<p>روح تو مرغ سده نشین است در نفس آن نوع زبی که چون قفس شکند مست هر نفس که نه از بهر دوخت منشین بر پای جودین پر نسرب غافل شوز راه درین تنگ مرطه کس نایدین خرابه امید غلو نیست</p>	<p>مزع از نفس همیشه پریدن کند تا روضه جنان نکند بر و بار پس هر صبح کسیت شاهد صادق ترین نفس تا یافته ترا آنچه مرادست دسترس کافلاک محل آمد و نجسم بر این سب اینک فوات مرشد کامل گواه پس</p>

	مخزوم سعادت و دین پیر راه فقیر کافراحت بر تلک ز تو اضع کلاه فقیر	
پاک آچنان کہ آمدہ بود آچنان برفت آواز طبل شاہ شنید و روان برفت کان مرکز محیط کرم از میان برفت جانہا ز تن زمان کہ امان تان برفت در پے نشان نشان خود و نشان برفت و ز بسکہ آیم از قرۃ خون نشان برفت مخزوم کرد و قوت نطق از زبان برفت		دردا کہ پاکباز جہان از جہان برفت جانفش کہ شاہباز سوارت خسکار بود مخزوم شد محیط مرکز عالم ز ہر کران دلہا بر نعین کہ امین زمین نہا تہ از وی دہد چگونہ نشان کشتا تہ چون مردمان بیدہ شد مخزوم قیل شک گفتم بر ہم بشیح غمش زندگی بسر
	ہر موسے بر تم شود اسے کاش صد زبان تامن ہر زبان غم دیگر کنم بیان	
از چشم اختران ہمیشہ خون گریستے تامن درین غم ایسہ افزان گریستے چشم سحاب اشک جگر گون گریستے بر عالم از صون گردون گریستے ماوردن سہر و اکتون گریستے گر خون دل مدد نشدے چون گریستے		زمین نامم از سہر بقانون گریستے چون ابر کاشکے ہمہ تن چشم بودے گرد و داتش جلوم بر تلک شدے آہم ز صوف اگر نشدی پست قیاس کو آنکہ چشم خود ہمہ عمر تر ندید چشم مراد گریہ بسیار تم نساند

پروا دیدہ گردول مستزن گرینے	باران شست آمدی بسیل علم نہ اشک
چون از بیانہ رفت سر سالکان راہ	گو خرقا کیو کنسید اہل خانقاہ
بر طالبان جواہر عرفان نشانہ نش رخساز مضیق عطرہ امکان ہائش کو آن زبور شوق چو داؤد خواندش دزدنگسای عالم صورت بہائش گاہے رقیق مہر و محبت چنانہ نش پر باد پابندب حقیقت نشانہ نش جاگرنیت کے باد آنجا رساندش	کو آن سخن رشیدہ توجید مانہ نش کو آن کے نزول بجلو سرا قدس کو آن رموز شوق چو یعقوب گفتش گو بردنش بفسحت معنی مہر را گاہے طریق صدق ارادت نمودش از مرکب محابہ آدرودنش فرود سو گرنیت کے پوائسوشیدش
ہر سائے کہ رقت طلب سوا کشید اول قدم بنیاد مقصود خود رسید	
اصحاب صفت رنند نہ ہر قاسمے یا ہر چہ حال خد کہ تے مانہ ہا چاک آنگند بچیب قبای قباسے او باد ابقا جملہ قدسے قناسے او صد گونہ نعم زوا قیود صد فزا ہی او	ہر باداد پر ہر غلبوت سراسے او ہر یک سچا خود شکن نشستہ اند او نیت زمان قبیل کہ دست جفا شد در تہا ذات مقدسے قناسے او شکر خدا کہ بردل اصحاب اگر چہست

بگذاشت یادگار دوسه ز نزار چند	هر یک گفتمه شیوه صدق صفائی
بادش عروج روح بجدے که بگذرد	از حد امکان طرح از تقای او

فاک از نعت بر صفت کبج در برش	جاوید یاد عمر و پاکیزه گوهرش
------------------------------	------------------------------

ایضا

ما کے زمانہ داغ عم بر جگر نہ	یک دن نیک ناشده داغ در گریخت
بر داغ کا ورد قدر سے رو بہ چشم	آن دن را گذار و داغ تیر بند
زیرا ہزار کوہ عم بست و گردہ	دستش ہزار کوہ بر زبر بند
پرخوان میمانی او حاضر شوم	پیش من از کباب جگر حاضر بند
صد ہر تاب تجیر باشد در آئینان	در کام عیش نیش زندگرتش کنند
چون در نیاید از در احسان لطیف و کاش	زخم ازین سراپہ حرمان بد بند
دانی کہ چیت بالیش راحت از و مرا	خستے کہ رزد و اقوام زیر سر بند

از بیم مرگ اگر چه دل و جان جراتت	وردے امیدوار سے ہر گونہ راتت
----------------------------------	------------------------------

مرغی ہنگنای قفس پوہای بست	دست تفتاب لعلت قفس راجم بست
یکشا دیال صدق صفاد رضا تدریس	جوان کنان بکنگر قصر بقائتت

<p>تا در آن که جز مغبوق نفس جانزیده بود و انا که داشت آنگه از فحمت چمن مرغست جان پاک و نفس این طلسم خاک مرغ تو گرد بسته پرست این نفس چرا جامی شکستن نفس آسان بود ترا</p>	<p>در ماتش بناخن اندوه چرخه خست شکوه شد گفت که مرغ از نفس است آن مرغ بس بلند و نفس نیک نیک بزودتین نمی شکستی ای نفس است اگر جلوه گاه مرغ به بینی چنانکه هست</p>
--	---

بیرون این نفس همه باقیست و دو بهار
 مرغان مغبورن که گذشت از حد انتظار

<p>خرم دلی که در دهنه قدسش نشین است منشین درین سرا سدرس که قسمت روشندی کجا که بود روشناس گل تا بنگرد که هست گل سبز زده ز گل تا بشنود که سوسن آزاده دوزبان جامی نظر سوی چمن افکن بین گل گل را بریت در این مصیبتی ز دست</p>	<p>فازع زریخ و مخت این تیره گلخن است جای اقامت تو سرا شمن است و از اوده کجا که زبان دان سوسن است گلچهره که در ته گل کرده مسکن است پرن سخوریت کش از خاک مین است ز نیلای چرخ چون دل الوده در است گو یا غلط همیکنم آن دامن است</p>
---	---

گلها شکفت و گلرخ مازیر خاک خفت
 نارادرین بهار گل بس عجب شکفت

<p>خیز از نسیم دره بجزیم چمن بر سر</p>	<p>در هر گل و گیاه چمن یک سخن بر سر</p>
--	---

<p>ندان گل که میرسد کفن سبز کرده خاک بیگر تپازه رومی نور مستگان باغ چون غمخ آله بزم نسرد ز دامن شود سر و سبزه بوی بر لب آید آن وزد نوش جویم سبزه چو آرس بزرگ سوسن چو از زبان نباشد کند صد</p>	<p>حال حریف غمخه درون کفن پیر بزم مروگی عاز غمش از فشرن پیر بدان شمع نور بخش بهر انجمن پیر احوال ناروانی آن ناروان پیر چو نست زیر خار و خار آن پیر از فاشه آن لب شکر کن پیر</p>
--	--

آید پس از بهار چمن را خندان رسید
 فصل بهار باغ مرا چون جزان رسید

<p>من بودم از جهان در گرامی برادر ز انسان برادر که در هوا فضل علم در بوستان فضل سرانیده بلبل خورشید اوج فضل محمد که بر دمام یک شمه از شمایل او گریبان کنم در دوا حسرتا که ز باغ جان نبت چون او ندید و دیده ایام فرها</p>	<p>در سلک نظم جمیع گرانمایه گوهر چون او ز او مادر ایام دیگر بر آسمان علم درخشنده اختر پیش قدم ز نور قدم دار هر جمیع آید از مکارم اخلاق رهبر تا خورده از سال کمالا خود بر روشندی و حقیقه شناسی مخور</p>
--	--

این نکته گوش دار که در گرانمایه است
 نظم بیج دوست و نصیب حال است

<p>صد حسرت از تو در دل امید و دل ما گل را صبار بود و از و بهره خار مانند کان گوهر گمانه من برکت را مانند کز دست رفت کارم دوستم و کارمان دین سود و قهراری من بر تو را مانند دین جان زار مانند بر آنچه کارمان آن گل نماند و در دم این خار را مانند سازم حمایل دل همچان یادگار او روح الایین ستر و زنگدایان کتیرش ز آن کو که هر چه بساید مظهرش عکس سر و رخ ذات تو شکاکت نورش و دوران زخشت باش ز خاک بیشترش پوشان ز جامه قماره اتصال برش باران فیض حجت جاوید بر سرش کا در ده رویه تو بار و میادش سازش مقام زیر لبای محمدی</p>	<p>تختی و در دو واقع تو ام یادگار مانده بلبل کشید رخ گلستان و عاقبت در یا خدا از سر شک کنارم ولی چه شود اسے بار مهربان بکرم دستگیر بی در پی خرم که از دل ریشم اثر نماند آنکس که بود آرزو جان ز دوست شد خار سے ہی خلید مراد در دل از گل رہنے کہ یا ہم از قسم مشکبار او یارب بروح پاک امینش که بردش یارب بنفس زان کبیر او که کرد یارب بعد موت دل پاکش ز خست کان مغلس غیب غریق گسسه که کرد عاری ز طاعت آید پیش تو خلق وز آسمان بود و سحاب کرم بریز گستاخی که کرد ز غفلت درین زمان چون نام شد مدحش از فضل هر که</p>
--	--

حجت امرتیه

غسل در مریه

<p>از دیده رفت لیکن بر سینه مانند غش از وسیل قهر بود کند از جرم با غش تا وید سیر بلبل تا بلج کرد ز غش مشکل که هیچ عطری مشکین کند غش با از زفت کرد کس دن تو ان سر غش که با دو نیاز می بے نور شد چ غش کے خواب راحت آید بر بست ز غش</p>	<p>آن لاله رخ که باشد از دماغ با غش سر و تبارگی بود از باغ لطف بسته حرم گلے بستان بشگفت بعد عمر آنرا که این شماره دوران باید آفت تران کم شده ندانم با من نشان گوید دل ربه برون شکر باشد از شب غم نریسان که شغل جوان شد رخ نجش</p>
--	---

ترکیب بند در مریه

<p>نیست یکبار که نه دران غبار است برگ سبزه برگه ذمیوه عم بار است خون انسدوده آهوی شمار است منه انگشت که صد ناله زار است نقش کم عمر گل کرد نگار است خط مشکین تیان من که غبار است</p>	<p>این گمن باغ گل سپهر غار است برگ راحت مطلب میوه مقصود چو می نافه مشک که با اینهمه عطر آفتاب است برگ عود که در دامن مطرب خست دفتر غنچه کشش در راق چنین رنگین است بهر عبرت بکشانات زمین چون نما</p>
--	--

<p>چون جهان در خم چو گان فضل گوئی نعلت</p>	<p>بنی بر ارست چه امکان تر ارست و در</p>
<p>بے قناری جهان صبر و قسر ارم بر بود</p>	<p>کام دل و آرزو جان ز کس ارم بر بود</p>
<p>بگرگوش این چسبج جفا آئین را ریخت عهد گوهرم از چشم چو در سلک وجود از حیرم چشم شاخ گل تازه شکست سیم در خاک شود سیم ترا نم در چه بود بے خوش دیدن عالم چو نخواهد دل من مایه شادیم آن بودم ترا نم بجه چسبتر حرفت ذرت او میز ترا از سینه غلم</p>	<p>که چنان زیر و زبر کرد من مسکین را بره چون در صدف لطف صفی الدین را نایب را اید از آن بر و صفت حور المعین را ساخت در خاک نشان آن بدن سین را بستم از خون جگر و پره عالم چسب را شاد سازم ز غم من خاطر اندو گسین را کشم و میدم آهی ز بے تسکین را</p>
<p>بهدم آه دلاراه بعین جو س بشنو این نکته دور گوش صفی الدین را</p>	
<p>رقتی و سیر ندیده رخ تو دیده هنوز چند دست اجل در غنچه نورسته ترا بر تن عاجز تو هر چه بود این همسرخ بهر سر سوبه زرقت در بلا شد تیغ این همه زهر و آریخت فلک در کاست</p>	<p>گوش یک نکته ز لبها تو نشنیده هنوز یک گل از شاخ اجل دست تو تا چیده هنوز زیر پا سورج از تو ز نخسید هنوز زرقت او مولاوت ترا شنیده هنوز شربت شکر ازین گانه نوشیده هنوز</p>

<p>دین تنگ تو یک لقمه نخائیده هنوز نازنین یا تو گامی نخائیده هنوز</p>	<p>تا ترا فقره کند خاک کشادست جان بر سرست خردمان سوخاکت برود</p>
<p>عمر نزدیک شدار شصت بیفتاد مرا هرگز این واقعه صعب نیفتاد مرا</p>	
<p>رحم بر جان پدر نامدت ای جان گریفتادی از ان رخنه در ایوان تو هم از خاک بر آگل خندان پدر گر بود قافلن ارواح به توان پدر بوی پیر اینت ای بو سف کنجان دست خار سر خاک کو و دلمان پدر راست شد عاقبت این خوار پیشان</p>	<p>ریختی خون دل از دیده گریان پدر صدره از دست قضا سینه نماند کن پدر نو بهار آمد و گلها همه رستند ز خاک جان خود بدید پدر و جان تو عوض بشان شد مرادیده چون یعقوب خمدار با بهر دست به چو گل گر ز بند چاک گریان حیات خواب دیدت که دل جمع پریشان کردی</p>
<p>چون کسی نیست که صورت حالت پرسم بهر تسکین دل خود ز خیالت پرسم</p>	
<p>بے تو ما غرقه بخویم تو بے ما چو ما که بهیم چنینم تو بے ما چو بود و تلخ مسد امر در تریا چو تو که در زیر زمین ساختن جا چو</p>	<p>زیر گل تمل ای غمخو رعنا چو سلک جمعیت ما بهر گشت ز هم بر سر خاک تو ام ای که ازین پیش ترا بقیه در روز زمین تنگ شده بر من جا</p>

میشود دیده بے ناز غبار سے تیرا	زیر خاک آمدہ آ دیدگاہ بنیا چوئے
خوردن میا سے تو ام وہ کہ خیال تو کیے	سے ہر سد کہ درین خوردن بنیانا چوئے
رو بصر آ عدم تمانتی از شہر وجود	من ازین شہر ملو لم تو بصر آ چوئے
گر یہ جان و دلم از نادک حیران خستی	
بہ سبب بد سے ازین ورطہ ہجران رستی	
حیث بودی چو تو درسی بگفت گہرا	یا چو تو آئینہ اور نظر کج نظر ان
حیث بودی چو تو شمع سر پر پرودہ	رخ برافروختہ در آنجن سبے بصر ان
حیث بودی چو تو ماہی ہلکی در خور ہر	تبع کنین خوردہ درین موعکہ کینہ در ان
آہی پاک و سدا پاک پس پر وہ غیب	دست نمایاقتہ بر تہمت تو پر وہ در ان
ای خوش آن در بگر گلہ خوش لہو کہ زخت	زود رست زہنگامہ گوران و گران
نیت در کار فلک نمکے کاش قضا	انگد رنگ دین کارگہ شیشہ گران
چو کند ہر جان دیدہ تمنای بقا	بار رفتن جو بہت بند از و خورد تران
چامی آن بہ کہ درین مرحلہ آن پیشہ کنی	
کہ زمرگ دگران مرگ خود اندیشہ کنی	
شریت تہج رسد آخرا زین حساب ترا	کام تا خوش کنند این جرمہ بنا کام ترا
وام طلبین لہو دہر جہ درین امید گیت	بز فدا و اثر بانہ کس ازین وام ترا
خاک شرفاک کر آغا درین دور سپر	خاک ساد و تہ پای سدا انجام ترا

<p>کما از لوح بقا محو شود نام ترا که فراموش کند گردش ایام ترا چند دل رنج بود زین طبع غلام ترا چاه دین بس بود دولت اسلام ترا هر چه جز بهستی حق دامن خج و زمان کنش</p>	<p>رقم نام خود از کجته هستی تراش به فراموشی خود نام بر آوردن پیش مکن آرزوی سنگی هر غامی چاه فانی مطلب دولت فانی بگذر رو بدیوار کن و سر بگیر میان کنش</p>
فی المقطعات	
<p>خزده داغ و وزوم درون دل آذر مد تو که باشد بدین گونه لاغر تنت سیم دلیل لببت تنگ شکر بهشت خلد نصیب محبت</p>	<p>سخ در دوارم رو دوری آن در چون کاست گوی غم وقت تو قطعت خضر وجود کجبت مشک تبت بخت نسیم شهید محبت</p>
<p>لببایم بگفتن نصیب بطلعت صبیح بگیسو معین</p>	
<p>سوے مرغان قدسی شیپان و سله جلد سوی یک اصل رهبر چه آرایانقی از شایخ بگذر نشتن هر زمان بر شایخ دیگر</p>	<p>ولا منشین دین بر این چون چغندر بود گیتی درختی سسر لب شایخ در هر شایخی سوا سن اصل به نباشد مشبهه مرغان زیر کب</p>

قطعه	
<p>همچون خسروان بر آخر خور زمانیان نقل بقا ز مایه آسمانیان ملک جهان بدین رو جهانیان</p>	<p>جامی میندوسن همت بیخ آرد از خان خاکیان مطلب تمارسد آزادگی گزین که نیرزد بنزد عقل</p>
ایضا	
<p>نه المثل گدیده بر مردم بود نامرست چون نیارویسوه بارانده شما بیستم</p>	<p>هر لسیه کو از پد رلاقینه از فضل و مهر شایع بی برگ ارچه باشد از دست میوه دار</p>
ایضا	
<p>نشاید کشیدن و خلقه گزند به عمری بود کند و لقی پسند</p>	<p>پای فخر و خسر که هر لحظه بر روی بود و شکست نه کفان</p>
ایضا	
<p>صد شعله از آن در دل افکار من افتد لعلی شود از چشم گهر بار من افتد</p>	<p>هر برق زخشان که بر آید ز بدخشان بر گوهر افکند چو فتد گوهر آن برق</p>
ایضا	
<p>هر کجا در شعر من یک معنی خوش دیده اند راست می گفت آنکه معینهاش در دیده اند</p>	<p>شاعر می گفت زان معانی برده اند دیدم اکثر شعرهاش زانکی معنی ندانست</p>
ایضا	

نہ دیوان شہرستان بلکہ چاکے	کشیدت فانی برسم کریمان
زالیوان معنی درد ہرچہ خواہی	بیابے گریح و ذم بیسمان
ایضا	
بساخ کز اخوت چون ز مردم	دش باشد چراغ عیش رات
تفت افکن بر رخ آن رخ کہ ہرگز	نیفتد زین مناس تراخ تفت
ایضا	
بصرہ شام کہ گیرند وقت ز اتمام	تقضا اگر چہ نہ باشند مستحق آنرا
بغیر وصل نخوانند قاریان قرآن	ز حال تفت و قوفی نہ باشد ایشانرا
گرفتہ اندر ہمانا تقضا از ایشان ہا	برسم و عادت خود و طہنا قرآنرا
ایضا	
برائے نعمت دینی کہ خاک بر سرین	منہ ز منت ہر سطلہ بار ہر گردون
ہیکہ در روزہ رود نمیش ز دست	بازت باید الدہر عار ہر گردون
ایضا	
بالتقاضی رضا وہ کہ جب حکم اوترا	از کوسو بد از بد سو بد ترے پرد
از برائے حکمتے روح القدس کشت	دست سہو را بسو کشت آذری
ایضا	
ہر کہ دل بر عشوہ گیتی نہساو	پُر مدرباش از غور و جہل او

و اسن دو کسیر که بهت نشانند	آئین برونی و پراپل او
ایضا	
سپس سود که گذر تربیت ناقابل	گرچه برتر نمی از خلق جهان ریش
سبز و خرم نشود از غم باران سرگز	تار خشکی که نشان سپرد یوارش
ایضا	
مشو مغرور حسن برویان	زلفت و نکش در دو گامی
گزانیمها گیردت دل سال دیگر	چنین کامسال از خوبان پاری
ایضا	
هر چند ز زلف کرم در دودم دست	در بود ز احسان و راد نتوان کرد
درین شعله هست که از فضل چون	تا بیخ توان ساخت و بونتوان کرد
ایضا	
دل درین خشت که میگایمان	یک لبت آتشا حاصل نیک کرد
در وفا کوشید عمری لیک این	بیر حرمان و جفا حاصل نیک کرد
کیبیا اگر سالها بهر عنا	کند جان بخر عنا حاصل نیک کرد
حاصل خود گردد صرف کیمیا	سپس چیز از کیمیا حاصل نیک کرد
ایضا	
مشو باغم از خود مصاحب که عاقل	همه صحبت بهتر از خود گزیند

گزارنے مکن باکم از خود که او هم	خواهد که باکمتر از خود نشیند
ایضا	
ای سی قدر که عمر تو اکثر	همه معروف خود تو عرف است
قدر و زلف ترا اگر منبده	کرد تو عرف جایی شریف است
نبود این جنس نکته بر تو نهان	که الف لام بهر تو عرف است
ایضا	
بنگ جو صمخ خویش گفته ام صد با	رسیده سنگ جفایت بر آب گینه من
رسان بسینه من سینه را برسم صفا	که پاک به پول همچون تونی ز گینه من
بعشوه گفت ترا اگر چه سینه صاف	گمان بهر که رسد در صفا بسینه من
ایضا	
بده آن رخ چرا کتم تشبیه	ترک تشبیه ناموحسنه به
اگر چه آمد شب به خوب	هست صد بار از و مشبه به
ایضا	
ای خواججه عقل بین که بزرگان شهرها	به خوشتن قفای تنگ می کنند
زنی مثل به مجلس صدر آه ز غم رسد	هر یک بعد علیش آهنگ میکنند
به رگه زمین که بود ملک دیگری	تبع زبان کشیده بهم جنگ می کنند
ایضا	

چنان ز خلق بلوغم که تا بحشم نیاید	مرا خیال کسی بود و شب خواب گزیم
بسایه چون روم از تاب آفتاب عقین دان	که من ز سایه خود نه ز آفتاب گزیم
ایضا	
بود شایار عیت آن خزینیه	که درو گنجهای زرد و نینه است
عوان چون بایشان دید گریه	پر دستش که درو آن خزینیه است
ایضا	
جامی ارباب کم نایاب چون عقاشند	اهل محبت تا بود فان قیامت من عین
راه راحت نیست جام نم انجام طمع	کاش با این ابرکت کالیاسن خدا را بین
ایضا	
هر که تا کس بود در اصل شکر	بتعالیب و هر کس نشود
سگ گرس یا اگر گنی مقلوب	قلب آن غیر سگ گرس نشود
ایضا	
درین شین حیران بگس کن بنام	که هر کس که نهد دل بر شنائی او
اگر مخالف طبع تو باشد او فحاش	عذاب روح شود محبت ریائی او
و اگر موافق طبع تو باشد او اخلاش	مذاق مرگ و هر شربت جدائی او
ایضا	
مطرب عشق لبو را حسن او ابا بد نیست	اما دش از رشتن جان عقده نم گسلد

در میان ہر دو لفظش از غزل دم کبیلہ اور تا ہنجا رسہ الحانس ای ہم کبیلہ	نہ چنان کہ کثرت شجر پر ذکر اور نعم ہر چہ پر بند و بیم ناطسہ نصبتن مگر
ایضا	ایضا
چنانچہ بود رقم زد نہ ہر چہ خواست تو در رخ دراست در ہر چہ بود آ تو	اعلام خامد آن کا نیم کہ شعر مرزا اگر چہ شعر فرغ از دروغ سے گیرد
ایضا	ایضا
ما میما باش در ملک تیر و ہم نفس تماز بیت شعر و اہل بیت فکر کریں	جامی از قید تعلق چون رہید بعد ازین نعم بخورد گر خانہ ویران شد ز فوت اہل بیت
ایضا	ایضا
نہاوی ظلم از انجا رفت پر دست وے تیغ تو آتش یک نخت بردا	ایا شاہی کہ ہر جا مست عدل ہمازیش تو تر کے بود یک نخت
ایضا	ایضا
جامی امانت و امان بچو دست تا ازین دریا بر آری مقصود ہی نشست	باز دست از پنجہ پنجہ گر بیان چاہا سال عمرت فصحت شد در پنجہ ہستی گیش
ایضا	ایضا
بہت بیت شود نیم ساز و تاقہ پنج نمودہ البتہ ز معنی در و نہاں حد گنج	بوستان سخن مرغ طبع من اکثر بہت پیکر گنجور گنج ہر مغز سے

<p>گرشن سبع شائے لقب نند منج کہ بہت بہت فراشش و قم زنی پانچ</p>	<p>جو بیت بہت در ہر بہت ازان ہر دست بہت عضو کے یاد و یاد کم آن را</p>
<p>ایضاً</p>	
<p>سنگ صفت کو جمعیت کجج اولے پو جلا خرایش ز ہم ہر جملے سے معنی پو</p>	<p>معنی جمعیت از خواہی و لا لازم تھا نظم بر معنی چو در تقطیع گرد و منترق</p>
<p>ایضاً</p>	
<p>بج تو شمش کرد و بہت تو نہ بطلبک الزدی کس ان طلب</p>	<p>جس چو در زنی کے ز سودا و سود بج طلب را ہمہ بر خود لیکر</p>
<p>ایضاً</p>	
<p>بناخن راہ خسار را پریدن پہلک ویدہ آتش بارہ چیدن از مشرق جانب مغرب و دیدن ز بار منت و دوتان کشیدن</p>	<p>بدندان رخنہ در قولاد کردن در رفتن باقشمان نگونار بہ فرق سسر نماون صد شتر بار بے بر جامی آسان تر نماوند</p>
<p>ایضاً</p>	
<p>سیاہ نیکوان را بود سحر فاختے وجہ قطعاً من لیل</p>	<p>بہشتی بکرے کز خاجین سراسر حسن آوہ رود و شد</p>
<p>ایضاً</p>	

<p>جامعی آن به که ازین می نشوید دست طمع بهر حلای کسان کفچه کن دست طمع</p>	<p>عشوه شاهد دینی طمع اینگز بود لقمه طمع قناعت ز جهان قوت تو بر</p>
<p>ایضا</p>	
<p>کردن همیستم ز غسل طمع محنت فاقه به کردل طمع</p>	<p>منکر از دولت قناعت است طمع از مال و جاه بریدم</p>
<p>ایضا</p>	
<p>نام ایشان نیست عندا فیه خبر بشره الدرق ورنه افنی عاقبت از هیچ صدق آید هر کرا باشد دلیل به اذاکان لغراب حسب مکان اجبت از کیدانیاں اجبت هم دیاب فی ثیاب و ثیاب فی دیاب</p>	<p>جامعی اینها زمان ز قول حق صمد بود کردن همیست بکیش از ربقه تقلیدشان در بیابان سپیدیم و پیکر گشته جان در لباس دوستی سازه کار دشمنی شکل ایشان شکل انسان فعلشان فعل سباع</p>
<p>ایضا</p>	
<p>شیر این همیشه باش تا باشی مرد این همیشه باش تا باشی بریک اندیشه باش تا باشی</p>	<p>پیشه فقر جاک شیرانست همیشه مرد چپیت نفی وجود بادواندیشه جمع نتوان بود</p>
<p>ایضا</p>	
<p>فسر تو بر کار زراعت قسار</p>	<p>جامعی اگر یافت درین گشته زار</p>

بہتر ازین هیچ زراعت مدان	در دل خود تخم تناعت نشان
	تخم پراگنده کہ در گل بود تخم پراگندگی دل بود
خوشوقت مردمان کہ تر خاک خستہ اند آن ہم کنون ز ساخت ایام زوق اند ہرگز دوسے شقیب فکر تہ سفتہ اند چون سبز گشت خرم چون گل شکفتہ اند ہر جا ہفتہ باز دہنر ہا ہفتہ اند بر راست چیت طہنہ اگر راست اند	جایی بر خاک چو یک تہہ یافت نیست کردے ز ہر روان رہ صدق ماندہ بود قومی رسیدہ اند کہ در کار گاہ فضل تارے بجان اہل دل گر خلیفہ است حاضر ہا در نیچہ اگر عیبسا ز تو از کینچہ بر اعتبار اگر کج نمودہ اند
رباعیات	
طوبے لمن از تہر ایک ذرا باندہ تو خواہ بدہ کام دلم خواہ بدہ	یا من ملکوت کل شے بدہ این بسکہ دلم جستہ تو نذاہد کاتہ
ایضاً	
خاص تو دورا کبریا و جبروت انت الباقی و کل سے سموت	اسے رحمت تو شامل ملک ملکوت جانز اتوقوت ست اول را بتوقوت
ایضاً	
سہ من از اسد رحمت چا سہ نور	اگر چشم من از نور رخت چہ نور

نظاره بر تو گشت جمله ذرات جهان	خورشید صفت ز همه ذرات ظهور
ایضا	
یک ذره ذرات جهان پیداست	کز نور تو لعل دران پیداست
از غیر نشان تو بهیستم و	وامروز ز غیر تو نشان پیداست
ایضا	
وردیده عیان تو بوده من فل	در سینه نمان تو بوده من فل
از جمله جهان ترا نشان می خستم	خود جمله جهان تو بوده من عامل
ایضا	
در صورت آب گل عیان غیر بودی	در خلوت جان دل نمان غیر تو
گفتی که ز غیر من به پردازد دست	ای جان جهان رو جهان غیر تو
ایضا	
بزرگ جهان زین عشاق حق است	لا بکر عیان ز همه فاق حق است
نبی که بوده درو تقلید جهان	والله که همان زوجه اطلاق حق است
ایضا	
بگره جهان سرانگی نمان	چون آب حیات در سیاهی نمان
پیدا کردی کس را به انبوه	شد بگردان بوی سیاهی نمان
ایضا	

<p>آن شاہد بخیر ز زمان خانه بود از زلف تعینات بر عارضات</p>	<p>ز جلوه کنان خیمه بصواسی بود هر حلقه که بست دل ز سر حلقه بود</p>
<p>ایضا</p>	
<p>اسے صفوت روح اعظم آئینہ تو روی دگرست در ہر آئینہ تو</p>	<p>دے ظلمت خاک آدم آئینہ تو اسے ہر وہ ہزار عالم آئینہ تو</p>
<p>ایضا</p>	
<p>یارب زد و کون نیازم گردان در راه طلب محرم رازم گردان</p>	<p>وزا فسرفقر سر فرازم گردان زان رہ کہ سوی تست بازم گردان</p>
<p>ایضا</p>	
<p>یارب ہمہ خلق را بمن بد خو کن روی دل من صرف کن از ہر جہتے</p>	<p>وز جہلہ جانیان مرا کیسو کن در عشق خودم بکجبت دیگر و کن</p>
<p>ایضا</p>	
<p>یارب بر ہائیم ز حربان چه شود بس گیر کہ از کرم مسلمان کردی</p>	<p>راپی دہیم بکوی عرفان چه شود یک گیر کہنے مسلمان چه شود</p>
<p>ایضا</p>	
<p>ای حسن تباران ماہ سپہما از تو خون شد دل ما ز دست ایشان یاز</p>	<p>دے جانبشان میل دل ما از تو ز ایشان نایم باز خود یا از تو</p>

ایضاً	
یارب علم از بیان سرکش برهان یعنی کہ جمال خویش بیرون زہمہ	وز خط خوش عارض موش برہان بنمای و طرازین کشاگش برہان
ایضاً	
بیب فضل تو دستگیر من دستم گیر ہاچند کنم توبہ و تاسا کے شکم	سیر آمدہ ام ز خویشتن دستم گیر اسے توبہ دہ و توبہ شکن دستم گیر
ایضاً	
کردم توبہ شکستیش و زنجست القصد ز نام توبہ ام و رکعت	چون شکستہ توبہ ام خواندی چست یکدم ز شکستہ اش گذاری درست
ایضاً	
از شراب ام و کلات شرب توبہ حل پر ہوس گناہ بر لب توبہ	در عشق تیان کیم غیب توبہ زین توبہ نادرت یارب توبہ
ایضاً	
از تیل ملائے و مناس ہے توبہ در توبہ چوبست امانہ فعل نجوش	وز فلس مہاس ہے و مناس ہے توبہ زین توبہ کہے کنی اسے توبہ
ایضاً	
کہ بادہ و گاہ جام جو ایسم ترا خز نام تو بر لوح جان حزنی نیست	کہ دانہ و گاہ دام خواہیسم ترا آیا بہ کہ دام ہمام خواہیسم ترا

	ایضا	•
تو بہ تو با سبب و علل نتوان یافت بر ہر چہ بود نتوان گرفتن بہ	بے سابقہ و مفصل ازل نتوان یافت تو بہ بے بدلے ترا بدل نتوان یافت	
	ایضا	
دل و سلطوت عشق او است ملک جان و رعایات شوق او متفرق	تا بان گشتہ جمال و جہ مطسوق جان و رعایات شوق او متفرق	
	ایضا	
حق تعالیٰ ہر چہ بر حق احوال بود ہستی کہ موثر حقیقی است کسیت	علائی ز آلت از محالات بود باتے ہمہ او نام و خیالات بود	
	ایضا	
سو قسطای کہ از خرد بخرست آر سے ہمہ عالم خیالست و	گویند عالم خیالے اندر کدرست جاوید و در حقیقی جہل و کدرست	
	ایضا	
ہر ہیست حق مخلوق بس روشن و مست ہر کس در ان کوشش ہساندند رسید	را ہیست ز خلق کے حق پر کم و کاست و انکس کہ درین پیش نکلند نہ نجات	
	ایضا	
ہر ذی دل گویند ہر شکل ز ہمہ	شکل نمودند و ہر ترا دل ز ہمہ	

چون تفرقہ دل ست حاصل ز عجب	دل را بہ کیے سپارہ کسبل ز عجب
ایضاً	
ہر صورت دلکش کہ تراروی نمود	تو اہر فلکش ز دور چشم تو رہ بود
رود دل بہ کے وہ کہ در اطوار وجود	بود ست ہمیشہ با تو و خواہد بود
ایضاً	
تا چند بے نفس غا با ز روم	تا کے رہ عقل حیلہ پر داز روم
از تنگ وجود خود بہ تنگ آمدہ	یار ب کرے تا بہ عدم باز روم
ایضاً	
مائم بون خیز حرمان شدہ غرق	چیزے نہ بجز رعونت و حیلہ و ذوق
اے کاش مہنی یافتہ از لہو جمیع	کشتی وجود ما سو ہی ساحل فریق
ایضاً	
خوش آنکہ ز قید خود پرستی بہیم	از تنگے و تنگ دستی بہیم
بہیم نصای راحت آباد عدم	وز محنت تنگنا سے ہستی بہیم
ایضاً	
نئے غنچہ باغ من عراوت گیرد	نئے شربت عیش من عراوت گیرد
از نسیم سعادتم اگر بادہ دہند	در ساغر من رنگ شفاوت گیرد
ایضاً	

و صل تو بجد و جهد جوان همه عمر بتر ز جمال خوب رویان همه عمر		مایم براه عشق پویان همه عمر یک چشم زدن خیال تو پیش نظر
ایضا		
کس نیست بخار صباغ رزان که سیرد گیسو زرد از است ازان		خواهی به بار گیر و خواهی بخزان آری دستش بعا دت رنگ رزان
ایضا		
موصل بحرم وصل آن کعبه تاز ایمن شود از حسه آس ماغزل		زین پیش از بود ز بعد از نیاز داریم ز شاه همدان چشم که بان
ایضا		
هرگز نتد بفر گوهر به کس جامی بهرات ازان گهر چیده ترا		بحریت کف بود شه کوه و قاف موشن عراق چون گهر کرده شمار
ایضا		
بفتح هر سه بافت دم صبح طفر روشن چون مال کنی از شهر صفر		شبه چون سه چارده شب آند ز سفر دین طرفه که سال ماه این فتح شود
ایضا		
دین بار عم گران تر از کوه کشم انده کشم از تو و انده کشم		جانا ز تو تا چند من انده کشم دلدارا اگر تویی و دلداره کشم

	ایضا	
صدیخ چنانزدی و رواندی زورم		هوانکه گلدی کنی که رفتی ز بهرم
با اینجه خاک باد بر فرق دستم		کز عهد و خای تو بیایان بزم
	ایضا	
لغتم که هوای او برون شد ز سرم		ز خاک درش در و سر خود بزم
لیکن چو بحال خویش دمی ز گرم		صد بار گرفتار تر از پیشتر م
	ایضا	
بر ستم از خفته؛ باو گران		صد گوهر راز سفت باو گران
با من سخن از تکوینی این دگر رسد		ور گوش من اینجه گفته؛ باو گران
	ایضا	
جامی عمری خلق عالم پوست		زان مشیوه نیامدش بخر باد پوست
فاریغ ز همه کنون به کنجی نبشت		هر دو کستی و دشمنی خلق پرست
	ایضا	
هستم ز خلق جهان آزاده		دارم همه اسباب جهان آماده
اسباب ندیم و کتبه و آتش شوق		و نوزد و کلک نه سپاهی آژ
	ایضا	
باغیب به بیت آدمی حرف شناس		و انفاس ترا بود بر آن حرف اسکا

ماشی اگر از آن حرف در امیند بریا		چون کس شرف انگواری پاس
ایضا		این سالک
درد عوی لاف معنی از من بگفت هر جا زده خانه در آمد عوس		خوش آنکه زدی به نهری بگفت معنی بشتاب از ره روزن بگفت
ایضا		
در مسجد خانه سبے گردیدیم نے یک ساعت زبستی خود رستم		این سخن در خرد زاک با بوسیدیم کے آنکه ز خوش رسته با خود دیدیم
ایضا		
حیران شد دام که میل جان با من عمریت که با نزار من بستی من		دانند گل تیر ما این گل روشن من مگوم وے نزارم من بستی
ایضا		
ای یافته مر بسم خود از داغ گفتار رنگوشنو بقائل مستگر		نظاره فلوس کن از داغ بر کن انگوز خود آساده دل از داغ پیر
ایضا		
از دعوی یار نامه گرفت دلم اسے شفاء طلبد بان خدا را نظری		وز گفت و شفیق حاسو گرفت دلم کز ریش و نش و عماره گرفت دلم
ایضا		

دانی چہ کسم ز ناکسان ناکس تر	وز جہلہ خندان ز خیسے خس تر
در راه طلبک ما پسان بسیارند	ہستم ز پیمہ مرعلہا واپس تر
ایضا	

سگر ز لب لعل پستک آوردن	وز گل بگیاه بلوی دزنگ آوردن
مقصود دل از کام نہنگ آوردن	بتوان نتوان ترا بہ جنگ آوردن
ایضا	

جانارہ و رسم دلبری رادریا	آئین شکستہ پرورے رادریا
شد مشتری نام تو خورشید بہر	کو دہر بیاد مشتری رادریا
ایضا	

ابن کاسہ کامن کے تویلب می آرام	نے از بے شادی و طرب کے آرام
چشم سید نوروز من کرد سیاہ	رو ز سیر خویش لبش کے آرام
ایضا	

درد او ہزار بار درد او درد او	کام روز نزارم خبر کے از فردا
فردا کہ شوم فرد ز بیگانہ خویش	رب ارحم ہے دلا تیر کے فردا
ایضا	

جامی دم گفت دگو فرو بندوگر	دل شیفہ خیال نمپندوگر
در شعر مدہ عمر گرانمایہ بباو	انگار سیر شد دور سے چندوگر

	ایضا	
ماشا کہ منہم من زوہ سعادوی	ما صید کسہم زینا جوی کامی	
پنجم ہو سے بود ز چون من سکا	پرفرد ایام جانہ نامے	
سماور اسم عبد اللطیف		
انکے کردہ نمان رسالت ان عطا	اور یوزہ احسان تنامی عطا	
چون بہت دولت بر کز عدل محیط	نمان صورت حیف و اخطی و خطا	
شاہ باہر		
در شہر دو جا گرفتہ اجاب مقرر	یک جا کیے دو دیگر ان جا ہی دگر	
حاسد ز میا نشان جو گیر دست خویش	با یک دگر از نام تو گوئید خیر	
علی		
آدم بردن آن نگار برقع بستہ	وز نام خودم سوال کردا بستہ	
گفتم کہ سہر و ست ز تبیح بچو	زا غیار خدا بہ یک دگر بچو	
حسن		
ہر چند کہ در دل غم بجان نکند	جان پر تو حسن بجا نب آن نکند	
حسن چو فردن نہو یک نقطہ دگر	از خون جگر قطرہ بدامان انگند	
باہر		
آن انام کہ دل در طلبش می بود	گا ہے ز عرب کہ ز مجسم می بود	

دور از لب یا قوت تو بیمار فراق	باز از زبان فالاسی سے گوید
	الحق
آہنا کہ در آفاق بسم پیوستند	آہ زرمیانیہ پای ز فتن بستند
آنسوس گم حاسدان تاوان پی نام	پر وضع دگر بجائے شان نشستند
	صفی
ہای بوالہواس از عشق تیر یعنی چه	وی تلخ سخن نام شکر یعنی چه
بر ساحل دریا صدف دیدہ تھی	لاف از تک دریا و گھر یعنی چه
	عبداللطیف
زربا چنان دست چو کان چن زین با کشتن	در دوزخ آرزو از طبع پیوستہ شایان
	عبداللطیف
چہ چوئی چارہ در عالم ز دامنش کنی گل	درد گل گردیں گانجامیابی چارہ غیر از دل
	سلطان عبداللطیف
یکے در سلطنت تابندہ میں رشید زمانا	کہ سہی دیدہ در او چو ہوش من ہر سکا
	میرزا ملک محمد
سیر من بازا کہ تابو گل گیریم سے	ہمچو خم در خون دل ز نیگونہ بودن سکا
	ملک محمد
اگر چہ بر رخ گل بادہ نیکو ست	بہا خم نیست خبر عارض دست

	ملک محمد	
صلاحت کی گیت جو در	تاتمان رو با بجانب اوست	
	ملک محمد	
نیم بیل پسر آن کوی دارم منقل	گوشه چشم گوهر با غرق خون دل	
	ملک محمد	
چو محفل شدتی کم جو بنانه	زور دهنی نذارم بر کرانه	
	ملک محمد	
باد آمد و خروید گل در میان آن	برین در شادمانی و عیش کشا	
چون هست مراد در گل اکنون	راحم لب و ح پرور ساقی باد	
	خلیل	
اورد اگر روز خرمی از شب سید	وز تلخی فراق مر جان بلب سید	
	عبد القادر	
در عشق تو آه مردم از حد بگذشت	خونابه بره زردم از حد بگذشت	
ای آه سب تو جسم بیدار بدرود	بنمای تقا که در دم از حد بگذشت	
	عبد القادر	
غزالم خال لب شفت منی پند آ	اگر باشد بقادر یا پیش آخ من سید	
	نوح	

لا اله الا الله

الله

دو بیلی صفت تمام با به سفر بیرون شد

صفتی صدر

بهر بوسه رحمت احباب

بهر بود جان من صبا دریا

سوختم ز آتش جبران ز شوق

بهر سوختگی سے جو شمع

نزدت ارے تازہ شد بکسر

نہاں عیش کہ بود از سوختم جبران

داعی کہ ز دہرست بیرون بجای

باید وصال قدر زلفت کرد

می برم بر طرہ آشفته ات رشک سی پر

گر چه او ہمسایہ شد با آفتاب لبری

از من یہ کیے دو گانہ یاد آرد

در بارہی گوش یاد آزار

ہر اگر ہم ہمہ پروا نہ رودیت مایست

بلکہ باہ و مرہم بیرون بیلی نیستند

آن گمان ابرو چہ دشمن شد کہ بسیار

دوست را تارک و نیم انگ ز پامی

	بابون	
چون در لباس من کند جلوه شکل تو	گاه از مجالت تو در افتد با وج خویش	
	خواجیه جان	
دلاصافی حجام در خواه و انگل	بشش ناز جانان که عامی براری	
	روح القدس	
اگر چه روح القدس از سفل قدس بیخ نیاید	گفت طوبی که فی الحال طوبی برود	
	روح القدس	
در صورت قبله جانش	عالیت که سجده می برندش	
	شکر اشر	
چو یافت از شکر دل سکون پیوسته	ملطف کن و ضم کن کنار بهر خدا	
	ملک	
ما خیره از ممالک هستی بدون ندیم	در عالم وجود همین دوست ما ندوس	
	ملک	
مکن خسر از ملک جلوه دیدم ایام	که از رخس تو گسری تمام یا بد راه	
	ملک	
مساعد عارضه زلفت سکین	که شد با ملک از ان زمار بیدین	
	ملک	

نام یارم پودہ حوت لدا	پیر چہ لایق بدہ ز سابق کم
انجلاست ادہ سلا آدن	قدرا شرنیک با سحر فاسم
شجاع	
چون شیب پاشی آمد شکل بالایشن کتیم	رہنیم تھد گوہر سیراب در پالیشن کتیم
شیر لکھن	
چاتم ز بافتادہ یرون آید از سرور	اکاہی کہ مرد و زلفت تو در کا دل ز نبرد
سلطان حسین	
چون در سخن آمد لب لعل تو خطاست	در حسن ترا شتری آمد خورد کاست
گفتن ز شکر	زین رشک تم
در جمع سخنوران بر آورد کنون	چون طبع دی ہاز گوہر ناست آہست
جائے نامی	ابن عقد گہر
علی	
اسی آنکہ ہمیشہ بر سر آداری	یکدم شرم و جوہر و جفا نگداری
پر بیدی منت اگر افتد چشم	حقا کہ خلاف از میان پردہ ری
شیخ موسیٰ	
ایسے ہر تو گو یا ہے و جو یا ہے ما	مصرف ہو صفت تو تو انا ہے ما
گوئید خوشیت ہے خوش لیکن	بہرز خوشیت گو یا ہے ما

	باقر	
کرچه دل ما بود بصد خیرانی	داویم باپی که مزار دمانی	
	زهر	
هر لحظه دمنده جلوه زیبای بی را	کز ره پیر ندیده سر و پانی را	
	بهار	
انچه دارد در شکوفه نو بهار	نام یار است گفتم آتشکام	
	شیخ احمد	
بگوی میگرد گفتند کجوت اربیش گویا	کرمی زخم ز سر بیرون شد و خم در فلوات	
	بها	
ای یافته دریا با ما طلبیم	یک قطره بر افشان که تو چشم	
	عمر امین	
موی که پیشش نمانش نمی توایم	همین گذشت نمانع بر گرفت دایم	
	حسن	
رفته دندان از کبیا خندانش تبار	زان لب هر نشان چادر تقصیر	
	حضر	
سبب بگو خیر مذلیب گم شده راه	رحمت گم خنده خویش مکل از بهر	
	خواجگار	

کلیاتی جامی	۵۱۳	پادشاه چه دارد در دل آن خرد و کام نیرنگی	گر است سزا و زلفت را نگاهای دیوان پرستان
	غیث		
		گر بامه خود که رونق از گل ببرد	گویم عم دل حدیث از حد گذرد
	وحید		
		تصح گیر بدست و فغان نشین	بجای قدس پای سهر و کزین
	طاہر		
		کے رو نام آن بت از غافل	کرب کے نقطہ می شود طاہر
	لہان		
		بنامی لب لعل کم در قالب ما	بنا کرد چو جان نمی یا بد جان
	محمد		
		خم چونگون گشت یکی قطرہ کبک	ہوش زد ہوش محبت گرفت
	عماد		
		بیت من با عقل و مہر و جان زد	چو عماد اسن خود در میان زد
	عیند		
		خرد زرد جو کہ شہادت کہ ہست	خود داران جانزاد اوست
	جامی		
		جامی کہ مہر کردہ بودی خویش	ہر دار دل از جفا دی بین خویش

<p>شیر کز سودا او میسوزد شبها نام این بخت و طاق از خواب بیدار</p>	<p>طاهر</p>
<p>طاق بی خفت ابر و نهامی بت کردل از هر طیان که شود موسم آتش</p>	<p>ایضا</p>
<p>ای قامت وز لغت تو دلاویز همه شد در در تنم آخراید دست تمام</p>	<p>دست و حال و خطا تو فتنه انگیز همه از بلبه عیان می فروزند همه</p>
<p>بالا خوران پلال ابر و چه خوش است آن کس در نگر که همچو گل بر سبیل</p>	<p>بر طرف مه آن و حال نبود چه خوش زلفین خمیده بر رخ آور چه خوش</p>
<p>ببین کنسی خاطر جامی در یاب بکشاگره از کمر گردان می تاب</p>	<p>کریم</p>
<p>ایکه هر ساعت چو جامی نام آن شیرین جوی از محتاج جان از محتاجان طلب</p>	<p>تاج</p>
<p>از گل دامن کشم در باغ بے دست که بے رنگ دل از دور او ست</p>	<p>الغ بک</p>
<p>باب</p>	<p>باب</p>

شاه گل میکند بر طرف جو دامن دهم	زین ہوسگان سرور دامن گردیم
	بابر
انشہ جامی بسوی بخت است	انچہ در بخت در بر است
	بابر
نامی کہ اوزا قسر خود با بخر بود	جامی بچو کہ نام شہ بچو بر بود
	بابر
بہو اقد و خسار تو رفتم در باغ	سرورابی ستر پا دیدم و گل بدو باغ
	سلطان بابر
مردم با طلب انبیت کہ جا کرده درین دور	ماہ رخسار تو بیند ز ماہ وز ہے خود
	بابر بہاورد
با در بر یاد تھا ہے سر دیا	از دور و فراق در بدر میگردد
	سلطان بابر
میل بے حد کہ نشانیافت سلمی طلبان	وزنگر بارے داد جانب سلمی طلبان
	خواجہ کلان
میردی کہ ز سبیل غمش ریجان شد	دردا کہ ز عاشقان بے سامان شد
سید بار مجلس	پونڈ گل

دل خود دست بگرد آرد او را بکنار	اغتیا و ز پا چسبے آخرو نالان چشید
چون دست یناقت	اے مسکین دل
شاه شهید	
چون از سر هم ماه من لب بگشاید	در جمع میان بجای خورشید نواز
بهار	
چون نوشتم در شکوفه نام پای	تا وصل آمد از شکوفه نو بهار
بیا	
او پور آن طلب لب از وی لب	وینا خوشبختی با اگر طلبی
ملک شاه حسین	
عکس ز شکل خوب گرد دل ماه افتد	بامه در گاه کور چون یه راه افتد
لطیف	
بے گفتم لطایف بهر ناسخ	ولیکن لبیس با قدر قلت کیفیه

حسام	
آب زنده با ده گوشه کز نیم ساعت فرسود	بیم فلک جهان پر از لب چکیده قطره
مقصود	
نیست از ضعف را بدکم خوا	نصف صوفی شهر در مقدار
ول	
خواه پزیر با کس که بر دل از خلق جهان	تا سر خوشی با فرس زو طرف دامن بیان
نویان	
دور داره دلم از دیده دوست	زهر جانیه بیان نیست بی پوست
نویان	
ایلی دریا پ بار دریا بی لیل	نامه من که مشکل آید مشکل
پهادر	
زیندگیستم زهر سو یاد من چاک ما	یا قلم صد چاک روان از و صد چاک ما

تاریخات طبع کلیات جامی	
از سنخور کامل چہارہ سبحان اتل منشی بھگوان دیال صاحب عاقل اجدید مطبع ہند	نشاط بخش درون نظم حضرت جامی
بود نہ سیر و شیرش کند کے شب و روز	لوشت مصرعہ تاریخ عیسوی عاقل
کلام حضرت جامی کے طرب اندوز	از زبان آرد دیو قارن منشی مدنموہن لال صاحب شازیر آبادی علی علی مطبع
اشاعت گزین شد ز الطاف مولانا	ز جامی مجب کلیات طرب ز ا
رقم زدہ مجب دریا نظم و ریا	دم طبع او کلک سے شارساش
از نکتہ بیخ فصیح البیان لانا محمد حامد علیخان حامد شاہ آبادی مصحح مطبع	دین ایام فرخ گشت مطبوع
۱۳۱۲ ہجری	پے تاریخ او او کلک حامد
۱۳۱۲ ہجری	از شاعر ملیا منشی نراین بخش ضار اقم خلیف منشی گوئید پر شاہ صاحب فصیح
ہونے جو شاعران ماسبق میں عنانی	چہاڑ کلیات حضرت جامی بہت
کہ اچھاڑ کلام و تقریب حضرت جامی	رقم کی کلک رقم نے یہ تاریخ مسمی کیا
۱۹۰۴ عیسوی	خاصہ الطبع
نشاہد الحمد والثناء کہ ذخیرہ گرامی اعنی کلیات جامی نتیجہ فکر ملک اشوا حضرت مولانا	
عبدالرحمن بن احمد اللہ جامی قدس سرہا شامی در مطبع منشی نوکش واقع کانپور ہستی	
مالیہ باب منشی پرگنہ نراین صاحب بھار گودام اقبال بانک مطبع بصورت تمام ماہ اپریل ۱۹۰۳ء میں شائع ہوئے	

۴۴۔ دیوان تفسیر کلام ہنگام	دیوان حافظ۔ محشی خوشخط از	دیوان محضی۔ استاد اہل
پیری تپو فکر سخنور کامل قطب	خوش فکری صاحب باطن قطب	از کلام بزرگوار آصف کلام زبیب النساء
طوطی ہند حضرت امیر خسرو دہلوی	لسان العجب حضرت خواجہ	کتبہ ہین نادریست ہے۔
کلیات نظیری نیشاپوری	شمس الدین غفرانی رحمت اللہ	دیوان غنی۔ درسی دیوان
از ملا نظیری نیشاپوری۔	ایضاً سلیمان ہمدانی بیت خوشخط	مصنفہ ملا علی قاسم کشمیری۔
کلیات ظہیر فاریابی۔	شرح دیوان حافظ۔	دیوان موزون۔
دیوان صدر الملک ابو ظفر فاریابی	باجل سانی و معطلات مونیہ	دیوان ناصر علی۔ شاعر
کلیات مرزا جلال اسپر۔	دیوان شمس تبریز۔ مشہور۔	نامور کا کلام ہے۔
استاد کامل ہند کا کلام ہے۔	کلام ولی اور زاد محمد بن ملک داؤد	جو ہر معجزہ۔ یعنی دیوان مرزا
دیوان ضائب کامل۔	سردت شمس تبریز۔	گل محمد گزالی اہل زبان اور اسکے
از مرزا غلام علی مصائب تبریزی	دیوان حضرت خواجہ۔	ساتھ محشی جو ہر مستند کا کلام ہے۔
ایضاً۔ اتحاب دیوان۔	قطب الدین بختیار۔	جو تلامذہ مرزا صاحب سے تھے۔
کلیات انوری۔ بڑے	کاکی رحمت اللہ۔	دیوان کشفی۔ از مولانا حضرت
مستند استاد کا کلام ہے۔	دیوان حضرت احمد جام	شاہ سلامت اللہ رحمۃ اللہ۔
کلیات عرفی۔ بڑے	ترندہ پیل مغلی مارغان۔	دیوان ہلالی۔
استاد کامل کا کلام ہے۔	دیوان خواجہ معین الدین	خیال پنجوی۔
دیوان عرفی۔ ایضاً۔	چشتی۔ دیوان نیا ب معنی	دیوان تہاسم۔
دیوان ملا نور الدین ظہوری	غنابت انبوی سے اس طبع	دیوان نویدی۔
شہرہ آفاق تھے۔	گو تیر کا طبع ہوا۔	رباعیات عمر خیام
دیوان کلیم۔	دیوان حضرت نوح	محشی۔ ایضاً مجاہد
استاد کلام ہے۔	الاعظم۔ ۴۔	مطبوعہ بیسی کاغذ عمدہ۔

<p>کتب طب اردو</p>	<p>تتمت الاطباء اسم ہستی شہ</p>	<p>خواجہ اسماعیل کے دمع کی ترجمہ</p>
<p>مولانا حکیم شرف حسین حیر آبادی</p>	<p>مولانا حکیم شرف حسین حیر آبادی</p>	<p>مولانا حکیم شرف حسین حیر آبادی</p>
<p>قرابادین اشقانی - اردو</p>	<p>قرابادین اشقانی - اردو</p>	<p>معالجات احسانی -</p>
<p>شرح الاسباب معارف</p>	<p>شرح حکیم قنادی حسین خان</p>	<p>دلائل تشخيص امراض اور اسکا علاج مولانا حکیم احسان علی -</p>
<p>مؤلف مولانا حکیم احسان علی -</p>	<p>مؤلف مولانا حکیم احسان علی -</p>	<p>مؤلف مولانا حکیم احسان علی -</p>
<p>مؤلف حکیم قاضی آئی بخش</p>	<p>قرابادین ذکائی - فارسی</p>	<p>علاج الامراض - اردو طب</p>
<p>رسالہ ذبذبة المفردات</p>	<p>مؤلف حکیم ذکا رشید خان اردو</p>	<p>اسی سند کتاب ترجمہ حکیم</p>
<p>مؤلف مولانا حکیم سید علی حسین</p>	<p>ترجمہ حکیم حیر آبادی حسین خان</p>	<p>مؤلف مولانا حکیم سید علی حسین</p>
<p>مؤلف مولانا حکیم سید علی حسین</p>	<p>مؤلف مولانا حکیم سید علی حسین</p>	<p>مؤلف مولانا حکیم سید علی حسین</p>
<p>مؤلف مولانا حکیم سید علی حسین</p>	<p>مؤلف مولانا حکیم سید علی حسین</p>	<p>مؤلف مولانا حکیم سید علی حسین</p>
<p>مؤلف مولانا حکیم سید علی حسین</p>	<p>مؤلف مولانا حکیم سید علی حسین</p>	<p>مؤلف مولانا حکیم سید علی حسین</p>
<p>مؤلف مولانا حکیم سید علی حسین</p>	<p>مؤلف مولانا حکیم سید علی حسین</p>	<p>مؤلف مولانا حکیم سید علی حسین</p>
<p>مؤلف مولانا حکیم سید علی حسین</p>	<p>مؤلف مولانا حکیم سید علی حسین</p>	<p>مؤلف مولانا حکیم سید علی حسین</p>
<p>مؤلف مولانا حکیم سید علی حسین</p>	<p>مؤلف مولانا حکیم سید علی حسین</p>	<p>مؤلف مولانا حکیم سید علی حسین</p>
<p>مؤلف مولانا حکیم سید علی حسین</p>	<p>مؤلف مولانا حکیم سید علی حسین</p>	<p>مؤلف مولانا حکیم سید علی حسین</p>
<p>مؤلف مولانا حکیم سید علی حسین</p>	<p>مؤلف مولانا حکیم سید علی حسین</p>	<p>مؤلف مولانا حکیم سید علی حسین</p>
<p>مؤلف مولانا حکیم سید علی حسین</p>	<p>مؤلف مولانا حکیم سید علی حسین</p>	<p>مؤلف مولانا حکیم سید علی حسین</p>
<p>مؤلف مولانا حکیم سید علی حسین</p>	<p>مؤلف مولانا حکیم سید علی حسین</p>	<p>مؤلف مولانا حکیم سید علی حسین</p>
<p>مؤلف مولانا حکیم سید علی حسین</p>	<p>مؤلف مولانا حکیم سید علی حسین</p>	<p>مؤلف مولانا حکیم سید علی حسین</p>